

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཅུས་པོད་ཟེང་། ༢༩

མངོན་པ་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བའི་
སེམས་ཁམས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་
གཙུག་ལྷན་

མཛེས་པ་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བའི་
སེམས་ཁམས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་།

བོད་མེད་།

༡༡

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཙུག་ལྷན་བོད་མེད་། ༡༡

མཛེས་པ་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བའི་
སེམས་ཁམས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དབྱེད་ཁང་།

མངོན་པ་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བའི་
སེམས་ཁམས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས།

༣༣༣། །དམ་པའི་ཚེས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པའི་སྙིང་པོ་
ལེགས་བཤད་ནོར་བུའི་ཕྱེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

རེ་མདའ་བ་གཞོན་ལུ་སློ་གོས།

༣༣༣། །བཙུག་ལྷན་འདས་དག་གི་དབང་ཕྱུག་ལ་ཕྱུག་འཆལ་ལོ། །གང་གི་དམིགས་མེད་
བྱམས་པའི་མདའ་ཆེན་གྱིས། །འཛིགས་པའི་སྒྲ་སྒྲོག་མི་སྡུག་གཞུགས་འཆང་བ། །དྲིགས་ཕྱག་བརྩ་
གཉིས་མེ་ཏོག་མདའ་ཅན་དཔུང་། །འཛོམས་མཛད་ཐུབ་ཆེན་དཔའ་བོ་དེ་ལ་འདུད། །ཡོངས་འཛིན་
སྒྲ་མའི་བཀའ་ཡིས་བསྐྱུལ་བ་དང་། །དད་བརྩོན་སློ་དང་ལྷན་པའི་བཤེས་གཉེན་འགས། །གྲུས་
བཅས་ཆོག་གིས་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་ངོར། །སློ་གསལ་སློ་ཡི་མགྲུལ་པ་བརྒྱན་པའི་ཕྱིར། །ཆོས་
མངོན་ཆུ་གཏེར་རྣམ་དཔྱོད་སྤྱུ་ཤིང་གིས། །བསྐྱབས་ལས་བྱུང་བའི་ལེགས་བཤད་རིན་ཆེན་རྣམས།།
སྤེབ་ལེགས་དག་གི་སྤང་བུ་ལ་བརྒྱས་ཏེ། །ལེགས་བཤད་ནོར་བུའི་ཕྱེང་བ་འདི་སྤེལ་ལོ།།

རི་སྐད་དུ་མཛོད་ལས། །ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་མེད་པར་ཉོན་མོངས་རྣམས། །གང་
ཕྱིར་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཐབས་མེད་ལ། །ཉོན་མོངས་པས་ཀྱང་འཛིག་ཏེན་སྤྱིད་མཚོ་འདིར་
འབྱམས་ཏེ། །དེ་བས་དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་སྟོན་པས་གསུངས་སོ་ལོ།’ །ཞེས་པ་ལྟར་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་དང་
སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཚུལ་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་མེད་པར་ནི་སྤྱིད་པའི་རྩ་བ་ཀུན་
ཏུ་སྐྱེད་པ་གཅད་པར་མི་རྣམས་ལ། །ཆོས་མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད་མེད་པར་ཡང་གནས་ལུགས་ཚུལ་བཞིན་
དུ་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པར་མི་རྣམས་པས་དེའི་ཕྱིར་བདག་ལེགས་སུ་འདོད་པ་དག་གིས་ཆོས་
མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད་ལ་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པས་རིམ་གྱིས་ཞུགས་ཏེ་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་
བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་དང་པོའི་ལས་ཅན་རྣམས་ཆོས་མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད་ལ་འཇུག་པའི་
ཡན་ལག་ཏུ་ཏུང་ཞིང་ཤིན་ཏུ་གསལ་བའི་ཆོག་གིས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་མདོར་
བསྐྱུས་ནས་སྟོན་པའི་བསྟན་བཙུག་འདི་བྲི་བར་བྱའོ།།

དེ་ལ་སྤྱིར་ཆོས་མངོན་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། །དོན་དམ་པ་དང་། །བརྟམ་བཏགས་པའི་ཆོས་

མངོན་པ་འོ། །དང་པོའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཟག་པ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་འོ། །མཚན་གཞི་ནི། མཐོང་ལམ་ལ་སོགས་པའི་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་རྣམས་སོ། །གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། རྟོག་དམ་པའི་ཚོས་མངོན་པ་དེ་བོབ་པའི་ཐབས་སུ་གྱུར་པའི་ལམ་དང་གཞུང་གི་ཚོགས་གང་ཡང་རུང་བ་འོ། །དེ་ལ་ལམ་ནི་ཚོགས་སྒྱུར་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཤེས་རབ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་ཡིན་ལ། གཞུང་ནི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཙོ་བོར་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་མདོ་དང་དེ་དག་གི་དགོངས་པ་འབྲེལ་བའི་གཞུང་རི་སྟེན་པ་རྣམས་སོ། །

ཚོས་གསུམ་སྒྱུར་གཏན་ལ་དབབ་པ།

དེ་ལ་འདིར་གཞུང་མངོན་པའི་བརྗོད་བྱ་གཏན་ལ་འབབས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚོས་གསུམ་སྒྱུར་གཏན་ལ་དབབ་པ་དང་། རྟོགས་དཀའ་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་འོ། །དང་པོ་ལ་ཚོས་གསུམ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྣམ་བཤག རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ་དང་བཞེ་ལས་རིག་པར་བྱའོ། །

དང་པོ་ལ་ཡང་གསུམ་ལས། སྤང་བོའི་མཚན་ཉིད། རིགས་མཐུན་རི་སྟེན་པ་སྒྲོས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམས་པ། ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། སྤང་བེན་གྱི་ཉེར་སྒྱུར་གནས་དང་དམིགས་པ་ལོ་བོ་ཉིད་གང་རུང་གིས་འཛིན་པ་མངོན་གྱུར་རམ་ས་བོན། སྟེ་མཆེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། འབྱུང་འབྱུར་གྱི་ཉེར་སྒྱུར་གནས་དང་དམིགས་པ་གང་རུང་གིས་སྟེ་བའི་སྟོ་འབྱེད་པ་མངོན་གྱུར་རམ་ས་བོན་ནོ། །

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། གསུམ་ལས། དང་པོ་སྤང་བོའི་དབྱེ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། སྤར་དབྱེ་བ་འོ། །དང་པོ་ནི་ཟག་བཅས་དང་ཟག་མེད་ཀྱི་སྤང་བོ་གཉིས་སམ། ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་། ཉེར་ལེན་མེད་པའི་སྤང་བོ་གཉིས་སོ། །དེ་ལ་ཟག་བཅས་དང་ཉེར་ལེན་གྱི་སྤང་བོ་དོན་གཅིག་པས་དེ་དག་གི་མཚན་པས་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད། འདོད་འདུན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་ཉེར་ལེན་གྱི་སྟོ་བྱུག་གང་རུང་དང་འབྲེལ་བ། ཟག་མེད་ཀྱི་སྤང་བོ་དང་ཉེར་ལེན་མེད་པའི་སྤང་བོ་འང་དོན་གཅིག་པས་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་སྤར་མ་ལས་བསྒྲོག་སྟེ་ཤེས་པར་བྱའོ། །སྤར་དབྱེ་བ་ནི། གཟུགས། ཚོར་བ། འདུ་ཤེས། འདུ་བྱེད། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྤང་བོ་འོ། །དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། གཟུགས་རུང་རི་སྟེན་པ་སྒྲོས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམས་པ་ཞེས་པ་ནས། སྤང་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན་རི་སྟེན་པ་དང་། ཐ་སྟོན་གྱི་མཚན་མ་ཡོངས་སུ་གཙོད་བྱེད་རི་སྟེན་པ་དང་། སྤང་བོ་གཞན་བཞིར་མ་འདུས་པའི་འདུས་བྱས་རི་སྟེན་

པ་དང་། རོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་ཡོངས་སུ་གཅོད་ཀྱིང་ཇི་སྟེང་པ་སྒྲོས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པ་ཞེས་སྒྱུར་རོ།།

ཁམས་གྱི་དབྱེ་བ་ནི་དབང་པོ། ཡུལ། རྣམ་ཤེས་གྱི་ཁམས་གསུམ་མོ། འདྲ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བྱུང་བེན་གྱི་ཉེར་སྟོང་གནས་གྱི་སྒྲོ་ནས་འཛིན་པ་དང་། དམིགས་པའི་སྒྲོ་ནས་འཛིན་པ་དང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འཛིན་པ་མངོན་གྱུར་རམ་ས་བོན་ཞེས་སྒྱུར་རོ། འདབ་པོའི་ཁམས་ལ་ཡང་དུག་སྟེ། མིག་ན་བ། སྒྲ། ལྟ། ལུས། ཡིད་གྱི་ཁམས་སོ། འདྲ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཉེར་སྟོང་གནས་གྱི་སྒྲོ་ནས་འཛིན་པ་མངོན་གྱུར་རམ་ས་བོན་ཞེས་པ་ནས། ཡིད་གྱི་རྣམ་ཤེས་གྱི་ཉེར་སྟོང་གནས་གྱི་སྒྲོ་ནས་འཛིན་པ་མངོན་གྱུར་རམ་ས་བོན་ཞེས་པའི་བར་དུ་སྒྱུར་རོ། ཡུལ་གྱི་ཁམས་ལ་ཡང་དུག་སྟེ། གཟུགས། སྒྲ། དྲི། རོ། རེག་བྱ། ཚོས་གྱི་ཁམས་སོ། འདྲ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་གྱི་ཉེར་སྟོང་དམིགས་པའི་སྒྲོ་ནས་འཛིན་པ་མངོན་གྱུར་རམ་ས་བོན་ཞེས་པ་ནས། ཡིད་ཤེས་གྱི་ཉེར་སྟོང་དམིགས་པའི་སྒྲོ་ནས་འཛིན་པ་མངོན་གྱུར་རམ་ས་བོན་ཞེས་སྒྱུར་རོ། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་ལ་ཡང་དུག་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ནས་ཡིད་གྱི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་སོ། འདྲ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། མིག་ཤེས་གྱི་ཉེར་སྟོང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་འཛིན་པ་མངོན་གྱུར་རམ་ས་བོན་ཞེས་སོགས་ཅི་རིགས་སུ་སྒྱུར་རོ།།

སྒྲེ་མཆོད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི་ཡུལ་དང་། དབང་པོའི་སྒྲེ་མཆོད་གཉིས་སོ། མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་མ་འོངས་པའི་ཉེར་སྟོང་དམིགས་པའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲེ་བའི་སྒྲོ་འབྱེད་པ་དང་། གནས་གྱི་སྒྲོ་ནས་སྒྲེ་བའི་སྒྲོ་འབྱེད་པ་མངོན་གྱུར་རམ་ས་བོན་ནོ། ཡུལ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་སྒྲེ་མཆོད་སོགས་དུག་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ་དམིགས་པའི་སྒྲོ་ནས་མིག་ཤེས་སྒྲེ་བའི་སྒྲོ་འབྱེད་པ་མངོན་གྱུར་རམ་ས་བོན་ཞེས་སོགས་སྒྱུར་རོ། འདབ་པོ་ལ་ཡང་མིག་གི་སྒྲེ་མཆོད་སོགས་དུག་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། གནས་གྱི་སྒྲོ་ནས་མིག་ཤེས་སྒྲེ་བའི་སྒྲོ་འབྱེད་པ་ཞེས་སོགས་སྒྱུར་རོ།།

གསུམ་པ་རྣམ་བཞག་ལ་གསུམ་ལས། སྤང་པོའི་རྣམ་བཞག་ལ་ལྟ་སྟེ། གཟུགས། ཚོར་བ། འདུ་ཤེས། འདུ་བྱེད། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་སྤང་པོའི་རྣམ་བཞག་གོ། འདྲ་པོ་ལ་ཡང་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་གཏན་ལ་དབབ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གཟུགས་རུང་རྣམ་པ་གཉིས་གང་རུང་གིས་གཟུགས་སུ་རུང་བའོ། གཟུགས་རུང་ནི་གཉིས་ཏེ། ཡུལ་དབྱེད་པས་དང་། རེག་པས་གཟུགས་སུ་རུང་བའོ། འདྲ་

དག་ཀྱང་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། །ཐ་སྐད་པའི་སྒྲོས་གཞུགས་ཅན་དུ་གདགས་སུ་རུང་བ་དང་། །གཞུགས་
ཅན་ནང་ཕྱད་པས་འབྱུང་བ་བསྐྱེད་དུ་རུང་བའོ། །གཞུགས་རུང་དང་པོས་ནི་གཞུགས་ཅན་ཀྱན་ལ་བྱབ་
ལ། །གཉིས་པས་ནི་ཐོགས་བཅས་ཁོན་ལ་བྱབ་པོ། །ཡང་ན་སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་གཞུགས་
རུང་ནམ་པ་གསུམ་སྟེ། །སྤར་གྱི་གཉིས་དང་། །གཞུགས་ཀྱི་དེ་གདགས་པས་གཞུགས་སུ་རུང་བའོ། །དེ་
གསུམ་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བསྟན་ཡོད་དང་། །ཐོགས་བཅས་དང་། །བསྟན་མེད་ཐོགས་མེད་ཀྱི་
གཞུགས་གསུམ་དང་སྒྱུར་རོ། །གཞུགས་རུང་གི་མའི་དོན་ནི་རང་གི་ངོ་བོ་གཞུགས་ཅན་མ་ཡིན་ཡང་
དེའི་ཐ་སྐད་འཇུག་པ་གཞུགས་ལ་རག་ལས་པ་སྟེ། །བསྟན་པ་ལས་གྱུར་བ་དང་། །ཡང་དག་པར་སྒྲངས་
པ་ལས་བྱུང་བ་སོགས་སོ། །

གཉིས་པ་མཚན་གཞི་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། །བཤད་མ་ཐག་པའི་གཞུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
ཅན་རི་སྟེང་པ་དག་སྟེ། །རྒྱའི་གཞུགས་དང་འབྲས་བུའི་གཞུགས་སམ། །འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་འབྱུར་
གཉིས་སུ་ངེས་ལ། །དེ་ལ་རྒྱའི་གཞུགས་དང་འབྱུང་བ་དོན་གཅིག་པས་མཚན་ཉིད་ནི། །འབྲས་གཞུགས་
ཀྱན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་སུ་གྱུར་པའི་རེག་བྱའོ། །འབྲས་གཞུགས་དང་འབྱུང་འབྱུར་དོན་གཅིག་པས་
མཚན་ཉིད་ནི། །འབྱུང་བ་རྒྱུར་བ་ལས་བྱུང་བའི་གཞུགས་གང་ཞིག་རང་དབང་དུ་ཡུལ་གྱི་གོ་ས་
ནོན་པའི་མཐུ་མེད་པའོ། །འབྱུང་བ་ལ་ས། །རྒྱ་མེ། །རྒྱུད་གི་ཁམས་བཞི་ལས། །མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་
བཞིན་དུ། །ལུས་ཤེས་ལ་སྒྲ་བ་དང་། །གཤེར་བ། །རྩོ་བ། །ཡང་ཞིང་གཡོ་བར་སྒྲང་བ་ཞེས་པའམ། །ཡང་
ན་འབྲས་གཞུགས་མི་སྤྱད་བར་འཛིན་པ་དང་། །མི་འཐོར་བར་སྤྱད་པ་དང་། །མི་འདུལ་བར་སྤྲོན་པ།
ཡུལ་གཞན་དུ་གཡོ་ཞིང་རྒྱས་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རེག་བྱ་ཞེས་སྒྱུར་རོ། །

འབྱུང་འབྱུར་ལ་ཡང་དབང་པོ་དང་། །ཡུལ་དང་། །ཡིད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་གཞུགས་གསུམ་ལས།
མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། །འབྱུང་འབྱུར་གང་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྟན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྟེན་དུ་རུང་
བའི་གཞུགས་དང་བ། །འབྱུང་འབྱུར་གང་དབང་ཤེས་ཀྱིས་གཞུང་བྱར་རུང་བའི་གཞུགས། །ཡིད་ཤེས་
ཁོན་ས་གཞུང་བྱར་རུང་བའི་འབྱུང་འབྱུར་གང་དབང་ཤེས་ལ་བྱ་བ་མི་བྱེད་པའོ། །དབང་པོ་ལ་ཡང་
མིག་སོགས་ལྡེ་ལས་མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། །མིག་ཤེས་ཀྱི་སྟན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྟེན་དུ་རུང་
བའི་གཞུགས་དང་བ་ཞེས་སོགས་སྒྱུར་རོ། །དབང་པོ་འདི་དག་རེ་རེ་ཡང་རྟེན་བཅས་དང་དེ་མཚུངས་
ཀྱི་དབང་པོ་གཉིས་གཉིས་སུ་འབྱུར་ཏེ་མཚན་ཉིད་འོག་ཏུ་འཆད་དོ། །ཡུལ་ལ་ཡང་གཞུགས་ནས་འབྱུང་

འགྲུར་གྱི་རིག་བྱའི་བར་ལྡ་ལས། མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། འབྲུང་འགྲུར་གང་མིག་ཤེས་ཀྱིས་
གཟུང་བྱར་རུང་བ་ཞེས་སོགས་སྒྱུར་རོ། །དེ་ལ་གཟུགས་ནི་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་གཉིས་ཡིན་པས་གོ་
རིམ་བཞིན་དུ། མིག་ཤེས་ལ་རིས་སུ་མ་ཆད་པར་སྒྲུང་བ་དང་། རིས་སུ་ཆད་པར་སྒྲུང་བའི་གཟུགས་
ཀྱི་སྒྲེ་མཆད་དོ། །ཁ་དོག་ལ་སྒྲེ་སེར་དཀར་དམར་བཞི་ཡིན་ལ། དབྱིབས་ལ་རིང་བ། བྱུང་བ། ལྷུ་བ།
ལྷུ་བ། ལྷུ་ལེ་བ། ལྷུ་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ། མཐོ་བ། དམའ་བ་ནམས་སུ་འགྲུར་རོ། །གྲིབ་མ་དང་ཉི་མ་
སོགས་ནི་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རོ། །སྒྲེ་ལ་རྒྱའི་སྒྲོ་ནས་ཟེན་པ། མ་ཟེན་པ། དེ་གཉིས་ཀའི་རྒྱ་ལས་
བྱུང་བ་དང་གསུམ་ཡིན་ལ། ཕན་གཞོད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཡིད་དུ་འོང་བ། མི་འོང་བ། དེ་གཉིས་ཀའི་མ་ཡིན་པ་
གསུམ་དུ་འགྲུར་རོ། །དྲི་ལ་རྒྱའི་སྒྲོ་ནས་ལྷན་སྦྲེས་དང་། སྒྱར་བྱུང་གཉིས་ཡིན་ལ། ཕན་གཞོད་ཀྱི་སྒྲོ་
ནས་དྲི་ཞིམ་པ། མི་ཞིམ་པ། དྲི་མཉམ་པ་དང་གསུམ་དུ་འགྲུར་རོ། །རོ་ལ་ངོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་ཁ་བ། སྒྱར་
བ། ཆ་བ། སྒྲེ་བ། ལན་ཆ། མངར་བ་དུག་ཡིན་ལ། ཕན་གཞོད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཡིད་དུ་འོང་བ། མི་འོང་བ།
བར་མ་དང་གསུམ་ཡིན་ལ། རྒྱའི་སྒྲོ་ནས་ལྷན་སྦྲེས་དང་། སྒྱར་བྱུང་གཉིས་སུ་འགྲུར་རོ། །འབྲུང་འགྲུར་
ཀྱི་རིག་བྱ་རྣམས་ནི། འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་འདུས་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པས་ལོགས་སུ་རྒྱས་
སུ་མ་བྱུང་བས་དེའི་ཕྱིར་འབྲུང་བ་ཀྱུན་འདུས་པ་དང་། གསུམ་འདུས་པ་དང་། གཉིས་འདུས་པ་དང་།
རེ་རེ་བའི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་ཅི་རིགས་པར་འགྲུར་རོ། །ཡིད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་གཟུགས་ལ་ཡང་ལྡ་སྟེ། རུལ་
ཕྲ་རབ་དང་། མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་དང་། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་དང་། ཀྱུན་བཏགས་པ་
དང་། དབང་འབྱོར་བའི་གཟུགས་སོ། །མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། རགས་པ་སྒྲོས་མཐར་བྱེན་ས་
རྒྱུང་བའི་མཐར་བྱུག་པར་རྣམ་པར་གཞག་པ། ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་གཞན་གྱི་གོ་འགོགས་པའི་རིག་བྱ་
དང་བྲལ་བའི་བར་སྒྲུང་གི་དངོས་པོར་སྒྲུང་བ། བྱ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་གཟུགས་ཅན་ཡིན་ཡང་རང་
ཀྱུན་སྒྲོང་གི་སེམས་གཞན་ལ་རིག་པར་མི་བྱེད་པ། མི་སྤྲུག་པ་བསྐྱོམས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྒྲོམ་བྱ་
ཀའ་རུས་སོགས་སུ་སྒྲུང་བ། རྣམ་ཐར་སྒྲོམ་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྒྲེ་སེར་སོགས་ཁ་དོག་ཏུ་སྒྲུང་བ་
ཞེས་སོགས་སྒྱུར་རོ།

ཆོར་བའི་ཡུང་པོའི་རྣམ་བཞག་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞི་གཏན་ལ་དབབ་པ་
གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་སེམས་གདུང་བར་མ་གང་རུང་ཉམས་སུ་བྱོང་བ། དེ་ལ་སེམས་པ་ནི་བྱོང་བ་གང་
སྒྲེས་ན་མི་འབྲལ་བར་འདོད་ཅིང་འགགས་ན་འཕྲད་འདོད་སྟེ། གདུང་བ་ནི་སྒྲེས་ནས་འབྲལ་བར་

འདོད་ཅིང་འགགས་ན་ཕྱད་པར་མི་འདོད་པ། བར་མ་ནི་མྱོང་བ་གང་དེ་གཉིས་ཀ་མི་འབྱུང་བའོ། །གཉིས་
 པ་ནི། མཚན་ཉིད་དེ་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་པའི་ཚོར་བ་དེ་ཡང་ངོ་བོའི་སྒྲོན་ནས་དབྱེ་ན། བདེ་བ། ལྷག་བསྐྱེལ།
 ཡིད་བདེ། ཡིད་མི་བདེ། བཏང་སྒྲོམས་བཅས་ལྟའོ། །མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། དབང་པོ་དང་
 བཅས་པའི་ལུས་སེམས་པར་བྱེད་པ། གཏུང་བར་བྱེད་པ། ཡིད་ཤེས་འཁོར་བཅས་སེམས་པར་བྱེད་པ།
 གཏུང་བར་བྱེད་པ། ལུས་སེམས་ལ་སེམས་གཏུང་གང་ཡང་མི་བྱེད་པའི་མྱོང་བ་ཞེས་སྒྱུར་རོ། །རྒྱུ་
 སྒྲོན་ནས་དབྱེ་ན། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་ཞེས་པ་ནས། ཡིད་ཀྱིས་འདུས་ཏེ་རིག་
 པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བའི་བར་དུག་གོ། །མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རིག་པས་
 ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་བར་མའི་མཚན་མ་ཡོངས་སུ་བཅད་སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་གཏུང་བར་མའི་རྣམ་པ་གང་
 རུང་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ཞེས་སོགས་ཅི་རིགས་སུ་སྒྱུར་རོ། །གནས་ཀྱི་སྒྲོན་ནས་དབྱེ་ན། ལུས་ཚོར་དང་།
 སེམས་ཚོར་གཉིས་སོ། །མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། དབང་ཤེས་འཁོར་དུ་འབྱུང་བ་དང་། ཡིད་
 ཤེས་འཁོར་དུ་འབྱུང་བའི་ཚོར་བའོ། །ཡང་གཉེན་གྱི་སྒྲོན་ནས་དབྱེ་ན། ཟང་ཟིང་དང་བཅས་པ་དང་།
 ཟང་ཟིང་མེད་པ་དང་། ཞེན་པ་ཉེན་པ་དང་། མངོན་པར་འབྱུང་བ་ཉེན་པ་སྟེ་བཞི་ཡིན་ལ། མཚན་ཉིད་
 ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ཚོར་བ་གང་ལུང་པོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་སྲིད་པ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། དེ་
 འཕེལ་བར་མི་བྱེད་པ་དང་། འདོད་ཡོན་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་སྲིད་པ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། དེ་
 འཕེལ་བར་མི་བྱེད་པ་ཞེས་སྒྱུར་རོ། །

འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞི་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཚོས་
 རྣམས་ཀྱི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་མཚན་མ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་ཤེས་རིག་ །གཉིས་པ་ནི། དེ་
 ལྟ་བུའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་འདུ་ཤེས་དེ་ཡང་རྒྱུ་སྒྲོན་ནས་དབྱེ་ན། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་
 བའི་འདུ་ཤེས་སོགས་དུག་གོ། །མཚན་ཉིད་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རིག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་
 མིག་ཤེས་ལུལ་གྱི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་མཚན་མ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་ཞེས་སོགས་སྒྱུར་
 རོ། །ངོ་བོའི་སྒྲོན་ནས་མཚན་མ་དང་བཅས་པ་དང་། མཚན་མེད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ལ་
 ཡང་ཐ་སྙད་ཀྱི་མཚན་མ་དང་། སྒྲོས་པའི་མཚན་མ་དང་། གསལ་བའི་མཚན་མ་དང་བཅས་པ་གསུམ་
 ཡིན་ལ། མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། སྒྲོན་གྱི་མཚན་མ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་དང་གཟུང་འཛིན་
 ཀྱི་སྒྲོས་པའི་མཚན་མ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་དང་། དམིགས་རྣམ་གསལ་བའི་མཚན་མ་ཡོངས་སུ་གཙོད་

པའི་འདུ་ཤེས་སོ། །མཚན་བཅས་གསུམ་ལས་བརྒྱུ་པ་ནི་མཚན་མེད་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །
དམིགས་ཡུལ་གྱི་སྒྲོན་པ། རྒྱུ་དུ་དང་། ཆེན་པོ་དང་། ཚད་མེད་པ་དང་། ཅི་ཡང་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་
སོ། །མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། འདོད་ཁམས་ཀྱི་མཚན་མ་དང་། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་མཚན་མ་
དང་། རྣམ་མཁའ་དང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་མ་དང་། ཅི་ཡང་མེད་པའི་མཚན་མ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་
འདུ་ཤེས་སོ། །

འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྱི་པོ་རྣམ་བཞག་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞི་གཏན་ལ་དབབ་པ་
གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། བསོད་ནམས་དང་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་གསོག་པ་པོའི་བདག་ཏུ་
འབྱུང་པའི་གཞིར་གྱུར་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་འདུ་བྱེད་དེ་ཡང་མཚན་པར་
ལྡན་པ་དང་། ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་གཉིས་སོ། །མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། འདུ་བྱེད་
གང་སེམས་དང་མཚན་པར་ལྡན་པ་དང་། མཚན་པར་མི་ལྡན་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཚོར་འདུ་མ་
གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་ནི་ཀུན་འགོ་དང་། ཡུལ་ངེས་དང་། དག་པ། ཉོན་མོངས།
ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ། གཞན་གྱུར་དང་དུག་གོ། དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། སེམས་
བྱུང་གང་རང་གི་རིགས་ཅན་སེམས་ཀྱི་རྣམ་ཀུན་དང་མཚན་པར་ལྡན་དུ་རྒྱུང་བ། སེམས་བྱུང་གང་
བརྟག་བྱའི་དངོས་པོ་སོགས་ཡུལ་གྱི་བྲག་ཅན་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པ། སེམས་བྱུང་གང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་
པར་དཀར་བའི་རང་བཞིན་དུ་སྒྲེབ་པ། སེམས་བྱུང་གང་སྒྲོ་དུ་མ་ནས་སེམས་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བར་བྱེད་པ།
སེམས་བྱུང་གང་གཞན་གྱི་ཕུན་ཚོགས་ལ་སེམས་ཁོང་ནས་འབྱུག་པ་སོགས་རྣམ་པ་རེ་རེས་སེམས་
རབ་ཏུ་མ་ཞི་བར་བྱེད་པ། སེམས་བྱུང་གང་རང་གི་རིགས་ཅན་རྒྱུན་གྱི་དབང་གིས་དག་སོགས་གསུམ་
དུ་འགྱུར་དུ་རྒྱུང་བའི་ཡིད་ཤེས་ཁོ་ནའི་ས་པ་ཡིན་པ་ཞེས་སོགས་སྦྱར་རོ། །

སེམས་བྱུང་ནི་དོན་གྱི་བྱེད་པར་ཅམ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་ཤེས་རིག་གོ། ཀུན་འགོ་ནི་ལྟ་སྟེ།
ཚོར་བ། འདུ་ཤེས། འདུ་བྱེད། རེག་པ། ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་བཤད་
ཟེན་ལ། ཕྱི་མ་གསུམ་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། སེམས་དག་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་ཀུན་ཏུ་གཡོ་བར་བྱེད་པ།
ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདུས་པ་ན་སྒྲུག་མི་སྒྲུག་བར་མའི་མཚན་མ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་
པ། སེམས་བྱུང་གང་སེམས་རང་གི་དམིགས་པ་ལ་སྒྲིད་ཅིག་རེ་རེ་བཞིན་གཏོད་པར་བྱེད་པའོ། །ཡུལ་
ངེས་ནི་ལྟ་སྟེ། འདུན་པ། མོས་པ། དྲན་པ། ཉིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་པོ། །མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་

བཞིན་དུ། འདོད་བྱའི་ཡུལ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སེམས་བྱུང་། དེས་ཤིང་སྒྲོ་འདོགས་ཚད་པའི་ཡུལ་ལ་
དེས་པ་ལྟར་འཛིན་པའི་སེམས་བྱུང་། དམིགས་པ་མ་བརྟེན་པའི་སེམས་བྱུང་། དམིགས་པ་ལ་སེམས་
ཅེ་གཅིག་དུ་གཏོད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་། ཚས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་།།

དགེ་བ་ནི་བརྟུ་གཅིག་སྟེ། དད་པ། རོ་ཚ་ཤེས་པ། ཁྲེལ་ཡོད་པ། མ་ཆགས་པ། ཞེ་སྤང་མེད་
པ། གཏི་མུག་མེད་པ། བརྩོན་འགྲུས། ཤིན་ཏུ་སྤྱང་བ། བག་ཡོད་པ། བཏང་སྟོམས། རྣམ་པར་མི་འཚོ་
བའོ། །དང་པོ་ནི། མ་དད་པའི་དངོས་གཉེན་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་། དབྱེ་ན་ཡིད་ཆེས་པ། དང་བ།
འདོད་པའི་དད་པ་དང་གསུམ་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ལས་འབྲས་དང་བདེན་པ་སོགས་ལ་བྱིན་ཅི་མ་
ལོག་པར་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། དཀོན་མཆོག་སོགས་ཡོན་ཏན་ཅན་རྣམས་ལ་སེམས་མདོན་པར་དང་པ་
དང་། རྣམ་བུར་རྒྱ་འབྲས་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྒྲོབ་པར་འདོད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། རང་རྒྱ་མཚན་དུ་
བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམ་པའི་སེམས་བྱུང་། གསུམ་པ་ནི། གཞན་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་སྤྲ་མ་
ལྟར་རོ། །བཞི་པ་ནི། ཆགས་པའི་དངོས་གཉེན་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་། ལུ་པ་ནི། ཞེ་སྤང་གི་དངོས་
གཉེན་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་། རྟུག་པ་ནི། གཏི་མུག་གི་དངོས་གཉེན་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་། དབྱེ་
ན་སྟེས་ཐོབ་དང་། སྒྲོབ་བྱུང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྒྲོན་ཐོས་པ་སོགས་གོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཆོ་
འདིར་རྒྱུན་ལ་མི་ལྟོས་པར་ཆོས་ཚུལ་བཞིན་དུ་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ། གཉིས་པ་ནི། ཐོས་པ་དང་།
བསམ་པ་དང་། བསྟོམས་པ་ལས་བྱུང་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་
དག་པའི་ལུང་ཐོས་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཐོས་པའི་དོན་རིགས་པ་བཞིས་དབྱེད་པའི་རྒྱུན་ལས་
བྱུང་བ་དང་། དབྱེད་ནས་དེས་པ་ཐོབ་པའི་དོན་ཅེ་གཅིག་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཉམས་སུ་སྤངས་པའི་རྒྱུན་
ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་པོ། །བདུན་པ་ནི། དགེ་བ་ལ་སྒྲོ་བའི་སེམས་བྱུང་། བརྟུད་པ་ནི། ལུས་སེམས་
ལས་སུ་རུང་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་། དགུ་པ་ནི། སྤང་དོར་ལ་གཞོབ་པ་ལྟར་ལེན་པའི་སེམས་
བྱུང་། བརྟུ་པ་ནི། བྱིང་རྟོད་ཀྱི་ཆ་མི་སྟོམས་པ་མེད་པས་སེམས་མི་མཉམ་པ་མེད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་
བྱུང་། བརྟུ་གཅིག་པ་ནི། སྟིང་རྗེ་བས་གཞན་ལ་ཐོ་མི་འཚམས་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་།།

ཉོན་མོངས་པ་ལ་དུག་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་། ཁོང་ཁྲོ། མ་རིག་པ། ར་རྒྱལ། ཐེ་ཚོམ། ལྷ་
བའོ། །མཚན་ཉིད་ཀྱང་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། སྤིད་པའི་ལུས་དང་ཡོ་བྱད་ལ་ཆགས་པའི་སེམས་བྱུང་།
གཞོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཀླན་ནས་མནར་སེམས་པའི་སེམས་བྱུང་། བདེན་པའི་གནས་ལུགས་ལ་སྟོངས་

པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་། འཛིག་ལྟ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཁེངས་པའི་སེམས་བྱུང་། བདེན་བཞི་ལ་
ཡིད་གཉིས་ཟ་བའི་སེམས་བྱུང་། ཤེས་བྱ་དང་ལྟ་བའི་དངོས་པོ་ལ་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་
ཅན་ནོ། །འདི་ལ་དབྱེན་དྲུག་སྟེ། འཛིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ། མཐར་འཛིན་ལ་ལྟ་བ། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་
བརྟུལ་ཞུགས་མཚོག་ཏུ་འཛིན་པར་ལྟ་བ། ལྟ་བ་མཚོག་ཏུ་འཛིན་པ། ང་རྒྱལ། འོག་པར་ལྟ་བའོ། །དང་
པོ་ནི། ལུང་པོ་ལ་བདག་དང་། བདག་གིར་ལྟ་བའི་སེམས་བྱུང་། དབྱེན་ཀུན་བཏགས་དང་། ལྟན་
སྟེས་གཉིས་ཏེ་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ཆོ་འདིའི་རྟེན་ལས་བྱུང་བའི་བདག་ལྟ་དང་། ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་
གོམས་པའི་སྟོབས་ལས་བྱུང་བའི་བདག་ལྟ་འོ། །གཉིས་པ་ནི། འཛིག་ལྟས་གཟུང་བའི་བདག་ལ་རྟག་
པའམ་ཆད་པར་ལྟ་བ། འདི་ལའང་ཀུན་བཏགས་དང་། ལྟན་སྟེས་གཉིས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། དག་
གྲོལ་སོགས་མི་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཞུགས་ལ་དེ་བྱེད་པར་འཛིན་པའི་སེམས་བྱུང་། བཞི་པ་ནི། ལྟ་ངན་ལ་
ཡང་དག་པའི་ལྟ་བར་འཛིན་པའི་སེམས་བྱུང་། ལྟ་པ་ནི། འཛིག་ལྟ་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་གཞན་
འཇལ་བའི་སྟོན་ནས་སེམས་ཁེངས་པའི་སེམས་བྱུང་། དྲུག་པ་ནི། རྒྱ་འབྲས་སོགས་ལ་སྦྱར་བ་འདེབས་
པའམ་སྦྱོ་འདོགས་པའི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བ་ལྟ་མ་བཞི་ལས་གཞན་པའོ། །

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ལ་ཉི་ཤུ་ལས་ཁྲོ་བ་ནི། གནོད་བྱེད་ད་ལྟར་བ་ལ་ཀུན་ནས་མནར་
སེམས་པའི་སེམས་བྱུང་། འཁོན་འཛིན་ནི། སྤར་གནོད་པ་བྱས་པ་ལ་གནོད་ལན་བྱེད་འདོད་པའི་
སེམས་བྱུང་། འཆབ་པ་ནི། ཉེས་པ་གསལ་པོར་སྦྱང་བའི་སེམས་བྱུང་། འཚོག་པ་ནི། ཁྲོ་བ་དང་
འཁོན་འཛིན་གྱི་རྒྱ་ལས་གནོད་བྱེད་ལ་ཚོག་རྩལ་ཀུན་ནས་སྤོང་བའི་སེམས་བྱུང་། དྲག་དོག་ནི། གཞན་
གྱི་ཕུན་ཚོགས་མི་བཟོད་པའི་སེམས་བྱུང་། སེར་སྤྲོ་ནི། ཡོ་བྱེད་ལ་སེམས་འཆུམ་པའི་སེམས་བྱུང་། རྒྱ་
ནི། ཡོན་ཏན་དང་མི་ལྡན་ཡང་ལྡན་པ་ལྟར་སྟོན་པའི་སེམས་བྱུང་། གཡོ་ནི། ཉེས་པ་ཟུར་གྱིས་སྦྱང་
བའི་སེམས་བྱུང་། རྒྱགས་པ་ནི། བདག་གཞན་འཇལ་བ་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་གི་ཚོས་ལ་ཆགས་པས་
སེམས་གང་པའི་སེམས་བྱུང་། རྣམ་འཛེན་ནི། སྤྱིང་རྩེ་མེད་པས་གཞན་ལ་དངོས་སུ་ཐོ་འཚོམས་པའི་
སེམས་བྱུང་། རོ་ཆ་བ་མེད་པ་ནི། བདག་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་མི་འཛེམ་པ། ཁྲེལ་
མེད་པ་ནི། གཞན་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་སྤྲོ་མ་ལྟར་རོ། །ཁྲིད་པ་ནི། སྤྲུག་པའི་ཡུལ་ལ་སེམས་འབྲོ་བ་
འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གདོགས་པའི་སེམས་བྱུང་། རྒྱགས་པ་ནི། ལུས་སེམས་ལྟར་བར་བྱེད་པ་གཏོ་ཕྱག་
གི་ཆར་གདོགས་པའི་སེམས་བྱུང་། མ་དད་པ་ནི། དད་པའི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པའི་སེམས་

བྱུང་། ལེ་ལོ་ནི། དགེ་བ་ལ་མི་སྦྱོར་བའི་སེམས་བྱུང་། བག་མེད་པ་ནི། སྒྲང་དོར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བསྐྱབ་
 པའི་སེམས་བྱུང་། བརྟེན་ངེས་ནི། དགེ་བའི་དམིགས་པ་བརྟེན་པའི་བྱན་པ་ཉོན་མོངས་ཅན། ཤེས་
 བཞིན་མ་ཡིན་པ་ནི། སྒྲིག་སྐྱུམ་གྱི་སྦྱོང་བ་ལ་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན།
 རྣམ་གཡེང་ནི། སེམས་རྣམ་པར་འཕྲོ་བར་བྱེད་པ་དུག་གསུམ་གྱི་ཆར་གཏོགས་པའོ། །དབྱེ་ན་དུག་སྟེ།
 རོ་བོ་ཉིད་གྱིས་གཡེང་བ་ནི། རང་བཞིན་གྱིས་ཕྱི་རོལ་དུ་འཕྲོ་བའི་རྣམ་ཤེས་ཏེ། ཕྱི་རོལ་དུ་གཡེང་བ་
 ནི། དགེ་བ་ལ་ཞུགས་པའི་ཆོ་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་སེམས་རྣམ་པར་འཕྲོ་བར་བྱེད་པ། རང་དུ་
 གཡེང་བ་ནི། སྒྲིམ་པ་ལ་ཞུགས་པའི་ཆོ་བྱིང་ཞོད་རོ་མུང་སོགས་གྱིས་མ་དག་པར་བྱེད་པ། མཚན་མའི་
 གཡེང་བ་ནི། གཞན་དག་རང་ལ་དམ་པར་ཡིད་ཆེས་པའི་ཆེད་དུ་དགེ་བ་ལ་སྦྱོར་བ། གནས་ངན་ལེན་
 གྱི་གཡེང་བ་ནི། ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བདེ་བ་ལ་ང་དང་ང་ཡིར་ཆགས་ཤིང་ཞེན་པ། ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་
 གཡེང་བ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཅན་གཞན་ལ་འདོད་པ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པའོ།

གཞན་འགྱུར་ལ་དབྱེ་ན་བཞི་ལས། གཉིད་ནི། གཉིད་གྱི་རྒྱ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པ་རང་
 དབང་མེད་པར་ནང་དུ་སྦྱུང་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་། འགྱོད་པ་ནི། རང་གིས་བྱས་པའི་ས་ལ་ཡིད་
 བཅགས་པའི་སེམས་བྱུང་། རྟོག་པ་ནི། རྟོག་གི་རོ་བོ་འཕམ་བྱུང་པར་ཀྱུན་ཏུ་ཆོལ་བའི་སེམས་བྱུང་སེམས་
 པའམ་ཤེས་རབ་གྱི་ཆར་གཏོགས་པ། དབྱོད་པ་ནི། རྟོག་གི་རོ་བོ་དང་བྱུང་པར་ལ་སོ་སོར་རྟོགས་པའི་
 སེམས་བྱུང་སེམས་པའམ་ཤེས་རབ་གྱི་ཆར་གཏོགས་པའོ།

ལྷན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ལ་ཉེར་གསུམ་ལས། ཐོབ་པ་ནི། དགེ་སོགས་འཕེལ་འགྲིབ་
 གྱི་གནས་སྐྱབས་ལ་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྒྲིམས་འཇུག་ནི། ངེས་པར་འབྱུང་
 བའི་འདུ་ཤེས་སྒྲིན་དུ་འགྲོ་བའི་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་ཆོགས་དུག་འཁོར་བཅས་
 བཀག་པའི་སྤང་བོའི་གནས་སྐྱབས་ལ་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད། འགོག་པའི་སྒྲིམས་འཇུག་ནི། ཞི་བར་
 གནས་པའི་འདུ་ཤེས་སྒྲིན་དུ་འགྲོ་བའི་སྤིང་ཚེ་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་ཆོགས་བདུན་འཁོར་བཅས་
 བཀག་པའི་གནས་སྐྱབས་ལ་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད། འདུ་ཤེས་མེད་པ་པ་ནི། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་
 སྒྲིམས་འཇུག་གི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་དབང་གིས་འཇུག་ཤེས་རང་གིས་འགགས་པའི་སྤང་བོའི་གནས་སྐྱབས་
 ལ་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད། སྒོག་གི་དབང་བོ་ནི། ལས་ཀྱི་དབང་གིས་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་སྤང་བོའི་རྒྱུ་དུས་
 ངེས་པར་གནས་པའི་གནས་སྐྱབས་ལ་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད། རིས་མཐུན་པ་ནི། རྣམ་སྤྲིན་གྱི་སྤང་

པོའི་རྒྱུན་ལྷན་པའི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད། སྤྱི་བའི། བད་གི་སྤྱི་མཆོད་དུག་གི་རྒྱུན་
 སྤྱི་མཆོད་གསར་དུ་བྱུང་བའི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད། སྤྱི་བའི། བད་གི་སྤྱི་མཆོད་
 དུག་རྒྱུན་འགྱུར་བའི་གནས་སྐབས་དང་། གནས་པ་ནི། དེ་དུག་གི་རྒྱུན་མི་འཛིག་པའི་གནས་སྐབས་
 དང་། མི་ཏག་པ་ནི། དེ་དུག་གི་རྒྱུན་འཛིག་པའི་གནས་སྐབས་དང་། མིང་གི་ཚོགས་ནི། ཚོས་རྣམས་
 གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོན་པའི་དག་གི་ཐ་སྟངས་ཀྱི་གནས་སྐབས་དང་། ཚོག་གི་ཚོགས་ནི། ཚོས་རྣམས་ཀྱི་བྱུང་
 བར་སྟོན་པའི་དག་གི་ཐ་སྟངས་ཀྱི་གནས་སྐབས་དང་། ཡི་གེའི་ཚོགས་ནི། རྫོང་བྱེད་ཀྱི་སྤྱི་པའི་གནས་
 སྐབས་ལ་མིང་ཚོག་གཉིས་ཀའི་གཞིར་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད། སོ་སྤྱི་ནི། འཕགས་ལམ་མ་ཐོབ་པའི་
 བད་གི་སྤྱི་མཆོད་གནས་སྐབས་དང་། འཇུག་པ་ནི། རྒྱ་འབྲས་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་གནས་སྐབས་དང་།
 སོ་སོར་ངེས་པ་ནི། རྒྱ་འབྲས་ཐ་དད་པའི་གནས་སྐབས་དང་། འབྱོར་འབྲེལ་པ་ནི། རྒྱ་འབྲས་རྗེས་སུ་
 མཐུན་པའི་གནས་སྐབས་དང་། མཐོག་གསལ་པ་ནི། རྒྱ་འབྲས་ལྷན་བར་འབྲུང་བའི་གནས་སྐབས་དང་།
 གོ་རིམ་ནི། རྒྱ་འབྲས་རེ་རེ་ནས་འབྲུང་བའི་གནས་སྐབས་དང་། ཏུས་ནི། རྒྱ་འབྲས་རྒྱུན་མི་ཆད་པའི་
 གནས་སྐབས་དང་། ཡུལ་ནི་གཟུགས་ཅན་ཀྱི་རྒྱ་འབྲས་ཕྱོགས་བཅུ་ལྟར་ཡོད་པའི་གནས་སྐབས་དང་།
 ཉེར་གཉིས་པ་གྲངས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མ་དཔེར་ཆད། ཚོགས་པ་ནི་རྒྱ་རྒྱུན་མ་ཆོད་པ་མེད་པའི་གནས་སྐབས་ལ་
 བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད་དོ།

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་པོའི་རྣམ་བཞག་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞི་གཏན་ལ་དབབ་པ་
 གཉིས་ལས། དང་པོ་རྣམ་ཤེས་སམ་སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཅམ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་
 ཤེས་རིག་གོ། གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་དེ་ལྟ་བུ་དང་ལྟན་པའི་སེམས་ལའང་གསུམ་སྟེ། སེམས་དང་།
 ཡིད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། གཉིས་པ་གསུམ་དུ་བྱེད་པའི་སེམས་དང་ཀུན་གཞི་དོན་གཅིག་པས་
 མཚན་ཉིད་ནི། རྣམ་པར་སྤྲིན་པའི་རྣམ་ཤེས་གང་། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ས་བོན་ཀུན་གྱི་རྟེན་དུ་
 བྱུར་པ། དབྱེ་བ། ས་བོན་དང་། རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཆ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཚོས་
 ཀུན་གྱི་རྒྱུའི་རྒྱུན་དུ་བྱུར་ཅིང་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཆ་ལས་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་པ། གཉིས་པ་
 ནི། ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཡོངས་སུ་སྤྲིན་པའི་ངོ་བོར་བྱུར་པའི་རྣམ་ཤེས་སོ། ཡིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཡིད་
 ཤེས་ཀྱི་ལྟན་ཅིག་འབྱུང་བའི་གནས་སམ་དེ་མ་ཐག་པའི་གནས་གང་རུང་བྱེད་པ། དེ་ལ་ཡང་ཉོན་
 མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་དང་། དུག་པོ་འགགས་མ་ཐག་པའི་ཡིད་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཀུན་གཞི་ལ་

དམིགས་ནས་ཏྲག་རྩ་རྒྱུ་པའི་རྣམ་ཤེས་ཉོན་མོངས་པ་བཞི་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་པ། གཉིས་པ་
ནི། ཤེས་པ་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བའི་གོ་འབྲེད་པའི་འཇུག་ཤེས་གང་རུང་འགགས་མ་ཐག་པའོ། །གསུམ་དུ་ཕྱི་བའི་
རྣམ་ཤེས་དང་འཇུག་ཤེས་དོན་གཅིག་པས་མཚན་ཉིད་ནི། ཡུལ་དྲུག་གང་རུང་གི་ངོ་བོ་སོ་སོར་རྣམ་
པར་རིག་པ། དབྱེ་ན་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་སོགས་དྲུག་ལས། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། མིག་ལ་བརྟེན་ནས་
གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སོ་སོར་རིག་པ་ཞེས་པ་ནས། ཡིད་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོས་ཀྱི་ངོ་བོ་སོ་སོར་རིག་པ་ཞེས་
སྦྱར་རོ།

ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་བཤད་ཟིན་ཅིང་། མཚན་གཞི་གཏན་ལ་དབབ་
པ་ནི་གཞུང་དུ་གོ་སྒྲ་བས་མ་བཤད་དོ།

ཡུང་པོར་མ་འདུས་ཤིང་ཚོས་ཀྱི་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་འདུས་མ་བྱས་ལ།
མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཚོས་གང་རྒྱ་དང་རྒྱུན་གྱིས་མ་བསྐྱེད་པ། གཉིས་པ་ནི་དེ་
བཞིན་ཉིད་སོགས་དྲུག་ལས། དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། བདག་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པའི་དབྱིངས་
གང་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བ། དེ་ལ་ཚོས་ཅན་གྱི་སྒྲོ་ནས་དགེ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད་སོགས་གསུམ་དུ་འགྱུར་
ལ། རྣམ་གྲངས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་བདག་མེད་པ། སྟོང་པ་ཉིད་ཡང་དག་པའི་མཐའ། མཚན་མ་མེད་པ། དོན་
དམ་པ། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་རྣམས་སོ། །ནམ་མཁའ་ནི། ཐོགས་བཅས་ཀྱི་གཟུགས་བཀག་ཅམ་གྱི་མེད་
དགག་ སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་ནི། གཉོན་པོས་མ་སྦྲངས་ཀྱང་རྒྱ་རྒྱུན་མ་ཚང་བའི་སྟོབས་
ཀྱིས་ཐོབ་པའི་འགོག་པ། སོ་སོར་བརྟགས་པའི་འགོག་པ་ནི། ཤེས་རབ་ཀྱི་སོ་སོར་བརྟགས་པའི་
སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་འགོག་པ། མི་གཡོ་བ་ནི། འགྱུར་བ་བསྐྱེད་པའི་ཚོར་བ་མ་ལུས་པར་འགགས་
པས་རབ་རྩ་ཕྱི་བའི་མེད་དགག་ འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པ་ནི། ཚོར་འདུ་རགས་པ་མ་ལུས་པར་
འགགས་པས་རབ་རྩ་ཕྱི་བའི་མེད་དགག་གོ།

རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ་ནི། རྣམ་ཡོད་ཤེས་བྱ་གཟུགས་ཅན་སོགས། །ཟག་བཅས་བྱུང་ལ་སོགས་
པ་དང་། །འདས་དང་རྒྱུན་ལ་སོགས་པ་རྣམས།^༡ །ཞེས་པ་ལྟར་དྲུག་ཅུའི་དང་པོ་རྣམ་ཡོད་སོགས་
བཞིར་དབྱེ་བ་ལ། རྣམ་ཡོད་ནི། སྤྱིར་རིགས་པས་དབྱེད་བཟོད་པའི་རྣམ་ཡོད། དོན་བྱེད་རྣམ་པའི་
རྣམ་ཡོད། རང་རྒྱ་བྱུང་པའི་རྣམ་ཡོད་དང་གསུམ་ལས། འདིར་ཐ་མ་སྟེ། མཚན་ཉིད་ནི། གཞན་ལ་
སྟོས་མེད་དུ་དབང་པོའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ། བརྟགས་ཡོད་ལ་ཡང་དུ་མ་ཡོད་ཀྱང་འདིར་རང་རྒྱ་མི་བྱུང་

པའི་བཏགས་ཡོད་དེ་མཚན་ཉིད་ནི། དབང་པོའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་ལ་བརྟེན་པ་སོགས་གཞན་ལ་
 རྟོས་པ་དང་བཅས་པ། ཀུན་རྫོབ་ལ་ཡང་རིགས་པས་དབྱེ་མི་བཟོད་པ་དང་། དེ་ཁོན་ཉིད་མཐོང་བ་
 ལ་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ལས་འདིར་ཐ་མ་སྟེ་མཚན་ཉིད་ནི། གང་ལ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་འཕེལ་བར་
 འགྱུར་བའི་དམིགས་པའོ། །དོན་དམ་པ་ལ་ཡང་རིགས་པས་དབྱེ་བཟོད་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་དམ་པའི་
 སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དོན་དམ་གཉིས་ལས། འདིར་ཐ་མ་སྟེ་མཚན་ཉིད་ནི། གང་བསྟོམ་ན་ཀུན་ནས་
 ཉོན་མོངས་པ་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་བའི་དམིགས་པའོ།

ཤེས་བྱ་སོགས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ལ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ནི། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་སམ་རྣམ་བྱང་
 གི་ངོ་བོར་ཐོས་བསམ་གྱིས་ཡོངས་སུ་གཅད་པར་བྱ་བ། རྣམ་པར་ངེས་པར་བྱ་བ་ནི། རྣམ་ཤེས་བརྒྱད་
 གང་རུང་གིས་གཟུང་བར་བྱ་བ། མངོན་པར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ནི། མངོན་ཤེས་དྲུག་གང་རུང་གིས་རྟོགས་
 པར་བྱའོ།

གཞུགས་ཅན་སོགས་དུ་ག་དུ་དབྱེ་བ་ལ། གཞུགས་ཅན་ལ་དངོས་བཏགས་མ་བྱེ་བ་ནི།
 གཞུགས་དེའི་བདག་ཉིད་སོགས་གཞུགས་ཅན་དུ་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རིགས་པ་དང་ལྡན་པ།
 མཚན་ཉིད་པ་ནི། གཞུགས་རུང་ངོ་བོའམ་དོན་གཞན་གང་རུང་དུ་འབྲེལ་བ། གཞུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་
 ལ་དངོས་བཏགས་ཐུན་མོང་བ་ནི། གཞུགས་ཅན་དུ་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རིགས་པ་དང་མི་ལྡན་
 པ། མཚན་ཉིད་པ་ནི། གཞུགས་རུང་ངོ་བོའམ་དོན་གཞན་གང་དུ་ཡང་མ་འབྲེལ་བ། བསྟན་ཡོད་ལའང་
 ཐུན་མོང་བ་ནི། བསྟན་ཡོད་ཀྱི་བདག་ཉིད་སོགས་བསྟན་ཡོད་དུ་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རིགས་པ་
 དང་ལྡན་པ། མཚན་ཉིད་པ་ནི། མིག་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་རུང་བ། བསྟན་མེད་ནི་དེ་ལས་བརྒྱུག་པས་གོ་
 གྲོ། །ཐོགས་བཅས་ལ་ཐུན་མོང་བ་ནི། རིགས་སོགས་གསུམ་གང་རུང་གིས་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ།
 མཚན་ཉིད་པ་ནི། རང་ཡོད་པར་གཞུགས་ཅན་གཞན་འབྱུང་བའི་གོ་འགེགས་པ། ཐོགས་མེད་ནི་དེ་
 ལས་བརྒྱུག་པའོ།

ཟག་བཅས་སོགས་བཅུ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ལ། ཟག་བཅས་ནི། ཟག་པ་དང་སྟོ་དྲུག་གང་རུང་
 གིས་འབྲེལ་བ། སྟོ་དྲུག་ནི། ཟག་པའི་བདག་ཉིད། དེ་དང་འབྲེལ་བ། དེས་བཅིངས་པ། དེའི་རྗེས་སུ་
 འབྲེལ་བ། དེ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ། དེའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ཟག་པ་དང་ངོ་བོར་
 འབྲེལ་བ་དང་། དེ་དང་གོགས་སུ་འབྲེལ་བ། དེས་བདག་གིར་བྱས་པ། དེས་བཞག་པའི་རྣམས་པ། དེ་

འཕེལ་བར་བྱེད་པ། དེས་བསྐྱེད་པའོ། །ཟག་མེད་ནི། དེ་ལས་བསྐྱོག་པའོ། །འཐབ་བཅས་འཐབ་མེད་ནི། འཐབ་ཚུད་ཀྱི་རྒྱར་གྱུར་པའི་དུག་གསུམ་དང་སྒོ་དུག་གང་རུང་གིས་འབྲེལ་བ་དང་། མ་འབྲེལ་བའོ། །ཟང་ཟིང་དང་བཅས་པ་དང་དེ་མེད་པ་ནི། ཡང་སྤྱིད་ཀྱི་རྒྱར་གྱུར་པའི་དུག་གསུམ་དང་སྒོ་དུག་གང་རུང་གིས་འབྲེལ་བ་དང་། མ་འབྲེལ་བའོ། །ཞེན་རྟེན་དང་མདོན་བྱང་རྟེན་པ་ནི། འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷ་ལ་ཆགས་པའི་རྒྱར་གྱུར་པའི་དུག་གསུམ་དང་། སྒོ་དུག་གང་རུང་གིས་འབྲེལ་བ་དང་། མ་འབྲེལ་བའོ། །འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི། སྦྱི་འཛིག་བྱེད་པ་དང་། མི་བྱེད་པ་དང་། འཛིག་རྟེན་དང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀླན་རྟོག་གིས་བསྐྱུས་པའི་ཆོས་དང་། ཁམས་གསུམ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཆོས་སོ།།

བྱང་སོགས་བརྒྱད་དུ་དབྱེ་བ་ལ། བྱང་བ་དང་མ་བྱང་བ་ནི། རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྦྱིས་པ་དང་མ་སྦྱིས་པའོ། །འཛིན་པ་དང་གཟུང་བ་ནི། ཡུལ་ལོངས་སྦྱོང་བྱེད་དང་། ལོངས་སྦྱང་པར་བྱ་བའོ། །ཁྱི་ལྷས་དང་ནང་ལྷས་ནི། འདོད་ཡོན་ལ་སྤྲེད་པ་འཕེལ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཆོས་སོ། །ཉོན་མོངས་ཅན་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ནི། ཉོན་མོངས་པ་དངོས་ཀྱི་རྒྱུའམ་མཚུངས་ལྡན་ཀྱི་གོགས་སམ་རང་གི་ངོ་བོ་གང་རུང་དུ་ལྡན་པ་དང་། དེ་གསུམ་གང་དང་ཡང་མི་ལྡན་པའོ།།

འདས་སོགས་བཅུ་དུག་ཏུ་དབྱེ་བ་ལ། འདས་ད་ལྟར་མ་འོངས་པ་གསུམ་ནི། རྒྱ་འབྲས་གཉིས་ཀ་སྦྱང་བྱེད་པ་དང་། རྒྱ་སྦྱང་ལ་འབྲས་བུ་མ་སྦྱང་པ་དང་། རྒྱ་འབྲས་གཉིས་ཀ་མ་སྦྱང་ཅིང་འབྱུང་རུང་དུ་ཡོད་པ། དག་བའི་མཚན་ཉིད་ནི། མ་འོངས་པའི་འབྲས་བུ་འདོད་པ་འབྱུང་བའི་ཐབས་སུ་བསྟེན་པར་བྱ་བ། དབྱེ་ན་བཅུ་གསུམ་ལས། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་དག་བ་ནི། རང་བཞིན་གྱིས་རྣམ་པར་དཀར་བའི་རང་བཞིན་དུ་སྦྱིས་པ། འབྲེལ་བའི་དག་བ་ནི། གོགས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་རྣམ་པར་དཀར་བའི་ངོ་བོར་སྦྱིས་པ། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་དག་བ་ནི། རྣམ་པར་དཀར་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་བཞག་པའི་ལུས་པ། སྦྱོང་བའི་དག་བ་ནི། རྣམ་པར་དཀར་བའི་ཆོས་ཀྱི་ཀླན་ནས་བསྐྱུངས་པའི་ལུང་ངག་གི་ལེགས་སྦྱང་གི་ལས། རོན་དམ་པའི་དག་བ་ནི། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཟིགས་ངོར་གཅིག་ཏུ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ། སྦྱིས་ཐོབ་ཀྱི་དག་བ་ནི། རྒྱུན་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་ངེས་མཐུན་བཟུང་བ་ཙམ་གྱིས་ཀླན་ཏུ་སྦྱོང་བའི་དཀར་ཆོས། སྦྱོར་བྱུང་གི་དག་བ་ནི། རྒྱུན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཀླན་ཏུ་སྦྱོང་བའི་དཀར་

ཆོས། མདུན་དུ་བྱས་པའི་དགེ་བ་ནི། ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་མཆོད་པར་འདོད་པས་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པའི་དཀར་
ཆོས། བན་འདོགས་པའི་དགེ་བ་ནི། དམན་པ་ལ་ཕན་པར་འདོད་ནས་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པའི་དཀར་ཆོས།
ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་དགེ་བ་ནི་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འདོད་པ་འཛིན་པའི་དཀར་
ཆོས། གཉིན་པོའི་དགེ་བ་ནི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་འཛམས་པའི་དཀར་ཆོས། ཉེ་བར་ཉི་པའི་དགེ་བ་ནི།
ཉོན་མོངས་སམ་ཉོན་མོངས་པའི་གནས་ཀྱི་ཆོར་འདུ་མ་ལུས་པ་འགགས་པའི་དཀར་ཆོས། རྒྱ་མཐུན་
པའི་དགེ་བ་ནི། དགེ་བས་བསྐྱེད་པའི་དཀར་ཆོས་སོ།།

མི་དགེ་བའི་མཚན་ཉིད་ནི། མ་འོངས་པའི་འབྲས་བུ་མི་འདོད་པ་འདོར་བའི་ཐབས་སུ་སྤྱང་
བར་བྱ་བ་སྟེ། དབྱེ་ན་བཅུ་གཉིས་ལས། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་མི་དགེ་བ་ནི། རང་བཞིན་གྱིས་ཉེས་སྦྱོང་
ཀུན་ནས་སྤོང་བྱེད་དུ་སྒྲིམ་པ། འབྲེལ་བའི་མི་དགེ་བ་ནི། གྲོགས་སྟོབས་ཀྱིས་ཉེས་སྦྱོང་ཀུན་ནས་སྤོང་
བྱེད་དུ་སྒྲིམ་པ། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་མི་དགེ་བ་ནི། ཉེས་སྦྱོང་ཀུན་སྤོང་དང་བཅས་པས་བཞག་པའི་
རྣམས་པ། སྤོང་བའི་མི་དགེ་བ་ནི། མི་དགེ་བས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ལུས་ངག་གི་ཉེས་སྦྱོང། རོན་
དམ་པའི་མི་དགེ་བ་ནི། འཕགས་པས་གཅིག་ཏུ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་པར་གཟིགས་པ། སྦྱོ་བས་
ཐོབ་པ་མི་དགེ་བ་ནི། སྦྱོར་གོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་རིས་མཐུན་བཟུང་བ་ཙམ་གྱིས་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པའི་
ཉེས་སྦྱོང། སྦྱོར་བྱུང་གི་མི་དགེ་བ་ནི། རྒྱུན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པའི་ཉེས་སྦྱོང། མདུན་དུ་བྱས་
པའི་མི་དགེ་བ་ནི། ལྷ་མཆོད་པའི་བསམ་པས་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པའི་ཉེས་སྦྱོང། གཞོད་པ་བྱེད་པའི་མི་དགེ་
བ་ནི། གཞན་ལ་ལོག་པར་སྐྱབ་པའི་ཉེས་སྦྱོང། ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་མི་དགེ་བ་ནི། བདེ་འགྲོ་འཇམ་
ངན་འགྲོར་རྣམས་སྤོང་མི་འདོད་པ་འཛིན་པའི་ཉེས་སྦྱོང། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་དགེ་བ་ནི། གཉིན་པོའི་
བར་དུ་གཙོད་པའི་ཆོས། བར་དུ་གཙོད་པའི་མི་དགེ་བ་ནི། དགེ་བའི་བར་དུ་གཙོད་པའི་ཆོས་སོ།།

ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། འབྲས་བུ་འདོད་མི་འདོད་དོར་ཐོབ་ཀྱི་ཐབས་སུ་སྤྱང་
དོར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་སོ། །དབྱེ་ན་བཅུ་བཞི་ལས། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ལུང་མ་བསྟན་ནི། རང་བཞིན་
གྱིས་འདོད་མི་འདོད་ཀྱི་འབྲས་བུ་འབྱིན་པའི་རྣམ་མེད་དུ་སྒྲིམ་པ། འབྲེལ་བའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི།
གྲོགས་སྟོབས་ཀྱིས་དེར་སྒྲིམ་པ། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། ལུང་མ་བསྟན་གྱིས་བཞག་
པའི་རྣམས་པ། སྤོང་བའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ལུས་
ངག་གི་ལས། རོན་དམ་པའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། རྣམ་གངས་ཀྱིས་དགེ་བའམ་མི་དགེ་བ་གང་དུ་ཡང་

བཞག་པར་མི་རྒྱས་པའི་ཚོས། སྒྲིས་བས་ཐོབ་པའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། དགེ་མི་དགའི་ནུས་སྒྲིན་གྱིས་
བསྟན་པ། སྒྲིབ་བྱུང་གི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ཀྱན་ཏུ་སྒྲིབ་པའི་སྒྲིབ་ལམ་དང་གཞིའི་
གནས། མདུན་དུ་བྱ་བའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། ལྷ་མཚོད་པའི་བསམ་པས་ཀྱན་ནས་སྒྲིབ་པའི་ལུང་མ་
བསྟན་གྱི་ལས། ཡན་འདོགས་པའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། གཞན་ལ་ཟས་གོས་སོགས་སྒྲིབ་པའི་ལུང་མ་
བསྟན་གྱི་ལས། ཉེ་བར་སྒྲིབ་པའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། རང་ཉིད་ཟས་གོས་སོགས་ལ་ལོངས་སྒྲིབ་པའི་
ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ལས། ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། མ་འོངས་པའི་སྒྲེ་བ་ལ་རྒྱ་མཐུན་གྱི་
འབྲས་བུ་ཡོངས་སུ་འཛིན་རྒྱས་པའི་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ལས། གཉེན་པོའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། ལུང་མ་
བསྟན་གྱི་སེམས་གྱིས་ནད་གྱི་གཉེན་པོར་སྒྲན་སྒྲེན་པའི་ལས། ཉེ་བར་ཞི་བའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི། ཉིང་
རེ་འཛིན་གྱིས་ཉེས་སྒྲིབ་བསྒྲེད་པའི་རྒྱས་པ་ཉམས་པར་བྱས་པའི་ཉོན་མོངས་སོ། རྒྱ་མཐུན་པའི་ལུང་
མ་བསྟན་ནི། རྒྱ་ལུང་མ་བསྟན་གྱིས་བསྒྲེད་པའི་འབྲས་བུ་ལུང་མ་བསྟན་ནོ། ཉེ་བར་བསྟན་པའི་དགེ་
མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་ནི། བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པའི་ནུས་པར་ཐར་པ་གང་གཞན་ལ་དགེ་མི་
དགེ་ལུང་མ་བསྟན་ལྟར་སྦྲང་བའོ།

འདོད་པའི་ཁམས་ནི། འདོད་ཡོན་ལ་སྲིད་པ་འཕེལ་བ་དང་། རྗེས་སུ་མཐུན་པ། གཟུགས་
ཁམས་ནི། འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ཞིང་གཟུགས་ལ་སྲིད་པ་འཕེལ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་
པ། གཟུགས་མེད་ཁམས་ནི། གཟུགས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ཞིང་མིང་བཞིའི་ཡུང་པོ་ལ་སྲིད་པ་
འཕེལ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའོ། སྒྲོབ་པ་ནི་ཐར་པའི་དོན་དུ་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་བསྐྱབ་པའི་དགེ་
བ། མི་སྒྲོབ་པ་ནི། བསྐྱབ་པ་གསུམ་མཐར་ཕྱིན་པའི་དགེ་བ། སྒྲོབ་མི་སྒྲོབ་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་ནི།
ཐར་པ་རྒྱ་འབྲས་གྱིས་མ་བསྐྱས་པའི་ཚོས་སོ། མཐོང་སྤང་ནི། བདེན་པའི་ཚོས་ཉིད་མཐོང་བ་ཙམ་
གྱིས་གཞོམ་པར་བྱ་བ། སྒྲོམ་སྤང་ནི། ཚོས་ཉིད་མཐོང་ཟེན་གོམས་པས་གཞོམ་པར་བྱ་བ། སྤང་བྱ་མ་
ཡིན་པ་ནི། སྒྲིན་མེད་པས་སུན་དབྱུང་བྱ་མ་ཡིན་པའོ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི། མཐའ་བཞི་དང་
བྲལ་བའི་རྒྱ་རྒྱེན་ལས་སྒྲེ་པའོ། སྤྱེ་ན་ནང་གི་རྟེན་འབྲེལ་དང་། ཕྱིའི་རྟེན་འབྲེལ་ལོ། སྤང་པོ་ལ་
མཚན་ཉིད་ནི། སེམས་ཙན་གྱི་རྒྱད་དུ་གཏོགས་པའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ། དེ་ལ་ཡང་ཀྱན་ནས་ཉོན་
མོངས་པ་དང་། རྒྱུ་བྱེད་གི་རྟེན་འབྲེལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། ལའོར་བར་འཇུག་
ཚུལ་གྱི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་གསུམ་གང་རུང་གིས་བསྐྱས་པ། དབྱེ་ན་མ་རིག་པ་ནས་གྲོ་

དངོས་སུ་ཡུལ་ལ་ལོངས་མི་སྟོན་ཀྱང་རྟེན་མཚུངས་དང་རིགས་འདྲ་བའི་དབང་པོའོ།

ཟིན་པ་དང་མ་ཟིན་པ་ནི། ཚོར་བས་ཕན་གཞོན་དུ་འགྱུར་པ་དང་མི་འགྱུར་བའི་གཟུགས་སོ། །དབང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། ཀྱན་བྱང་གང་རུང་ལ་དབང་བྱེད་པའི་ཚོས་སོ། །དབྱེན་ཉེར་གཉིས་དང་། བསྐྱེན་ཀྱན་ཉོན་གྱི་དབང་པོ་དང་། རྣམ་བྱང་གི་དབང་པོ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་གྱི་ཚོས་ལ་དབང་བསྐྱུར་བ་སྟེ། དེ་ཡང་ཡུལ་འཛིན་པ་དང་། རིགས་གྱི་རྒྱུད་དང་། རིས་མཐུན་གནས་པ་དང་། དགོ་སྤྲིག་གི་འབྲས་བུ་ལ་དབང་བྱེད་པ་བཞི་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། མིག་སོགས་དབང་པོ་དྲུག་དང་། ཐོ་མོའི་དབང་པོ་གཉིས་དང་། སྟོག་གི་དབང་པོ་དང་། ཚོར་བའི་དབང་པོ་ལྔ་རྣམས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། རྣམ་བྱང་གི་ཚོས་ལ་དབང་བསྐྱུར་བ་སྟེ། དེ་ཡང་འཛིན་རྟེན་པའི་རྣམ་དག་དང་། འཛིན་རྟེན་ལས་འདས་པའི་རྣམ་དག་ལ་དབང་བྱེད་པ་གཉིས་ཏེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། དད་སོགས་ལྔ་དང་། མི་ཤེས་པ་ཀྱན་ཤེས་པ་སོགས་གསུམ་མོ། །དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི་བཤད་ཅིང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།

སྤྲུག་བསྐྱུལ་གྱི་སྤྲུག་བསྐྱུལ་ནི། ཚོར་བ་སྤྲུག་བསྐྱུལ་གནས་དང་བཅས་པས་བསྐྱུས་པ། འགྱུར་བའི་སྤྲུག་བསྐྱུལ་ནི། ཟག་བཅས་གྱི་ཚོར་བ་བདེ་བ་གནས་དང་བཅས་པས་བསྐྱུས་པ། འདུ་བྱེད་གྱི་སྤྲུག་བསྐྱུལ་ནི། ཟག་བཅས་གྱི་ཚོར་བ་བཏང་སྟོམས་གནས་དང་བཅས་པས་བསྐྱུས་པའོ། །ཟས་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། སྤིང་པ་གནས་ཤིང་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་ཚོས། དབྱེན་ཁམས་གྱི་ཟས་དང་། རིག་པའི་ཟས་དང་། སེམས་པའི་ཟས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཟས་སོ། །མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ཡུལ་གང་སྤྲོ་ཕྱེ་ལུས་གསུམ་གྱིས་ལོངས་སྤྱད་ནས་འཇུ་བའི་ཆོད་བང་པོ་རྟེན་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པར་བྱེད་པ། ཡིད་དུ་ལོང་བའི་ཡུལ་ཡོངས་སུ་གཙོད་བྱེད་གྱི་རིག་པ་གང་དབང་པོ་རྟེན་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པར་བྱེད་པ། མ་འོངས་པའི་འདོད་བྱའི་དངོས་པོ་ལ་སེམས་གཡོ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་པ་གང་དབང་པོ་རྟེན་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པར་བྱེད་པ། སྤིང་པའི་ལུས་མ་ཐོབ་པ་ལེན་པར་བྱེད་པ་དང་ཐོབ་ཟིན་གནས་པར་བྱེད་པའི་རྣམ་ཤེས་སོ། །གོང་བཅས་གོང་མེད་ནི། སྤྲོ་ན་དང་བཅས་པ་དང་། སྤྲོ་ན་མེད་པའི་ཚོས་སོ།

དེ་ལྟར་ཆོས་རབ་ཏུ་ནམ་འབྱེད་གྱི་ལྷག་མཐོང་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ནམ་པའི་རབ་དབྱེ་བསྟན་ནས། ད་ནི་ཅེ་གཅིག་པའི་ནི་གནས་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་བསྐྱུས་པ་བསྟན་པ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། སེམས་ཅེ་གཅིག་པ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ནམ་འབྱེད་གྱི་དམིགས་པ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་པ། དབྱེ་ན་བརྩ་གཅིག་ལས། མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་ནི། མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚན་གཞི་ཇི་སྟེད་པ་བསྐྱུས་པའོ། ། ལམས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་ནི། ས་བོན་གྱིས་ས་བོན་ཅན་ཇི་སྟེད་པ་བསྐྱུས་པའོ། ། རིགས་ཀྱིས་ནི། རིགས་ཀྱིས་རིགས་ཅན་ཇི་སྟེད་པ་དང་། གནས་སྐྱབས་ཀྱིས་ནི། གནས་སྐྱབས་ཀྱིས་གནས་སྐྱབས་ཅན་ཇི་སྟེད་པ་དང་། གྲོགས་ཀྱིས་ནི། གྲོགས་ཀྱིས་གྲོགས་ཅན་ཅི་སྟེད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཀྱིས་ནི། ཕྱོགས་ཀྱིས་ཕྱོགས་ཅན་ཇི་སྟེད་པ་དང་། དུས་ཀྱིས་ནི། དུས་ཀྱིས་དུས་ཅན་ཇི་སྟེད་པ་དང་། ཕྱོགས་གཅིག་གིས་ནི། སྤྱད་བྱེད་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་གིས་བསྐྱེད་བྱ་ཇི་སྟེད་པ་དང་། མཐའ་དག་གིས་ནི། སྤྱད་བྱེད་མཐའ་དག་གིས་བསྐྱེད་བྱ་ཇི་སྟེད་པ་དང་། གཅིག་གིས་གཅིག་བསྐྱུས་པ་ནི། བསྐྱེད་བྱ་དང་སྤྱད་བྱེད་ཡན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་བསྐྱུས་པའོ། ། བརྩ་གཅིག་པ་དོན་དམ་པས་བསྐྱུས་པའི་མཚན་ཉིད། ཆད། མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། ཆོས་གཉིས་པན་ཚུན་གྲོགས་དང་གྲོགས་ཅན་དུ་འཇུག་པ། དབྱེ་ན་དུག་ལས། ཐ་དད་མེད་པས་མཚུངས་ལྡན་ནི། ཆོགས་པ་གཅིག་པའི་རྩ་གྱི་རྒྱལ་པ་རབ་ནམས་ཡུལ་གོ་ས་ཐ་མི་དད་དུ་འཇུག་པ། འདྲེས་པས་མཚུངས་ལྡན་ནི། རགས་པ་གཉིས་ཡུལ་གོ་ས་དབྱེར་མེད་དུ་འདྲེས་པ། སྤྱད་པས་ནི། གོང་བུ་གཉིས་ཡུལ་འདབ་འབྱོར་དུ་སྤྱད་པ། ལྷན་ཅིག་གི་འབྱུང་བས་ནི། ཟུ་གཅིག་གིས་བསྐྱུས་པའི་ཆོས་གཉིས་སྒྲི་འགག་གནས་གསུམ་རང་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པ། ལྷ་པ་བྱ་བ་བསྐྱེད་པས་མཚུངས་ལྡན་གྱི་མཚན་ཉིད། (ཆད།) མཐུན་པར་རྟོགས་པས་ནི་གཤམ་རིག་གི་ཆོས་གཉིས་པན་ཚུན་གྲོགས་བྱས་ཏེ་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་འཇུག་པའོ། ། ལྷན་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི་ཐོབ་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། ། དབྱེ་ན་གསུམ་ལས། ས་བོན་དུ་ལྡན་པ་ནི། སེམས་ཅན་དུ་བགྲང་བའི་མ་འོངས་པའི་ཆོས་རང་གི་རང་གིས་འབྱུང་རུང་དུ་གནས་པའི་གནས་སྐྱབས་ལ་བཏགས་པའི་ཐོབ་པ། དབང་དུ་ལྡན་པ་ནི། སེམས་ཅན་དུ་བགྲང་བའི་མ་འོངས་པའི་ཆོས་གང་འབད་རྩོལ་གྱིས་བརྩལ་ན་འབྱུང་རུང་དུ་གནས་པའི་གནས་སྐྱབས་ལ་བཏགས་པའི་ཐོབ་པ། མངོན་གྱུར་དུ་ལྡན་པ་ནི། སེམས་ཅན་དུ་བགྲང་བའི་ཆོས་གང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པའི་གནས་སྐྱབས་ལ་བཏགས་པའི་ཐོབ་པའོ། ། མཚན་ཉིད་ཀུན་ལས་བརྟམ་པའི་དོན་མདོར་བསྐྱུས་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རྟོགས་དཀའ་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་གཏན་ལ་དབབ་པ།

གཉིས་པ་རྟོགས་དཀའ་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། དབྱེད་བྱ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་
དམིགས་པ་ཡུལ་བདེན་པ་རྣམ་དེས། དབྱེད་པའི་ངོ་བོ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཚོགས་ཚས་རྣམ་དེས།
དབྱེད་འབྲས་རང་གཞན་གྱི་དོན་ཐོབ་པ་དང་། འབེལ་གཏམ་རྣམ་དེས་སོ།།

དང་པོ། དབྱེད་བྱ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཡུལ་བདེན་པ་རྣམ་དེས།

དང་པོ་ལ། བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། བྱེ་བ་སོ་སོའི་དོན་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི།
ཤེས་བྱ་སྤང་བྱ་བསྐྱེན་བྱ་མངོན་དུ་བྱ་བ་གང་རུང་དུ་འཕགས་པ་ཁོ་ནས་གཟིགས་པ། ཡང་ན་ཀུན་བྱང་
རྒྱ་འབྲས་གང་རུང་གི་ངོ་བོར་རྣལ་འབྱོར་པས་ཡོངས་སུ་བཅད་པར་བྱ་བའོ། །གཉིས་པ་ལ། གཉིས་སུ་
དབྱེ་བ། བཞིར་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རྣམ་པར་མ་གཞག་པའི་བདེན་པ་དང་། རྣམ་པར་
གཞག་པའི་བདེན་པ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི། མཉམ་གཞག་མི་རྟོག་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དེ་བཞིན་
'ཉིད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། གདུལ་བྱས་བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་མིང་ཚིག་གི་སྒྲོ་ནས་
བདེན་པའི་གནས་ལུགས་རྣམ་པར་གཞག་པའོ། །གཉིས་པ་བཞིར་དབྱེ་བ་ནི། སྤྱག་བསྐྱེལ་ལ་སོགས་
པ་བཞི་འོ།།

གསུམ་པ་བྱེ་བའི་སོ་སོའི་དོན་ལ་བཞི་ལས། དང་པོ་སྤྱག་བསྐྱེལ་གྱི་བདེན་པ་ལ། མཚན་
ཉིད། མཚན་གཞི་གཏན་ལ་དབབ་པ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་བཤད་པ་དང་གསུམ་ལས།

དང་པོ་ནི། མི་རྟོག་སྤྱག་བསྐྱེལ་སྤྱོད་པ་བདག་མེད་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པར་རྣལ་འབྱོར་པས་ཡོངས་
སུ་བཅད་ནས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་བདེན་པའོ། །གཉིས་པ་ལ་བཞི་ལས། དང་པོ་བྱིན་ནང་གི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་
བ། སེམས་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་དང་། སྤྱོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འོ། །མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲིན་གྱིས་བསྐྱེས་པའི་ཕུང་པོ་དང་། ཐུན་མོང་གི་ལས་ཀྱི་བདག་འབྲས་
གྱིས་བསྐྱེས་པའི་ཕུང་པོ་འོ། །དང་པོ་ལ་འགྲོ་བ་རིགས་ལྷ་སྟེ། དཔུལ་བ་ནི། མི་དག་བ་ཆེན་པོས་
འཕངས་པའི་རྣམ་སྤྲིན་ལ་འོངས་སྤྱོད་པའི་འགྲོ་བ། དུད་འགྲོ་ནི། མི་དག་བ་འབྲིང་གིས་འཕངས་པའི་
རྣམ་སྤྲིན་ལ་འོངས་སྤྱོད་པའི་འགྲོ་བ། ཡི་དྲགས་ནི། མི་དག་བ་ཆུང་རུས་འཕངས་པའི་རྣམ་སྤྲིན་ལ་

ཡོངས་སྤྱོད་པའི་འགྲོ་བ། ཡང་ན་དེ་གཉིས་གོ་རིམ་བརྒྱུག་གོ། མི་ནི། བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ཆུང་དུས་
འཕངས་པའི་རྣམ་སྤྲིན་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་པའི་འགྲོ་བ། ལྷ་ལ་ཡང་འདོད་ལྷ་ནི། བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་
ཆེན་པོས་འཕངས་པའི་རྣམ་སྤྲིན་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་པའི་འགྲོ་བ། གཟུགས་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ལྷ་ནི། མི་
གཡོ་བའི་ལས་ཀྱིས་འཕངས་པའི་རྣམ་སྤྲིན་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་པའི་འགྲོ་བའོ།

གཉིས་པ་ཉེས་དམིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བརྒྱུད་དུ་དབྱེ་བ་ནི། སྤྱི་བོ་སྤྱུག་བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་
སྤྱི་གོ་སྤྱོད། གསུམ་པ་དོ་བོའི་སྒོ་ནས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ནི། སྤྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་
སྤྱི་བཤད་ཟེན་ཏོ། བཞི་པ་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་ནི། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་སྤྱུག་བསྐྱེད་
བ་དང་། རོན་དམ་པའི་བདེན་པ་སྤྱུག་བསྐྱེད་པ་གཉིས་ལས། གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བྱིས་པས་ཀྱང་མི་
འདོད་པའི་རང་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་རྒྱས་པ་དང་། འཕགས་པ་ཁོ་ནས་མི་འདོད་པའི་རང་བཞིན་དུ་
ཤེས་པའོ།

གསུམ་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་བཤད་པ་ལ་བཞི་ལས། མི་རྟག་པ་ནི། རྟག་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་
པའི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བའི་རྣམ་པར་དོ་བོར་ཡོངས་སུ་གཅད་པར་བྱ་བ། དབྱེ་ན། མེད་པའི་མཚན་
ཉིད་ལ་སོགས་པ་བརྩམས་སུ་འགྱུར་ཀྱང་། བསྐྱེད་སྒྲིབ་ཅིག་དང་། རྒྱུན་གྱིས་འཛིག་པ་གཉིས་སུ་
འགྱུར་རོ། སྤྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ནི། གཙང་བ་དང་བདེ་བར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའི་གཉེན་པོར་མི་འདོད་
པའི་རྣམ་པར་ཡོངས་སུ་གཅད་པར་བྱ་བ། བདག་མེད་པའི་རྣམ་པ་ནི། སྤང་བོའི་དོ་བོ་བདག་ཏུ་ཕྱིན་
ཅི་ལོག་པའི་གཉེན་པོར་རྟེན་འབྲེལ་ཙམ་ཡོངས་སུ་གཅད་པར་བྱ་བ། སྤྱོད་པའི་རྣམ་པ་ནི། སྤང་བོ་དོན་
གཞན་གྱི་བདག་དང་འབྲེལ་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའི་གཉེན་པོར་བདག་གིས་དབང་བསྐྱུར་བྱ་མ་ཡིན་
པར་ཡོངས་སུ་གཅད་པར་བྱ་བའོ། ཡང་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྤྱོད་པ་ཉིད་
གསུམ་སྟེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཉིད་དང་། ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་པ་ཉིད་དང་། རང་
བཞིན་གྱིས་སྤྱོད་པ་ཉིད་དོ། གྲང་བོ་ནི་གང་གིས་སྤྱོད་པ་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་དོ་བོ་ཉིད་དོ། གཉིས་པ་ནི།
གང་སྤྱོད་པ་གཞན་དབང་གི་དོ་བོ་ཉིད་དོ། གསུམ་པ་ནི་སྤྱོད་པ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་དོ་
བོ་ཉིད་དོ། ཀུན་བཏགས་ནི། གཞན་དབང་གི་གཟུང་བྱ་ལ་བདག་དང་ཆོས་སུ་སྤྱོད་བཏགས་པའི་དོ་བོ་
ཉིད། གཞན་དབང་ནི། ཀུན་གཞིའི་ས་བོན་ལས་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྤང་ཅན་དུ་སྤྱེས་པའི་ཀུན་རྟོག་
ཡོངས་གྲུབ་ནི། གཞན་དབང་ཉིད་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་ཆོས་ཉིད་དམ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་

པའི་ཡེ་ཤེས་གང་རུང་ཡིན་པའོ། །རྒྱས་པར་ནི་ཡི་གེ་བྱར་ན་ཡོད་པ་དེར་ཤེས་པར་བྱའོ།།

གཉིས་པ་ཀུན་འབྱུང་གི་བདེན་པ་ལ། མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི། མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་བཤད་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རྒྱ་ཀུན་འབྱུང་རབ་སྐྱེ་རྒྱེན་གྱི་རྣམ་པར་ཡོངས་སུ་བཅད་ནས་སྤང་བར་བྱ་བའི་བདེན་པ། གཉིས་པ་ནི། ཉོན་མོངས་པ་དང་། ལས་ཀྱི་ཀུན་འབྱུང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད། དཔྱེ་བ། མིང་གི་རྣམ་གྲངས། སྤང་བྱའི་རིགས་དང་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི། སེམས་རབ་རྩ་མ་ཞི་བར་བྱེད་པ། གཉིས་པ་ནི་ལྟ་བུ་གསུམ་ལྟའི་བྱེད་བྱ་གིས་བཅུ་ལྟེ་བཤད་ཟེན་རྟོ།།³

གསུམ་པ་ལ་ཀུན་སྐྱོར་སོགས་ཉེར་བཞི་ལས། དང་པོ་ཀུན་སྐྱོར་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། སྤྱིད་པའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་སྐྱོར་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས། དཔྱེ་བ་ལ་དགྲ་ལས། རྗེས་སུ་ཆགས་པའི་ཀུན་སྐྱོར་ནི། ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཡུལ་ལ་ཆགས་པའི་དབང་གིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ། ཁོང་ཁོའི་ཀུན་སྐྱོར་ནི། ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་ཡུལ་ལ་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པའི་དབང་གིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ། རྒྱལ་གྱི་ནི། སེམས་ཁམས་པའི་དབང་གིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ། མ་རིག་པའི་ནི། གནས་ལུགས་ལ་མྱོངས་པའི་དབང་གིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ། ལྟ་བའི་ནི། ལོག་པས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཆོལ་ཞིང་ཞེན་པའི་དབང་གིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ། མཚོག་རྩ་འཛིན་པའི་ནི། ལོག་པས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཐབས་ལ་ཞེན་པའི་དབང་གིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ། ཐེ་ཆོམ་གྱི་ནི། དཀོན་མཆོག་སོགས་ལ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བའི་དབང་གིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ། དྲག་དོག་གི་ནི། གཞན་གྱི་ཡུན་ཆོགས་ལ་སེམས་འབྱུགས་པའི་དབང་གིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ། སེར་སྤྱའི་ཀུན་སྐྱོར་ནི། ཡོ་བྱད་ལ་ཀུན་རྩ་འཛིན་པའི་དབང་གིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའོ། །འཆིང་བ་ནི། སེམས་ལོག་པའི་ཡུལ་ལ་འཆིང་བར་བྱེད་པ། དེ་ཡང་འདོད་ཆགས་ཀྱི་འཆིང་བ་སོགས་གསུམ་ཉེ་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ཆགས་པ་དང་། སྤང་བ་དང་། མྱོངས་པའི་དབང་གིས་སེམས་ལོག་པའི་ཡུལ་ལ་འཆིང་བར་བྱེད་པའོ། །བག་ལ་ཉལ་ནི། ཆོར་བ་གསུམ་གྱི་རྒྱར་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་གནས་ངན་ལེན། ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ནི། སེམས་ཉེ་བར་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པ། ཀུན་དཀྱིས་ནི། བསྐྱེད་པ་གསུམ་བསྐྱེད་པའི་ཆེ་སེམས་ལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་འབྱེད་ཞིང་བར་ཆད་བྱེད་པ། དཔྱེ་ན་སྤྲུགས་པ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱད་དེ། བཤད་ཟེན་རྟོ།།

རྒྱུ་པོ་ནི་སྤྱིད་པའི་རྒྱུན་ཕྱོགས་སུ་འཁྱེར་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་པ། དཔྱེ་ན་བཞི་ལས།

འདོད་པའི་ཆུ་བོ་ནི། འདོད་པ་ཆོལ་བ་ལ་ཞུགས་པ་ནམས་སྤྱི་པའི་རྒྱན་ཕྱོགས་སུ་འཁྱེར་བར་བྱེད་པ།
 སྤྱི་པའི་ཆུ་བོ་ནི། སྤྱི་པ་ཆོལ་བ་ལ་ཞུགས་པ་ནམས་སྤྱི་པའི་རྒྱན་ཕྱོགས་སུ་དང་། ལྷ་བའི་ཆུ་བོ་
 ནི། ལོག་པས་ཆངས་སྤྱོད་ཆོལ་བ་ནམས་སྤྱི་པའི་རྒྱན་ཕྱོགས་སུ་དང་། མ་དེག་པའི་ཆུ་བོ་ནི། ཆོལ་
 བ་གསུམ་ཀ་སྤྱི་པའི་རྒྱན་ཕྱོགས་སུ་འཁྱེར་བར་བྱེད་པའོ། སྦྱོར་བ་ནི། མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་འབྲལ་
 བའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ཉོན་མོངས། དབྱེ་ན་འདོད་པའི་སྦྱོར་བ་སོགས་བཞིའོ། །ཉེ་བར་ལེན་པ་ནི།
 རབ་བྱུང་དང་བྱིམ་པའི་རྩོད་པའི་རྩ་བ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་འདོད་འདུན། དབྱེ་ན་འདོད་པ་དང་།
 ལྷ་བ་དང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་དང་། བརྒྱལ་ཞུགས་དང་། བདག་དུ་སྦྱོར་བའི་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་བཞིའོ། །
 གོ་རིམ་བཞིན་དུ། འདོད་ཡོན་ལ་འདུན་ཅིང་ཆགས་པ། ལྷ་བར་གྱུར་པ་དུག་བཅུ་རྩ་གཉིས་ལ་འདུན་
 ཅིང་ཆགས་པ། ལྷ་བར་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་ཞུགས་ལ་འདུན་ཅིང་ཆགས་པ། བདག་དང་བདག་གིར་
 འཛིན་པ་ལ་འདུན་ཅིང་ཆགས་པའོ། །མདུན་པ་ནི། མཉམ་པར་གཞག་པའི་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ལུས་
 ཀྱི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ཉོན་མོངས། སྦྱིབ་པ་ནི་བསྐྱབ་གསུམ་བསྐྱབ་པའི་ཆོ་དག་པའི་ཕྱོགས་མི་རྟོགས་
 པའི་རྒྱ་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་སོ། །ཐ་བ་ནི། སེམས་བྱུང་གཉེན་པོས་དབྲལ་དཀའ་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་
 མོངས། གྲི་མ་ནི། འཆལ་རྒྱལ་གྱི་གྲི་མ་ཀུན་ནས་སྦྱོང་བའི་ཉོན་མོངས། སྤྲིག་པ་ནི། ཡུན་རིང་དུ་རྒྱུ་
 བར་འཆོ་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས། ཟུག་རུ་ནི། ལུས་སེམས་གདུང་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས། ཅི་ཡང་
 ནི། འཛིགས་པ་དང་འཁོན་སོགས་རྣམ་གཡེང་མང་པོའི་རྒྱར་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས། ཉེས་སྦྱོང་ནི། སྦྱོ་
 གསུམ་གྱི་ཉེས་སྦྱོང་ཀུན་ནས་སྦྱོང་བའི་ཉོན་མོངས། ཟག་པ་ནི། སྦྱོ་མཆོད་དུག་གི་སྦྱོ་ནས་སྤྱི་པའི་
 ཡུལ་ལ་སེམས་འཕྲོ་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས། བོངས་པ་ནི། སྤྱི་པའི་རྒྱུད་པ་མཐའ་དག་འདྲན་པའི་
 ཉོན་མོངས། འབྲུག་པ་ནི། ལུས་སེམས་ལ་སྦྱག་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས། འཐབ་པ་ནི།
 འཐབ་རྩོད་ཀྱི་རྒྱར་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས། ཡོངས་སུ་གདུང་བ་ནི། སྤྱི་པ་དང་སྤྱི་པའི་ཡོ་བྱད་ལ་
 མཚན་མ་སོགས་སུ་བཟུང་བས་ལུས་སེམས་གདུང་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས། དེམས་ནད་ནི། དེམས་
 ལྷར་ལུས་སེམས་ལྷག་པར་གདུང་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས། བགས་སྦྱོར་ནི། སྤྱི་པའི་ལུས་སྣ་ཆོགས་
 འབྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས། གགས་ནི། དག་བ་སྦྱོར་བའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ཉོན་མོངས་སོ། །

བཞི་པ་སྤྱི་པའི་རིགས་ནི། མཐོང་སྤྱང་གི་རིས་དང་། སྦྱོམ་སྤྱང་གི་རིས་སོ། །དང་པོ་ལ་
 མཚན་ཉིད་ནི། བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་གཞོམ་པར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས། དབྱེ་ན་

བདེན་བཞིའི་བྱེད་ཀྱིས་བཞི་ལས། ལྷག་བསྐལ་མཐོང་སྤང་ནི། ལྷག་བསྐལ་ཆོས་བཟོད་ཀྱིས་གཞོམ་པར་བྱ་བ། ཀྱན་འབྱུང་མཐོང་སྤང་ནི། ཀྱན་འབྱུང་ཆོས་བཟོད། འགོག་པ་མཐོང་སྤང་ནི། འགོག་པ་ཆོས་བཟོད། ལམ་གྱི་མཐོང་སྤང་ནི། ལམ་བདེན་ཆོས་བཟོད་ཀྱིས་གཞོམ་པར་བྱའོ། །དེ་དག་རེ་རེ་ལ་ཡང་འདོད་པའི་ཁམས་ན་བཅུ་བཅུ། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ལ་ཁོང་ཁྱོད་བོར་བ་དགུ་དགུ་སྟེ། མདོར་ན་མཐོང་སྤང་གི་ཉོན་མོངས་པ་བརྟུ་དང་བཅུ་གཉིས་སུ་འགྱུར་རོ། །སྒྲིམ་སྤང་ནི། ཆོས་ཉིད་མཐོང་ཟེན་གོམས་པས་གཞོམ་པར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས། དབྱེ་ན་ས་དགུ་ལ་ཆེ་འབྲིང་དགུ་དགུའི་བྱེད་ཀྱིས་བརྟུ་དང་བཅུ་ཅུ་གཅིག་གོ།

ལས་གྱི་ཀྱན་འབྱུང་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། ཡང་སྤྱིད་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས། དབྱེ་ན་རོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་སེམས་པའི་ལས་དང་། བསམ་པའི་ལས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དག་མི་དག་ལ་སེམས་གཡོ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་པ་རྒྱ་དུས་གྱི་ཀྱན་སྤྱོད་གིས་བསྐྱུས་པའོ། །དབྱེ་ན་བསོད་ནམས་དང་། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པ་དང་། མི་གཡོ་བའི་ལས་སོ། །དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། འདོད་པའི་དག་བ་ལ་སེམས་གཡོ་བར་བྱེད་པ་དང་། མི་དག་བ་ལ་སེམས་གཡོ་བར་བྱེད་པ་དང་། གཟུགས་གཟུགས་མེད་ཀྱི་དག་བ་ལ་སེམས་གཡོ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། སྒྲོ་གསུམ་གྱི་དག་མི་དགའི་ལས་ལ་སེམས་པ་དེའི་དུས་གྱི་ཀྱན་སྤྱོད་གིས་བསྐྱུས་པའོ། །དབྱེ་ན་ལུས། ངག་ཡིད་ཀྱི་ལས་གསུམ་ཏེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་སྟོབས་ལྡན་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་འཇུག་པ་དང་། ངག་གི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་དེ་དང་། ལུས་པག་གི་བྱ་བར་མ་ཐོན་པའི་ཡིད་སྟོབས་ལྡན་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་སེམས་པའོ། །ལུས་ཀྱི་ལས་ལ་མི་དག་བ་དང་། དག་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་འང་གསུམ་སྟེ། སྒོག་གཙོད་པ་ནི། བསམ་བཞིན་དུ་མ་ཞོར་བར་གཞན་གྱི་སྒོག་གཙོད་པར་བྱེད་པའི་ལུས་ཀྱི་རྣམ་རིག་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་སེམས་པ། མ་བྱིན་ལེན་ནི། མཐུའམ་འཇབ་བྱས་གཞན་གྱི་ཡོ་བྱད་བདག་གིར་བྱེད་པའི་ལུས་ཀྱི་དང་། ལོག་གཡེམ་ནི། བཤོད་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་བཤོད་པར་བྱེད་པའི་ལུས་ཀྱི་རྣམ་རིག་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་སེམས་པའོ། །དག་བ་ལ་ཡང་སྒོག་གཙོད་སྤོང་བ་ལ་སོགས་གསུམ་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། སྒོག་གཙོད་སྤོང་བའི་ལུས་ཀྱི་རྣམ་རིག་དང་ལྡན་ཅིག་པའི་སེམས་པ་ཞེས་སོགས་སྦྱར་རོ། །ཇག་གི་ལས་ལ་མི་དག་བ་དང་། དག་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། བརྟུན་ནི། བརྟུན་བྱའི་དོན་གཞན་དུ་གནས་པ་ལ་འདུ་ཤེས་བསྐྱར་ཏེ་གཞན་དུ་སྟོན་པའི་ཇག་གི་

ནམ་པར་རིག་བྱེད་དང་ལྷན་ཅིག་པའི་སེམས་པ། བྲ་མ་ནི། བ་པོ་ལ་བོ་དབྱེ་བའི་ཕྱིར་དུ་སྤྲོས་པའི་དག་གི་དང་། ཚིག་རྒྱུ་བ་ནི། གཞན་གྱི་ཞེ་བསྐྱོག་པར་བྱེད་པའི་དག་གི་དང་། རྒྱལ་པ་ནི། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཚིག་དང་ལྷན་ཅིག་པའི་སེམས་པའོ། །དགེ་བ་ལ་ཡང་བཞི་སྟེ། དེ་དག་སྤོང་བའི་སེམས་པའོ། །ཡིད་གྱི་ལས་ལ། མི་དགེ་བ་དང་། དགེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བརྒྱུ་སེམས་གྱི་ལས་ནི། གཞན་གྱི་ཡོ་བྱད་མཐུ་ལམ་འཇུག་བྱས་བདག་གིར་བྱེད་འདོད་པ་དང་ལྷན་ཅིག་པའི་སེམས་པ། གཞོད་སེམས་གྱི་ལས་ནི། གཞན་ལ་ཐོ་འཚམས་པར་འདོད་པ་དང་། ལོག་པར་ལྷ་བའི་ལས་ནི། ལས་འབྲས་སོགས་ལ་སྦྱར་པ་འདེབས་པའི་ལྷ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་པའི་སེམས་པའོ། །དགེ་བ་ལ་ཡང་གསུམ་སྟེ། དེ་དག་སྤོང་བའི་སེམས་པའོ། །

ཡང་ལས་ལ་གཉིས་ཏེ། འཕེན་བྱེད་གྱི་ལས་དང་། རྫོགས་བྱེད་གྱི་ལས་སོ། །དང་པོ་ནི། ལས་གང་ནམ་སྤྱིན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ལས་གང་ནམ་སྤྱིན་དེ་ཉིད་འདོད་པ་ལམ་མི་འདོད་པའི་བྱེད་པར་ཅན་དུ་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའོ། །ཡང་ལས་ལ་གཉིས་ཏེ། ཐུན་མོང་པའི་ལས་དང་། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལས་ཏེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། སྤྱོད་གྱི་འཛིག་རྟེན་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ལས་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་འཛིག་རྟེན་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ལས་སོ། །

ཡང་ལས་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤོམ་པ་དང་། སྤོམ་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། བར་མའི་ལས་སོ། །དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། འཆལ་ཚུལ་སྤོང་བའི་སེམས་པ། དབྱེ་ན་སོ་སོ་བར་པའི་སྤོམ་པ་དང་། བསམ་གཏན་གྱི་སྤོམ་པ་དང་། ཟག་མེད་གྱི་སྤོམ་པའོ། །དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། བར་བྱུང་གི་སྤོམ་པ་གང་གླིང་གསུམ་གྱི་མི་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་པ། དབྱེ་ན་རིགས་བརྒྱད་ལས། དགེ་སྤོང་གི་སྤོམ་པ་ནི། ལུས་དག་གི་ཉེས་པ་མཐའ་དག་སྤོང་བས་རབ་རྟུ་བྱེ་བའི་བར་བྱུང་གི་སྤོམ་པ་གང་སྤྱེས་པའི་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་པ། དགེ་སྤོང་མའི་སྤོམ་པ་ནི། དེ་གང་བྱུང་མེད་གྱི་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་པ། དགེ་ཚུལ་གྱི་སྤོམ་པ་ནི། སྤང་བྱ་བརྩ་སྤོང་བས་རབ་རྟུ་བྱེ་བའི་བར་བྱུང་གི་སྤོམ་པ་གང་སྤྱེས་པ་ལ་བརྟེན་པ། དགེ་ཚུལ་མའི་སྤོམ་པ་ནི། དེ་གང་བྱུང་མེད་ལ་བརྟེན་པ། དགེ་སྤོང་མའི་སྤོམ་པ་ནི། རྩ་བའི་ཚོས་དུག་རླུང་མཐུན་གྱི་ཚོས་དུག་ནམས་སྤོང་བས་རབ་རྟུ་བྱེ་བའི་བར་བྱུང་གི་སྤོམ་པ་གང་བྱུང་མེད་ལ་བརྟེན་པ། དགེ་བསྟེན་གྱི་སྤོམ་པ་ནི། སྤང་བྱ་ལྷ་སྤོང་བས་རབ་རྟུ་བྱེ་བའི་བར་བྱུང་གི་སྤོམ་པ་གང་སྤྱེས་པ་ལ་བརྟེན་པ། དགེ་བསྟེན་མའི་ནི། དེ་གང་བྱུང་མེད་ལ་བརྟེན་པ། བསྟེན་གནས་གྱི་སྤོམ་པ་ནི། སྤང་བྱ་བརྩུང་སྤོང་བས་རབ་རྟུ་

ཕྱེ་བའི་བད་བྱང་གི་སྒྲིམ་པ་འོ། །གཉིས་པ་བསམ་གཏན་གྱི་སྒྲིམ་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། འཛིག་རྟེན་པའི་
བསམ་གཏན་གྱིས་འཆལ་ཚུལ་ཀྱན་ནས་སྒྲོང་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམ་པར་གཞོན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་
ཐོབ་པའི་སྒྲིམ་པ། དབྱེ་ན་བསམ་གཏན་ས་དྲུག་གིས་བསྐྱས་པ་དྲུག་གོ། །གསུམ་པ་ཟག་མེད་ཀྱི་སྒྲིམ་
པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བསམ་གཏན་གྱིས་འཆལ་ཚུལ་ཀྱན་སྒྲོང་གི་ཉོན་
མོངས་པའི་ས་བོན་དྲུངས་ནས་ཕྱང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་སྒྲིམ་པ། དབྱེ་ན་འཆལ་ཚུལ་ཀྱན་སྒྲོང་
གི་ཉོན་མོངས་པ་ཕྱོགས་གཅིག་སྤངས་པ་དང་། སལ་ཆེར་སྤངས་པ་དང་། མཐའ་དག་སྤངས་པ་དང་།
རྣམ་པར་དག་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་སྒྲིམ་པ་བཞི་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། རྒྱུ་ཞུགས་དང་། ཕྱིར་འོང་དང་།
ཕྱིར་མི་འོང་དང་། དག་བཙོམ་པའི་འབྲས་བུས་བསྐྱས་པའི་སྒྲིམ་པ་རྣམས་སོ།།

སྒྲིམ་པ་མིན་པ་ནི། བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞུགས་པའི་སེམས་པའོ། །བར་མའི་
ལས་ནི། སྒྲིམ་ལྡན་དང་སྒྲིམ་མིན་ཅན་གཉིས་ཀའི་རྒྱུད་ལ་འབྱུང་བ་མི་འགལ་བའི་དགོ་བའམ་མི་
དགོ་བའི་ལས་སོ། །ཡང་ལས་ལ་གཉིས་ཏེ། མྱོང་བར་ངེས་པའི་ལས་དང་། མ་ངེས་པའི་ལས་ཏེ། གོ་
རིམ་བཞིན་དུ། ལས་གང་བྱས་ཤིང་བསགས་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་དང་ལྡན་པ་དང་། བྱས་ཤིང་
བསགས་པའི་ཡན་ལག་གང་རུང་དང་མི་ལྡན་པའི་ལས་སོ། །ཡང་མྱོང་ངེས་ལ་གསུམ་ལས། མཐོང་
ཆོས་ལ་མྱོང་འགྱུར་ནི། ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ནམ་བསམ་པ་དྲུག་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་ལས་གང་གི་འབྲས་བུ་
ཆོད་ཉིད་ལ་མྱོང་བ། སྒྲིམ་ནས་མྱོང་འགྱུར་ནི། ལས་གང་གི་རྣམ་སྒྲིན་ལས་བྱས་པའི་སྒྲེ་བ་བྱི་མ་ལ་
མྱོང་བ། ལན་གངས་གཞན་ལས་མྱོང་འགྱུར་ནི། ལས་གང་གི་རྣམ་སྒྲིན་ལས་བྱས་པའི་ཆོད་ཉིད་སྒྲེ་བ་
གཉིས་ལ་ཡན་ཆད་དུ་མྱོང་བའོ། །ཡང་ལས་གསུམ་སྟེ། གཅིག་ཏུ་དཀར་བ། གཅིག་ཏུ་གནག་པ།
དཀར་ནག་འདྲེས་མའི་ལས་ཏེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། བསམ་སྒྲུབ་གཉིས་ཀ་དགོ་བ་དང་། བསམ་སྒྲུབ་
གཉིས་ཀ་མི་དགོ་བ་དང་། བསམ་སྒྲུབ་གང་རུང་དགོ་མི་དགོ་བའོ།།

གསུམ་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་བཤད་པ་ལ་བཞི་ལས། རྒྱུའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཡང་སྤྱིད་པར་
སྒྲེ་བའི་བག་ཆགས་འཛིག་པའི་བྱེད་རྒྱ། ཀྱན་འབྱུང་ནི། ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་མཐུན་པར་བསགས་པའི་
སེམས་ཅན་རྣམས་འགོ་བ་རིགས་མཐུན་པར་འབྱུང་བའི་བྱེད་རྒྱ། རབ་ཏུ་སྒྲེ་བ་ནི། འགོ་བ་རིགས་
མཐུན་པ་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་པ་སོ་སོ་ཐ་དད་པར་འབྱུང་བའི་བྱེད་རྒྱ། རྒྱུན་ནི། ལུས་མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པར་
བྱེད་པ་དང་ཐོབ་པ་འདའ་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་རྒྱའོ།།

གསུམ་པ་འགོག་བདེན་ལ། མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་གཏན་ལ་དབབ་པ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་
 དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། འགོག་པ་ནི་བ་གྲུ་ཞོམ་ངེས་འབྱུང་གི་རྣམ་པར་རྒྱལ་འབྱོར་བས་ཡོངས་
 སུ་བཅད་ནས་མངོན་དུ་བྱ་བའི་བདེན་པ། གཉིས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཀྱི་འགོག་པ་དེ་ཡང་དགུ་ལས། བདེ་
 འགོག་པ་ནི། འཛིག་རྟེན་པའི་ལས་ཀྱིས་སྤང་བྱའི་ས་བོན་ཉམས་སྤང་པའི་འགོག་པ། དོན་དམ་པའི་
 འགོག་པ་ནི། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་ཀྱིས་སྤང་བྱའི་ས་བོན་དུང་ནས་སྤང་བའི་འགོག་པ།
 ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ནི། འཕགས་པ་སློབ་པའི་འབྲས་བུས་བསྐྱུས་པའི་འགོག་པ། ཡོངས་སུ་རྫོགས་
 པའི་ནི། མི་སློབ་པའི་འབྲས་བུས་བསྐྱུས་པའི་འགོག་པ། རྒྱན་དང་བཅས་པའི་ནི། གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་
 རྣམ་གྲོལ་གྱི་འབྲས་བུས་བསྐྱུས་པའི་འགོག་པ། རྒྱན་མེད་པའི་ནི། ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣམ་གྲོལ་གྱི་འབྲས་
 བུས་བསྐྱུས་པའི་འགོག་པ། ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་ནི། ཉོན་མོངས་མ་ལུས་པ་སྤངས་ཤིང་ཟག་བཅས་
 ཀྱི་ཡུང་བོ་མ་འགགས་པའི་འགོག་པ། ལྷག་མ་མེད་པའི་ནི། ཟག་བཅས་མ་ལུས་པ་འགག་པའི་འགོག་
 པ། བྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་འགོག་པ་ནི། སྤྱི་ཞིའི་མཐའ་ལ་མི་གནས་པའི་འགོག་པའོ། །གསུམ་
 པ་ལ་བཞི་ལས། འགོག་པའི་རྣམ་པ་ནི། རྒྱ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་མ་ལུས་པ་དང་བྲལ་བ། ཞི་བ་ནི།
 འབྲས་བུ་མ་འོངས་པའི་སྐྱག་བསྐྱེལ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་བ། གྲུ་ཞོམ་པ་ནི་དེ་གཉིས་ཀ་དང་བྲལ་
 བས་དོན་དམ་པར་གཙང་བདེའི་རང་བཞིན་ཡིན་པ། ངེས་འབྱུང་ནི། གཏན་དུ་ཕན་པའི་རང་བཞིན་
 ཡིན་པའོ།

བཞི་པ་ལས་བདེན་ལ། མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་གཏན་ལ་དབབ་པ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་
 བཤད་པ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ལམ་སྐྱབ་པ་རིགས་པ་ངེས་འབྱེན་གྱི་རྣམ་པར་ཡོངས་སུ་བཅད་
 རས་རྒྱལ་འབྱོར་བས་བསྟན་པར་བྱ་བའི་བདེན་པ། གཉིས་པ་ལ་ལྟ་སྟེ། ཚོགས་ཀྱི་ལམ། སློབ་པའི་
 ལམ། མཐོང་བའི་ལམ། སློམ་པའི་ལམ། མཐར་ཕྱིན་པའི་ལམ་མོ། །དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། གང་
 བསྐྱེམས་པས་སྤང་བྱ་སྤང་རུང་དང་། གཉེན་པོ་སྟེ་རུང་གི་ངོ་བོར་རྒྱད་སྟེན་པར་བྱེད་པའི་ལམ།

གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ནི། བདེན་པའི་རྣམ་པ་ལ་དམིགས་ཏེ་བསྐྱེམས་པས་མཐོང་སྤང་ཉོན་
 མོངས་པའི་ས་བོན་ཉམས་སྤང་པར་བྱེད་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཤེས་རབ་དང་བཅས་པ། དབྱེ་ན་བཞི་
 ལས། རྟོན་ནི། བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་འཕུང་བ་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་གསལ་སྤང་དང་པོར་ཐོབ་
 པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྟ་བུ་དང་བཅས་པ། ཏུ་མོ་ནི། དེ་ལ་གསལ་སྤང་མཚེད་པའི་

ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་དང་། བཟོད་པ་ནི། དེ་ལ་གསལ་སྒྲུང་ཆེར་ཐོབ་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་གང་
ཞིག་འཛིན་པ་རང་བཞིན་མེད་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་ཞུགས་པ། ཆོས་མཆོག་ནི། དེ་ལ་གསལ་སྒྲུང་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་སོ་སྟེའི་ཉིང་དེ་འཛིན་གང་ཞིག་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་དངོས་སུ་འབྲེན་ཅུས་
པའོ། །ཡང་ན་སྦྱར་ལམ་ནི། ཆོགས་ལམ་ཙམ་དང་བྱམ་མོང་པ་དང་། བྱམ་མོང་མ་ཡིན་པ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི། ཡོན་ཏན་གང་གི་རིགས་ཆོགས་ལམ་ནས་ཀྱང་ཡོད་ལ་ད་ལྟ་སྦྱར་ལམ་གྱི་ངོ་བོར་གནས་
པའོ། །གཉིས་པ་ནི། བདེན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སོ་སྟེའི་སྒྲོམ་བྱུང་། དེ་ཕྱི་ནང་སོགས་བཞེད།

གསུམ་པ་མཐོང་ལམ་ལ་མཆོན་ཉིད་ནི། བདེན་བཞིའི་ཆོས་ཉིད་དང་དེ་རྟོགས་ཀྱི་ཡེ་
ཤེས་སྒྲར་མ་རྟོགས་པ་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་མངོན་རྟོགས། དེ་ཕྱི་ན་སྐད་ཅིག་མའི་དེ་ཕྱི་བས་བརྟུན་གྱི་
ལས། སྟུག་བསྐྱལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ནི། སྟུག་བསྐྱལ་བདེན་པའི་ཆོས་ཉིད་སྒྲར་མ་རྟོགས་
པ་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་གང་རར་ཆད་མེད་ལམ་གྱིས་བསྐྱུས་པ། སྟུག་བསྐྱལ་ལ་ཆོས་ཤེས་
པ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་གང་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱིས་བསྐྱུས་པ། སྟུག་བསྐྱལ་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་
བཟོད་པ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་གཞན་རིག་གི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲར་མ་རྟོགས་པ་གསར་དུ་རྟོགས་
པའི་ཡེ་ཤེས། སྟུག་བསྐྱལ་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པ་ནི། སྟུག་བསྐྱལ་རྗེས་བཟོད་དེ་ཉིད་གཞན་རིག་གི་ཚུལ་
གྱིས་སྒྲར་མ་རྟོགས་པ་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས། བདེན་པ་ལྟག་མ་གསུམ་གྱི་ཆོས་བཟོད་ཆོས་
ཤེས་རྗེས་བཟོད་རྗེས་ཤེས་རྣམས་ཀྱང་སྒྲ་མའི་རིགས་པས་ཤེས་པར་བྱའོ།

བཞི་པ་སྒྲོམ་ལམ་ལ་མཆོན་ཉིད་ནི། སྒྲོམ་སྒྲར་སྒྲོང་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་ལམ། དེ་ཕྱི་ན་
འཛིན་རྟོག་པའི་སྒྲོམ་ལམ་དང་། འཛིན་རྟོག་ལས་འདས་པའི་སྒྲོམ་ལམ་དང་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས་ལས། མཆོན་ཉིད་ནི། སྒྲོམ་ལམ་གང་ཞིག་ཞི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་ནོ།

མཆོན་གཞི་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། བསམ་གཏན་དང་། གཞུགས་མེད་གཉིས་སོ། །དང་པོ་
ལ་མཆོན་ཉིད་ནི། ཡན་ལག་གི་སྒྲོ་ནས་འོག་ས་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་མཆུངས་
ལྡན་དང་བཅས་པའམ་དེའི་རྣམ་སྒྲིན་གང་རུང་གིས་བསྐྱུས་པ། དེ་ཕྱི་ན། སྒྲོམས་འཇུག་གི་བསམ་
གཏན་དང་། སྐྱེ་བའི་བསམ་གཏན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་མཆོན་ཉིད་ནི། སྦྱར་བ་ལས་བྱུང་བའི་
སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་མཆུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་གང་གཞུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་མ་བྲལ་བ། དེ་ཕྱི་ན་ངོ་
བོའི་སྒྲོ་ནས་དག་པ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་དང་། ཟག་མེད་གསུམ་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། སྒྲོམས་

འཇུག་གི་བསམ་གཏན་གང་འཛིག་རྟེན་པའི་དགེ་བ་ཅུ་གཅིག་པས་བསྐྱས་པ། དེ་གང་རང་སའི་ཉོན་
 མོངས་ཀྱིས་རབ་རྩ་མ་ཞི་བར་བྱས་པ། དེ་གང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དགེ་བས་བསྐྱས་པའོ།།
 དག་པ་བ་ལ་བཞི་སྟེ། ཉམས་པ་ཆ་མཐུན། གནས་པ་ཆ་མཐུན། བྱད་པ་ཆ་མཐུན། དེས་འབྱེད་ཆ་
 མཐུན་ཏེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། དག་པ་པའི་བསམ་གཏན་གང་འཇུག་ཐོགས་སུ་ཉོན་མོངས་སྒྲིབ་པ་དང་
 རྗེས་སུ་མཐུན་པ། དེ་གང་རང་སའི་དག་པ་པའི་བསམ་གཏན་གཞན་འབྱེན་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ།
 དེ་གང་གོང་སའི་ཉིང་རེ་འཛིན་གཞན་བསྐྱེད་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ། དེ་གང་ཟག་མེད་བསྐྱེད་པ་དང་
 རྗེས་སུ་མཐུན་པའོ། ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་ཡང་བཞི་སྟེ། ལྟ་བ་ཤས་ཆེ་བ། ཐེ་ཚོམ་ཤས་ཆེ་བ། ང་རྒྱལ་
 ཤས་ཆེ་བ། སྤྱོད་པ་ཤས་ཆེ་བ་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ལྟ་བར་གྱུར་པ་དུག་བཅུ་ཅུ་གཉིས་ལས་གང་
 རུང་གིས་མ་རུངས་པར་བྱས་པའི་བསམ་གཏན། འཛིག་རྟེན་པའི་བསམ་གཏན་ལ་ཐར་པར་སོམ་ཉི་
 ཟ་བས་མ་རུངས་པར་དང་། ང་རྒྱལ་གྱིས་མ་རུངས་པར་དང་། སྟོམས་འཇུག་གི་བདེ་བ་ལ་སྤྱོད་པས་
 མ་རུངས་པར་བྱས་པའི་བསམ་གཏན་ལོ།།

སྤང་བྱའི་སྟོན་པས་བསམ་གཏན་དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ། བཞི་པའོ། །དང་པོ་ལ་མཚན་
 ཉིད་ནི། ཡིད་མི་བདེ་བ་ལས་དེས་པར་འབྱུང་ཞིང་རྟོག་དཔྱད་གང་རུང་གི་སས་བསྐྱས་པའི་སེམས་ཅུ་
 གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ། དབྱེ་ན་ཉེར་བསྟོགས། དངོས་གཞི་ཙམ་པོ། དངོས་གཞི་བྱད་
 པར་ཅན་དང་གསུམ་མོ། །དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ཆེད་དུ་
 བརྩོན་པའི་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་པ་གང་རུང་གིས་བསྐྱས་པའི་དགེ་བ། དབྱེ་ན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དུག་སྟེ།
 མཚན་ཉིད་རབ་རྩ་རིག་པ། མོས་པ་ལས་བྱུང་བ། དབེན་པ། དགའ་བ་བསྐྱེད་པ། དཔྱོད་པ། སྦྱོར་བ་
 མཐའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། འདོད་པ་ལ་རགས་པ་དང་། བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་ཞི་
 བར་ལྟ་བའི་ཐོས་བསམ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སྒྲོམ་བྱུང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤང་བའི་མཐུ་མ་
 ཐོབ་པ་དང་། འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་ཆེན་པོ་གསུམ་སྤང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། དེ་འབྲིང་གསུམ་
 སྤང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ལལ་ཆེར་སྤངས་པས་ཟད་པར་སྤངས་མ་སྤངས་ཞིབ་རྩ་དཔྱོད་པའི་
 ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ལུང་དུ་གསུམ་སྤང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །བསམ་གཏན་ལྷག་མ་གསུམ་དང་།
 གཟུགས་མེད་བཞིའི་ཉེར་བསྟོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། བྱེ་བ་སོ་སོའི་དོན་རྣམས་ཀྱང་འདི་ལས་
 དཔགས་ཏེ་ཅི་རིགས་པར་གྲེས་པར་བྱའོ། །དངོས་གཞི་ཙམ་པོ་ནི། རྟོག་དཔྱད་གཉེན་པོའི་ཡན་ལག་

གིས་འདོད་པ་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་
 བཅས་པ་དབེན་པ་ལས་སྦྱེས་པའི་དགའ་བདེ་ཕན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག་ཏུ་ལྡན་པ། དངོས་གཞི་བྱང་པར་
 ཅན་ནི། དཔྱད་པ་གཉེན་པོའི་ཡན་ལག་གིས་རྟོག་པ་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་
 སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པའོ། །བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ནི། རྟོག་དཔྱད་ལས་ངེས་
 པར་འབྱུང་བའི་སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ། དབྱེ་ན་ཉེར་བསྟོགས་དང་། དངོས་
 གཞི་གཉིས་ལས། དང་པོ་སྤར་ལྟར་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི། ནང་རབ་ཏུ་དང་བ་གཉེན་པོའི་ཡན་ལག་
 གིས་རྟོག་དཔྱད་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་
 གང་ཉིང་ལེ་འཛིན་ལས་སྦྱེས་པའི་དགའ་བདེ་ཕན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག་ཏུ་ལྡན་པའོ། །བསམ་གཏན་
 གསུམ་པ་ནི། ཡིད་བདེ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སེམས་ཅུ་གཅིག་སོགས་གང་བདེ་བའི་སེམས་བསྐྱུས་
 པ། དབྱེ་ན་ཉེར་བསྟོགས་དང་། དངོས་གཞི་གཉིས་ལས། དང་པོ་སྤར་ལྟར་ལ། གཉིས་པ་ནི། དྲན་
 ཤེས་བཞིན་གཉེན་པོའི་ཡན་ལག་གིས་དགའ་བ་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ཞིང་དགའ་བ་མེད་
 པའི་བདེ་བ་ཕན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག་ཏུ་ལྡན་པའོ། །བསམ་གཏན་བཞི་པ་ནི། བདེ་བ་ལས་ངེས་པར་
 འབྱུང་བའི་སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་སོགས་གང་གཟུགས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱུས་པ། དབྱེ་ན་ཉེར་བསྟོགས་དང་
 དངོས་གཞི་གཉིས་ལས། དང་པོ་སྤར་དང་འབྲེལ་ཞིང་། གཉིས་པ་ནི། དྲན་པ་དང་བཏང་སྟོམས་གཉེན་
 པོའི་ཡན་ལག་གིས་བདེ་བ་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ཞིང་ཚོར་བ་བཏང་སྟོམས་ཕན་ཡོན་གྱི་ཡན་
 ལག་ཏུ་ལྡན་པའོ། །གཉིས་པ་སྦྱེ་བའི་བསམ་གཏན་ནི། སྟོམས་འཇུག་གི་རྣམ་སྤྲིན་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་
 སེམས་ཅུ་གཅིག་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་བསམ་གཏན། དབྱེ་ན་བསམ་གཏན་བཞིའི་བྱེ་བྲག་གིས་བཞི་
 ཡིན་ལ། དེ་དག་ལ་ཡང་དང་པོ་གསུམ་ལ་ཚངས་རིས་ལ་སོགས་པའི་སྦྱེ་བ་གསུམ་གསུམ་ཡིན་ལ།
 བཞི་པ་ལ་སོ་སྦྱེའི་གནས་གསུམ་དང་འཕགས་པའི་གནས་ལྟ་སྟེ་བརྒྱད་དོ།

གཉིས་པ་གཟུགས་མེད་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། དམིགས་རྣམ་གྱི་སྒྲོ་ནས་འོག་ས་ལས་ངེས་པར་
 འབྱུང་བའི་སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པའམ་དེའི་རྣམ་སྤྲིན་གང་རུང་གིས་བསྐྱུས་
 པ། དབྱེ་ན། སྟོམས་འཇུག་དང་། སྦྱེ་བའི་གཟུགས་མེད་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། སྦྱོར་
 བ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་གང་གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་བྲལ་བ། དབྱེ་ན་དོ་བོའི་སྒྲོ་ནས།
 དང་པོ་གསུམ་ལ་དག་པ་བ། ཉོན་མོངས་ཅན། ཟག་མེད་དང་གསུམ་གསུམ་ཡོད་ལ། བཞི་པ་ལ་ཟག་

མེད་བོར་བས་གཉིས་སོ། །དག་པ་བ་ལ་ཡང་དང་པོ་གསུམ་ལ་ཆ་མཐུན་བཞི་ཀ་ཡོད་ལ། བཞི་པ་ལ་
 ཟུང་པར་ཆ་མཐུན་བོར་བས་གསུམ་སོ། །ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་ཡང་ལྟ་བ་ཤས་ཆེ་བ་མེད་དེ། གཟུགས་
 མེད་ལ་མངོན་ཤེས་མི་བརྟེན་པས་ལྟ་བའི་རྣམ་པ་མི་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་གཞན་གསུམ་ཡོད་
 དོ། །དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་སྒྲ་མ་ལས་དཔག་སྟེ་ཅི་རིགས་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཡང་སའི་སྒྲོན་
 བཞི་སྟེ། རྣམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་སྒྲོམས་འཇུག་ནི། གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ལས་ངེས་པར་
 འབྱུང་བའི་སེམས་ཚུ་གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་གང་ནམ་མཁའི་འདུ་ཤེས་དང་མ་བྲལ་བ།
 དབྱེ་ན་ཉེར་བསྟོགས་དང་། དངོས་གཞི་གཉིས་ལས། དང་པོ་སྒྲ་ཞིང་། གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་ཀྱི་འདུ་
 ཤེས་དང་བྲལ་ཞིང་ནམ་མཁའི་དམིགས་པ་ལ་གསལ་སྒྲུང་ཚོགས་པའི་སེམས་ཚུ་གཅིག་པ་མཚུངས་
 ལྡན་དང་བཅས་པའོ། །རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་ནི། རྣམ་མཁའི་འདུ་ཤེས་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་
 སེམས་ཚུ་གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་གང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་མ་བྲལ་བ། དབྱེ་ན་
 ཉེར་བསྟོགས་ནི་སྒྲ་ཞིང་། དངོས་གཞི་ནི་རྣམ་མཁའི་འདུ་ཤེས་དང་བྲལ་ཞིང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་པ་
 ལ་གསལ་སྒྲུང་ཚོགས་པའི་ཚུ་གཅིག་པ་སོགས་དང་། ཅི་ཡང་མེད་པ་ནི། རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་ཀྱི་
 འདུ་ཤེས་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སེམས་ཚུ་གཅིག་པ་གང་ཅི་ཡང་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་མ་བྲལ་
 བ། དབྱེ་ན་ཉེར་བསྟོགས་ནི་སྒྲ་ཞིང་། དངོས་གཞི་ནི། བཟུང་བྱ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་དམིགས་པ་ལ་
 གསལ་སྒྲུང་ཚོགས་པའི་ཚུ་གཅིག་པ་སོགས་དང་། སྤྱི་ཚེའི་སྒྲོམས་འཇུག་ནི། བཟུང་བྱ་ཅི་ཡང་མེད་
 པའི་འདུ་ཤེས་ལས་ཀྱང་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཚུ་གཅིག་པ་སོགས་གང་འདུ་ཤེས་ཡོད་མེད་མེད་
 ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་མ་བྲལ་བ། དབྱེ་ན་ཉེར་བསྟོགས་ནི་སྒྲ་ཞིང་དངོས་གཞི་ནི། འདུ་ཤེས་ཡོད་མེད་མེད་
 མེན་ཀྱི་དམིགས་པ་ལ་གསལ་སྒྲུང་ཚོགས་པའི་སེམས་ཚུ་གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པའོ། །
 སྐྱེ་བའི་གཟུགས་མེད་པ་ཡང་བཞི་སྟེ། རྣམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་དང་། རྣམ་ཤེས། ཅི་ཡང་
 མེད། འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མེན་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་སྟེ། རྣམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་སྒྲོམས་
 འཇུག་གི་རྣམ་སྤྲིན་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་སེམས་ཚུ་གཅིག་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྐྱེ་བའོ། །
 གཞན་གསུམ་ལ་ཡང་སྒྱུར་རོ། །དབྱེ་ན་རེ་རེ་ལ་ཡང་། མཐོ་ལ་བཟང་བ། མཐོ་ལ་ངན་བ། དམའ་ལ་
 བཟང་བ། དམའ་ལ་ངན་པ་བཞི་བཞིར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་མཐོ་བ་ནི་ཆོ་རིང་བ། དམའ་བ་ནི་ཆོ་སྤང་
 བ། བཟང་བ་ནི། ཉོན་མོངས་པ་ཤས་ཚུང་ཞིང་རྩ་མེད་པ། ངན་པ་ནི་དེ་ལས་བསྒྲོག་པའོ། །

གཉིས་པ་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སྒྲོམ་ལམ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། སྒྲོམ་ལམ་གང་བདེན་
 བཞིའི་རྣམ་པ་ཅན་ནོ། །དབྱེ་ན། ལྷག་མཐོང་གི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་དང་། ཞི་གནས་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་
 མཐུན་པ་དང་གཉིས་ཏེ། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་རབ་རྒྱ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་། དེ་
 དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་ནོ། །དང་པོ་ལ། ལྷག་བསྐྱེལ། གུན་འབྱུང་། འགོག་པ། ལམ་ཤེས་
 པ་བཞིའོ། །དེ་དག་གིས་ལྷག་བདེན་གྱི་ཆོས་ཉིད་མཐོང་བེན་གོམས་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ཅེས་སྦྱར་
 རོ། །དེ་དག་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཆོས་ཤེས་པའི་ཕྱོགས་དང་། རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་ཕྱོགས་གཉིས་གཉིས་སྟེ།
 བདེན་བཞིའི་ཆོས་ཉིད་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་དང་། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་
 ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་བོ། །གཉིས་པ་ཞི་གནས་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་ལ་བསམ་གཏན་ས་
 གྲུག་གཟུགས་མེད་དང་པོ་གསུམ་གྱིས་བསྐྱེལ་བ་སྟེ་དགུའོ། །ཡང་ལམ་ཆེན་པོ་འབྲིང་རྒྱུད་དུ་གསུམ་
 པོ་རེ་རེ་ལ་ཡང་གསུམ་གསུམ་དུ་བྱེ་བ་ནི་གཞུང་དུ་གསལ་ཡོ། །ཡང་སྤང་བྱའི་རྣམ་པ་རེ་རེ་སྤྲོང་བ་ལ་
 ལམ་བཞི་བཞི་སྟེ། སྦྱོར་བ་དང་། བར་ཆད་མེད་པ། རྣམ་པར་གྲོལ་བ། རྒྱད་པར་གྱི་ལམ་སྟེ། གོ་རིམ་
 བཞིན་དུ། ལམ་གང་གིས་སྤང་བྱའི་ཉམས་སྤང་ཅིང་བར་ཆད་མེད་ལམ་འབྲེན་པར་བྱེད་པ། ལམ་གང་
 གིས་སྤང་བྱ་འཛོམས་ཤིང་རྣམ་གྲོལ་ལམ་འབྲེན་པར་བྱེད་པ། ལམ་གང་གིས་སྤང་བྱ་འགགས་པའི་
 རྣམ་གྲོལ་མངོན་དུ་བྱེད་ཅིང་སྤང་བྱ་གཞན་སྤོང་བའི་རྩོལ་བ་དང་བྲལ་བ། ལམ་གང་གིས་བར་ཆད་
 མེད་ལམ་གྱིས་སྤངས་པའི་སྤངས་པ་དེ་ཉིད་རྣམ་པར་དག་པ་ཞུགས་པར་དུ་འཇགས་པར་བྱེད་པའོ།
 །ཡང་སྤང་བྱ་རེ་རེ་ལ་གཉེན་པོ་བཞི་བཞི་སྟེ། རྣམ་པར་སུན་འབྱིན་པ། སྤོང་བ། རྟེན། ཐག་བསྐྱང་པའི་
 གཉེན་པོ་སྟེ། ཐོག་མར་སྤང་བྱ་ལ་ཉེས་དམིགས་སུ་ལྟ་བ། དེའི་འོག་དུ་སྤང་བྱའི་རྩལ་མཐུ་འཛོམས་
 པར་བྱེད་པ། དེའི་འོག་རྒྱ་སྤང་བྱ་འགགས་པའི་རྣམ་གྲོལ་གྱི་ཐོབ་པ་འཛིན་པའི་བྱ་བ་ཅམ་བྱེད་པ།
 དེའི་འོག་རྒྱ་སྤང་བྱི་སྤངས་པ་སྤང་མི་ལྡོག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཉེན་པོ་གཞན་གོམས་པར་བྱེད་པའོ།

ཡང་ལམ་གྱི་དབྱེ་བ་ནི། དངོས་པོ་ལ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པ་ལ་སོགས་པ་བཅུ་གཅིག་སྟེ། དང་
 པོ་དངོས་པོ་ལ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པའི་ལམ་ནི་དྲན་པ་ཉི་བར་བཞག་པ་སྟེ། མཚན་ཉིད་ནི། ཕྱིན་ཅི་ལོག་
 གི་གཉེན་པོར་ལུས་ཆོར་སེམས་ཆོས་བཞི་ལ་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་རྣམ་པར་དཔྱོད་
 པའི་དྲན་པ་དང་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པའོ། །དབྱེ་ན། ལུས། ཆོར་བ། སེམས། ཆོས་དྲན་
 པ་ཉི་བར་བཞག་པ་བཞི་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ལུས་གཙང་པར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་བྱིན་པ་གི་

ལུས་ལ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བདག་མེད་པ་རང་གི་མཚན་ཉིད་མི་གཙང་བར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་བྲན་པ་དང་
ཤེས་རབ་སོགས་དང་། ཚོར་བ་བདེ་བར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་བྱིན་ནང་གི་ཚོར་བ་ཀུན་སྟུག་བསྐྱེལ་
དུ་སོ་སོར་རྟོག་པ་སོགས་དང་། སེམས་རྟག་པར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་བྱིན་ནང་གི་སེམས་ཀྱན་སྐྱད་
ཅིག་མར་སོ་སོར་རྟོག་སོགས་དང་། ཚོས་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་བྱིན་ནང་གི་ཚོས་ཀྱན་བདག་
མེད་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་སོགས་སོ།།

གཉེས་པ་རྩོལ་བ་ལས་བྱུང་བའི་ལམ་ནི་ཡང་དག་པར་སྦྱང་བ་སྟེ། མཚན་ཉིད་ནི། དྲན་པ་
ཉིར་བཞག་ཐོབ་པའི་འོག་ཏུ་སྤང་གཉེན་ལ་སྤང་དོར་རྩོལ་བའི་བརྩོན་འགྲུས་མཚུངས་ལྡན་དང་
བཅས་པའོ། །དབྱེ་ན། མི་མཐུན་བྱོགས་མ་བསྐྱེད་པ་མི་བསྐྱེད་པ། སྐྱེས་པ་ཉམས་པར་བྱེད་པ། གཉེན་
པོའི་བྱོགས་མ་སྐྱེས་པ་བསྐྱེད་པ། སྐྱེས་པ་མི་ཉམས་ཤིང་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་བཞི་སྟེ་མཚན་ཉིད་
ཀྱང་སྤྱོད། །གསུམ་པ་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བའི་ལམ་ནི་རྩ་འཁུལ་གྱི་རྒྱ་པ་སྟེ། མཚན་ཉིད་
ནི། ཡང་དག་པར་སྦྱང་བ་ཐོབ་པའི་འོག་ཏུ་སེམས་དམིགས་པ་ལ་ལས་སུ་རུང་བར་བྱེད་པའི་སེམས་རྩེ་
གཅིག་པ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པའོ། །དབྱེ་ན། འདུན་པ། བརྩོན་འགྲུས། སེམས་པ། དབྱེད་པ་
ཉིང་ངེ་འཛིན་བཞི་སྟེ། ཡང་དག་པར་སྦྱང་བ་ཐོབ་པའི་འོག་ཏུ་གྲས་སྦྱར་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་ཉིང་
ངེ་འཛིན་དང་། རྟག་སྦྱར་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་དང་། སྐྱེ་བ་སྐྱེ་མ་ལ་གོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་
པའི་དང་། ཚེ་འདིར་ཚོས་རབ་ཏུ་རྒྱུ་པར་འབྱེད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ནོ། །སྟེ་ཚན་
གསུམ་པོ་དེ་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ཚོགས་ལམ་ཁུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་བསྒྲུབ་མོ།།

བཞི་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ལ་སྦྱར་བའི་ལམ་ནི། དབང་པོ་སྟེ། མཚན་ཉིད་ནི། བདེན་པ་
མངོན་པར་རྟོགས་པ་ལ་དབང་བྱེད་པའི་རྣམ་བྱང་གི་དབང་པོ་གང་དོད་ཅི་འདྲིས་སུ་གཙོ་བོར་
བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའོ། །དབྱེ་ན་དད་པ། བརྩོན་འགྲུས། དྲན་པ། ཉིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་སྟེ། བདེན་
པའི་རྣམ་པ་ལ་ཡིད་ཆེས་པ། སྟོབ་པ། མི་བརྟེན་པ། ཅུ་གཅིག་པ། སོ་སོར་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་རྣམ་པ་
ཅན་ནོ། །ལྟ་བུ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ལམ་ནི་སྟོབས་རྣམས་ཏེ། མཚན་ཉིད་ནི། མི་
མཐུན་བྱོགས་ཀྱིས་མི་བརྟེན་པའི་རྣམ་བྱང་གི་དབང་པོ་གང་བཟོད་མཚོག་གི་གནས་སྐབས་སུ་གཙོ་
བོར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའོ། །དབྱེ་ན་དབང་པོ་ལྟར་རོ། །དུག་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ལམ་ནི་བྱང་ཆུབ་
གྱི་ཡན་ལག་སྟེ། མཚན་ཉིད་ནི། བདེན་པའི་ཚོས་ཉིད་ཡང་དག་པ་རྩ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ་མཐོང་

ལམ་གྱིས་བསྐྱུས་པའོ། །དབྱེན་བདུན་ལས། དྲན་པ་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་ནི། བདེན་པའི་
དམིགས་ནམ་མི་བརྗེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྒྲོམ་པ་གང་ཡན་ལག་གཞན་གྱི་གནས་ཀྱི་ཡན་ལག་དུ་གྱུར་
པ། ཆོས་རབ་ཏུ་ནམ་འབྱེད་ནི། བདེན་པའི་ཆོས་ཉིད་རབ་ཏུ་འབྱེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྒྲོམ་པ་གང་
མཐོང་ལམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ངོ་བོའི་ཡན་ལག་བརྩོན་འགྲུས་ནི། བདེན་པའི་ནམ་པ་ལ་སྒྲོ་བའི་ཚུལ་གྱིས།
བསྒྲོམ་པ་གང་བགོད་བྱ་མཐར་ཐུག་པར་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཡན་ལག་དགའ་བ་ནི། བདེན་པའི་
ཆོས་ཉིད་སྐར་མ་རྟོགས་པ་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་བདེ་བས་སེམས་སེམ་པར་བྱེད་པ་གང་
ཡན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག་གིན་ཏུ་སྒྱུར་བ་ནི། ལུས་སེམས་ལས་སུ་རུང་བར་བྱེད་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་གིན་
སྒྱུར་གང་གང་གིས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཡན་ལག་ཉིང་ངེ་འཛིན་ནི། བདེན་པའི་
ནམ་པ་ལ་ཕྱེ་གཅིག་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྒྲོམ་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་སེམས་ཕྱེ་གཅིག་པ་གང་གང་དུ་ཀུན་ནས་
ཉོན་མོངས་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཡན་ལག་བཏང་སྟོམས་ནི། བདེན་པའི་ནམ་པ་ལ་བྱིང་ཞོད་སོགས་
གྱིས་མི་མཉམ་པ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྒྲོམ་པ་གང་གང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཡན་
ལག་གོ།

བདུན་པ་ནམ་པར་དག་པར་ངེས་པར་འབྱེན་པའི་ལམ་ནི་འཕགས་པའི་ལམ་གྱི་ཡན་ལག་
སྟེ། མཚན་ཉིད་ནི། བདེན་པའི་ཆོས་ཉིད་ལ་དམིགས་ནས་སྒྲོམ་སྒྲུབ་ནམ་པར་དག་པར་བྱེད་པའི་ལམ་
མོ། །དབྱེན་བརྒྱུད་ལས། ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ནི། མཐོང་ལམ་མཉམ་བཞག་ཏུ་རྟོགས་པའི་དོན་འདིའོ་
ཞེས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག་ཡང་དག་པའི་རྟོག་པ་ནི། ལྟ་བས་རི་ལྟར་ཡོངས་སུ་
བཅད་པ་ལྟར་གཞན་ལ་གོ་བར་བྱེད་པའི་དག་ཀུན་ནས་སྒྲོང་བའི་ཡན་ལག་དག་ནི། རང་སྒྲུབ་བ་པོ་ལྟ་
བ་ནམ་དག་དང་ལྟན་པར་གཞན་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་པའི་དག་གི་ནམ་པར་རིག་བྱེད། ལས་ཀྱི་མཐའ་
ནི། རང་རྒྱུད་ལྟན་གྱི་གང་ཟག་ཚུལ་ཁྲིམས་ནམ་དག་ཏུ་གཞན་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་པའི་ལུས་དག་གི་
ནམ་པར་རིག་བྱེད། འཛོལ་ནི། མ་དག་པའི་འཛོལ་སྒྲོང་བར་བྱེད་པའི་ལུས་དག་གི་རིག་བྱེད་འཛོལ་
ནམ་དག་ཏུ་གཞན་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག་ཚུལ་བ་ནི། སྒྲོམ་སྒྲུབ་གི་ཉོན་མོངས་པ་སྒྲོང་བ་
ལ་སྒྲོ་བའི་བརྩོན་འགྲུས། དྲན་པ་ནི། བྱིང་ཞོད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་ནམ་པར་སྒྲོང་བའི་ཡན་ལག་ཡང་
དག་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ནི། མདོན་གཤམ་སོགས་ཡོན་ཏན་བྱེད་པར་ཅན་ལ་སྒྲིབ་པ་ནམ་པར་སྒྲོང་བའི་
ཡན་ལག་གོ། །བརྒྱུད་པ་གནས་དང་དབང་པོ་ཐ་དད་པའི་ལམ་དང་། དགྲུ་པ་བསྐྱུབ་པ་གསུམ་སྒྲོང་

བའི་ལམ་ནི་གཞུང་དུ་གོ་སྤྱོད།

བརྩ་བ་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་སྐྱབ་པའི་ལམ་ནི། ཞི་གནས་དང་། ལྷག་མཐོང་སྟེ། དང་པོའི་
མཚན་ཉིད་ནི། སེམས་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་རྒྱན་དུ་ཡང་དག་པར་འཛིན་པའོ། །དབྱེ་ན། ནང་ཉིད་དུ་
སེམས་འཛིན་པ་སོགས་དགའོ། །གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། ཇི་ལྟ་བུའམ་ཇི་སྟེད་པའི་དངོས་པོ་ཐོས་
བསམ་བསྒོམ་པ་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་སོ་སོར་རྣམ་པར་འབྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན། ཇི་སྟེད་པ་རྣམ་པར་
འབྱེད་པ་དང་། ཇི་ལྟ་བུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་གཉིས་ཏེ། རེ་རེ་ལ་ཡང་ཆོལ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡོངས་སུ་
རྟོགས་པ་དང་། དེས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡོངས་སུ་དབྱེད་པར་བྱེད་པ་གཉིས་གཉིས་སོ། །བརྩ་གཅིག་པ་
ལམ་བསྐྱད་པའི་ལམ་ལ་གསུམ་ལས། མི་ཤེས་པ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ནི། དེས་འབྱེད་
ཆ་མཐུན་ནས་བཟུང་སྟེ་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་བཙོ་ལུང་བར་གྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤོང་བ་དང་གཉེན་པོ་
བསྐྱེད་པ་ལ་དབང་བྱེད་པའི་རྣམ་བྱང་གི་དབང་པོའོ། །དབྱེ་ན། དད་སོགས་ལྷ། ཡིད་བདེ་བ། ཡིད།
བདེ། བཏང་སྟོམས། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་བརྩའོ། །ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་ནི། མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་
བརྩ་དུག་པ་ནས་ངོ་ཇི་ལྟ་བུའི་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་བར་གྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤོང་བ་དང་གཉེན་པོ་བསྐྱེད་
པ་ལ་དབང་བྱེད་པའི་རྣམ་བྱང་གི་དབང་པོའོ། །དབྱེ་བ་ལྷ་མ་དང་འབྲའོ། །ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྷན་པའི་
དབང་པོ་ནི། མི་སྟོབ་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སྤང་རྟོགས་དང་མཐོང་ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་པ་དབང་
བྱེད་པའི་རྣམ་བྱང་གི་དབང་པོའོ། །དབྱེ་ན་ཡིད་མི་བདེ་བོར་བའི་སྤང་གྱི་དགའོ།

ལྷ་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ལམ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། བསྐྱབ་པ་གསུམ་མཐར་ཕྱིན་པའི་གནས་
སྐབས་ཀྱི་ལམ་མོ། །དབྱེ་ན། ཟད་པ་ཤེས་པ། མི་སྟོབ་ཤེས་པ། མི་སྟོབ་པའི་ཆོས་བརྩའོ། །དང་པོ་ནི།
རྒྱ་ཀུན་འབྱུང་མ་ལུས་པ་ཟད་ནས་བདེན་བཞིའི་གནས་ལུགས་ཤེས་པའམ་ཀུན་འབྱུང་ཟད་པའི་འགོག་
པ་ལ་དམིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། འབྲས་བུ་སྤྲུག་བསྐྱེད་པ་ལུས་པ་སྤངས་ནས་བདེན་
བཞིའི་གནས་ལུགས་ཤེས་པའམ་དེ་སྤངས་པའི་འགོག་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །གཉིས་ཀ་ལ་
དབྱེ་ན། མཉམ་བཞག་དོན་དམ་ཤེས་པ་དང་། ཇིས་ཐོབ་ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་གཉིས་གཉིས་ཡོད་དོ།
གསུམ་པ་ནི། མི་སྟོབ་པའི་འཕགས་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད། ཡང་དག་པའི་རྣམ་གྲོལ། ཡང་དག་པའི་
ཡེ་ཤེས་སོ། །བརྩ་པོ་དེ་མདོར་བསྐྱས་ན། མི་སྟོབ་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྷར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར།
ཡང་དག་པའི་དག་དང་ལས་ཀྱི་མཐའ་འཛོལ་གསུམ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་། དུན་པ་དང་ཉིང་

དེ་འཛིན་ནི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་ཕུང་པོ། ཡང་དག་པའི་ལྷ་བ་རྟོག་པ་རྩོལ་བ་གསུམ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕུང་པོ། བྱི་མ་གཉིས་ནི་རིམ་པ་བཞིན། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཕུང་པོ་དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་མཐོང་བའི་ཕུང་པོའོ།

གསུམ་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་བཤད་པ་ལ་བཞི་ལས། ལམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི། དེ་ཁོ་ནའི་དོན་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བར་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས། རིགས་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས། བསྐྱབ་པའི་མཚན་ཉིད། སེམས་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བསྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས། དེས་འབྲིན་གྱི་མཚན་ཉིད། བྱིར་མི་ལྡོག་པར་རྟག་པའི་གནས་སུ་འགོ་བར་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ།

གཉིས་པ། དཔྱད་པའི་ངོ་བོ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཚོགས་ཚོས་རྣམ་དེས།

གཉིས་པ་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཚོགས་ཚོས་རྣམ་དེས་ལ་གསུམ། དམིགས་བྱ་གསུང་རབ་ཀྱི་ཚོས། དེ་ལ་དམིགས་བྱེད་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་སྒྲེ་ཚུལ། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཁྱད་པར་བྱ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། མཚན་ཉིད་ནི། མངོན་མཐོང་དང་དེས་ལེགས་ཀྱི་ཐབས་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་པའི་གསུང་གང་ཞིག་ཚོས་སྒྲིའི་བདག་རྒྱེན་ལས་བྱུང་བའོ། །དབྱེ་བ་ནི། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཏེ་གཞུང་བྱ་གསལ་ལོ། །བསྐྱབ་བ་ནི། ལྷ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་གསུམ་སྟེ། འདུལ་བའི་ལྷ་སྟོན་ནི། ལྷག་པ་རྒྱལ་བྱིས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་བསྐྱབ་པའི་ཐབས་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་ལྷ་སྟོན་ནི། མངོན་པའི་ལྷ་སྟོན་ནི། ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་བསྐྱབ་པའི་ཐབས་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་ལྷ་སྟོན་ནི། མདོ་སྟེ་ལྷ་སྟོན་ནི། ལྷག་པ་སེམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་བསྐྱབ་པའི་ཐབས་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་ལྷ་སྟོན་དོ།

གཉིས་པ་དམིགས་བྱེད་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་སྒྲེ་ཚུལ་ལ་ལྷ་སྟེ། དམིགས་བྱེད་དངོས། དམིགས་པའི་རབ་དབྱེ། བསམ་བྱུང་སྟེད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ། སྒོམ་བྱུང་སྟེད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུ་ཚོལ་བ། བཅོལ་པའི་འབྲས་བུ་ཡོངས་ཤེས་རྣམས་སོ། །དང་པོ་ལ་ཐོས་པ་བསམ་པ་སྒོམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྷན་དང་བཅས་པ་སྟེ། དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི་སྤར་བཤད་ཟིན་ཏོ།

གཉིས་པ་ལ་བཞི་སྟེ། ཁྱབ་པའི་དམིགས་པ། སྟོན་པ་རྣམ་སྟོང་གི་དམིགས་པ། མཁས་པའི་དམིགས་པ། ཉོན་མོངས་པ་རྣམ་པར་སྟོང་བའི་དམིགས་པའོ། །དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། སྒོམ་བྱུང་སྟེད་ཀྱི་སྤངས་སུ་བཅད་པར་བྱ་བའོ། །དབྱེ་བ་བཞི་ལས། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་གཞུགས་

བརྟན་ནི། མོས་པ་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་ཞི་ལྷག་གིས་ཡོངས་སུ་བཅད་པར་བྱ་བ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་གཟུགས་བརྟན་ནི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་ཞི་ལྷག་གིས་ཡོངས་སུ་བཅད་པར་བྱ་བ། དངོས་པོའི་མཐའ་ནི། རི་ལྷ་རྩེ་གྱི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བཅད་པར་བྱ་བ། དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ནི། གནས་མ་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའོ། །གཉིས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། ཉེན་མོངས་པ་དང་རྣམ་རྟོག་ཤས་ཆེ་བའི་གཉེན་པོར་ཐོག་མར་རྣལ་འབྱོར་པས་བསྐྱེམ་པར་བྱ་བའོ། །དབྱེན་ན་ལྷ་ལས། མི་སྤྲུག་པ་ནི། འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཉེན་པོར་མི་གཙང་བའི་རྣམ་པར་ཡོངས་སུ་བཅད་པར་བྱ་བ། དུམས་པ་ནི། ཞེ་སྤང་གི་གཉེན་པོར་སྤྲུག་ཅིང་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རྣམ་པར་ཡོངས་སུ་བཅད་པར་བྱ་བ། རྟེན་འབྲེལ་ནི་བཤད་ཟིན་ལ། ཁམས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་ནི། ང་རྒྱལ་གྱི་གཉེན་པོར་ནང་གི་སྤང་པོ་འབྱུང་བ་བཞི་དང་ནམ་མཁའི་ཁམས་དང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རོ་བོར་ཡོངས་སུ་བཅད་པར་བྱ་བ། དབུགས་འབྱུང་རྒྱུ་རྗེས་སུ་བྲན་པ་ནི། རྣམ་རྟོག་ལ་སྦྱོད་པའི་གཉེན་པོར་འབྱུང་འཇུག་གནས་གསུམ་དུ་བགྲང་བར་བྱའོ། །དེ་དག་ནི་ཡུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། ཡུལ་ཅན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི། ལྷ་པོ་གོ་རིམ་བཞིན་དུ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཉེན་པོར་ཆགས་ཡུལ་མི་གཙང་བའི་རྣམ་པར་བསྐྱེམ་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྷན་དང་བཅས་པ། ཞེ་སྤང་གི་གཉེན་པོར་གཞོད་བྱེད་སྤྲུག་ཅིང་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རྣམ་པར་བསྐྱེམ་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་སོགས་དང་། གཉི་སྤྲུག་གི་གཉེན་པོར་ལའོར་བ་འཇུག་ལྷོག་གི་གོ་རིམ་རི་ལྷ་བ་བཞིན་དུ་བསྐྱེམ་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་སོགས་དང་། ང་རྒྱལ་གྱི་གཉེན་པོར་ནང་གི་སྤང་པོ་ཁམས་དབུགས་ཀྱི་རབ་བཞིན་དུ་སོ་སོར་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྷན་དང་བཅས་པ། རྣམ་རྟོག་གི་གཉེན་པོར་དབུགས་འབྱུང་འཇུག་རི་ལྷ་བར་བགྲང་བའི་བྲན་པ་དང་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྷན་དང་བཅས་པའོ། །གསུམ་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། གང་ཞིག་ཤེས་པས་མཁས་པ་མཁས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གངས་སུ་འགྲོ་བའི་ཤེས་བྱ། དབྱེན། ཁམས། སྦྱི་མཆོད། རྟེན་འབྲེལ། གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་མཁས་པའོ། །དང་པོ་བཞི་བཤད་ཟིན་ལ། ལྷ་པ་ནི་མཐུན་པའི་རྒྱ་ལས། མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་དང་མི་འབྱུང་བའོ། །བཞི་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། འཛིག་རྟེན་པའམ་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བསམ་གཏན་གྱིས་ཡོངས་སུ་བཅད་པར་བྱའོ། །

གསུམ་པ། བསམ་བྱུང་སྦྱེད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། གནས་ལུགས་ལ་དབྱོད་པའི་ཐབས་སུ་གྲུབ་པའི་འཐད་པའོ། །དབྱེན་བཞི་ལས། ལྷོས་པའི་རིགས་པ་ནི། འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་

རྒྱལ་ཆ་ལ་སྒོངས་པ་སེལ་བའི་འཐད་པ། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ནི། འདྲ་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུའི་
ཆ་ལ་སྒོངས་པ་སེལ་བའི་འཐད་པ། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། འདྲ་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་
སྒོངས་པ་སེལ་བའི་འཐད་པ། གཏན་ཆོགས་བསྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ནི། རྟོག་གྲུར་གྱི་དོན་ལ་སྒོངས་པ་
སེལ་བའི་འཐད་པའོ།

བཞི་པ་སྒོམ་བྱུང་གི་རྒྱ་ཀླན་དུ་ཆོལ་བ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། མིང་དོན་འབྲེལ་བ་དང་བཅས་
པ་ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པར་དབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པའོ། །དབྱེན་བཞི་ལས། མིང་
ཀླན་དུ་ཆོལ་བ་ནི། རྫོང་བྱེད་མིང་ཆོག་སོགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་དབྱེད་པའི་ཤེས་
རབ་སོགས་དང་། དངོས་པོ་ཀླན་དུ་འཛོལ་བ་ནི་རྒྱ་ཉོག་གིས་ཇི་ལྟར་ཐ་སྟོན་བཏགས་པ་ལྟར་དོན་
རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་དབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་སོགས་དང་། ཇོ་བོ་ཉིད་དུ་འདོགས་པའི་
ཆོལ་བ་ནི་བརྗོད་བྱ་རྫོང་བྱེད་ལ་དོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དོན་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པར་
དབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་སོགས་དང་། བྱད་པར་དུ་འདོགས་པ་འཛོལ་བ་ནི་བརྗོད་བྱ་རྫོང་བྱེད་ལ་བྱད་
པར་གྱི་དོན་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་དབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པའོ།
ལྷ་པ་བཅའ་བའི་འབྲས་བུ་ཡོངས་ཤེས་ནི། མིང་དང་དངོས་པོ་དང་དོ་བོ་ཉིད་དུ་དང་བྱད་པར་དུ་
འདོགས་པ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་ཤེས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་
བཅས་པའོ། །དབྱེན་བཞི་སྟེ། མཚན་ཉིད་ནི་གོ་སྟོན་འོ།

གསུམ་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་བྱད་པར་དུ་བཤད་པ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། བར་ཕྱིན་དུག་ལས་
བརྩམས་ཏེ་བསྟན་པའི་གསུང་རབ་པོ། །དབྱེན་བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་སྒྲོ་ནས་དགོངས་པ་བཞི་དང་། རྫོང་
བྱེད་ཆོག་གི་སྒྲོ་ནས་ལྷེམ་པོར་དགོངས་པ་བཞིའོ། །དགོངས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། དགོངས་གཞིའི་
བརྗོད་བྱ་དོན་ལ་གནས་པའི་གསུང་རབ་པོ། །དབྱེན་མཉམ་པ་ཉིད་དང་། དོན་གཞན་དང་། རྣམ་
གཞན་དང་། གང་ཟག་གི་བསམ་པ་ལ་དགོངས་པ་དང་བཞིའོ། །ལྷེམ་དགོངས་ལ་མཚན་ཉིད་ནི།
དགོས་པའི་དབང་གིས་ཟབ་མོའི་དོན་ལྷེམ་པོའི་དག་གིས་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་པོ། །དབྱེན་གཞུག་པ་
དང་། མཚན་ཉིད་དང་། གཉེན་པོ་དང་། བསྐྱར་བ་ལ་ལྷེམ་པོར་དགོངས་པ་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ།
གཉིས་མེད་ཀྱིས་སྒྲག་པ་རྣམས་ལ་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྣམ་བཞག་སྟོན་པའི་གསུང་རབ། ཟབ་མོ་ལ་མོས་
པ་རྣམས་ལ་ཆོས་ཐམས་ཅད་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྟོན་པའི་གསུང་རབ། སངས་རྒྱས་ལ་བརྟན་པ་

སོགས་སྒྲིབ་པའི་བྱེ་བྲག་གི་གཉེན་པོར་བསྟན་པའི་གསུང་རབ། དགོངས་གཞིའི་བརྗོད་བྱ་ཟབ་མོ་
འཛིག་རྟེན་ན་སྤྲད་པའི་ཚིག་གིས་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་བོ།

གསུམ་པ། དབྱད་འབྲས་རང་གཞན་གྱི་དོན་ཐོབ་པ་རྣམ་དེས།

གསུམ་པ་དབྱད་པའི་འབྲས་ལུ་རང་དོན་ཐོབ་པ་རྣམ་དེས་ལ་གཉིས་ཏེ། ཐོབ་བྱེད་གང་ཟག
ཐོབ་བྱ་མངོན་རྟོགས་སོ། །དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། མ་དབྱད་པའི་ངོ་བོར་ཕུང་པོ་ལ་དབང་བསྐྱར་བ་
པོ་དང་ཡུལ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོར་སྤང་ཞིང་དབྱད་ན་ཕུང་པོ་ལས་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་མ་སྒྲུབ་པའོ།
དབྱེ་ན། བདུན་ཏེ། སྤྱོད་པས་དབྱེ་བ། དེས་འབྱུང་གིས་དབྱེ་བ། ཉེ་བར་བསྟན་པས་དབྱེ་བ། སྤྱོད་
པས་དབྱེ་བ། འབྲས་བུས་དབྱེ་བ། ཁམས་ཀྱིས་དབྱེ་བ། དབྱད་པས་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ལ། འདོད་
ཆགས། ཞེ་སྤང་། གཏི་མུག ང་རྒྱལ། རྣམ་རྟོག་ལ་སྤྱོད་པ་ལྟ་དང་། ཆམ་ཉམ་པ། ཉོན་མོངས་པ་རྒྱུང་
དུའི་གང་ཟག་དང་བདུན་ནོ། །དང་པོ་ལྟ་ནི་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་དེ་དང་དེ་གས་ཆེ་ཞིང་རྒྱུན་རིང་
བའི་གང་ཟག་གོ། །དྲུག་པ་ནི། ཡུལ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་ཉོན་མོངས་པ་འབྱུང་བའི་གང་ཟག་གོ།
བདུན་པ་ནི། ཉོན་མོངས་སྤྱོད་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཡུལ་གྱི་ཆེ་བ་ལ་ཡང་ཉོན་མོངས་གཏན་མི་
སྤྱོད་པའམ་གས་རྒྱུང་དུ་ཙམ་སྤྱོད་པའི་གང་ཟག་གོ།

གཉིས་པ་དེས་འབྱུང་གིས་དབྱེ་བ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་པའི་མཚན་
ཉིད་ནི། གཞན་གྱི་སྤྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་རང་དོན་རྣམ་གྲོལ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་གང་ཟག་གོ། །དབྱེ་ན། ཞི་
བ་བགྲོད་པ་གཅིག་ཕུ་བ་དང་། བྱང་རྒྱུ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྐྱར་བ་བ་དང་གཉིས་ཏེ། དེམ་པ་བཞིན་དུ།
གདོན་མི་ཟ་བར་གཞན་གྱི་སྤྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷག་མེད་ཀྱི་རྣམ་གྲོལ་མངོན་དུ་བྱེད་པ། དགེ་བའི་
བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཟིན་ན་བྱང་རྒྱུ་ཆེན་པོར་བཀྱིར་རུང་བའི་ཉན་ཐོས་སོ། །གཉིས་པ་རང་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། རང་དོན་དུ་གཞན་གྱི་སྤྱོད་ལ་མ་བརྟེན་པར་རྣམ་གྲོལ་མངོན་དུ་བྱེད་
པར་འདོད་པའི་རིགས་ཅན་ནོ། །དབྱེ་ན་བསེ་རུ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་དང་། ཚོགས་ན་སྤྱོད་པའི་རིགས་ཅན་
དང་གཉིས་ཏེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། རང་དོན་དུ་འགྲན་ཆེ་མེད་པ་རྣམ་གྲོལ་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་
གང་ཟག་དང་། སྤྱིད་པ་ཐ་མ་པའི་ཆོ་རང་དང་སྤངས་རྟོགས་མཚུངས་པའི་གོགས་གཞན་དང་ལྷན་ཅིག་
གནས་ཤིང་རྒྱ་བར་འདོད་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་གང་ཟག་གོ། །དང་པོ་ནི། ཞི་བ་བགྲོད་པ་གཅིག་ཕུ་བ་ཡིན་

ལ། གཉིས་པ་ལ་ནི་རི་སྤྱིད་སྤྱིད་པ་ཐ་མ་པར་མ་གྱུར་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་ཞི་བ་བཤོད་པ་གཅིག་པུ་བ་དང་།
 བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྐྱར་བ་པ་དང་གཉིས་ཡོད་ལ། གང་གི་ཆེ་སྤྱིད་པ་ཐ་མ་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཆེ་ནི་
 ཀྱན་གྱང་ཞི་བ་བཤོད་པ་གཅིག་པུ་བ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། སེམས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་མི་གནས་པའི་མྱང་འདས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་གང་ཟག་གོ །དབྱེ་ན། དེས་
 པ་དང་མ་དེས་པའི་གང་ཟག་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། གཞན་དོན་དུ་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་
 དོན་དུ་གཉེར་བའི་ལྷག་བསམ་ཆུན་གྱིས་མི་འཕྲོགས་པའི་སེམས་དཔའོ། །དབྱེ་ན་རིགས་ཀྱི་སྟོབས་
 ཀྱིས་དེས་པ་དང་རྟོགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་དེས་པ་གཉིས་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་
 ཕྱིན་ཆད་དེ་ལྷ་སྤྱིད་ལྷག་བསམ་ལས་མི་ཉམས་པ་དང་། མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་སྟོབས་
 ཀྱིས་དེ་ལྷ་སྤྱིད་ལྷག་བསམ་ལས་མི་ཉམས་པའོ། །ཐ་མ་འདི་ལ་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་རྒྱུད་དུ་
 འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས། ཕྱིར་མི་ལྷོག་པ་རྒྱུད་དུ་འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་སྟེ་གོ་རིམ་བཞིན་དུ།
 དེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་དང་། མ་དག་ས་བདུན་དང་། དག་པ་ས་གསུམ་ལ་གནས་པ་རྣམས་སོ། །གཉིས་
 པ་མ་དེས་པ་ནི། གཞན་དོན་དུ་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ལྷག་བསམ་ཆུན་གྱིས་འཕྲོགས་
 པར་རྒྱས་པའི་སེམས་དཔའོ། །དབྱེ་ན་ཐེག་དམན་གྱི་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་སྤྱིད་པ་དང་། བསམ་
 པ་མངོན་དུ་བྱེད་སྤྱིད་པ་གཉིས་ཏེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། དབང་པོ་རྩལ་འབྲིང་གཉིས་ཆོགས་ལམ་ན་
 གནས་པའི་གནས་སྐབས་དང་། དབང་པོ་རྩལ་འབྲིང་གཉིས་དེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ནས་ས་བདུན་པའི་
 བར་ལ་གནས་པའི་གནས་སྐབས་སོ། །

གསུམ་པ་ཉི་བར་བསྟན་པས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ནི་གཞུང་དུ་གོ་སྤྱོད། བཞི་པ་སྦྱོར་བས་དབྱེ་བ་
 ལ། དད་པས་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་གཉིས་ཏེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ཆོགས་
 ལམ་རྫོགས་པའི་གང་ཟག་དབང་རྩལ་གང་ཞིག་གཞན་གྱིས་བསྟན་པ་ཙམ་གྱིས་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་
 བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བརྟོན་པ་དང་། ཆོགས་ལམ་རྫོགས་པའི་གང་ཟག་
 དབང་རྫོན་གང་ཞིག་རང་གི་སྟོ་གོས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་བདེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཆོས་ལ་རྣམ་པར་
 དབྱེད་ནས་བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བརྟོན་པའོ། །ས་མཚམས་ནི་སྦྱོར་ལམ་ནས་
 མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་བཙོ་ལཱི་བར་རོ། །དབྱེ་ན་འབྲས་བུ་དང་པོ་གསུམ་ལ་ཞུགས་པ་གསུམ་གསུམ་
 མོ། །མཛོད་དུ། དེ་ལ་སྐད་ཅིག་བཙོ་ལཱི་ནི། །མ་མཐོང་མཐོང་ཕྱིར་མཐོང་བའི་ལམ། །དབང་པོ་རྫོ་རྩལ་

དེ་དག་ཏུ། །དད་དང་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་པ། །ཞེས་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་བཙུ་ལ་ལ་གནས་པར་
བཤད་དོ།

ལྷ་པ་འབྲས་བུས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ལ། དབང་པོས་བྱེ་བ། སྟོམས་འཇུག་གིས་བྱེ་བ། ལྷགས་
གནས་ཀྱིས་བྱེ་བའོ། །དང་པོ་ལ་དད་པས་མོས་པ་དང་། མཐོང་པས་ཐོབ་པ་གཉིས་སྟེ། སྟོབ་པའི་
འབྲས་བུ་ལ་གནས་པའི་ཉན་ཐོས་གང་དད་པ་ལྷག་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ། དེ་གང་གེས་རབ་ལྷག་པས་
རབ་ཏུ་བྱེ་བའོ། །ས་མཚམས་ནི། མཐོག་ལམ་སྐད་ཅིག་བཙུ་བྱུག་པ་ནས་དོ་རྩེ་ལྷ་བུའི་ཉིང་རེ་འཛིན་
ཀྱི་བར་རོ། །དབྱེ་ན་རེ་རེ་ལ་ཡང་འབྲས་བུ་དང་པོ་གསུམ་ལ་གནས་པ་གསུམ་གསུམ་མོ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་བྱེད་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣམ་པར་གྲོལ་
པ་དང་། གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཕྱིར་མི་འོང་གང་རྣམ་ཐར་བརྒྱད་ལ་
སྟོམས་པར་འཇུག་ཏུ་པའོ། །བྱེ་བྲག་སྐྱེ་བ་རྣམས་འགོག་པ་སེམས་མེད་པའི་ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་ཏུ་
བྱས་པའི་ཕྱིར་ལུས་མངོན་བྱེད་ཅེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་འགོག་པ་ལས་ལངས་པའི་འོག་ཏུ་སྟོམས་འཇུག་
གི་སྟོབས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པའི་དབང་པོ་དང་བཙས་པའི་ལུས་ཤིན་ཏུ་ཞི་བ་སེམས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་བྱས་
པའི་ཕྱིར་དེ་ཞེས་ཟེར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཉན་སྒྲིབ་ཅམ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་
བའི་མི་སྟོབ་པ། གསུམ་པ་ནི། ཉན་སྒྲིབ་དང་སྟོམས་འཇུག་གི་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ཀ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་
བའི་མི་སྟོབ་པ།

གསུམ་པ་ལྷགས་གནས་ཀྱིས་བྱེ་བ་ལ། དངོས་དང་། འབྲས་གནས་བཞིའི་བྱེད་པར་བཤད་
པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་བཞིའི་དང་པོ་རྒྱན་ལྷགས་ལ། ལྷགས་འབྲས་གཉིས་ཀྱི་ལྷགས་པ་ནི།
རྒྱན་ལྷགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པའི་མི་མཐུན་བྱེགས་སྟོང་བའི་སྟོང་ལམ་ལ་གནས་པའོ། །ས་མཚམས་
ནི། དེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་སྟན་གཅིག་པ་ནས་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་བཙུ་ལའི་བར་རོ། །མཛོད་དུ། སྐད་
ཅིག་བཙུ་ལའོ་ལོ་ན་ལ་གནས་པར་བཤད་དོ། །དབྱེ་ན་དབང་པོའི་སྟོན་ནས་དད་པ་དང་། ཚོས་ཀྱི་རྗེས་
སུ་འབྲང་བ་གཉིས། སྤངས་པའི་སྟོན་ནས་སྟོམ་སྤང་གཏན་མ་སྤངས་པ་དང་། འདོད་པའི་སྟོམ་སྤང་
གཅིག་ནས་ལྷའི་བར་སྤངས་པ་གཉིས། འབྲས་བུའི་སྟོན་ནས་རིམ་གྱིས་པ་དང་། ཅིག་ཆར་བ་ལ་ལྷགས་
པ་གཉིས་སོ། །གཉིས་པ་འབྲས་གནས་ནི། ཀུན་སྒྱུར་གསུམ་སྤངས་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་དགེ་སྦྱོར་གི་
ཚུལ་གྱིས་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པའོ། །ཀུན་སྒྱུར་གསུམ་ནི། འཛིག་ཚེགས་ལ་ལྷ་བ། ཚུལ་བྱིམས་དང་

བརྒྱལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན། ཐེ་ཆོམ་སྟེ། དེ་དག་ནི་རྒྱལ་ཞུགས་ཀྱི་སྤང་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། དེ་ཕྱི་ན་སྤང་བྱ་སྤོང་རྒྱལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཅིག་ཆར་ངེས་པར་འབྱིན་པ་དང་། རིམ་གྱིས་ངེས་པར་འབྱིན་པ་གཉིས་ཏེ། རྒྱལ་ཞུགས་གང་མི་ཕྱོགས་པ་མེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁམས་གསུམ་གྱི་སྒྲོམ་སྤང་རྣམས་རྣམ་པའི་སྒྲོ་ནས་ཅིག་ཆར་སྤོང་བ་དང་། དེ་གང་ཁམས་གསུམ་གྱི་སྒྲོམ་སྤང་རྣམས་རྣམ་པའི་སྒྲོ་ནས་རིམ་གྱིས་སྤོང་བར་འགྱུར་བའོ། །དེ་གཉིས་རེ་རེ་ལ་ཡང་འབྲས་བུ་ཕྱི་མ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་དུ་བརྩོན་པ་འབྲས་བུ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ལམ་ལ་གནས་པ་དང་། མི་བརྩོན་པ་འབྲས་བུ་ཙམ་པོ་བ་གཉིས་གཉིས་སོ། །འབྲས་བུ་ཕྱི་མ་གཉིས་ལ་ཡང་ཙམ་ཁྱད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་དེ་ལྟར་གཤེས་པར་བྱའོ། །དབང་པོའི་སྒྲོ་ནས་དད་མོས། མཐོང་ཐོབ་གཉིས་སོ། །

གཉིས་པ་ཕྱིར་འོང་ལ། ཞུགས་གནས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཞུགས་པ་ནི། ཕྱིར་འོང་གི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤོང་བའི་སྤོང་ལམ་ལ་གནས་པའོ། །དེ་ཕྱི་ན། འབྲས་བུ་ཐོབ་ཀྱིས་པའི་ཕྱིར་འོང་ཞུགས་པ་དང་། འབྲས་བུ་རིམ་གྱིས་པའི་ཕྱིར་འོང་ཞུགས་པ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི། ཕྱིར་འོང་ཞུགས་པ་གང་མཐོང་ལམ་སྐྱད་ཅིག་བརྩུག་པ་མངོན་དུ་བྱས་ཙམ་གྱིས་ཕྱིར་འོང་གི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ། དེ་ཕྱི་ན་དབང་པོའི་སྒྲོ་ནས་དད་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་གཉིས། སྤངས་པའི་སྒྲོ་ནས་འདོད་པའི་སྒྲོམ་སྤང་བྱག་པ་སྤངས་པ་ནས་བརྒྱད་པ་སྤངས་པའི་པར་གསུམ་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཕྱིར་འོང་ཞུགས་པ་གང་འདོད་པའི་སྒྲོམ་སྤང་བྱག་པ་སྤངས་ཙམ་གྱིས་ཕྱིར་འོང་གི་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །དེ་ལ་ཡང་དེ་ཕྱི་ན། དབང་པོའི་སྒྲོ་ནས་དད་མོས་མཐོང་ཐོབ་གཉིས། སྤངས་པའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲོམ་སྤང་གཅིག་ནས་ལཱའི་བར་སྤངས་པ་ལཱའོ། །ས་མཆོམས་ནི། དང་པོ་རྒྱལ་ཞུགས་དང་འབྲེལ་བའི་གཉིས་པ་ནི་མཐོང་ལམ་གྱི་སྤང་སྒྲོམ་སྤང་མ་སྤངས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་རྣམ་པ་གཅིག་པ་སྤོང་བའི་སྤོང་ལམ་ནས་དུ་ག་པ་སྤོང་བའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་བར་རོ། །གཞན་རྣམས་ཀྱང་ཅི་རིགས་པར་གཤེས་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་འབྲས་གནས་ནི། ཕལ་ཆེར་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བས་རབ་རྒྱུ་བའི་དགེ་སྤྱོད་གི་རྒྱལ་གྱི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པའོ། །ཕལ་ཆེར་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ནི། འདོད་པའི་སྒྲོམ་སྤང་བྱག་པ་སྤངས་པ་ལ་བྱ་སྟེ། རྣམ་པ་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པ་སྤངས་སམ་མ་སྤངས་ཀྱང་རུང་སྟེ། རྒྱལ་ཞུགས་གང་གིས་རྣམ་པ་བྱག་པ་སྤངས་པས་ཕྱིར་འོང་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་ཡང་འབྲས་བུ་ཐོབ་རྒྱལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་མཐོང་ལམ་གྱིས་ཐོབ་པ་ཐོབ་ཀྱིས་པའི་ཕྱིར་འོང་དང་། སྒྲོམ་ལམ་གྱིས་ཐོབ་པ་མཐར་གྱིས་པའི་ཕྱིར་

འོང་གཉིས། དབང་པོའི་སྒོ་ནས་དད་མོས། མཐོང་ཐོབ་གཉིས་སོ། །ས་མཚམས་ནི། ཐོད་ཀླུ་བ་
མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་བཅུ་དྲུག་པ་དང་། མཐར་གྱིས་པ་དྲུག་པ་སྤངས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ནས་དགུ་
པ་སྤོང་བའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་བར་རོ།

གསུམ་པ་ཕྱིར་མི་འོང་ལ་ཞུགས་གནས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཞུགས་པ་ནི། ཕྱིར་མི་འོང་གི་
འབྲས་བུ་ཐོབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤོང་བའི་སྤོང་ལམ་ལ་གནས་པའོ། །དབྱེ་ན་ཕྱིར་འོང་ཞུགས་པ་
ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་འབྲས་གནས་ནི། ཐ་མའི་ཆ་མཐུན་ལྡ་སྤངས་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་དགེ་སྤྱོད་གི་ཚུལ་
གྱིས་འབྲས་བུ་གནས་པའོ། །ཐ་མའི་ཆ་མཐུན་ལྡ་ནི། སྤར་གྱི་ཀུན་སྤྱོད་གསུམ་དང་། འདོད་པ་ལ་
འདུན་པ་དང་། གཞོད་སེམས་ཏེ། དེ་དག་ནི་ཕྱིར་མི་འོང་གི་སྤང་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དབྱེ་
བ་ནི་ཕྱིར་འོང་ལྟར་རོ། །ས་མཚམས་ནི། ཐོད་ཀླུ་བ་སྐད་ཅིག་བཅུ་དྲུག་པ་ནས་འཛིན་ལ། མཐར་
གྱིས་པ་འདོད་པའི་དགུ་པ་སྤངས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ནས་རྩྭ་རྩེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བར་རོ།

བཞི་པ་དག་བཙུག་པ་ལ་ཞུགས་གནས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དག་བཙུག་པའི་འབྲས་
བུ་ཐོབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤོང་བའི་སྤོང་ལམ་ལ་གནས་པའོ། །དབྱེ་ན། དབང་པོའི་སྒོ་ནས་དད་
མོས་མཐོང་ཐོབ་གཉིས། འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས་ཅིག་ཆར་བ་ལ་ཞུགས་པ་དང་། རིམ་གྱིས་པ་ལ་ཞུགས་
པ་གཉིས་སོ། །ས་མཚམས་ལ། ཅིག་ཆར་བ་ནི་རྒྱུན་ཞུགས་ཅིག་ཆར་བ་སྒོམ་སྤང་སྤོང་བ་ལ་བརྩོན་པ་
ནས་འཛིན་ལ། རིམ་གྱིས་པ་ནི་ཕྱིར་མི་འོང་གོང་མའི་ཉོན་མོངས་སྤོང་བའི་སྤྱོད་པ་ལ་བརྩོན་པ་ནས་
འཛིན་ཏེ། གཉིས་པ་འབྲས་གནས་ནི། གོང་མའི་ཆ་མཐུན་ལྡ་སྤངས་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་དགེ་སྤྱོད་གི་
ཚུལ་གྱི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པའོ། །གོང་མའི་ཆ་མཐུན་ལྡ་ནི། ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་འདོད་ཆགས།
གློད་པ། ང་རྒྱལ། མ་རིག་པ་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་ནི་དག་བཙུག་པའི་སྤང་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དབྱེ་ན། སྤང་བྱ་སྤོང་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཅིག་ཆར་བ་དང་། རིམ་གྱིས་པ་གཉིས་ཏེ། སྤོང་ལམ་གྱི་ཆོ་
ན་ས་དགུ་འི་སྒོམ་སྤང་རྣམས་ཅིག་ཆར་སྤངས་པས་ཐོབ་པ་དང་རིམ་གྱིས་སྤངས་པས་ཐོབ་པའོ། །
དབང་པོའི་སྒོ་ནས་རྣམ་གྲོལ་དུས་དང་སྤྱོད་པ་དང་། མི་སྤྱོད་པ་གཉིས་ཏེ། རྣམ་གྲོལ་མངོན་དུ་བྱེད་
པའི་རྒྱུ་ཁྱད་པར་བ་ལ་ལྟོས་པ་དང་། རྒྱུན་ལ་མི་ལྟོས་པར་འདོད་དགུར་མངོན་དུ་འགྱུར་བའོ། །
ཡོན་ཏན་གྱི་སྒོ་ནས་རྒྱན་དང་བཅས་པ་དང་། རྒྱན་མེད་པ་སྟེ། མངོན་གསུང་རྣམ་ཐར་སོགས་ཀྱི་
ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་དང་། མི་ལྡན་པའོ། །སྟོམས་འཇུག་གི་སྒོ་ནས་གསུང་བའི་རྣམ་གྲོལ་དང་།

གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་རྣམ་གྲོལ་གཉིས་ཏེ་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

གཉིས་པ་འབྲས་གནས་ཀྱི་བྱང་པར་བཤད་པ་ལ་བཞི་ལས། དང་པོ་རྒྱན་ཞུགས་ཀྱི་བྱང་པར་ལ་གཉིས་ཏེ། རེ་ལྟར་ཐོགས་ན་སྤྲིད་པ་ལན་བདུན་པ་དང་། རིགས་ནས་རིགས་སུ་སྦྱོར་བ་གཉིས་སོ། །རྒྱན་ཞུགས་གང་འདོད་པའི་ལྟ་མིར་སྦྱོར་བ་ལན་བདུན་སྒྲངས་ནས་མུ་ཙམ་ལས་འདའ་བ། འདོད་པའི་སྒྲོམ་སྒྲངས་གསུམ་མཐ་བཞི་སྒྲངས་གིང་ལྟ་བུ་ལ་མ་སྒྲངས་པའི་རྒྱན་ཞུགས་གང་འདོད་པའི་ལྟ་མིར་སྦྱོར་བ་རིས་མཐུན་གཉིས་སྒྲངས་ནས་གཉིས་པའམ། གསུམ་པ་ལ་མུ་ཙམ་ལས་འདའ་བ། འདི་ལ། འདོད་པའི་ལྟར་སྦྱོར་བ་རིགས་མཐུན་གཉིས་སམ་གསུམ་སྒྲངས་ནས་མུ་ཙམ་ལས་འདའ་བ་ལྟའི་རིགས་ནས་རིགས་སུ་དང་། མིར་སྦྱོར་བ་རིས་མཐུན་གཉིས་སམ་གསུམ་སྒྲངས་ནས་མུ་ཙམ་ལས་འདའ་བ་མའི་རིགས་ནས་རིགས་སུ་གཉིས་སོ། །གཉིས་པ་ཕྱིར་འོང་གི་བྱང་པར་ནི། ཆོ་གཅིག་བར་ཆད་གཅིག་པ་སྟེ། འདོད་པའི་སྒྲོམ་སྒྲངས་བདུན་པའམ་བརྒྱད་པ་སྒྲངས་དགུ་པ་མ་སྒྲངས་པའི་ཕྱིར་འོང་གང་འདོད་པར་སྦྱོར་བ་གཅིག་སྒྲངས་ནས་ཕྱི་མ་ལ་མུ་ཙམ་ལས་འདའ་བའོ། །འདི་ནི་ཆོ་དེ་ལ་ཕྱིར་མི་འོང་ཐོབ་པ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་གཅིག་གིས་བར་དུ་ཆོད་ཅིང་དག་བཅོམ་པ་ཐོབ་པ་ལ་སྦྱོར་བ་གཅིག་གིས་ཆོད་པའི་ཕྱིར་བར་ཆད་གཅིག་པའོ། །འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་བརྒྱད་པ་ནི་མ་སྒྲངས་སུ་ཟིན་ཀྱང་དེའི་ཆོ་དེ་ལ་ཕྱིར་མི་འོང་ཐོབ་པའི་གོགས་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་ཆོ་དེ་ལ་སྦྱོང་ལུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པ་དགུ་པས་དེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་དེས་ཆོ་དེ་ལ་ཕྱིར་མི་འོང་ཐོབ་པ་ལ་གོགས་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲངས་ན་འདོད་པའི་ཁམས་ལས་འདའ་བར་འགྱུར་ཞིང་འདོད་ཁམས་ལས་འདའ་བ་ཡང་གིན་ཏུ་དཀའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་གིས་རྣམ་པ་བརྒྱད་པ་མ་སྒྲངས་སུ་ཟིན་ཀྱང་ཕྱིར་མི་འོང་ཐོབ་པ་ལ་ཉེས་པའི་རྣམ་པ་གཅིག་གིས་བར་དུ་ཆོད་པ་ཞེས་བྱའོ།།

གསུམ་པ་ཕྱིར་མི་འོང་གི་བྱང་པར་ལ་དངོས་དང་ཞར་བྱང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཟུགས་སུ་ཉེར་འགོ། གཟུགས་མེད་ཉེར་འགོ། མཐོང་ཆོས་ཞེའོ། །དང་པོ་ལ་མཆོན་ཉིད་ནི། འདོད་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་ཕྱིར་མི་འོང་གང་གཟུགས་སམ་གཟུགས་ཀྱི་བར་དོར་སྦྱོར་བ་ལན་པའོ། །དབྱེ་ན་ལྟ་ལས། དང་པོ་བར་དོར་མུ་ཙམ་ལས་འདའ་བ་ནི། གཟུགས་སུ་ཉེར་འགོའི་ཕྱིར་མི་འོང་གང་གཟུགས་ཀྱི་སྦྱོར་སྤྱུང་བ་པའི་ཀྱན་སྦྱོར་སྒྲངས་ལ། བར་སྤྲིད་འགྱུར་པའི་ཀྱན་སྦྱོར་མ་སྒྲངས་པས་བར་སྤྲིད་དུ་མུ་ཙམ་ལས་འདའ་བའོ། །དེ་ཡང་དབང་པོ་རྣམས་འབྲིང་རྩལ་གསུམ་གྱི་བྱེད་གཉིས་བར་སྤྲིད་

གྱི་ཆེ་སྟོང་དང་། ཆོད་གྱི་ལ་དང་། ཆོ་སྤྱད་དུ་བྱ་བ་ལས་འདའ་བ་གསུམ་མོ། །གཉིས་པ་སྐྱེ་ནས་བྱ་
 བན་ལས་འདའ་བ་ནི། གཞུགས་སུ་སྐྱེ་སྤྱོད་འགྲུབ་པའི་ཀུན་སྦྱོར་མ་སྤངས་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་ཕྱིར་མི་
 འོང་གང་གཞུགས་ཀྱི་གནས་གང་རུང་དུ་སྐྱེས་ཅམ་གྱིས་བྱ་བ་ལས་འདའ་བའོ། །གསུམ་པ་མངོན་
 པར་འདུ་བྱེད་མེད་པར་བྱ་བ་ལས་འདའ་བ་ནི། དེ་གང་གཞུགས་ཀྱི་གནས་གང་རུང་དུ་སྐྱེས་ནས་
 འབད་རྩོད་མེད་པར་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ནས་བྱ་བ་ལས་འདའ་བའོ། །བཞི་པ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་
 པ་དང་བཅས་པའི་བྱ་བ་ལས་འདའ་བ་ནི། དེ་གང་གཞུགས་ཀྱི་གནས་གང་རུང་དུ་སྐྱེས་ནས་འབད་
 རྩོད་ཀྱིས་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ཏེ་བྱ་བ་ལས་འདའ་བའོ། །ལྔ་པ་གོང་དུ་འཕོ་བ་ནི། ལན་གངས་
 གཞན་ལ་སྤོང་འགྱུར་གྱི་ལས་ཅན་གྱི་གཞུགས་སུ་ཉེར་འགྲོ་གང་འོག་མིན་ནམ་སྤྱིད་ཅེ་གང་རུང་དུ་བྱ་བ་
 འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན་འོག་མིན་གྱི་མཐར་ཐུག་པ་འགྲོ་བ་དང་། སྤྱིད་ཅེ་འེ་མཐར་ཐུག་
 འགྲོ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི། བསམ་གཏན་བཞི་པ་སྤྱི་ལ་མར་བསྒྲམས་པའི་གོང་འཕོ་གང་འོག་མིན་དུ་
 བྱ་བ་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན། དབང་པོ་རྩོད་འཕྲིང་རྩལ་གསུམ་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས་འཕར་བ།
 བྱེད་དུ་འཕར་བ། གནས་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་འཕོ་བ་དང་གསུམ་སྟེ། འོག་མིན་འགྲོ་གང་བྱི་མ་ལ་
 ཆངས་རིས་སུ་སྐྱེས་ནས་སྐྱེ་བ་གཉིས་པ་ལ་འོག་མིན་དུ་བྱ་བ་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པ། དེ་གང་བྱི་མར་
 ཆངས་རིས་དང་སྐྱེ་བ་གཉིས་པ་ལ་གནས་གཅིང་གི་འོག་མ་གང་རུང་དང་གསུམ་པ་ལ་འོག་མིན་དུ་
 སྐྱེས་ནས་བྱ་བ་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །དེ་གང་ཆངས་ཆེན་མ་གཏོགས་པའི་གཞུགས་ཀྱི་གནས་
 གཞན་ཐམས་ཅད་དུ་རིམ་གྱིས་བརྒྱུད་ནས་མཐར་འོག་མིན་དུ་བྱ་བ་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །གཉིས་
 པ་སྤྱིད་ཅེ་འེ་མཐར་ཐུག་འགྲོ་ནི། ཆངས་ཆེན་དང་གནས་གཅིང་མ་གཏོགས་པའི་གཞུགས་དང་
 གཞུགས་མེད་ཀྱི་གནས་གཞན་ཀུན་རིམས་ཀྱིས་བརྒྱུད་ནས་མཐར་སྤྱིད་ཅེ་རྩལ་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་
 པའོ།

གཉིས་པ་གཞུགས་མེད་དུ་ཉེར་འགྲོ་ནི། གཞུགས་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བའི་འདོད་པའི་
 རྟེན་ཅན་གྱི་ཕྱིར་མི་འོང་གང་གཞུགས་མེད་ཀྱི་རྟེན་ལ་བྱ་བ་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན། གོང་
 འཕོ་དང་། སྐྱེས་ནས་དང་། མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་དང་བཅས་པ། མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པ་
 དང་བཞིའོ། །གཞུགས་མེད་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་བར་སྤྱིད་མེད་པའི་ཕྱིར་བར་དོར་བྱ་བ་ལས་འདའ་བ་མེད་
 དོ། །དང་པོ་ནི། གཞུགས་མེད་དུ་ཉེར་འགྲོ་གང་གཞུགས་མེད་བཞི་རིམ་གྱིས་བརྒྱུད་ནས་སྤྱིད་ཅེ་

རྟེན་ལ་མཉམ་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །འདི་ནི་གནས་ལ་ལྷག་པར་སྒྲིབ་པ་ཡིན་པས། འཕར་བྱེད་
འཕར་རྣམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི་མེད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་གང་ག་ཟུགས་མེད་བཞི་གང་རུང་དུ་སྒྲིམ་ཅམ་
གྱིས་མཉམ་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། དེ་གང་ག་ཟུགས་མེད་བཞི་གང་རུང་དུ་སྒྲིམ་ནས་
འབད་རྩེ་ལ་གྱིས་ལམ་བསྐོས་ཏེ་མཉམ་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །བཞི་པ་ནི། དེ་གང་ག་ཟུགས་མེད་
བཞི་གང་རུང་དུ་སྒྲིམ་ནས་འབད་རྩེ་མེད་པར་ལམ་བསྐོས་ཏེ་མཉམ་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །

གསུམ་པ་མཐོང་ཆོས་ནི་ནི། ཕྱིར་མི་འོང་གང་འཕགས་ལམ་ཐོབ་པའི་ཆོ་དེ་ཉིད་ལ་མཉམ་
མངོན་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །གཞུང་འདིར་ག་ཟུགས་མེད་ཉིད་འགོ་དང་མཐོང་ཆོས་ནི་མ་གསུངས་ཤིང་།
གོང་འཕོ་ལ་ཡང་འོག་མིན་དང་སྤྱི་རྩེ་མཐར་ཐུག་འགོ་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་མ་གཏོགས་འཕར་གསུམ་
ཀྱི་དབྱེ་བ་མ་མཛད་དོ། །དེ་དག་ནི་མཛོད་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་བཤད་དོ། །

གཉིས་པ་ཞར་ལ་སྒྲེལ་སྒྲོམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྟེན་གྱི་གང་ཟག་བསྐོས་པའི་དགོས་
པ་སྟེ་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ནི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་དང་བདེན་བཞིའི་རྣམ་པ་
ཅན་གཉིས་རྣམ་འབྱོར་ཐུན་གཅིག་ལ་སྒྲིམ་ནས་བསྐོས་པའོ། །དེ་ལ་སྒྲིབ་བ། དངོས་གཞི་གཉིས་ཏེ།
སྒྲེལ་མ་རྩེ་ལ་བཅས་སུ་བསྐོས་པའི་རྣམ་འབྱོར་དང་སྒྲེལ་མ་རྩེ་ལ་མེད་དུ་བསྐོས་པའི་རྣམ་འབྱོར་རོ། །
གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། དྲེ་བྲག་སྒྲིབ་བ་དག་ཟག་བཅས་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཟག་མེད་སྐད་
ཅིག་མ་གཅིག་བསྐྱེ་རྣམ་པ་ལ་འདོད་ཀྱང་། འདིར་རྒྱན་ལྷན་སྒྲེལ་བ་ལ་འདོད་དཀྱར་སྒྲོམས་པར་
འཇུག་པའི་ཆོ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །དབྱེ་བ་ནི། རུང་དུ། འབྲིང་། ཆེན་པོ། ཆེས་ཆེན་པོ། ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་
པོའོ། །དང་པོ་ནི། བདེན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཞི་རགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་གཅིག་སྒྲིམ་ཏེ་
གསུམ་སྒྲེལ་ལོ། །གཉིས་པ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་གཉིས་མཐུད་པ་དུག་སྒྲེལ་པའོ། །གསུམ་པ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་གསུམ་
མཐུད་པ་དུག་སྒྲེལ་ལོ། །བཞི་པ་ནི་བཞི་མཐུད་པ་བཅུ་གཉིས་སྒྲེལ་ལོ། །ལྷ་པ་ནི་ལྷ་མཐུད་པ་བཅོ་ལྷ་
སྒྲེལ་ལོ། །རྟེན་གྱི་གང་ཟག་ནི། ཕྱིར་མི་འོང་། དག་བཅོམ་པ་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཐོབ་པ་རྣམས་དང་
། བྱང་སེམས་འཕགས་པ་རྣམས་སོ། །བསྐོས་པའི་དགོས་པ་ནི། ཕྱིར་མི་འོང་དང་དག་བཅོམ་པ་དབང་
རྩེ་དག་མཐོང་ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་པ་དང་རོ་མཉམ་ལས་གོལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བསྐོས་ལ། ཕྱིར་
མི་འོང་གང་ཞིག་གནས་གཙང་མ་རྣམས་སུ་སྒྲིབ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བསྐོས་མོ། །བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་
རྣམས་ནི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྩལ་སྤྱང་བའི་ཕྱིར་བསྐོས་མོ། །

བཞི་པ་དག་བཙུག་པའི་འབྲས་བུའི་བྱད་པར་ལ་དྲུག་སྟེ། ཡོངས་སུ་ཉམས་པའི་ཆོས་ཅན།
བདག་གསད་པའི། རྗེས་སུ་བསྐྱུང་བའི། གནས་པ་ལ་མི་བསྐྱོད་པའི། རབ་ཏུ་རྟོགས་པའི་འོས་སུ་གྱུར་
པའི། མི་གཡོ་བའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །དང་པོ་ནི། དག་བཙུག་པ་དབང་བརྟུལ་གང་གདོན་མི་ཟ་བར་མཐོང་
ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་ཀྱི་བསམ་གཏན་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་བ། གཉིས་པ་ནི། དེ་གང་རང་གིས་
རང་མི་གསོད་ན་ཉམས་པར་འགྱུར་ཞིང་གསོད་ན་མི་འགྱུར་བ། གསུམ་པ་ནི། དེ་གང་འདོད་ཡོན་ལ་
སེམས་བསྐྱུང་ན་ཉམས་པར་མི་འགྱུར་བ། བཞི་པ་ནི། དེ་གང་འདོད་ཡོན་ལ་སེམས་བསྐྱུངས་སམ་མ་
བསྐྱུངས་ཀྱང་ཉམས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་དབང་པོ་སྦྱོང་བའི་སྐལ་བ་དང་མི་ལྡན་པ། ལྔ་པ་ནི། དེ་གང་
དེ་བསྐྱུངས་སམ་མ་བསྐྱུངས་ཀྱང་ཉམས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་དབང་པོ་སྦྱོང་བའི་སྐལ་བ་དང་ལྡན་པ།
དྲུག་པ་ནི་དག་བཙུག་པ་དབང་རྟོན་གང་མཐོང་ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་ཀྱི་བསམ་གཏན་ལས་གཏན་
མི་ཉམས་ཤིང་དབང་པོ་འདྲ་སྦྱོང་མི་དགོས་པའོ།

དྲུག་པ་ཁམས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ལ། ཁམས་གསུམ་པོ་རེ་རེ་ལ་སོ་སྟེ་དང་སྟོབ་པ་དང་མི་
སྟོབ་པ་གསུམ་གསུམ་ཕྱེ་བ་དགྲ་དང་། འདོད་གཟུགས་ཀྱི་བྱང་སེམས། རང་སངས་རྒྱས། དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་རྣམས་ལས་དང་པོ་རྣམས་གཞུང་དུ་གོ་སྤྱོད་ཞིང་། གཉིས་པ་ནི་དབང་ཐོབ་པའི་སེམས་
དཔའི་གང་ཟག་གིས་གཟུགས་མེད་དུ་སྟེ་བ་སྤངས་ནས་འདོད་གཟུགས་སུ་སྟེ་བ་འཛིན་པའོ། །གསུམ་
པ་ནི་འདོད་པའི་རྟེན་ལ་གཞན་ལ་ལྟོས་མེད་དུ་རང་ཉིད་གཅིག་པུའི་ཕྱིར་རྣམ་གྲོལ་མངོན་དུ་བྱེད་
པའོ། །དབྱེ་ན་བསེ་རུ་ལྟ་བུ་དང་། ཆོགས་ན་སྦྱོད་པ་གཉིས་སོ། །བཞི་པ་ནི་དོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་པའི་
རྣམ་གྲོལ་ལོ། །དབྱེ་ན་ངོ་པོ་ཉིད་དང་། ཡོངས་སྦྱོང་རྫོགས་པ་དང་། སྤུལ་པའི་སྦྱོང་དང་གསུམ་སྟེ། གོ་
རིམ་བཞིན་དུ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོགས་ཀྱི་བྲལ་འབྲས་ཀྱི་སྦྱུ་གང་བྲལ་འབྲས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ།
བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཀྱ་གང་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་
པ། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་ཀྱི་བདག་འབྲས་སུ་གྱུར་པའི་སྦྱུ་གང་ཡོངས་སྦྱོང་བདག་རྟེན་ལས་བྱུང་
བའོ།

བདུན་པ་སྤྱད་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་ལྔ་སྟེ། མོས་པས་སྦྱོད་པ། ལྷག་པའི་བསམ་པས་སྦྱོད་པ།
མཚན་མ་དང་བཅས་པས་སྦྱོད་པ། མཚན་མ་མེད་པས་སྦྱོད་པ། མངོར་བར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པས་སྦྱོད་
པ་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། ཆོས་ཉིད་ལ་མོས་པ་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་སྦྱོད་པའི་སེམས་དཔལ། ཆོས་

ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པས་བདག་གཞན་མཉམ་པའི་ལྷག་བསམ་མི་འབྱུང་བའི་སེམས་དཔའ།
 རྗེས་ཐོབ་ཏུ་མཚན་མ་གཤམ་ཆེད་སྒྱུད་པའི་བྱང་འཕགས། བསྐྱེམས་ན་རི་ལྟར་འདོད་ཀྱི་བར་དུ་མཚན་
 མ་མི་འབྱུང་བའི་བྱང་འཕགས། མཚན་མ་མེད་པས་རང་གིས་འབྱུང་བའི་བྱང་འཕགས་སོ། །གཉིས་པ་
 ཐོབ་བྱ་མངོན་རྟོགས་ལ། དངོས་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་
 མཚན་ཉིད་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལུང་རྟོགས་གང་རུང་ལ་མི་འཕྲོགས་པའི་ངེས་པ་རྟེན་པའི་
 རྟོགས་པ། དབྱེ་ན་བཅུ་ལས་དང་པོ་ཆོས་མངོན་རྟོགས་ནི། བདེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ལུང་གི་ཆོས་
 ཀྱི་རྗེད་བྱེད་ལ་ཐོས་བསམ་གྱི་སྒྲོན་མ་མི་འཕྲོགས་པའི་ངེས་པ་རྟེན་པའི་རྟོགས་པ། དེ་ནི་ཆོགས་ལམ་
 བས་ཡོད་དོ། །དོན་མངོན་རྟོགས་ནི། བདེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་འཛིན་ཉེན་
 པའི་སྒྲོམ་བྱུང་གིས་མི་འཕྲོགས་པའི་ངེས་པ་རྟེན་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ནོ། །དེ་ནི་སྒྲོར་ལམ་བས་ཡོད་དོ། །
 དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་རྟོགས་ནི། བདེན་པའི་གནས་ལུགས་ལ་འཛིན་ཉེན་ལས་འདས་པའི་སྒྲོམ་བྱུང་
 གིས་ཐོག་མར་ངེས་པ་རྟེན་པའི་རྟོགས་པ། དེ་ནི་མཐོང་ལམ་ཡིན་ནོ། །རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་ནི། བདེན་
 པའི་གནས་ལུགས་མཐོང་ཟེན་གོམས་པར་བྱེད་པའི་རྟོགས་པའོ། །དེ་དག་ནི་སྒྲོམ་ལམ་ཡིན་ནོ། །
 དཀོན་མཆོག་མངོན་རྟོགས་ནི། ཆོས་མཐོང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་དཀོན་མཆོག་གི་ཡོན་ཏན་ལ་མི་
 འཕྲོགས་པའི་དད་མོས་རྟེན་པའི་རྟོགས་པའོ། །ཀྱུན་ཏུ་མི་འབྱུང་བའི་མངོན་རྟོགས་ནི། ཆོས་མཐོང་བའི་
 སྟོབས་ཀྱིས་རྣལ་འབྱོར་པ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རན་སོང་རྒྱ་དང་བཅས་པ་ཟད་པ་ལ། མི་འཕྲོགས་པའི་དད་
 མོས་རྟེན་པའི་རྟོགས་པའོ། །འདི་གཉིས་ནི་མཐོང་ལམ་མཉམ་བཞག་དུ་ཐོབ་ཅིང་། རྗེས་ཐོབ་དུ་མངོན་
 དུ་བྱེད་དོ། །མཐར་ཐུག་པའི་མངོན་རྟོགས་ནི། བསྐྱེམ་པ་མཐར་ཐིན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྟུག་ཀྱན་ཟད་
 པ་དང་མི་སྦྱེ་བ་ལ་མི་འཕྲོགས་པའི་ངེས་པ་རྟེན་པའི་རྟོགས་པའོ། །དེ་ནི་མི་སྦྱོབ་ལམ་མོ། །ཉན་ཐོས་
 ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི། གཞན་གྱི་སྒྲུ་ལ་བརྟེན་པའི་མངོན་རྟོགས་གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་དབང་པོ་
 རྒྱལ་པོའི་གང་ཟག་གི་བཞེད་དོན་བསྐྱབ་པར་བྱེད་པའོ། །རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི། གཞན་
 ཀྱི་སྒྲུ་ལ་མ་བརྟེན་པའི་མངོན་རྟོགས་གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་དབང་པོ་འབྲིང་པོའི་བཞེད་དོན་
 བསྐྱབ་པར་བྱེད་པའོ། །བྱང་སེམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ནི་གཉིས་ཏེ། ཤེས་པར་བྱ་བའི་མངོན་རྟོགས་ཏེ།
 བྱ་རན་ལས་འདའ་བར་འདོད་པ་རྣམས་རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་དོན་དུ་རེ་གིག་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་པར་བྱ་
 བའི་མངོན་རྟོགས་དང་། མི་གནས་པའི་བྱ་རན་ལས་འདའ་བའི་དོན་དུ་གཏན་དུ་བསྟེན་པར་བྱ་བའི་

མངོན་ཏོགས་སོ།།

གཉིས་པ་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་དབྱེ་བ་ལ་གཉིས། དབྱེ་བ་དངོས་དང་། བྱེ་བ་སོ་སོའི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ནི། ཚད་མེད་རྣམ་ཐར་ཟད་པར་ཟེལ་གཞོན་དང་། ཉོན་མོངས་མེད་དང་བསམ་ཤེས་སོ་སོར་རིག་མངོན་ཤེས་མཚན་དཔེ་ཡོངས་དག་སྟོབས་མི་འཛིགས། ཉེར་བཞག་བསྐྱེད་མེད་བསྟེལ་མེད་བག་ཆགས་བཅོམ། །བྱུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མ་འདྲེས་ཐམས་ཅན་མཁྱེན། ཅེས་པས་བསྟུ་བའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའོ།།

གཉིས་པ་སོ་སོའི་དོན་ལ་སྟེ་ཚན་བཅུ་དགུ་ལས། དང་པོ་ཚད་མེད་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་མཐའ་ཡས་པ་སྟུག་བསྐྱེད་ཆུ་འབྲས་དང་བྲལ་ཞིང་བདེ་བ་ཆུ་འབྲས་དང་ཕྱད་པར་འདོད་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྷན་དང་བཅས་པའོ། །དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དམིགས་པའི་སྟོན་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ། ཆོས་ལ་དམིགས་པ། དམིགས་པ་མེད་པ་གསུམ་སྟེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ། དམིགས་ཡུལ་སེམས་ཅན་རྒྱ་ཡོད་སྟུག་བསྐྱེད་ཆུ་འབྲས་དང་བྲལ་ཞིང་བདེ་བ་ཆུ་འབྲས་དང་ཕྱད་པར་འདོད་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་སོགས་དང་། དམིགས་ཡུལ་ཕྱང་པོ་ཆོས་ཅམ་ལ་སེམས་ཅན་དུ་བཏགས་པ་སོགས་དང་། དམིགས་ཡུལ་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཅན་སོགས་སྐྱར་ལོ། །རྣམ་པའི་སྟོན་ནས་བྱམས་པ། སྤྱི་རྗེ། དགའ་བ། བཏང་སྟོམས་ཏེ་བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་ཕན་པ་དང་ཕྱད་པར་ཤོག་ཅིག་པ་དང་། སྟུག་བསྐྱེད་ཆུ་འབྲས་དང་བྲལ་བར་ཤོག་ཅིག་པ་དང་། བདེ་བ་དང་མི་འབྲལ་བར་ཤོག་ཅིག་པ་དང་། སྟུག་བསྐྱེད་ཆུ་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བར་ཤོག་ཅིག་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་སོགས་སོ།།

གཉིས་པ་རྣམ་ཐར་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། སྦྱིབ་པ་གསུམ་གང་རུང་ལས་གྲོལ་བའི་ཆེད་དུ་བསྐྱོམ་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་བམ་སྟོམས་འཇུག་གོ། དབྱེ་བ་གཟུགས་ཅན་དང་། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་ཐར་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། གཟུགས་ཅན་གྱིས་གཟུགས་ལ་ལྟ་བུའི་རྣམ་ཐར་ནི། ལྟ་འབྱོར་པ་རང་ལ་གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་མ་བཞིག་པར་སྦྱུལ་པའི་སྦྱིབ་པ་ལས་གྲོལ་བའི་ཆེད་དུ་ཕྱིའི་གཟུགས་རྣམས་ལ་སྟོ་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་མོས་པར་བྱེད་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་སོགས་སོ། །གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པས་གཟུགས་ལ་ལྟ་བུའི་རྣམ་ཐར་ནི། ལྟ་འབྱོར་པ་རང་ལ་གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞིག་ནས་སྟོ་མ་ལྟ་རོ། །སྟུག་པའི་རྣམ་ཐར་ནི། རྣམ་ཐར་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་ལས་

གོལ་བའི་ཕྱིར་ཕྱིར་གཟུགས་རྣམས་ལ་སྒྲུག་པར་རོག་ཅིག་དྲུ་མོས་པར་བྱེད་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་ལྷ་ལས། གཟུགས་མེད་བཞིའི་རྣམ་ཐར་ནི། གཟུགས་མེད་བཞིའི་རོ་མུང་ལས་གོལ་བའི་ཕྱིར་དྲུ་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་སོགས་བསྐྱོམ་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །འདྲ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པའི་རྣམ་ཐར་ནི། ཚོར་འདྲ་འགོག་པའི་སྐྱིབ་པ་ལས་གོལ་བའི་ཆེད་དྲུ་བསྐྱོམ་པའི་འགོག་སྒྲོམས་རྣམས་སོ། །

གསུམ་པ་ཟེལ་གཞོན་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། རྣམ་ཐར་གྱི་མོས་པར་བྱས་པའི་དམིགས་པ་ལ་གསལ་སྒྲུང་ཐོབ་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་རང་བཟེན་གྱིས་དམིགས་པ་མི་སྒྲུང་བར་བྱེད་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་བརྒྱད་དེ། རང་གཟུགས་སུ་འདྲ་ཤེས་པས་ཕྱིར་གཟུགས་ཆེན་པོ་དང་བཟང་པོ་དན་པ་རྣམས་ལ་དམིགས་པ་དང་། ཕྱིར་གཟུགས་ཆུང་དུ་དང་བཟང་པོ་དན་པ་རྣམས་ལ་དམིགས་པ་གཉིས་དང་། རང་གཟུགས་མེད་པར་འདྲ་ཤེས་པས་དེ་ལྟར་དམིགས་པ་གཉིས་དང་། རང་གཟུགས་མེད་པར་འདྲ་ཤེས་པས་ཕྱིར་གཟུགས་དཀར་པོ་ཁ་དོག་དཀར་པོ་དཀར་པོ་ལྷ་བྱར་སྟོན་པ་འོད་དཀར་པོ་འབྱུང་བ་ལ་དམིགས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སེར་པོ་དང་། དམར་པོ་དང་། སྟོན་པ་ལ་དམིགས་པ་བཞིའོ། །ཟེལ་གཞོན་དང་པོ་གཉིས་ནི་རྣམ་ཐར་དང་པོ་གཉིས་ལས་བྱུང་ངོ་། །སུམ་པ་དང་བཞི་པ་ཡང་རྣམ་ཐར་དང་པོ་གཉིས་ལས་བྱུང་ངོ་། །ཕྱི་མ་བཞི་ནི་སྒྲུག་པའི་རྣམ་ཐར་ལས་བྱུང་ངོ་། །

བཞི་པ་ཟད་པར་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། རྣམ་ཐར་གྱིས་མོས་ཤིང་ཟེལ་གོན་གྱིས་དབང་བྱས་པའི་དམིགས་པ་འདོད་དགའ་སྟོབས་བྱེད་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་བརྒྱ་ཉིལ་ཟད་པར་ས། རྒྱ་མེ། རྒྱུང་། དཀར་པོ། དམར་པོ། སེར་པ། སྟོན་པོ། རྣམ་མཁའ། རྣམ་ཤེས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་ནི་གཟུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་སྒྲར་མེད་གསར་དུ་སྐྱུལ་པ་དང་ཡོད་པའི་རྒྱན་གཞན་དུ་བསྐྱར་བ་ལ་སོགས་འི་རྩ་འབྱུལ་བསྐྱབ་པར་བྱེད་དོ། །ནམ་མཁའ་ཟད་པར་གྱིས་ནི་མཁའ་ལ་འགོ་བ་དང་ཐམས་ཅད་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྩ་འབྱུལ་བསྐྱབ་པར་བྱེད་དོ། །རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་བསྐྱབ་པར་བྱེད་དོ། །

ལྷ་པ་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། བདག་ལ་བརྟེན་ནས་གཞན་རྒྱུད་ལ་ཉོན་མོངས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་རྗེས་སུ་བསྐྱུང་བའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་ཉོན་ཐོས་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་གཉིས་སོ། །དྲུག་པ་བསམ་ནས་ཤེས་པ་ལ་

མཚན་ཉིད་ནི། དུས་གསུམ་གྱི་ཤེས་བྱ་ཇི་ལྟར་བསམས་པར་ཤེས་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་ཉན་ཐོས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཉེ་གཉིས་སོ། །བདུན་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། མིང་དོན་གྱི་མཚན་ཉིད་རབ་དབྱེ་དང་བཅས་པ་ལ་ཐོགས་མེད་དུ་འཇུག་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་ཚེས་དང་། ཉོན་དང་། དེས་པའི་ཚིག་དང་། སྤྲོ་བས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་དང་བཞི་སྟེ། ཀུན་བྱང་གི་ཚས་རྣམས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་དང་། ཚས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་། དགོངས་པའི་དོན་དང་། འཛིག་ཉེན་དང་། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དཔེ་ཚིག་དང་། ཚས་རྣམས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་ཐོགས་མེད་དུ་འཇུག་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །

བརྒྱད་པ་མངོན་ཤེས་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ནས་གློག་གྲུར་གྱི་ཚས་ཅན་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་དུག་ལས། ཀུན་བཏུས་རྩ་བའི་ནང་། རྩ་འབྲུལ་གྱི་མངོན་ཤེས། ལྷའི་རྣ་བའི་མངོན་ཤེས། སེམས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་མངོན་ཤེས། རྣམ་གཞག་རྒྱུ་དང་གྱི་མངོན་ཤེས། འཆི་འཕོ་དང་སྦྱེ་བ་མངོན་ཤེས། ཟག་ཟད་མངོན་ཤེས་དང་བཅས་དུག་དངོས་བསྟན་ལ་གསུངས། འདིར་ལྷའི་མིག་གི་མངོན་ཤེས་གསུངས། འོན་ཀྱང་དེ་ནི་འཆི་འཕོ་བ་དང་སྦྱེ་བ་མངོན་ཤེས་ཀྱི་དོད་སྟུམ། ད་དུང་མངོན་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཆ། རྩ་འབྲུལ་གྱི་མངོན་ཤེས་ནི། བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ནས་རྩ་འབྲུལ་གྱི་བྱ་བ་དུ་མ་མངོན་པར་ཤེས་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །ལྷའི་རྣ་བའི་མངོན་ཤེས་ནི། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གློག་གྲུར་གྱི་སྒྲ་ཕྱ་རགས་དུ་མ་ཐོས་པའི་སྒྲིམ་བྱུང་གི་ཡོན་ཏན། ལྷའི་མིག་གི་ནི། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གཞན་གྱི་འཆི་འཕོ་བ་དང་སྦྱེ་བ་འམ་གློག་གྲུར་གྱི་གཟུགས་ཕྱ་རགས་དུ་མ་མཐོང་བའི་སྒྲིམ་བྱུང་གི་ཡོན་ཏན། གཞན་སེམས་ཤེས་པ་ནི། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གཞན་སེམས་ཀྱི་རྒྱ་བ་དུ་མ་ཤེས་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །

དགུ་པ་མཚན་དང་དཔེ་བྱད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཆ། དབྱེ་ན་མཚན་སོ་གཉིས་དང་། དཔེ་བྱད་བརྒྱད་བཅུ་ཉེ་གཉིས་དུ་ཤེས་སོ། །བཅུ་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ལ་མཚན་ཉིད། གནས་དང་དམིགས་པ་སོགས་འདོད་དགུར་དབང་བསྐྱར་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་བཞི་ལས། གནས་ཡོངས་སུ་དག་པ་ནི། སྦྱེ་འཆི་གནས་གསུམ་ལ་དབང་བྱེད་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །དམིགས་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ནི། སྤྲུལ་བསྐྱར་ལ་དབང་འབྱོར་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །བྱགས་ཡོངས་སུ་དག་པ་ནི། ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་སྒྲ་དུ་མ་དབང་བསྐྱར་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །མཁའ་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ནི།

གཞུངས་ཀྱི་སྒོ་དུ་མ་ལ་དབང་བསྐྱར་བའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ།།

བརྩ་གཅིག་པ་སྟོབས་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། གདུལ་བྱ་ལ་མདོན་མཐོངས་ལེགས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་པ་ལ་ཆགས་ཐོགས་མེད་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་བརྩ་ལས། གྲུན་བརྩས་རྩ་བའི་ནང་དངོས་བསྟན་ལ་སྟོབས་གཉིས་གསུངས། འདིར་དབྱེ་ན་བརྩ་ལས་ཞེས་གསུངས་ཀྱང་སྟོབས་གཉིས། ཆད། གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པ་མཁྱེན་པའི་སྟོབས་ནི། རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ཆགས་ཐོགས་མེད་པར་འཇུག་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །ལས་བདག་གིར་བྱ་བ་མཁྱེན་པ་ནི། ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ཆགས་ཐོགས་མེད་པར་འཇུག་པ་སོགས་སོ། །བསམ་གཏན་དང་རྣམ་ཐར་སོགས་མཁྱེན་པ་ནི། བསམ་གཏན་དང་རྣམ་ཐར་སོགས་ཀྱི་རོ་སྤང་ངེས་འབྱུང་སོགས་ལ། དབང་པོ་མཚོག་དང་མཚོག་མ་ཡིན་པ་མཁྱེན་པ་ནི། གདུལ་བྱའི་དད་སོགས་དབང་པོ་མཚོག་དམན་ལ། མོས་པ་སྣ་ཚོགས་པ་མཁྱེན་པ་ནི། གདུལ་བྱའི་བསམ་སྦྱོར་གྱིས་མོས་པ་མཐའ་ཡས་པ་ལ། གྲུན་ཏུ་འགོ་བ་མཁྱེན་པ་ནི། འཁོར་འདས་ཀྱི་ལམ་གྲུན་ལ་སྟོན་གནས་རྗེས་སུ་བྱུང་ན་པ་དང་། འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བ་མཁྱེན་པ་དང་། ཟག་པ་ཟད་པ་མཁྱེན་པའི་སྟོབས་ནི། མདོན་གཤམ་ལྟར་དོ། །རྣམ་པ་ཆགས་ཐོགས་མེད་པར་འཇུག་པ་ནི་བྱེ་བྲག་གོ།

བརྩ་གཉིས་པ་མི་འཛིགས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། རོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་ལ་བསྐྱེངས་པ་མི་མངའ་བའི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་གེས་རབ་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་བཞེ་ལས། མདོན་པར་བྱང་ཆུབ་པ་ལ་མི་འཛིགས་པ་ནི། རང་དོན་རྟོགས་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་ཞལ་གྱིས་འཆེས་པ་ལ་བསྐྱེངས་པ་མི་མངའ་བ་སོགས་སོ། །ཟག་པ་ཟད་པ་ལ་མི་འཛིགས་པ་ནི། རང་དོན་སྤངས་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་ཞལ་གྱིས་འཆེས་པ་ལ། བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་ལ་མི་འཛིགས་པ་ནི། གཞན་དོན་སྤང་བྱའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་སྟོན་པར་ཞལ་གྱིས་འཆེས་པ་ལ། ངེས་འབྱེན་གྱི་ལམ་ལ་མི་འཛིགས་པ་ནི། གཞན་དོན་ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་སྟོན་པར་ཞལ་གྱིས་འཆེས་པ་ལ་བསྐྱེངས་པ་མི་མངའ་བ་སོགས་སོ། །བརྩ་གསུམ་པ་བྱུང་པ་ཉེར་བཞག་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། མཚོག་དམན་གྱི་འཁོར་ལ་ཆགས་སྤང་མེད་པར་ཆོགས་ཡོངས་སུ་བསྐྱེད་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་གསུམ་མོ། །བརྩ་བཞི་པ་བསྐྱེང་བ་མེད་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། རང་གི་སྒོ་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པས་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་བག་ཆ་བ་མེད་པར་གདམས་པ་དང་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ། །དབྱེ་ན་གསུམ་མོ། །བཙོ་

ལྷ་པ་བསྟེལ་བ་མི་མངའ་བ་ནི། གདུལ་བྱའི་དོན་དུས་ལས་མི་ཡོལ་བའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ།།
 བཅུ་དྲུག་པ་བག་ཆགས་ལེགས་པར་བཅོམ་པ་ནི། སྒོ་གསུམ་གྱི་གནས་ངན་ལེན་གྱི་གཡོ་བ་ཅུང་ཟད་
 གྱང་མི་འབྱུང་བའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ།། བཅུ་བདུན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ནི། སྟུག་བསྟེལ་གསུམ་
 གྱི་གདུངས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་རྒྱུན་མི་འཆད་དུ་གཟིགས་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ།། བཅོ་
 བརྒྱད་པ་སངས་རྒྱུས་གྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་ནི། ཉན་རང་སོགས་ལས་བྱུང་པར་དུ་འཕགས་པར་མཆོན་
 པར་བྱེད་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་ཐུབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་ནོ།། དབྱེ་ན་སྟོང་པས་བསྟེལ་བ་
 དྲུག་ རྟོགས་པས་བསྟེལ་བ་དྲུག་ ཐིན་ལས་ཀྱིས་བསྟེལ་བ་གསུམ། ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བསྟེལ་བ་གསུམ་སྟེ་
 བཅོ་བརྒྱད་དོ།། བཅུ་དགུ་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ནི། གདུལ་བྱའི་བསམ་པ་རིམ་བུ་བར་ཆོས་
 གྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བའི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པའོ།། ཡོན་ཏན་འདི་
 དག་ནི་བསྟེན་ཐུན་ཐོན་རང་གི་བྱ་བ་ལ་ཉི་བར་གནས་པ་དང་། གནས་པ་ལས་གྱུར་པ་གཉིས་ཡིན་ནོ།།
 དང་པོ་རྗེས་ཐོབ་ཀྱན་རྫོང་ཤེས་པའི་རང་བཞིན། གཉིས་པ་ནི་མཉམ་བཞག་དོན་དམ་ཤེས་པའི་རང་
 བཞིན་ནོ།།

བཞི་པ། འབེལ་བའི་གཏམ་རྣམ་པར་ངེས་པ།

བཞི་པ་གཞན་དོན་འབེལ་བའི་གཏམ་རྣམ་པར་ངེས་པ་ལ་བདུན་ལས། དང་པོ་དོན་རྣམ་
 པར་ངེས་པ་ནི། ཤེས་བྱའི་དངོས་པོ་མཐར་ཐུག་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཐབས་སོ།། དབྱེ་ན་ངོ་བོ།
 རྒྱ། འབྲས་བྲ། ལས། ལྷན་པ། འཇུག་པ་དང་དྲུག་གོ། གཉིས་པ་རྣམ་པར་བཤད་པ་རྣམ་པར་ངེས་པ་
 ནི། གང་གིས་མདོ་སྟེ་རྣམས་ཡང་དག་པར་འཆད་པར་བྱེད་པའི་ཐབས། དབྱེ་ན་དོན་གྱི་སྒོ་ནས་ཡོངས་
 སུ་ཤེས་བྱའི་དངོས་པོ་ལ་སོགས་པ་དྲུག་གོ། ཆོག་གི་སྒོ་ནས་རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྒོ་བཅུ་བཞི་རྣམས་
 སོ།། གསུམ་པ་རབ་ཏུ་བྱེ་ནས་ཀུན་ཏུ་བསྟན་པ་རྣམ་པར་ངེས་པ་ནི། ཤེས་བྱའི་དངོས་པོ་རྣམས་སུ་བཞི་
 ལ་སོགས་པར་བྱེ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་པའོ།། བཞི་པ་འདྲི་བ་རྣམ་པར་ངེས་པ་ནི། རྣམ་དབྱེ་བདུན་
 གྱི་སྒོ་ནས་དྲི་བ་བཞུགས་པའི་ཤེས་བྱའི་དངོས་པོ་གཏན་ལ་འབེབས་པའོ།། ལྷ་པ་བསྟེལ་བ་རྣམ་པར་ངེས་པ་
 ནི། བྱ་བ་བསྟེལ་བ་ལ་སོགས་པའི་གནས་བཅུ་གཏན་ལ་འབེབས་པའོ།། དྲུག་པ་སྟེ་བ་རྣམ་པར་ངེས་
 པ་ནི། སྟོན་ཕྱིར་སྟོན་གྱི་ཚུལ་གཏན་ལ་འབེབས་པའོ།། བདུན་པ་སྟེ་མ་པོར་དགོངས་པ་རྣམ་པར་
 ངེས་པ་ནི། བརྗོད་པ་ཟབ་མོའི་མདོ་སྟེ་དགོངས་པ་གཏན་ལ་འབེབས་པའོ།། དེ་ལྟར་ན་ཚུལ་འདིས་

ཐར་པ་འདོད་པ་ནམས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་མ་ལུས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། རབ་དབྱེ་
མདོར་བསྟུས་པ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

འདི་ན་ཐོས་ལ་མི་འདུན་བསམ་ལ་གཡེལ། །བསྐྱབ་ལ་མི་བརྩོན་ཆེ་འདི་ཁོ་ནའི་ཕྱིར། །
སྒྲོས་ངན་ཆོག་ལ་ལྟར་ལེན་མང་ན་ཡང་། །མཁས་པའི་འདུན་སར་ཕྱིན་པ་འགའ་མ་མཐོང་། །གང་
དག་ཆོག་རྗེས་མི་འབྲང་དོན་ལྟར་ལེན། །རིགས་པའི་རྗེས་འདུག་ཀྱན་ཤེས་བསམ་པ་ཅན། །ལེགས་
བཤད་བསྟན་པའི་སྟོད་ལྷུང་ཉན་པོ་ནི། །ལྷ་དུམ་མ་རའི་མེ་ཏོག་བཞིན་དུ་དཀོན། །དེ་ཕྱིར་ཁོ་བོའི་
ལེགས་བཤད་ནོར་བུའི་ཕྱིར་། །གཞན་ཕྱིར་སྤེལ་ཡང་གཞན་ལ་ཕན་པར་དགའ། །དེ་ལྟར་ཡང་ལྷག་
བསམ་དག་པའི་མཐུས། །གཞན་ལ་ཕན་པའི་བསམ་པས་ངས་འདི་བྱས། །དེ་ལས་བྱུང་བའི་དགོ་བ་
སྟོན་ཀྱི་ཡི། །སྤྱོད་པའི་འོད་ལྷུང་རབ་དགར་དྲི་མེད་དེས། །འགོ་བ་ཀྱན་གྱི་ཉན་མོངས་གདུང་བསལ་
ནས། །བྱབ་བསྟན་ཀྱན་དའི་ཆལ་རབ་རྒྱས་བྱེད་ཤོག།

དམ་པའི་ཆོས་མདོན་པ་ཀྱན་ལས་བཏུས་པའི་སྟོང་པོ་ལེགས་བཤད་ནོར་བུའི་ཕྱིར་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི།
བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆའི་གསལ་བྱེད་དམ་པ་དཔལ་ལྷན་སྤྱོད་མ་དམ་པ་མཁན་ཆེན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་པའི་གསུང་གིས་
བསྟུན་ཞིང་། སྤྱོད་དཔོན་དཔོན་པོ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་སྟོགས་ལ་ཞིང་དོན་དུག་ཉར་བའི་བཤེས་གཉེན་འགས་
ཀྱང་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་དོར། མཚུངས་པ་མེད་པ་ཆོས་ཀྱི་རྗེ་སྤྲེལ་གཉིས་སྤྱོད་པའི་དབང་པོ་དཔལ་ལྷན་བྱང་ཆུབ་ཅེ་མོ་
ཞེས་མཚན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ལས་ཐེག་པ་ཆེ་རྒྱུ་གི་མདོན་པའི་སྟོན་སྟོན་ནམས་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་
ཆེར་ཐོབ་པ་ལྷུག་དགོ་སྟོང་གཞོན་ནུ་སྟོགས་ཀྱིས། མཁས་གྲུབ་བར་མ་ཆད་པར་བྱོན་པའི་གནས་དཔལ་ཨེའི་གཙུག་
ལག་ཁང་དུ་སྐྱར་བའོ། །འདིས་བསྟན་པ་དང་འགོ་བ་དུམ་ལ་ཕན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བར་གྱུར་ཅིག།

ཐོགས་མེད་དབྱིག་གཉེན་སྟོན་བཏན་གང་པ་སྟེལ། །རིན་མི་ཏུ་ཀ་ཅོག་ཞང་གསུམ་དང་། །ལྷ་དཔལ་དོ་རྩེ་
རྒྱལ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། །ཀྱན་བཏུས་བརྒྱུད་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ། །བྱུང་མཚོག་ཡེ་ཤེས་གཞོན་ནུ་དབང་ཕྱག་
དང་། །ཡོན་ཏན་གཡུང་དྲུང་བརྩོན་འགྲུས་གཡུང་དྲུང་དང་། །རྒྱལ་ལི་གསུམ་དར་མ་སྟོང་པོ་སྟེ། །ཀྱན་བཏུས་བརྒྱུད་
པའི་སྤྱོད་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ། །ཡི་འབྱུང་འབར་དང་ཐོ་དང་སྟོན་སྤྱོད་པས་དང་། །འཇད་པ་གཞོན་བྱང་འབྲིང་མཚམས་ཞང་
དང་ནི། །པོ་དོང་རིན་ཅེ་སྟག་སྟེ་སེང་རྒྱས་ཏེ། །ཀྱན་བཏུས་བརྒྱུད་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ། །སྤྱོད་པ་ཕྱི་ཆེན་སྟོ་
གོས་བཏན་པ་དང་། །སྤྲེལ་གཉིས་སྤྱོད་བྱང་ཆུབ་ཅེ་མོ་དང་། །མཉམ་མེད་སེམས་པ་གཞོན་ནུ་སྟོགས་ཏེ། །ཀྱན་བཏུས་
བརྒྱུད་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ། །འདི་བྱིས་དགོ་བས་ཆེ་དོན་མེད་དཔལ་འབྱོར་ཆོས་འཕེལ་ཤོག། །མཛུལ་ལྷ་མ་བྱ།

༡༡། །ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་དགོལ་
བའི་དཀའ་འགོལ་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།

པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ།

༡༡༡། དབལ་ལྷན་འཛིག་རྟེན་གསུམ་ན་ཁོ་བོ་ཉིད། །མཆོག་ཅེས་ཞལ་གྱིས་འཆེས་ལྷང་
 གླེ་མེད་པ། །མཉམ་མེད་ཤུག་ཏེ་ཉག་དང་གང་དེ་ཡི། །རྒྱལ་ཚབ་ས་བཅུའི་དབང་ལྷག་ལ་བྱག་འཆོལ།
 །མི་མས་ཞལ་ལས་བྱུང་བའི་བདུད་ཅིའི་རྒྱན། །གང་གི་ཐུགས་ཀྱི་སྒྲིམ་པར་གསོལ་བ་ལས། །ཀྲན་བྱང་
 །ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་ཐོགས་མེད་པ། །ས་གསུམ་གོ་འཕང་བརྟེས་པ་དེ་ལ་འདུད། །ཐུབ་དབང་གཉིས་
 །པ་རྗེ་བཅུན་ཅོང་ཁའི་ཞབས། །དེ་སྤྲིས་ཐུ་བོ་རྒྱལ་ཚབ་ཆོས་ཀྱི་རྗེ། །བཀའ་བྲིན་མཉམ་མེད་ཡོངས་
 འཛིན་དམ་པ་སོགས། །ཕྱག་འཛིན་ཀྲན་ལ་གྲུས་པས་ཕྱག་འཆོལ་ནས། །ཆོས་མཛོན་ཀྲན་ལས་བཏུས་
 པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི། །དཀའ་བའི་གནད་འགའ་དགྲོལ་གྱི་གྲུས་པས་ཉོན།

དེ་ལ་འདིར་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་བཙམ་ལུན་འདས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རི་སྟེན་ཅིག་
བསྐྱོར་བའི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་མངོན་པའི་མདོ་སྟོང་ཐུག་བརྒྱུ་པ་སོགས་ཡིན་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱི་
དགོངས་པར་འབྲེལ་བ་ལ་རྗེ་བཙུན་གྱིས་བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྟ་བུ་བསྐྱུངས་ཤིང་། མདོ་དང་བསྟན་བཙམ་
དེ་དག་གི་དགོངས་པ་འབྲེལ་བ་ལ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་གྱིས་ས་སྡེ་ལྟ་ སྡེ་རྣམས་པ་གཉིས། སྟོབ་
དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་བྲ་ཀ་ར་ཆ་སྡེ་བརྒྱད་རྣམས་མཛད། ས་སྡེ་ལྟ་འི། སའི་དངོས་གཞི། དེའི་རྣམ་
པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། གཞི་བསྟུ་བ། རྣམ་གྲངས་བསྟུ་བ། རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྟོན་བསྟུ་
བ། སྡེ་གཉིས་འི། ཀུན་ལས་བཀྲས་དང་། ཐེག་བསྟུ་ས། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྡེ་བརྒྱད་འི། ཉི་ཤུ་བ། སུམ་
ཅུ་བ། སུང་པོ་ལུང་རབ་བྱེད། རྟེན་འབྲེལ་མདོ་འབྲེལ། ལས་སྒྲུབ་པའི་རབ་བྱེད། རྣམ་བཤད་རིགས་
པ། མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་བ། དཔུས་མཐའི་འབྲེལ་བ་རྣམས་སོ། །དང་པོ་སའི་དངོས་གཞི་ལ་ས་བཅུ་
བདུན་ཡོད་པ་འི། སྡེ་ལྟ་ རྣམ་ཐེས་ལྟ་དང་ལུན་པས་ས། ། །ཡིད་གྱི་ས་དང་གཞན་གསུམ་སྡེ། རྟོག་
དབྱེད་བཙས་ལ་སོགས་པ་དང་། རྟིང་འཛིན་བཙས་དང་མ་ཡིན་དང་། སེམས་ཡོད་པ་དང་སེམས་

མེད་དང་། བློས་དང་བསམ་པ་བསྒྲུབ་ལྟ་དང་། རྟོག་པའི་ཐེག་པ་གསུམ་ལྟ་དང་། ལུང་པོར་
བཅས་དང་ལུང་མེད་གཞན།⁹ ཞེས་པ་སྟེ། རྣམ་ཤེས་ལྟ་དང་ལྟན་པའི་ས། ཡིད་གྱི་ས། རྟོག་བཅས་
དབྱེད་བཅས་གྱི་ས། རྟོག་མེད་དབྱེད་བཅས་གྱི་ས། རྟོག་མེད་དབྱེད་མེད་གྱི་ས། མཉམ་པར་གཞག་
པའི་ས། མཉམ་པར་མ་གཞག་པའི་ས། སེམས་ཡོད་གྱི་ས། སེམས་མེད་གྱི་ས། ཐོས་པའི་ས། བསམ་
པའི་ས། བསྒྲུབ་པའི་ས། ཉན་ཐོས་གྱི་ས། རང་རྒྱལ་གྱི་ས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས། ལུང་པོ་ལྟག་
བཅས་གྱི་ས། ལུང་པོ་ལྟག་མེད་གྱི་སའོ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱབས་ནི། སའི་དངོས་
གཞིའི་ཆོག་དོན་གཉིས་སུ་བཞིའི་སྒྲོན་ནས་གཏན་ལ་ཕབ། གཞི་བསྐྱབས་སའི་དངོས་གཞིའི་དོན་
རྣམས་སྡེ་སྡོད་གསུམ་གྱི་དོན་དུ་བསྐྱུལ་སྟོན། རྣམ་གྲངས་བསྐྱབས་ནི། རྡོད་བྱེད་མིང་གི་རྣམ་
གྲངས། གུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་བྱང་གི་རྣམ་གྲངས་འཆད། རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྒྲོན་བསྐྱབས་
ནི། གཞུང་དེ་དག་འཆད་རྒྱལ་སྟོན་པར་བྱེད། ཐེག་པ་བྱུང་མོང་གི་སྒྲོམ་གུན་བཏུས་པས་ནི། མཚན་
ཉིད་གུན་བཏུས་སོགས་ལྟར་བསྐྱས་ནས་སྟོན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྒྲོམ་ཐེག་བསྐྱས་གྱིས་ནི། ཤེས་བྱའི་
གནས་ལ་སོགས་པ་དོན་བཅུའི་ཐེག་ཆེན་བསྐྱས་ནས་སྟོན། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྡེ་བརྒྱད་ལ་རང་རྒྱུད་དུ་བ་
རྩམས་པ་ལྟ་དང་། གཞན་འབྲེལ་དུ་བརྩམས་པ་གསུམ་སྟེ་བརྒྱད་དུ་བྱེད་དོ།

གོང་དུ་སྒྲོས་པ་དེ་རྣམས་ལས་གུན་ལས་བཏུས་པའི་གཞུང་ནི་གང་བཤད་པར་བྱ་བའི་
བསྐྱར་བཅོས་སོ། འདིའི་བཤད་བྱ་རྩ་བའི་མདོ་ནི། ཤེར་བྱིན་འབུམ་པ་སོགས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མངོན་
པའི་མདོ་རྣམས་ཡིན་ཏེ། དགོངས་འབྲེལ་ལས་བཤད་པའི་འཁོར་ལོ་བར་པའི་དགོངས་འབྲེལ་གྱི་
བསྐྱར་བཅོས་སུ་བྱ་དགོས་པའི་བྱིར། ཐེག་ཆེན་ལ་འདུལ་བ་དང་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྡོད་གཉིས་ལས་
ལོགས་སུ་མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད་བཞག་ཏུ་ཡོད་པའི་བྱིར།

འོན་པས་བསྐྱར་བཅོས་འདི་འཆད་རྒྱལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེས། བཤད་དུ་ཡོད་དེ། མཚན་གྱི་དོན།
འགྲུར་གྱི་ཕྱག་ གཞུང་གི་དོན། མཇུག་གི་དོན་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་བྱིར།

དང་པོ་ཡོད་དེ། ཨ་སྟེ་རྣམས་སུ་རྩྭ་ཡ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། བསྐྱར་བ་ཆོས་མངོན་པ་གུན་བཏུས་ཞེས་
པར་འགྲུར་བའི་བྱིར། གཉིས་པ་ཡོད་དེ། འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ། ཞེས་
ལོ་རྩྭ་བ་ཞང་ཡེ་ཤེས་སྡེས་འགྲུར་ཕྱག་མཛད་པའི་བྱིར།

གསུམ་པ་ཡོད་དེ། མཚན་ཉིད་གུན་བཏུས་པ་བཤད། བདེན་པ་རྣམ་ངེས་གུན་བཏུས་པ་

བཤད། ཚེས་རྒྱུ་ཤེས་ཀུན་བརྟུས་པ་བཤད། ཐོབ་པ་རྒྱུ་ཤེས་ཀུན་བརྟུས་པ་བཤད། འབེལ་གཏམ་
རྒྱུ་ཤེས་ཀུན་བརྟུས་པ་བཤད་པ་རྒྱུ་ཤེས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདི་རྒྱུ་ཤེས་ཀྱིས་སྤྱིར་བསྟན་ཚུལ་ཡོད་དེ།
ཀུན་བརྟུས་དང་པོ་བཞིས་རང་གིས་ཤེས་བྱ་རིམ་གྱི་ལྷན་ཤེས་པའི་ཐབས་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་
བསྟན། ལྷ་པས་རང་གིས་ཤེས་ནས་གདུལ་བྱ་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཚུལ་དེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། སོ་
སོར་བསྟན་ཚུལ་ཡོད་དེ། མཚན་ཉིད་ཀུན་བརྟུས་པས་ཤེས་བྱ་རིམ་གྱི་སྟེང་པ་གཙོ་བོར་དང་། བདན་པ་
རྒྱུ་ཤེས་ཀྱིས་རིམ་བུ་དང་། ཚེས་རྒྱུ་ཤེས་ཀྱིས་རིམ་བུ་སྟེང་ཉེ་གསལ་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་གསུང་
རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་སྟེ་སྟོད་གསུམ་དུ་འདུ་བའི་རྒྱ་མཚན་སོགས་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོས་
བསམ་བསྒྲོམ་³ གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་རིམ་ལྷན་འཇུག་པའི་ཚུལ་དང་། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྟེ་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་
བྱེ་ནས་རྒྱས་པར་བསྟན། ཐོབ་པ་རྒྱུ་ཤེས་ཀྱིས་རིམ་བུ་སྟེང་ཉེ་གསལ་རྒྱ་མཚན་ལྷན་པར་བྱེད་པའི་ཉེན་
ཀྱི་གང་ཟག་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མཛོན་ཉེ་གསལ་རིམ་བུ་སྟེང་ཉེ་གསལ་པར་དང་། ཐེག་
པ་ཆེན་པོའི་གང་ཟག་དང་དེས་བསྟོད་པར་བྱེད་པའི་ལམ་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བྱེ་ནས་བསྟན། འབེལ་གཏམ་
རྒྱུ་ཤེས་ཀྱིས་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་རིམ་བུ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཚུལ་དེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར།

ལེའུ་དང་པོ། མཚན་ཉིད་ཀུན་བརྟུས་ཀྱི་དཀའ་འགྲེལ།

དེ་རྒྱུ་ཤེས་ལས་དང་པོ་མཚན་ཉིད་ཀུན་བརྟུས་བཤད་དེ། ལེའུའི་གཞུང་བཤད་པ་དང་།
ལེའུའི་མཚན་བསྟན་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། མཐས་པར་བྱ་བའི་གཞི་རྒྱས་པར་
བཤད་པ་དང་། དེ་ཉིད་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཤེས་ཀྱི་སྟེང་ཉེ་གསལ་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་ལ་དགུ་ཡོད་དེ། སྤང་ཁམས་སྟེ་མཆོད་ཀྱི་དབྱེ་བ། དབྱེ་བ་དེར་གྲངས་ཤེས་པའི་རྒྱ་
མཚན། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས། དབྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞིའི་རྒྱུ་
བཞག །གོ་རིམ་ཤེས་པའི་རྒྱ་མཚན། སྒྲ་དོན། སྤང་པོ་ལྷའི་དཔེ། ཚེས་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་ཤེས་པའི་དབྱེ་བ་
བཤད་པ་རྒྱུ་ཤེས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་ཡོད་དེ། གྱི་བ་དང་ལན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྤང་པོ་རྒྱུ་ཤེས་ནི་དུ། ཁམས་རྒྱུ་ཤེས་ནི་
དུ། སྟེ་མཆོད་རྒྱུ་ཤེས་ནི་དུ་ཞེས་⁴ ཞེས་པས་བསྟན་ཅིང་། གཞུང་ལྷག་མ་རྒྱུ་ཤེས་ཀྱིས་ལན་སྟོན་པའི་ཕྱིར།
བྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། སྤང་པོ་རྒྱུ་ཤེས་ནི་ལྷ་སྟེ།⁵ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གཞུགས་སྤང་ལ་སོགས་པའི་སྤང་པོ་ལྷ་བསྟན།

ཁམས་རྣམས་ནི་བཙོ་བརྒྱད་དེ།^༤ ཞེས་སོགས་གྱིས་དམིགས་ཡུལ་གྱི་ཁམས་དུག རྟེན་དབང་པོའི་ཁམས་
དུག རྟེན་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དུག་སྟེ་བཙོ་བརྒྱད་བསྟན། སྒྲིམ་ཆེད་རྣམས་ནི་བཙུག་ཉིས་ཏེ།^༥
ཞེས་སོགས་གྱིས་ཕྱིའི་སྒྲིམ་ཆེད་དུག་ནང་གི་སྒྲིམ་ཆེད་དུག་སྟེ་བཙུག་ཉིས་བསྟན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་དེར་གྲངས་ངེས་པའི་རྒྱ་མཚན་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཕུང་པོ་ལྔ་ཁོ་ན།
ཞེས་པ་ནས། སྒྲིམ་པའི་སྒྲིམ་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་ཟག་བཙས་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཉེ་བར་ལེན་
པའི།^༦ ཞེས་པ་ནས། དེ་ལ་ཕུང་པོ་བཞིན་དུ་བཤད་དོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འཆད་པའི་ཕྱིར། དོན་ནི།
སྟུག་བསྐལ་གྱི་ཕུང་པོ་ལ་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ཞེས་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཉེ་བར་ལེན་
པ་དང་ལྡན་པས་དེ་ལྟར་བཏགས་པའི་ཕྱིར། ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ། མ་འོངས་པའི་ཟག་
བཙས་གྱི་ཕུང་པོ་ལ་འདུན་པ་དང་། ད་ལྟར་གྱི་ཕུང་པོ་ལ་ཆགས་པ་ཉིད་ཉེར་ལེན་ཡིན་ལ། རང་རྒྱ་ཉར་
ལེན་ལས་བྱུང་བ་དང་། རང་འབྲས་ཉར་ལེན་དེ་འདྲེན་པ་དང་། གོགས་ཉར་ལེན་དེ་ལ་རག་ལས་
པས་དེ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རིམ་པ་བཞིན་རྩེའི་མེ་དང་། འབྲས་སུའི་ཤིང་ལྗོན་པ་
དང་། རྒྱལ་པོའི་འབངས་བཞིན་ནོ།

བཞི་པ་དབྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་ཡོད་དེ། གཞུགས་གྱི་ཕུང་པོའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་
ན།^༧ ཞེས་པ་ནས། ཆོས་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཕུང་པོའི་མཚན་ཉིད་འཆད།
མིག་གི་ཁམས་གྱི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་ན།^༨ ཞེས་པ་ནས། དེ་བཞིན་ནོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཁམས་རྣམས་
གྱི་མཚན་ཉིད་འཆད། སྒྲིམ་ཆེད་གྱི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་ན།^༩ ཞེས་པ་ནས། མཐུན་མཐུན་སྟོན། ཞེས་པའི་
བར་གྱིས་སྒྲིམ་ཆེད་གྱི་མཚན་ཉིད་ཁམས་དང་འབྲ་བར་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དེ་རྣམས་གྱི་ནང་ནས་དང་པོ། གཞུགས་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། རིག་པས་གཞུགས་
སུ་རུང་བ་དང་། ཡུལ་དབྱུད་པས་གཞུགས་སུ་རུང་བ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་གྱི་མཚན་
གཞི་ཡོད་དེ། བསམ་གཏན་གསུམ་པ་མན་ཆད་སྟོད་གྱི་འཛིག་རྟེན་དང་། འདོད་ལྷའི་གཞུགས་ལྟ་སུ་
དང་པོ་ཡིན། གཞུགས་ཁམས་པའི་ལྷའི་གཞུགས་ལྟ་སུ་གཉིས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ།
གཞུགས་ཅན་ནང་མན་ཆད་སྟོད་པས་སྒྲུབ་ལས་འགྱུར་བ་བསྐྱེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ།
ཡིད་ཞེན་ཡུལ་ལ་མ་འབྲུལ་བས་ཁ་འདོག་དང་དབྱིབས་གྱི་ཁྱད་པར་འདི་དང་འདི་ལྟ་སུའོ་ཞེས་དབྱུང་

དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དེ་ཡང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་འཆད་པ་ལ་གཞུང་དུ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅི་ཞེན། རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་གང་གིས་གཟུགས་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། སྒྲ་དང་། ཁྲི་དང་། རོ་དང་། རེག་བྱ་དང་། ཆོས་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ།^{༡༩} །ཞེས་སེམས་སམ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་འཆད་དེ། མཚན་ཉིད་ནི། རང་གི་ལའོར་དུ་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་དང་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྡན་མཚུངས་པའི་རིག་པ་དང་། དབྱེ་བ་ནི། གཟུགས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནས་ཆོས་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་ག་གོ། རྣམ་པ་ཤད་ལས།^{༢༠} སྐབས་འདིར་སེམས་སེམས་བྱུང་གི་དོགས་དབྱེད་མཛད་པས་སྐབས་སུ་བབ་ནའང་། ཡི་གེ་ལོགས་སུ་བཞག་ཡོད་པ་དང་། མཛོད་ཀྱི་དཀའ་འགྲེལ་དུ་བཤད་ཡོད་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།

ལྷ་པ་མཚན་གཞི་སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ཡོད་དེ། གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་གང་ཞེན།^{༢༡} ཞེས་པ་ནས། ཡིད་ལ་བརྟེན་ཅིང་ཆོས་ལ་དམིགས་ནས་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པའོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཕུང་པོའི་རྣམ་གཞག་དེ་འཆད། ཁམས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་གང་ཞེན།^{༢༢} ཞེས་པ་ནས། རྣམ་པར་བརྩུ་བྱ་ག་གི་བདག་ཉིད་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་སོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་དེ་འཆད། སྒྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་གང་ཞེན། ཞེས་པ་ནས། ཡིད་ཀྱི་སྒྱེ་མཆེད་དོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སྒྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་ཐུབ་སྟེ། གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའོ།^{༢༣} ཞེས་པ་ནས། དབང་འབྱོར་བའོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་གཟུགས་ཕུང་གི་རྣམ་གཞག་འཆད། ཆོར་བའི་ཕུང་པོའོ།^{༢༤} ཞེས་པ་ནས། དེ་དང་མི་ལྡན་པའོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཆོར་ཕུང་གི་རྣམ་གཞག་འཆད། འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོའོ། ཞེས་པ་ནས། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྒྱེ་མཆེད་ཤེས་པའོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རྣམ་གཞག་འཆད། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོའོ།^{༢༥} ཞེས་པ་ནས། ཆོགས་པ་ཞེས་གདགས་སོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རྣམ་གཞག་འཆད། གཞུང་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རྣམ་གཞག་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་ཐུབ་སྟེ། དེ་ནས་བརྒྱུད་སྟེ། ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་ཉིད་དོ།^{༢༦} ཞེས་པའི་བར་གྱིས་རྒྱ་གཟུགས་འབྱུང་བ་བཞེ་འཆད། ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་འབྲས་གཟུགས་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། བྱི་མ་འདི་ཐུབ་སྟེ། རྒྱ་བྱས་པའི་གཟུགས་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དབྱེ་བ་དང་། ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་

འཆད་པའི་ཕྱིར། བྱི་མ་འདི་གྲུབ་སྟེ། མིག་གི་དབང་པོ་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཡུལ་ཅན་དབང་པོ་ལྟ་
འཆད། གཟུགས་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གཟུགས་སོགས་ལྟ་འཆད། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས་
གང་ཞེན། དེ་ནི་རྣམ་པ་ལྟར་བལྟ་སྟེ། བསྐྱེས་པ་ལས་གྲུབ་པ་དང་། མངོན་པར་སྐྱབས་ཡོད་པ་དང་། ཡང་དག་པར་
སྤངས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཀུན་བཏགས་པ་དང་། དབང་འབྱོར་བའོ།^{༡༡} །ཞེས་པས་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་
གཟུགས་འཆད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་གཟུགས་སོགས་ཡུལ་ལྟ་འཆད་པའི་སྐྱབས་སུ། ཁ་ཅིག །ལུགས་འདི་ལ་གཟུགས་
ཁས་མི་ལེན་ནོ་ཞེས་ཟེར། ཡང་ཁ་ཅིག །གཟུགས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཐ་སྙད་དུ་ཁས་ལེན་ཞེས་ཟེར། ཡང་
ཁ་ཅིག །གཟུགས་ཡོད་ཀྱང་ཤེས་པར་ཁས་ལེན་ཟེར། དང་པོ་མི་འཐད་དེ། ཡུང་པོ་ལྟ་རང་གི་ལུགས་
ལ་ཁས་མི་ལེན་པའི་སེམས་ཅམ་པའི་མཁས་པ་སུ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་མི་འཐད་དེ། གཟུང་
འཛིན་རྣམས་གཞན་གྱིས་སྟོང་པར་རྟོགས་པའི་དོན་དམ་འཇལ་བའི་ཆད་མས་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མའི་
གཞལ་བྱ་གཞལ་བྱ་འགོག་པ་དེ་འདྲ་གཏན་མི་འོས་པའི་ཕྱིར།^{༡༢} གསུམ་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་
ཤེས་པ་ཡིན་པའི་དབག་ཆད་རྒྱུ་གྲུ་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཐག་ཉེ་རིང་ཡོད་དགོས་པས་ཉ་ཅང་ཐལ་བའི་
ཕྱིར།

ཡང་ཁ་ཅིག ཀུན་བཏགས་དང་པོ་འདི་མདོ་སྟེ་པའི་གཞུང་ཡིན་པས་གཟུགས་སོགས་ཕྱི་རོལ་
དོན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར། མི་འཐད་དེ། འདིར་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་བཤད་
པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར། ཀུན་གཞི་ཁས་ལེན་པའི་མདོ་སྟེ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁ་ཅིག གཟུགས་
ཁས་ལེན་ཀྱང་རྒྱལ་ལ་སོགས་པ་ཁས་མི་ལེན་ནོ་ཟེར། མི་འཐད་དེ། རྒྱལ་ཤ་མོ་དང་རགས་པ་དང་
ཞེས་སྟོ་སེར་སོགས་དང་ཡོད་མཉམ་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་རགས་པ་མེད་པར་འདོད་པ་
ཡང་མི་འཐད་དེ།^{༡༣} སྟོན་པོ་ལྟ་བུ་རགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་གཟུགས་རགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་
ཡོད། སྦྱིར་གཟུགས་སྤྲ་རགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཉེ། དབག་ཆད་བརྒྱུན་སྟོང་གསུམ་རྒྱུན་ཆད་ཀྱི་
གཟུགས་སྤྲ་རགས་མཐོང་བའི་ཤེས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མིག་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་མངོན་པར་
སྐྱབས་ཡོད་ཀྱི་གཟུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་དེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། སྤྲང་དབང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་
ལས།^{༡༤} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། མིའི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་པ་རིའི་གཟུགས་མཐོང་བ་ལ་^{༡༥} རེས་པར་དགོས་
པའི་བར་གྱི་སྤྲང་བ་ལྟ་བུ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ལ་རྟེན་ནས་འོག་ཏུ་འབྱུང་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་

མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་ཀྱི་གཟུགས་དང་མི་འདྲ་བའི་བྱེད་པར་གཤམ་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་དབང་གཤམ་
ཁོ་ན་ལ་སྤང་བའི་གཟུགས་ཡིན། འོག་ཏུ་འབྱུང་^༥ བའི་ཡིད་གཤམ་ཁོ་ན་ལ་སྤང་བའི་གཟུགས་ཡིན་
པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པའི་དོན་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། ཡིད་ཀྱི་གཤམ་པ་ལ་རྩལ་ཕྱ་རབ་ཏུ་སྤང་བ་ལྟ་བུ་བསྐྱུས་
པ་ལས་གྱུར་པའི་གཟུགས་ཡིད་ཀྱི་གཤམ་པ་ཁོ་ན་ལ་བར་གྱི་སྤང་བ་སྐྱུ་སེང་སེང་པོར་སྤང་བ་ལྟ་བུ་
མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་ཀྱི་གཟུགས། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྤོམ་པ་དང་། སྤོམ་མིན་དང་། བར་མས་
བསྐྱུས་པའི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མིན་པའི་གཟུགས་ལྟ་བུ་ཡང་དག་པར་སྤངས་པ་ལས་གྱུར་བའི་
གཟུགས། མི་སྤྲུག་པར་སྤོམ་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་ས་གཞི་ཀོང་རུས་ཀྱིས་གང་བར་སྤང་བ་ལྟ་བུ་ཀུན་
བཏགས་པའི་གཟུགས། ཟད་པར་སའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་སོགས་ལ་ས་ལ་སོགས་^༦ བར་སྤང་བ་ལྟ་བུ་
དབང་འབྱུར་བའི་གཟུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་སྐབས་འདིར་རྣམ་བཤད་ལས་སོ་སོར་ཐར་པའི་
སྤོམ་པས་བསྐྱུས་པའི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་བཤད་ན།^༧ སྤོམ་པར་གྱུར་པའི་རྣམ་
པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་ཁས་ལེན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་མི་འདྲ་སྟེ། རྣམ་བཤད་ལས་
གསུངས་པ་ནི་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྤོམ་པ་སྤངས་ནས་སྐྱེ་དུས་ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མིན་པའི་གཟུགས་
ཡོད་པ་ལ་དགོངས་ཀྱི་སོ་ཐར་སྤོམ་པར་གྱུར་པའི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་མདོ་སྟེ་པ་
ཡན་ཆད་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར། སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་གཟུགས་ཅན་དག་བ་དང་མི་དག་བ་
འདོད་པ་ནི། ཤུག་ཏེ་སྤྲུལ་པའི་ལུགས་ལས་འདས་པའོ་^༨ ཞེས་བྱེད་བྲག་སྐྱེ་བས་སོར་ཐར་གྱི་སྤོམ་པ་
གཟུགས་ཅན་དུ་འདོད་པ་ལ་དགག་པ་མཛད་པའི་ཕྱིར།

ཅ་རྟགས་གཉིས་པ་བྱུང་སྟེ། ཚོར་བའི་ཚོགས་དུག་སྟེ། ཞེས་པས་མིག་གི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་
བྱུང་བའི་ཚོར་བ་སོགས་དུག་ཏུ་དབྱེ་བར་བསྟན། མིག་གི་འདུས་སྟེ་རིག་པ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སུམ་ཅུ་ཅ་
དུག་ཏུ་དབྱེ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་འདི་བྱུང་སྟེ། མ་ཡིན་པ་ཡང་རུང་སྟེ། ཞེས་པ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་མིག་
ལ་བརྟེན་པའི་ཚོར་བ་བདེ་སྤྲུག་བཏང་སྟོམས་གསུམ་མ་ནས་ཡིད་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོར་བ་བདེ་སྤྲུག་
བཏང་སྟོམས་གསུམ་གྱི་བར་བཅོ་བརྒྱད་དུ་དབྱེ་བར་བསྟན། བདེ་བ་ལུས་ཀྱི་ཡང་རུང་སྟེ། ཞེས་སོགས་
ཀྱིས་ལུས་ཚོར་དང་སེམས་ཚོར་གསུམ་དུ་ཡང་དབྱེ་བར་བསྟན།

འོ་ན་ལུས་ཚོར་དང་སེམས་ཚོར་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། བཤད་དུ་ཡོད་དེ། ལུས་ཀྱི་གང་ཞེ་ན། རྣམ་

པར་གྱིས་པའི་ཚོགས་ལྟ་དང་མཚུངས་པར་ལྟ་བུ་ཡོད། །སེམས་ཀྱི་གང་ཞེན་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་གྱིས་པ་
 དང་མཚུངས་པར་ལྟ་བུ་ཡོད་³⁰ ཞེས་འབྲུང་བ་ལས་མིག་གི་རྣམ་པར་གྱིས་པ་སོགས་དང་པོ་ལྟ་དང་
 མཚུངས་ལྟ་བུ་ཀྱི་ཚོར་བ་ལས་ཚོར་ཡིན། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་གྱིས་པ་དང་མཚུངས་ལྟ་བུ་ཀྱི་ཚོར་བ་སེམས་
 ཚོར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། དེ་དབང་གིས་སྤྱང་པའི་ཚོར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་གྲུབ་
 སྟེ། དེ་ཡིད་གིས་སྤྱང་པའི་ཚོར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྤང་གཉེན་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་ལ་ཡང་གཉིས་སྤྱང་
 ཡོད་དེ། འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྤང་གཉེན་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་
 ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྤང་གཉེན་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་གཉིས་སྤྱང་ཡོད་ཅིང་། དང་
 པོ་ལ་ཞེན་པ་བརྟན་པའི་ཚོར་བ་དང་། མངོན་པར་འབྱུང་བ་བརྟན་པའི་ཚོར་བ་གཉིས་སྤྱང་ཡོད། ཕྱི་མ་
 ལ་ཟང་ཟེང་དང་བཅས་པའི་ཚོར་བ་དང་། ཟང་ཟེང་མེད་པའི་ཚོར་བ་གཉིས་སྤྱང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་
 སྤྱི་ཕྱིའི་མཚན་གཞི་ཡང་ཡོད་དེ། དང་པོ་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་འདོད་ཁམས་ཀྱི་ཚོར་བ་དང་། ཁམས་
 གོང་མའི་ཚོར་བ་དང་དོན་གཅིག་ཕྱི་མ་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཚོར་བ་དང་ཟག་མེད་ཀྱི་
 ཚོར་བ་གཉིས་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཚོར་བ་བདེ་སྤྱག་བཏང་སྟོམས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ལས།
 བདེ་བ་དང་ཚོར་བ་བདེ་བ་དོན་གཅིག་པ་དང་། སྤྱག་བསྐྱེད་དང་ཚོར་བ་སྤྱག་བསྐྱེད་དོན་གཅིག་ཏུ་
 འོས་ཀྱང་། བཏང་སྟོམས་དང་ཚོར་བ་བཏང་སྟོམས་དེ་དང་མི་འདྲ་སྟེ། དག་བ་བཅུ་གཅིག་གི་ནང་ཚན་
 དུ་གྱུར་པའི་བཏང་སྟོམས་དེ་ཚོར་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་འདྲ་བྱེད་བཏང་སྟོམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

རྩ་རྟགས་གསུམ་པ་གྲུབ་སྟེ། འདུ་གཤེས་ཀྱི་ཚོགས་དུག་ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྟེན་དང་དམིགས་པའི་
 སྒྲོ་ནས་གཉིས་སྤྱང་བྱེད་པར་བསྟན། མཚན་མ་དང་བཅས་པའི་འདུ་གཤེས་གང་ཞེན་³¹ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་
 འདུ་གཤེས་དུག་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་
 བྱུང་བའི་འདུ་གཤེས་ནས་ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདུ་གཤེས་ཀྱི་བར་དུག་དང་། མཚན་མ་
 དང་བཅས་པའི་འདུ་གཤེས་དང་། མཚན་མ་མེད་པ་དང་། རྒྱུ་དང་། ཆེན་པོར་གྱུར་པ། ཆད་མེད་པ།
 ཅི་ཡང་མེད་པའི་འདུ་གཤེས་ཏེ་དུག་ཏུ་དབྱེ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར།

རྩ་རྟགས་བཞི་པ་གྲུབ་སྟེ། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་³² ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་
 མདོར་བསྟན་ཀྱི་ཚུལ་དུ་དང་། དེ་དག་གྱུང་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་གཞུང་རྟག་མ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱས་པར་
 བསྟན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་

འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་པའི་བར་དུ་དབྱེ་བ་དང་། དེ་ཉིད་སེམས་བྱུང་གཞན་རྣམས་
དང་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡོན་དུ་འགོ་ཚུལ་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་གྲུབ་སྟེ། དེ་དག་གྲང་གང་ཞེན།³³ ཞེས་པ་ནས། རང་གི་གཉེན་
པོའི་བར་དུ་གཙོན་པའི་ལས་ཅན་ནོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་མཚུངས་ལྡན་འདུ་བྱེད་རྒྱས་པར་འཆད། སེམས་
དང་ལྡན་པ་མིན་པའི་འདུ་བྱེད་རྣམས་གང་ཞེན།³⁴ ཞེས་པ་ནས། རྟོགས་པ་ཞེས་གདགས་སོ། ཞེས་པའི་བར་
གྱིས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་རྒྱས་པར་འཆད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ། རྟོག་པ་དང་དབྱེད་
པའོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཀུན་འགོ་ལ། ཡུལ་ངེས་ལ། དགེ་བ་བཅུ་གཅིག །ཙ་ཉོན་ལྷག ཉེ་ཉོན་ཉེ་
ལྷ། གཞན་འགྱུར་བཞེས་སྟེ་སེམས་འབྱུང་ལྔ་བཅུ་ཙ་གཅིག་ཏུ་དབྱེ་བ་དེ་བསྟན། སེམས་པ་གང་ཞེན། ཞེས་
པ་ནས། རྟོག་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་དག་གོ་³⁵ ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སེམས་བྱུང་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དེ་བསྟན།
ཡང་ཚུས་དགེ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལས་ནི། ཞེས་སོགས་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་སྤང་གཉེན་གྱི་བྱེད་ལས་དེ་བསྟན་
པའི་ཕྱིར།

འདིའི་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། སེམས་མཛོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཏེ།³⁶ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཀུན་
འགོ་ལྔའི་མཚན་ཉིད་འཆད། འདུན་པ་གང་ཞེན།³⁷ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སེམས་སེམས་བྱུང་ལྷག་མ་
རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། སེམས་པ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ། རེག་པ་གསུམ་
དངོས་སུ་གསུངས་ནས་ཚོར་འདུ་གཉིས་ལྷགས་ཀྱིས་ཤེས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཀུན་འགོ་
འཛོག་ཚུལ་ནི། སེམས་བྱུང་དང་པོ་ལྔ་སེམས་ཀུན་གྱི་འཁོར་དུ་འགོ་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་འགོ་ལྔ་
པོ་གང་རུང་གཅིག་འཁོར་དུ་མ་ཆང་ན། སེམས་ཀྱིས་ཡུལ་ལ་འོངས་སྟོང་པའི་ཡུལ་གྱི་འོངས་སྟོང་མི་
རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མདོ་ལས། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་སེམས་ལས་མཛོན་པར་བསྐྱབས་ཤིང་མཛོན་པར་
འདུ་མ་བྱས་པར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བར་འགྱུར།³⁸ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སེམས་པ་མེད་
ན་སེམས་ཡུལ་ལ་ཕྱོགས་པ་མེད། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་ན་དམིགས་པ་བྱེད་བྲག་པ་ལ་གཏོད་པ་མི་
འཐད། ཚོར་བ་མེད་ན་སྟོང་བ་མེད། འདུ་ཤེས་མེད་ན་ཡུལ་གྱི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚན་མ་འཛོན་
པ་མེད། རེག་པ་མེད་ན་ཚོར་བ་འདུ་ཤེས་སེམས་པ་གསུམ་ཡང་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། སེམས་དང་དེའི་
འཁོར་ཀུན་འགོ་ལྔ་ལྟ་བུ་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྷན་མཚུངས་ཚུལ་ཡོད་དེ། དེ་རྣམས་བདག་སྐྱེན་དོན་
གཅིག་པས་རྟོན་མཚུངས། དམིགས་ཡུལ་དོན་གཅིག་པས་དམིགས་པ་མཚུངས། སྐྱེ་གནས་འཛོག་

གསུམ་ཅིག་ཅན་དུ་བྱེད་པས་དུས་མཚུངས། སྤང་ཡུལ་དོན་གཅིག་པས་རྣམ་པ་མཚུངས། གཙོ་བོ་
སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་ཚོར་བ་ལྟ་བུ་ཡང་ངོ་བོ་གཅིག་ཁོ་ན་འབྱུང་གི་རིགས་མཐུན་ངོ་བོ་བྲ་དད་པ་
གཉིས་མི་འབྱུང་བ་རྒྱས་མཚུངས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར།

འོ་ན་སྤྱོད་དཔོན་སྤྱོད་བརྟན་གྱིས་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་འདི་དག་གནས་དང་།
དམིགས་པ་དང་། དུས་དང་། རྒྱས་མཚུངས་པ་ཉིད་གྱིས་མཚུངས་པར་ལྟན་པ་ཡིན་གྱི། རྣམ་པར་གཤེས་
པ་དང་བྱུང་མེད་པར་དུ་གཤེས་པར་འགྱུར་བའི་བྱིར་རྣམ་པ་མཚུངས་པས་ནི་མ་ཡིན་ནོ།^{༤༩} །ཞེས་
གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེན། སྤྱོད་མེད་དེ། གཟུགས་འཛིན་དབང་གསལ་གཙོ་འཁོར་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་
ན་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་གར་བ་འདྲ་ཞིང་དེ་ལ་དམིགས་པ་ཙམ་གྱིས་གཙོ་བོའི་མཚན་ཉིད་རྫོགས་ལ་
འཁོར་གྱི་མཚན་ཉིད་མ་རྫོགས་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར།

དེ་ཡང་། སེམས་པ་གང་ཞེན་སེམས་མངོན་པར་འདྲ་བྱེད་པ་ཡིད་གྱི་ལས་ཏེ། དག་བ་དང་
མི་དག་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམས་ལ་སེམས་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །ཞེས་རང་དང་
མཚུངས་ལྟན་གྱི་སེམས་ཡུལ་ལ་གཡོ་བར་བྱེད་པས་རབ་ཏུ་བྱེད་པའི་རིག་པ་དེ། སེམས་པའི་ངོ་བོར་
གསུངས་ལ། མངོན་པར་འདྲ་བྱེད་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དེ། རྟོག་པ་ལེན་ལ་ཀུན་སྤྱོད་མེད་ཀྱང་རིག་པ་ཙམ་
གྱིས་ལྟགས་གཡོ་བར་བྱེད་པ་ལྟར། སེམས་པ་འདི་ཡང་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་སེམས་སྤྱོད་ཡོན་ལ་
སོགས་པའི་ཡུལ་ལ་གཡོ་བར་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། མདོ་ལས། སྤང་ཅིག་གཞན་དུ་མི་
གནས་ཤིང་། །བྱེད་མེད་ཡིད་ཀྱང་གང་གིས་ནི། །བྱེད་དང་བཅས་ལྟར་སྤང་བྱེད་པ། །སེམས་པ་འདི་
ནི་ཡིད་གྱི་ལས།^{༥༠} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། སེམས་མངོན་པར་འདྲ་བྱེད་པ་ཡིད་གྱི་ལས་ཞེས་
གཉིས་ཚོགས་སྤྱོད་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། སེམས་མངོན་པར་འདྲ་བྱེད་པ་ཙམ་སེམས་བྱུང་གཞན་ལ་
ཡང་ཡོད་པས་དེ་ལས་བྱུང་བར་བྱེད་པའི་བྱིར་དུ་སྤྱོད་ཤིང་། སེམས་པ་དང་ཡིད་ལས་དོན་གཅིག་ཀྱང་
མཁས་པའི་མཁས་པ་ཞེས་པ་ལྟར་བྱེད་བྱས་ཏུ་བྱེད་ནས་སྤྱོད་པའི་བྱིར། ལྟག་མ་འདུན་པ་དང་། མོས་པ།
དྲན་པ། ཏིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་ལྟ་བུ་ལས་དང་། དད་པ། རྩིས་ཤེས་པ། ཁྲིལ་ཡོད་པ། མ་ཆགས་
པ། ཞེ་སྤང་མེད་པ། གཏི་མུག་མེད་པ། བརྩོན་འགྲུས། ཤིན་ཏུ་སྤྱངས་པ། བག་ཡོད་པ། བཏང་སྟོམས།
རྣམ་པར་མི་འཚོ་བ་སྟེ་བཅུ་གཅིག་དག་བ་དང་། འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁྱོད། ང་རྒྱལ། མ་རིག་ ཁྲིམ་མ།
ལྟ་བ་སྟེ་དུག་རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཁྲིལ། འཁོར་དུ་འཛིན་པ། འཆབ་པ། འཚོག་པ། སྤྲུག་དོག།

ཤིན་སྐྱུངས་འཆད་པ་ལ་འདིར། ཤིན་ཏུ་སྐྱུངས་པ་གང་ཞེན། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་
ངན་ལེན་གྱི་རྒྱ་གཙོད་པའི་ཕྱིར། ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་དེ་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་
བའི་ལས་ཅན་ནོ།^༤ །ཞེས་འབྱུང་བའི་དོན་ལ་ཁ་ཅིག །ལུས་སེམས་ལས་སུ་རུང་བར་བྱེད་པའི་
སེམས་བྱུང་ལུས་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྐྱུངས་པར་འཛིག་ཅིས་ཟེར། མི་འཐད་དེ། ལུས་ཤིན་སྐྱུངས་ཡིན་ན་
རིག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སློབ་དཔོན་སྟོ་བརྟན་གྱིས། ལུས་ཀྱི་རིག་བྱའི་ཁྱད་པར་
དགའ་བས་ཟེན་ན་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྐྱུངས་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། ཡིད་དགའ་ན་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྐྱུངས་པར་
འབྱུང་རོ་ཞེས་མདོ་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར།^༥ །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འོན་ནམ་པདེ་ལྟར་གསུངས་
པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེན། རྒྱུན་མེད་དེ། དེ་ནི་ལུས་ལས་སུ་རུང་བར་བྱེད་པའི་ཚར་བ་སེམ་པར་མྱོང་བ་ཉིད་
ལུས་ཤིན་སྐྱུངས་ཀྱི་བདེ་བར་འཆད་བཞེད་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁ་ཅིག དགེ་སེམས་གང་ཡིན་གྱི་འཁོར་དུ་
ཤིན་སྐྱུངས་འབྱུང་བར་འདོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དགེ་སེམས་ཐོབ་ན་ཤིན་སྐྱུངས་ཐོབ་པས་མ་ཁྲལ་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཉམ་འཛིག་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་ན་ཤིན་སྐྱུངས་ཐོབ་པས་མ་ཁྲལ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཐོབ་
ན་ཞི་གནས་ཐོབ་པས་མ་ཁྲལ་པ་གང་ཞེན ཤིན་སྐྱུངས་ཀྱིས་ཟེན་པའི་མཉམ་འཛིག་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་
ཡིན་ན་ཞི་གནས་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར།

མ་རིག་པ་རྩ་ཉོན་གྱི་དབྱེ་བར་བཤད་པ་ནི། ཉོན་མོངས་ཙན་གྱི་མ་རིག་པའི་དབང་དུ་
མཛད་པ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ལྟ་བུ་ཡང་ཉོན་མོངས་ཙན་གྱི་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་ཞིང། དབྱེ་ན། འཇིག་རྟེན་
མཐར་ལྟ་རྟེན་པ་མཆོག་འཛིན། རྒྱལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུན་པ་བཞུགས་མཆོག་འཛིན། ལོག་ལྟ་རྟེན་ལྟར་ཡོང་།

ཅིང་ལྷ་པོ་དེར་གྲངས་ངེས་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། ཁོ་ན་རེ། མི་འཐད་དེ། མདོ་སྤྲི་ཚངས་པའི་དྲ་བ་ལས་^{༤༩}
 གསུངས་པའི་ལྷ་དན་དྲུག་ཅུ་ཅུ་གཉིས་ལྷ་བ་ལྷ་པོ་དེར་མ་འདུས་པའི་ཕྱིར། ལྷ་དན་དྲུག་ཅུ་ཅུ་གཉིས་
 ཡོད་དེ། སྤྲོན་གྱི་མཐའ་རྟོག་པའི་ལྷ་བ་བཙོ་བརྒྱད། ཕྱི་མའི་མཐའ་ལ་རྟོག་པ་ལྷ་བ་བཞི་བཙུ་ཅུ་བཞི་
 ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། རྟག་པར་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་བཞི། ཁ་ཅིག་རྟག་པར་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་བཞི།
 རྒྱ་མེད་པ་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་གཉིས། མཐའ་དང་ལྷན་མི་ལྷན་དུ་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་བཞི། ལྷ་མི་སྤྲོ་བར་སྤྲོ་
 བ་རྣམས་ཀྱི་བཞི་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྤོམ་དུ། རྟག་དང་ཁ་ཅིག་རྒྱ་མེད་དང་། མཐའ་ལྷན་དེ་
 བཞིན་ལྷ་མི་སྤྲོ་བ། ཞེས་འབྱུང་བས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཅུ་རྟགས་གཉིས་པ་ཡོད་དེ། འདུ་གཤེས་ཡོད་པར་
 སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་བཙུ་དྲུག་ མེད་པར་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་བརྒྱད། གཉིས་མ་ཡིན་དུ་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་བརྒྱད།
 ཆད་པར་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་བདུན། ཆོ་འདི་ཉིད་ལ་གྲོལ་བར་སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
 སྤོམ་དུ། འདུ་གཤེས་ཡོད་སྤྲོ་བའི་བཙུ་དྲུག་དང་། མེད་དང་གཉིས་མིན་བརྒྱད་བརྒྱད་དང་། ཆད་པར་སྤྲོ་
 བ་རྣམས་ཀྱི་བདུན། ཆོ་འདི་ཉིད་ལ་གྲོལ་ལྷའི་ལྷ། ཞེས་འབྱུང་བ་ལྷར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེན། ལྷ་བ་
 ལྷར་མ་འདུས་པའི་སྤྲོན་མེད་དེ། རོ་བོ་དབང་བཙན་པར་བྱས་ན། མཐའ་འཛིན་གྱི་ལྷ་བ་དང་ལོག་ལྷ་
 གཉིས་སུ་འདུ། རོ་བོ་རྒྱ་འབྲས་མ་ལུས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཐམས་ཅད་ནང་དུ་ཅི་རིགས་པར་འདུས་
 པའི་ཕྱིར།

ཡང་ཁོ་ན་རེ། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྷ་བ་ལ་ལྷར་གྲངས་ངེས་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ལུང་མ་
 བསྟན་གྱི་ལྷ་བ་བཙུ་བཞི་ལྷ་པོ་དེར་མ་འདུས་པའི་ཕྱིར། བཙུ་བཞི་ཡོད་དེ། སྤྲོན་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་
 པ་བཞི། ཕྱི་མ་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་བཞི། བྱང་འདས་ལ་བརྟེན་པ་བཞི། ལུས་སྒོག་རྩལ་གཅིག་རྩལ་ཐ་
 དང་དུ་ལྷ་བ་གཉིས་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་རྣམས་ལུང་མ་བརྟན་གྱི་ལྷ་བར་འཆད་པའི་རྒྱ་མཚན་
 ཡོད་དེ། གྲི་བ་བཙུ་བཞི་པོའི་ལན་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པས་དེ་ལྷར་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། གྲི་བ་རྣམས་ཀྱི་
 ལན་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པར་འཛིན་པའི་རྒྱལ་ཡང་ཡོད་དེ། གང་ཟག་གི་བདག་ལས་བརྩམས་ནས་འདྲི་
 བ་^{༥༠}ཡིན་པ་གང་ཞེས། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་བསྟན་པའི་སྣོད་རུང་དུ་རེ་ཞིག་མི་རུང་ཞིང་། གང་
 ཟག་གི་བདག་བསྟན་ན་བདག་ལྷ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རིན་ཆེན་འཕྲིང་བར། འཛིན་རྟེན་
 མཐའ་དང་ལྷན་ནམ་ཞེས། ཞུས་ཆོ་རྒྱལ་བ་མི་གསུངས་བཞུགས། གང་ཕྱིར་དེ་དག་ཟབ་པའི་ཆོས།
 སྣོད་མིན་འགྲོ་ལ་མི་གསུངས་པ། །དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །ཀྱུན་མཁྱེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་

པར་ཤེས།^༥ །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེན། ལྷ་བ་བཅུ་བཞི་པོ་ལྷ་བ་ལྷར་མ་འདུས་པའི་སྒྲིན་
མེད་དེ། རོ་བོ་དབང་བཙན་པར་བྱས་ན་མཐར་འཛིན་གྱི་ལྷ་བ་དང་ལོག་ལྷ་གཉིས་སུ་འདྲ། འཁོར་དང་
བཙས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ལྷ་བོ་ཀུན་གྱིས་བསྟུས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ། སེམས་དང་ལྷན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་རྣམས་གང་ཞེན།^༦ ཞེས་སོགས་གྱིས་ལྷན་
མིན་འདུ་བྱེད་བཤད་པ་གྲུབ་སྟེ། འདི་ནས་བཟུང་སྟེ་ཆོགས་པའོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་དབྱེ་བ་དེ་འཆད།
ལྷག་མ་རྣམས་གྱིས་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཐོབ་པ་དང་འདུ་ཤེས་མེད་
པའི་སྟོམས་འཇུག་དང་། འགོག་པའི་སྟོམས་འཇུག་ འདུ་ཤེས་མེད་པ་དང་། གྲོག་གི་དབང་པོ་སོགས་
ཉེར་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། ཐོབ་པ་གང་ཞེན། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་
ཏུ་དུམ་བསྟན་པའི་ཆོས་རྣམས་གྱི་འཕེལ་བ་དང་འགྲིབ་པ་ལ་ཐོབ་པ་དང་རྟེན་པ་དང་ལྷན་པ་ཞེས་གདགས་སོ། ཞེས་
པས་ཐོབ་པ་དེ་འཆད་དེ། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་གང་ཞེན། དགེ་རྒྱས་གྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་
ལ་སྟངས་མའི་འདོད་ཆགས་དང་མ་བྲལ་བའི་ཡིད་འབྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་སྒྲིན་དུ་བཏང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་སེམས་དང་
སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་བརྟན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་འགོག་པ་ལ་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ཞེས་
གདགས་སོ། ཞེས་པས་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་དེ་འཆད་དོ། །འགོག་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་
གང་ཞེན། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྟེ་མཆེད་གྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ལ། སྲིད་པའི་རྩེ་མོ་ལས་གྲུབ་དུ་བསྐྱེད་པའི་ཞེ་བར་
གནས་པའི་འདུ་ཤེས་སྒྲིན་དུ་བཏང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་བརྟན་པ་མ་ཡིན་པ་
རྣམས་དང་། བརྟན་པ་དེ་དག་ལས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་འགོག་ལ་འགོག་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ཞེས་གདགས་སོ། ཞེས་
པས་འགོག་པའི་སྟོམས་འཇུག་དེ་འཆད་དོ། །འདུ་ཤེས་མེད་པ་བ་གང་ཞེན། སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་
ལྷ་རྣམས་གྱི་ནང་དུ་སྒྲིས་པའི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་བརྟན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་འགོག་པ་ལ་འདུ་ཤེས་
མེད་པ་བ་ཞེས་གདགས་སོ། །གཞུང་ལྷག་མ་རྣམས་གྱིས་སྒྲོག་དབང་སོགས་དབྱེ་བ་ལྷག་མ་རྣམས་འཆད་
པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཐོབ་པ་སྟེ་མིང་དང་དེ་རྟེན་པ་དང་ལྷན་པ་གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག་པ་ཙམ་
མཛོད་དང་འདྲ། གཞན་ཡང་། དུས་གསུམ་པ་ཡི་རྣམ་པ་གསུམ།^༧ ཞེས་འདས་མ་འོངས་རྣམས་གྲུབ་
འདོད་པའི་ཐོབ་པ་འཛིན་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། འཇུག་ཤེས་འགགས་པའི་
གནས་སྐབས་ལ་ཐར་པར་^༨ འདུ་ཤེས་ནས་འཁོར་བས་སྒྲིན་པའི་ཡིད་འབྱུང་གིས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་

ཏེ་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ལ་བཞི་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་མ་བྲལ་བའི་ཕྱི་གཅིག་པ་གང་ཞིག །འཇུག་ཤེས་དྲུག་འཁོར་བཅས་མངོན་འགྱུར་འགག་པ་ཙམ་གྱིས་རབ་རྟ་བྱེ་བའི་ཀྱན་གཞིའི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད་དེ་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་གི་ངོ་བོར་བསྟན་པའི་བྱིར།

ཁོ་ན་རེ། འདི་དག་བར་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཀྱན་གཞི་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཡོད་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེན། མ་བྱེད་སྟེ། རང་རྒྱལ་བྱེད་བྱེད་པས་ཀྱན་ནས་བསྐྱེད་པས་དག་བར་བཞག་པ་ཡིན་གྱི། དག་བ་ལ་རྒྱས་ཡོད་ཀྱིས་བྱེད་པར་མི་འདོད་པའི་བྱིར། ཕྱ་རྟགས་གསུམ་པ་བྱུ་བ་སྟེ། ས་གང་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ། སེམས་རྟེན་གང་གིས་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་དང་སེམས་ཀྱི་གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོམས་པར་འཇུག་པ། འདུ་ཤེས་དང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་སྟོམས་པར་འཇུག་པ། དགག་བྱ་གང་འགོག་པ། རོ་བོ་རྒྱས་ཡོད་བཏགས་ཡོད་གང་ཡིན་པ་སྟེ་འགོག་སྟོམས་བྱེད་ཆོས་ལྟ་བུ་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་བྱིར་ཏེ། ས་ཅི་ཡང་མེད་མན་ཆད་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ། སེམས་རྟེན་གྱི་ཕྱི་ལ་སེམས་དང་ལམ་འདས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོམས་པར་འཇུག་པ། ཆོར་འདུ་རགས་པས་སྟོམས་དེ་ཞི་བར་འདོད་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་སྟོམས་པར་འཇུག་པ། དགག་བྱ་བརྟན་པ་མིན་པ་འཇུག་ཤེས་དྲུག་འཁོར་བཅས་དང་། བརྟན་པ་ཀྱན་གཞི་ཉོན་ཡིད་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ཉོན་ཡིད་འགོག་ རོ་བོ་བཏགས་ཡོད་དུ་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་བྱིར། ཀྱན་གཞི་མི་འགོག་སྟེ། འགོག་སྟོམས་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་པའི་གང་ཟག་གི་མཚན་གཞིར་ཀྱན་གཞི་འོང་དགོས་པའི་བྱིར།

འོ་ན། འགོག་སྟོམས་རྟེན་གང་ལ་གསར་དུ་འཐོབ་པ་ཡིན་ཞེན། བཤད་དུ་ཡོད་དེ། གཞུང་ལས། འགོག་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ནི་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་སྟེ་མི་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་མངོན་པར་བསྐྱབ་བོ།⁽¹⁾ །ཞེས་གཟུགས་ཀྱི་རྟེན་ཅན་གྱི་བྱིར་མི་འོང་ལུས་མངོན་བྱེད་ལྟ་བུས་པལ་ཆེར་མའི་རྟེན་ལ་དང་པོར་འགོག་སྟོམས་ཐོབ་པ་སྟོན་དུ་སོང་བར་གསུངས་པའི་བྱིར། ལུང་གི་དོན་ལ་ཁ་ཅིག་གཟུགས་ཀྱི་རྟེན་ཅན་གྱི་བྱིར་མི་འོང་ལུས་མངོན་བྱེད་ཡིན་ན། དང་པོར་མའི་རྟེན་ལ་འགོག་སྟོམས་ཐོབ་པས་བྱེད་པར་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན་འདོད་ལྟའི་རྟེན་ཅན་གྱི་བྱིར་མི་འོང་ལུས་མངོན་བྱེད་དེས་མའི་རྟེན་ལ་འགོག་སྟོམས་ཐོབ་པ་སྟོན་དུ་སོང་དགོས་པས་འདོད་པར་ལས་ཉོན་གྱིས་སྟེ་བ་ལེན་པའི་བྱིར་མི་འོང་འགོག་རྟེན་མེད་པའི་བྱིར། སྟེས་ཟེན་གནས་པའི་ལུས་རྟེན་ལ། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་

བཤད་དོན་གསལ་ལས། སྤྱིང་གསུམ་གྱི་མི་དང་འདོད་ལྟ་རིགས་དྲུག་ཚངས་ཆེན་མ་གཏོགས་པའི་གཟུགས་ཁམས་གནས་རིགས་བཅུ་དྲུག་གི་ལྷ་སྟེ་ཉི་ཤུ་ལྟ་བུ་བཤད།^༡ སྤྱིང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་རྟེན་ལ་འགོག་སྟོམས་ཡོད་ཀྱང་། ཚོར་འདྲུ་རགས་པས་སྟོན་ནས་དེ་ཞི་བའི་དོན་དུ་འགོག་པ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་གཟུགས་མེད་ན་མེད་དེ། གཞུང་ལས། མི་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་མངོན་པར་གྲུབ་ནས་མི་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་འཇུག་པ་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་མངོན་དུ་བྱེད་དོ། །གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་རྣམས་སུ་ནི་འདི་མངོན་དུ་འགྱུར་བ་མེད་དེ་ཞི་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པའི་རྣམ་པར་སྦྱིན་པས་གནས་པ་རྣམས་ནི་དེ་ལ་འབད་པའི་རྩོམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཉེ།^༢ ཞེས་འབྱུང་།

གང་ཟག་གང་གིས་སྟོམས་པར་འཇུག་པའང་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། ཐེག་དམན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཕྱིར་མི་འོང་ལུས་མངོན་བྱེད་དང་། གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཉན་རང་དག་བཅོམ་གྱིས་སྟོམས་པར་འཇུག་ཐེག་ཆེན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་མཐོང་སྟོམ་གྱི་ལམ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་སྟོམས་པར་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཉེ། གཞུང་ལས། ལུས་ཀྱི་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པ་གང་ཞེ་ན། གང་སྟོབ་པ་རྣམ་པར་ཐར་པ་བརྒྱད་ལ་བསམ་གཏན་པའི་གང་ཟག་གོ་^༣ ཞེས་དང་། གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་གང་ཞེ་ན། གང་ཟག་པ་ཟད་པ་རྣམ་པར་ཐར་པར་བརྒྱད་ལ་བསམ་གཏན་པའི་གང་ཟག་གོ་^༤ ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཡུན་ཅི་ཙམ་དུ་སྟོམས་པར་འཇུག་པའང་ཡོད་དེ། མདོ་སྡེ་ཉི་མའི་སྟིང་པོ་ལས། ཞག་བདུན་ལས་ལྷག་པར་མི་འཇུག་སྟེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོང་པ་འདོར་བར་འགྱུར་བས་སོ།^༥ ཞེས་ཞག་བདུན་ཙམ་དུ་སྟོམས་པར་འཇུག་པར་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། སྟིང་རྩེ་པད་དཀར་ལས། སྟེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འགོག་པ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་པའི་སེམས་ཀྱིས་བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་བཅུ་པོ་འདི་དག་འདའ་བར་བྱེད་དོ།^༦ ཞེས་བྱ་བ་མི་མཐུན་ནོ་ཞེ་ན། སྟོན་མེད་དེ། སྟེ་བ་གཅིག་ཐོགས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལ་དེ་ཙམ་དུ་སྟོམས་པར་འཇུག་པའི་རྩིས་པ་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར། འགོག་སྟོམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལྷན་མིན་འདྲུ་བྱེད་དུ་བཤད་པའི་གནད་ཀྱིས་འདས་ལམ་དང་སྟོམས་འཇུག་མཚན་ཉིད་པ་མིན་པའི་ཚུལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ།

རྩ་རྟགས་བཞི་པ་གྲུབ་སྟེ། འདྲུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་གི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་འབྲས་བུ་ཆེ་བའི་ནང་ཚན་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་ཙན་གང་ཞིག་འཇུག་ཤེས་དྲུག་འཁོར་བཅས་མངོན་

གྲུང་བ་འགག་པའི་ཀུན་གཞིའི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པའི་འདུ་བྱེད་དེ་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་ངོ་བོ་
བསྟན་པའི་ཕྱིར།

ལྷ་པ་གཞུང་ལུགས་མ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ཡོད་དེ། རྣམ་པར་
ཤེས་པའི་ཕུང་པོའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་གང་ཞེན། སེམས་དང་ཡིད་གང་ཡིན་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་དེ་ཡིན་ནོ།^{༥༡}
ཞེས་པས་མདོར་བསྟན། གཞུང་ལུགས་མ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུས་པར་འཆད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ།
སེམས་ཡིད་རྣམ་ཤེས་གསུམ་པོ་དོན་གཅིག་པ་དང་། སྒྲིབ་ཤད་ནི་བསོག་པས་ན་སེམས། རྟེན་དུ་བྱུང་
པས་ན་ཡིད། ཡུལ་རྣམ་པར་ཤེས་པས་རྣམ་ཤེས་ཞེས་བྱ་ལ་སྒྲིབ་དོན་གསུམ་པོ་དེ་ནི་འཇུག་ཤེས་དུག་ཀ་
ལ་བཤད་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། སེམས་གང་ཞེན་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་བག་ཆགས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་
བསྐྱོས་པ་ས་བོན་ཐམས་ཅད་པའི་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། རྣམ་པར་སྦྲིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། ལེན་པའི་
རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་དེ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གི་བག་ཆགས་བསགས་པའི་ཕྱིར་དོ། ཞེས་པས་སེམས་ཀྱི་གཙོ་བོར་
ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་དེ་འཆད། ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་རྣམ་པ་གཉིས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དུག་
འཆད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། བག་ཆགས་བསྐྱོས་པའི་གཞིར་བྱུང་པའི་གཙོ་བོ་རྣམ་རིག་དེ་ཀུན་གཞི་
རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོར་བསྟན་ཞིང་ཀུན་གཞི་དེ་ཉིད་ལ། རྣམ་པར་སྦྲིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལེན་
པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་བག་ཆགས་བསོགས་པ་སེམས་ཞེས་ཀྱང་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། ཀུན་གཞི་རྣམ་
ཤེས་དེ་ཡང་ཁྱད་པར་དུ་མ་དང་ལྷན་ཏེ། ངོ་བོའི་ཁྱད་པར་མ་སྒྲིབ་ལུང་མ་བསྟན་ཀྱི་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་
པ་དང་རྣམ་སྦྲིན་ཡིན་པ། དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་སྟོན་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་སོགས་ལ་དམིགས་པ། རྣམ་
པའི་ཁྱད་པར་ཡུལ་རིས་མ་ཆད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དང་། གོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སེམས་བྱུང་ཀུན་འགོ་ལྷ་
ཁོ་ན་དང་འགོགས་པ། མིང་གི་རྣམ་གངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས། ཅུ་བའི་རྣམ་ཤེས། རྣམ་
པར་སྦྲིན་པའི་རྣམ་ཤེས། ས་བོན་ཐམས་ཅད་པའི་རྣམ་ཤེས། སྤྱིད་པའི་རྒྱུའི་རྣམ་ཤེས། ལེན་པའི་རྣམ་
ཤེས་སོགས་བརྟེན་པ། འཇུག་པའི་ཁྱད་པར་འཁོར་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་མཉམ་རྗེས་ཐམས་ཅད་དུ་
འཇུག་པ། བསྐྱོག་པའི་ཁྱད་པར་ཐེག་ཆེན་ཀྱི་ས་བརྒྱད་པ་ནས་དང་། ཐེག་དམན་ཀྱི་དབང་བཙུག་
གཉིས་ཐོབ་ནས་བསྐྱོག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སུམ་ཅུ་པར། ངོ་བོ་མ་སྒྲིབ་ལུང་མ་བསྟན། རེག་ལ་སོགས་
པའང་དེ་བཞིན་ཏེ། རྟེན་རྒྱུན་འབབ་རྒྱུ་བཞིན། རྟེན་བཙུག་ཉིད་ནས་དེ་བསྐྱོག་གོ་^{༥༢} ཞེས་གསུངས།

ཁོ་ན་རེ། བསྐྱོག་པའི་བྱང་པར་དེ་མི་འཐད་དེ། སེམས་ཅན་ཡིན་ན་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་རང་
 རྒྱད་ལ་ལྷན་པས་བྱང་པའི་ཕྱིར། ལུང་དང་མི་འགལ་དེ། ས་བརྒྱད་པ་དང་དགྲ་བཙམ་པ་ཐོབ་ནས་
 ཀུན་གཞི་ལ་དམིགས་ཏེ་བདག་རྩ་འཛིན་པའི་ཉོན་ཡིད་མངོན་གྱུར་བ་བསྐྱོག་པ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར་
 ཞེས་ཟེར། མི་འཐད་དེ། ལྷག་མེད་མུང་འདས་ལ་གནས་པའི་ཉན་ཐོས་དགྲ་བཙམ་པའི་རྒྱད་ལ་ཀུན་
 གཞི་རྣམ་ཤེས་མེད། མ་རིག་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་དང་ཟག་མེད་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་
 གྱི་ལུས་སྤངས་པའི་བྱང་འཕགས་ཀྱི་རྒྱད་ལ་ཡང་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ།
 དེའི་རྒྱད་ལ་ཀུན་གཞི་^{༤༠} འཁོར་གྱི་ཟག་བཙས་ཀྱི་ཚོར་བ་བཏང་སྟོམས་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ། དེའི་རྒྱད་
 ལ་བྱང་པ་འདྲུ་བྱེད་གྱི་སྒྲུག་བསྐྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། དགྲ་བཙམ་པའི་རྒྱད་ཀྱི་ཀུན་གཞི་
 དེ་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་སྤང་པོ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཉག་ཁས་འདོད་ན། དེ་རང་ཉིད་འཕྲེལ་བྱེད་
 ལས་ཀྱིས་འཕངས་ཤིང་འགྲུབ་བྱེད་གྱི་གྲུབ་འབྲས་སུ་གྱུར་པའི་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་སྤང་པོར་འགྱུར་ལ། དེ་
 འདོད་ན། ལྷག་བཙས་མུང་འདས་ལ་གནས་པའི་ཉན་ཐོས་དགྲ་བཙམ་པའི་རྒྱད་ལ་འགྲུབ་བྱེད་གྱི་
 སྤྲེད་ལེན་སྤྲེད་གསུམ་ཡོད་པར་ཐལ་དེ། འགྲུབ་བྱེད་གྱི་རྒྱ་འབྲས་ལ་སྦྱེ་སྤྲེད་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཚོད་
 པ་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཅ་རྟགས་གཉིས་པ་མ་རིག་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་དང་ཟག་པ་མེད་པའི་ལས་ལ་
 བརྟེན་ནས་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ལུས་སྤངས་པའི་བྱང་འཕགས་ཀྱི་རྒྱད་ལ་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་མེད་
 པར་ཐལ། དེའི་རྒྱད་ལ་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་སྤང་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ། དེའི་རྒྱད་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ལུས་
 དེ་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་སྤང་པོ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ། དེ་རང་རྒྱ་ཟག་བཙས་ཀྱི་ལས་ལས་མ་འབྱུང་པའི་ཕྱིར།
 བྱང་པར་དགྲ་བཙམ་ཉིད་ནས་དེ་བསྐྱོག་གོ་ཞེས་པའི་ལུང་དོན་འཆད་ཚུལ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན་ས་
 བརྒྱད་པ་དང་དགྲ་བཙམ་ཐོབ་ནས་དེ་བསྐྱོག་པར་འཆད་རིགས་པར་ཐལ་བའི་སྟོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
 དེ་གཉིས་ཐོབ་ནས་དེ་ལ་དམིགས་ཏེ་བདག་རྩ་འཛིན་པའི་ཉོན་ཡིད་མངོན་གྱུར་བ་བསྐྱོག་པའི་ཕྱིར།
 ལན་མེད་དོ།

ཀུན་གཞི་དེ་ཉིད་སྒྲུབ་པ་ལ། ལུང་དང་རིགས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། མངོན་པའི་མདོ་
 ལས། ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཀྱི་ཁམས། ཁོས་རྣམས་ཀུན་གྱི་གནས་ཡིན་དེ། གྲུ་ཡོད་པས་ན་འགོ་བ་
 ཀུན། ལྷ་འདས་པའང་ཐོབ་པར་འགྱུར།^{༤༡} ཞེས་དང་། ལང་ག་ཤེགས་ལས། དེ་བཞིན་ག་ཤེགས་
 པའི་སྤྲིང་པོ་ནི། རྣམ་ཤེས་བདུན་དང་ལྷན་ཅིག་གནས།^{༤༢} ཞེས་དང་། རྒྱན་སྒྲུག་པོ་བཀོད་པ་ལས།

ཇི་ལྟར་སྒྲིབ་བསྐྱར་ཚོགས་དང་། ལྟན་ཅིག་མཁའ་ལ་གནས་པ་ལྟར། རྟེན་པ་ཞིན་ཀྱན་གཞི་རྣམ་ཤེས་
ཀྱང་། རྣམ་ཤེས་བདུན་དང་ལྟན་ཅིག་གནས།^༤ ཞེས་དང་། དགོངས་འབྲེལ་ལས། ལེན་པའི་རྣམ་
པར་ཤེས་པ་ཟབ་ཅིང་སྤྲ། ས་བོན་ཐམས་ཅད་རྩ་བོའི་རྒྱན་བཞེན་འབབ། བདག་ཏུ་རྟོག་པར་གྱུར་
ན་མི་རུང་ཞེས། བྱིས་པ་རྣམས་ལ་ངས་ནི་དེ་མ་བསྟན།^༥ ཞེས་གསུངས།

གཉིས་པ་ནི། ཐེག་བསྐྱེས་ལས། ལེན་པ་དང་པོ་གསལ་བ་དང་། སེམས་མེད་སྟོམས་པར་
འཇུག་པ་དང་། ས་བོན་ལས་དང་ལུས་ཚོར་དང་། རྟེན་པ་ཞིན་འཆི་འཕོ་མི་རུང་འགྱུར།^༦ ཞེས་པ་
རིགས་པ་བརྒྱད་གསུངས་པའི་དང་པོ་ནི། ལེན་པ་མི་རུང་ཞེས་པ་སྟེ་སྟོམ་ཐ་མལ་བ་ཡང་སྤྲིད་དུ་ཉིང་
མཚམས་མི་སྦྱོར་བར་ཐལ། དེའི་རྒྱད་ལ་ཀྱན་གཞི་མེད་པ་གང་ཞིག འཇུག་སེམས་བྱིས་ཉིང་
མཚམས་མི་སྦྱོར་བའི་བྱིར། དང་པོ་ཁས་བླངས། བྱི་མ་དེར་ཐལ། ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་སེམས་ཡིན་ན།
རང་གི་རིགས་འདྲ་ཐོག་མེད་ནས་ཡོད་དགོས་པ་གང་ཞིག འཇུག་ཤེས་རྣམས་ཡུལ་དབང་སྤྲད་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་གསར་དུ་བྱུང་བའི་བྱིར།

རིགས་པ་གཉིས་པ་ནི། དང་པོ་མི་རུང་། ཞེས་པས་བསྟན་ཏེ། ཁོ་ན་རེ། སྟོམ་ཐ་མལ་པའི་
རྒྱད་ལ་ཀྱན་གཞི་ཡོད་ན་དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་འཇུག་ཤེས་དུག་ཡོད་དགོས་པས་གང་ཟག་གཅིག་གི་
རྒྱད་ལ་སྟོ་རྩལ་ཐ་དད་པ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་དུ་སྟེ་བ་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། ཞེ་ན། འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། སྟོམ་
ཐ་མལ་པའི་རྒྱད་ལ་འཇུག་ཤེས་དུག་གི་དངོས་རྒྱ་ཚོགས་པ་ཚང་བ་ན་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་གཅིག་ཤུ་ཁོ་
ན་དང་པོར་སྟེ་བ་མི་རིགས་པའི་བྱིར། རིགས་པ་གསུམ་པ་ནི། གསལ་བ་མི་རུང་ཞེས་པས་བསྟན་ཏེ།
སྟོམ་ཐའི་རྒྱད་ལ་སྟོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་། སྟོན་པོ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་གཉིས་དུས་ཅིག་ཅར་དུ་མེད་
པར་ཐལ། དེའི་རྒྱད་ལ་སྟོ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་སྟེ་བ་མེད་པའི་བྱིར། མ་གྲུབ་ན། ཀྱན་གཞི་མེད་པ་འགལ།
འདོད་ན། མིག་སྟོན་པོ་ལ་བལྟ་བཞེན་པའི་དུས་ཀྱི་སྟོན་པོ་དྲན་ཤེས་དང་།^༧ དེ་མ་ཡིན་པའི་སྟོན་པོ་
དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་གཉིས་ལ་སྟོན་པོ་དྲན་ལམ་དུ་གསལ་མི་གསལ་གྱི་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཐལ།
འདོད་པའི་བྱིར། བཞི་པ་ནི། སེམས་མེད་སྟོམས་འཇུག་མི་རུང་ཞེས་པས་བསྟན་ཏེ། འགོག་པ་ལ་
མཉམ་པར་གཞག་བཞེན་པའི་གང་ཟག་དེའི་སྟོག་དབང་ཆད་པར་ཐལ། དེའི་རྒྱད་ལ་ཀྱན་གཞི་མེད།
འཇུག་ཤེས་འགགས་པའི་བྱིར།

ལྟ་པ་ནི། ས་བོན་མི་རུང་ཞེས་པས་བསྟན་ཏེ། སྟོམ་ཐའི་རྒྱད་ལ་མི་དགེ་བའི་སེམས་ཀྱི་དེ་མ་

ཐག་ཏུ་དག་སེམས་སྒྲེ་བ་མེད་པར་ཐལ། དེའི་རྒྱུ་ལ་དག་སེམས་ཀྱི་ས་བོན་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་
རྒྱུ་ལ་ཀུན་གཞི་མེད། མི་དག་བའི་སེམས་ཀྱི་ས་བོན་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ།^{༡༧} སྤྱག་པ་ནི། ལས་མི་རུང་
ཞེས་པས་བསྟན་ཏེ། སྒྲིམ་བུ་ལྟས་བྱིན་ལམ་ལ་འགྲོ་བའི་ཆོ་རྒྱུད་པ་འདེགས་འཛོག་གི་བྱ་བ་ལ་སོགས་
པའི་ལས་སུ་སྤང་བའི་རྣམ་རིག་དང། འགྲོ་བ་པོའི་གང་ཟག་ཏུ་སྤང་བའི་རྣམ་རིག་དང། གང་དུ་འགྲོ་
བའི་ཡུལ་དུ་སྤང་བའི་རྣམ་རིག་གསུམ་ཅིག་ཅར་སྒྲེ་བ་མེད་པར་ཐལ། སྒྲིམ་བུ་ལྟས་བྱིན་གྱི་རྒྱུ་ལ་སྒྲོ་
དུ་མ་ཅིག་ཅར་སྒྲེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཀུན་གཞི་མེད་པའི་ཕྱིར། བདུན་པ་ནི། ལུས་ཆོར་མི་རུང་ཞེས་
པས་བསྟན་ཏེ། སྒྲིམ་བུ་ལྟས་བྱིན་ཡིད་ནང་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཆོ་ལུས་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་
བདེ་སྤྲུག་སྒྲོང་བའི་ཤེས་པ་མེད་པར་ཐལ། ཡིད་ཤེས་ནི་ནང་དུ་མཉམ་པར་བཞག་ རྟེན་ཀུན་གཞི་
མེད་པའི་ཕྱིར། བརྒྱད་པ་ནི། དེ་བཞིན་འཆི་འཕོ་མི་རུང་ཞེས་པས་བསྟན་ཏེ། སྒྲིམ་བུ་ལྟས་བྱིན་འཆི་
འཕོ་བའི་ཆོ་ཀུན་གཞིས་ཟེན་པ་དང་མ་ཟེན་པའི་དྲོད་རིམ་གྱིས་བསྐྱུས་ནས་འཆི་འཕོ་མི་རིགས་པར་
ཐལ། རྟེན་ཀུན་གཞི་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན་དམིགས་པ་ནང་བག་ཆགས་དང་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་
རྟེན་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་རིམ་སུ་མ་ཆད་པར་ལྟ་བས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་མ་སྒྲིབ་ལུང་མ་
བསྟན་གྱི་རོ་བོར་གྱུ་ར་པའི་གཙོ་བོ་རྣམ་རིག་དེ། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་འཛོག་བྱེད་ཡིན་ཏེ།
བསྐྱབས་ཟེན་པ་དེའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལྟས་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་རྣམ་པ་གཉིས་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྤྱག་འཆད་པ་གྲུབ་
སྟེ། ཡིད་གང་ཞེན། གང་དུས་རྟག་ཏུ་རྫོམ་སེམས་པའི་བདག་ཉིད་དང། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་དམིགས་པ་
དང། ཉོན་མོངས་པ་བཞི་པོ་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་དང། བདག་ལ་ཆགས་པ་དང། ངོ་སྤྲུམ་པའི་རྒྱལ་དང། མ་རིག་པ་དང་
མཚུངས་པར་ལྟན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ལམ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་དང་འགོག་པའི་སྤྲུམ་པར་འཇུག་པ་དང། མི་སྒྲོབ་པའི་ས་མ་
གཏོགས་པར་དག་བ་དང་མི་དག་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་བ་དང། ཞེས་པས། ཉོན་ཡིད་
དམ་པ་^༡ རྟོན་དམ་པའི་ཡིད་ཤེས་འཆད། གང་ཡང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྤྱག་པོ་དག་འགགས་མ་ཐག་པའི་རྣམ་པར་
ཤེས་པའོ། །ཞེས་པས་གནས་སྐབས་ཡིད་ཤེས་འཆད། རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྣམ་
པར་ཤེས་པ་སྤྱག་པོ་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཉོན་ཡིད་དེ་ཉིད་ཁྱད་པར་སྤྱག་ལྟན་དུ་འཆད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རོ་བོའི་ཁྱད་པར་
སྒྲིབ་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་པ། དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་ཀུན་གཞི་ལ་དམིགས་པ། རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་དེ་

ལ་དམིགས་ནས་ངར་སེམས་པའི་རྣམ་པ་ཅན། གྲོགས་ཀྱི་བྱང་པར་སེམས་བྱུང་ཀྱན་འགྲོ་ལྔ་འདོད་
ཆགས་ང་རྒྱལ་མ་རིག་པ་བདག་ཏུ་ལྟ་བུ་དེ་དགུ་དང་འགྲོགས་པ། འཇུག་པའི་བྱང་པར་མཉམ་གཞག་
ཟག་མེད་ཀྱི་ལམ་མངོན་དུ་གྱུར་བ་དང་འགོག་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། མི་སྟོབ་པའི་ས་དང་
གསུམ་ཐོབ་པའི་སྐབས་མ་གཏོགས་པར་འཇུག་པ། ལྷོག་པའི་བྱང་པར་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་དུས་ན་
གནས་སྐབས་ལྷོག་ཕྱི་མ་མི་སྟོབ་པའི་ས་ཐོབ་ན་ཟད་པར་ལྷོག་པའི་ཕྱིར།

ཉོན་ཡིད་དེ་ཉིད་སྒྲུབ་པ་ལ། ལུང་རིགས་གཉིས་ལས། ལུང་ནི་ལང་གཤེགས་ལས། རྣམ་
པར་ཤེས་པ་བརྒྱད་ཉིད་དང་། ཆོས་ལྔ་དང་ནི་རང་བཞིན་གསུམ། །བདག་མེད་གཉིས་ཀྱི་དངོས་པོར་
ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཡང་དག་བཤད།⁶⁴ །ཅིས་དང་། སེམས་ནི་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས། །ངར་
སེམས་བདག་ཉིད་ཡིད་ཡིན་ནོ།⁶⁵ །ཞེས་དང་། ལུང་ཕུན་ཆོགས་ལས། ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིད་ཀྱང་ཏུ་
ནི། ཉོན་མོངས་ལྟན་ཅིག་སྒྲུ་ཞིང་འབྱུང་།⁶⁶ །ཞེས་གསུངས།

གཉིས་པ་རིགས་པ་ནི། ཐེག་པ་སྤུས་སུ། མ་འདྲེས་པ་ཡི་མ་རིག་མེད། །ལྔ་པོ་རྣམས་དང་
འདྲ་བ་དང་། །སྟོམས་པར་འཇུག་པའི་བྱེ་བྲག་དང་། །དེ་ཡི་ངེས་ཆོག་མི་རུང་འགྱུར། །འདུ་ཤེས་མེད་
པའི་སྒྲེ་བའི་རྒྱན། །ངར་འཛིན་མེད་པའི་སྟོན་དུ་འགྱུར། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཡིད་མེད་ན། །སྤྲོ་སྤྲོད་
གསུམ་པོ་འགལ་བར་གྱུར།⁶⁷ །ཞེས་རིགས་པ་དྲུག་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་ནི། མ་འདྲེས་པ་ཡི་མ་རིག་མེད། །ཅིས་པ་སྟེ། ཉོན་ཡིད་འབའ་ཞིག་གི་འཁོར་དུ་
བྱུང་བའི་མ་རིག་པ་མེད་པར་ཐལ། ཉོན་ཡིད་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ལྔ་པོ་རྣམས་དང་འདྲ་བ་
དང་། ཞེས་པ་སྟེ། ཉོན་ཡིད་ཡོད་པར་ཐལ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སྟོ་ལྔའི་དབང་ཤེས་དང་འདྲ་
བར་བདག་རྒྱུན་ཡིད་དབང་ལ་བརྟེན་པ་ཡོད་པ་གང་ཞིག །དེ་ཡོད་ན་ཉོན་ཡིད་ཡོད་དགོས་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། སྟོམས་པར་འཇུག་པའི་བྱེ་བྲག་དང་། ཞེས་པ་སྟེ། འགོག་པའི་སྟོམས་འཇུག་གི་ཆོ་ཉོན་
ཡིད་འགོག འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་གི་ཆོ་མི་འགོག་པའི་བྱང་པར་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཉོན་
ཡིད་མེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། དེ་ཡི་ངེས་ཆོག་མི་རུང་འགྱུར་ཞེས་པ་སྟེ། ཉོན་ཡིད་ཀྱི་ངེས་ཆོག་ལ་
ངར་སེམས་པ་ཞེས་བཤད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཉོན་ཡིད་མེད་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། འདུ་ཤེས་མེད་
པའི་ཞེས་སོགས་རྟེན་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཏེ། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གི་
རྒྱུད་ལ་སྒྲེ་ནས་མ་ཤི་བར་ལ་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་འབྱུང་བའི་ངར་འཛིན་གྱི་སྟོ་མེད་པར་ཐལ། ཉོན་ཡིད་

མེད་པ་གང་ཞིག །འཕྲུག་ཤེས་འགགས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། འཕགས་པར་ཐལ་ལོ། །བྱུག་པ་ནི། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཡིད་མེད་ན་ཞེས་སོགས་རྟེན་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཏེ། སོ་སྐྱེ་ཐ་མལ་པས་ཡིད་དགེ་བ་ལ་གནས་ནས་སྦྱོན་པ་གཏོང་བའི་ཆེ། བདག་ནི་གཏོང་བ་པོའོ་སྦྱུང་པའི་རར་འཛིན་མེད་པར་ཐལ། ཉོན་ཡིད་མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དགེ་སེམས་དང་རར་འཛིན་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གཞི་མཐུན་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །དེ་ལྟར་ན་དམིགས་པ་ཀུན་གཞི་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་རར་སེམས་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་གཙོ་བོ་རྣམ་རིག་དེ། ཉོན་ཡིད་ཀྱི་འཛིན་བྱེད་ཡིན་ཏེ། བསྐྱབས་ཟེན་པའི་ཕྱིར། སུམ་ཅུ་པར། གང་དུ་སྐྱེ་བ་དེ་ཡི་འོ་”³ །ཞེས་འབྲུང་བ་ཉིད་ཀྱིས། གང་ཟག་འདོད་ཁམས་པ་ཡིན་ན་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིའི་སྟོམས་འཕྲུག་བཞི་ཀ་ཐོབ་ཀྱང་། དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཉོན་ཡིད་འདོད་པའི་སས་བསྐྱས་སུ་བྱ་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་བྱས་ན་འདོད་པའི་སས་བསྐྱས་ཀྱི་ཉོན་ཡིད་སྤངས་ནས་གཟུགས་ཀྱི་སས་བསྐྱས་ཉོན་ཡིད་མ་སྤངས་པ་མི་འོང་བས་ཁམས་གསུམ་གྱི་སས་བསྐྱས་པའི་ཉོན་ཡིད་ལ་སྤངས་དཀའ་སྤྲོ་མེད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ།

ཡང་ཁོ་ན་རེ། རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག་ལས་ལོགས་སུ་ཀུན་གཞི་ཉོན་ཡིད་འཆད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་གཉིས་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག་གང་རུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེན་མ་བྱུང་སྟེ། དད་པའི་དབང་པོ་ཡིན་ན་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་གང་རུང་ཡིན་པས་མ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག །ཏྲགས་མ་གྲུབ་ཀྱི་ལན་བྱེད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ནི་རང་གི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་ཡིད་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ། ཁམས་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་གང་ཞེན་”⁴ ཞེས་པ་ནས། རྣམ་པ་བརྒྱུག་གི་བདག་ཉིད་ནི་ཚོས་ཀྱི་ཁམས་སོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་འཆད་པ་གྲུབ་སྟེ། གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཁམས་བརྒྱུ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གཟུགས་ཕུང་ལ་མིག་ཁམས་སོགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཁམས་བརྒྱ་བཞག་པར་འཆད། ཚོར་བའི་ཕུང་པོ་དང་། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཕུང་པོ་བར་པ་གསུམ་ཚོས་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་གིས་བསྐྱས་པར་འཆད། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོ་གང་ཡིན་པ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ལ་སོགས་པ་བདུན་བཞག་པར་འཆད། ཁམས་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས། ཞེས་སོགས་གཞུང་ལྷན་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་ཁམས་གསུམ་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཆད་པའི་ཕྱིར། བྱི་མ་འདི་གྲུབ་སྟེ། ཕུང་པོས་ཚོས་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་འདུས་མ་བྱས་མ་བསྐྱས་པར་

འཆད་ཅིང་། གཞུང་ལུགས་^{༡༧} རྣམས་ཀྱིས་འདུས་མ་བྱས་རྒྱས་པར་འཆད་པའི་བྱིར། དེ་ཡང་ཆོས་
དགེ་བ་རྣམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་གང་ཞེ་ན། བདག་མེད་པ་རྣམ་པ་གཉིས་དང་ཞེས་དེ་བཞིན་ཉིད་
འདུས་མ་བྱས་སུ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ། བདག་མེད་གཉིས་གསུངས་པ་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་
དེ་གང་ཟག་གི་བདག་བཀག་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་ཀྱི། སྤྱིར་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་སྟོང་
ཉིད་སོགས་སུ་ཁས་སྤང་བར་མི་བྱའོ།

གསུམ་པ། སྤྱི་མཆོད་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་གང་ཞེ་ན།^{༡༨} ཞེས་པ་ནས། ཡིད་ཀྱི་སྤྱི་མཆོད་དོ། ཞེས་
པའི་བར་ཀྱིས་སྤྱི་མཆོད་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པར་གྲུབ་སྟེ། གཟུགས་ཅན་གྱི་ཁམས་བཅུ་པོ་གཟུགས་
ཅན་གྱི་སྤྱི་མཆོད་བཅུ་དང་། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་བདུན་པོ་ཡིད་ཀྱི་སྤྱི་མཆོད་དང་། ཆོས་ཁམས་ཆོས་
ཀྱི་སྤྱི་མཆོད་དུ་ཟད་པར་བསྟན་ཅིང་ཕུང་ཁམས་སྤྱི་མཆོད་མཐའ་དག་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཕུང་པོ་དང་
ཆོས་ཁམས་དང་ཡིད་ཀྱི་སྤྱི་མཆོད་གསུམ་དུ་ཡང་འདུས་པར་འཆད་པའི་བྱིར།

འོ་ན། ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་ན། མིག་དང་མིག་གི་ཁམས་ཡིད་
དང་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་ལ་བྱད་པར་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཡོད་དེ། མིག་ཡིན་ལ་མིག་གི་ཁམས་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་
དེ། དག་བཙུམ་པ་ཐ་མའི་མིག་གོ། མིག་གི་ཁམས་ཡིན་ལ་མིག་མ་ཡིན་པའང་ཡོད་དེ། སྒོ་ངའི་ནང་ན་འདུག་པ་
དང་།^{༡༩} ཞེས་སོགས་དང་། ཡིད་ཡིན་ལ་ཡིད་ཁམས་མ་ཡིན་པའང་ཡོད་དེ། དག་བཙུམ་པ་ཐ་མའི་ཡིད་དོ།
ཡིད་ཀྱི་ཁམས་ཡིན་ལ་ཡིད་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། འགོག་པ་ལ་སྒྲུམ་པར་ཞུགས་པའི་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་སོ། ཞེས་
སོགས་འབྱུང་བ་ལས། ལྷག་མེད་མུང་འདུས་མངོན་དུ་བྱེད་ཁ་མའི་དག་བཙུམ་པའི་མིག་དེ་མིག་དང་
རང་འབྲས་མིག་བྱེ་མ་བསྐྱེད་པའི་མིག་མ་ཡིན་པའི་མུ་དང་། སྒོ་ངའི་ནང་གི་མིག་མ་དོད་པ་རང་
འབྲས་མིག་བྱེ་མའི་རྒྱ་ཡིན་ལ། མིག་མ་ཡིན་པའི་མུར་འཆད་ཅིང་། གཞན་གཉིས་ནི་གོ་སྒྲུབ་པའི་བྱིར།
དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཁམས་ཀྱི་དོན་རྒྱུའི་དོན་དུ་བཤད་པ་དང་། རང་གི་མཆོན་ཉིད་འཛིན་པའི་དོན་དུ་
བཤད་པ་གཉིས་ལས་གྲུབ་པའི་བྱིར། དེ་སྐད་བཤད་པར་བྱ་ཡི། སྤྱིས་ཟེན་ལྟར་མི་བྱ་སྟེ། དག་བཙུམ་
པ་ཐ་མའི་མིག་མིག་ཁམས་མ་ཡིན་ན། ཁམས་བཙུན་པོ་གང་དུ་ཡང་མི་འཐད་པས། གཞི་མ་
གྲུབ་པར་འགྱུར་བའི་བྱིར། ཡིད་དང་ཡིད་ཁམས་སོགས་ལའང་དེས་འགོ། དེ་དག་གྲུང་མཐར་ཐུག་
ཐེག་པ་གསུམ་དུ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་དང་། ལྷག་མེད་ཀྱི་ཆེ་རིག་པའི་རྒྱན་ཆད་པར་འདོད་པའི་དབང་
དུ་བྱས་ཀྱི། སེམས་ཅམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བཞེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རིགས་པའི་རྗེས་འབྲང་

གི་སེམས་ཙམ་པས་མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་གྲུབ་པ་འདོད་པའི་བྱིར།

འོན། ཡུལ་རྟེན་དབང་པོ་གསུམ་ས་མཚུངས་རྣམས་གཞག་རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། བཤད་དུ་ཡོད་དེ། དེའི་ས་པའི་མིག་གིས་དེའི་ས་པའི་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་བའང་ཡོད། ཅེས་སོགས་འབྲུང་བ་ལས། གོང་སའི་མིག་དང་རྣ་བས་འོག་སའི་གཟུགས་དང་སྒྲ་མཐོང་བ་དང་ཐོས་པ་རུང་ཡང་འོག་སའི་མིག་དང་རྣ་བས་གོང་སའི་གཟུགས་དང་སྒྲ་མཐོང་ཐོས་མི་རུང་། འདོད་རྟེན་པས་ཁམས་གོང་མའི་མིག་སྒྲིམ་པ་ཡོད་ཀྱང། གཟུགས་ཁམས་པས་འོག་མའི་མིག་སྒྲིལ་བ་མེད་པའི་བྱིར།¹⁴ ལྷ་ལྷེ་ལུས་གསུམ་ནི་ཡུལ་འཕྲད་ནས་འཛིན་པས་ཐམས་ཅད་མཚུངས་ཤིང་། དེ་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་མངོན་གས་ཀྱང་སྒྲིལ་དུ་མི་རུང་བའི་བྱིར།

དུག་པ་གོ་རིམ་ངེས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཅིའི་བྱིར་ཐུང་པོ་རྣམས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བསྐྱགས་ཤེ་ན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཐུང་པོའི་གོ་རིམ་དང་། ཅིའི་བྱིར་ཁམས་རྣམས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བསྐྱགས་ཤེ་ན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཁམས་ཀྱི་གོ་རིམ་དང་། ཁམས་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྲིམ་ཆེད་ཀྱི་གོ་རིམ་དེ་དང་འབྲེལ་བར་བརྟན་པའི་བྱིར། གོ་རིམ་ངེས་ཚུལ་ཡང་མཛོད་ཀྱི་དཀའ་འགྲེལ་ལྟར་གསུངས་པར་བྱ་བའི་བྱིར།

བདུན་པ་སྒྲ་དོན་ཡོད་དེ། ཐུང་པོའི་དོན་གང་ཞེ་ན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཐུང་པོའི་སྒྲ་དོན་དེ་འཆད།¹⁵ ཁམས་ཀྱི་དོན་གང་ཞེ་ན།¹⁶ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཁམས་ཀྱི་སྒྲ་དོན་དེ་འཆད། སྒྲིམ་ཆེད་ཀྱི་དོན་གང་ཞེ་ན།¹⁷ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྲིམ་ཆེད་ཀྱི་དོན་དེ་འཆད་པའི་བྱིར་ཏེ། ཐུང་པོ་ཞེས་བྱ་སྤངས་པ་དང་། །ཕྲག་པ་སྤྱང་པོ་ཆ་ཉིད་ལ་འོ།¹⁸ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དུ་མ་སྤངས་པས་ན་ཐུང་པོ་ཞེས་པ་དང་ཁུར་ཁྱེར་བས་ཕྲག་པ་སོགས་སུ་བརྗོད། རང་གི་མཚན་ཉིད་འཛིན་པས་ན་ཁམས་དང་། རང་འབྲས་ཁམས་ཕྱི་མ་བསྐྱེད་པས་ན་ཁམས་ཞེས་བརྗོད། སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་སྒྲིལ་ཞིང་མཆེད་པར་བྱེད་པས་ན་སྒྲིམ་ཆེད་ཅེས་པའི་སྒྲ་དོན་གསུངས་པའི་བྱིར།

བརྒྱད་པ་ཐུང་པོ་ལྷའི་དཔེ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། གཟུགས་ནི་དབྱེ་བ་དོན་པ་ལྟ་བུའོ།¹⁹ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་པའི་བྱིར།

དགུ་པ་ཚོས་གསུམ་གྱི་རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ཐུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྒྲིམ་ཆེད་རྣམས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་གང་ཞེ་ན།²⁰ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྣམས་བཏགས། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་དོན་དམ་དུ་ཡོད་པ། ཤེས་པར་བྱ་བ་རྣམ་པར་གསུངས་པར་བྱ་བ་སོགས་རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ་མཐའ་ཡས་པ་འཆད་པའི་བྱིར། རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ་དེ་རྣམས་ལས་རྟོགས་དཀའ་བ་འདུས་བྱས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ནི་མདོར།

དག་སྒོར་དག་འདི་ཡོད་ན་འདི་འབྱུང་། འདི་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར་འདི་སྒྲིབ་སྟེ། འདི་ལྟར་མ་རིག་པའི་རྒྱུ་གྱིས་
འདུ་བྱེད།¹⁴ །ཅེས་སོགས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་གཞུང་གིས་འགྲེལ་ཚུལ་ཡོད་དེ།

མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། གཡོ་བ་མེད་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་དང་། མིཏྲ་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་དང་།
རྒྱས་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།¹⁵ །ཞེས་པའི་འདུས་བྱས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་རྣམས། དབང་ལྷན་སོགས་
ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲོན་དུ་བཏང་བའི་གཡོ་བ་ལ་མ་བཟོས་པར་རང་གི་རྒྱ་རྒྱུ་ལས་བྱུང་གིང་། དེ་ཡང་རང་རྒྱ་མི་
ཏྲ་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། དེ་ཡང་རང་རང་སྟེན་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱས་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བར་བསྟན། ཡན་ལག་
རྣམ་པར་དབྱེ་བས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། ཡན་ལག་བཅུག་ཉིས་རྣམས་ཏེ།¹⁶ །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མ་རིག་པ་ནས་ཆ་གིའི་
བར་བཅུག་ཉིས་སུ་དབྱེ་བར་བསྟན། ཡན་ལག་མདོར་བསྟུན་པས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། འཕེན་པའི་ཡན་ལག་དང་།
འཕངས་པའི་ཡན་ལག་དང་། མངོན་པར་འབྱུང་བར་འབྱེད་པའི་ཡན་ལག་དང་། མངོན་པར་བྱུང་བའི་ཡན་ལག་
གོ། ཞེས་པས་ཡན་ལག་བཅུག་ཉིས་ཡན་ལག་བཞིར་བསྟུན་པར་བསྟན། འཕེན་པའི་ཡན་ལག་གང་ཞེན།
མ་རིག་པ་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་གྲེས་པའོ། འཕངས་པའི་ཡན་ལག་གང་ཞེན། མིང་དང་གཟླ་ས་དང་། སྒྲི་
མཆེད་བྱས་དང་། རིག་པ་དང་། ཚོར་བའོ། མངོན་པར་འབྱུང་བར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག་གང་ཞེན། སྟེན་པ་དང་། ལེན་
པ་དང་། སྤྲིང་བའོ། མངོན་པར་བྱུང་བའི་ཡན་ལག་གང་ཞེན། སྒྲིབ་པ་དང་། ཆ་གིའོ།¹⁷ །ཞེས་པས་བསྟུ་ཚུལ་དེ་
བསྟན། ཡན་ལག་རྒྱུ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་གཞག་པས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། བག་ཆགས་དང་། རྒྱལ་ས་དང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་
ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བས་ཀྱང་ཡན་ལག་རྒྱུ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་གཞག་པར་རིགས་པར་བྱ་སྟེ།¹⁸ དེ་ཡང་ཅི་རིགས་སུ་སྦྱར་
རོ།¹⁹ །ཞེས་པས་ཡན་ལག་བཅུག་ཉིས་སྟེ་མས་ཕྱི་མའི་བག་ཆགས་ཏེ་རྒྱ་རྒྱུ་དང་། རྒྱལ་ས་ཏེ་དེ་མ་
ཐག་རྒྱུ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྟེ་དམིགས་རྒྱུ་དང་། ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་སྟེ་བདག་རྒྱུ་བྱེད་པ་ཡོད།
དེ་ཡང་ཅི་རིགས་སུ་སྦྱར་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཅི་རིགས་སུ་སྦྱར་ཚུལ་ཡོད་དེ། ཡན་ལག་དེ་དག་གིས་
བསྟུས་པའི་རིག་པས་རིག་པ་ཕྱི་མ་ལ་རྒྱུ་བཞེད་བྱེད། དེས་བཅའ་པོ་ལ་རྒྱུ་གཉིས་བྱེད། བཅའ་པོས་བཅའ་
པོ་ལ་རྒྱུ་གཉིས་བྱེད། བཅའ་པོས་རིག་པ་ལ་དམིགས་རྒྱུ་དང་བདག་རྒྱུ་གཉིས་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

ཡང་ཡན་ལག་བཅུག་ཉིས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་གསུམ་དུ་བསྟུང་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དེ། ཡན་ལག་ཀུན་ནས་
ཉོན་མོངས་པར་བསྟུས་པས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། མ་རིག་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། སྟེན་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། ལེན་པ་གང་ཡིན་པ་
དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་བསྟུ་བའོ། །འདུ་བྱེད་གང་ཡིན་པ་དང་རྣམ་པར་གྲེས་པ་གང་ཡིན་པ་དང་།
སྟེན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ལས་ཀྱི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་བསྟུ་བའོ། །ལྷན་མ་རྣམས་ནི་ཆོའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་

བར་བསྐྱབ་བཤོ།^༩ །ཞེས་པས་བསྐྱན་ཅིང་། རྣམ་པར་གྲེས་པ་ལས་ཀྱི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་སུ་བསྐྱད་པ་
ནི། རྒྱ་དུས་ཀྱི་རྣམ་གྲེས་ཀྱིས་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་བཟུང་བ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར།

ཡན་ལག་བརྩ་གཉིས་པོ་འདི་དག་ཆོ་དུ་ལ་རྫོགས་པ་ཡོད་དེ། སྐྱེ་གནས་མྱོང་འགྲུང་གི་ལས་
བསགས་པ་ཡིན་ན། ཆོ་གཉིས་ལ་རྫོགས་གིང་ལན་གྲངས་གཞན་ལ་མྱོང་འགྲུང་གི་ལས་བསགས་པ་
ཡིན་ན། ཆོ་གསུམ་གྱིས་རྫོགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཁོ་ན་རེ། མི་འཐད་དེ། འཕེན་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དང་འཕངས་
པའི་འབྲས་བུའི་བར་དུ་ཆོ་རབས་གྲངས་ལས་འདས་པས་ཆོད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེན་མ་བྱུང་སྟེ།
དེ་ནི་རྟེན་འབྲེལ་གཞན་གྱི་ཚར་ཡིན་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་གཅིག་པོ་དེའི་ཚར་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འགྲུབ་བྱེད་
ཀྱི་རྒྱ་དང་གྲུབ་པའི་འབྲས་བུའི་བར་དུ་ཆོ་གཞན་གྱི་ཆོད་པ་མི་སྲིད་དེ། ཆོད་ན་རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་
བརྩ་གཉིས་སུ་གྲངས་མ་དངས་ཐལ་བའི་སྒྲིན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ས་མཚུངས་ནི་དོན་གསང་ལས་སྐྱེ་བའི་ས་
པ་གང་ཡིན་པ་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཡང་དངས་པར་དེའི་ས་པཤོ།^༩ །ཞེས་
གསུངས།

འདི་ལ་མངོན་པ་བ་ཁ་ཅིག །དེ་མི་འཐད་དེ། བསམ་གཏན་དང་པོ་ནས་ཆོ་གཞན་གྱིས་བར་
མ་ཆོད་པར་འདོད་པའི་སྐྱེ་སྲིད་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སྲིད་ལེན་གཉིས་འདོད་པའི་སས་བསྐྱས་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། འདོད་ཉོན་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ལྷ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེན། བལ་ཆར་གྱིས་
ལན་གདབ་པར་དཀའ་ལ། ཁོ་བོས་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སྒྲོམ་སྤངས་སུ་གྱུར་པའི་འདོད་
ཉོན་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ལྷ་ཡོད་པས་སྒྲིན་མེད་ཅེས་སྒྲུབ། །དེ་ལྷར་ན་སྒྲོམ་དུ།
དུ་དང་ཅིའི་ཕྱིར་ཉེར་ལེན་དང་། །མཚན་ཉིད་དེ་ཡི་རྣམ་གཞག་དང་། །གོ་རིམ་དོན་དང་དཔེ་དབྱེ་
དང་།^{༡༠} །ཞེས་འབྱུང་བ་བཞིན་མདོར་བསྐྱས་པ་ཙམ་ཞིག་ཐལ་ལོ།

གཉིས་པ་ལེའུའི་མཚན་བསྐྱན་པ་ནི། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་
འབྲེལ་པ་ལས་དང་པོ་མཚན་ཉིད་ཀུན་ལས་བརྟུས་ཀྱི་དཀའ་འབྲེལ་ལོ། །

ལེའུ་གཉིས་པ། བདེན་པ་རྣམ་ངེས་ཀྱི་བརྟུན་གྱི་དཀའ་འབྲེལ།

༥ གཉིས་པ་བདེན་པ་རྣམ་ངེས་བཤད་པ་ལ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་ཡོད་པ་ལས།
དང་པོ་སྤྲུག་བསྐལ་བདེན་པ་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། མཚན་གཞི་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཞན་
བཤད་པ་དང་། འགྲུབ་པའི་རིམ་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་ཡོད་དེ། དེ་ལ་སྤྲུག་བསྐལ་གྱི་བདེན་པ་གང་ཞིན། དེ་ནི་སེམས་ཅན་སྐྱེ་བ་དང་སྐྱེ་བའི་གནས་
གིས་ཀྱང་རིག་པར་བྱའོ།^༥ །ཞེས་གང་སྐྱེ་བ་འགྲོ་བ་རིགས་ལྗེ་འི་སེམས་ཅན་དང་། སྐྱེ་གནས་གྱི་འཛིག་
རྟེན་རྣམས་སྤྲུག་བསྐལ་བདེན་པར་གསུངས་ནས་སེམས་ཅན་དཔུལ་བ་པ་ནས་སྤྱིད་ཅེ་འི་སེམས་ཅན་
གྱི་བར་དུ་ཡོད་པ་དང་། སྟོན་ལ་འོག་གཞི་དཀྱིལ་འཁོར་གསུམ། ཡི་དྲགས་གྱི་གནས་གྱི་བར་ཡོད་
པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གནས་གཙང་ལྗེ་འི་སེམས་ཅན་སྤྲུག་བསྐལ་བདེན་པར་གསུངས་པས། དག་
བཅོམ་ལྷག་མེད་པ་མ་གཏོགས་མ་དག་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐེག་དམན་འཕགས་པ་མཐའ་དག་སྤྲུག་
བསྐལ་བདེན་པར་ཁས་སྲུང་ངོ་། །དེ་དག་སྟོང་གསུམ་གྱི་འཛིག་རྟེན་དུ་འཛོག་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དེ། ཉི་མ་
རྣམ་པར་སྣང་བྱེད་ཀྱི་ཏུ་ཁྱེད་ཕྱོགས་སྣང་བར་བྱེད་པ་ཇི་སྟེད་པ་དེ་སྟེད་ནི་སྟོང་གི་འཛིག་རྟེན་ན།^༦ །ཞེས་སོགས་
འབྱུང་བ་ལས་སྤྲུག་བསྐལ་བདེན་པ་འཛིག་རྟེན་གྱི་བར་སྟོང་ལ་སྟོང་སྤྱི་ཡོད། དེ་སྟོང་ལ་སྟོང་
གཉིས་པ་བར་མའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས། དེ་སྟོང་ལ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་
ཁམས་སུ་གསུངས་ཤིང་།^༧ དེ་དག་ཁོར་ཡུག་ཆེན་པོ་གཅིག་གིས་བསྐྱོར་བ་དང་དུས་མཉམ་དུ་
འཛིག་པའི་ཕྱིར། བཤད་མ་ཐག་པའི་སྟོན་བརྟུན་དེ་རྣམས་སྤྲུག་བསྐལ་བདེན་པ་ཡིན་ཏེ། རང་རྒྱ་
ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་སྤྱིད་ཅིང་དེའི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། འོ་ན། འཛིག་རྟེན་གྱི་
ཁམས་ཐམས་ཅད་དེ་ལྟར་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། ཡོངས་སུ་དག་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དེ་དག་ནི་
སྤྲུག་བསྐལ་གྱི་བདེན་པ་མ་ཡིན་པར་ལྟ་སྟེ། དེ་དག་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན། ལས་དང་ཉོན་མོངས་
པའི་དབང་གིས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་གྱི། སྟོན་ལས་དང་དགེ་བའི་རྩ་བའི་དབང་གིས་བྱུང་བ་དག་གོ།^༨ །ཞེས་བདེ་བ་ཅན་
སོགས་སྤྲུག་བསྐལ་བདེན་པ་མ་ཡིན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་མཚོན་ནས་གཞུགས་ཁམས་གན་
ས་རིགས་བཅོ་བརྒྱད་བྱང་སེམས་སྤྱིད་པ་ཐ་མ་པ་བཞུགས་པའི་སྟོན་དང་བརྟུན་དུ་ཀྱང་སྤྲུག་བསྐལ་
བདེན་པར་མི་བྱེད་པ་འདྲ་སྟེ་རིགས་པ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་ཡོད་དེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཡང་སྟེ་བ་ནི་སྟུག་བསྐལ་ལོ། །ཀླ་བ་ནི་སྟུག་བསྐལ་ལོ། །ན་བ་ནི་སྟུག་བསྐལ་ལོ། །འཆི་བ་ནི་སྟུག་བསྐལ་ལོ། །མི་སྟུག་པ་དང་ཐུང་པ་ནི་སྟུག་བསྐལ་ལོ། །སྟུག་པ་དང་བུལ་བ་ནི་སྟུག་བསྐལ་ལོ། །གང་འདོད་པ་བཅས་ཏེ་མ་རྟོག་པ་དེ་ཡང་སྟུག་བསྐལ་ལོ། །མདོར་ན་ཉི་ལེག་པའི་ཕྱང་པོ་ལྷ་ནི་སྟུག་བསྐལ་ལོ།^{༩༩} །ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་བརྒྱུད་དུ་གསུངས་ཤིང་། དང་པོ་བདུན་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པར་སྟུག་བསྐལ་བ་དང་། ཕྱི་མ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པར་སྟུག་བསྐལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སྟུག་བསྐལ་གྱི་བདེན་པའི་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེན། མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་།^{༡༠༠} །ཞེས་སོགས་བཞིར་དབྱེ་བ་བསྟན་ཅིང་། མི་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། འདི་ནས་བཟུང་སྟེ་ ཡོངས་སུ་བཏུགས་པའོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཁྱད་ཆོས་མི་རྟག་པ་དང་། སྟུག་བསྐལ་གྱི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཁྱད་ཆོས་སྟུག་བསྐལ་བ་དང་། སྟོང་པའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཁྱད་ཆོས་སྟོང་པ་དང་། བདག་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཁྱད་ཆོས་བདག་མེད་པའི་ཆེད་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། མི་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མི་རྟག་པའི་སྐྱོད་ན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་དང་། མཚན་ཉིད་དང་རྒྱ་དང་དབྱེ་བ་དང་སེམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཁྱད་ཆོས་དེ་འཆད། སྟོང་འཛིག་པ་དང་། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོང་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཁྱད་ཆོས་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། འཛིག་པར་བྱེད་པ་གསུམ་སྟེ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོང་འཛིག་པའི་རྒྱ་དེ་འཆད། བསྐལ་པ་བར་མ་གསུམ་སྟེ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བར་བསྐལ་གསུམ་དང་། བར་བསྐལ་ཉི་ཤུར་འཛིག་རྟེན་ཆགས་ཉི་ཤུར་གནས་ཉི་ཤུར་འཛིག་ཉི་ཤུར་སྟོང་སྟེ་འདུག་པ་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། བསྐལ་པ་འགྲང་པའི་ཚུལ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཁམས་གོང་གི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ཆེ་ཆད་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །བསྐལ་པ་བགྲང་པའི་ཚུལ་དེས་གཟུགས་ན་སྟོད་པ་རྣམས་དང་། གཟུགས་མེད་ན་སྟོད་པའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ཆེ་ཆད་དོ་ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། བར་བསྐལ་ཉི་ཤུ་ལ་བསྐལ་པ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པ་ཆངས་རིས་པའི་ཆེ་ཆད་དང་། བར་བསྐལ་བཞི་བཅུ་དང་དུག་བཅུ་ལ་བསྐལ་པར་བྱས་པ་རིམ་པ་བཞིན་ཆངས་པ་མདུན་ན་འདོན་དང་། ཆངས་ཆེན་པའི་ཆེ་ཆད་དང་། འོད་ཆུང་ནས་བཟུང་སྟེ་བསྐལ་ཆེན་གྱི་སྟོན་ནས་རྩི་བ་སོགས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། སེམས་ཅན་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཆེ་ཆད་བཤད་པ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངས་སམ་ཞེན། མ་ངས་ཏེ། སེམས་ཅན་དེ་

དག་གི་ཆེ་བ་དང་ཅིང་བསོད་ནམས་ཟད་ལ་ལས་ཀྱང་ཟད་ནས་གནས་དེ་ནས་འཆི་འཕོ་བར་འགྱུར་རོ།^{༡༡} །ཞེས་གསུངས་པས་གྲུབ་ཅིང་། འཆི་འཕོ་བའི་རྒྱ་ལ་ཡང་ཆེ་བ་དང་ནས་འཆི་བ་དང་། བསོད་ནམས་ཟད་ནས་འཆི་བ་དང་། ལས་ཟད་ནས་འཆི་བ་གསུམ་གསུངས་པའི་བྱིར།^{༡༢}

གསུམ་པ་སྟག་བསྐལ་གྱི་དབྱེ་བ་གཞན་བསྟན་པ་ཡོད་དེ། ཡང་སྟག་བསྐལ་ནི་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་ལ་མ་བསྐབས་པ་དང་།^{༡༣} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་པའི་བྱིར། བཞི་བ་མངོན་པར་འགྱུར་པའི་རིམ་པ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། འཆི་བ་སྟག་བསྐལ་ལོ།^{༡༤} །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད་པའི་བྱིར། འཆི་སེམས་ལ་དགོ་མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། འཆི་བའི་ཆེ་ཡང་། དགོ་བ་བྱེད་པའི་ལུས་ནི་ཐོག་མར་སྤྲད་གང་བ་དང་། མི་དགོ་བ་བྱེད་པའི་ལུས་ནི་ཐོག་མར་སྤོད་གང་བར་འགྱུར་ལ། དེ་གཉིས་ཀྱི་འཆི་སྤྲིད་ཀྱི་དེ་མ་ཐག་ཏུ་གྲུབ་པའི་བར་དོའི་སེམས་ཅན་ལུས་དང་མཐོང་སྣང་གི་ཁྱད་པར་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ། དེ་ལ་མི་དགོ་བ་བྱེད་པའི་བར་དོའི་སྤྲིད་པ་མངོན་པར་འགྱུར་པ་ནི་དཔེར་ན་ཕྱར་བ་ནག་པོ་འམ་མཚན་མོ་སྟན་པ་སྟན་ནག་ཏུ་སྣང་བ་ལྟ་བུའོ། །དགོ་བ་བྱས་པ་ནི། དཔེར་ན་སྟུང་བུ་དཀར་པོ་འམ་ལྷོ་བའི་འོད་དང་བཙས་པའི་མཚན་མོའི་སྣང་བ་ལྟ་བུའོ།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་ཡང་འདོད་ཁམས་དང་གཟུགས་ཁམས་སུ་སྦྱེ་བ་དང་། གཟུགས་མེད་ནས་འཆི་འཕོ་བ་ན་བར་དོ་ཡོད་ཀྱི་གཟུགས་མེད་ཁམས་སུ་སྦྱེ་བ་ལ་བར་དོ་མེད་ལ། བར་དོའི་ཆེ་ཆད་ཀྱང་ཡོད་དེ། རེ་ལྟར་ཐོགས་ན་ཞག་བདུན་གནས་ཏེ། དེ་ཚུན་ཆད་ཀྱིས་འཆི་འཕོའོ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་ཡིན་པའི་བྱིར། བདེ་འགྲོའི་བར་སྤྲིད་གྲུབ་ནས་ངན་འགྲོའི་སྦྱིད་གྲུབ་པ་འདྲ་ཡོད་དེ། ཅི་སྟེ་ན་ལྟོག་གོ། །དེ་ན་གནས་པས་ཡང་ལས་གསོག་གོ།^{༡༦} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས་བདེ་འགྲོའི་བར་སྤྲིད་ཀྱི་རྟེན་ལ་ངན་འགྲོར་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་གསོས་འདེབས་པ་ཡོད་པའི་བྱིར། མཐོང་རྒྱལ་གྱི་ཁྱད་པར་དང་། བྱད་གཟུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། འགྲོ་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་ཡང་ལྟན་ཏེ། སྐལ་བ་མཉམ་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱང་མཐོང་རོ། །གང་དུ་སྦྱེ་བར་འགྱུར་བ་དེའི་བྱད་གཟུགས་སོ། །འགྲོ་བ་ལ་ཐགས་ཐོགས་མེད་དོ། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། བར་དོ་རིགས་མཐུན་ཕན་ཚུན་མཐོང་བ་དང་། གང་དུ་སྦྱེ་འགྱུར་གྱི་སྟོན་དུས་ཀྱི་སྤྲིད་པའི་བྱད་གཟུགས་ཅན་དང་། རི་བོ་སོགས་ལ་ཐོགས་མེད་དུ་འགྲོ་བའི་བྱིར། ཐམས་ཅད་ལ་ཐོགས་མེད་དུ་འགྲོ་བར་ནི་མ་དེས་ཏེ། རྒྱ་འབྲུལ་དང་ལྟན་པ་བཞིན་དུ་ལྟར་དུ་འགྲོ་ཞིང་སྦྱེ་བའི་གནས་སུ་ཐོགས་སོ། །སྤང་མདའ་མཐོ་དམན་གྱི་རྒྱལ་དུ་འཆི་འཕོ་ཞིང་ཉིང་མཚམས་སྤྱར་རོ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། སྦྱེ་གནས་ལ་ཐོགས་

ཤིང་། དེ་ཡང་བར་སྲིད་འགགས་པ་དང་སྒྲིལ་བྱུང་བ་དུས་མཉམ་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ཀུན་འབྱུང་བཤད་པ་ལ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། མདོར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། ཉན་མོངས་པ་དང་ཉན་མོངས་པའི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་ལས་སོ།^{༡༠༧} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། ཉན་མོངས་པའི་ཀུན་འབྱུང་བཤད་པ་དང་། ལས་ཀྱི་ཀུན་འབྱུང་བཤད་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་ལ་སྒྲུ་མ་གཙོ་ཆེ་ལ་དེ་ཡང་སྲིད་པ་ཉིད་གཙོ་བོའི་དོན་དུ་མདོར་ལས་གསུངས་ཤིང་། གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་སྟེ་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ནས་རྣམ་པའི་བར་ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་ཞིང་སྲིད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཉན་མོངས་པའི་ཀུན་འབྱུང་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ཉན་མོངས་གང་ཞེན།^{༡༠༨} །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གྲངས་སོགས་དགྲ་དང་སྤོང་བྱེད་བཤད་པའི་སྒྲོ་ནས་མདོར་བསྟན། ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱས་པར་འཆད་པའི་ཕྱིར།

ཕྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། གྲངས་གང་ཞེན་ཉན་མོངས་པ་དུག་གམ་བཅུའོ།^{༡༠༩} །ཞེས་པ་ནས། དེ་དག་མདོར་བསྟན་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོ་མ་པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉན་མོངས་པའི་རིས་སོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སྤང་བྱ་བའི་ཉན་མོངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དེ་འཆད། སྤོང་བས་རི་ལྟ་བུ་ཞེན། རི་ལྟར་སྤོང་བ་དང་།^{༡༡༠} །ཞེས་པ་ནས། ཆོས་ཅན་དུ་གནས་པ་དགྲ་སྤོང་བའོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་གཉེན་པོས་རི་ལྟར་སྤོང་ཆུལ་དེ་མདོར་བསྟན་རྒྱས་པར་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འཆད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཉན་མོངས་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་པ་ཡན་གྱིས་ཉན་མོངས་པས་དབྱེ་གྲངས་མཚན་ཉིད་དེ་འཆད། ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲེ་ཆུལ་སོགས་འཆད་པའི་ཕྱིར། འདི་གྲུབ་སྟེ། འབྱུང་བ་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཉན་མོངས་ཀྱི་རྒྱུའི་བྱུང་པར། དམིགས་པ་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དམིགས་པའི་བྱུང་པར། མཚུངས་པར་ལྡན་པ་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མཚུངས་ལྡན་གྱི་བྱུང་པར། རྣམ་གྲངས་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་བྱུང་པར། ལོག་པར་ཞུགས་པས་^{༡༡༡} རི་ལྟ་བུ་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཡུལ་དང་ལྟ་བ་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པའི་བྱུང་པར། ཁམས་ཀྱིས་རི་ལྟ་བུ་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཁམས་གང་ན་ཡོད་སོགས་ཀྱི་བྱུང་པར། རིས་ཀྱིས་རི་ལྟ་བུ་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་བའི་ཀྱི་བྱུང་པར་དེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། བག་ལ་ཉལ་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་རྒྱུ་སོགས་ལས་བྱུང་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། གང་ལ་དམིགས་ནས་ཉོན་མོངས་འབྱུང་བའི་གཞི་དེ་དེའི་དམིགས་པར་བསྟན་པ་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་གྲུབ་སྟེ། འདོད་ཆགས་ལྟ་བུ་ཁོང་ཁྱོད་དང་གེ་ཚེམ་དང་མཚུངས་ལྡན་མ་ཡིན།
 ཁོང་ཁྱོད་ཡང་ཉོན་མོངས་པ་དེ་གཉིས་དང་རྒྱལ་དང་རྟ་བ་དང་མཚུངས་ལྡན་མ་ཡིན། རྒྱལ་ཡང་
 ཁོང་ཁྱོད་དང་གེ་ཚེམ་དང་མཚུངས་ལྡན་མ་ཡིན། མ་འདྲེས་པའི་མ་རིག་པ་ལ་གཉིས་ཡོད་པའི་བདེན་
 བཞིའི་གནས་ལུགས་ལ་མོངས་པའི་མ་རིག་པ་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་
 གཞན་དང་མཚུངས་ལྡན་མ་འདྲེས་པ་དང་། ཉོན་ཡིད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བ་ནི་ཉོན་ནམ་རྗེས་མ་འདྲེས་
 པ་ཡིན་པ་སོགས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་གྲུབ་སྟེ། ཕ་བ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ལ་ཆེ་བའི་རྣམ་
 གངས་དང་།¹⁹⁹ རྒྱག་གསུམ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་རྣམ་གངས་རྣམས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཉེ། རྗེས་སུ་
 ཆགས་པའི་ཀྱན་སྦྱར་སོགས་དགུ། རྒྱག་གསུམ་གྱི་འཆིང་བ། འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་བག་ལ་
 ཉལ་སོགས་བདུན། ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་། མོངས་པ་རྒྱགས་པ་སོགས་ཀྱན་དཀྱིས་བརྒྱད། འདོད་པའི་
 རྒྱ་བོ་སོགས་རྒྱ་བོ་བཞི། འདོད་པའི་སྦྱར་བ་སོགས་སྦྱར་བ་བཞི། འདོད་པའི་ཉེར་ལེན་སོགས་ཉེ་བར་
 ལེན་པ་བཞི། བརྒྱབ་སེམས་སོགས་མདུད་པ་བཞི། སྦྱིབ་པ་ལྔ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཐ་བ་སོགས་ཐ་བ་
 གསུམ། རྒྱག་གསུམ་གྱི་དྲི་མ། རྒྱག་གསུམ་གྱི་སྤྲིག་པ། རྒྱག་གསུམ་གྱི་ཉེས་སྦྱོད། རྒྱག་གསུམ་གྱི་ཟུག་
 རྩ། རྒྱག་གསུམ་གྱི་ཕྱི་ཡང་འདོད་པའི་ཟག་པ་སོགས་ཟག་པ་གསུམ། རྒྱག་གསུམ་གྱི་ཐོངས་པ། རྒྱག་
 གསུམ་གྱི་ཡོངས་སུ་གདུང་བ། རྒྱག་གསུམ་གྱི་འབྲུག་པ། རྒྱག་གསུམ་གྱི་ཐོབ་པ། རྒྱག་གསུམ་གྱི་རིམས་
 བད། རྒྱག་གསུམ་གྱི་ནགས་སྦྱོར། རྒྱག་གསུམ་གྱི་བཤེགས་རྣམས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཉོན་མོངས་རྣམས་
 ཡུལ་དང་། ལྟ་བ་དང་། བདེན་བཞི་ལ་ལོག་ཞུགས་སུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། རྒྱག་པ་གྲུབ་སྟེ། ཉོན་མོངས་
 ཁམས་གང་ན་ཡོད་པ་སོགས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཁོང་ཁྱོད་ཡིད་མི་བདེ་མ་གཏོགས་ཉོན་
 མོངས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཁམས་གསུམ་ཀ་ན་ཡོད་ལ། ཉོན་མོངས་གཉིས་པོ་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ན་
 མེད་དེ། ཀྱན་ནས་མནར་སེམས་པའི་དམིགས་པ་མེད་ཅིང་། འདོད་ཡོན་གྱིས་བསྐྱུན་དུ་མེད་པའི་བདེ་
 བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཉོན་མོངས་རྣམས་ཁམས་གང་ན་ཆོར་བ་དང་རྣམ་ཤེས་གང་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་
 པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། བདུན་པ་གྲུབ་སྟེ། སྤང་བྱ་ཉོན་མོངས་ལ་མཐོང་སྤངས་སྒྲོམ་སྤངས་ཀྱི་
 རིས་གཉིས་སུ་ཡོད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་གཉེན་པོས་ཉོན་མོངས་རི་ལྟར་སྤོང་ཆུལ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། མི་འཐད་པའི་སྤོང་

ཚུལ་དགག་པ། ས་བོན་སྤང་བྱའི་གཙོ་བོར་བསྟན་པ། སྤང་ཚུལ་དཔེ་དང་བཅས་པ་བཤད་པ། སྤངས་
པའི་དོན་བཤད་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། སྤང་བྱ་སྤང་ཚུལ་གང་ཡང་རུང་བའི་སྟོན་སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། འདས་པ་ནི་འགགས་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །མ་འོངས་པ་ནི་མ་རྒྱུ་བའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །ད་ལྟར་བ་ནི་ལམ་དང་
དུས་མཉམ་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༡༩} །ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། དམན་ལམ་སྟོན་མ་སོང་གི་ཐེག་
ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱིས་མཐོང་སྤངས་ཉོན་མོངས་རང་དུས་ན་འདས་པ་བུམ་པ་ཐོ་
བས་བཅོམ་པ་ལྟར་སྤང་བ་མ་ཡིན། རང་དུས་ན་མ་སྒྲིས་པ་མདུན་ནས་སུལ་བ་ལྟར་སྤང་བ་ཡང་མ་
ཡིན། །རང་དུས་སུ་ད་ལྟར་མངོ་སྤེལ་གཡང་ལ་སྒྲུབ་བ་ལྟར་སྤང་བ་ཡང་^{༡༢༠}མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ས་བོན་སྤང་བྱའི་གཙོ་བོར་བསྟན་པ་ཡོད་དེ། འོན་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པའི་གནས་ངན་
ལེན་གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ལ་སྤྲོད་ངོ་^{༡༢༡} །ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། སྤང་བྱའི་གཙོ་བོ་ས་བོན་གྱི་དངོས་གཉེན་
བྱས་པའི་སྟོན་སྤང་སྒྲེ་མི་རུང་གི་ཆོས་ཅན་དུ་བྱེད་ཅུས་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་སྤང་ཚུལ་དཔེ་དང་བཅས་པ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྣམ་པ་གང་གི་
གཉེན་པོ་གང་བྱུང་བ་གཉེན་པོའི་རྣམ་པ་དེ་འབྲུང་བ་དང་། གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྣམ་པར་གྱི་རྣམ་པ་དེ་འགོག་པ་ནི་
མཉམ་པས་མཉམ་སྟེ་སྤང་བ་དང་ལྷན་པ་འབྲུང་བ་དང་འགག་པ་བཞིན་ནོ།^{༡༢༢} །ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། གཉེན་
པོ་བར་ཆད་མེད་ལམ་སྒྲེ་བ་ལ་མངོན་དུ་སྟོགས་པ་དང་སྤང་བྱ་མཐོང་སྤངས་ཉོན་མོངས་འགག་པ་ལ་
མངོན་དུ་སྟོགས་པ་དུས་མཉམ་གྱིང་། གཉེན་པོ་བར་ཆད་མེད་ལམ་སྒྲིས་པ་དང་སྤང་བྱ་མཐོང་སྤངས་
ཉོན་མོངས་འགགས་པ་དུས་མཉམ་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སྤང་བ་སྒྲེ་བ་ལ་མངོན་དུ་སྟོགས་པ་དང་། ལུན་
པ་སྤྲད་ཅིག་ཐ་མ་འགག་པ་ལ་མངོན་དུ་སྟོགས་པ་དུས་མཉམ་གྱིང་། སྤང་བ་སྒྲེས་པ་དང་། དེའི་
བསལ་བྱ་ལུན་པ་འགགས་པ་དུས་མཉམ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

བཞི་པ་སྤངས་པའི་དོན་བཤད་པ་ཡོད་དེ། གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྣམ་པ་དང་བྲལ་བས་མ་འོངས་པ་ན་
ཉོན་མོངས་མི་སྒྲེ་བའི་ཆོས་ཅན་དུ་གནས་པ་དེ་ནི་སྤང་བའོ།^{༡༢༣} །ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། འདས་ལམ་གྱིས་སྤང་
བྱའི་ས་བོན་སྤངས་པའི་དོན་ཉམས་སྤྲད་པར་བྱས་པ་ཙམ་མིན་གྱི་སྒྲེ་མི་རུང་གི་ཆོས་ཅན་དུ་བྱས་པའི་
སྟོན་སྤངས་དགོས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལས་ཀྱི་ཀུན་འབྱུང་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ལས་གང་ཞེན། སེམས་པའི་ལས་དང་བསམ་པའི་ལས་ཏེ།¹¹⁴ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མདོར་བསྟན། སེམས་པའི་ལས་གང་ཞེན།¹¹⁵ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྲིམ་ཏེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་སེམས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཏེ། ཞེས་འབྱུང་བ་ལས་སེམས་པའི་ལས་ཡིད་ལས་སུ་བཤད་ཅིང་། བསམ་པའི་ལས་གང་ཞེན་ལུས་ཀྱི་ལས་དང་དག་གི་ལས་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་སོ་ཞེས་སྒྲིམ་གསུ་མ་ཀའི་ལས་བཤད་པས་མཛོད་དུ། དེས་བསྐྱེད་ལུས་དང་དག་གི་ལས།¹¹⁶ ཞེས་འབྱུང་བ་དང་མི་འདྲ་བར་བྱ་དགོས་པ་འདྲོའོ།

སྒྲིམ་ཏེ་འཆད་ཚུལ་ཡོད་དེ། མི་དགེ་བ་ནི་མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བཟུངས།¹¹⁷ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མི་དགེ་བ་དང་དགེ་བའི་ལས་ལམ་བཟུ་ཚན་གཉིས་འཆད། སེམས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ལས།¹¹⁸ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལས་གཉིས་རྣམས་གྲངས་ཀྱིས་འཆད། ལས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ནི།¹¹⁹ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་སྒྲིམ་ཏེ་འཆད། སྒྲིམ་པའི་ལས་གང་ཞེན། དེའི་གཞི་དང་།¹²⁰ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྲུབ་བྱའི་ལས་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་སྒྲ། གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། ཀུན་སྒྲོང་མི་འདྲ་བའི་བྱེ་བྲག་གིས་ལས་ལྷ་བཤད་ཅིང་། དེ་ཡང་མངོན་ཞེན་དྲག་པོ་དང་། འཆོ་བ་ཆོས་སུ་འདོད་པས་ཀྱུ་ན་ནས་བསྐྱེད་ཏེ་ལས་བྱས་ཤིང་བསགས་པ་རྣམས་སྒྲིམ་ཐོབ་པའི་དུས་དང་། ལས་བྱས་པ་དང་བསགས་པའི་ལས་གཉིས་ཐ་དད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཐ་དད་པ་ཡང་ལུས་དག་གིས་དངོས་སུ་སྒྲིམ་པ་ནི་ལས་བྱས་པ་དང་། མ་བྱས་ཀྱང་ཡུན་རིང་པོ་ནས་བྱ་བར་བསམ་པའི་ལས་ནི་བསགས་པའི་ལས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་ཚུལ་ཡོད་དེ། མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱིས་རྣམས་སྒྲིམ་འབྲས་བུ་དན་སོང་དང་། རྒྱ་མཐུན་འབྲས་སྒོག་བཅད་པས་ཆོ་ཐུང་བ་སོགས་དང་། བདག་འབྲས་ས་སྒོག་ཅན་དུ་སྐྱེ་བ་སོགས་ཡིན། དགེ་བའི་འབྲས་བུ་དེ་ལས་ལྷོག་པ་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དགེ་མི་དགེའི་ལས་ཀྱིས་བདེ་འགོ་དང་དན་འགོར་རྣམས་སྒྲིམ་འཕེན་པ་དང་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འཕེན་པའི་རྒྱས་པ་འང་གསུངས་ཏེ། ལས་གཅིག་གིས་ལུས་གཅིག་འཕེན་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཀྱང་ཡོད། ལས་གཅིག་གིས་ལུས་དུ་མ་འཕེན་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཀྱང་ཡོད། ལས་དུ་མས་ལུས་གཅིག་དང་དུ་མ་འཕེན་པའི་ལས་ཡོད་དོ།¹²¹ ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། ལས་གཅིག་དང་དུ་མས་ལུས་གཅིག་དང་དུ་མ་ཁོ་ན་འཕེན་པར་མ་དེས་པར་ལས་གཅིག་གིས་ཀྱང་རྣམས་སྒྲིམ་གྱི་ལུས་གཅིག་དང་དུ་མ་འཕེན་ལ། ལས་དུ་མས་རྣམས་སྒྲིམ་གྱི་ལུས་གཅིག་དང་དུ་མ་འཕེན་ཞེས་པའི་དོན་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལས་སྒྲིན་ཚུལ་གྱི་རིམ་པའང་གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་གང་ཤིན་ཏུ་ཕྱི་བར་གྱུར་པ་དེ་ཐོག་མར་སྒྲིན་
བར་འགྱུར་རོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པ་ལས་ཤེས་པའི་ཕྱིར།

ལས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་གཞན་ཡང་གསུངས་ཏེ། བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་དང་།^{༡༩} ཞེས་སོགས་
གྱིས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་མི་གཡོ་བའི་ལས་གསུམ་གསུངས་པའི་
ཕྱིར་དང་། དེ་ཡང་སྐོངས་པ་ནི་གཉིས་ཏེ། འབྲས་བུ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་ལ་སྐོངས་པ་དང་། དེ་ཁོ་ནའི་དོན་ལ་སྐོངས་
པ་ལོ།^{༢༠} །ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། མ་རིག་པ་དང་པོས་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་བསགས་ནས་
ངན་འགྲོར་འཕྲུལ། གཉིས་པས་ལས་གཞན་གཉིས་བསགས་ནས་བདེ་འགྲོར་འཕྲུལ་པའི་ཕྱིར། མི་
དགེ་བའི་ལས་ལམ་བཟུང་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་ཚུལ་ཡོད་དེ། སློག་གཅོད་ཚིག་རྒྱ་བ་གཞོན་སེམས་
གསུམ་དུག་གསུམ་གང་རུང་གིས་སྒྱོར་ཞིང་ཞེ་སྤང་གིས་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད། མ་བྱིན་ལེན་ལོག་
གཡེམ་བརྒྱབ་སེམས་དུག་གསུམ་གང་རུང་གིས་སྒྱོར་ཞིང་ཆགས་པས་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད། བརྒྱན་དུ་
སྒྲིབ་པ་སྤྲོ་མ་རག་འབྱུང་གསུམ་དུག་གསུམ་གང་རུང་གིས་སྒྱོར་ཞིང་། དུ་གསུམ་གང་རུང་གིས་མཐར་
ཕྱིན་པར་བྱེད། ལོག་ལྟ་དུག་གསུམ་གང་རུང་གིས་སྒྱོར་ཞིང་གཏི་མུག་གིས་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་པའི་
ཕྱིར། གཞན་ཡང་ལས་བྱུན་མོང་དང་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དང་། ལས་སྒྲོབས་དང་ལྡན་པ་སོགས་
གསུངས་ལ་སྒྲོབས་ལྡན་ལ་ཡང་གཉེན་པོ་སྒྲོབས་ལྡན་སོགས་དགྲར་བཤད་དོ།

གསུམ་པ། ལས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ནི།^{༢༡} ཞེས་སོགས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་སྒོ་ནས་འཆད་པ་གྲུབ་
སྟེ། སྒོ་མ་པའི་ལས། སྒོ་མ་མིན་གྱི་ལས། བར་མའི་ལས་གསུམ་དང་། དང་པོ་ལ། སོ་ཐར་བསམ་
གཏན་ཟག་མེད་གྱི་སྒོ་མ་པ་གསུམ་གྱིས་བསྐྱུས་པ་དང་། སོ་ཐར་ལ་རིགས་བརྒྱད་དང་། གཞན་ཡང་
བདེ་བ་སྦྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་དང་། རྒྱུག་བསྐྱུས་སྦྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་དང་། བཏང་སྒོ་མས་སྦྱོང་འགྱུར་གྱི་
ལས་གསུམ་དང་། མཐོང་ཆོས་སྦྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་དང་། སྒྲིབ་གནས་སྦྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་དང་། ལན་
གྲངས་གཞན་ལ་སྦྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་རྣམས་གསུངས་ཤིང་། ཡང་ལས་གནག་ལ་རྣམ་སྒྲིན་གནག་པའི་
ལས། ལས་དཀར་ལ་རྣམ་སྒྲིན་དཀར་པའི་ལས། འདྲེས་མས་འདྲེས་མའི་ལས། ཟད་བྱེད་ལས་རྣམས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་བཞི་འཆད་པ་ལས། གནག་ལ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་གནག་པའི་ལས་གང་ཞེན། གང་ལ་
མི་དགེ་བའོ། །དཀར་ལ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་དཀར་པའི་ལས་གང་ཞེན། ཁམས་གསུམ་པའི་དགེ་བའོ། །དཀར་གནག་
ཏུ་གྱུར་ལ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་དཀར་གནག་ཏུ་འགྱུར་བ་གང་ཞེན། འདོད་པ་དང་རབ་ཏུ་ལྡན་པའི་འདྲེས་མ་སྟེ། བསམ་

པས་གནག་ལ་སྒྱུར་བས་དཀར་བའོ། སྒྱུར་བས་གནག་ལ་བསམ་པས་དཀར་བའོ། མི་གནག་ཅིང་དཀར་ལ་རྣམ་
པར་སྒྲིན་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་ལས་ཟད་པར་འགྱུར་བའི་ལས་གང་ཞེན། སྒྱུར་བ་དང་བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་རྣམས་ལ་
ཟག་པ་མེད་པའི་ལས་སོ།^{༡༩༠} །ཞེས་གསུངས།

དོན་ནི། དང་པོ་གཉིས་སྒྲ། གསུམ་པའི་ངོས་འཛིན་ལ། རྣམ་བཤད་དུ་གཞན་སྒྲུབ་པའི་བསམ་
པས་ནོར་སྟེར་བའི་ལས་དང་། སྔན་པའི་བསམ་པས་ཀྱན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་ཆོག་རྩལ་སྒྲུབ་པའི་ལས་ལྟ་
བུའོ།^{༡༩༡} །ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་འཆད་པ་ན། ཁ་ཅིག་ལས་སྒྲུབ་ཀྱི་གཉིས་སོ་སོས་རྣམ་སྒྲིན་
འབྲས་བུ་བདེ་སྒྲུག་གཉིས་ཀ་སྒྱེད་པར་འདོད་པ་མི་འབྲད་དེ། ལས་གཅིག་གིས་རྣམ་སྒྲིན་འབྲས་བུ་
བདེ་སྒྲུག་གཉིས་ཀ་སྒྱེད་པ་དེ་འདྲ་མི་སྤྲོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དག་མི་དགའི་ལས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་མེད་པའི་
ཕྱིར། རང་ལུགས་ནི། ལས་སྒྲུབ་མ་རྒྱུད་ཀྱན་སྒྲོང་མི་དག་གི་དང་དུས་ཀྱི་ཀྱན་སྒྲོང་དག་བས་བྱས་པའི་
ལས་ཡིན་ལ། དེས་རྒྱུད་ཀྱན་སྒྲོང་མི་དག་གི་དེའི་རྣམ་སྒྲིན་འབྲས་བུ་སྒྲུག་བསྐྱེད་འབྱེད། དུས་ཀྱི་ཀྱན་
སྒྲོང་དག་གི་དེའི་རྣམ་སྒྲིན་འབྲས་བུ་བདེ་བ་འབྱེད་པ་འདྲེས་མའི་དོན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལས་ཀྱི་མ་
རྒྱུད་ཀྱན་སྒྲོང་དག་གི་དང་དུས་ཀྱི་ཀྱན་སྒྲོང་མི་དག་བས་བྱས་པའི་ལས་ཡིན་པས། དེའི་རྒྱུད་ཀྱན་སྒྲོང་
དག་གི་དེའི་རྣམ་སྒྲིན་འབྲས་བུ་བདེ་བ་འབྱེད་ལ། དུས་ཀྱི་ཀྱན་སྒྲོང་མི་དག་གི་དེའི་རྣམ་སྒྲིན་འབྲས་བུ་
སྒྲུག་བསྐྱེད་འབྱེད་པ་འདྲེས་མའི་དོན་ཏེ། གོ་བ་ཆགས་པ་ཅུང་བར་སྣང་ངོ་། །མཛོད་འགྲེལ་དུ། འདོད་
པར་གཏོགས་པའི་དག་གི་མི་དག་གི་དང་དུས་ཀྱི་ཕྱིར་དཀར་གནག་ཡིན་ལ། རྣམ་སྒྲིན་ཡང་
དཀར་གནག་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོན་མ་ཡིན་ཏེ། ལས་སམ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་གཅིག་ལ་
དཀར་པོ་ཡང་ཡིན་གནག་པོ་ཡང་ཡིན་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་མེད་དེ། སྔན་རྒྱུན་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ།^{༡༩༢} །ཞེས་
འབྱུང་བ་ལྟར་ན་འདོད་པའི་སམ་བསྐྱེས་ཀྱི་དག་གི་ལས་ལྟ་བུ་འདྲེས་མའི་ལས་སུ་བྱ་དགོས་སོ།

བཞི་པ། སྒྲིན་པའི་ལས་གང་ཞེན་དེའི་གཞི་དང་།^{༡༩༣} །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྲོང་བུའི་ལས་བྱེ་བྲག་
རྩལ་བཤད་པ་བྱུང་སྟེ། སྒྲིན་པའི་ལས་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་ལས་གཉིས་སུ་གསུངས་པ་དང་། དང་པོ་
ལ་མ་ཆགས་པ་གསུམ་གྱིས་བསྐྱེས་པའི་གཞི་དང་། དེས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་པའི་ཀྱན་སྒྲོང་དང་། གཏོང་
བུའི་རྒྱས་དང་། གཏོང་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་རྣམས་གཤམ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་ཡོད་དེ། དེ་དག་མདོར་བསྐྱེས་ན་ཀྱན་འབྱུང་བའི་བདེན་པའི་
མཚན་ཉིད་རྣམ་པ་བཞིར་རིག་པར་བྱ་སྟེ།^{༡༩༤} །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུ་ཀྱན་འབྱུང་རབ་སྒྲེ་རྒྱེན་གྱི་རྣམ་པ་

བཞིན་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་འགོག་པའི་བདེན་པ་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་དང་། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། འགོག་པའི་བདེན་པ་གང་ཞེན། མཚན་ཉིད་དང་།^{༡༤} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བརྒྱུག་ཉིས་དབྱེ་བར་བསྟན། མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན།^{༡༥} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མཚན་ཉིད་དང་། ཟབ་པས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན།^{༡༦} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དེ་ཉིད་ཟབ་པར་བསྟན། བདས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན།^{༡༧} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དབྱེ་བ་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་བྱུང་སྟེ། རང་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྒྲིབ་པ་སྤངས་པའི་བྲལ་བ་དེ། འགོག་བདེན་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་བྱུང་སྟེ། སྒྲིབ་པ་མཐའ་བཞི་དང་བྲལ་བ་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་ལུང་དང་བཅས་པ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་བྱུང་སྟེ། ཐུན་མོང་གི་འགོག་པ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འགོག་པ་གཉིས་སུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཉེ། བདས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་བའི་འགོག་པ་ལ། བདའི་འགོག་པ། དོན་དམ་པའི་འགོག་པ། ཡོངས་སུ་མ་རྫོགས་པའི་འགོག་པ། ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་འགོག་པ། རྒྱུ་མེད་པའི་འགོག་པ། རྒྱུ་དང་བཅས་པའི་འགོག་པ། ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་འགོག་པ། ལྷག་མ་མེད་པའི་འགོག་པ་རྣམས་བསྟན། བྱུང་བར་དུ་འཕགས་པ་དང་ཞེས་པས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འགོག་པ་སྤྱིད་ཞིའི་མཐའ་ལ་མི་གནས་པའི་སངས་རྒྱུ་བྱང་སེམས་ཀྱི་འགོག་བདེན་དེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་བྱུང་སྟེ། འཛིག་ཏེན་པའི་སྒྲིབ་སྤངས་སུ་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་སྤངས་པའི་འགོག་པ། མཐོང་སྤངས་ཀྱི་ས་བོན་སྤངས་པའི་བྲལ་བ། སྒྲིབ་པའི་འགོག་བདེན། མི་སྒྲིབ་པའི་འགོག་བདེན། ཉོན་མོངས་རྒྱུ་བྱང་པའི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་དག་བཙོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགོག་བདེན། གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་དག་བཙོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགོག་བདེན། སྒྱུ་ཆེ་འདུ་བྱེད་མ་བཏང་བའི་དག་བཙོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགོག་བདེན། ལྷག་མེད་དུ་ཞུགས་པའི་དག་བཙོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགོག་བདེན་རྣམས་རིམ་བཞིན་བདའི་འགོག་པ་སོགས་སུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། འགོག་བདེན་དེ་དག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་སྒྲིབ་ནས་འཆད་ཚུལ་ཡོད་དེ། རྣམ་གྲངས་ཀྱིས་ཇི་ལྟ་བུ་^{༡༨} ཞེས་སོགས་ཀྱིས། མ་ལུས་པར་སྤངས་པ། དེས་པར་སྤངས་པ། བྱང་བར་འཕྱུར་བ་སོགས་རྣམ་གྲངས་དུ་མའི་སྒྲིབ་ནས་འཆད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་ཡོད་དེ། འགོག་པའི་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་རྣམ་པ་བཞིན་

རིག་པར་བྱ་སྟེ།^{༡༥༠} ཞེས་སོགས་ཀྱིས། འགོག་པ་ཞི་བ་བྱ་ལོམ་ངེས་འབྱུང་གི་ནུམ་པ་བཞི་བསྟན་པའི་ཕྱིར།

བཞི་བ་ལམ་བདེན་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ལམ་གྱི་བདེན་པ་གང་ཞེ་ན།^{༡༥༡} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ ལམ་བདེན། ལྷག་བསྐྱེད་ཤེས་པར་བྱེད། ཀྱན་འབྱུང་སྤྱོད་པར་བྱེད། འགོག་པ་མངོན་དུ་བྱེད། བདག་ མེད་རྟོགས་པའི་ལམ་སྒྲོམ་པའི་བྱེད་པ་བཞི་དང་ལྷན་ཚུལ་མདོ་ཙམ་དུ་བསྟན། ལྷག་མ་ནུམས་ཀྱིས་ རྒྱས་པར་འཆད་པའི་ཕྱིར། ཡང་ལམ་ནུམ་པ་ལྟ་སྟེ།^{༡༥༢} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལམ་ལྟའི་དབྱེ་བ་ཙམ་བསྟན། ལྷག་མ་ནུམས་ཀྱིས་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་ཕྱིར། ཚོགས་ཀྱི་ལམ་གང་ཞེ་ན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ ཚོགས་ལམ་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཞི་གནས་ཀྱི་སྒྲོན་དུ་འགྲོ་བའི་ཡན་ལག་དང་ཚོགས་ལམ་རང་གི་ངོ་བོ་ ཞེ་ལྷག་གཉིས་ཀའི་ཡན་ལག་དང་ལྷན་པར་བསྟན། སྒྱུར་བའི་ལམ་གང་ཞེ་ན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྱུར་ ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་སྒྲོམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་སོགས་ཐོབ་པའི་སྒྱུར་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་དང་། དེ་ལ་བྱོད་ སོགས་བཞི་ཡོད་པར་བསྟན། མཐོང་བའི་ལམ་གང་ཞེ་ན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མཐོང་ལམ་མདོར་བསྟན་ རྒྱས་བཤད་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོན་ནས་འཆད། སྒྲོམ་པའི་ལམ་གང་ཞེ་ན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྲོམ་ལམ་དེ་འཆད་ པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གཉིས་སྟེ། གསུམ་པ་བྱུང་སྟེ། མདོར་བསྟན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གཟུང་འཛིན་རྣམས་ གཞན་གྱིས་སྒྱུར་པར་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་དེ་མཐོང་ལམ་དུ་ བསྟན།

ཡང་མཐོང་བའི་ལམ་ལ་རབ་ཏུ་དབྱེ་ན།^{༡༥༣} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བདེན་པ་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལ་ དམིགས་པའི་ཆོས་བཟོད་ཆོས་ཤེས་རྗེས་བཟོད་རྗེས་ཤེས་བཞི་བཞི་སྟེ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་དབྱེ་བར་བསྟན། བཟོད་པ་གང་ཞེ་ན། སྒར་ནུམ་པར་དབྱེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སོ་སོར་ལ་སྟུག་བསྐྱེད་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་དུ་བྱུང་ པའི་ཟག་པ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ། གང་གིས་སྟུག་བསྐྱེད་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་སྤྱོད་པའི་སྟུག་ བསྐྱེད་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ཞེས་བྱའོ། སྟུག་བསྐྱེད་ལ་ཆོས་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། ཤེས་པ་གང་གིས་བཟོད་པའི་ མཚན་ཐོགས་སུ་ནུམ་པར་གྲོལ་བ་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། སྟུག་བསྐྱེད་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་གང་ ཞེ་ན། སྟུག་བསྐྱེད་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་མཚན་ཐོགས་སུ་སྟུག་བསྐྱེད་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། སྟུག་བསྐྱེད་ལ་ ཆོས་ཤེས་པ་འདི་གཉིས་འཕགས་པའི་ཆོས་ནུམས་ཀྱི་རྒྱུའི་ཞེས་སོ་སོར་ལ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཟག་པ་མེད་ པའི་ཤེས་རབ་བོ། སྟུག་བསྐྱེད་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། ཤེས་པ་གང་གི་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་ཤེས་པའི་ བཟོད་པ་དེ་ངེས་པར་འཛིན་པའོ། ཇི་བཞིན་དུ་བདེན་པ་ལྷག་མ་ནུམས་ལ་ཡང་བཟོད་པ་དང་། ཤེས་པ་ཅི་རིགས་སུ

སྤྱད་པར་བྱའོ།^{༡༥} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། མཐོང་ལམ་བཟོད་པ་བརྒྱད་པར་ཆད་མེད་ལམ་དང་།
མཐོང་ལམ་གཤམ་པ་བརྒྱད་ལྔ་མ་གྲོལ་ལམ་ཡིན་ཅིང་། མཐོང་ལམ་བཟོད་པ་བརྒྱད་ཅིག་ཅན་སྤྱེ་བ་
དང་། ཤེས་པ་བརྒྱད་ཅིག་ཅན་སྤྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

འོན། ཤེས་བཟོད་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། དེའི་རྒྱ་
མཚན་ཡོད་དེ། དེ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་གཟུང་བ་རྟོགས་སོ། །རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་
བཟོད་པ་དང་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་འཛིན་པ་རྟོགས་སོ།^{༡༦} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། བདེན་པའི་ཆོས་ཉིད་
མཛོན་སྤྱུ་རྟོགས་པའི་ཆ་ནས་ཆོས་བཟོད་བཞི་དང་དེ་བཞིའི་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་
ཅན་ཆོས་བཟོད་བཞི་རྟོགས་སོ་ཞེས་བཏགས་པའི་ཆ་ནས་རྗེས་བཟོད་བཞི་བཞག དེ་བརྒྱད་ཀྱིས་
དངོས་སུ་བྱངས་པའི་ལྷོག་ཆས་ཕྱི་བའི་ཤེས་པ་བརྒྱད་ཏུ་བཞག་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ནི་མཐོང་ལམ་སྤྱུག་
བསྐྱེད་ལ་ཆོས་བཟོད་ཀྱིས་ཁོ་རང་མ་རྟོགས་པ་དེའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། སྐབས་འདིའི་རྣམ་
བཤད་དུ་འཛིན་པ་རྟོགས་སོ་ཞེས་པའི་འབྱུང་བ་སྤྱད་པ་དང་། སྤྱུག་བསྐྱེད་ལ་ཆོས་བཟོད་འཕགས་པའི་
ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་སྤྱོད་པས་ཀྱིས་རྟོགས་པས་རྗེས་བཟོད་འཛིན་པར་གསུངས་པ་རྣམས་ལ་དབག་
ནས་དབྱེད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།^{༡༧} །འོན་ཀྱང་དེ་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་འཛིན་སྟངས་ཅན་ཡིན་པ་
ལ་ནི་རྩོད་པ་མེད་དེ། བཟོད་པ་དང་ཤེས་པ་བརྒྱད་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་མཚན་མ་མེད་པར་གནས་
པའི་རྣལ་འབྱོར་ཅན་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །ཞེས་པས་བདེན་བཞིའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་དུ་གསུངས་པའི་
ཕྱིར། ཤེས་བཟོད་བཅུ་དྲུག་པོ་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་དང་། དེ་ཡང་བྱ་རྟོགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་
མ་ཡིན་པ་ཡང་སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་བཅུ་དྲུག་པོ་འདི་དག་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་མོ། །སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་
ནི་ཤེས་བྱ་ལ་ཤེས་པ་འབྱུང་བ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པར་རིག་པར་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བས་བྱུང་བ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། རི་སྐད་བཤད་པའི་མཐོང་ལམ་དེ་རྣམས་ནི། མདོ་ལས། ཆོས་རྣམས་ལ་ཆོས་ཀྱི་མིག་རྒྱལ་མེད་
ཅིང་དྲི་མ་དང་བྲལ་བ་སྤྱེས་སོ།^{༡༨} །ཞེས་པ་དང་། ཆོས་མཐོང་བ། ཆོས་ཐོབ་པ། ཆོས་རིག་པ། ཆོས་
རྟོགས་པ། མོམ་ཉི་ལས་བཞུལ་བ། ཐེ་ཆོམ་ལས་བཞུལ་བ། གཞན་ཀྱི་དྲིང་ལ་མི་འཛིན་པ་སྟོན་པའི་
བསྟན་པ་ལས་གཞན་ཀྱིས་མི་བཀྱི་བ་ཆོས་རྣམས་ལ་མི་འཛིན་པ་ཐོབ་པ།^{༡༩} །ཞེས་བྱ་བས་བསྟན་
ཏེ་བྱུང་ཅུམ་མོ།

བཞི་པ། སྒོམ་པའི་ལམ་གང་ཞེ་ན།^{༢༠} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྒོམ་ལམ་འཆད་པ་བྱུང་སྟེ། མཐོང་

བའི་ལམ་ལས་གོང་དུ་འགྱུར་བ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལམ་དགྲུར་དབྱེ་བ་དང་ལྷན་མ་རྣམས་ཀྱི་སོ་སོའི་
མཚན་ཉིད་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། འདི་གྲུབ་སྟེ། འཛིག་རྟེན་པའི་ལམ་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཛིག་རྟེན་
པའི་ལམ་མདོར་བསྟན་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འཆད། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གང་ཞེན། ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་མདོར་བསྟན་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། འཛིག་རྟེན་པའི་ལམ་བསམ་གཏན་བཞི་དང་གཟུགས་མེད་བཞིའི་སྒྲུབ་བྱ།
ངོ་བོ། ལྷན་པར། མཐར་ཕྱིན་པའི་ཡན་ལག་བཞིའི་སྒྲོ་ནས་བཤད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཀྱན་ནས་
ཉོན་མོངས་པས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན།^{༡༤༠} ཞེས་སོགས་ཀྱིས། སྲིད་པ་ལྟ་བུ། ང་རྒྱལ་མ་རིག་པ་བཞིས་བསམ་
གཟུགས་ཀྱི་དངོས་གཞི་རྣམས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་ཚུལ་དེ་འཆད། རྣམ་པར་བྱང་བས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་བསམ་གཟུགས་ཀྱི་དངོས་གཞི་དག་པ་བའི་ངོ་བོ་དེ་འཆད། ཡན་ལག་རྣམ་པར་བཞག་པས་ཇི་
ལྟ་བུ་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཡན་ལག་རྣམ་པར་བཞག་པ་དང་། སྒྲོ་མས་པར་འཇུག་པ་རྣམ་པར་བཞག་པས་
ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་མས་པར་འཇུག་ཚུལ་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དེ་ཡང་བསམ་གཏན་རྣམས་ཀྱིས་ཡན་ལག་ཡོད་དེ། བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ་རྟོག་དཔྱད་
དགའ་བདེ་ཉིང་འཛིན་ཉེ་ལྷ། གཉིས་པ་ལ་ནང་རབ་རྟུ་དང་བ། དགའ་བདེ་ཉིང་འཛིན་ཉེ་བཞི།
གསུམ་པ་ལ། བཏང་སྒྲོ་མས་བྱན་པ་ཤེས་བཞིན་བདེ་བ་སེམས་ཅེ་གཅིག་པ་སྟེ་ལྷ། བཞི་པ་ལ་བྱན་པ་
བཏང་སྒྲོ་མས་ཡང་དག་^{༡༤༡} ཚོར་བ་བཏང་སྒྲོ་མས་སེམས་ཅེ་གཅིག་པ་སྟེ་བཞི་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
གཟུགས་མེད་རྣམས་ན་ནི་ཡན་ལག་མི་འདྲ་བ་མེད་དེ། ཞིག་ནས་སུ་རོ་གཅིག་པའི་ཕྱིར།

སྒྲོ་མས་པར་འཇུག་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དེ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རྣམ་པ་འདུན་ཀྱིས་བསམ་གཏན་དང་
པོ་ལ་སྒྲོ་མས་པར་འཇུག་སྟེ་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་སྟེ་མཆེད་ཀྱི་བར་དུ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །ཡིད་ལ་བྱེད་པ་
བདུན་གང་ཞེན་མཚན་ཉིད་རབ་རྟུ་རིག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། མོས་པ་ལས་བྱུང་བ་དག་རབ་རྟུ་
དབེན་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། དགའ་བ་སྡུད་པ་དང་། དཔྱོད་པ་དང་། སྦྱོར་བའི་མཐའ་དང་། སྦྱོར་བའི་
མཐའི་འབྲས་བུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བདུན་པོ་འོ། །ཞེས་གཞུང་དུ་བྱུང་བ་ལྟར་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

སྒྲོན་ཀྱི་མངོན་པ་བ་རྣམས་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྟོགས་མཚན་ཉིད་སོ་སོར་
རིག་པ་ཡིད་བྱེད་དེ་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྟོགས་ཀྱི་ཐོག་མར་བྱེད། འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། ཞི་
གནས་ཀྱིས་^{༡༤༢} བསྐྱས་པའི་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྟོགས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ལས་དང་པོ་བ་

དེ། དེའི་ཐོག་མར་ལམ་རིམ་དུ་ལུང་དང་སྒྲུབ་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར།^{༡༩} ཡིད་བྱེད་འདི་
ལ་ཟག་བཅས་ཟག་མེད་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་ཟག་མེད་དེས་སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་རྒྱན་ཞུགས་གྱིས་ཁམས་
གསུམ་གྱི་ཉོན་མོངས་ཅིག་ཅར་དུ་སྤྲོང་བའི་སེམས་རྟེན་བྱེད་གྱི་བསམ་གཏན་ཉེར་བསྟོགས་མཚན་
ཉིད་སོ་སོར་རིག་པ་སོགས་དུག་ལ་ཟག་མེད་འཛིག་དཀའ་བ་འདྲ་སྟེ་དབྱེད་དོ། །བསམ་གཏན་དང་
པོའི་སྒྲུབ་བ་མཐའི་འབྲས་བུ་ཡིད་བྱེད་ལ་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིས་བྱེད་པར་སྒྱི་འགྲོ་ལྟར་བྱ་སྟེ་
མཛོད་པ་དང་མི་བསྟན་ནོ།།

འོན་རབ་མཐའི་བསམ་གཟུགས་གྱི་དངོས་གཞི་རིམ་བྱ་ཞེན། བཤད་དུ་ཡོད་དེ། རྣམ་པར་
དག་པ་རིམ་བྱ་ཞེན། རབ་གྱི་མཐའི་ཆ་ལས་བྱུང་བ་བསམ་གཏན་དང་པོ་ནས་འདུ་གཤམ་མེད་འདུ་གཤམ་མེད་མིན་སྒྱི་
མཆེད་གྱི་བར་དུ་རྣམ་པར་དག་པ་ཞེས་བྱའོ།^{༢༠} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། བསམ་གཟུགས་བརྒྱུད་ལ་ལྷགས་
ལྷོག་ཏུ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པ་ནི་འཕེལ་བ་ཆུང་བ་དང་། རེ་རེ་བར་དུ་བཞག་པའི་ཐོད་ཀླུ་ལྷགས་
མཐུན་དུ་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ནི་འཕེལ་བ་འབྲིང་པོ་དང་། ཐོད་ཀླུ་ལྷགས་ལྷོག་ཏུ་ཞུགས་པ་ནི་
འཕེལ་བ་ཆེན་པོ་སྟེ། དེའི་རྗེས་སུ་བསམ་གཏན་བཞི་གང་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་ཀྱང་རབ་མཐའི་
བསམ་གཏན་སྟོམས་འཇུག་ཏུ་བརྒྱུད་སྟེ། མཛོད་ལས། དེ་ནི་ས་ཀུན་གྱིས་མཐུན་བྱས། །འཕེལ་བའི་
རབ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན།^{༢༡} །ཞེས་འབྱུང་བ་དང་མི་མཐུན་པ་མེད་དོ།།

ཁ་ཅིག་འཛིག་རྟེན་པའི་དགེ་བ་ཡིན་ན་བསམ་གཟུགས་གང་ཡང་རུང་བའི་སྟོམས་འཇུག་
ཡིན་པས་བྱུང་བེད། མི་འཐད་དེ། འཕགས་པ་སྟོམ་ལམ་པའི་རྒྱུད་གྱི་འཛིག་རྟེན་པའི་དགེ་བ་ཡིན་ན་
འཛིག་རྟེན་པའི་སྟོམ་ལམ་གྱིས་བྱུང་བར་རྣམ་བཤད་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་།^{༢༢} སྐབས་
འདིར་བསམ་གཟུགས་གྱི་སྟོམས་འཇུག་གིས་བསྟན་པའི་འཛིག་རྟེན་པའི་སྟོམ་ལམ་ཙམ་བསྟན་པ་ནི།
གཙོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པ་དང་སྒྲུབ་ལམ་པའི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་
བསམ་གཟུགས་གྱི་སྟོམས་འཇུག་རྣམས་ལྟར་བྱེ་བའི་སྟོམ་ལམ་མིན་ཡང་འཛིག་རྟེན་པའི་སྟོམ་ལམ་
དུ་འཛིག་ཅིང་། སྟོམ་ལམ་དེ་ལ་ཡང་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། རྣམ་གྲོལ་ལམ་གཉིས་སུ་བྱ་སྟེ། ཉེར་
བསྟོགས་ཡིད་བྱེད་དུག་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་། སྒྲུབ་བ་མཐའི་འབྲས་བུའི་ཡིད་བྱེད་རྣམ་གྲོལ་ལམ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྟོམ་ལམ་གཉིས་འཛིག་པ་བཞིན་དུ་སྟོམ་སྤངས་ལའང་འཛིག་རྟེན་པའི་དང་འཛིག་
རྟེན་ལས་འདས་པའི་སྟོམ་སྤངས་འཛིག་པས། བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིའི་སྟོམས་འཇུག་ཐོབ་པའི་

སོ་སོ་སྒྲེབ་ཅུམས་ཀྱིས་འཛིན་ཏེན་པའི་སྒྲོམ་སྤངས་སུ་གྱུར་པའི་འདོད་ཉོན་མངོན་གྱུར་བ་སྤངས་ཀྱང་
 འདོད་ཉོན་མངོན་གྱུར་བ་སྤོང་བར་ཁས་མི་ལེན་ཏེ། འདོད་ཉོན་མངོན་འགྱུར་བ་སྤངས་ན་འདོད་པའི་
 སས་བསྐྱས་ཀྱི་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་མངོན་གྱུར་བ་སྤངས་དགོས་པ་གང་ཞིག དེ་འདྲའི་བདག་
 འཛིན་མངོན་གྱུར་བ་སྤངས་པའི་བྱི་རོལ་པ་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། གང་ཟག་གི་བདག་དེ་བདག་འཛིན་དེའི་
 ཞེན་ཡུལ་ཡིན་པའི་བྱིར། མཛོད་པས་ཟག་བཅས་སྒྲོམ་ལམ་དང་། འཛིན་ཏེན་པའི་སྒྲོམ་ལམ་དོན་
 གཅིག་ཏུ་བྱེད་ཀྱང་སྐབས་འདིར་རི་ལྟར་བྱེད་དབྱེད་འོས་ལ། བར་བྱིན་པ་ལྟར་འཕགས་པའི་སྒྲོམ་
 ལམ་ལ་ཟག་བཅས་ཀྱི་སྒྲོམ་ལམ་དང་ཟག་མེད་ཀྱི་སྒྲོམ་ལམ་གཉིས་སུ་བཞག་དགའ་སྟེ། ཟག་བཅས་
 ལ་སྤང་བྱས་ཁུབ་པར་བཤད་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ། འཛིན་ཏེན་ལས་འདས་པའི་སྒྲོམ་ལམ་གང་ཞེན།^{༡༧} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཛིན་ཏེན་
 ལས་འདས་པའི་སྒྲོམ་ལམ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། དང་པོར་མདོར་བསྟན་ནས། ཆོས་ཤེས་པ།^{༡༨} ཞེས་
 སོགས་ཀྱིས་རྒྱས་པར་འཆད་པའི་བྱིར་ཏེ། སྒྲོམ་ལམ་ལ་བདེན་བཞིའི་གནས་ལུགས་ཏོགས་པའི་ཆོས་
 ཤེས་ཕྱོགས་མཐུན་བཞི་དང་རྗེས་ཤེས་ཕྱོགས་མཐུན་བཞི་ཡོད་པ་དང་། བསམ་གཏན་དང་པོའི་
 དངོས་གཞི་ཟག་མེད་ནས་ཅི་ཡང་མེད་ཀྱི་དངོས་གཞི་ཟག་མེད་ཀྱི་བར་ཡོད་པར་བསྟན་པའི་བྱིར།
 སྒྲོམ་ལམ་སྤྲུག་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་བཟོད་རྗེས་བཟོད་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མི་བྱ་སྟེ། བདེན་བཞིའི་གནས་
 ལུགས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་ལ་སྒྲག་རིགས་པ་ལ་མི་སྒྲག་པའི་བཟོད་པ་མཐོང་ལམ་གྱི་དུས་སུ་ཐོབ་
 པ་འདས་ནས་ཡུན་རིང་དུ་སོང་བའི་བྱིར། འོ་ན། སྤྱིད་ཅེའི་དངོས་གཞིའི་སྒྲོམས་འཇུག་ཟག་མེད་མི་
 འཛིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཞེན། བཤད་དུ་ཡོད་དེ། འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་སྒྲེམ་ཆད་ནི་འདུ་
 ཤེས་ཀྱི་རྒྱབ་ཡོངས་སུ་མི་གསལ་བའི་བྱིར་འཛིན་ཏེན་པ་ཉིད་དེ། དེའི་བྱིར་མཚན་མ་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ། །བཙུག་ལྷན་
 འདས་ཀྱིས་རི་རྒྱད་དུ་རི་ཙམ་དུ་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲོམས་པར་འཇུག་པ་དེ་ཙམ་དུ་ཀུན་ཤེས་པར་ཏོགས་སོ། །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།^{༡༩} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། སྤྱིད་ཅེའི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་བ་མི་གསལ་བའི་རྒྱ་མཚན་
 ཀྱིས་སྒྲོམ་ལམ་ཟག་མེད་སྤྱིད་ཅེའི་སེམས་ལ་བཞེན་པ་མེད་པའི་བྱིར། བརྒྱད་སྟོང་འབྲེལ་ཆེན་དུ་ནི་
 མངོན་པ་སྒྲོར་འདི་དང་མི་འདྲ་བར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྒྲོམ་ལམ་སྤྱིད་ཅེའི་སེམས་ལ་བཞེན་པ་ཡོད་
 པར་བཤད་དེ་ལུགས་གཞན་ནོ།^{༢༠}

འོ་ན་འགོག་སྒྲོམས་ཀྱང་སྤྱིད་ཅེའི་སེམས་ལ་བཞེན་པ་མེད་པར་ཐལ་ཏེ། དེ་འཛིན་ཏེན་

ལས་འདས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེན། མི་མཚུངས་ཏེ། སྒྲོམ་ལམ་སྤྱིད་ཅེ་འེ་སེམས་ལ་བརྟེན་པ་ཡོད་ན་
 སྒྲོམ་ལམ་དང་སྤྱིད་ཅེ་འེ་སེམས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་ཡོད་དགོས། འགོག་སྒྲོམས་དེ་སྤྱིད་ཅེ་འེ་སེམས་ལ་
 བརྟེན་པ་ཡོད་ན། འགོག་སྒྲོམས་དང་དེའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདི་གྲུབ་སྟེ། འགོག་
 སྒྲོམས་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱི་སྒྲོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པ་ཡིན་གྱི་འདས་ལམ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 དང་། འགོག་སྒྲོམས་ཐོབ་པ་ལ་སྤྱིད་ཅེ་འེ་སེམས་ཐོབ་དགོས་པས་སྤྱིད་ཅེ་འེ་སེམས་ལ་བརྟེན་པ་
 བཤད་པ་མ་གཏོགས། སེམས་རྟེན་སྤྱིད་ཅེ་ལ་བརྟེན་པར་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་འགོག་སྒྲོམས་
 ཀྱི་རྟེན་དང་སེམས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་ཡིན་ན། དེའི་སེམས་རྟེན་ཡིན་པས་བྱུང་པར་མ་སོམས་ཤིག།

ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་གཞན་ཡང་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། ལམ་ཆུང་དུ་གང་ཞེན།^{༡༧} ཞེས་སོགས་
 ཀྱིས་ཆུང་འབྲིང་སོགས་ཀྱི་སྒྲོན་སྤྱོད་བྱེད་དང་། སྦྱོར་བའི་ལམ་གང་ཞེན་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྦྱོར་ལམ་
 བཞི་བརྟན་པའི་ཕྱིར། གོང་དུ་ལམ་བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཞར་བྱུང་བཤད་པའང་ཡོད་དེ། ལམ་སྒྲོམ་པ་གང་
 ཞེན།^{༡༨} ཞེས་པ་ནས་དེའི་གོང་མའི་ལམ་མོ་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ལམ་སྒྲོམ་པའི་རིམ་བུ་བྱུང་བྱེད་
 རྣམས་འཆད། ཡང་དངོས་པོ་ལ་ཡོངས་སུ་རྟོག་པའི་ལམ་དང་།^{༡༩} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བྱུང་བྱེད་གསལ་སྤྱོད་དེ་
 འཆད།

ལམ་བཞི་གང་ཞེན། མངོན་པར་ཤེས་པ་བྱུང་ལ་དཀའ་བ་དང་། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གནས་དང་
 དབང་པོ་ཐ་དད་པའི་ལམ་བཞི་འཆད། ཆོས་ཀྱི་གནས་བཞི་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བརྒྱབ་སེམས་
 མེད་པ་སོགས་ཡན་ལག་བཞི་འཆད། ཞིག་གནས་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སེམས་གནས་པའི་ཐབས་
 དགྲུ་འཆད། ལྷག་མཐོང་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལྷག་མཐོང་ངོ་བོ་བྱེད་ལས་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོན་ལམ་འཆད།
 ལ་ལ་ནི་ཞིག་གནས་ཐོབ་པ་ཡིན་གྱི་ལྷག་མཐོང་ནི་མ་ཐོབ་པ་སྟེ། དེ་ཞིག་གནས་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷག་མཐོང་ལ་བརྟེན་པར་
 བྱེད་དོ། ལ་ལ་ནི་ལྷག་མཐོང་ཐོབ་པ་ཡིན་གྱི་ཞིག་གནས་ནི་མ་ཐོབ་པ་སྟེ། དེ་ལྷག་མཐོང་ལ་བརྟེན་ནས་ཞིག་གནས་ལ་
 བརྟེན་པར་བྱེད་དོ།^{༢༠} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བདེན་པའི་གནས་ལུགས་མངོན་སུ་མ་དུ་རྟོགས་པའི་ལྷག་
 མཐོང་ཐོབ་ཀྱང་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིས་བསྐྱེད་པའི་ཞིག་གནས་མ་ཐོབ་པ་སོགས་ལམ་བཞིར་
 འགྲུར་ཆུལ་འཆད།

དབང་པོ་ནི་གསུམ་སྟེ་མི་ཤེས་པ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་དང་། ཀུན་ཤེས་པ་དང་། ཀུན་ཤེས་པ་
 དང་ལྷན་པའི་དབང་པོ་འོ། མི་ཤེས་པ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་གང་ཞེན། སྦྱོར་བའི་ལམ་དང་། མཐོང་བའི་

ལམ་གྱི་སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་བཙོ་ལྷ་ལ་གང་དབང་བྱེད་པའོ། །ཀླན་གཤམ་པའི་དབང་པོ་གང་ཞེན། མཐོང་བའི་ལམ་གྱི་
སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་བཙུག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སློབ་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་ལ་གང་དབང་བྱེད་པའོ། །ཀླན་གཤམ་པ་དང་
ལྷན་པའི་དབང་པོ་གང་ཞེན། མི་སློབ་པའི་ལམ་ལ་གང་དབང་བྱེད་པའོ།^{༡༥} །ཞེས་པས་ལམ་བསྐྱུས་པར་བྱེད་
པའི་དབང་པོ་གསུམ་འཆད།

མཐར་ཐྱིན་པའི་ལམ་གང་ཞེན།^{༡༦} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཟད་མི་སྦྱེ་གཤམ་གྱི་ཡེ་གཤམ་དེ་འཆད་
པའི་ཕྱིར། གཞུང་དེ་རྣམས་ཀྱིས་^{༡༧} ལམ་བསྐྱུས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་གསུམ་འཆད་པར་གྲུབ་སྟེ།
སྦྱོར་ལམ་དང་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་བཙོ་ལྷ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་དད་སོགས་ལྷ་
ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ཚོར་བ་བདེ་བ་ཡིད་བདེ་བའང་སྟོམས་ཡིད་མི་བདེ་བཅུ་པོ་མི་གཤམ་པ་ཀླན་གཤམ་པར་
བྱེད་པའི་དབང་པོ་དང་། མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་བཙུག་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་རྩེ་རྩེ་ལྷ་བུའི་ཉིང་རེ་འཛིན་
གྱི་བར་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་དད་སོགས་རྣམས་ཀླན་གཤམ་པའི་དབང་པོ་དང་། མི་སློབ་
པའི་དད་སོགས་རྣམས་ཀླན་གཤམ་དང་ལྷན་པའི་དབང་པོར་འཆད་པའི་ཕྱིར། མཛོད་པ་ནི་དབང་པོ་
དང་པོའི་མཚན་ཉིད་འདི་དང་མི་མཐུན་ཉི། ཟག་མེད་ཀྱི་དབང་པོ་དང་སོ་སྦྱེའི་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་གཞི་
མཐུན་མི་རུང་བ་ལ་དགོངས་སོ།།

གཉིས་པ་སྦྱེའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ཡང་ལམ་གྱི་བདེན་པའི་རྣམ་པ་ནི་ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་ལམ་རིག་པ་སྦྱབ་པ་ངེས་འབྱིན་ཉི་རྣམ་པ་བཞི་བསྟན་པའི་ཕྱིར།

ཚོས་མངོན་པ་ཀླན་ལས་བལྟས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་འབྲེལ་པ་ལས་གཉིས་པ་བདེན་པ་
རྣམ་ངེས་ཀླན་ལས་བལྟས་ཀྱི་དཀའ་འབྲེལ་ཡོ།། །།

ཡེའུ་གསུམ་པ། ཆོས་རྣམ་དེས་ཀུན་བརྟུན་གྱི་དཀའ་འགྲེལ།

༥ གསུམ་པ་ཆོས་རྣམ་དེས་ཀུན་བརྟུན་པ་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྩ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། དེ་སྡེ་སྟོང་གསུམ་དུ་བསྐྱེད་ཚུལ་བསྟན་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་གྱིས་པ་འཇུག་པའི་རིམ་པ་དང་། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་སྟོང་དང་། དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་བྱིར།

དང་པོ་ཡོད་དེ། ཆོས་རྣམ་པར་དེས་པ་གང་ཞེ་ན།^{༥༥} ཞེས་སོགས་གྱིས་མདོའི་སྡེ། དབྱངས་བསྟན། ཡུང་དུ་བསྟན་པ་། ཆེགས་སུ་བཅད་པ། ཆེད་དུ་བརྗོད་པ། གླིང་གཞི། རྟོགས་བརྗོད། དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་། སྐྱེ་རབས། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ། མད་བྱུང་། གཏན་ལ་པལ་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་བྱིར། གསུང་རབ་ཡན་ལག་ཀུན་དགུར་བསྐྱེད། རྟོགས་བརྗོད། དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་། སྐྱེ་རབས་གསུམ་གླིང་གཞིའི་སྡེའི་ནང་དུ་བསྐྱེད་པས་དགའའོ།

གཉིས་པ་དེ་སྡེ་སྟོང་གསུམ་དུ་བསྐྱེད་ཚུལ་ཡོད་དེ། དང་པོ་ལྟ་ཉན་ཐོས་གྱི་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྟོང་དུ་འདུ། གླིང་གཞི། རྟོགས་བརྗོད། དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་། སྐྱེ་རབས་བཞི་འདུལ་བའི་སྡེ་སྟོང་དུ་འདུ། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་དང་། མད་དུ་བྱུང་བ་གཉིས་བྱང་རྩལ་མེས་སུ་མདོ་སྡེ་སྟོང་དུ་འདུ། གཏན་ལ་པལ་བར་བསྟན་པའི་སྡེ་ཞི། གཉིས་ཀའི་མངོན་པའི་སྡེ་སྟོང་དུ་འདུས་པར་གསུངས་པའི་བྱིར། སྡེ་སྟོང་གསུམ་དུ་འཛོག་པའི་རྒྱམ་ཚན་ཡང་ཡོད་དེ། ཅིའི་བྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་གྱིས་སྡེ་སྟོང་གསུམ་རྣམ་པར་གཞག་ཅེ་ན།^{༥༦} ཞེས་འབྱུང་བ་ལས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ཆ་མཉམ་དུ་རྒྱས་པར་བསྟན་པའི་ཆ་ནས་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྟོང་བཞག་ཚུལ་ཁྲིམས་གྱི་བསྐྱབ་པ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་རྒྱས་པར་སྟོན་ཅིང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉིང་འཛོན་གྱི་བསྐྱབ་པ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་རྒྱས་པར་སྟོན་པའི་ཆ་ནས་འདུལ་བའི་སྡེ་སྟོང་བཞག་གསུང་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་སྟོན་པའི་ཆ་ནས་མངོན་པའི་སྡེ་སྟོང་བཞག་པའི་བྱིར། མཛོད་པ་ལྟར་ན་འདི་ལྟར་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྟོང་དང་། འདུལ་བའི་སྡེ་སྟོང་དུ་ཆོས་རྣམས་གྱི་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བསེལ་བུར་གསུངས་པ་དག་བཙུག་པ་བདུན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ལ། མངོན་པ་སྡེ་བདུན་བྱུང་བ་མ་གཏོགས་སྟོན་པས་མངོན་པའི་སྡེ་སྟོང་ལོགས་པར་གསུངས་པ་མེད་པར་མཛོད་ཀྱང་འདིར་ནི་དེ་ལྟར་ཁས་ཀྱང་མི་ལེན་ལ། དེ་ལྟ་བུ་ཡང་སྡེ་སྟོང་གསུམ་མི་འགལ་བར་བྱ་དགོས་ཏེ། ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱེད་གསུམ་

མདོ་སྤེའི་སྤྲེ་སྤྲེ་དུ་བཤད་ཅིང་མངོན་པའི་སྤྲེ་སྤྲེ་དུ་ངེས་པར་བྱ་དགོས་པའི་བྱིར་ཏེ། ལྷག་པ་ཤེས་
རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་རྒྱས་པར་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་མདོ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། ཤེས་སྒྲིབ་འདུལ་
བའི་ཐབས་རྒྱས་པར་སྟོན་པས་འདུལ་པའི་སྤྲེ་སྤྲེ་དུ་འང་བཞག་དགོས་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་བྱས་ན་
མངོན་པའི་མདོ་སྤྲེ་ལྷག་བསྐྱབ་པ་ཞེས་བྱུང་བ་ཤེར་བྱིན་འབུམ་པ་ལས་འོས་མེད་དེ། གོ་བ་ཆགས་པ་
ཤིན་ཏུ་ཉུང་ངོ་།།

གསུམ་པ་ཡུལ་ཅན་ཤེས་པ་འཇུག་པའི་རིམ་པ་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། ཡུལ་ཅན་ཤེས་པ་གང་གི་
ཡུལ་ཡིན་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་དེ་དག་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཤད་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་བྱིར།

དང་པོ་ཡོད་དེ། ཆོས་འདི་དག་གང་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན་ཞེ་ན།^{༡༧༠} ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་ལས།
གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་པོ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་
པའི་བྱིར། གཉིས་པ་ཡུལ་ཅན་དེ་དག་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། དམིགས་པའི་དབྱེ་
བ་དང་། བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་དང་། སྒྲོམ་བྱུང་གི་མངོན་རྟོགས་འཇུག་པའི་
རིམ་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལམ་དང་འབྲས་བུ་ཐོབ་པའི་རིམ་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་བྱིར། དང་པོ་
ཡོད་དེ། ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་གང་ཞེ་ན།^{༡༧༡} ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་ལས་བྱུང་བའི་དམིགས་
པ། སྤྱོད་པ་རྣམས་སྤྱོད་གི་དམིགས་པ། མཁས་པའི་དམིགས་པ། ཉོན་མོངས་རྣམས་སྤྱོད་གི་དམིགས་པ་
རྣམས་ཡོད་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་སྐྱེད་པའི་ཐབས་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ཆོས་ལ་
བརྟེན་པ་ཆོས་ལ་རྣམ་པར་དབྱེད་པ་ན་རིགས་པ་དུ་ཞིག་གིས་རྣམ་པར་དབྱེད་ཅེ་ན། བཞིས་དབྱེད་དེ།^{༡༧༢} ཞེས་
སོགས་འབྱུང་བ་ལས། ལྷོས་པའི་རིགས་པ། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ། གཏན་ཆོགས་ཀྱི་རིགས་པ།
ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་བྱིར། གསུམ་པ་སྒྲོམ་བྱུང་གི་མངོན་རྟོགས་འཇུག་པའི་རིམ་
པ་ཡོད་དེ། རྒྱ་ཡོངས་སུ་འཚོལ་བ་བཞི་བཤད་པ་དང་། འབྲས་བུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་བཞི་བཤད་པ་
གཉིས་ཡོད་པའི་བྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། ཆོས་ལ་རིགས་པས་དབྱེད་པ།^{༡༧༣} ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། མིག་ཀྱན་
ཏུ་འཚོལ་བ། དངོས་པོ་ཀྱན་ཏུ་འཚོལ་བ། རོ་བོ་ཉིད་དུ་འདོགས་པར་ཀྱན་ཏུ་འཚོལ་བ། བྱེད་པར་
འདོགས་པོ་ཀྱན་ཏུ་འཚོལ་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་ཡོད་དེ། ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་དུ་
ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་བཞི་སྟེ། ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་ལས། མིང་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ། དངོས་པོ་ཡོངས་སུ་ཤེས་
པ། རོ་བོ་ཉིད་དུ་འདོགས་པ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ། བྱེད་པར་དུ་འདོགས་པ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་རྣམས་སུ་

ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལམ་དང་འབྲས་བུ་ཐོབ་པའི་རིམ་པ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ཆོས་ལ་ཉིང་རེ་འཛིན་པར་བརྟེན་པའི་རྣམ་འབྱོར་གྱིས་གང་ཞེན།¹²⁶ ཞེས་སོགས་འབྲུང་བ་ལས་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱ་བ་ལས་སྒོམ་བུ་ར་སྒྱོར་ལམ་དྲོད་སོགས་བཞི་དང་མཐོང་ལམ་རྣམས་འཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།

བཞི་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་སྡོད་ལ་དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྡེ་སྡོད་ཅེས་བྱ་ཞེན།¹²⁷ ཞེས་སོགས་གྱིས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་སྡོད་དེ་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྡེ་སྡོད་དང་། འབྲས་བུ་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བར་བསྟན། ཅིའི་ཕྱིར་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ལ་སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་ཟབ་པར་མི་མོས་ཤིང་སྒྲག་པར་འགྱུར་ཞེན།¹²⁸ ཞེས་སོགས་གྱིས་ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་ཁ་ཅིག་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་སོགས་ཐེག་ཆེན་སྡེ་སྡོད་སྡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་དེ་བསྟན།¹²⁹ ཅིའི་ཕྱིར་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ལ་སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་མོས་ཀྱང་དེས་པར་འབྲུང་བར་མི་འགྱུར་ཞེན།¹³⁰ ཞེས་སོགས་གྱི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲིབ་པ་སོགས་ཐེག་ཆེན་གྱི་བྱུ་བ་མཐའ་སྒྲིབ་པ་ཁ་ཅིག་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་སྡོད་ལ་མོས་ཀྱང་འཁོར་བ་དང་ཐེག་དམན་ལས་དེས་པར་མི་འབྲུང་བའི་རྒྱ་མཚན་དེ་བསྟན། ལྷག་མ་རྣམས་གྱིས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་སྡོད་ཀྱི་དགོངས་པ་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་སྒྲིབ་པ་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་དང་བྲལ་བ་དང་། དེ་ལ་མོས་པའི་དགེ་རྩ་མ་སད་པ་དང་། སྒྲིག་གོགས་གྱིས་ཟིན་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་གྲུབ་སྟེ། དངོས་པོ་བདེན་སྟོང་དུ་ལྟ་བའི་རང་ལྟ་ཆོག་འཛིན་དང་། དང་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་ལ་སྒྲིབ་པའི་བཞིན་དུ་ཞེན་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ལ་བྱི་བ་དང་ལན་གཉིས་ལས། དང་པ་ནི། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ལས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་དོ་ཞེས་གང་གསུངས་པ་དེ་ལ་དགོངས་པ་གང་ཡིན་ཞེན།¹³¹ ཞེས་འབྲུང་། དོན་ནི། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲིབ་པ་ན་རེ། ཡུམ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱས་གསུམ་ལས་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲིབ་པ་ན་ལ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། གཞན་དབང་བདེན་པར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར་རོ།

གཉིས་པ་ལན་ལ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། ཡུམ་གྱི་མདོ་ལས་སྒྲིབ་པའི་ལས་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་སྒྲིབ་པའི་བཞིན་པའི་དོན་བཤད་པ་དང་། ཡུམ་གྱི་མདོའི་དོན་རྟོགས་པའི་ཐབས་དགོངས་པ་བཞི་དང་། ལྷུ་དགོངས་བཞི་བཤད་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། སྒྲིབ་པའི་ལས་

ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་བཤད་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མ་སྐྱེས་པ་སོགས་སུ་
སྐྱས་ཟིན་ལ་གསུངས་པའི་དོན་ཡང་རྟོགས་ཅུས་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་བོ་འཆད་པ་ལ། བདག་
ཉིད་ལས་མི་འབྱུང་བ་དང་། རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་ལ་མི་གནས་པ་དང་། བྱིས་པས་བརྒྱུད་པ་
བཞིན་དུ་མཆོན་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ཀུན་ཏུ་བཏགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་མཆོན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་།
གཞན་གྱི་དབང་ལ་སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ལ་དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༠}།
ཞེས་གསུངས་སོ།།

དོན་ནི། གཞན་དབང་ལ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དེ། ཡུམ་གྱི་མདོར་
སྐྱས་ཟིན་ལ་དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཞན་དབང་རང་རྒྱལ་ལྟོས་མེད་དུ་
མི་འབྱུང་བ་དང་། རྟོག་པ་ལ་རི་ལྟར་སྒྲིབ་པ་ལྟར་དོན་དམ་དུ་མེད་པ་དང་། རང་གྲུབ་དུས་ཀྱི་སྐད་
ཅིག་གཉིས་པར་གནས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་མེད་པ་དང་། བྱིས་པས་གཙང་བདེ་རྟག་བདག་^{༡༡}སོགས་
སུ་བཏགས་པ་ལྟར་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་ཤིང་དེར་མ་ཟད་ཀུན་
བཏགས་ལ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་། གཞན་དབང་ལ་རྒྱུན་ལ་མི་
ལྟོས་པར་སྐྱེས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཆོས་བདག་བཀག་ཅུ་ལས་མ་གཏོགས་
པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ལ་དགོངས་ནས་ཡུམ་གྱི་མདོར་དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ།།

གཉིས་པ་འཆད་པ་ལ། མ་སྐྱེས་པ་དང་། མ་འགག་པ་གཟོད་མ་ནས་ཞིབ་རང་བཞིན་གྱིས་སྤྲོད་ནས་ལས་
འདས་ཞེས་བྱུང་བའི་དགོངས་པ་གང་ཞེན། རི་ལྟར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དེ་ལྟར་མ་སྐྱེས་སོ། རི་ལྟར་མ་སྐྱེས་པ་དེ་ལྟར་མ་
འགགས་སོ། རི་ལྟར་མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་པ་དེ་ལྟར་གཟོད་མ་ནས་ཞིབ་པའོ། རི་ལྟར་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་
སུ་སྤྲོད་ནས་འདས་སོ།^{༡༢} ཞེས་གསུངས་ཏེ། དོན་ནི། གཞན་དབང་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པ་
སོགས་ཡུམ་གྱི་མདོར་གཞན་དབང་སྐྱས་ཟིན་ལ་སྐྱེ་མེད་དུ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
གཞན་དབང་ལྟ་བུ་ལ་རང་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་ལྟོས་མེད་དུ་རང་དང་བདག་ཉིད་གཅིག་
པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱལ་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་དང་། མ་འགགས་པ་སོགས་དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་
དགོངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ།།

གཉིས་པ་ཡུམ་གྱི་མདོར་དོན་རྟོགས་པའི་ཐབས་དགོངས་པ་བཞི་དང་ལྗེ་མ་དགོངས་པ་ཞི་
འཆད་པ་ལ། ཡང་གང་དག་གིས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱ་

བའི་དགོངས་པ་བཞི་སྟེ་མཉམ་པ་ཉིད་ལ་དགོངས་པ་དང་། རྩལ་གཞན་ལ་དགོངས་པ་དང་། རྟོན་གཞན་ལ་དགོངས་པ་
 དང་། གང་ཟག་གི་བསམ་ལ་དགོངས་པ་ལོ། གང་དག་གིས་གིན་རྟུགས་པ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལྷེས་
 བོར་དགོངས་པ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱ་བའི་ལྷེས་བོར་དགོངས་པ་བཞི་སྟེ། གཞུག་པ་ལ་ལྷེས་བོར་དགོངས་པ་དང་། མཚན་
 ཉིད་ལ་ལྷེས་བོར་དགོངས་པ་དང་། གཞིན་པོ་ལ་ལྷེས་བོར་དགོངས་པ་དང་། བསྐྱར་བ་ལ་ལྷེས་བོར་དགོངས་པ་ལོ།^{༡༩}།
 ཞེས་གསུངས་ཏེ། རྟོན་ནི། །དགོངས་གཞི་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་དགོངས་པ་ཅན་གྱི་མདོ་དང་། དགོངས་པ་
 གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ལྷེས་དགོངས་ཀྱི་མདོ་གཉིས་ལས། དང་བོ་ལ་བཞི་ཡོད་པའི་དང་བོ་མཉམ་པ་ཉིད་
 ལ་དགོངས་པ་ནི། ད་དེའི་ཆེ་དེའི་དུས་ན་སངས་རྒྱལ་རྣམ་གཟིགས་སུ་གྱུར་ཏེ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་
 དུ་ས་གཞན་ལ་དགོངས་པ་ནི་བདེ་བ་ཅན་ལྟ་བུ་ལ་སྦྱེ་བར་སློན་ལམ་བཏབ་པ་ཙམ་གྱིས་དེར་སྦྱེས་
 ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་རྟོན་གཞན་ལ་དགོངས་པ་ནི། མཚན་ཉིད་གསུམ་ཀ་རྟོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་
 མེད་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། བཞི་པ་གང་ཟག་གི་བསམ་པ་ལ་དགོངས་པ་ནི། སྦྱོན་པ་ལ་སྤྲད་ནས་ཚུལ་
 གྲིམས་ལ་བསྐྱགས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ལ་བཞི་ཡོད་པའི་དང་བོ་གཞུག་པ་ལ་ལྷེས་བོར་དགོངས་པ་ནི།
 གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ལ་ལྷེས་བོར་དགོངས་པ་ནི།
 མཚན་ཉིད་གསུམ་ཀ་རྟོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་གཉིན་བོ་ལ་ལྷེས་
 བོར་དགོངས་པ་ནི། མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གཅིག་རྟུ་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། བཞི་པ་བསྐྱར་བ་ལ་ལྷེས་བོར་
 དགོངས་པ་ནི། རྟོན་ཟབ་མོ་སྦྱངས་པས་བསྐྱར་ཏེ་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། དགོངས་པ་ཅན་གྱི་མདོ་དང་།
 ལྷེས་དགོངས་ཀྱི་མདོ་གཉིས་མི་འགལ་ཏེ། དགོངས་གཞི་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་མདོ་དང་། དགོངས་པ་
 གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་མདོ་གཉིས་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར།

དེ་ལྟ་བུའི་དགོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡུམ་གྱི་མདོ་ལ་མོས་པའི་ཕན་ཡོན་ཡོད་དེ། རྣམ་པ་ལྟ་སྟེ། ལྷན་
 ཅིག་རེ་རེ་ལ།^{༢༠} ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་ལས། ཞི་གནས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་གཉིས་ལྟ་གཤམ་གྱི་ཕན་ཡོན་
 གཉིས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ཕན་ཡོན་གཅིག་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཡུམ་གྱི་མདོ་ལ་མཚན་པའང་ཕན་
 ཡོན་ཆེ་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་གིན་རྟུགས་པའི་ཆོས་ལ་བདུག་པ་དང་ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་ལས། དེ་ལ་ཨ་ཀ་
 རུ་སོགས་ཀྱིས་མཚན་པར་འོས་པ། དེ་ཙམ་དུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྡོད་ལ་འོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡུམ་གྱི་མདོ་
 རྟོན་ཉམས་སུ་བླངས་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་བདེ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

ཆོས་མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་འགྲེལ་པ་ལས་གསུམ་པ་ཆོས་རྣམ་

ངེས་ཀྱིན་ལས་བརྟམ་གྱི་དཀའ་འབྲེལ་ལོ། །

ལེའུ་བཞི་པ། ཐོབ་པ་རྣམ་ངེས་ཀྱིན་བརྟམ་གྱི་དཀའ་འབྲེལ།

༥ བཞི་པ་ཐོབ་པ་རྣམ་ངེས་ཀྱིན་ལས་བརྟམ་པ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ཐོབ་པ་རྣམ་པར་ངེས་པ་གང་
ཞེན། གང་ཟག་རྣམ་པར་གཞག་པ་དང་། མངོན་པར་རྟོགས་པ་རྣམ་པར་གཞག་པར་བལྟའོ།^{༡༥} །ཞེས་པས་
མདོར་བསྟན། ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱས་པར་འཆད་པའི་ཕྱིར།

གང་ཟག་རྣམ་པར་གཞག་པ་གང་ཞེན།^{༡༦} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྡེ་ཚན་བདུན་གྱི་སྡོ་ནས་གང་
ཟག་གི་དབྱེ་བ་དེ་འཆད། མངོན་པར་རྟོགས་པ་རྣམ་པར་གཞག་པ་གང་ཞེན།^{༡༧} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མངོན་
རྟོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དེ་འཆད། ཅིའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྟོན་མེད་པ་ལ་ཞུགས་ན། རྒྱན་དུ་ཞུགས་པར་
མི་འགྱུར་ཞེན།^{༡༨} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གང་ཟག་དང་དེས་རྒྱད་ལ་སྟེན་པའི་ཆོས་བྱེ་
བྲག་དུ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་སྡེ་ཚན་བདུན་གྱི་ངེས་པར་འབྱུང་བས་དབྱེ་བ་ཐེག་པ་གསུམ་བཤད་པའི་རང་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་འཆད་པ་ལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྟོད་ལ་དམིགས་ནས་ཆོས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཆོས་རྒྱུ་པ་དང་
ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་སྟོན་མ་སྟེད་པའམ་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་སྟོན་བསྟེད་པ་སྟོན་
འབྲས་བུ་མ་ཐོབ་པའམ། སྟོན་འབྲས་བུ་ཐོབ་པའམ། གང་ཡང་རུང་སྟེ། སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་མེད་པར་བདག་ཉིད་ཀྱི་
ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ནས་བསེ་རུལ་རུང་འབྱུང་ཏེ་གཅིག་ལུང་གནས་པའམ། རང་རྒྱལ་བར་ཁྱུང་ཏེ་ཆོགས་དང་སྟོད་གང་
སྟེག་བསྐལ་གྱི་མཐར་ཕྱིན་པ་ཐོབ་པའོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་ཏེ། དོན་ནི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྟོད་ལ་དམིགས་
པར་འབྲེལ་ཡང་། ཉན་ཐོས་ལས་དབང་པོ་རྣེས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་དང་སྟེ་བ་སྐྱེ་མ་ལ་སྟོར་
ལ་མ་ཐོབ་པ་དང་། ཐོབ་པ་དང་། སྐྱེ་མའི་དགོ་སྟོང་ཚུལ་གྱི་འབྲས་བུ་མ་ཐོབ་པའམ་ཐོབ་ཀྱང་རུང་སྟེ།
སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་མེད་པའི་འཛིག་རྟེན་དུ་རང་གི་བྱང་ཆུབ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་སྟེ་སྟོན་པ་ཐ་མའི་ཆེ་
སྟོན་དཔོན་གྱིས་ཆོས་བསྟན་པ་ལ་མི་ལྟོས་པའོ། །དེ་ལ་ཡང་བསེ་རུལ་བྱ་དང་། ཆོགས་སྟོད་ཀྱི་རང་
རྒྱལ་གཉིས་ལས། ཕྱི་མ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྟོགས་པ་སྟོན་སོང་དུ་བཤད། སྐངས་པ་ནི་ཉན་ཐོས་མི་སྟོན་

པའི་སྤངས་པ་ལས་ལྷག་པ་མེད་དེ། གཟུང་འཛིན་རྣམས་གཞན་དུ་འཛིན་པའི་ཤེས་སྒྲིབ་སྤངས་པའི་
སྤངས་པ་རོ་བོ་ཉིད་སྒྲུབ་བྱ་དགོས་པའི་ཕྱིར། སྒྲུབ་བས་དབྱེ་བ་ལ་དད་པའི་རྗེས་འབྲང་དང་ཆོས་ཀྱི་
རྗེས་འབྲང་གཉིས། འབྲས་བུས་དབྱེ་བ་ལ། དད་མོས་དང་མཐོང་ཐོབ་པ་གཉིས་ནས། ཕྱིར་མི་འོང་
གོང་འཕེ་བའི་བར་གང་ཟག་ཉིར་གཅིག་དང་། དག་བཅོམ་པ་ཉམས་པའི་ཆོས་ཅན། བདག་གསོད་
པའི་ཆོས་ཅན། རྗེས་སུ་བསྐྱུང་བའི་ཆོས་ཅན། གནས་པ་ལས་མི་གཡོ་བའི་ཆོས་ཅན། རྟོགས་པའི་འོས་
སུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཅན། མི་འབྱུགས་པའི་ཆོས་ཅན་དང་དུག་གསུངས།

དེ་རྣམས་སོ་སོར་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། རྒྱན་ལྷགས་ལྷགས་གནས་བཤད་པ། ཕྱིར་འོང་ལྷགས་
གནས་བཤད་པ། ཕྱིར་མི་འོང་ལྷགས་གནས་བཤད་པ། དག་བཅོམ་ལྷགས་གནས་བཤད་པ། རྒྱན་
ལྷགས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། རྒྱན་དུ་ལྷགས་པའི་འབྲས་བུ་ལ་འཇུག་པ་གང་ཞེན། གང་ངེས་པར་འབྱེད་
པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་ལ་མཐོང་བའི་ལམ་གྱི་སེམས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་བཅོ་ལྷུ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གོ།^{༡༠} །ཞེས་ཉན་
ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་བཅོ་ལྷུ་འི་བར་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་དེ་རྒྱན་ལྷགས་ལྷགས་པ་
དང་། རྒྱན་དུ་ལྷགས་པ་གང་ཞེན་གང་མཐོང་བའི་ལམ་གྱི་སེམས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་བཅུ་དུག་པ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་
གོ།^{༡༡} །ཞེས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་སྐྱད་ཅིག་བཅུ་དུག་པ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་དེ་རྒྱན་ལྷགས་
འབྲས་གནས་སུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ལྷགས་པའི་སྐྱབས་ཀྱི་དབང་པོ་བརྟུལ་པོ་དང་། རྟོན་པོ་གཉིས་
ལ་དད་པས་རྗེས་འབྲང་དང་། ཆོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་དུ་འཛིན་ཅིང་། འབྲས་གནས་ཀྱི་སྐྱབས་སུ་དད་
མོས་པ་དང་མཐོང་ཐོབ་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ།

འོན་ཀྱང་། རྒྱན་ལྷགས་འབྲས་གནས་ལ་མཐོང་སྤངས་ཉན་མོངས་ཐམས་ཅད་སྤངས་པ་དགོས་
ན་མཐོང་སྤངས་ཀུན་སྒྲུབ་གསུམ་སྤངས་ནས། རྒྱན་ལྷགས་སུ་འཛིན་པ་ཅི་ཞེན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་
དེ། གཙོ་བོར་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར་དོ།^{༡༢} །ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། མཐོང་སྤངས་ཀུན་སྒྲུབ་གསུམ་རྒྱན་ལྷགས་
ལྷགས་པའི་སྤང་བའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཛོད་པ་ནི་རྒྱན་ལྷགས་ལྷགས་པ་ལ་འཕགས་པས་བྱུང་
པར་མཛོད་ལ། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་འང་མཛོད་དང་མཐུན། རྣམ་བཤད་སྟིང་པོ་
རྒྱན་དུ་ནི་བསྟན་བཅོས་འདིའི་བཞེད་པ་བཀོད་པ་ཙམ་མོ།

རྒྱན་ལྷགས་འབྲས་གནས་ལ་སྒྲེ་བ་ལེན་ཚུལ་གྱི་སྟོན་སྒྲུབ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། རེ་ལྟར་ཐོགས་ན་

སྲིད་པ་ལན་བདུན་པ་གང་ཞེན། རྒྱུ་དུ་ཞུགས་པའི་གང་ཟག་ཉིད། ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་ལན་བདུན་ཡན་མན་
 དུ་སྲིད་པར་ལའོར་བར་བྱས་ནས་གང་སྟུག་བསྐྱེལ་གྱི་མཐའ་མ་ཐོབ་པའོ། རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེ་བ་གང་ཞེན། ལྷ་
 དང་མི་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེ་མོང་ནས་གང་སྟུག་བསྐྱེལ་གྱི་མཐའ་མ་ཐོབ་པའོ།¹⁶³ ཞེས་འབྲུང་
 བ་ལས། རྒྱུ་ཞུགས་སྲིད་པ་ལན་བདུན་པ་དང་། རྒྱུ་ཞུགས་རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེ་གཉིས་ལས། དང་
 བོ་ལ་ངེས་པའི་རྒྱུ་ཞུགས་སྲིད་པ་ལན་བདུན་པ་དང་། མ་ངེས་པའི་རྒྱུ་ཞུགས་སྲིད་པ་ལན་བདུན་པ་
 གཉིས་གསུངས་པའི་བྱིར་དང་། རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེ་ལ་ལྷ་འི་རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེ་དང་། མི་འི་
 རིགས་ནས་རིགས་སྐྱེ་གཉིས་གསུངས་པའི་བྱིར། ངེས་པའི་རྒྱུ་ཞུགས་སྲིད་པ་ལན་བདུན་པ་ལ་སྐྱེ་བ་
 ལེན་པའི་ཚུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། མི་འི་རྟེན་ལ་རྒྱུ་ཞུགས་ཐོག་མར་ཐོབ་པ་དེས། སྤར་འདོད་ལྷར་
 སྐྱེ་བ་ལན་གཅིག་ལེན། དེ་ནས་མིར་སྐྱེ་བ་ལན་གཅིག་ལེན། དེ་ལྷར་ཡན་ཆད་མན་ཆད་དུ་མིར་ལན་
 བདུན། ལྷར་ལན་བདུན་སྤངས་ཏེ། མཐར་མི་འི་རྟེན་ལ་དག་བཙམ་ཐོབ་པ་དང་། ཡང་ཐོག་མར་
 འདོད་ལྷ་འི་རྟེན་ལ་རྒྱུ་ཞུགས་ཐོབ་པ་དེས་སྤར་མིར་སྐྱེ་བ་ལན་གཅིག་ལེན། དེ་ནས་ལྷར་སྐྱེ་བ་ལན་
 གཅིག་ལེན། དེ་ལྷར་ཡན་མན་དུ་ལྷར་ལན་བདུན། མིར་ལན་བདུན་སྤངས་ཏེ། མཐར་ལྷ་འི་རྟེན་ལ་
 དག་བཙམ་ཐོབ་པར་བྱེད། རིགས་སྐྱེ་གཉིས་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ལྷ་འི་རིགས་ནས་
 རིགས་སྐྱེ་ནི་འདོད་ལྷར་སྐྱེ་བ་ལན་གཉིས་སྤྲུལ་སྤངས་ནས་ལྷ་འདས་མངོན་དུ་བྱེད། མི་འི་རིགས་
 ནས་རིགས་སྐྱེ་བ་ནི་གྲིང་གསུམ་གང་རུང་དུ་སྐྱེ་བ་ལན་གཉིས་སུ། གསུམ་སྤངས་ནས་ལྷ་འདས་
 མངོན་དུ་བྱེད་པའི་བྱིར། རྣམ་བཤད་དུ་འདོད་ལྷ་འི་རྟེན་ལ་ཐོག་མར་རྒྱུ་ཞུགས་ཐོབ་པ་དེ་གི་ནས་
 མིར་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་མ་གཏོགས། ལྷ་དེ་ཉིད་དུ་སྐྱེ་བར་མ་གསུངས་པ་དེ་ཅུང་ཟད་མ་དག་པ་འདྲའོ།¹⁶⁴

སྤྲུལ་ཁ་ཁ་ཅིག་ ངེས་པའི་རྒྱུ་ཞུགས་དེས་ལྷ་མི་བསྐྱེམས་པའི་ནང་དུ་སྐྱེ་སྲིད་བདུན་ཁོ་ན་
 ལེན་པར་འདོད་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། ཉན་ས་ལས། ལྷ་དང་མིར་བདུན་བདུན་མཚམས་སྐྱར་ཞིང་འཁོར་
 ནས་སྟུག་བསྐྱེལ་མཐར་བྱེད།¹⁶⁵ ཅེས་གསལ་བར་འབྲུང་བའི་བྱིར། འོ་ན། སྲིད་པ་ལན་བདུན་པ་
 མིན་པར་འབྲུང་རོ་ཞེན། སྐྱོན་མེད་དེ། བདུན་ཚན་དུ་འདྲ་བས་དེ་ལྷར་བརྗོད་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་
 བདུན་ཚན་ལྷ་ལ་མཁས་པ་ཡིན་ཡང་བདུན་ཚན་དུ་འདྲ་བས་གནས་བདུན་ལ་མཁས་པའི་དགོ་སྤྲོད་
 ཞེས་པ་དང་། འདབ་མ་བརྒྱ་ཕྱག་ཡོད་ཀྱང་ལོ་མ་རེ་རེ་ལ་འདབ་པ་མ་བདུན་བདུན་ཡོད་པར་འདྲ་བས་
 ཤིང་འདབ་མ་བདུན་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ཏེ་སྤྲུལ་བསྐྱེན་བཙམ་དང་བྱི་མ་འཛིག་རྟེན་ལ་གྲགས་

པའི་དཔེའོ། །གནས་བདུན་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རོ་བོ་དང་། གཟུགས་ཀྱི་འབྱུང་བ་དང་། འགོག་པ་དང་། འགོག་པར་འགོ་བའི་ལམ་དང་། གཟུགས་ཀྱི་རོ་མུང་བ་དང་། ཉེས་དམིགས་དང་། དེས་པར་འགྱུར་བ་^{༡༩༩} ཞེས་པའོ། མཛོན་གྱི་བསམ་ཁྲིམ་གསལ་སྤྱོད་ཀྱི་འདོད་པར་སྦྱོང་ལན་བཞེ་ལེན་པའི་རྒྱུ་ཞུགས་རིགས་ནས་རིགས་སྦྱོར་བཤད་པ་ནི། འགྲེལ་པའི་འབྲུ་ཅུང་ཟད་མ་འབྱོར་བའོ།།

གཉིས་པ་ཕྱིར་འོང་ཞུགས་གནས་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ལན་གཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་འབྲས་བུ་ལ་འཇུག་པ་གང་ཞེན། གང་སྒྲོམ་པའི་ལམ་ལ་འདོད་པ་ན་སྦྱོང་པའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལྟ་སྤངས་པའི་ལམ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གོ། །ལན་གཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་གང་ཟག་གང་ཞེན། བསྒྲོམ་པའི་ལམ་ལ་འདོད་པ་ན་སྦྱོང་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་རྣམ་པ་དུག་པ་སྤངས་པའི་ལམ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གོ་^{༢༠༠} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། འཛིག་རྟེན་པའི་སྒྲོམ་སྤངས་སུ་གྱུར་པའི་འདོད་ཉོན་དུག་པ་སྤངས་པས་རབ་རྟུ་བྱེ་བའི་རིགས་སུ་གནས་པའི་དགེ་སྦྱོང་ཚུལ་གྱི་འབྲས་བུ་ཐོབ་ཕྱིར་དུ་བརྩོན་བཞེན་པའི་གང་ཟག་དེ་ཕྱིར་འོང་ཞུགས་པ་དང་། འཛིག་རྟེན་པའི་སྒྲོམ་སྤངས་སུ་གྱུར་པའི་འདོད་ཉོན་དུག་པ་སྤངས་པས་རབ་རྟུ་བྱེ་བའི་རིགས་སུ་གནས་པའི་དགེ་སྦྱོང་ཚུལ་གྱི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་དེ་ཕྱིར་འོང་ཞུགས་སུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཕྱིར་འོང་ཞུགས་པའམ་ཕྱིར་འོང་ཞུགས་གནས་ལ་མཐོང་ལམ་གྱི་སྒྲོན་རོལ་རྟུ་འཛིག་རྟེན་པའི་སྒྲོམ་སྤངས་སུ་གྱུར་པའི་འདོད་ཉོན་དུག་པ་སྤངས་པ་དང་སྒྲོམ་ལམ་གྱི་སྦྱོབས་གྱིས་ཐོབ་པ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། སྒྲ་མ་ཆགས་བྲལ་སྒྲོན་སོང་དུ་མི་རིགས་ཏེ། རྣམ་བཤད་འདིར་འདི་ལ་ཡང་མཐོང་ལམ་གྱི་སྒྲོན་དུ་ཡལ་ཆེར་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་དང་། སྒྲོམ་ལམ་གྱི་སྦྱོབས་གྱིས་ཐོབ་པ་གཉིས་ཡོད་ལ། སྒྲ་མ་ཆགས་བྲལ་སྒྲོན་སོང་དུ་འདོད་པ་ནི་ཉ་ཅང་ཐལ་བའོ།^{༢༠༡} །ཞེས་གསུངས། ཡང་ཕྱིར་འོང་ལ་ཆགས་བྲལ་སྒྲོན་སོང་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པ་སྦྱར་ནས་ཆགས་བྲལ་སྒྲོན་སོང་གི་ཕྱིར་འོང་ལ་ཆགས་བྲལ་སྒྲོན་སོང་གིས་མ་ཁྱབ་པར་བྱས་ན་འང་འགལ་བ་མེད་དོ།།

འོན། ཕྱིར་འོང་ཞུགས་གནས་ཁྱད་པར་ཅན་ཆོ་གཅིག་བར་ཆད་གཅིག་པ་གང་ཞེན་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། བར་ཆད་གཅིག་པ་གང་ཞེན། ལན་གཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་ལྟ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་གང་སྟུག་བསྐྱལ་གྱི་མཐའ་མ་ཐོབ་པའོ།^{༢༠༢} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། འཛིག་རྟེན་པའི་སྒྲོམ་སྤངས་སུ་འདོད་ཉོན་བདུན་པའམ་བརྒྱད་པ་སྤངས་ཤིང་དགྲ་པ་མ་སྤངས་པར་འདོད་སྦྱར་སྦྱོང་བ་ལན་ཅིག་སྤངས་ནས་ཕྱང་འདས་མཛོན་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་འོང་ཞེག་ལ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། འདོད་ཉོན་བརྒྱད་པ་མ་སྤངས་པ་སྤིང་ཀྱང་སྤང་བའི་

གཙོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བར་ཆད་གཅིག་པར་གྱུར་པའི་ཕྱིར། ཕྱིར་འོང་ལ་འདོད་པར་སྐྱེ་བར་ལན་ཅིག་ལེན་པས་མ་ཁུབ་སྟེ། ཕྱིར་འོང་གི་རྟེན་ལ་ཕྱིར་མི་འོང་གི་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཡང་དེ་ལ་འདོད་པར་སྐྱེ་བ་ལན་གཉིས་མི་ལེན་པས་ཀྱང་མ་ཁུབ་སྟེ། ཉན་སར། ལྷའི་སྤྲིད་པ་ལན་ཅིག་དང་མིའི་སྤྲིད་པ་ལན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཆེ་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་གི་འབྲས་བུར་བཞག་གོ^{༡༠}། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་མིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་གཉིས་འདོད་པའི་སྐྱེ་སྤྲིད་དུ་རིགས་མཐུན་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་སྐྱེ་སྤྲིད་རིགས་མཐུན་དུ་ནི་མི་བྱའོ།།

གསུམ་པ་ཕྱིར་མི་འོང་ཞུགས་གནས་བཤད་པ་ཡོད་དེ། ཕྱིར་མི་འོང་བའི་འབྲས་བུ་ལ་འཇུག་པ་གང་ཞེ་ན། གང་སྒོམ་པའི་ལམ་ལ་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་རྣམ་པ་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པ་སྤངས་པའི་ལམ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གོ། ཕྱིར་མི་འོང་བའི་གང་ཟག་གང་ཞེ་ན། གང་སྒོམ་པའི་ལམ་ལ་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་རྣམ་པ་དགུ་པ་སྤངས་པའི་ལམ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གོ^{༡༡} ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། ཐ་མའི་ཆ་མཐུན་ལྷ་སྤངས་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་རིགས་སུ་གནས་པའི་དགོ་སྤྱོད་ཚུལ་གྱི་འབྲས་བུ་ཐོབ་ཕྱིར་དུ་བརྩོན་བཞིན་པའི་གང་ཟག་དེ་ཕྱིར་མི་འོང་ཞུགས་པ་དང་། དེ་འདྲའི་འབྲས་བུ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་དེ། ཕྱིར་མི་འོང་འབྲས་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐ་མའི་ཆ་མཐུན་ལྷ་ཡོད་དེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་བཏགས། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན། ཐེ་ཚོམ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཏེ་མཐོང་སྤངས་གྱུན་སྒྱུར་གསུམ་གྱི་སྤྲིད་དུ་འདོད་པ་ལ་འདུན་པ། གནོད་སེམས་བསྐྱར་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅི་སྟེ་འདོད་ཉོན་དགུ་པ་སྤངས་པས་ཕྱིར་མི་འོང་དུ་འགྱུར་ན། ཐ་མའི་ཆ་མཐུན་ལྷ་སྤངས་པས་འགྱུར་བར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ་གཙོ་བོ་བསྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། སྤང་བའི་གཙོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར།

ཕྱིར་མི་འོང་འབྲས་གནས་ལ་བར་འདའ་བ། སྐྱེ་འདའ་བ། འདུ་བྱེད་མེད་པར་འདའ་བ། འདུ་བྱེད་དང་བཅས་ཏེ་འདའ་བ། གོང་འཁོ་བ་དང་ལྷ་ལས། དང་བོ་ཡོད་དེ། བར་མདོར་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་གང་ཞེ་ན། སྐྱེ་བའི་གྱུན་ཏུ་སྒྱོར་བ་ནི་སྤངས་ལ་མངོན་པར་འགྱུར་པའི་གྱུན་ཏུ་སྒྱོར་བ་ནི་མ་སྤངས་པ་སྟེ།^{༡༢} ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། གཞུགས་ཀྱི་སྐྱེ་སྤྲིད་དུ་སྐྱེ་བའི་གྱུན་སྒྱོར་སྤངས། བར་སྤྲིད་འགྱུར་པའི་གྱུན་སྒྱོར་མ་སྤངས་པས་གཞུགས་ཀྱི་བར་སྤྲིད་ཀྱི་རྟེན་ལ་མུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་འདོད་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་ཕྱིར་མི་འོང་ཞིག་ལ་འཛིན་ཅིང་། དེ་ལ་ཡང་གཞུགས་ཀྱི་བར་སྤྲིད་གྲུབ་མ་ཐག་མུང་།

འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པ་དང་། བར་སྤྱོད་གྲུབ་ནས་སྐྱེ་སྤྱོད་དུ་འགོ་བར་མི་སེམས་པའི་ཆོ་མུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པ་དང་། དེ་གྲུབ་ནས་སྐྱེ་སྤྱོད་དུ་འགོ་བར་སེམས་པའི་ཆོ་མུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པ་སྟེ་སྦྱར་བར་འདེལ་བ་དང་། སྦྱར་བ་མེན་པར་འདེལ་བ་དང་། རིང་མོ་ཞིག་ནས་འདེལ་བ་དང་གསུམ་ཞིག་མའི་མེ་སྟག་གི་དབེས་མཆོན་ནས་གསུངས་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་སྐྱེ་འདེལ་བ་ཡོད་དེ། སྐྱེས་ནས་ཡོངས་སུ་མུ་འཇུག་ལས་འདེལ་བ་གང་ཞེན། གཉིས་ཀར་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་མ་སྤངས་ལ་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་སྐྱེས་པ་ཅམ་ཉིད་ཀྱིས་གང་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ནས་སྟག་བསྐྱེད་ཀྱི་མཐའ་མ་ཐོབ་པའོ། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། གཟུགས་སུ་སྐྱེ་བའི་ཀུན་སྦྱོར་གཉིས་ཀ་མ་སྤངས་པས་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་སྤྱོད་ཀྱི་རྟེན་ལ་མུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་འདོད་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་བྱིར་མི་འོང་ཞིག་ལ་འཛིག་ཅིང་། དེ་ལ་ཡང་སྐྱེ་སྤྱོད་གྲུབ་མ་ཐག་མུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པ་དང་། འདྲ་བྱེད་མེད་པར་འདེལ་བ་འདྲ་བྱེད་དང་བཅས་པས་འདེལ་བ་དང་གསུམ་ཡོད་པའི་བྱིར། བྱི་མ་གཉིས་ཡོད་དེ། མངོན་པར་འདྲ་བྱེད་པ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་མུ་འཇུག་ལས་འདས་པ་གང་ཞེན། གང་སྐྱེས་ནས་མངོན་པར་འདྲ་བྱེད་པ་མེད་པར་ཡང་མངོན་དུ་བྱས་སྟག་བསྐྱེད་ཀྱི་མཐའ་མ་ཐོབ་པའོ། །མངོན་པར་འདྲ་བྱེད་པ་དང་བཅས་པའི་ཡོངས་སུ་མུ་འཇུག་ལས་འདས་པ་གང་ཞེན། གང་སྐྱེས་ནས་མངོན་པར་འདྲ་བྱེད་པས་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ཏེ་སྟག་བསྐྱེད་ཀྱི་མཐའ་མ་ཐོབ་པའོ།^{༡༧} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་སྤྱོད་དུ་སྐྱེས་ནས་འབད་རྩེ་ཆོ་ཆེན་པོ་མེད་པར་ངམ་ངམ་བྱུགས་ཀྱིས་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ཏེ་མུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་འདོད་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་བྱིར་མི་འོང་དེ་དང་པོ་དང་། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་སྤྱོད་དུ་སྐྱེས་ནས་འབད་རྩེ་ཆོ་ཆེན་དང་བཅས་པས་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ཏེ་མུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་འདོད་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་བྱིར་མི་འོང་དེ་གཉིས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ལྷ་པ་གོང་འཕོ་བ་ཡོད་དེ། གོང་དུ་འཕོ་བ་གང་ཞེན། གང་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་སྐྱེས་ནས་ས་ནས་སར་སྐྱེ་ཞིང་འོག་མེན་གྱི་བར་དུ་ཞུགས་ནས་དེར་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ཏེ་སྟག་བསྐྱེད་ཀྱི་མཐའ་མ་ཐོབ་པའོ། །ལ་ལ་ནི་སྤྱོད་པའི་རྩེ་མོའི་བར་དུ་སོང་ནས་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ཏེ་སྟག་བསྐྱེད་ཀྱི་མཐའ་མ་ཐོབ་པའོ།^{༡༨} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། འོག་མེན་མཐར་ཐུག་འགྲོའི་བྱིར་མི་འོང་གོང་འཕོ་བ་དང་། སྤྱོད་རྩེ་མཐར་ཐུག་འགྲོའི་བྱིར་མི་འོང་གོང་འཕོ་བ་གཉིས་ཡོད་པའི་བྱིར། གཉིས་ཀའི་^{༡༩} མཆོན་ཉིད་ཡོད་དེ། གཟུགས་སུ་ཉར་འགྲོའི་བྱིར་མི་འོང་གཞིར་བཅས་ལ། འོག་མེན་གྱི་རྟེན་ལ་མུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་རིགས་ཅན་དང་། གནས་གཙང་དུ་སྐྱེ་བམི་ལེན་པར་སྤྱོད་རྩེ་ཆེན་ལ་མུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་རིགས་ཅན་དེ་སོ་སོར་དེ་གཉིས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར། ལྷ་མ་ལ་གཟུགས་སུ་ཉར་

འགྲོའི་ཕྱིར་མི་འོང་འཕར་བ་ཕྱིན་འཕར་བ་གནས་ཐམས་ཅད་དུ་འཆི་འཕོ་བ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དེ་དག་གནས་གཙང་དུ་སྒྲིབ་ལེན་པའི་རྒྱ་བསམ་གཏན་གྱི་སྤྲེལ་སྒྲོམ་ཡང་ཡོད་དེ། སྤྲེལ་མར་བསྒྲོམ་པ་ནི་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་རྒྱུད་དུ་ཡོངས་སུ་བསྒྲོམ་པ་དང་། འབྲིང་དུ་ཡོངས་སུ་བསྒྲོམ་པ་དང་། ཆར་ཡོངས་སུ་བསྒྲོམ་པ་དང་། ཆེས་ཆེར་ཡོངས་སུ་བསྒྲོམ་པ་དང་། ཤིན་ཏུ་ཆེས་ཆེར་ཡོངས་སུ་བསྒྲོམ་པས་གནས་གཙང་མ་རྣམས་སུ་སྒྱུའོ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། རྒྱུད་དུ་གསུམ་སྤྲེལ། འབྲིང་དུ་གསུམ་སྤྲེལ། ཆེན་པོ་དགུ་སྤྲེལ། ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བཅུ་གཉིས་སྤྲེལ། ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བཙུང་སྤྲེལ་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྒྲོར་བ་གཅིག་གིས་དང་པོར་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཟག་མེད་ལ་སྒྲོམས་པར་འཇུག་དེ་རྗེས་ཟག་བཅས་ལ། དེ་རྗེས་ཟག་མེད་ལ་སྒྲོམས་པར་འཇུག་པ་རྒྱུད་དུ་གསུམ་སྤྲེལ་དང་། སྒྲོར་བ་གཅིག་གིས་སྒྲར་བཞིན་དང་། ཡང་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཟག་མེད། དེ་རྗེས་ཟག་བཅས་དེ་རྗེས་ཟག་མེད་ལ་འཇུག་པ་འབྲིང་དུ་གསུམ་སྤྲེལ་དུ་འཛོག། །དེས་འོག་མ་རྣམས་ལ་རིགས་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། འོག་མ་འདབས་པ་ལྷ་བྱར་འདུག་པས་རྒྱུད་དུ་གསུམ་སྤྲེལ་ལུས་ན་འོག་མ་རྣམས་ཀྱང་ལུས་པར་འབྱུང་རོ། །ཞེན། མི་འབྱུར་ཏེ་འཕགས་པའི་གང་ཟག་གི་སྒྲོའི་ལུས་པ་ཆེ་རྒྱུད་གི་དབང་གིས་སྒྲོར་བ་གཅིག་གིས་ཡུན་^{༡༠༧}ལ་དེ་ལྷར་ལུས་མི་ལུས་ཅི་རིགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྤྲེལ་སྒྲོམ་ལྷས་རིམ་པ་བཞིན། མི་ཆེ་བ། མི་གཏུང་བ། གྲོ་མ་སྒྲར་བ། ཤིན་ཏུ་མཐོང་། འོག་མིན་རྣམས་སུ་སྒྲིབ་དེ་ཡང་སྒྲོན་སོ་སྒྲིབ་ཏེན་ལ་ཡང་སྤྲིད་འཕེན་བྱེད་གྱི་ལས་བསགས་པ་ཉིད་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཟག་བཅས་ཀྱི་སྒྲོ་བས་ཀྱིས་གནས་གཙང་དུ་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། བསམ་གཏན་དག་པ་བའི་དབང་གིས་ཡང་སྤྲིད་འཕེན་བྱེད་གྱི་ལས་གསར་དུ་གསོག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །གང་དུ་སྤྲེལ་མ་བསྒྲོམ་པ་ནི། དང་པོར་མིའི་ཏེན་ལ་བསྒྲོམ་ཞིང་། ཕྱིས་ཉམས་པ་གཟུགས་ཁམས་སུ་སྤྲེལ་བར་བྱེད། ཉམས་པའི་དབང་གིས་ཆངས་རིས་སོགས་སུ་སྒྲིས་པ་ཡིན་གྱི་མ་ཉམས་ན་གནས་གཙང་དུ་སྒྲིབ་པར་མངོན་ལ། སྤྲེལ་བསྒྲོམ་ལས་ཉམས་པ་ཡོད་ཀྱང་། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་དངོས་གཞི་ཟག་མེད་ལས་ཉམས་པ་མེད་ལ། ཟག་བཅས་ལས་ཉམས་པ་ཡོད་པ་ནི་བསམ་གཏན་དང་པོ་སོགས་སུ་སྒྲིབ་ལེན་པས་འགྲུབ་བམ་སྒྲུམ་སྟེ་དབྱེད་པར་བྱའོ།

བཞི་པ་དག་བཙོམ་ཞུགས་གནས་ཡོད་དེ། དག་བཙོམ་པ་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་འཇུག་པ་གང་ཞེན། གང་སྤྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་བརྒྱུད་སྤངས་པའི་ལམ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གོ། །དག་བཙོམ་པ་གང་ཞེན། གང་སྤྲིད་པའི་རྩེ་མོ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་རྣམ་པ་དགུ་པ་སྤངས་པའི་ལམ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་

གོ་^{༡༥} །ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། གོང་མའི་ཆ་མཐུན་ལྷ་སྤངས་པས་རབ་རྩ་བྱེ་བའི་དགེ་སྦྱོང་ཚུལ་གྱི་
འབྲས་བུ་ཐོབ་ཕྱིར་དུ་བརྩོན་པའི་གང་ཟག་དེ། དག་བཙམ་ཞུགས་པ་དང་། དེས་རབ་རྩ་བྱེ་བའི་འབྲས་
བུ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་དག་བཙམ་འབྲས་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་ཁམས་གསུམ་གྱི་ཉོན་
མོངས་ཐམས་ཅད་སྤངས་པས་དག་བཙམ་པར་འགྱུར་ན། གོང་མའི་ཆ་མཐུན་ལྷ་སྤངས་པས་དག་
བཙམ་པར་འགྱུར་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། གཙོ་བོ་བསྟུ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་
འབྲུང་བ་ལས་སྤང་བའི་གཙོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། གོང་མའི་ཆ་མཐུན་ལྷ་ཡོད་དེ། གཟུགས་
གཟུགས་མེད་གྱི་སྐུ་བསྟུ་གྱི་འདོད་ཆགས་གཉིས་གོད་པ་ར་རྒྱལ་མ་རིག་པ་རྣམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དག་བཙམ་པ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་དུག་ཡོད་པའི་ཡོངས་སུ་ཉམས་པའི་ཆོས་ཅན་སོགས་དང་པོ་ལྷ་
དབང་པོ་བརྟུལ་པོ་མཐོང་ཆོས་ལ་བདེར་གནས་ལས་ཉམས་པའི་སྐུ་ལ་བ་ཅན་དང་། དུག་པ་མི་འབྲུག་
པའི་ཆོས་ཅན་ནི་དབང་པོ་རྣོན་པོ་མཐོང་ཆོས་ལ་བདེར་གནས་ལས་ཉམས་པའི་སྐུ་ལ་བ་ཅན་མ་ཡིན་
པ་དང་། མཛོད་པ་ནི་དང་པོ་ལྷ་དག་བཙམ་ལས་ཉམས་ནས་རྒྱུན་ཞུགས་གྱི་བར་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད་དེ་
ལུགས་གཞན་ནོ།།

གོང་དུ་བཛོད་པའི་སྡེ་ཚན་བདུན་ལས་ཁམས་ཀྱིས་དབྱེ་བ་དང་། སྦྱོང་པས་དབྱེ་བ་གཉིས་
ཀྱང་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། འདོད་པར་སྦྱོང་པའི་སོ་སོ་སྦྱེ་བོ་གང་ཞེ་ན།^{༡༦} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དང་པོ་དང་། མས་
པས་སྦྱོང་བ་ཅན་གང་ཞེ་ན།^{༡༧} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཕྱི་མ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

ལྷ་པ་རྒྱུན་ཞུགས་བྱེ་བྲག་རྩ་བཤད་པ་ཡོད་དེ། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་གང་ཟག་ཅིས་གང་གསུངས་པ་
ལ་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་ནི་གཉིས་ཏེ། རིམ་གྱིས་པ་དང་ཅིག་ཅར་ངེས་པར་འབྱེན་པའོ།^{༡༨} །ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། སྤང་
བྱ་རིམ་གྱིས་པའི་རྒྱུན་ཞུགས་དང་སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་བའི་རྒྱུན་ཞུགས་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཡོད་
དེ། རིམ་གྱིས་པ་ནི་རི་རྒྱུད་བརྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་འབྲུང་བ་ལས་འཛིག་རྟེན་པའི་སྒྲོམ་ལམ་གྱིས་ཅི་ཡང་
མེད་མན་ཆད་ལ་ཆགས་བྲལ་སྒྲོན་དུ་བཏང་ནས་སྤིང་ཉོན་སྦྱོང་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུན་ཞུགས་ཞེག་ལ་
འཛིག་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཡོད་དེ། ཅིག་ཅར་ངེས་པར་འབྱེན་པ་ནི་གང་བདེན་པ་རྣམས་མཛོན་པར་རྟོགས་པར་
བྱས་ནས། མི་ལྟོགས་མེད་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱིས་ཁམས་གསུམ་ན་སྦྱོང་པའི་ཉོན་
མོངས་པ་རྣམས་རྣམ་པས་ཅིག་ཅར་སྦྱོང་སྟེ། འདི་ནི་རྒྱུན་དུ་ཞུ་བའི་འབྲས་བུ་དང་། དག་བཙམ་པའི་འབྲས་བུ་དང་།
འབྲས་བུ་གཉིས་ལ་གདགས་སོ། །ཕལ་ཆར་ནི་མཐོང་བའི་ཆོས་སམ་འཆི་བའི་དུས་གྱི་ཆོ་ཀུན་ཤེས་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་

དོ། །གལ་ཏེ་མི་བྱེད་ན་ཡང་དེ་སྒྲོན་ལམ་གྱི་སྒྲོབས་ཅན་ཡིན་ཏེ། སྒྲོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་འདོད་པའི་ཁམས་ཉིད་ལྷན་སྒྲུ་སྒྲེ་སངས་རྒྱུ་འབྱུང་བ་མེད་ན་རང་རྒྱལ་བར་འགྱུར་དོ།¹⁹⁹ །ཞེས་སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་བའི་རྒྱན་ཞུགས་དེ་བྱུང་ཆོས་མང་པོས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་པར་བསྟན་པའི་བྱིར། རོ་བོ་བདེན་པ་²⁰⁰ མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་འཕགས་པ་ཡིན་པ། སྤང་བྱ་ཁམས་གསུམ་པའི་སྒྲོམ་སྤངས་ཉན་མོངས་ཅིག་ཅར་དུ་སྤོང་བ། སེམས་རྟེན་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྟོགས་མི་ལྟོགས་མེད་ལ་བརྟེན་པ། ལམ་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱིས་སྤོང་བ། སྤྱིར་སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་བ་འབྲས་བུ་བཞིའི་ནང་ནས་ཐོག་མཐའ་གཉིས་ལ་འཛིག་པ། དལ་ཆེར་ཆེ་འདི་ཉིད་ཀྱི་མཐོང་ཆོས་སམ། འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཆོ་སྟེ་བར་སྤྲིད་ཀྱི་རྟེན་ལ་མཐུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པ། གལ་ཏེ་རྟེན་དེ་གཉིས་མངོན་དུ་མི་བྱེད་ན། སྒྲོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་འདོད་པའི་ཁམས་སུ་སྒྲེས་ནས་སངས་རྒྱུ་འབྱུང་བ་དང་འཕྲད་ན་ཉན་ཐོས་དག་བཅོམ་དུ་འགྱུར་བ་དང་། མ་འཕྲད་ན་རང་རྒྱལ་དག་བཅོམ་དུ་འགྱུར་བར་བསྟན་པའི་བྱིར། དེ་ཡང་མཐོང་བའི་ཆོས་སམ་ཞེས་པ་རྒྱན་ཞུགས་མཐོང་ཆོས་ཞི་དང་། འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཆོ་སྟེ་ཞེས་པས་རྒྱན་ཞུགས་བར་འདའ་བ་དང་། འདོད་པའི་ཁམས་ཉིད་ལྷན་སྒྲུ་ཞེས་པས་རྒྱན་ཞུགས་སྒྲུ་འདའ་བ་བསྟན།

ཁ་ཅིག འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཆོ་སྟེ་ཞེས་པས་འཆི་སྤྲིད་ཀྱི་སྒྲོན་ཅམ་ལ་མཐུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱན་ཞུགས་བསྟན་ཞེས་ཟེར། མི་འཐད་དེ། དེ་འདྲའི་རྒྱན་ཞུགས་ཡིན་ན། རྒྱན་ཞུགས་མཐོང་ཆོས་ཞི་ཡིན་དགོས་པས་མཐོང་བའི་ཆོས་སམ་ཞེས་པ་དང་སྒྲོམ་པའི་བྱིར། ཡང་འཆི་སྤྲིད་ཀྱི་དུས་སུ་མཐུང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱན་ཞུགས་བསྟན་ཞེས་ཟེར་བའང་མི་འཐད་དེ། དེ་ཡོད་ཕྱིན་ཆད་མཐོང་ཆོས་ཞི་ལས་མ་འདས་པའི་བྱིར་དང་། འཆི་སྤྲིད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སེམས་ཀྱན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་པས་ལུང་མ་བསྟན་དུ་བྱ་དགོས་པ་གང་ཞིག །འདས་ལམ་གྱི་དངོས་ཀྱི་སེམས་རྟེན་ལ་དགེ་བས་བྱུང་བའི་བྱིར། སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་བ་འབྲས་བུ་ཐོག་མཐའ་གཉིས་ལ་འཛིག་པར་གསུངས་པས་ཞུགས་པ་གཉིས་ཀྱང་སྤྱར་དུ་རུང་བར་བཤད་དོ། ཁ་ཅིག རང་སངས་རྒྱུ་ལ་མི་སྒྲོབ་པས་བྱུང་བ་ཅེས་ཟེར། ཡང་ཁ་ཅིག །སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་བའི་རྒྱན་ཞུགས་འདོད་ཁམས་སུ་སྒྲེས་ནས་སངས་རྒྱུ་འབྱུང་བ་དང་མ་འཕྲད་ན་ཆོགས་སྤྲིད་ཀྱི་རང་རྒྱལ་དག་བཅོམ་དུ་འགྱུར་བ་ལ་རང་རྒྱལ་གྱི་སྒྲོམ་ལམ་བསྐྱེད་དགོས་ཟེར། གཉིས་ཀ་མི་འཐད་དེ། རྣམ་བཤད་ལས། སངས་རྒྱུ་ལྟར་རང་སངས་རྒྱུ་ལ་མི་སྒྲོབ་པས་བྱུང་བར་འདོད་པ་ནི་དོན་མ་ཡིན་ཏེ། རང་སངས་རྒྱུ་ལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སངས་རྒྱུ་བར་བྱེད་པ་དང་།

རང་ཉིད་སངས་རྒྱུས་པ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པས། བྱིས་རང་རྒྱལ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཉན་ཐོས་མ་གཏོགས་
སློབ་པ་ཡང་དེ་ལྟར་ཁས་སྒྲུབ་པར་བྱའོ།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིས་ འདི་སྐོར་ཅུང་ཟད་ཐ་བས་
སྒྲུབ་པས་ཞིབ་ཏུ་བསམ་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ། མངོན་པར་རྟོགས་པ་རྣམ་པར་གཞག་པ་གང་ཞེན།^{༡༦} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མངོན་པར་
རྟོགས་པའི་རྣམ་གཞག་འཆད་པ་བྱུང་སྟེ། མངོན་པར་རྟོགས་པ་བཅུ་སྟེ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མངོན་རྟོགས་
ཀྱི་དབྱེ་བ་འཆད། ཆོས་མངོན་པར་རྟོགས་པ་གང་ཞེན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་འཆད།
ཉན་ཐོས་ཀྱི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ལས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཅི་ན། ཞེས་
སོགས་ཀྱིས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་དང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དེ་
འཆད་པའི་བྱིས་

དང་པོ་བྱུང་སྟེ། ཆོས་མངོན་རྟོགས། དོན་མངོན་རྟོགས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་རྟོགས། རྗེས་
ལ་མངོན་རྟོགས། དཀོན་མཆོག་མངོན་རྟོགས། ཀུན་ཏུ་མི་འབྱུང་བ་མངོན་རྟོགས། མཐར་ཐུག་གི་
མངོན་རྟོགས། ཉན་རང་བྱང་སེམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་རྣམས་སུ་དབྱེ་བའི་བྱིས་ གཉིས་པ་བྱུང་སྟེ།
མངོན་རྟོགས་དང་པོ་བདུན་རིམ་པ་བཞེན། ཆོགས་ལམ་སྦྱོར་ལམ་མཐོང་ལམ་སྒྲོམ་ལམ། སྐྱབས་
གནས་ལ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བའི་ཐེ་ཚོམ་ཉོན་མོངས་ཅན་སྒྲུངས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་
ལ་ཤེས་ནས་དད་པ་ཐོབ་པ། སྟོག་གཅོད་སོགས་སྒྲར་ཀུན་ཏུ་མི་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སྦྱོར་སྟོབས་
ཀྱིས་ཐོབ་ནས་ངན་འགྲོའི་རྣམ་སྤྲིན་འབྱུང་བ་པའི་སྐལ་བ་ཅན་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མི་
སློབ་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་ལ་འཛོག་པའི་བྱིས་ བྱི་མ་གསུམ་གོ་སྟོ། གསུམ་པ་བྱུང་སྟེ། དམིགས་པའི་ཁྱད་
པར་^{༡༧} ཞེས་པ་ནས། འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར་ལོ། །ཞེས་པའི་བར་ཀྱིས་ཁྱད་པར་བཅུ་སྟེར་བསྟན། འབྲས་
བུའི་ཁྱད་པར་ནི།^{༡༨} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར་གྲེ་བྲག་ཏུ་འཆད་པའི་བྱིས་ བྱི་མ་བྱུང་
སྟེ། རྣམ་པ་ལྗེའི་ཁྱད་པར་དང་། ཞེས་པ་ཡན་ཀྱིས་གནས་འབྱུང་བའི་ཁྱད་པར་ ཡོན་ཏན་འབྱུང་བར་
བྱེད་པའི་ཁྱད་པར་ རྣམ་དག་གི་ཁྱད་པར་ ཞིང་དག་པར་བྱེད་པའི་ཁྱད་པར་ ལུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་
ལོངས་སྟོན་ཀྱི་ཁྱད་པར་ ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཉི། ས་བཅུའི་གནས་སྐབས་ནས་སྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཁྱད་
པར་དེ་བསྟན། སྐུ་གསུམ་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། བྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཁྱད་པར་དང་།^{༡༩} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་
སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ས་ན་ཡོད་པའི་འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར་དེ་བསྟན་པའི་བྱིས་

འོན། མངོན་རྟོགས་དེ་དག་དང་འབྲེལ་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱང་པར་རི་ལྷ་བྱ་ཞེན། བཤད་
དུ་ཡོད་དེ། ཚད་མེད་པ།^{༡༧} ཞེས་སོགས་ཀྱིས། ཚད་མེད་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་མངོན་རྟོགས་
གང་གིས་བསྐྱུས་པ་དེ་འཆད། དེ་དག་ཚད་མེད་པ་རྣམས་དང་།^{༡༨} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཚད་མེད་བཞི་ནས་
རྣམ་མཁུན་གྱི་བར་སྡེ་ཚན་བཅུ་དགུ་པོ་དེ་འཆད། གཞུང་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོད་མོང་དང་སྤྱོད་མོང་
མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། བྱམས་པ་གང་ཞེན། ཞེས་པ་ནས། སེམས་དང་
སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཚོས་རྣམས་སོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་སྤྱོད་མོང་བའི་ཡོན་ཏན་དེ་འཆད། མཚན་དང་དཔེ་
བྱད་བཟང་པོ་རྣམས་གང་ཞེན།^{༡༩} ཞེས་པ་ནས། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཚོས་རྣམས་སོ། ཞེས་པའི་
བར་གྱིས་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། འདི་ནས་བཟུང་སྟེ། རྣམ་པར་ཐར་པ་རྣམས་འགྲུབ་པར་བྱེད་དོ།^{༢༠} ཞེས་
པའི་བར་གྱིས་ཞི་གནས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་སྤྱོད་མོང་བའི་ཡོན་ཏན་དེ་འཆད། ཉན་མོངས་པ་མེད་པ་
གང་ཞེན།^{༢༡} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལྷག་མཐོང་གིས་བསྐྱུས་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་
གྲུབ་སྟེ། བྱམས་པ་གང་ཞེན། བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་པ་དང་འབྲད་པར་ཤོག་ཅིག་
པར་བསམ་པའི་གནས་པ་ཡང་དག་པར་འབྱོར་བའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་པ་དང་། དེ་དག་དང་
མཚུངས་པར་ལྷན་པའི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཚོས་རྣམས་སོ། སྟོང་རྗེ་གང་ཞེན། སེམས་ཅན་རྣམས་སྟུག་
བསྐྱེལ་དང་བྲལ་བར་ཤོག་ཅིག་པར་བསམ་པའི་གནས་པ་ཡང་དག་པར་འབྱོར་བའི་ཞེས་བྱ་བ་སྐྱེ་མ་བཞེན་ནོ། ཉག་ལ་
བ་གང་ཞེན། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བདེ་བ་དང་མི་བྲལ་བར་ཤོག་ཅིག་པར་བསམ་པའི་གནས་པ་ཡང་དག་པར་འབྱོར་
བའི་ཞེས་བྱ་བ་སྐྱེ་མ་བཞེན་ནོ། བཏང་སྟོམས་གང་ཞེན། བསམ་གཏན་ལ་བརྟེན་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་པར་
བསམ་པའི་གནས་པ་ཡང་དག་པར་འབྱོར་བའི་ཞེས་བྱ་བ་སྐྱེ་མ་བཞེན་ནོ།^{༢༢} ཞེས་པས་ཞི་གནས་ཀྱིས་བསྐྱུས་
པའི་སོ་སྟེ་དང་སྤྱོད་མོང་བའི་ཡོན་ཏན་དེ་འཆད། གཞུགས་ཅན་གཞུགས་རྣམས་ལ་རི་ལྷ་བྱ་ཞེན།^{༢༣} ཞེས་
པས། དེས་བསྐྱུས་པའི་ཉན་ཐོས་དང་སྤྱོད་མོང་བའི་ཡོན་ཏན་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། རང་
གི་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྟོན་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་ལ་བརྟེན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཚད་མེད་
པ་བདེ་བ་དང་ལྷན་པར་ཤོག་ཅིག་སྟུམ་པ་དང་། སྟུག་བསྐྱེལ་དང་བྲལ་བར་ཤོག་ཅིག་སྟུམ་པ་དང་།
བདེ་བ་དང་མི་བྲལ་བར་ཤོག་ཅིག་སྟུམ་པ་དང་། ཉེ་རིང་ཆགས་སྤང་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་བཏང་
སྟོམས་ལ་གནས་པར་གྱུར་ཅིག་སྟུམ་པའི་སེམས་བྱུང་རྣམས་རིམ་པ་བཞེན་བྱམས་པ་ཚད་མེད་དང་།

དགའ་བ་ཚད་མེད་དང་། བཏང་སྟོམས་ཚད་མེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་བྱིར།

སྐབས་འདིར་རྣམ་བཤད་དུ་སྟོང་ཐེ་ཚད་མེད་སོགས་ལ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྟུག་བསྐལ་དང་བྲལ་བར་ཤོག་ཅིག་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་གསུངས་ལ།^{༡༩༦} འཇུག་ཁྲིམ་ཆེན་མོར། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྟུག་བསྐལ་ལས་སྦྱོབ་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པས་ཉན་རང་གི་སྟོང་ཐེ་དང་ཁྱད་པར་ཆེའོ།^{༡༩༧} །ཞེས་བྱ་བ་གཉིས་མི་འགལ་བའི་རྒྱལ་ཤེས་དགོས་ལ། དེ་ཡང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྟུག་བསྐལ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཅིས་བྱུང་བ་སེམས་ཅན་ཚད་མེད་ལ་སྦྱར་ནས་རྒྱ་ཆེ་རྒྱ་གི་ཁྱད་པར་བྱེན་རུང་ངམ་སྟུང་སྟེ་དབྱེད་པར་བྱའོ།

འོ་ན་ཚད་མེད་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་གང་ཟག་གིས་ཉེན་གང་ལ་བཏེན་ནས་སྦྱབ་པ་ཡིན་ཞེན། བཤད་དུ་ཡོད་དེ། ཡོན་ཏན་འདི་རྣམས་ཇི་ལྟར་མངོན་པར་སྦྱབ་ཅེ་ན། བྱི་རོལ་པའམ། ཉན་ཐོས་སམ། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་ཡང་རྒྱ་སྟེ། དག་པའི་བསམ་གཏན་བཞི་ལ་བཏེན་ནས་ཚད་མེད་པ་རྣམས་མངོན་པར་སྦྱབ་པོ། །ཚད་མེད་པ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བར་མངོན་པར་ཤེས་པ་ལྟ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །ཡོན་ཏན་ལྟག་མ་རྣམས་ནི་ཉན་ཐོས་སམ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་འམ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡང་རྒྱ་སྟེ་རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པའི་བསམ་གཏན་བཞི་ལ་བཏེན་ནས་མངོན་པར་སྦྱབ་པོ།^{༡༩༨} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལས། ཚད་མེད་བཞི་དང་མངོན་ཤེས་ལྟ་བྱི་རོལ་པ་དང་། ཉན་ཐོས་དང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་གསུམ་གྱིས་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིའི་སྟོམས་འཇུག་དག་པ་བ་བཞི་པོ་གང་རུང་ལ་བཏེན་ནས་སྦྱབ་པོ། །ཡོན་ཏན་ལྟག་མ་རྣམས་ཐར་སོགས་ཉན་ཐོས་དང་ཐུན་མོང་བའི་སྟེ་ཚན་དུག་དང་ཟག་ཟད་ཀྱི་མངོན་ཤེས་རྣམས་ཉན་ཐོས་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རབ་མཐའི་བསམ་གཏན་བཞི་ལ་བཏེན་ནས་སྦྱབ་པའི་བྱིར་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལན་མང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྣམ་གནས་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་ཀྱང་སྦྱབ་པར་བྱེད་པའི་བྱིར། ཚད་མེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལས་ཅི་མཛད་ཅེ་ན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་སོ་སོའི་བྱེད་ལས་དེ་འཆད་པའི་བྱིར།

གསུམ་པ། ཅིའི་བྱིར་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་སྟོན་མེད་པ།^{༡༩༩} སོགས་ཀྱིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གང་ཟག་དང་དེས་རྒྱུད་ལ་སྟེ་བའི་ཚོས་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཆད་པ་བྱུབ་སྟེ། རྒྱུན་ལ་འཇུག་པ་ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པའི་བྱིར་རྟོ།^{༢༠༠} །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུན་ལྟགས་འབྲས་གནས་སོགས་མི་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཚན་འཆད། བྱང་རྒྱུ་

སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི། ཞེས་སོགས་གྱིས་བྱང་སེམས་གྱི་ལམ་སྒྲིབ་པ་གང་གི་གཉེན་པོར་བསྐྱོམ་པ་དེ་
འཆད། ཡང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ཤེས་བྱ་ལ་མཁས་པ་དང་། ཞེས་སོགས་གྱིས་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་གང་
ལ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གསུམ་སྟེ། གཉེས་པ་གྲུབ་སྟེ། བྱང་རྒྱུ་སེམས་
དཔའ་རྣམས་ནི་བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱས་ནས་ས་བརྒྱུན་མས་སུ་བསྐྱོམ་པའི་ལམ་ལ་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པའི་
གཉེན་པོ་ལམ་བསྐྱོམ་གྱི་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པའི་གཉེན་པོ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༣༡} ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། རབ་
དགའ་ལ་སོགས་ས་བརྒྱའི་བསྐྱོམ་ལམ་རྣམས་གྱིས་རང་གི་ངོས་སྒྲུབ་གྱི་སྤང་བྱ་ཤེས་སྒྲིབ་གཙོ་བོར་
སྤྲོང་བར་བྱེད་གྱི་ཉོན་སྒྲིབ་སྤང་བྱའི་གཙོ་བོར་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤེས་སྒྲིབ་དངོས་སུ་སྤྲོང་བའི་ཞར་
ལ་ཉོན་སྒྲིབ་སྤྲོང་བྱས་པའི་ཕྱིར། དེ་བྱང་རྒྱུ་ཐོབ་པ་ན་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཅིག་ཅར་
སྤང་བོ། ཅིག་ཅར་དག་བཅོམ་པ་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་འགྱུར་རོ།^{༡༣༢} ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། དེ་གཉེས་
དངོས་སུ་སྤྲོང་བ་དེའི་སྟོབས་གྱིས་ཅིག་ཅར་དག་བཅོམ་པ་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར།

འོ་ན། དམན་ལམ་སྟོན་མ་སོང་གི་བྱང་འཕགས་ལ་སེམས་རྒྱུད་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བར་བྱེད་པ་
སོགས་ཉོན་མོངས་པའི་ཉེས་པ་མ་ཁེགས་པར་བཤམ་ལོ། ཞེན་སྒྲིབ་མེད་དེ། དེ་ནི་ཉོན་མོངས་མ་སྤངས་སུ་
ཟིན་ཀྱང་། རྣམས་དང་སྒྲན་གྱིས་བསད་པའི་དྲུག་ལྟ་བུ་དང་། དཔེར་ན་སྤངས་པའི་དག་བཅོམ་ལྟར་ས་ཐམས་ཅད་དུ་
ཉོན་མོངས་པའི་ཉེས་པ་མི་བྱེད་དོ།^{༡༣༣} ཞེས་འབྲུང་བ་ལས། དེ་ལྟ་བུའི་བྱང་འཕགས་ལ་ཉོན་མོངས་མངོན་
‘དུ་གྱུར་ཀྱང་རྣམས་དང་སྒྲན་གྱིས་བསད་པའི་དྲུག་ལྟ་བུ་དང་། ཉོན་སྒྲིབ་སྤངས་པའི་དག་
བཅོམ་པ་ལྟར་དེའི་དབང་གིས་སྒྲིབ་པ་ལེན་མི་དགོས་ཤིང་། རང་གཞན་ལ་གཞོད་པ་བྱུང་བྱེད་ཀྱང་མེད་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ས་བརྒྱུན་མས་སུ་བསྐྱོམ་པའི་ལམ་ལ་ཞེས་པའི་གཞུང་གི་བྱས་པས་ས་དང་པོས་
བསྐྱུས་པ་སྐྱོམ་ལམ་གསལ་བར་བསྟན། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་གཉེས་ཅིག་ཆར་སྤྲོང་
ཞེས་པའི་བྱས་པས་དམན་ལམ་སྟོན་དུ་མ་སོང་བའི་རྒྱན་མཐའ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དེ་སྒྲིབ་པ་གཉེས་
ཀའམ་བདག་འཛིན་གཉེས་ཀའི་དངོས་གྱི་གཉེན་པོར་གྱུ་བ། དེ་ལ་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་གྱིས་
དངོས་གཉེན་ཡིན་ན། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་རྟོགས་རིགས་སུ་གནས་དགོས་པར་འགྱུར་
རོ་སྟམ་ན་ནི། བཞད་གང་གྱི་གནས་སོ། །དཔེར་ན་སྤངས་པའི་དག་བཅོམ་པ་ལྟར་ཞེས་པའི་གཞུང་
འདིས་ནི་ཚོང་རྟེན་པས་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཅིག་ཅར་དུ་སྤྲོང་བར་གསུངས་པ།^{༡༣༤}

བག་ལ་ཉལ་གྱི་ཉོན་སྒྲིབ་དང་ཤེས་སྒྲིབ་ཅིག་ཅར་དུ་སྤོང་བ་ལ་འབྲུ་བསྟན་ནས་བག་ལ་ཉལ་གྱི་ཉོན་
སྒྲིབ་ཤེས་སྒྲིབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཀག་པ་ཡིན་ཏེ། མ་བཀག་ན་འདིར་བསྟན་སྤངས་པའི་དགྲ་བཙུག་པ་དེ་
སངས་རྒྱལ་ལ་འཆད་དགོས་པས་ཏ་ཅང་མི་འཆམ་པའི་ཕྱིར། ལན་མེད་དོ།

ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་གྱི་དཀའ་བའི་གནད་འགྲེལ་པ་ལས་བཞི་པ་འཐོབ་པ་རྣམ་
ངེས་ཀུན་ལས་བརྟམ་གྱི་དཀའ་འགྲེལ་ལོ། །

ལེའུ་ལྔ་པ། འབེལ་གཏམ་རྣམ་ངེས་ཀུན་བརྟམ་གྱི་དཀའ་འགྲེལ།

༥ ལྔ་པ་འབེལ་གཏམ་རྣམ་ངེས་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ་བཤད་དུ་ཡོད་དེ། འབེལ་བའི་གཏམ་གྱི་
རྣམ་པར་ངེས་པ་གང་ཞེན། རྣམ་པ་བདུན་ཏེ། དོན་རྣམ་པར་ངེས་པ་དང་། རྣམ་པར་བཤད་པ་རྣམ་པར་ངེས་པ་དང་།
རབ་ཏུ་ཕྱེ་ནས་ཀློང་ཏུ་བསྟན་པ་རྣམ་པར་ངེས་པ་དང་། ཡང་དག་པ་དྲི་བ་རྣམ་པར་ངེས་པ་དང་། བསྟུ་བ་རྣམ་པར་ངེས་པ་
དང་། སྒྲ་བ་རྣམ་པར་ངེས་པ། ལྡེམ་པོ་དགོངས་པ་རྣམ་པར་ངེས་པའོ།^{༡༣༥} །ཞེས་པས་མདོར་བསྟན། ལྷག་མ་
རྣམས་ཀྱིས་རྒྱས་པར་འཆད་པའི་ཕྱིར།

ཕྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། དོན་རྣམ་པར་ངེས་པ་གང་ཞེན།^{༡༣༦} ཞེས་པ་ནས། སེམས་མཉམ་པར་མ་གཞག་པ་
ལས་རྣམ་པར་དགོལ་བ་དགོན་པའོ་ཞེས། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་ཚུལ་སྒྱིར་བསྟན། ལྡེམ་
པོར་དགོངས་པ་རྣམ་པར་ངེས་པ་གང་ཞེན། མིང་གི་ཚོགས་དང་། ཚོགས་གི་ཚོགས་དང་། ཡི་གེའི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས་
དོན་གཞན་དུ་བརྗོད་ལ་དོན་གཞན་དུ་ཡོངས་སུ་བསྒྱུར་བ་སྟེ་རྗོད་དུ་པ་དང་མ་ནི་བསད་བྱས་ཤིང་། རྒྱལ་པོ་གཙང་
སྒྲ་ཅན་གཉིས་དང་། །ཡུལ་འཁོར་འཁོར་དང་བཅས་བཙུག་ན། མི་དེ་དག་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་
བུའོ། །ཡང་རྗོད་དུ་ཡིད་མི་ཆེས་དང་བྱས་མི་གཞོ། མི་གང་བྱིས་འབེབས་བྱེད་པ་དང་། གོ་སྐབས་བཙུག་དང་
སྒྲུགས་པ་ཟ། དེ་ནི་སྒྲེས་བུ་མཚོག་ཡིན་ནོ། སྟིང་པོ་མེད་ལ་སྟིང་པོར་ཤེས། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལ་ལེགས་པར་གནས།
ཉོན་མོངས་པས་ནི་རབ་ཉོན་མོངས། བྱང་རྒྱལ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར།^{༡༣༧} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་དང་དོན་གྱི་མདོའི་དོན་འཆད་ཚུལ་བྱེད་བྲག་ཏུ་འཆད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་མདོན་པར་སྒྲུབ་པའི་སྟེའོ།^{༡༣༨} ཞེས་པའི་བར་གྱིས་གཏན་

ལ་འབེབས་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་དེ་འཆད། རབ་ཏུ་བྱེ་ནས་ཀུན་ཏུ་བསྟན་པ་གཏན་ལ་དབབ་པ་གང་ཞེན།^{༡༣༩}
 ཞེས་པ་ནས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ་བའོ། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་
 དེ་འཆད། བསྟར་བ་རྣམ་པར་ངེས་པ་གང་ཞེན།^{༡༤༠} ཞེས་པ་ནས་དོན་ཐམས་ཅད་བསྟར་བ་རྣམ་པར་ངེས་པའོ།
 ཞེས་པའི་བར་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་རྟེན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་དེ་འཆད། སྒྲ་བ་རྣམ་པར་ངེས་པ་གང་
 ཞེན།^{༡༤༡} ཞེས་སོགས་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་བྱེད་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་དེ་འཆད་པའི་ཕྱིར། བྱི་མ་
 གྲུབ་སྟེ། རག་སྒྲས་པའི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ཡིན་ལ། སྒྲ་བ་དེ་ལ་ཡང་མཐུན་པར་སྒྲ་བ་དང་།
 རྩོད་པ་སྒྲ་བ་དང་། རྟོག་པ་སྒྲ་བ་དང་། གདམས་པ་སྒྲ་བ་སོགས་ཡོད་ལ། སྒྲ་བའི་ཞལ་བྱེ་བ་དེ་
 དབང་པོ་དང་། སྒྲ་བའི་གཞི་སྟེ་གང་ཟག་དང་ཆོས་གྱི་ཁྱད་པར་སོགས་དང་། སྒྲ་བ་བྱེད་ཡན་ལག་ལྔའི་
 སྒོ་ནས་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། སྒྲ་བའི་རྒྱན་སོགས་ཀྱང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཡན་ལག་ལྔ་ཡོད་དེ། དམ་
 བཅའ་བ་དང་། གཏན་ཆོགས་དང་། དཔེ་དང་། ཉེ་བར་སྒྱར་བ་དང་། མཐུག་སྒྲུད་པ་དང་། ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་ལྟ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདིས་སྒྲ་བ་བྱེད་ཡན་ལག་ལྔ་ལྟན་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། འཆད་པའི་
 ཆོད་ལྟར་བཞེད་དོ། སྒྲ་བའི་རྒྱན་ཡོད་དེ། འབྲེལ་མེད་གྱི་གཏམ་སྒྲ་བ་དང་། ཅལ་ཅལ་སྒྲ་གཏམ་གྱི་
 ཉེས་པ་སྒྲངས་ནས། གཞུང་ལུགས་ལེགས་པར་ཤེས་པ། སྒྲ་སྒྱུར་མེད་པར་སྒྲ་ལུས་པ། སྒྲ་བ་ལ་མི་
 འཛིགས་པ་དང་། སྒྲ་བ་བཏན་པ་སོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་བདག་ལེགས་སུ་འདོད་པས། རྩོད་
 པའི་ལེགས་པར་ཤེས་པར་བྱ་ཡི། དུས་ཀྱན་ཏུ་རྩོད་ཅིང་སྒྲ་བར་མི་བྱ་སྟེ། ཆོས་མདོན་པའི་མདོ་ལས།
 གནས་བཅུ་གཉིས་མཐོང་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་བའི་བྱེད་ལ་བརྩོན་པ་ནན་ཏན་སྟོང་
 པོར་བྱེད་པ་སེམས་ཅན་བསྟུན་པ་ལྟར་དུ་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མདོན་པར་
 རྫོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བར་འདོད་པས་གཞན་དག་དང་རྩོད་པས་སྒྲ་བར་མི་བྱའོ།^{༡༤༢} ཞེས་གསུངས་
 པས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།

ཆོས་མདོན་པ་ཀྱན་ལས་བརྩས་གྱི་དཀའ་བའི་གནད་འབྲེལ་པ་ལས་ལྟ་བུ་འབེལ་གཏམ་
 རྣམ་ངེས་ཀྱན་ལས་བརྩས་གྱི་དཀའ་འབྲེལ་ལོ། །

བཞེ་པ་མཐུག་གི་དོན་བཤད་པ་ཡོད་དེ། མཛད་པ་པོ་གང་གིས་མཛད་པ། ལོ་པཎ་གང་
 གིས་བསྒྱུར་བ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་གྱིས་

མཛོན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཡོད་དེ། རྒྱ་གར་མཁན་པོ་ཇི་ན་མི་ཏུ་དང་། བྱི་ལེན་ཏུ་བོ་རྟེ་དང་། ལྷ་ཆེན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་བརྟེ་ཡེ་ཤེས་སྤེས་བསྐྱར་ཅིང་ལྷས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཕྱིར་རོ།

སྤྲུམ་པ། དེས་དོན་གསུང་རབ་དགོངས་པ་དེས་འགྲེལ་གྱི། །རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཤེར་
ཕྱོགས་མདོ་སྤེ་གང་། །རྒྱས་འབྲས་བསྐྱས་པའི་དགོངས་དོན་གསལ་བྱེད་པ། །ཆོས་མཛོན་ཀུན་ལས་
བརྟུས་པའི་གནད་དཀའ་འགྲེལ། །དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་ཉི་ལྟར་གྲགས་པ་ཡི། །མཛོན་པའི་གསུང་རབ་སྟོང་
ཐལ་བརྒྱ་པ་ནི། ཤེར་ཕྱིན་འབྲམ་པ་ཉིད་དུ་དེས་ན་ཡང་། གོ་བ་ཆགས་པ་ཉིན་སྐར་ལྟར་སྟངས་དུས་
གསུམ་མཁུན་པ་རྗེ་བརྩན་ཙོང་ཁ་པའི། །དང་དེས་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་སུ། །སྤྲུམ་ཆེད་
གཉིས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཡུམ་མདོ་སྤེ་ཡི། །དང་དེས་འབྱེད་རྩལ་ལྟས་ན་སྟོ་ལྟན་སེལ། །ཁོ་བོ་རྣམ་དཔྱོད་
བརྩོན་པ་དམན་ན་ཡང་། རྒྱལ་བའི་གསུང་ལ་མི་སྤྱེད་དད་པ་ཡིས། །རང་དབང་འཕྲོགས་ནས་དཀའ་
འགྲེལ་འདི་སྐྱར་གྱི། །རང་ཉིད་མཁས་འདོད་གཞན་དང་འགྲན་ཕྱིར་མིན། །འདིར་འབད་རྣམ་པར་
དཀར་བའི་དགོ་ཆོགས་ཀྱིས། །ཕན་བདེ་འབྱུང་གནས་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ། །འིང་དུ་གནས་ཤིང་བསྟན་
འཛིན་སྤྲེས་བུ་རྣམས། །སྤྲུམ་ཆེ་ལྟན་པོ་བསྐྱལ་བརྒྱར་གཡོ་མེད་ཤོག།

ཅེས་པ་མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུན་གྱི་དཀའ་འགྲེལ་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ཅེས་བྱ་བ་འདི་
ནི། ཡོངས་འཛིན་དམ་པ་དོན་ཡོད་དཔ་ལྟན་པའི་ཞལ་སྤེ་ནས་ལས། རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེའི་ཁྱིའི་རྟེན་ནས་ཞིབ་བཤད་
ལན་ཅིག་བོས་ཤིང་། ཕྱིས་ཞིབ་ཏུ་དབྱད་ནས་མདོ་སྤེ་གསལ་རབ་འབྲམས་པ་བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་དཔལ་རྣམ་
དཔྱོད་མཆོག་གི་སྤེས་བྱ་པའི་བསྟན་པ་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷུ་བརྒྱ་བརྒྱད་ཅུ་གཅིག་ལ་ཉི་པ་ལེའུ་བརྒྱ་གཅིག་གི་ནང་ནས་
ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་ལེའུ་དུས། ཟེལ་གནོན་ཞེས་པ་མེ་པོ་རྟ་ལོ་ལ་དཔལ་ལྟན་འབྲས་སྤྲངས་ཆོས་སྤེ་ཆེན་པོའི་གཟིམས་
ཁང་དུ་སྐྱར་བའོ།^{༡༥༩}

༥ བསྟན་བཅོས་འདིའི་བཤད་བརྒྱད་ནི། ཐུབ་དབང་། དུམས་པ། ཐོགས་མེད། དཔྱིག་གཉེན། སྟོ་བརྟན།
གང་སྤེལ། ཇི་ན་མི་ཏུ། ཀུ་ཅོག་ཞང་གསུམ། ལྷ་བའི་དོ་རྗེ། རྒྱལ་བ་ཡེ་ཤེས། སེ་བརྩན་དབང་ཕྱག་གཞོན་བྱ། གར་མི་
ཡོན་ཏན་གཡུ་དུང་དུང་། ལུར་ཆེན་པོ། རང་རྒྱ་ཡི་གསུམ། བྲང་རི་དར་མ་སྟིང་པོ། གོ་ལུ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་གནས། འབང་
དགོན་མཆོག་རྗེ་རྗེ། ཐོ་ཀུན་དགའ་རྗེ་རྗེ། མཛོན་པ་སྟོན་སྤྲུམས། མཛོན་པ་གཞོན་བྱང་། འབྲིང་མཆོམས། ཞང་སྤྱི་
དཀར་བ། བོ་དོང་རིན་ཆེན་ཅེ་མོ། ལྟག་སྤེ་སང་གེ་རྒྱལ་མཆོན། སྤང་སྟོ་གོས་བརྟན་པ། སྟོན་ཆེན་བྱང་ཅེ། རེད་མདའ་
བ་ཆེན་པོ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ། རྒྱལ་ཆབ་རྗེ། སྟོབ་དཔོན་དགོ་བ་དང་། གཞུགསོད་པ། རབ་འབྲམས་པ་བསོད་པ་དཔལ་

འབྱོར། ཡོངས་འཛིན་དམ་པ་ཨ་མོ་གླེང་ལ་ལན་ཅིག་ཞིབ་ཏུ་བློས་སོ། །འདིས་ཀྱང་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གློ་བམས་ཅད་
ནས་ཕྱོགས་བམས་ཅད་དུ་དར་ཞིང་རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པར་གྱུར་ཅིག །སཻ་མཁྲ་ལྟོ།། །།

༣༣། ཡིད་དང་ཀུན་གཞིའི་དཀའ་བའི་གནས་ཅུ་བ་བཞུགས་སོ།།

རྩིས་ལ་པ་སྤོབ་ཐང་གསལ་པ།

༣༣། རྒྱལ་དང་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་གཤེགས་པའི་བཤུལ། ཤེགས་གསུངས་ཤེགས་ལམ་ཇི་བཞིན་བྱུགས་རྒྱུད་ནས། མ་ཞོར་མ་འདྲེས་རྫོགས་པར་སྟོན་མཛད་པའི། མཁས་པའི་མཁས་པ་དེ་ལ་མགོས་བྱུག་འཚལ། རྣམ་རིག་གཞུང་གི་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བའི་གནས། ཡིད་དང་ཀུན་གཞི་གསལ་བར་བསྟན་པ་དང་། བདག་ཉིད་བྱན་པ་གསོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། སྤྲུལ་མའི་གསུང་ལ་བརྟེན་ནས་འདིར་བཤད་བྱ།།

སྤྲུལ་པའི་དམ་པས་ཐེག་པ་མཚོག། འཛིན་པར་ལུང་བསྟན་འཕགས་པ་གྲུས། ཐེག་མཚོག་རྒྱས་པར་མཛད་པའི་རྗེས། ལུང་བསྟན་བརྟེས་པའི་ཐོགས་མེད་ཀྱིས། སྤྲུལ་བཏོད་སྟོན་དུ་དབུ་མ་ཉིད།།^[༡]

མཚན་ཉིད་སྤྲུབ་པར་བྱེད་པ་དང་། དགྲ་དང་གཅིག་ཕྱར་འདོད་པ་དགག། འོན་རྣམས་བཞི་ཡིས་ཀུན་གཞི་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིད་ཤེས་པར་བྱ།།^[༢] མཚན་ཉིད་གཉིས་ལས་ཀུན་གཞི་ནི། ཉེན་དང་བརྟེན་པའི་དབྱེ་བ་ཡིས། མཚན་ཉིད་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་འདོད།།^[༣] དེ་ལ་ཉེན་གྱི་ཀུན་གཞི་ནི། འོན་དང་སེམས་ཅན་བག་ཆགས་ལ། རྣམ་པར་རིག་པ་མི་རིག་པ། ལུང་དུ་མ་བསྟན་རིག་ལ་སོགས།།^[༤] ལྟ་ཉིད་དང་ལྟ་ས་བོན་གྱི། དབང་གིས་གནས་དོན་ལུས་སུ་ནི། སྤྲུལ་ཕྱིར་དམིགས་པ་དག་ཏུ་འདོད།།^[༥] ཀུན་གཞིའི་གཟུང་ཆ་དག་ལ་ནི། རྣམ་ཤེས་ལྟ་ཡིས་འཛིན་བྱེད་ཅིང་། དྲུག་པས་ཐ་སྟད་འདོགས་པས་ན། ཁམས་གཉིས་དག་ཏུ་ངེས་པ་སྟེ།།^[༦] དེ་ལྟ་མིན་ན་གཟུགས་མེད་པ། གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་མ་འདས་དང་། གཟུགས་ཅན་ས་ུ་སུལ་འགྱུར་ཏེ། ཤེས་ལ་གཟུགས་སུ་སྤང་བ་ལས། མ་གཏོགས་ཕྱི་རོལ་མེད་ཕྱིར་རོ།།^[༧] འོག་ནའང་སེམས་ཅན་གཅིག་གི་ནི། ཀུན་གཞི་ལ་ནི་སྟོད་དང་བཅུད། ཐམས་ཅད་སྤང་ན་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི། ལྟ་ལའང་དབུལ་སྤང་འབྱུང་བ་དང་།།^[༨] དབུལ་བ་ལ་ཡང་ལྟ་རྣམས་ཀྱིས། སྟོད་བཅུད་སྤང་བ་འབྱུང་བ་དང་། ཐ་མལ་རྣམས་ལ་བསྐྱལ་བ་

ཡི། །ཡུལ་སྣ་ཚོགས་པ་སྣང་བར་འགྱུར།།[༧] དངོས་སྤྱད་གི་དབང་དོན་ནོ། །བརྒྱད་ནས་དེ་ཡི་ཚོགས་
 གྲག་ནི། །ཡུལ་དུ་སྣང་བར་གང་ནས་པ། །ཀུན་གཞིའི་ཡུལ་དུ་འང་འཛོག་པ་ཡིན།།[༡༠] དབང་དོན་
 ལས་གཞན་གྲག་པའི་ཡུལ། །ཀུན་གཞིའི་ཡུལ་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། །གྲག་པ་བརྟགས་པའི་ཡུལ་ཅན་དང་།
 །ཀུན་གཞི་བཀྱར་འཛོན་གྱིས་དབེན་ཕྱིར་།།[༡༡] བག་ཆགས་བསྒོ་གཞི་ཡིན་ཕྱིར་དང་། །དགོ་དང་མི་
 དགོ་མདོན་གྱུར་དང་། །རྒྱད་གཅིག་ལ་ནི་འཇུག་པའི་ཕྱིར། །མ་བསྐྱབས་ལུང་མ་བསྟན་དུ་གྲུབ།།[༡༢]
 ལུང་མ་བསྟན་དང་མི་གསལ་ཕྱིར། །རིག་སོགས་ལྟར་དེས་ཚོར་བཞི། །བར་མའི་འདི་ལ་བདག་ཏུ་ནི།
 །སྒྱུར་བའི་ཕྱིར་ན་ཀུན་གཞིའོ།།[༡༣] ལྷག་མ་མེད་དང་དོ་རྗེ་ལྟེ། །བར་དུ་རྒྱུན་མི་ཆད་དུ་འཇུག།[༡༤]

བརྟན་པ་ས་བོན་ཀུན་གཞི་ནི། །སྒོ་བར་བྱེད་པས་སྒོ་གཞི་ལ། །འགག་ལ་སྒོར་དུ་ཕྱོགས་
 པའི་ཚོ། །བཞག་པའི་ནུས་པའོ་སྒོ་གཞི་ནི།།[༡༥] བསྟན་ལུང་མ་བསྟན་བསྒོ་བྱ་བ། །སྒོ་བར་བྱེད་དང་
 འབྲེལ་བ་དང་། །མཐའ་གཅིག་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་སྟེ། །ཁྱད་པར་ལྟ་དང་ལྟན་པའོ།།[༡༦] ཕྱི་དང་ནང་དང་
 མི་གསལ་བ། །གཉིས་དང་ཀུན་རྫོབ་ཉིད་དང་ནི། །དམ་པའི་དོན་ཏེ་དེ་དག་ཀུན། །ས་བོན་རྣམ་པ་
 གྲག་ཏུ་འདོད།།[༡༧] གཞན་ཡང་སྒོར་བརྫོང་བདག་ལྟ་དང་། །སྤྱི་པའི་ཡན་ལག་བག་ཆགས་གསུམ།
 ཐུན་མོང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་དང་། །ཚོར་དང་བཅས་དང་ཚོར་མེད་པའི།།[༡༨] ས་བོན་རྣམ་པའི་གནས་
 དན་ལེན། །ཤིན་ཏུ་སྤྱད་ས་དང་སྤྱད་ཟེན་དང་། །མ་ཟེན་པ་དང་བཞི་རུ་འང་གསུངས།།[༡༩] བག་ཆགས་
 དེ་ཡང་རྟེན་ལས་ནི། །རྫས་གཅིག་ཐ་དད་གང་ཡང་མིན། །ས་བོན་དམིགས་རྣམ་ཡོད་པ་དང་། །འགོ་
 བ་ལྟ་ཡི་ས་བོན་རྣམས།།[༢༠] འཚོལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་དང་། །ཁམས་ཀྱང་འཚོལ་ཕྱིར་གཅིག་ཉིད་
 མིན། །རྟེན་གཅིག་ལ་ནི་ཀུན་གཞི་གཉིས། །ཡོད་པར་འགྱུར་བས་སོ་སོ་མིན།།[༢༡] དེས་ན་རྟེན་ལས་
 དེ་ཉིད་དང་། །གཞན་དུ་བརྫོང་དུ་མེད་པ་སྟེ། །བཏགས་ཡོད་ཅུ་དུ་གནས་ཕྱིར་རོ།།[༢༢] འཛོག་བྱེད་
 དགོ་སོགས་གང་ཡིན་ཀྱང་། །བཞག་པའི་བག་ཆགས་ལུང་མ་བསྟན། །དགོ་དང་མི་དགོ་མཚན་ཉིད་
 པར། །འདོད་ལ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་མེད།།[༢༣] བག་ཆགས་འཛོག་པའི་རྩལ་ལ་གསུམ། །ཚོས་ཉིད་གྱིས་
 གནས་སྒོར་མེད་བསྐྱེད། །དེ་དག་གཉིས་ཀར་འདོད་པའོ། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཚོས་ཐམས་
 ཅད།།[༢༤] རྒྱལ་འབྲས་བུའི་དངོས་པོ་སྤྱ །སྒྱུར་བའི་ཕྱིར་ན་ཀུན་གཞིའོ། །དེ་ཕྱིར་དབང་ཐོབ་དག་
 བཅོམ་ལ། །ཀུན་གཞི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །འཛོག་བྱེད་གཉིས་པོ་མེད་ཕྱིར་རོ།།[༢༥]

ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིད་མཚན་ཉིད་ནི། །ཀུན་གཞི་རྣམ་སྒྲིན་ཆ་ཉིད་ལ། །བདག་ལྟ་བསྐྱབས་

ལ་ལུང་མ་བསྟན། །རིག་དང་ཆགས་སོགས་དགུ་ཁོ་ན།།^[༡༥] འགོག་པ་མཉམ་གཞག་གནས་སྒྲུབས་
དུས། །དབང་ཐོབ་དག་བཅོམ་མཐར་ཐུག་གོ། །ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་འཛིག་བྱེད་པའི། །གང་ཟག་འཛིན་
པ་ལོག་གྱུར་གྱང་།།^[༡༦] དེ་ཡི་རིགས་ཙམ་ཡོད་ཕྱིར་དང་། །ཆོས་འཛིན་སྟེད་ནུས་མ་ལོག་ཕྱིར། །ཡིད་
ཤེས་མེད་དང་མཉམ་པ་ཉིད། །ཐོབ་པའི་སྟོན་གཉིས་རིང་དུ་སྤངས།།^[༡༧]

ཡིད་ཆེས་ལུང་དང་རིགས་པ་ཡིས། །རྣམ་ཤེས་དུག་ལས་ཐ་དད་པའི། །ཡིད་དང་ཀུན་གཞི་
རྣམ་པར་ཤེས། །ཡོད་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ།།^[༡༨] རྣལ་འབྱོར་སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་ནས། །སྤྱོད་
བྱེད་རིགས་པ་མཐའ་ཡས་པ། །གསུངས་ཀྱང་ལེན་དང་དང་པོ་གསལ། །ས་བོན་ལས་དང་ལུས་ཆོར་
དང་། །སྟོམས་འཇུག་འཆི་འཕོ་མི་རུང་བ། །བརྒྱད་དུ་འདུས་ཕྱིར་འདི་བཤད་བྱ།།^[༡༩] ཀུན་གཞི་རྣམ་
པར་ཤེས་པ་དེ། །ཐེག་དམན་གཙུག་ལག་རྣམས་སུ་ཡང་། །ཀུན་གཞི་རྩ་བའི་རྣམ་ཤེས་དང་། །སྤྱིད་
པ་ཡན་ལག་ཇི་སྤྱིད་པའི། །ལུང་པོའི་རྣམ་གྲངས་དག་གིས་བསྟན།།^[༢༠] དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་ཀུན་
གཞི་ལ། །དབྱིག་ཤེས་མིའུ་ཐུང་དབྱངས་སྒྲོགས་གསུམ། །རིམ་བཞིན་ལུང་པོ་ཆོར་བ་དང་། །འཛིག་ལྟ་
གསུམ་ལ་དགོངས་ཞེས་འདོད།།^[༢༡] ཐེག་པ་འོག་མའི་ལུགས་དག་ལ། །ཆུལ་དེ་མི་རུང་མེད་མོད་གྱི།
ཐེག་ཆེན་པ་རྣམས་ལུང་དེའི་དོན། །ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རུ། །འདོད་པ་ཆེས་ཆེར་བཟང་བ་
སྟེ།།^[༢༢] གང་ཕྱིར་དབྱིག་ཤེས་སོགས་གྱིས་ནི། །བཀྲལ་བ་སྟོན་དང་ལྟན་ཕྱིར་རོ།།^[༢༣] ཉོན་མོངས་
ཅན་གྱི་ཡིད་མེད་ན། །མ་འདྲེས་པ་ཡི་མ་རིག་དང་། །ལྟ་པོ་དག་དང་འབྲེལ་བ་དང་། །སྟོམས་པར་འཇུག་
པའི་བྱེད་བྱ་དང་། །ངེས་ཆོག་མེད་པའི་སྟོན་དུ་འགྱུར།།^[༢༤] འདུ་ཤེས་མེད་པར་སྒྲིས་པའི་རྒྱན། །ངར་
འཛིན་མེད་པའི་སྟོན་དུ་འགྱུར། །ངར་འཛིན་པ་དང་ལྟན་པ་ནི། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མི་འཐད་ཕྱིར། །ཉོན་
ཡིད་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱ།།^[༢༥]

བདུན་པ་ལེན་པའི་རྣམ་ཤེས་དང་། །ཀུན་གཞི་གསུམ་དུ་འཆད་པ་དང་། །དགུ་པ་བྱི་མེད་
རྣམ་ཤེས་སུ། །འདོད་པ་ཡང་དག་བདེན་པའི་ལུགས།།^[༢༦] ཆོགས་བརྒྱད་དག་ལས་ལོགས་པ་ཡི།
གཙོ་བོ་རྣམ་ཤེས་ཡོད་གྱུར་ན། །རྟག་པའི་དངོས་པོར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། །ཆོགས་དགུར་འདོད་ལ་སྤྱོད་
བྱེད་མེད།།^[༢༧]

ཡིད་ཤེས་གཅིག་ཉིད་དབང་དུག་གི། །རྟེན་ལ་སོ་སོར་རྒྱ་བའི་ཆོ། །སོ་སོའི་མིང་དུ་བཏགས་
པ་ཙམ། །བྲམ་ཟེའི་ཆོགས་དང་སྟེ་མཆེད་ནི།།^[༢༨] བཅུ་གཉིས་སྟོན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། །གཅིག་ལུང་

གསུངས་དང་ནམ་ཤེས་དྲུག །ཡིད་ཀྱི་སྒྲེ་མཆེད་ཡིན་གསུངས་ཕྱིར། །ཤེས་ཀྱན་ཡིད་ཤེས་གཅིག་པུ་
 ལོ།།^[༤༠] ལུང་དོན་གཞན་དུ་རྒྱས་ཕྱིར་དང་། །དབང་ཤེས་ཀྱིས་ཀྱང་གློག་གྱུར་དང་། །འདས་དང་མ་
 འོངས་འཛིན་གྱུར་ཕྱིར། །ཆོགས་གཅིག་འདོད་པ་ཐུན་སྒྲུལ་ལོ།།^[༤༡] དེ་ཕྱིར་ཡིད་ཆེས་ལུང་རིགས་
 ཀྱིས། །གྲུབ་པ་ནམ་ཤེས་བརྒྱད་ཡིན་ཕྱིར། །གསང་བའི་གནས་ལ་མི་ཞུམ་བའི། །མཁས་པས་བརྒྱད་
 ཉིད་འདོད་པར་བྱ།།^[༤༢] ཡིད་དང་ཀྱན་གཞིའི་དཀའ་བའི་གནས། །གསལ་བར་སྟོན་འདི་མཁས་
 མཆོག་རྣམས། །རི་ལྟར་བཞེད་བཞེན་སྒྲ་མ་ཡི། །གསུང་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཁམས་པ། །སྟོ་བཟང་
 གྲགས་པས་སྒྱུར་བ་ཡི། །དག་དེས་སྤྱབ་བསྟན་རྒྱས་གྱུར་ཅིག།^[༤༣] །

༡༡༡། ཡིད་དང་ཀུན་གཞིའི་དཀའ་བའི་གནས་ རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་བཞུགས་སོ།།

རྩོམ་པ་ལྟོ་བཟང་གྲགས་པ།

༡༡༡། བཅོམ་ལྷན་འདས་གསུང་གི་དབང་ཕྱག་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། རྒྱལ་དང་རྒྱལ་བའི་
སྤྲུལ་སྤྲུལ་གཤེགས་པའི་བཤུལ། ལེགས་གསུངས་ལེགས་ལམ་ཇི་བཞིན་ཕྱགས་ཚུད་ནས། མཐོན་
མ་འདྲེས་ཚོགས་པར་སྟོན་མཛད་པའི། མཁས་པའི་མཁས་པ་དེ་ལ་མགོས་ཕྱག་འཚལ། རྣམ་རིག་
གཞུང་གི་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བའི་གནས། ཡིད་དང་ཀུན་གཞི་གསལ་བར་བསྟན་པ་དང་། བདག་ཉིད་
དྲན་པ་གསོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། སྤྲུལ་འཁྲུང་ལ་བརྟེན་ནས་འདིར་བཤད་བྱ།

འདིར་ཡིད་དང་ཀུན་གཞི་གཏན་ལ་འབེབས་ན་དེ་དག་གང་ནས་འབྱུང་བའི་སེམས་ཙམ་
གྱི་གྲུབ་པའི་མཐའ་དེ་དུས་ཅི་ཙམ་ནས་བྱུང་ཞེན།

སྤྲུལ་འཁྲུང་པ་ཐེག་པ་མཆོག་ འཛིན་པར་ལུང་བསྟན་འཕགས་པ་གྲུས།།

ཐེག་མཆོག་རྒྱས་པར་མཛད་པའི་རྩེ། ལུང་བསྟན་བརྟེན་པའི་ཐོགས་མེད་གྱིས།།

སྟོལ་བཏོད།[༡]

ཐུབ་པ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པའི་རྩེ་སུ་འཛམ་བུའི་གླིང་འདིར་ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་ནི་ལུབ་སྟེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཙམ་ཞིག་གནས་ལ་ནང་པའི་གྲུབ་པའི་མཐའ་སྤྲུ་
བ་ཡང་བྱེ་བྲག་སྤྲུ་བ་སོགས་འབའ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་རྣམས་ལ་ནི་གྲུས་པས་
གཅེས་སྤྲུ་སུ་བྱེད་པ་དང་། མདོན་པར་སྟོར་བ་པོ་མེད་པས་ཆོས་མདོན་པ་འབུམ་པ་ལ་སོགས་པ་ཚུད་
ཟོས་པར་གྱུར། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་མདོ་རྣམས་ནི་གྲུའི་

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ན་བཞུགས་པར་གྲགས་ཏེ། སློབ་སྦྱངས་ལས། བསྟན་པ་རིན་ཆེན་
 མཆོག་ལྟར་བཟང་ལ་ཕན་མེད་པ། རྣམ་པར་དག་ཚུལ་གང་ཡིན་ཟུ་མགོའི་གདེངས་ཀ་ཅན། ཆེན་
 པོ་རྣམས་ཀྱིས་གཙུག་གི་རྒྱན་བཞེན་གྱིས་མཛོམས་ནས། །ས་ཡི་གཏིང་ན་གནས་པའི་རབ་རིབ་སེལ་
 བར་མཛད།⁹ ཅིས་སོ། །དེ་ནས་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས། མགོན་པོ་ཟུང་ན་འདས་
 འོག་ཏུ། །འཛིན་པར་སྟུང་བཤད་དུ་གསོལ། །བདེ་གཤེགས་ཟུང་ན་འདས་འོག་ཏུ། རྒྱལ་རྣམས་
 འཛིན་པར་འགྱུར་བ་དེ། །དུས་དག་འདས་ནས་འབྱུང་བ་ཡིན། །སློབ་ཤོས་ཆེན་པོ་ཁྱོད་ཤེས་བྱས། །སློ་
 བྱོགས་པེ་ཏའི་ཡུལ་དུ་ནི། །དག་སློང་དཔལ་ལྷན་ཞེས་གྲགས་པ། །དེ་མིང་ཟུ་ཞེས་བོད་པ་སྟེ།
 ཡོད་དང་མེད་པའི་བྱོགས་འཛིག་བྱེད། །ང་ཡི་ཐེག་པ་འཛིག་རྟེན་དུ། །སྤྲེལ་ཐེག་ཆེན་རབ་བཤད་
 བས། །རབ་ཏུ་དགའ་བའི་ས་བསྐྱབས་ཏེ། །བདེ་བ་ཅན་དུ་དེ་འགྲོའོ། །ཞེས་ལུང་བསྟན་པའི་སྟེན་
 བུ་ཆེན་པོ་ཟུ་སྐྱབ་ཏེ་བྱོགས་པེ་ཏའི་ཡུལ་དུ་སྟུང་འབྱུངས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་
 ཟུའི་ཡུལ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་མདོ་རྣམས་སྟུན་བྱངས་ནས་འཛམ་བུའི་
 གླིང་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མཆོན་མ་མེད་པའི་རྒྱལ་གསལ་བར་མཛད་པའི་བྱིར་དུ་རང་གཞན་གྱི་སྟེ་
 པའི་ལྟ་བུ་བར་པ་སེལ་བར་མཛད་པ་དབུ་མ་རིགས་པའི་ཆོགས་ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་
 མཛད་དོ། །དེའི་རྗེས་སུ་འཛམ་དཔལ་རྩ་རྒྱུད་ལས། ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱའི་དག་སློང་ནི། །བསྟན་
 བཅོས་དེ་ནི་དོན་ལ་མཁས། །མདོ་སྟེ་ངས་དོན་བྱང་བའི་དོན། །རྣམ་པ་མང་པོར་རབ་ཏུ་འབྱེད།
 འཛིག་རྟེན་རིག་པ་སྟོན་བདག་ཉིད། །གཞུང་འབྱེད་རང་རྒྱལ་ཅན་དུ་འགྱུར། །དེ་ཡི་རིག་པ་གྲུབ་པ་ནི།
 སྤྲེལ་པའི་པོ་ཉ་མོ་ཞེས་བཛྲོད། །དེ་ཡི་སྟགས་ཀྱི་མཐུ་ཡིས་ནི། །སློབ་པ་བཟང་པོ་སྟེ་བར་འགྱུར། །བསྟན་
 པ་ཡུན་རིང་གནས་བྱའི་བྱིར། །མདོ་ཡིས་དེ་ཉིད་དོན་སྟུང་བྱེད། །ལོ་ནི་བརྒྱ་དང་ལྷ་བཅུར་འཛོ། །དེ་
 ལུས་ཞིག་ནས་ལྟ་ཡུལ་འགོ། །འཁོར་བ་རྣམས་སུ་འཁོར་བར། །ཡུན་རིང་བདེ་བ་རྗེས་སྤྱོད་ནས།
 བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་མཐར་གྱིས་ཏེ། །བྱང་རྒྱུ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན།¹⁰ ཅིས་ལུང་བསྟན་པའི་སློབ་
 དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་འཕགས་པ་བྱམས་པ་བསྐྱབས་པས་ཞལ་གཟིགས་ཏེ། དགའ་ལྡན་དུ་བྱོན་ནས་
 བྱམས་པའི་ཆོས་ལྟ་སོགས་གསན་ཅིང་སྤྲེལ་འཛམ་བུའི་གླིང་དུ་བྱམས་ཆོས་རྣམས་ཁྱེད་བྱོན་ཏེ་རང་
 ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུན་པ་སོགས་མཛད་ནས་སེམས་ཙམ་གྱི་ལྟ་བའི་སྟོལ་རྒྱས་པར་
 བཏོད་དེ། རི་རྒྱུད་དུ། འཛིག་རྟེན་ཀུན་ལ་ཕན་བྱིར་ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱ་བ། །ཆོས་རྒྱུན་ཉིང་འཛིན་

སྟོབས་ཀྱིས་དངས་པའི་བདུད་ཅིའི་རྒྱན། །འཕགས་པ་མི་པམ་ཞལ་གྱིས་བུམ་པ་ནས་སྒྲགས་པ།།
གསན་པའི་སྒྲིམ་པས་གསོལ་བ་དེ་ལ་བྱག་འཆལ་ལོ། །ཞེས་པ་ལྟར་རོ།།

འོ་ན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་སྒྲོལ་བའོད་པའི་སྟོན་དུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལྟ་བ་དེ་རིམ་བཞག་ཏུ་གནས་
གཤེན། སྟོན་དུ་དབུ་མ་ཉིད། ཐོགས་མེད་ཀྱི་སྟོན་དུ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་
དང་བྲལ་བ་ཉིད་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བཀའི་དགོངས་པར་འབྲེལ་བ་དབུ་མའི་རྩལ་ལས་གཞན་
མེད་དེ། ཐེག་ཆེན་གསལ་བར་མཛད་པ་པོ་སྤྲུལ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་མདོ་སྟེ་རྒྱ་སྟོན་
འཇུག་དབུ་མ་སྟོང་པོ་སོགས་སུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀའ་བསྐྱབ་པ་འབྱུང་བ་ཡང་། འཕགས་པ་སྤྲུལ་
ཀྱིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འཛམ་བུའི་གླིང་དུ་དར་བར་བྱས་པའི་ཆོ་གྲུབ་མཐའ་འོག་མའི་པརྟེན་རྒྱམས་ཀྱིས་
རང་ཉིད་ཀྱིས་དེ་གོང་དུ་ཐེག་ཆེན་མ་ཐོས་པ་དང་། རང་གིས་ཆད་མར་ཁས་སྐྱེས་པའི་སྟེ་སྟོན་ཅི་
རིགས་པ་དང་མི་མཐུན་པར་འདུག་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀའ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
སྐྱར་བ་བྱུང་བའི་ཆོ་དཀ་གི་ལོག་རྟོག་བསལ་བའི་ཕྱིར་དུ་མཛད་པ་ཡིན་ནོ།།

སྟོབ་དཔོན་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ལ་མཐའ་བརྒྱད་ལ་སོགས་
པའི་སྟོས་པ་མཐའ་དག་འགོག་པའི་རིགས་པ་དང་། བཅོམ་ལྷན་དངོས་དང་དངོས་མེད་པ། མཁུན་
པས་ཀྱ་རྩལ་ན་ཡི། གདམས་ངག་ལས་ནི་ཡོད་པ་དང་། མེད་པ་གཉིས་ཀའང་དགག་པ་མཛད།¹⁰།
ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ཐེག་དམན་གྱི་ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་བཀའི་དགོངས་པར་
བསྟན་པ་དང་། སེམས་ཡོད་སུ་ཞིག་དེ་ལ་སྟོན།¹¹ ཅེས་གསུངས་པས་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་བཀའ་བསྐྱབས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་སྤྲུལ་གྱི་རྗེས་སུ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་སེམས་ཙམ་གྱི་ལྟ་བའི་
སྒྲོལ་རྒྱས་པར་བའོད་པ་ན་སྟོབ་དཔོན་གྱི་དངོས་སྟོབ་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ལ་སོགས་པས་རྣམ་ཤེས་སྟོབ་
པའི་འདོད་པ་རྣམས་རྒྱས་པར་བཀོད་ནས་འགོག་པར་བྱེད་དོ།།

དེ་ལྟར་བྱས་ན་འདིར་དེ་དག་གི་དོན་འདི་འབྱུང་སྟེ། ཐུབ་པ་ཐུང་ན་ལས་འདས་པའི་རྗེས་
ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྟོབ་པ་སོགས་ཀྱི་པརྟེན་རྒྱམས་ཀྱིས་མདོན་པ་སྟེ་བདུན་སོགས་བརྩམས་ནས་རང་རང་གི་
གྲུབ་མཐའ་རྒྱས་པར་བྱས་ཏེ་མདོའི་དོན་གཞན་དུ་བཀའ་ནས་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དྲི་མ་ཅན་དུ་བྱས་
ཏེ། རི་སྐད་དུ། སྟོན་པ་འཇིག་རྟེན་མིག་ནི་རྩམ་གྱུར་ཅིང་། །དབང་གྱུར་སྟེ་པོ་ལལ་ཆེར་ཟད་པ་དང་། །དེ་
ཉིད་མ་མཐོང་རང་དགར་གྱུར་བ་ཡི། །ངན་རྟོག་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་པ་འདི་དགྲུགས་སོ།¹² ཞེས་དང་།

འདི་ནི་སྟོན་པས་གསུངས་སོ་ལོ།^{༡༣} །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། སངས་རྒྱལ་མཁའ་ལས་འདས་པའི་འོག་ཏུ་
བདུད་ཀྱི་ལས་ཆེར་གཡོས། སྤེ་པ་རྣམས་ཀྱི་འཛིན་པ་སོ་སོ་ནས་ལངས་ཏེ་ཕལ་ཆེར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ལྟ་
བ་ལ་མདོན་པར་ཞེན་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྟ་བུ་སྐྱབ་ས་རབ་ཏུ་དགའ་བ་བརྟེན་པས་ཐེག་པ་ཆེན་
པོ་མཆོན་མ་མེད་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྟན་བཅོས་དབུ་མ་ལ་སོགས་
མཛད་^{༡༤} ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་དུས་རིང་མོའི་བར་དུ་གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་གཤིན་ཏུ་དར་ལ་
ཐེག་ཆེན་མིང་ཙམ་ཡང་མེད་པ་ལྟ་བུ་སྐྱབ་ཀྱིས་ཐེག་ཆེན་དར་བར་བྱས་ཏེ་སྟོལ་བཏོད། དེ་རྗེས་སྟོབ་
དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་སེམས་ཙམ་པའི་ལྟ་བུའི་སྟོལ་རྒྱས་པར་བཏོད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ལྟ་བུ་དང་
ཐོགས་མེད་ཀྱི་སྟོན་དུ་དབུ་མ་དང་རྣལ་འབྱོར་སྟོད་པའི་མིང་ཙམ་ཡོད་མིན་གྱི་ཀྱང་མདོའི་དགོངས་པ་
གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཐ་དད་དུ་བཀྲལ་ནས་གཞུང་འཇུགས་པ་ནི། སྤར་བསྟན་པ་ཁོ་ན་ལྟར་བཟུང་སྟེ་
གཞན་དུ་ན་ལྟ་བུ་ཐོགས་མེད་སོགས་ཀྱི་སྟོན་དུ་ཐེག་ཆེན་ཀྱི་སྟོལ་བཏོད་པའི་བཀའ་དགོངས་
འགྲེལ་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དང་སྟོབ་དཔོན་གང་ཡིན་པ་བསྟན་དགོས་ན་དེ་ཡང་ཆེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

དེ་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ལུང་བསྟན་པའི་སྟོབ་དཔོན་དེ་གཉིས་དུས་ཅི་ཙམ་ནས་བྱུང་ཞེན།
འཕགས་པ་ལྟ་བུ་ཞེན། ཕ་རྒྱུད་དུ། རྗེ་མཁའ་འདས་འོག་ཏུ། །འཕྲིན་བཞི་བརྒྱའོ་ན་པ་ན།^{༡༥} །ཞེས་འབྱུང་
ལ། དགོངས་འགྲེལ་ཀྱི་འགྲེལ་ཆེན་བམ་པོ་བདུན་ཅུ་ཅུ་ལྟ་བུ་པ་ལས། དེ་ནས་སངས་རྒྱལ་མཁའ་ལས་
འདས་ནས་ལོ་ཉིས་བརྒྱའོ་ན་པའི་འོག་ཏུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྟ་བུ་སྐྱབ་ཀྱིས་མདོ་སྤེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་
རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྟན་བཅོས་རྣམས་མཛད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་
པའི་འགྲེལ་པ་དང་། དབུ་མ་ལ་སོགས་པའོ། །དེ་དག་ལས་རྣམ་པར་བརྟགས་པའི་རོ་པོ་ཉིད་སྤངས་པས་
མཆོན་ཉིད་མེད་པའི་ཆུལ་རབ་ཏུ་བསྟན་ཏོ། །དེ་ནས་འཕགས་པའི་ལྟ་ལ་སོགས་པས་གཞུང་དེ་ཡང་
དག་པར་སྤངས་ཏེ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་ཅིང་སྟེལ་ཏེ། སངས་རྒྱལ་མཁའ་ལས་འདས་ནས་ལོ་
དགུ་བརྒྱའོ་ན་པ་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱམས་པས་མདོ་སྤེ་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་
ལ་སོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྟན་བཅོས་རྣམས་མཛད་དེ་རྣལ་འབྱོར་སྟོད་པའི་ས་དང་། དབུས་དང་
མཐའ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལ་སོགས་པའོ། །སྟོབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་དང་དབྱིག་གཉིན་གྱིས་གཞུང་དེ་
ཡང་དག་པར་སྤངས་ནས་རབ་ཏུ་སྟེལ་ཏེ། དེའི་ཆོས་ངས་རྒྱལ་ཀྱི་ཆོས་རོ་གཅིག་པས་སྟོང་པ་དང་ཡོད་
པར་སྟོབ་པ་ལ་རྩོད་པ་མེད་དོ། །དེའི་བྱིར་སྟོབ་དཔོན་ཉེ་བའི་འོད་ན་མེ། །ལོ་སྟོང་གི་མདུན་རོལ་དུ་ནི་

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚེས་རོ་གཅིག་གོ། །དེ་ཚུན་ཆད་ནས་ནི་དྲན་པ་དང་གཤེས་རབ་ཁད་ཀྱིས་འགགས་པས་
སྟོང་པ་དང་ཡོད་པར་སྒྲུབ་ནམས་འཇིག་རྟེན་ན་རྒྱས་པར་གྱུར་ཏེ་^{༡༦}ཞེས་བཤད་དོ་ཞེསོ། །ཞེས་སོ།།

ལེའུ་དང་པོ། ཀུན་གཞི་དང་ཉོན་ཡིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ།

འོན་དེ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཅམ་གྱི་གྲུབ་པའི་མཐའ་ལས་འབྱུང་བའི་ཀུན་གཞི་དང་ཉོན་ཡིད་དེ་
ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན།

མཚན་ཉིད་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་དང་། །དགྲ་དང་གཅིག་ཕྱར་འདོད་པ་དགག།

དོན་རྣམས་བཞི་ཡིས་ཀུན་གཞི་དང་། །ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིད་གཤེས་པར་བྱ།།[༡]

མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ་དང་། །དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། །རྣམ་གཤེས་ཚོགས་དགྲུང་འདོད་
པ་དང་། །ཚོགས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་དགག་པ་སྟེ་དོན་བཞི་ཡིས་ཀུན་གཞི་དང་ཉོན་ཡིད་གཤེས་པར་བྱའོ་
ཞེས་མདོར་བསྟན་ནོ།།

རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་བཞི་ལས། །དང་པོ་མཚན་ཉིད་ལ། ཀུན་གཞི་དང་ཉོན་ཡིད་ཀྱི་མཚན་
ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ་གཉིས་ལས་ཀུན་གཞི་ལ་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་རྣམ་སྒྲིབ་ཀྱི་ཀུན་གཞི་དང་། །བརྟེན་
པ་ས་བོན་གྱི་ཀུན་གཞིའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་ཡོད་ཅེས་སྟོན་པ་ནི།

མཚན་ཉིད་གཉིས་ལས་ཀུན་གཞི་ནི། །རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དབྱེ་བ་ཡིས།།

མཚན་ཉིད་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་འདོད།།[༢]

རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཀུན་གཞིའི་མཚན་ཉིད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན།

དེ་ལ་རྟེན་གྱུར་ཀུན་གཞི་ནི། །དོན་དང་སེམས་ཅན་བག་ཆགས་ལ།།

རྣམ་པར་རིག་པ་མི་རིག་པ། །འུང་དུ་མ་བསྟན་རིག་ལ་སོགས།།

ལྟ་ཉིད་དང་ལྟན།།[༣] ཅེས་པ་སྟོན་ནོ།།

དེ་ཡང་། དམིགས་པ། རྣམ་པ། རོ་བོ། གྲོགས་ཏེ་བཞེས་རིག་པར་བྱ་སྟེ། དམིགས་ཡུལ་
གཟུགས་སྒྲིབ་ཏེ་རོ་རིག་བྱ་སྟེ་དོན་ལྟ། མིག་ན་བ་སྟེ་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་ལྟེ་སེམས་ཅན་དང་། །བདག་

དང་ཆོས་ཀྱི་བརྟགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་མདོན་པར་ཞེན་པའི་བག་ཆགས་དང་གསུམ་ལ་དམིགས།
 རྣམ་པ་སྟོད་བཅུད་དེ་དག་སྤང་ཡང་རང་གིས་ཀྱང་མི་ངེས་ལ་རྗེས་སུ་ངེས་པ་ཡང་འདྲེན་མི་ཉུས་པ། རོ་
 བོ་མ་སྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་ཅིང་། འཁོར་ཆོར་བ། འདུ་ཤེས། སེམས་པ། རེག་པ། ཡིད་ལ་བྱེད་
 པ་སྟེ་སེམས་བྱུང་ལྔ་ཁོ་ན་དང་མཚུངས་པར་ལྟན་པའོ། །དེ་སྐད་དུ་འདྲ། རོན་དང་སེམས་ཅན་དུ། སྤང་
 བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི། །རབ་ཏུ་སྒྲུའོ་^{༡༧} ཞེས་དང་། སུམ་ཅུ་པ་ལས། དེ་ནི་ལེན་པ་དག་དང་གནས།
 རྣམ་པར་རིག་པ་མི་རིག་པ། རྟག་ཏུ་རིག་དང་ཡིད་བྱེད་དང་། །རིག་དང་འདུ་ཤེས་སེམས་པར་ལྟན།
 དེ་ལ་ཆོར་བ་བཏང་སྟོམས་ཏེ། །དེ་ནི་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན། །རེག་ལ་སོགས་པ་འང་དེ་བཞིན་
 འོ།^{༡༨} ཞེས་སོ།

རྣམ་སྒྲིན་དང་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་བག་ཆགས་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་དམིགས་
 པར་རི་ལྟར་འབྱུང་ཞེན། ས་བོན་གྱི། དབང་གིས་གནས་དོན་ལུས་སུ་ནི། སྤང་བྱིར་དམིགས་པ་དག་ཏུ་འདོད།^{༡༩}
 ས་བོན་དེ་སྤང་ནས་ལུ་ལ་དུ་མི་འབྱུར་ཀྱང་དེའི་དབང་གིས་ཀྱིན་གཞི་རྣམ་སྒྲིན་དེ་གནས་དབང་རྟེན་
 དང་། ལུས་དབང་བོ་དང་། རོན་ལུ་ལྔ་ལྔ་སྟོད་བཅུད་དུ་སྤང་བར་འབྱུར་བས་ན་དམིགས་པར་བཞག་
 རྟེ། དཔེར་ན་ལུ་ལ་གྱི་དབང་གིས་ཤེས་པ་དེའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་བྱུང་བས་ལུ་ལ་དེ་མི་སྤང་ཡང་དམིགས་
 པར་འདོད་པ་བཞིན་འོ།

འོ་ན་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཀྱན་གཞི་ལ་ཡང་སྟོད་བཅུད་སྤང་ངམ་ཞེན།

ཀྱན་གཞིའི་གཟུང་ཆ་དག་ལ་ནི། རྣམ་ཤེས་ལྔ་ཡིས་འཛིན་བྱེད་ཅིང་།
 རྟག་པས་ཐ་སྟོད་འདོགས་པས་ན། །ཁམས་གཉིས་དག་ཏུ་ངེས་པ་སྟེ།^{༢༠}
 དེ་ལྟ་མིན་ན་གཟུགས་མེད་པ། །གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་མ་འདས་དང་།
 གཟུགས་ཅན་ས་རུ་ཐལ་འབྱུང་ཏེ། །ཤེས་ལ་གཟུགས་སུ་སྤང་བ་ལས།
 མ་གཏོགས་ཕྱི་རོལ་མེད་ཕྱིར་རོ།^{༢༡}

ཀྱན་གཞི་ལ་དོན་དུ་དངོས་སུ་སྤང་བ་ལ་དབང་ཤེས་ལྔས་འཛིན་ཅིང་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་དབང་
 དོན་གཉིས་ཅར་ལ་ཐ་སྟོད་འདོགས་པས་ན་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཀྱན་གཞི་ལ་སྟོད་བཅུད་དམི་སྤང་སྟེ།
 གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཡིད་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་ལ་ཐ་སྟོད་འདོགས་པ་མི་སྤིང་དོ། །དེའི་བྱིར་རྟེན་གཅིག་གི་

ཀུན་གཞི་ལ་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པའི་དོན་ལྡན་ཉེན་དེའི་དབང་གས་ལ་སྒྲོག་ཏུ་གྱུར་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འོན་གཟུང་བྱ་གཅིག་ཉིད་ནམ་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་གཟུང་ཆར་འགྱུར་ལ། འདོད་ན་གས་པ་ལ་གང་སྒྲུབ་བ་དེའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གས་པ་གཉིས་རྩ་ས་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བས་ན་གཟུང་ཆ་ཐུན་མོང་བ་མི་སྲིད་དོན་ནོ། །སྒྲིན་མེད་དེ་གས་པ་ལ་གང་སྒྲུབ་བ་དེའི་བདག་ཉིད་དམ། དེ་ལས་གཅིག་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མ་གྱུ་བ་ཅེས་པ་ནི་ནམ་པར་དབྱེད་པ་ན་ཡིན་གྱི་དེའི་ཆོ་ནི་ཐུན་མོང་བ་ཁས་མི་ལེན་ལ། མ་བརྟགས་མ་དབྱེད་པའི་དོན་གཟུང་ཆ་ཐུན་མོང་བ་འདོད་ཀྱང་དེ་གས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་མི་འདོད་དེ་གཞན་དུ་ན་ལུང་པོ་ལྡེ་ནམ་གཞག་འཛིག་པ་དང་། སྒྲ་ཤད་དང་། དུང་གི་སེར་པོ་སོགས་དང་། མི་ལམ་གྱི་ཡུལ་ནམས་རྩ་ས་སུ་གྱུབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། གཟུགས་སྒྲོ་སོགས་སྒྲོང་བའི་དོ་བོར་བལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

གལ་ཏེ་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཀུན་གཞི་ལ་སྒྲོད་བཅུད་སྒྲུབ་ན་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ནམས་གཟུགས་ཀྱི་འདུ་གས་ལས་མ་འདས་པར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་ཅན་གྱི་སྒྲོད་བཅུད་རང་གི་གས་པ་ལ་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་པར་མི་རུས་ཏེ། ཐོགས་པའི་འདུ་གས་ཀྱང་རུབ། སྒྲ་ཆོགས་པའི་འདུ་གས་ཀྱང་རུབ།¹⁶ ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་གཟུགས་མེད་པ་གཟུགས་ཅན་གྱིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། དང་པོའི་ཀུན་གཞི་ལ་གཟུགས་ཅན་གྱི་སྒྲོད་བཅུད་མཚན་ཉིད་པ་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་དེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ནའང་གས་པ་ལ་གཟུགས་སུ་སྒྲུབ་བ་ཅམ་ལས་མ་གཏོགས་པའི་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུགས་མ་གྱུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྒྲོམས་འཇུག་བསྒྲོམས་པའི་མཐུས་ཀུན་གཞི་ལ་ཡོད་པའི་གཟུགས་ཅན་སྒྲུབ་པར་འགྱུར་བའི་ས་བོན་ལ་གཞོད་པ་བྱས་པས་དེ་ཞིག་གཟུགས་མེད་དུ་གནས་ཀྱི་བར་དུ་གཟུགས་ཅན་སྒྲུབ་མི་རུས་ཏེ། དཔེར་ན་འདུ་གས་མེད་པའི་སྒྲོམས་འཇུག་བསྒྲོམས་པའི་མཐུས་ཀུན་གཞི་ལ་ཡོད་པའི་ཆོགས་དུག་གི་ས་བོན་ལ་གཞོད་པ་བྱས་པས་སྒྲོམས་འཇུག་དེ་ལས་ཅི་སྲིད་མི་ལྡང་གི་བར་དུ་ཆོགས་དུག་མི་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཀུན་གཞི་ལ་དམིགས་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་ཅན་གྱི་སྒྲོད་བཅུད་ནི་མི་སྒྲུབ་ལ་བག་ཆགས་དམིགས་པར་འཛིག་པའི་དོན་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན་དམིགས་པ་དང་བལ་བའི་གས་པ་ཁས་སྒྲུངས་པར་འགྱུར་རོ་ནི་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུན་པ་ལས། འདས་སོགས་དེ་བཞིན་མི་ལམ་དང་། གཟུགས་བརྟན་ནམ་པ་གཉིས་པོ་ཡང་། དམིགས་པ་

ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས། །དེ་ལ་དམིགས་པར་རུང་ཕྱིར་རོ།^{༡༠} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཤེས་པ་ཐམས་
 ཅད་དམིགས་པ་ཡོད་པ་ལ་བཟོས་མི་དགོས་ཀྱི་བྱེད་བྱ་ཏུ་ཀུན་གཞི་ནི། སྟོན་གྱི་དགེ་མི་དགེའི་ལས་
 ཀྱིས་བདེ་འགོ་དང་ངན་འགོའི་གཞིར་འཕངས་ནས་ཅི་སྲིད་མ་གྱིའི་བར་དུ་སྐྱད་ཅིག་ཀྱང་མི་ལྡོག་
 པས་ན་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འཇུག་གི་སྒྲུང་བའི་དམིགས་པ་ལ་བཟོས་ནས་ནི་མ་ཡིན་
 བོ། །དེ་ལྟར་གསུགས་མེད་དུ་དོན་དང་དབང་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་དམིགས་པ་གསུམ་ལས་བག་ཆགས་
 དམིགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བག་ཆགས་དམིགས་པར་འགྱུར་བའི་དོན་དངོས་སུ་མེད་ཀྱང་དེའི་
 མཐུས་གནས་དོན་ལུས་སུ་སྒྲུང་རུང་ཡིན་པས་དམིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་སྒྲུང་ན་གནས་པའི་ས་
 བོན་དེ་རྒྱུན་དང་ཕྱད་ན་མུ་གུ་བསྐྱེད་རུང་ཡིན་པས་མུ་གུའི་རྒྱུན་བྱེད་ཅེས་བརྗོད་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་
 བྱས་ན་གསུགས་མེད་ཀྱི་ཀུན་གཞི་ལ་གསུགས་ཅན་གྱི་སྟོན་བཅུད་སྒྲུང་ཞེས་ཁ་ཅིག་འདོད་པ་བསྐྱེད་
 པ་ཉིད་དུ་གྱུར་ཏོ། །

གསུགས་མེད་དུ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཁམས་འོག་མ་གཉིས་སུ་འང་ཀུན་གཞི་གཅིག་ལ་སྟོན་བཅུད་
 ཀྱི་རྗེས་ཐམས་ཅད་སྒྲུང་ངམ་ཞེ་ན།

འོག་ན་འང་སེམས་ཅན་གཅིག་གི་ནི། །ཀུན་གཞི་ལ་ནི་སྟོན་དང་བཅུད།

ཐམས་ཅད་སྒྲུང་ན་གསུགས་ཁམས་ཀྱི། །ལྟ་ལའང་དཔུལ་སྒྲུང་འབྱུང་བ་དང་།།^{༡༡}

དཔུལ་བ་ལ་ཡང་ལྟ་ན་མས་ཀྱི། །སྟོན་བཅུད་སྒྲུང་བ་འབྱུང་བ་དང་།

ཐ་མལ་ནམས་ལའང་བསྐྱལ་བ་ཡི། །ཡུལ་སྒྲ་ཚོགས་པ་སྒྲུང་བར་འགྱུར།།^{༡༢}

ཁམས་འོག་མ་གཉིས་ལའང་ཀུན་གཞི་གཅིག་ལ་སྟོན་བཅུད་ཀྱི་རྗེས་ཐམས་ཅད་སྒྲུང་ན་
 གསུགས་ཁམས་ཀྱི་ལྟ་ལའང་ལུགས་བསྐྱེད་པས་འབར་བ་སོགས་དཔུལ་བའི་སྒྲུང་བ་ནམས་འབྱུང་བར་
 འགྱུར་རོ། །འདོད་ན་དེ་དག་ལ་སྐྱེག་བསྐྱེད་ཀྱི་གདུང་བ་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་གི་ཀུན་གཞིའི་
 རྟེན་གྱི་དཔུལ་སྒྲུང་མཚན་ཉིད་པ་སྒྲུང་བའི་ས་བོན་སད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དཔུལ་
 སྒྲུང་དེ་ཀུན་གཞི་ལ་དངོས་སུ་སྒྲུང་ལ་དེ་ཡང་བག་ཆགས་སད་པ་ལ་བཟོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་ངེས་པ་
 ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། ས་བོན་གྱི་མཐུས་དེ་དག་དངོས་སུ་སྒྲུང་ན་ཕན་གཞོད་དུ་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་མི་ལམ་
 ཀྱི་དུས་སུ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་གི་ཡུལ་སྒྲུང་བས་ཕན་གཞོད་དུ་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །འགོ་བ་རིགས་

མཐུན་པའི་སྟོན་ནི་སྣང་འགྱུར་དང་སྟོན་འགྱུར་གཉིས་ཀའི་ལས་ལས་གྲུབ་པས་ཕན་གཞོད་དུ་འགྱུར་
 ཡང་རིགས་མི་མཐུན་གྱི་སྟོན་རྣམས་སྣང་འགྱུར་གྱི་ལས་ལས་གྲུབ་ལ་སྟོན་འགྱུར་གྱི་ལས་ལས་མ་
 གྲུབ་པས་ཕན་གཞོད་དུ་མི་འགྱུར་ཅེས་ཀྱང་བརྗོད་པར་མི་ལུས་ཏེ། གཟུགས་སྐྱ་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་འགའ་
 ཞིག་རིགས་མཐུན་པའི་འགྲོ་བ་འགའ་ཞིག་ལ་ཡང་ཁ་ཅིག་ལ་ཕན་པར་མཐོང་ལ་ཁ་ཅིག་ལ་གཞོད་
 པར་མཐོང་བའི་ཕྱིར་དང་། ནང་གི་ཤེས་པ་ལ་གཟུགས་སུ་སྣང་བ་ཙམ་ལས་མ་གཏོགས་པའི་སྟོན་
 ཀྱང་མི་འདོད་པས་ན་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་རང་མཚན་པར་སྣང་བའི་ཡུལ་སྣང་བ་
 ཙམ་གྱིས་ཕན་གཞོད་དུ་འགྱུར་གྱི་སྟོན་འགྱུར་ལ་མི་བཏོས་ཏེ། དཔེར་ན་སྐྱ་མའི་གཤིན་རྗེ་ལ་གཤིན་
 རྗེ་རང་མཚན་པར་སྣང་བ་ན་འཛིགས་པ་བསྐྱེད་པ་དང་། སྐྱ་མའི་ན་རྒྱུང་ལ་ན་རྒྱུང་རང་མཚན་པར་
 སྣང་བ་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆགས་པ་བསྐྱེད་པ་བཞིན་ནོ།།

གཞན་ཡང་མི་ལྟ་བུའི་ཀུན་གཞི་ལ་དཔུལ་བ་སྣང་བ་དེ་དཔུལ་བ་ལ་རི་ལྟར་སྣང་བ་ལྟར་
 སྣང་བམ་མི་སྣང་། དང་པོ་ལྟར་ན། དཔུལ་སྣང་དེ་དཔུལ་བ་པ་ཁོ་ནའི་ལས་དབང་གིས་སྣང་བ་དེ་མ་
 ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། ལུགས་བསྐྱེགས་ས་གཞི་སུ་ཡིས་བྱས། །མོ་ཚོགས་དེ་དག་ཅི་ལས་
 བྱུང་། །དེས་ན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི། །སྤྲིག་སེམས་བྱུང་བར་བྱབ་པས་གསུངས།¹⁷⁾ །ཞེས་པས་
 གཞོད་དོ། །ཡང་མའི་ཀུན་གཞི་ལ་སྟོན་རི་ལྟར་སྣང་བ་ལྟར་དཔུལ་བའི་ཀུན་གཞི་ལ་ཡང་སྣང་བར་
 ཁས་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན། རི་སྐད་དུ། ཡི་དྲགས་དུད་འགོ་མི་རྣམས་དང་། །ལྟ་རྣམས་རི་ལྟར་
 རིགས་རིགས་སུ། །དངོས་གཅིག་ཡིད་ནི་ཐ་དད་ཕྱིར། །དོན་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་ཡིན།¹⁸⁾ །ཅེས་ཕྱི་
 རོལ་གྱི་དོན་མ་གྲུབ་པའི་རིགས་པ་གསུངས་པ་རྣམས་ཐོར་བར་ཡང་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་དེ་ནི་སེམས་
 ཅན་དེ་དག་གི་དབང་ཤེས་ལ་དེ་ལྟར་སྣང་བ་ཡིན་ལ་དེ་དང་ཀུན་གཞིའི་སྣང་བ་གཉིས་མི་གཅིག་གོ་
 ཞེ་ན། དབང་ཤེས་ལ་དོན་ལྡར་སྣང་བ་དེ་གཉིས་ཀ་ཀུན་གཞིའི་གཟུང་ཆ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དོན་དུ་སྣང་
 བའི་རྣམ་པར་ཤེས་ལ་སྐྱེའོ།¹⁹⁾ །ཞེས་པའི་ལུང་དང་། རྣམ་ཤེས་ལྟ་ཡིས་འཛིན་བྱེད་ཅིང་། ཞེས་
 སོགས་ཀྱིས་བསྟན་ཟིན་ཏོ།།

གཉིས་པ་ལྟར་ན་དཔུལ་བ་པ་ལ་རི་ལྟར་སྣང་བ་ལྟར་མི་སྣང་ཡང་དཔུལ་སྣང་མཚན་ཉིད་
 པ་སྣང་བར་འདོད་ན་ཉ་ཅང་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། བདེ་འགྲོའི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་སྣང་བར་
 འགྱུར་རོ། །རྐང་བ་ལྟག་མ་བཞི་ཡང་རིགས་པ་འདིས་དབགས་ལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་མངོན་པ་

བ་འགའ་ཞིག་ཀྱན་གཞི་གཅིག་ལ་བསམ་གཏན་བཞི་བ་མན་ཆད་མནར་མེད་པ་ཡན་ཆད་སྒྲིབ་ཞེས་
འདོད་ལ། ཁ་ཅིག་བསམ་གཏན་བཞི་བ་ནི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལས་ལས་གྲུབ་པས་མི་སྒྲིབ་ལ་
གཞན་སྒྲིབ་ཞེས་འདོད་པ་དང་། གཞན་དག་གྲེ་བཤད་ལས། འདིའི་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་ཡོངས་
སྤྱི་བཅད་པར་མི་རྒྱས་སུ།^{༡༥} ཞེས་པའི་དོན་དུ་བསམས་ནས་ཆད་ཀྱིས་བཅད་མི་རྒྱས་པའི་སྣོད་བཅུད་
ཀྱི་རྒྱས་ཐམས་ཅད་སྒྲིབ་བར་འདོད་པ་ལ་ནི་སྤྱི་བཅད་པ་མེད་ལ། གཞོད་པར་བྱེད་པ་ཡོད་དོ།
མ་ཡིན་ཏེ། ལུང་འདི་ཉིད་གཞོད་བྱེད་དོ་ཞེ་ན། ལུང་དེའི་དོན་ནི་ཆད་ཀྱིས་བཅད་མི་རྒྱས་པའི་སྣོད་
བཅུད་ཐམས་ཅད་སྒྲིབ་བར་སྟོན་པ་མིན་ཀྱི་དམིགས་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་རྣམ་པ་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་
གིས་བབྱང་ངོ་ཞེས་ཀྱན་གཞི་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་གསལ་བར་བཅད་མི་རྒྱས་ལ་རྗེས་སུ་དེས་པ་ཡང་
འདྲེན་མི་རྒྱས་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་ལྟར་ལྟར་གྱི་གཞོད་བྱེད་འཇུག་གོ།

འོ་ན་ཁམས་འོག་མ་གཉིས་ན་སྟོད་བཅུད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་སྒྲིབ་ཞེ་ན།

དངོས་སུ་རང་གི་དབང་དོན་ནོ། །བརྒྱད་ནས་དེ་ཡི་ཚོགས་དྲུག་གི།

ཡུལ་དུ་སྒྲིབ་བར་གང་རུས་པ། ཀྱན་གཞིའི་དུའང་འཛོག་པ་ཡིན།།^[༡༦]

དངོས་སུ་དམིགས་པ་ནི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་པོ་དེ་ལ་སྒྲིབ་བའི་ཡུལ་རྣམས་ཡིན་ལ་བརྒྱད་
ནས་ནི་རྟེན་དེའི་ཚོགས་དྲུག་གི་ཡུལ་དུ་སྒྲིབ་བར་གང་རུས་པ་རྟེན་དེའི་ཀྱན་གཞིའི་ཡུལ་དུའང་འཛོག་
གོ། འོ་ན་སེམས་ཅན་ཅས་པའི་འགྲེལ་པར། སེམས་ཅན་ནི་བདག་དང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ལ་དབང་པོ་
ལྟར་སྒྲིབ་བར་གང་ཡིན་པའི་ཞེས་པས་གཞོད་དོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཀྱན་གཞི་ལ་སྒྲིབ་བའི་དབང་པོ་ལ་བདག་
གཞན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་པོ་ལྟའི་ཞེས་སྟོན་གྱི། ཀྱན་གཞི་གཅིག་ལ་བདག་གཞན་གྱི་དབང་པོ་ལྟ་དངོས་
སྤྱི་སྒྲིབ་ཞེས་སྟོན་པ་མིན་ནོ། འདི་ལྟར་མ་ཡིན་ཏེ་རང་གི་ཀྱན་གཞི་ལ་དངོས་སུ་སྒྲིབ་བའི་གཞན་གྱི་
དབང་པོ་དེ་གཞན་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་པོ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ན་འགོ་བ་རྣམས་རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་ཏེ།
ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་རིག་རྣམས་ནི་མདོན་བརྗོད་ཀྱི་བག་ཆགས་ལས་འབྱུང་ལ་བག་ཆགས་དེ་
ཡང་རང་གི་ཀྱན་གཞི་ལ་གཞན་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་པས་གཞོད་མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་རོ།

གལ་ཏེ་ཚོགས་དྲུག་གི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ཀྱན་གཞིའི་ཡུལ་ཡིན་ན་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་གསུང་
རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ལྟ་བུ་དང་། འདས་སོགས་སྟོང་བཏགས་རྣམས་ཀྱང་ཀྱན་གཞིའི་ཡུལ་དུ་

འགྱུར་རམ་ཞེན།

དབང་དོན་ལས་གཞན་དྲག་པའི་ཡུལ། ཀུན་གཞིའི་ཡུལ་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ།

དྲག་པ་བཏགས་པའི་ཡུལ་ཅན་དང་། ཀུན་གཞི་བཀྱར་འཛོལ་གྱིས་དབེན་ཕྱིར།།[༡༡]

དབང་དོན་བག་ཆགས་གསུམ་ལས་གཞན་པའི་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ལྟ་
བུ་དང་། འདས་སོགས་སྒྲོ་བཏགས་ནམས་ནི་ཀུན་གཞིའི་ཡུལ་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་ནི་ཡིད་ཤེས་
ཀྱིས་སྒྲོ་བཏགས་ནས་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་ཙམ་ཡིན་ཅིང་ཀུན་གཞིའི་ཡང་ཐ་སྙད་འདོགས་པའི་འདུ་ཤེས་
བཀྱ་བར་འཛོལ་བ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ།

ཀུན་གཞི་དེ་དག་མི་དག་ལ་མི་འཛོག་པར་མ་བསྐྱབས་ལུང་མ་བསྟན་ཁོ་ནར་ངེས་པ་ཅི་ཞེན།

བག་ཆགས་བསྒྲོ་གཞི་ཡིན་ཕྱིར་དང་། དག་དང་མི་དག་མཛོན་གྱུར་དང་།

རྒྱུད་གཅིག་ལ་ནི་འཇུག་པའི་ཕྱིར། མ་བསྐྱབས་ལུང་མ་བསྟན་དུ་གྲུབ།།[༡༢]

ཀུན་གཞི་དེ་དག་མི་དགའི་བག་ཆགས་བསྒྲོ་བའི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དག་མི་དགའི་
སེམས་མཛོན་གྱུར་དང་རྒྱུད་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མ་བསྐྱབས་ལུང་མ་བསྟན་དུ་
གྲུབ་ཏེ་དག་བ་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་བག་ཆགས་ཀྱི་གཞིར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ།

རེག་ལ་སོགས། ལྷ་ཉིད་དང་ལྷན་ཅས་གང་སྤྲུམ་པ་འཁོར་སེམས་བྱུང་ལྷར་ངེས་པ་ཅི་ཞེན།

ལུང་མ་བསྟན་དང་མི་གསལ་ཕྱིར། རེག་སོགས་ལྷར་ངེས།

མ་བསྐྱབས་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དག་བ་བཅུ་གཅིག་དང་ཙ་ཉོན་ཉེ་ཉོན་ནམས་མི་
འབྱུང་ལ་ཡུལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་གསལ་བར་གཅོད་མི་ཞུས་པའི་ཕྱིར་ཡུལ་ངེས་ལྷ་མི་འབྱུང་ངོ་། གཞན་དུ་
འགྱུར་བ་བཞི་ཡང་གདགས་གཞི་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དེ་དག་གང་ཡང་ལྷན་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཀུན་ཏུ་འགྲོ་
བ་ལྷ་དང་ནི་མཚུངས་པར་ལྷན་ཏེ། རེག་པ་ནི་སེམས་བྱུང་ཀུན་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སེམས་
ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱོད་བ་རྣམ་པ་གསུམ་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་དམིགས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡུལ་གྱི་
སྤྱི་ངེས་གཅོད་པ་ཙམ་དང་། ཡུལ་ལ་གཡོ་བ་ཙམ་དང་། རང་གི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་གཏོད་པ་ཙམ་
སེམས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ།

ཀུན་གཞིའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་དེ་མྱོང་བ་གསུམ་གང་ཞེ་ན།
 ཚོར་བ་ནི། བར་མའོ།

ཚོར་བ་ནི་བདེ་བ་དང་གདུང་བ་གཉིས་ཀའི་ངོ་བོར་མ་གུར་བ་བར་མར་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་
 བཏང་སྟོམས་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལ་ཚོར་བ་ནི་དམིགས་ལ་བདེ་བ་དང་གདུང་བ་གང་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར།
 རི་ལྟར་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་ཚོར་བ་བདེ་བ་དང་ལྡན་ན་བསམ་གཏན་བཞི་བ་ཡན་ཆད་ཀྱང་ཚོར་བ་བདེ་
 བའི་སར་འགྱུར་ལ། དཔུལ་བ་ན་ཡང་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་བདེ་བ་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་སྟེ་སྤྲུག་བསྐལ་
 དང་ལྡན་ན་བསོད་ནམས་དང་མི་གཡོ་བའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་སྤྲུག་བསྐལ་འཕེན་པར་འགྱུར་
 བ་དང་། གཟུགས་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡང་ཚོར་བ་གདུང་བའི་སར་འགྱུར་བ་སོགས་སྐྱེ་ཆེད།

ཅིའི་ཕྱིར་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་རྣམ་པར་སྤྲིན་པའི་རྣམ་ཤེས་དེ་ལ་ཀུན་གཞི་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན།

འདི་ལ་བདག་ཏུ་ནི། །སྟོར་བའི་ཕྱིར་ན་ཀུན་གཞིའོ།།[༡༩]

འགོ་བ་ལྡེའི་སེམས་ཅན་རྣམས་འདིར་ཉོན་ཡིད་ཀྱིས་བདག་ཏུ་སྟོར་བའི་ཕྱིར་ཀུན་གཞི་
 ཞེས་བྱ་སྟེ་ཉོན་ཡིད་ཀྱིས་བདག་ཏུ་སྟོར་བའི་ཡུལ་ནི་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཆ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་
 བའི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཆ་དེ་དུས་གང་བར་དུ་འཇུག་ཅིང་ལྷོག་ཅེ་ན། ལྷག་མ་མེད་དང་རྩི་ལྟེ། །བར་དུ་རྒྱུན་མི་
 འཆད་དུ་འཇུག།[༢༠] ཐེག་དམན་གྱི་ལྷག་མེད་ཀྱི་མུང་འདས་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་དོ་རྩེ་ལྟ་བུའི་ཉིང་རེ་
 འཛིན་གྱི་རྩེ་སུ་ལྷོག་ཅིང་དེའི་སྟོན་དུ་རྒྱུན་མི་ཆད་དུ་འཇུག་གོ། །དེ་ཡང་རི་སྐད་དུ། ལས་ཀྱི་བག་
 ཆགས་འཛིན་གཉིས་ཀྱི། །བག་ཆགས་བཅས་པ་སྤྲུལ་ཡི། །རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ཟད་ནས་གཞན། །རྣམ་
 སྤྲིན་བསྐྱེད་པ་དེ་ཡིན་ནོ།” །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆོས་མའི་དགོ་སྤྲུག་ལས་ཀྱིས་འཕངས་པའི་ཀུན་
 གཞིའི་རྣམ་སྤྲིན་དེ་ཆོ་འདིར་རི་སྐད་མ་གཤིའི་བར་དུ་འཇུག་ཅིང་། ལས་དེའི་ལྷན་པ་ཟད་པའི་ཆོ་དེ་
 འོག་ནས་ཡང་ལས་ཀྱི་མས་བསྐྱེད་པའི་མི་ལམ་འཇུག་པས་རྒྱུན་མི་ཆད་དོ།

འདིར་ཅིའི་ཕྱིར་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཁོ་ན་ལ་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ཞེས་བྱ། མིག་
 སོགས་དབང་པོ་སྤྲུལ་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཉེས་པ་མེད་དེ་འདི་ལྟར་རྣམ་པར་སྤྲིན་
 པ་ནི་མ་བསྐྱབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དང་། ཆོ་རི་སྐད་ཀྱི་བར་དུ་རྒྱུན་མི་ཆད་དུ་འཇུག་པ་དང་།
 སྟོན་གྱི་དགོ་བའམ་མི་དགོ་བས་འཕངས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་སྟེ་བྱད་པར་གསུམ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་

དགོས་པ་ལས་དེ་ཀུན་གཞི་འཁོར་བཅས་ལས་གཞན་པ་ལ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། མ་བསྐྱེབས་ལུང་མ་
བསྟན་དེ་དག་མི་དགའི་རྣམ་སྤྲིན་དུ་འགལ་བ་མེད་ལ་དག་བ་དང་མི་དག་བ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་མི་
དག་བ་དང་དག་བའི་རྣམ་སྤྲིན་དུ་འགལ་ཏེ་དེ་གཉིས་མི་མཐུན་པ་དང་གཉིན་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།
གལ་ཏེ་དག་བ་ཉིད་དག་བའི་རྣམ་སྤྲིན་དང་མི་དག་བ་ཉིད་མི་དག་བའི་རྣམ་སྤྲིན་དུ་འགལ་བ་མེད་
པས་རྣམ་སྤྲིན་ལུང་མ་བསྟན་ཁོ་ནར་མ་ངེས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་ན་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ལྡོག་པ་མེད་
པའི་སྒྲིན་དུ་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་རྣམ་སྤྲིན་ནི་ཆོ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་རི་སྤྲིད་འཛོའི་བར་དུ་རྒྱུན་མི་
འཆད་དུ་འཇུག་པ་ན་རྣམ་སྤྲིན་དག་བ་ཡིན་ན་དག་སེམས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་རྒྱུན་མི་འཆད་དུ་འཇུག་པས་
ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་སྐྱེ་བའི་སྐབས་མེད་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ་སྒྲིན་དུ་འགྲོ་བའི་འགག་པ་འདར་
མེད་དོ། །རྣམ་སྤྲིན་གྱི་མི་དག་བ་ཡིན་ན་མི་དག་བའི་སེམས་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་གཉིན་པོ་སྐྱེ་བའི་
སྐབས་མེད་ལ་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་དག་ཅེ་
ཆད་པའི་གང་ཟག་ལ་དག་སེམས་མངོན་གྱུར་དུ་ཡོད་པ་སོགས་མཐའ་ཡས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་མ་བསྐྱེབས་
ལུང་མ་བསྟན་ཁོ་ནར་ངེས་སོ། །

དེ་སྐད་དུ། ཅིའི་ཕྱིར་དག་བ་དང་མི་དག་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་མ་བསྐྱེབས་
ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་མ་བསྐྱེབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་
འདི་ནི་དག་བ་དང་མི་དག་བ་དང་འགལ་བ་མེད་དེ་དག་བ་དང་མི་དག་བ་ནི་ཕན་ཚུན་མི་མཐུན་ནོ།
རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ཡང་དག་བ་དང་མི་དག་བར་འགྱུར་ན་ནི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་ལོགས་པར་མི་
འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བུས་ན་རྣམ་པར་སྤྲིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་མ་བསྐྱེབས་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཉིད་
དོ།¹⁶ །ཞེས་སོ། །ཡང་ཐེག་བསྟན་སུ་རྣམ་པར་སྤྲིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྒྱུན་ཆད་པ་ནི་ཉིད་
མཚམས་སྒྲིབ་པ་མ་གཏོགས་པ་གཞན་དུ་མངོན་པར་འགྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་¹⁷ །ཞེས་འབྲུང་བས་རྣམ་
སྤྲིན་རི་སྤྲིད་འཛོའི་བར་དུ་འཇུག་དགོས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མ་ཤིའི་བར་དུ་འབྲུང་དགོས་ལ་མིག་ལ་
སོགས་པ་ནི་མ་ཤིའི་གོང་དུ་ཡང་ལྡོག་པ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་དེ་དག་རྣམ་སྤྲིན་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
ཀུན་ལས་བདུས་སུ་ཡང་། རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་གང་ཞེ་ན། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མཚན་པར་ལྡན་
པ་དང་བཅས་པའོ།¹⁸ །ཞེས་འབྲུང་དོ། །དེས་ན་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་ཤེས་ཁོ་ན་རྣམ་སྤྲིན་ཡིན་ནོ། །དེ་
དག་གིས་རྟེན་གྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

བརྟེན་པ་ས་བོན་གྱི་ཀུན་གཞིའི་མཚན་ཉིད་དེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིན།

བརྟེན་པ་ས་བོན་ཀུན་གཞི་ནི། སྒོ་བར་བྱེད་པས་བསྒོ་གཞི་ལ།

འགག་ལ་མངོན་དུ་སྒྲིགས་པའི་ཆོ། །བཞག་པའི་རྣམ་པའོ།།^[19]

སྒོ་བྱེད་ཚོགས་བདུན་གྱིས་བསྒོ་གཞི་ལ་རང་ཉིད་འགག་པ་ལ་སྒོན་དུ་སྒྲིགས་པའི་ཆོ་དགོ་
མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་གྱི་ས་བོན་བཞག་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་གོ། །དེ་ཡང་ཚོགས་དྲུག་གིས་ནི་དགོ་
མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་ཆར་གྱི་ས་བོན་འཛིག་སྟེ་དེ་དག་ལ་དགོ་སོགས་གསུམ་ཆར་ཡོད་པས་
སོ། །ཉོན་ཡིད་འཁོར་བཅས་ཀྱིས་ནི་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ས་བོན་ཁོ་ན་བསྒོ་སྟེ། དེ་ནི་ཉག་ཏུ་ལུང་མ་
བསྟན་གྱི་རོ་བོར་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྒོ་བར་བྱེད་པ་ཚོགས་བདུན་འཁོར་བཅས་སུ་ཇི་ལྟ་བུ་དེས་ཤེ་
ན། འཇུག་གིས་རྣམས་དང་ཀུན་གཞི་གཉིས་པན་ཚུན་འབྲས་བུའི་དངོས་དང་རྒྱའི་དངོས་པོར་ཉག་ཏུ་
སྒྱུར་ཏེ་འདི་ལྟར་འཇུག་པའི་གིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ས་བོན་རྟེན་པ་གསོ་བའི་ཀུན་གཞི་ས་བོན་གྱི་ཆའི་
བདག་ཀྱིན་བྱེད་ལ། ས་བོན་གསར་པ་འཛིག་པས་དེའི་རྒྱའི་ཀྱིན་བྱེད་དེ་ཇི་སྟངས་དུ། རྣམ་པར་གཤམ་པ་
གཉིས་ནི་གཅིག་གི་ཀྱིན་གཅིག་ཡིན་ཏེ། ཆོས་མངོན་པའི་མདོ་ལས། ཆོས་ཀུན་རྣམ་པར་གཤམ་ལ་
སྒྱུར། །དེ་དག་ལ་ཡང་དེ་དེ་བཞིན། །པན་ཚུན་འབྲས་བུའི་དངོས་པོ་དང་། །རྒྱ་ཡི་དངོས་པོར་ཉག་ཏུ་
སྒྱུར།¹⁹ །ཞེས་སོ། །དུས་མཉམ་པའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དེ་སྟངས་བཤད་ཀྱི། མི་མཉམ་
པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཆོ་སྤྱི་མའི་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་སྤྱོན་ཆ་འབྲུབ་པའི་ས་བོན་ཡང་འཛིག་པར་བྱེད་དོ།
དེ་ཡང་རྟེན་དེ་དང་སྒོ་བ་པོ་རང་ཉིད་སྟེ་འགག་ལྟན་ཅིག་ཏུ་བྱས་པས་སྒོ་བར་བྱེད་དེ། དཔེར་ན་ཉིལ་
དང་སྦྱུམ་གཉིས་ལྟན་ཅིག་ཏུ་གནས་ཏེ་སྟེ་འགག་བྱས་པས་ཕྱིས་མེ་ཉོག་དེ་མེད་ཀྱང་ཉིལ་ལ་མེ་ཉོག་
གི་བྲི་རྩིས་སུ་འཇུག་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་སྟངས་དུ་ཡང་། དེ་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་པར་གཤམ་པ་ནི་ཀུན་གཞིའི་
རྣམ་པར་གཤམ་པ་ལ་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱིན་བྱེད་དེ། མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་ས་བོན་ཡོངས་སུ་གསོ་བ་
དང་། ཆོ་སྤྱི་མ་ལ་མངོན་པར་འབྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ས་བོན་ཡོངས་སུ་འཛིག་པ་འཛིག་པའི་སྒོ་རྣམས་
སོ། །དེའི་ཕྱིར་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་ས་བོན་ཡོངས་སུ་རྒྱས་ན་ཇི་ལྟ་བུ་ཇི་ལྟར་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་གཤམ་པ་
ལ་བརྟེན་པའི་འཇུག་པའི་རྣམ་པར་གཤམ་པ་དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བ་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པར་འབྲུང་
བ་དེ་ལྟ་བུར་རང་གི་རྟེན་ལ་ལྟན་ཅིག་འབྲུང་བ་དང་འགག་པས་སྒོ་བར་བྱེད་དོ།²⁰ །ཞེས་སོ།

སྒོ་གཞི་དེ་ལ་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་ཤིན།

སྒོ་གཞི་ནི། བསྟན་པ་ལྟ་བུ་མ་བསྟན་སྒོ་བ།

སྒོ་བར་བྱེད་དང་འབྲེལ་བ་དང་། །མཐའ་གཅིག་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་སྟེ།

བྱེད་པར་ལྟ་དང་ལྟན་པ་ལོ།།^[16]

བྱེད་པར་ལྟ་དང་ལྟན་པ་ཞིག་སྒོ་གཞིར་འཛོག་གོ། །ལྟ་གང་ཞིན། བརྟན་པ་ནི་ཉིལ་ལ་
སོགས་པ་ལྟར་རྒྱུད་རྒྱུན་ཆགས་པ་གཅིག་³⁰ དགོས་ཀྱི་སྒྲིག་ལྟ་བུའི་མི་བརྟན་པ་ནི་སྒོ་གཞིར་མི་
རུང་སྟེ་དེ་དག་ལ་བག་ཆགས་འཆགས་སུ་མི་འདོད་ཅིང་ཆགས་ཀྱང་རྒྱུད་ཆོས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ།
།འདིས་ནི་ཆོགས་བརྟན་དང་གཟུགས་སྒོ་གཞིར་མི་རུང་བར་བསྟན་ཏེ། དེ་དག་ནི། རི་སྐད་དུ། ཡིད་
ཀྱི་ནམ་གཤམ་འབྱུང་བ་ནི། །རྟག་ཏུ་འོ་འདུ་གཤམ་མེད་པ་ལ། །སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ནམ་གཉིས་དང་།
སེམས་མེད་གཉིད་དང་བརྒྱལ་མ་གཏོགས།³¹ །ཞེས་དང་། འཛིག་རྟེན་འདས་པའི་ལམ་ན་མེད།
འགོག་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་ནའང་མེད།³² །ཅེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རྒྱུན་ཆད་པའི་ཕྱིར་དང་གཟུགས་
ཀྱང་གཟུགས་མེད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཀུན་གཞི་ཡང་སྒོ་གཞིར་མི་རུང་སྟེ། དག་བཅོམ་ཉིད་
ནས་དེ་ལྟོག་གོ་³³ །ཞེས་པ་ལྟར་རྒྱུན་ཆད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེན། ཉེས་པ་མེད་དེ་རི་སྐད་སྒོ་བྱེད་ཡོད་
ཀྱི་བར་དུ་རྒྱུན་མི་ཆད་པས་ཆོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ནི་སྒོ་གསྐྱེད་ཚུ་ལྟ་བུའི་མི་
མཉམ་པ་ལ་ས་བོན་ཐམས་ཅད་བསྐྱོད་མི་རྣམས་ཀྱི་ཉིལ་ལྟ་བུའི་དྲི་མཉམ་པ་ལ་རྣམས་པས་ན་དྲི་མཉམ་
པ་ལྟ་བུའི་ལུང་མ་བསྟན་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་སེམས་ཉ་ཅང་གསལ་བ་དང་མི་མཐུན་པ་མེད་
པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིས་ནི་དགེ་བ་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་སྒོ་གཞིར་མི་རུང་བར་བསྟན་ནོ། །བསྒོ་བྱ་བ་ནི།
བསྒོ་བར་རྣམས་པ་སྟེ་མི་རྟག་པ་ལ་བསྐྱོད་ཀྱི་རྟག་པ་ལ་མི་རྣམས་སོ་ཞེས་པས་འདུས་མ་བྱས་སྒོ་གཞིར་
མི་རུང་བར་བསྟན་ནོ། །སྒོ་བར་བྱེད་དང་འབྲེལ་བ་ནི། །སྒོ་བྱེད་དང་སྒོ་གཞི་སྟེ་འགག་དུས་གཅིག་ལ་
བྱས་པའི་འབྲེལ་བ་དང་ལྟན་པ་ཞིག་དགོས་སོ། །འདིས་ནི་རྒྱུད་ཐ་དད་དང་དུས་མི་མཉམ་པའི་ཆོས་
ནམས་བསྒོ་བྱ་སྒོ་བྱེད་དུ་མི་རུང་བར་བསྟན་ནོ། །མཐའ་གཅིག་ཏུ་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ནི། །ནམ་གངས་ཀྱིས་
མ་ཡིན་པར་མཐའ་གཅིག་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ལོ། །འདིས་ནི་ཀུན་གཞིའི་འཁོར་ཀྱི་རིག་པ་སོགས་སྒོ་གཞི་
ཡིན་པ་སེལ་ཏེ་དག་ནི་གཙོ་བོ་སེམས་ཀུན་གཞི་ནམ་གཤམ་ལ་བརྟེན་པས་ན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བརྟེན་

པ་མ་ཡིན་ནོ།³⁴ །འོན་ཅེག་སོགས་དེ་དག་གིས་རང་འགྲུབ་པའི་ས་བོན་ཀྱན་གཞི་ལ་བསྒྲོད་དམ་མི་
བསྒྲོད། དང་པོ་ལྟར་ན། ཚོགས་བདུན་ལས་གཞན་པའི་སྒོ་བྱེད་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ལྟར་
ན་དེ་དག་རྒྱ་མེད་དུ་འགྱུར་རོ། །ཞེ་ན། འདི་ལ་རྒྱ་མེད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་བསྒྲོད་དགོས་ཞེས་པ་དང་།
དེ་དག་གིན་ཏུ་མི་གསལ་བའི་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མི་བསྒྲོད་དོ། །འོན་ཀྱང་སྔོན་ལས་ཀྱི་རྣམ་
སྤྲིན་ཡིན་པས་མ་གཏོག་པར་དུ་འཕེན་པས་འཕྲུག་ཅེས་འདོད་པས་གཉིས་བཤད་ཀྱང་ཕྱི་མ་ལེགས་ཏེ་
གཞན་དུ་ན་ཀྱན་གཞི་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་བསྒྲོད་དགོས་པས་སྒོ་གཞི་མི་རྟོག་པའི་སྒྲོན་དུ་འགྱུར་རོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་བག་ཆགས་དེ་ལ་དབྱེ་བ་དུ་ཞིག་ཅེ་ན། རྒྱག་ཏུ་དབྱེ་བ། གསུམ་དུ་དབྱེ་བ། བཞི་
ཚན་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་བཞིའོ། །དང་པོ་རྒྱག་ཏུ་དབྱེ་བ་ནི།

ཕྱི་དང་ནང་དང་མི་གསལ་བ། །གཉིས་དང་ཀྱན་རྫོང་ཉིད་དང་ནི།

དམ་པའི་དོན་དེ་དེ་དག་ཀྱན། །ས་བོན་རྣམ་པ་རྒྱག་ཏུ་འདོད།།^{35]}

ཕྱིའི་ས་བོན་ནི་ནས་དང་ལྷན་ལའི་རྩ་བ་ལྟ་བུའོ། །ནང་གི་ས་བོན་ནི་ཀྱན་གཞིའི་ས་བོན་གྱི་
ཆའོ། །མི་གསལ་བ་གཉིས་ནི། མི་གསལ་བ་ནི་ལུང་མ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ་དེ་ལ་ནི། ཀྱན་ནས་ཉོན་
མོངས་དང་རྣམ་བྱང་གི་མི་གསལ་བའམ། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་གཉིས་མི་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་ནི་ཕྱིའི་ས་བོན་དང་ནང་གི་ས་བོན་ནོ། །ཐེག་བསྟུས་ཀྱི་ཁྲི་ཀ་བྱེད་ཁ་ཅིག་གི་ལུགས་ཀྱིས་ནི།
གཉིས་སུ་མི་གསལ་ཅེས་འདོན་པ་ལྟར་ན། ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་བྱང་པམ། དགེ་མི་དགེ་བ་
དབྱེད་ན་དེ་དག་གང་དུ་ཡང་མི་གསལ་བ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའོ། །ཡང་ན་གཉིས་ཞེས་པ་ཀྱན་གཞི་
རྣམ་ཤེས་དེ་ཉིད་ཉོན་མོངས་པའི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་ཅན་ཡིན་པས་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཚོས་
རྣམས་འབྱུང་བས་དེ་དག་དང་རྒྱ་འབྲས་དང་། རྣམ་བྱང་གི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་ཀྱང་གནས་སམ།
རྟོན་གྱི་དངོས་པོ་བྱས་པས་དེ་དག་དང་རྒྱ་འབྲས་སུ་གྱུར་པ་གཉིས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དོན་གསང་དུ། མི་
གསལ་བ་གཉིས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་གཉིས་སམ་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་
པར་བྱང་བ་གཉིས་མི་གསལ་ཞིང་ཡོངས་སུ་མི་གསལ་བ་སྟེ། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་
གོ། །ཁ་ཅིག་ནི་གཉིས་སུ་ཞེས་འདོན་ཏེ་ས་བོན་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་གཉིས་སུ་དབྱེད་དམ།³⁶ ཀྱན་
ནས་ཉོན་མོངས་པའམ་རྣམ་པར་བྱང་བ་གཉིས་སུ་དབྱེད་ན་མི་གསལ་ཏེ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་ཏེ་ཞེས་བྱ་

བའི་དོན་ཏོ། །དེ་ལ་ཕྱིའི་ས་བོན་ནི་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་སྟེ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཉིད་ཀྱིས་མི་གསལ་བའོ། །ནང་གི་ཡང་དག་པ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོར་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་མི་གསལ་བ་ཡིན་ནོ།³⁷ །
ཞེས་དང་། བཤད་སྒྱུར་ལས་ཀྱང་། མི་གསལ་བ་ནི་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའོ། །གཉིས་ནི་ཕྱི་དང་ནང་གིའོ། །ཡང་ན་འབྲས་བུ་དང་རྒྱ་སྟེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་གཉིས་སོ། །
དེ་ལ་རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་དངོས་པོས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཆོས་འབྲུང་བའི་ཕྱིར།³⁸ །ཅིས་སོ། །

ཀུན་རྫོབ་པའི་ས་བོན་ནི་ཕྱིའི་ས་བོན་ཏེ་ཐ་སྟོན་པའི་ཤེས་པའི་ཡུལ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དོན་དམ་པའི་ས་བོན་ནི་ནང་གི་ས་བོན་ཏེ་རྣམ་པར་དབྱེད་པ་ན་ཡང་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དོན་གསལ་དང་བཤད་སྒྱུར་གྱི་བཤད་པ་སྟེ་མ་ལྟར་ན་དང་པོ་དང་གསུམ་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཞར་ལ་བྱུང་བ་ཙམ་ཡིན་ལ་བཤད་སྒྱུར་གྱི་བཤད་པ་གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཞར་བྱུང་ངོ་། །དེ་སྟོན་དུ་ཡང་ཐེག་ཆེན་བསྟུན་པ་ལས། ཕྱི་དང་ནང་དང་མི་གསལ་བ། །གཉིས་དང་ཀུན་རྫོབ་ཉིད་དང་ནི། །དམ་པའི་དོན་དེ་དེ་དག་ཀུན། །ས་བོན་རྣམ་པ་དུག་ཏུ་འདོད། །བརྟེན་ལུང་མ་བསྟན་བསྟོན་བྱ་བ། །སྟོན་བར་བྱེད་དང་འབྲེལ་བ་དང་། །སྟོན་བྱེད་དེ་ལས་གཞན་དུ་མིན། །དེ་ནི་བག་ཆགས་མཚན་ཉིད་དོ།³⁹ །ཞེས་སོ། །

གཉིས་པ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ནི།

གཞན་ཡང་སྟོན་བརྟེན་བདག་ལྟ་དང་། །སྟོན་པའི་ཡན་ལག་བག་ཆགས་གསུམ། །

དེ་ཡང་རི་སྟོན་དུ། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་གང་ཞེན། མདོར་བསྟུན་ན་རྣམ་པ་གསུམ་དང་། རྣམ་པ་བཞིར་བལྟ་བར་བྱའོ། །དེ་ལ་བག་ཆགས་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ་མདོན་པར་བརྟེན་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་དང་བདག་ཏུ་ལྟ་བའི་བག་ཆགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་དང་། །སྟོན་པའི་ཡན་ལག་གི་བག་ཆགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས་སོ།⁴⁰ །ཞེས་པ་ལྟར་གསུམ་མོ། །

དེ་ལ་བག་ཆགས་དང་པོ་ནི། ཀུན་གཞིའི་སྟོང་གི་ས་བོན་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མིང་དང་མཚན་མའི་རྣམ་པར་འབྲུང་ཞིང་མདོར་ན་ཐ་སྟོན་སྟོན་ཆོགས་འདོགས་པའི་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུའི་ཀྱེན་ནོ། །འདི་ལ་སྟོན་པའི་བག་ཆགས་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་ཏེ། ཡིད་ཤེས་ཡུལ་སྟོན་ཆོགས་ལ་འཕྲོ་བའི་ས་བོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མདོན་བརྟེན་གྱི་བག་ཆགས་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་ཏེ་མིག་མིག་ཅིས་

དང་། གཞུགས་གཞུགས་ཞེས་པའི་བརྗོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ས་བོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།
 དེ་ལྟ་ན་ཐེག་ཆེན་བསྟུས་པར། དེ་ལ་ལུས་དང་ལུས་ཅན་དང་ཟ་བ་པོའི་རྣམ་པར་རིག་པ་གང་ཡིན་པ་
 དང་། དེས་ཉེ་བར་དབྱེད་པར་བྱ་བའི་རྣམ་པར་རིག་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལ་ཉེ་བར་སྒྲིབ་པའི་རྣམ་
 པར་རིག་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། ཏུས་དང་གངས་དང་ཡུལ་དང་ཐ་སྟད་ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་པ་གང་ཡིན་པ་
 དེ་མངོན་པར་བརྗོད་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་བོན་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།^༧ །ཞེས་གསུངས་པ་ནི་ལྟར་
 གྲང་ཞེན། ཉེས་པ་མེད་དེ་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ས་བོན་ཅེས་སྒྲུར་བརྗོད་པ་ནི་གཙོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་ལ། འདིར་
 བསྟན་པ་ནི། གཞན་དབང་དེ་ཀྱན་གཞིའི་ས་བོན་ཅན་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀྱན་ཏུ་ཉོག་པས་
 བསྟུས་པའི་རྣམ་པར་རིག་པ་ལ་དེ་ལ་ཡང་ལུས་ཞེས་པ་ནས་ཐ་སྟད་པའི་བར་གྱི་རྣམ་པར་རིག་པ་རྣམས་ནི་
 བག་ཆགས་གསུམ་དུ་བྱེད་པ་ན་མངོན་བརྗོད་ཀྱི་བག་ཆགས་ལས་འབྱུང་སྟེ། གཞན་གཉིས་ལས་མི་
 འབྱུང་ལ་འདི་དག་གྲང་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་མངོན་པར་བརྗོད་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་དུ་
 བསམས་སོ། །དེས་ན་མངོན་པར་བརྗོད་པར་བྱ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན། དེའི་བག་ཆགས་དེ་འཛིག་པ་ཡང་
 ཡིད་ཤེས་འཁོར་བཅས་ཁོན་སེམས་འཛིག་ལ། བསྐྱེད་པ་ཡང་ཐ་སྟད་འདོགས་པའི་ཡིད་ཤེས་ཉིད་བསྐྱེད་དོ།

གཉིས་པ་བདག་ལྟའི་བག་ཆགས་ནི། ཉོན་ཡིད་མཚུངས་ལྟ་ན་དང་བཅས་པས་བཞག་པ་
 བདག་དང་གཞན་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་པར་རིག་པ་འབྱུང་བའི་ས་བོན་ཏེ། ཇི་སྟངས་དུ། བདག་དང་གཞན་གྱི་བྱེ་
 བྲག་གི་རྣམ་པར་རིག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། བདག་ཏུ་ལྟ་བུའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་བོན་ལས་འབྱུང་བའི་
 ཕྱིར་རོ།^༨ །ཞེས་སོ། །འདི་ལ་འཛིག་ཆོག་པ་ལ་ལྟ་བུའི་བག་ཆགས་ཞེས་གྲང་ཟེར་ཏེ་འཛིག་ལྟའི་ས་
 བོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

གསུམ་པ་སྲིད་པའི་ཡན་ལག་གི་བག་ཆགས་ནི། འཇུག་ཤེས་དགེ་བཤམ་མི་དགེ་བས་
 བཞག་པ་སྲིད་པ་བདེ་འགོ་འམ་ངན་འགོ། འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བར་སྒྲུབ་པའི་ས་བོན་ཏེ། ཇི་སྟངས་དུ། བདེ་
 འགོ་དང་ངན་འགོ་དང་འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བའི་རྣམ་པར་རིག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། སྲིད་པ་ཡན་ལག་
 གི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་བོན་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།^༩ །ཞེས་སོ། །འདི་ལ་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་བག་ཆགས་ཞེས་
 གྲང་བྱ་སྟེ་འདི་ཡོངས་སུ་སྤྲིན་པ་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དབང་པོ་དང་དོན་འདི་
 དག་ལ་འདིར་རྣམ་པར་རིག་པ་ཞེས་པ་དེ་དག་ཤེས་རིག་གི་ངོ་བོར་གྱུར་པས་དེ་སྟངས་བརྗོད་པ་ཡིན་
 བས་ཞེན། མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་རི་ལྟ་བུ་ཞེན། དབང་པོ་ལྟ་བུ་དང་གཞུགས་སྒྲུ་སོགས་དོན་ལྟར་སྒྲུབ་པ་

འདི་དག་ལ་དབྱད་པ་ན་ཕྱི་རོལ་ལྟ་བུར་ཀུན་ཏུ་ཆད་པར་སྒྲུབ་ལ་དེའི་ཆེ་ནི་དེ་དག་གིས་པའི་ངོ་བོར་
 མི་འདོད་དེ་འཛིག་རྟེན་ན་གྲགས་པ་དང་མ་དག་པའི་སྒོ་ལ་རི་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ལྟར་རྣམ་གཞག་བྱེད་དོ།
 བརྟགས་གིང་དབྱད་པ་ན་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་དེ་གིས་པ་དང་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ཡིན་
 ཏེ་ཀུན་བརྟགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དོན་དུ་སྒྲུབ་པར་ནི་དམིགས་ལ་མུ་སྟེགས་ལྟར་གྱི་
 བདག་དང་གཙོ་བོ་སོགས་དང་། རང་སྟེ་འོག་མ་ལྟར་གྱི་རྒྱལ་པོ་དུ་བརྟགས་པ་^{༤༥} བརྟགས་ནི་མ་གྲུབ་
 སྟེ་དེ་དག་སྒྲུབ་པར་མི་རིགས་ལ་གཟུང་འཛིན་རིགས་པས་ཁེགས་ཀྱང་མྱོང་བ་རྣམས་སུ་དམིགས་པའི་
 ཕྱིར་ནང་གི་གིས་པ་ཉིད་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཅིང་དེ་ལ་ཡིད་ཀྱིས་སྒྲོ་བརྟགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་སྐད་དུ་
 ཡང་ཐེག་ཆེན་བསྟུས་པར། རྣམ་པར་རིག་པ་འདི་རྣམས་ཀྱིས་ཁམས་དང་འགྲོ་བ་དང་སྐྱེ་གནས་
 ཐམས་ཅད་བསྟུས་པ་གཞན་གྱི་དབང་གིས་མཆོན་ཉིད་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་བསྟན་
 པ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པར་རིག་པ་འདི་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ཉིད་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་ཏུ་
 རྟོག་པས་བསྟུས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། རོར་བའི་དོན་སྒྲུབ་པའི་གནས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་གཞན་
 གྱི་དབང་གི་མཆོན་ཉིད་དོ། །དེ་ལ་ཀུན་བརྟགས་པའི་མཆོན་ཉིད་གང་ཞེ་ན། གང་དོན་མེད་ཀྱང་རྣམ་
 པར་རིག་པ་ཙམ་དེ་དོན་ཉིད་དུ་སྒྲུབ་བའོ། །ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་མཆོན་ཉིད་གང་ཞེ་ན། གང་གཞན་གྱི་
 དབང་གི་མཆོན་ཉིད་དེ་ལ་དོན་གྱི་མཆོན་ཉིད་དེ་གཞན་མེད་པ་ཉིད་དོ།^{༤༦} །ཞེས་དང་། རྣམ་པར་
 རིག་པ་འདི་དག་ནི་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ལ་དཔེ་ཅི་ཡོད་ཅི་ན།
 རྩི་ལམ་ལ་སོགས་པ་ནི་དཔེར་ལྟ་བུར་བྱའོ། །དཔེར་ན་རྩི་ལམ་ན་དོན་མེད་པར་ཡང་རྣམ་པར་གིས་པ་
 ཙམ་ཉིད་གཟུགས་དང་སྒྲི་དང་བྱི་དང་རོ་དང་རེག་བྱ་དང་། ཁང་བྱིམ་དང་ནགས་ཆལ་དང་ས་དང་རི་
 ལ་སོགས་པའི་དོན་སྟོང་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྒྲུབ་གི་དེ་ན་དོན་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །དཔེ་འདིས་ནི་ཐམས་
 ཅད་དུ་ཡང་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ཉིད་དུ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱའོ། །སོགས་པ་སྟོས་པས་ནི་སྒྲུ་མ་དང་མིག་
 རྒྱ་དང་རབ་རིབ་རྣམས་དཔེར་རིག་པར་བྱའོ།^{༤༧} །ཞེས་སོ།

གསུམ་པ་བཞེ་ཆོན་དང་པོར་དབྱེ་བ་ནི།

ཐུན་མོང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་དང་། ཆོར་དང་བཅས་དང་ཆོར་མེད་པའི།།[༡༥]

ས་བོན་རྣམ་བཞི།

དེ་ཡང་ས་བོན་ཐུན་མོང་བ་ནི། ཀུན་གཞིའི་སྤྱི་གི་སྣོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་འབྲུབ་པའི་ས་བོན་
 ལོ། །ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ནི། བརྟུང་གི་འཛིག་རྟེན་འབྲུབ་པའི་ས་བོན་ལོ། །དེ་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་
 ཚོར་བ་མེད་པ་འབྱུང་བའི་ས་བོན་དང་། ཚོར་བ་དང་བཅས་པ་འབྱུང་བའི་ས་བོན་ཞེས་གྲང་བྱ་སྟེ་སྣོད་
 བེ་སེམས་ཀྱིས་མ་ཟེན་པས་བདེ་སྤྲུག་གི་རྟེན་དུ་མི་སྣང་ལ་བརྟུང་ནི་དེ་ལས་བསྐྱེད་པས་སོ། །དེ་སྐད་
 དུ་ཡང་། དེ་ལ་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་གང་ཞེན། གང་དེ་ཉིད་ཐུན་མོང་གི་མཚན་ཉིད་དང་།
 ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། ཚོར་བ་མེད་པ་འབྱུང་བའི་ས་བོན་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། ཚོར་
 བ་དང་བཅས་པ་འབྱུང་བའི་ས་བོན་གྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །ཐུན་མོང་ནི་སྣོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ས་བོན་གང་
 ཡིན་པའོ། །ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ནི་སོ་སོ་རང་གི་སྤྱེ་མཆད་ཀྱི་ས་བོན་གང་ཡིན་པའོ། །ཐུན་མོང་གང་ཡིན་
 བ་དེ་ནི་ཚོར་བ་མེད་པ་འབྱུང་བའི་ས་བོན་ལོ། །ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཚོར་བ་དང་
 བཅས་པ་འབྱུང་བའི་ས་བོན་ལོ།^༥ །ཞེས་སོ། །

བཞེ་བ་བཞེ་ཚན་གཉིས་པར་དབྱེ་བ་ནི།

གནས་ངན་ལེན། ཤིན་ཏུ་སྤྱངས་དང་སྤྱད་ཟེན་དང་།

མ་ཟེན་པ་དང་བཞེ་སྤྱངས་གསུངས།།^༦

དེ་ལ་གནས་ངན་ལེན་གྱི་ས་བོན་ནི་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་སོགས་རྩ་ཉོན་དང་ཁོ་བ་
 དང་ཁོར་དུ་འཛིན་པ་སོགས་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་ལོ། །ཤིན་ཏུ་སྤྱངས་པའི་ས་
 བོན་ནི། འཛིག་རྟེན་པའི་ཚོས་དགེ་བ་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་ལོ། །སྤྱད་ཟེན་པའི་ས་བོན་ནི། དགེ་མི་དགའི་
 ས་བོན་བདེ་འགྲོ་དང་ངན་འགྲོའི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ངོ་བོར་རྣམ་པར་སྤྲིན་ཟེན་པ་ཡིན་ཏེ་དེ་ནི་གཡོས་སུ་
 བྱས་པའི་ཁ་ཟས་དང་འབྲུ་བར་སྤྲུལ་ཡང་རྣམ་པར་སྤྲིན་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྱད་མ་ཟེན་པའི་
 ས་བོན་ནི། མདོན་བརྗོད་ཀྱི་བག་ཆགས་ཉེ་དེ་ནི་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཉེ། སེམས་ཅན་
 རྣམས་སྤྱི་ཙམ་ནས་ཆེད་དུ་མ་བཟོས་པར་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པའི་སྤྱོས་པ་དུ་མ་རྒྱུད་ལ་འཇུག་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །དེ་སྐད་དུ་འང་། ཡང་གནས་ངན་ལེན་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། ཤིན་ཏུ་སྤྱངས་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །
 གནས་ངན་ལེན་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་ས་བོན་གང་ཡིན་པའོ། །
 ཤིན་ཏུ་སྤྱངས་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་དགེ་བའི་ཚོས་ཀྱི་ས་བོན་གང་ཡིན་པའོ།^༧ །

ཞེས་དང་། ཡང་སྤྱད་ཟིན་པ་དང་མ་ཟིན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །སྤྱད་ཟིན་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་གང་དག་
བ་དང་མི་དག་བའི་ས་བོན་གྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་རྣམ་པར་སྤྲིན་ཟིན་པ་ལོ། །མ་སྤྱད་པའི་མཚན་ཉིད་ནི།
གང་མངོན་པར་བརྗོད་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་བོན་ཏེ་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་སྤྲོས་པ་འབྱུང་བའི་
ས་བོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༤༩} །ཞེས་སོ། །དེས་ན་ཁ་ཅིག་ཐེག་བསྐྱུས་ལས་སྤྱད་ཟིན་མ་ཟིན་གཉིས་
གསུངས་པ་ནི། རིམ་པ་ལྟར་སྤྱུ་གྱ་སྤྲོས་པ་ན་ས་བོན་གྱི་སྤྲིང་པོ་འགགས་པ་ལྟར། བདེ་འགོ་ངན་འགྲོའི་
རྣམ་སྤྲིན་གྱི་བག་ཆགས་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ངོ་བོར་སྤྲིན་ཟིན་པ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར་གསོ་བར་བྱ་བ་མིན་པ་
དང་། འབྲས་བུ་མ་བྱུང་བའི་བག་ཆགས་རྣམས་ནི་བག་ཆགས་གསར་པས་གསོ་བར་བྱ་བ་དང་གཉིས་
ཡིན་ཅེས་བཞེད་པ་ནི་ཐེག་བསྐྱུས་ཀྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་བག་ཆགས་དེ་དག་རང་གི་རྟེན་དུ་སྒྱུར་པའི་རྣམ་ཤེས་དང་རྫས་གཅིག་གསུམ་ཐ་དང་ཅེ་ན།

བག་ཆགས་དེ་ཡང་རྟེན་ལས་ནི། །རྫས་གཅིག་ཐ་དང་གང་ཡང་མིན།།

རིེ་ལྟར་ན་གཅིག་མ་ཡིན་ཞེ་ན།

ས་བོན་དམིགས་རྣམ་ཡོད་པ་དང་། །འགོ་བ་ལྡེ་ཡི་ས་བོན་རྣམས་།།^[༥༠]

འཚོལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་དང་། །ཁམས་ཀྱང་འཚོལ་བྱིར་གཅིག་ཉིད་མིན།།

ས་བོན་དང་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་གཉིས་རྫས་གཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་ཀུན་གཞི་ས་
བོན་ཆ་དེ་ལ་དམིགས་རྣམ་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །འདོད་ན་ས་བོན་ལ་ནི་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་མེད་
དོ་ཞེས་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །ཡང་འགོ་བ་ལྡེ་ཡི་ས་བོན་རྣམས་འཚོལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། འགོ་
བ་ལྡེ་ཡི་ས་བོན་རྣམས་རྫས་གཅིག་ཏུ་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རིེ་ལྟར་ཞེ་ན། རྟེན་གཅིག་ལ་
འགོ་བ་ལྡེ་ཡི་ས་བོན་ཡོད་པ་དེ་དུས་མཉམ་དུ་ནི་ཡོད་དགོས་ལ་དེ་དག་ཀྱང་རྟེན་དེའི་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་
ཤེས་སྤྲད་ཅི་ག་མ་གཅིག་དང་རྫས་གཅིག་གི་པར་ཁས་ལེན་དགོས་ཤིང་སྤྲད་ཅི་ག་དེ་ལ་ཆ་ཤས་མེད་
པས་ན་ས་བོན་ལྡེ་པོ་དེ་རྫས་ཆ་ཤས་མེད་པ་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། ཤེས་པ་ཆ་མེད་གཅིག་གི་རང་བཞིན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་འདོད་ན་བདེ་འགྲོའི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ས་བོན་དེ་འཛོག་བྱེད་མི་དག་བསམ་བཞག་
པར་ཐལ། རན་འགྲོའི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ས་བོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་རན་འགྲོའི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ས་བོན་དེ་

འཛིག་བྱེད་དགེ་བས་བཞག་པར་ཐལ། བདེ་འགྲོའི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ས་བོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་སློ་གོས་ཀྱི་འཇུག་པ་ཡངས་པའི་རིགས་པ་ལ་མ་འབད་ཅིང་སྐྱའི་སྤྱི་ཙམ་ཤར་བ་ཁ་ཅིག་འགྲོ་བ་ལྟའི་ས་བོན་རྣམས་ཡན་ཚུན་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། དངོས་པོ་དང་གཟུགས་གཞན་ནོ་སྟམ་དུ་སེམས་ན། འདི་དབྱེད་དེ། ཅི་གཟུགས་དང་རྣམས་གཅིག་པའི་དངོས་པོ་དེ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་ཡིན་ནམ་མ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་པ་མི་འགྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་ནི་གཟུགས་དང་རྣམས་གཅིག་པའི་དངོས་པོ་དེ་སྐྱ་དང་བྱི་རོ་ལྟ་བུ་དང་ཡང་རྣམས་གཅིག་པར་འདོད་ལ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་ཡིན་ན་དེ་དག་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་མེད་དོ། །གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་མ་ཡིན་ན་རྣམས་གཅིག་པའི་ཡིན་ལ་རྣམས་གཞན་པའི་ཡིན་པ་འདི་ནི་སྟོན་པའི་ཆོག་སྟེ། ཁོ་བོ་ཅག་སྟོན་པ་དང་ལྟན་ཅིག་མི་ཅོད་དོ། །ཆོས་ཀྱི་རྗེས་ཀྱང་། ཤིང་མིན་ལས་ལྷོག་དངོས་པོ་སྟེ། །ཤ་པ་ཡིན་ན་གཞན་ཤིང་མིན། །གཞན་ཤིང་ཡིན་ན་ཤ་པ་མིན། །དེ་ཡི་རང་བཞིན་གཞན་མིན་ཕྱིར།^{༡༠} །ཅིས་ཤིང་མ་ཡིན་ལས་ལྷོག་པའི་དངོས་པོ་དེ་ཤ་པ་དང་རྣམས་གཅིག་གམ་ཐ་དད། དང་པོ་ལྟར་ན་ཤ་པ་ལས་གཞན་པའི་ཤིང་གི་གསལ་བ་རྣམས་ཤིང་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཤ་པ་ཤིང་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཤིང་མིན་ལས་མ་ལོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་ཤ་པ་ལས་གཞན་ཡང་ཤིང་དང་རྣམས་གཅིག་ཏུ་འདོད་ན། ཤ་པ་ཤིང་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་རྣམས་ཡན་ཚུན་ལ་འདྲིས་པར་གནས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་པའི་རིགས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་ནོ། །དེས་ན་རི་སྤྱིད་གསལ་བ་རྣམས་ལས་མ་གཏོགས་པའི་སྤྱི་རྣམས་སུ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་རྣམས་གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟགས་པའི་སྟོན་གཉིས་པོ་སྤྱོད་མི་རུས་སོ། །གཞན་ཡང་རྣམས་གཅིག་ཏུ་ཁས་སྤངས་ནས་ཆ་གཉིས་འདོད་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་ན་ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་གཉིས་རྣམས་གཅིག་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཀྱང་དགག་པར་མི་རུས་སོ། །ཡང་ཁམས་ཀྱང་འཆོལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ལྟའི་སྟོམས་འཇུག་བསྟོམ་པའི་མཐུས་གཟུགས་ཀྱི་ལྟའི་རྣམ་སྤྲིན་འགྲུབ་པའི་ས་བོན་འདོད་པའི་ཀྱན་གཞི་ལ་བསྟོས་པ་དེ་ཀྱན་གཞི་རྣམ་ཤེས་དེ་དང་རྣམས་གཅིག་ཏུ་འདོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། ས་བོན་དེ་འདོད་པའི་སར་གཏོགས་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཏེ། གསར་དུ་བཞག་པའི་ས་བོན་དེ་འདོད་ཁམས་ཀྱི་ཀྱན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རྣམས་གཅིག་པ་ལ་འདི་ལྟ་བུའི་རིགས་པ་མཐའ་ཡས་སོ། །

རྣམས་ཐ་དད་རི་ལྟར་མ་ཡིན་ཞེན།

རྟེན་གཅིག་ལ་ནི་ཀྱན་གཞི་གཉིས། །ཡོད་པར་འགྱུར་བས་སོ་སོ་མིན།།^[19]

རྩམ་ཐ་དད་ན། གཞུགས་དང་ལྷན་མིན་དང་ཚོགས་བདུན་གང་ཡང་མིན་ཏེ། རྩམ་སྲ་གྲུབ་
པ་དང་གཞུགས་མེད་ནའང་ཡོད་པ་དང་། ཚོགས་བདུན་མེད་པའི་ཆོ་ཡང་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་
ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་གཉིས་པོ་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་དགོས་ལ། དེ་འདོད་ན། རྟེན་གཅིག་ལ་ཀུན་གཞི་རྣམ་
ཤེས་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རྒྱད་དུ་མ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །མ་ངས་ཏེ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་
བྱུང་དུ་མ་འབྱུང་བ་དང་ཀུན་གཞི་དང་ཚོགས་བདུན་ལྷན་ཅིག་འཇུག་ཀྱང་རྒྱད་དུ་མར་མི་འགྱུར་བ་
བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། མི་མཚུངས་ཏེ། སེམས་གཅིག་ལ་བལྟོས་ཏེ་འཇུག་ལ་ཚོགས་བདུན་ཀུན་གཞི་གཅིག་
ལ་རག་ལས་ཏེ་འཇུག་ཅིང་ཀུན་གཞི་གཉིས་ཡོད་ན་གཅིག་གཅིག་ལ་མི་བལྟོས་ཏེ་གཉིས་ཀ་བརྟན་བ་
རང་དབང་ཅན་གྱི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྒྲོན་སོན་གནས་སོ།

འོ་ན་བག་ཆགས་དེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གནས་ཤེ་ན།

དེས་ན་རྟེན་ལས་དེ་ཉིད་དང་། །གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་སྟེ།

བཏགས་ཡོད་ཙམ་དུ་གནས་ཕྱིར་རོ། [༡༩]

རྩམ་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་ཡང་མིན་པ་དེའི་ཕྱིར། རྟེན་གྱི་རྣམ་ཤེས་དེ་ལས་གཅིག་དང་
ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་པ་རྣམ་ཤེས་དེའི་རྣམ་པ་བག་ལ་ཉལ་གྱི་ངོ་བོར་བཏགས་ཡོད་ཙམ་དུ་
གནས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་
གྱི་ས་བོན་དེ་དག་ཅི་སོ་སོ་ཐ་དད་དམ། འོན་ཏེ་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་པར་གནས་ཤེ་ན། དེ་ལ་གནས་པ་
དེ་དག་དང་རྩམ་སྲ་ཐ་དད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། ཐ་མི་དད་པ་ཡང་མ་ཡིན་མོད་གྱི་གང་དེ་འབྱུང་བའི་
མཐུའི་ཁྱད་པར་ཅན་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་བཞིན་དུ་འབྱུང་བ་ལ་ས་བོན་ཐམས་ཅད་པ་ཞེས་
བྱའོ།⁽¹⁾ །ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་དུ། དེ་ལྟར་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་ཉེས་པ་སྣང་བས་
དེ་ལ་གནས་པ་དེ་དག་དང་རྩམ་སྲ་ཐ་དད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟོས་ཏེ། ཀུན་གཞི་
རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་དེ་ཉིད་དང་གཞན་ཉིད་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་
དོན་ཏེ།⁽²⁾ ཞེས་དང་། ཡང་དེའི་འགྲེལ་པར་བཤད་སྐར་ལས་ཀྱང་། དེ་དག་དང་རྩམ་སྲ་ཐ་དད་པ་
ཡང་མ་ཡིན་ཐ་མི་དད་པ་ཡང་མ་ཡིན་མོད་གྱི་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཐ་དད་པ་དང་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་
ཡང་དག་པར་འདས་པའི་ཚུ་ལ་གྱིས་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་བག་ཆགས་རྣམས་གནས་པར་

བརྗོད་དེ་རྣམ་པའི་བྱང་པར་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བག་ཆགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པའི་བྱང་པར་ཉེ་རྣམ་པ་ཡང་རྣམ་པ་ཅན་དང་དེ་ཉིད་དང་གཞན་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་དང་ཕན་ཚུན་ཐ་དད་དམ་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་ཞེས་འདྲི་བ་འདི་ཚུལ་གཞན་མ་ཡིན་པ་སྟེ་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་བྱས་ནས་བྱུགས་པའི་ཕྱིར་རོ།^མ །ཞེས་བཀའ་ལ་བས་ན་སྟོབ་དཔོན་འདི། རྣམ་པ་བྱུགས་ཡོད། རྣམ་པ་ཅན་རྣམས་ཡོད་དུ་བཞེད་པའི་ཕྱིར་བག་ཆགས་དང་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་གཉིས་རྣམས་ཐ་དད་མ་ཡིན་ལྟོག་པ་གཅིག་མ་ཡིན་ཅེས་བཀའ་ནས་དེ་གཉིས་རྣམས་གཅིག་ལྟོག་པ་ཐ་དད་དུ་འདོད་པ་ནི་གཞུང་ལུགས་གཞན་གྱི་ཆོས་སྐད་འབྲུགས་པས་ན་རང་སྐད་མ་ཐོན་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་མཛོད་ཀྱི་གནས་གཉིས་པའི་འགྲེལ་བཤད་དུ། སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉིན་གྱི་རང་ལུགས་འགྲེལ་བ་ནི། ས་བོན་དང་རྣམ་པ་དང་བག་ཆགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དོན་གཅིག་གོ། །ས་བོན་ནི་བྱུགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་གྱི་རྣམས་སུ་ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།^ཙ །ཞེས་འབྱུང་བས་སྟེ་མཆོད་དགོངས་པ་གཅིག་གོ།

དེས་ན་བསྟོས་པའི་ས་བོན་འདི་ནི། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཡུང་པོའི་ཕྱོགས་གཅིག་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། འདུས་བྱས་ཡིན་ལ་གཟུགས་སེམས་སེམས་བྱུང་གང་ཡང་མིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཀུན་ལས་བཅུས་སུ། ལྷན་པ་གང་ཞེ་ན། མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་ནི་སྒྲ་མ་བཞིན་ནོ། །རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ནི་གསུམ་སྟེ། ས་བོན་དང་ལྷན་པ་དང་དབང་དང་ལྷན་པ་དང་ཀུན་འབྱུང་བ་དང་ལྷན་པའོ།^ཎ །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་བག་ཆགས་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་བྱེ་བྲག་གི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ་ཞེས་གོང་དུ་བྲངས་པ་དང་། །དོན་གསལ་དུ་ཡང་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་ས་བོན་དང་རྣམ་པར་སྦྱིན་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ་^ཏ ཞེས་གསུངས་པ་རྣམས་རི་ལྷོང་བྲངས་ཤིང་། ཉེས་པ་མེད་དེ། སྦྱིར་ཀུན་གཞི་ས་བོན་ལ་ཡང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་སྦྱས་བསྟན་པ་ནི། ས་བོན་དང་རྣམ་པ་སྦྱིན་མ་བྱེ་བའི་རགས་བཤད་ཡིན་ཏེ། བྱེ་ནས་ས་བོན་དང་རྣམ་ཤེས་རྣམས་གཅིག་ཐ་དད་བྲིས་པ་ན་གང་ཡང་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱེ་བྲག་ཏུ་དོན་གསལ་ལས་དེ་ལྷོང་བསྟན་པ་ནི་གོང་གི་འཕྲོས་བཅའ་ན་བསྟུས་པའི་རྒྱས་བཤད་དུ་འདུག་པ་དང་། སོ་སོ་ཐ་དད་དམ་ཞེས་པའི་ཐད་དུ་འགྲེལ་བ་གཉིས་ཀས་ཞལ་འཆམ་པར་བཀའ་བའི་ཕྱིར་དང་། དོན་གསལ་དུ་ས་བོན་སྒྲ་མའི་རྒྱན་འཇུག་པས་ས་བོན་བྱེ་མའི་དུས་ཐ་དད་པ་ཁོ་ནའི་རྒྱའི་རྒྱུན་ཡིན་ནོ། །བདག་པོའི་རྒྱུན་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་སྐལ་བ་མཉམ་པར་མངོན་པར་འགྲུབ་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུན་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར་རོ། །དམིགས་པའི་རྒྱུ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་ས་བོན་ལ་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༥༧} །ཞེས་པ་
དང་། བཤད་སྒྲུབ་དུ། བག་ཆགས་ཙམ་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་གཤེས་པ་མ་ཡིན་གྱི་^{༥༨} ཞེས་འབྲུང་བའི་
ཕྱིར་ཡིག་ཙམ་མཐོང་བས་འབྲུལ་པར་མི་རིགས་སོ། །གལ་ཏེ་ས་བོན་དངོས་པོར་འདོད་ལ་ཇུས་སུ་མི་
འདོད་ན། རྩོན་མེད་པའི་ལུགས་སོ་ཞེན། དེ་ལ་ཡང་ཉེས་པ་མེད་དེ། སློབ་དཔོན་འདི་སྐྱེ་མཆེད་དངོས་
པོ་ལ་ཇུས་བཏགས་གཉིས་སུ་འབྱེད་དེ། ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་འདུས་བྱས་སུ་བཞེད་ལ་ཇུས་སུ་མི་བཞེད་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཡང་སློབ་དཔོན་སོ་སོའི་ལུགས་མ་འདྲེས་པར་འབྱེད་པ་ནི་མཁས་པ་
མཛངས་པ་གསལ་བ་ཡིད་གཞུངས་པའོ།

བག་ཆགས་དེ་དག་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་གསུམ་ལས་གང་ཞེན།

འཛོག་བྱེད་དགེ་སྒྲུབ་གང་ཡིན་ཀྱང་། །བཞག་པའི་བག་ཆགས་ལུང་མ་བསྟན།

མ་བསྐྱབས་ལ་ཞེས་པ་ནི་ལྷག་མའོ། །དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། ལུང་དང་རིགས་པ་དང་འགལ་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར། ཀུན་ལས་བརྟུས་སུ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བས་དགེ་བ་གང་ཞེན། དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་
བག་ཆགས་སོ།^{༥༩} །ཞེས་དང་། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བས་མི་དགེ་བ་གང་ཞེན། དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་བག་ཆགས་
སོ།^{༦༠} །ཞེས་བག་ཆགས་དགེ་མི་དགེ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། གལ་ཏེ་བསྐྱོས་པའི་བག་ཆགས་
ཐམས་ཅད་ལུང་མ་བསྟན་དུ་འདོད་ན་རྣམ་སྒྲིབ་གྱི་རྒྱ་མི་བྱེད་པར་ཐལ་བ་དང་། འཇུག་གཤེས་དགེ་མི་
དགེ་ལུང་མ་བསྟན་བསྐྱེད་པའི་ས་བོན་གྱིས་རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་མི་བསྐྱེད་པར་ཐལ་བ་དང་། རྩོམ་
པ་ཐོབ་ནས་རི་སྤྲོད་མ་བཏང་བར་དུ་དགེ་བ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་མི་འབྲུང་བར་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་སྒྲིབ་འཕེན་
པ་ལ་དགེ་མི་དགེ་གང་རུང་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་དེ་རྒྱ་དང་རིགས་མཐུན་
གཅིག་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཆོག་སྤྲུག་འགགས་པའི་ཆོན་ཡིད་མངོན་གྱུར་དུ་ནི་མེད་ལ་ས་བོན་
ཡོད་ཀྱང་ལུང་མ་བསྟན་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེན། དེ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ། །འོན་ཅི་ལྟ་བུ་ཞེན།

དགེ་དང་མི་དགེ་མཚན་ཉིད་པར། །འདོད་ལ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་མེད།།[༡༩]

ཅི་ལྟར་གྱི་ལུང་རིགས་དེ་ཉིད་དོ་ཞེན། འདི་ནི་བག་ཆགས་དགེ་མི་དགེ་མཚན་ཉིད་པའི་
སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རི་ལྟར་ཞེན། འདི་ལ་ལུང་སྐྱབ་བྱེད་དུ་མི་འགོ་བར་བསྟན་

པ་དང་། རིགས་པ་སྐྱབ་བྱེད་དུ་མི་འགོ་བར་བསྟན་པ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་ཞེས་
སོགས་ཀྱི་ལུང་ཡོད་པས་བག་ཆགས་དགེ་མི་དགེ་མཚན་ཉིད་པར་གྱུར་ན། དེ་ལྟ་ན་གཞུགས་མེད་དུ་
ཡང་གཞུགས་མཚན་ཉིད་པ་ཞིག་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་གཞུགས་སུ་བཤད་པ་དེ་དེ་
ན་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ་གཞུགས་ཀྱི་ས་བོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ན་མི་
དགེ་བ་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་པར་ཡང་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་རྒྱ་མི་བྱེད་པར་ཐལ་ཞེས་པ་ནི། རྣམ་སྤྲིན་
འཕེན་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་ནི་འདོད་པ་སྟེ་བག་ཆགས་དེ་འཛོག་བྱེད་དགེ་མི་དགས་འཕངས་ཟེན་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འཛོག་བྱེད་ཉིད་འཕེན་བྱེད་ཡིན་པས་སོ། །རྣམ་སྤྲིན་མི་བྱེད་པར་ཐལ་བ་ལ་ནི་བྱེད་
པ་མེད་དེ། གཞན་དུ་ན་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་མ་སྟེ་མ་ཡང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པར་འགྱུར་རོ། །
གཉིས་པ་རྒྱ་མཐུན་མི་རུང་བར་ཐལ་ཞེས་པས་ཀྱང་མི་གཞོད་དེ། འཛོག་བྱེད་དང་རྒྱ་མཐུན་པ་ཡིན་ལ་
དེ་ཙམ་གྱིས་རྒྱ་མཐུན་པའི་དོན་ཚད་བའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་སྟོམ་པ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་མི་འབྱུང་བར་ཐལ་
ཞེས་པས་ཀྱང་མི་གཞོད་དེ། རི་སྤྱིད་བསྐྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཆོས་རྒྱུད་ལ་ཉེ་བ་ན་ངོ་ཆ་ཁྲེལ་ཡོད་
དང་དུན་ཤེས་རྣམས་བསྐྱེད་ནས། འཆལ་བྱིས་ཀྱི་རྒྱུན་སྟོམ་པའི་རྣམས་པ་ཡོད་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་སྟར་སྟངས་
པའི་སྟོམ་པ་ཡོད་པར་འཛོག་རྣམས་ལ་དེ་ཡང་དེའི་ཆོ་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་མི་གསལ་
བ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་བ་གཉིས་ཀར་ལུང་མ་བསྟན་དུ་བཀྲལ་བའི་ཕྱིར་ལུང་མ་བསྟན་དུ་གྲུབ་པོ། །

འོ་ན་དོན་གསལ་དུ། ནང་གི་ཡང་ཅུང་ཟད་ཅིག་མི་གསལ་ཏེ། ནང་གི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་
བའི་ཆོས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༡} །ཞེས་དང་།
ས་བོན་རྣམས་ཀྱང་མ་བསྐྱིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མ་བསྐྱིབས་ལུང་དུ་མ་བསྟན་
པའི་ཆོས་ཉིད་འབྱུང་བ་ཁོ་ནར་འགྱུར་གྱི་མ་བསྐྱིབས་ལུང་དུ་མ་བསྟན་གྱི་ལས་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་
བའི་ཆོས་འབྱུང་བར་ནི་རུང་བ་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༢} །ཞེས་པ་རྣམས་དང་མི་འགལ་ལམ་ཞེན། ཕྱི་མ་ནི་
ཕྱོགས་སྟེ་མར་བཀོད་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་ངེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་
ཀྱིས་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་སེམས་ཀྱི་དེ་མ་ཐག་ཁྱེན་བྱེད་པ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ལུང་སྟེ་མ་ནི། མི་
གསལ་བ་ཞེས་པ་ལ་བཤད་པའི་ན་ཡམས་ཙམ་བྱས་པ་ཡིན་གྱི་རང་ལུགས་ནི་སྟར་དངས་པའི་ན་
ཡམས་སྟེ་མ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཆོ་གུའི་རྩེའི་དབེ་བསྟན་པའི་ཐད་ཀྱི་དོན་གསལ་དུ། བག་ཆགས་ཀྱི་ཀུན་

གཞི་ལྷན་པར་ཤེས་པ་རྒྱུར་བྱས་ནས་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་
 ཉིད་དུ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་སྣ་ཚོགས་མ་ཡིན་ལ་^༥ ཞེས་བག་ཆགས་ཀྱི་དུས་ན་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་
 ཅིང་སྣ་ཚོགས་པ་མ་ཡིན་ཞེས་སྟོགས་སྒྲ་མ་དང་རང་ལུགས་གཉིས་ཀར་ཁས་བླངས་པ་ལ་དེ་ལྟར་དུ་
 བཀལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་བག་ཆགས་ཀྱན་གཞི་ལས་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་ཅིང་། དགེ་མི་དགེ་སྣ་
 ཚོགས་སུ་མི་སྣང་བ་ལས། འབྲས་བུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཐ་དད་པ་དང་། དགེ་མི་དགེ་ལ་སོགས་སྣ་
 ཚོགས་སུ་འབྱུང་བ་མི་འཐད་དེ། རྒྱ་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་འབྲས་བུ་ཐ་དད་པ་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་
 རོ་ཞེན། ཉེས་པ་མེད་དེ། ཐེག་ཆེན་བསྐྱེས་པ་ལས། བག་ཆགས་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་ཅིང་སྣ་ཚོགས་མ་
 ཡིན་པ་ཆོས་ཐ་དད་པ་སྣ་ཚོགས་དག་གིས་རྒྱུར་རི་ལྟར་རུང་ཞེན། དཔེར་ན་ཆེ་གྱའི་རྩ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་
 བསྐྱར་བའི་རས་སྣ་ཚོགས་སུ་མི་སྣང་བ་གང་གི་ཆོ་ཆོན་གྱི་སྟོང་དུ་བཅུག་པ་དེའི་ཆོ་རས་ལ་ཆོན་
 རྣམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཐ་དད་པ་རྣམས་པ་སྣ་ཚོགས་དུ་མ་སྟོན་པ་དེ་བཞིན་དུ། ཀུན་གཞིའི་རྣམས་པར་ཤེས་
 པ་བག་ཆགས་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་བསྟོས་པ་ཡང་བག་ཆགས་ཀྱི་དུས་ན་སྣ་ཚོགས་མ་ཡིན་གྱི་འབྲས་བུ་
 མཛོན་པར་འབྱུང་བའི་ཆོན་གྱི་སྟོང་དུ་མཛོན་པར་སྟོགས་ན་ཆོས་སྣ་ཚོགས་ཆད་མེད་པ་དག་སྟོན་ཏེ།
 འདི་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཐུབ་པ་མཆོག་ཏུ་ཐུབ་པའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའོ།^༦ ཞེས་པ་ལྟར་
 གོ་བར་བྱའོ།

བག་ཆགས་དེ་དག་གཤོད་མ་ནས་ཀུན་གཞི་ལ་གནས་པ་ཞིག་གམ། འོན་ཏེ་གསར་དུ་
 བགོས་པ་^༧ པ་ཞིག་ཡིན་ཞེན།

བག་ཆགས་འཛོག་པའི་རྩལ་ལ་གསུམ། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གནས་སྟོན་མེད་སྟེད།

དེ་དག་གཉིས་ཀར་འདོད་པའོ།

བག་ཆགས་འཛོག་རྩལ་ལ། རྣལ་འབྱོར་སྟོང་པའི་སྟོབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་གསུམ་མོ།
 གང་ཞེན། སྟོ་བྱེད་ལ་མི་བཟོས་པར་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པར་འདོད་པ་དང་། སྟོ་བྱེད་ཀྱིས་སྟོན་
 མེད་གསར་དུ་བཞག་པ་དང་གསར་དུ་བཞག་པ་སྟོ་བྱེད་ཀྱིས་གསོ་བར་འདོད་པ་དང་།^༨ ཆོས་ཉིད་
 ཀྱིས་གནས་པ་གསོ་བ་དང་། སྟོན་མེད་གསར་དུ་བཞག་པར་འདོད་པའི་ལུགས་གསུམ་དོན་གསར་དུ་
 བཀོད་ནས་ཡན་ཚུན་སྟོན་བརྟུན་པ་དང་། དེའི་འགལ་སྟོང་རྒྱས་པར་བྱས་ཤིང་ལུགས་དང་པོ་འཐད་

ཕྱོགས་སུ་ཁས་སྒྲངས་ཀྱང་འདིར་ནི་ཕྱོགས་གསུམ་པ་བརྒྱད་རོ།།

དེ་ཡང་ཟག་མེད་གྱི་ས་བོན་དང་། རྒྱ་མཐུན་གྱི་ས་བོན་དང་། རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ས་བོན་གསུམ་
 ཏུ་བྱས་ནས་དབྱད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་རང་བཞིན་ཏུ་གནས་པའི་རིགས་ཡིན་པས་ཚོས་ཉིད་
 གྱིས་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། བྱང་སར། དེ་ལ་རང་བཞིན་ཏུ་གནས་པའི་རིགས་ནི། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔལ་
 རྣམས་ཀྱི་སྒྲེ་མཆེད་དུག་གི་ཁྱད་པར་གང་ཡིན་པ་སྟེ་དེ་ནི་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱད་འོངས་པ་ཐོག་
 མ་མེད་པའི་དུས་ཅན་ཚོས་ཉིད་གྱིས་ཐོབ་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ།^{༡༧} །ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་མཐུན་
 དང་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ས་བོན་གཉིས་ནི། རིམ་པ་བཞིན་འཇུག་གིས་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་རྣམས་ཀྱིས་
 གཞི་དང་སྒྲེ་འགག་ལྟན་ཅིག་ཏུ་བྱས་པས་མ་འོངས་པ་ན་འཇུག་གིས་རིགས་འདྲ་འགྲུབ་པའི་ས་བོན་
 འཛོག་པའི་ཕྱིར་དང་། རྣམ་སྤྲིན་འཕེན་བྱེད་དགེ་བའམ་མི་དགེ་བ་མདོན་གྱི་སྒྲེ་མ་པས་རྣམ་སྤྲིན་
 གྱི་ས་བོན་གཞག་དགོས་པའི་ཕྱིར་དེ་གཉིས་གསུམ་ཏུ་བཞག་པའོ། །འདི་ནི་རེ་ཞིག་འཛོག་བྱེད་ལ་
 བཏོན་མ་བཏོན་ལ་ཚོས་ཉིད་གྱིས་གནས་པ་དང་། གསུམ་ཏུ་བཞག་པའི་དབང་ཏུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ།།
 ཐོག་མ་ཡོད་མེད་ལ་བྱེད་ན། རིགས་ནི་ཐོག་མ་ཡང་མེད་ལ་འཛོག་བྱེད་ལ་ཡང་མ་བཏོན་པ་ཡིན་
 ཅིང་། བྱི་མ་གཉིས་ལ་ནི་གཉིས་ཀ་ཡོད་དེ། འདི་ལྟར་རྒྱ་མཐུན་གྱི་ས་བོན་གསུམ་ཏུ་སྒྲོད་མཁན་དེ་
 ཡང་རྒྱ་མཐུན་གྱི་ས་བོན་སྔ་མ་ཞིག་ལས་འབྱུང་བ་ས་བོན་དེ་ཡང་རྒྱ་མཐུན་འཛོག་བྱེད་དེའི་སྔ་མ་ཞིག་
 གིས་གཞག་དགོས་པས་ཐོག་མ་མེད་དོ། །རྒྱ་མཐུན་གྱི་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལ་ཡང་ཐོག་མ་མེད་ན་ད་
 ལྟ་སྒྲེ་མ་པའི་སེམས་དགེ་མི་དགེ་མ་འོངས་པ་ན་རིགས་མཐུན་འགྲུབ་པའི་ས་བོན་མ་བཞག་པར་
 འགྱུར་བ་དང་། རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ས་བོན་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་ན་འཁོར་བ་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་པར་འགྱུར་ལ། ཁྱད་
 པར་འགའ་ཞིག་ལ་ཡང་ཐོག་མ་མེད་ན་བསོད་ནམས་དང་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་འབྲེལ་ཏུ་
 སྒྱུད་པས་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་བག་ཆགས་མ་བཞག་པར་འགྱུར་རོ།།

གང་ཡང་ཐོས་པའི་བག་ཆགས་རྒྱུད་ཏུ་གསུམ་ཏུ་བཞག་པ་དེ་བྱིས་ཐོས་པས་གསོན་རྒྱ་མཐུན་
 དང་ཟག་མེད་གྱི་ས་བོན་གསུམ་པ་གསོ་བར་འགྲུབ་ཅིང་ཐོས་པའི་བག་ཆགས་ཚོས་ཉིད་གྱིས་གནས་
 ན་འགོ་བ་ཀྱན་ཐར་པའི་རིགས་སད་པར་ཐལ་ཏེ། དེ་འདྲ་བའི་ཐོས་པའི་བག་ཆགས་ནི་བསྐྱབས་པའི་
 རིགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ནི། དབྱད་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། འདི་ལྟར་ཐོས་པའི་བག་
 ཆགས་ནི་འཛོག་བྱེད་གྱིས་གསུམ་ཏུ་བཞག་པ་མིན་ལ་ཐོས་པས་སྒྲོམ་གསུམ་གྱིས་ཀྱང་དེ་བཟུམ་

པར་བྱེད་པ་ཙམ་ཞིག་གོ། གཞན་དུ་རང་བཞིན་དུ་གནས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་ཐོས་པའི་
བག་ཆགས་གསར་དུ་ཐོས་པས་བཞག་པ་ནི་མེད་ལ་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པའི་བག་ཆགས་ཙམ་ནི་
བསྐྱབས་པའི་རིགས་མ་ཡིན་པས་དེ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པས་རིགས་སད་པར་ཐལ་བ་ཅི་ཞིག་དགོས།

འདིར་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་རྒྱས་པའི་རིགས་གང་ཞེ་ན། རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་
རིགས་ནི་འཛིག་བྱེད་ལ་མ་བཟོས་པར་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པ་ཟག་པ་མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ས་
བོན། གཞན་གྱི་སྒྲ་དང་རྒྱལ་བཞིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་དང་ཕྱད་ན་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་སྒྲོམ་པ་
འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་ཞིག་གོ། །ཅིའི་ཕྱིར་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་ཞེས་བྱ་
ཞེ་ན། འཛིག་བྱེད་ཀྱིས་གསར་དུ་བཞག་པ་མིན་པར་གདོད་མ་ནས་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཐོས་པའི་བག་ཆགས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་དང་
ཕྱད་ནས་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་རྒྱུ་མཐུན་པ་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྟུ་གཉིས་ལྟ་
བུ་རྣམས་ཐོས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་སྐྱེ་མཆེད་དུག་གི་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེས་བྱ་ཞེ་
ན། རང་ཉིད་གང་གི་རྒྱུད་ལ་ལྷན་པའི་དེའི་སྐྱེ་མཆེད་དུག་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
རྒྱས་པའི་རིགས་ནི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་དེ་ཉིད་གཞན་གྱི་སྒྲ་དང་ནང་གི་རྒྱལ་བཞིན་ཡིད་
བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་དང་ཕྱད་དེ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་གྱིས་བརྟན་པར་བྱས་པས་ལྷན་པ་མཐུ་ཅན་དུ་སོང་
བ་ཉིད་ལ་འཛིག་སྟེ། འདི་གཉིས་ཀ་ཡང་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་རྣམ་ཤེས་ལ་གནས་པའི་ས་བོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
དང་། ཟག་མེད་ཀྱི་ས་བོན་དེ་ཡང་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་གྱིས་བརྟན་པར་བྱེད་པ་ཙམ་མིན་གྱི་
གསར་དུ་བཞག་པ་མིན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། བསྐྱབས་པའི་རིགས་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་མི་གནས་
ལ་གསར་དུ་རིགས་འཛིག་པ་ཡང་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དོན་གསང་དུ། ས་བོན་གྱི་
བདག་ཉིད་དེ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་རྒྱུན་གྱིས་ཡང་དག་པར་སྤངས་
པའོ།^{༤༥} །ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་འདི་ལ་ཡང་དག་པར་བསྐྱབས་བའམ། རྒྱས་བའམ།
རྒྱུན་གྱིས་ཡང་དག་པར་སྤངས་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པའི་ས་བོན་དེ་ཉིད་ཐོས་
བསམ་སྒྲོམ་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ལྷན་པ་མཐུ་ཅན་དུ་དུ་བསྐྱབས་བའམ། རྒྱས་པར་བྱས་བའམ། རྒྱུང་དུ་ལས་
འབྱིང་། འབྱིང་ལས་ཆེན་པོར་སྤངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ས་བོན་དེ་ཉིད་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པའི་
ཆ་ནས་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་སུ་འཛིག་ལ་རྒྱུན་གྱིས་ཡང་དག་སྤངས་པའི་ཆ་ནས་རྒྱས་པའི་

རིགས་སུ་འཛོག་གོ། དེ་ལྟར་བྱས་ན་སྤར་གྱི་དོན་གསང་གི་ལུང་དང་། འཕགས་པ་རྣམ་གྲོལ་སྤེས་སེམས་ཙམ་པའི་འདོད་པ་བརྟོད་པ་ན། གཞན་དག་རིགས་ནི་སྐྱེ་མཆེད་དུག་གི་བྱད་པར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྒྱུན་གྱིས་ཡང་དག་པར་སྤངས་པ་དང་། རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་གཉིས་ཡོད་ཟེར་རོ།^{༤༩} ཞེས་འབྲུང་བ་དང་འགྲིག་པར་ཡང་འགྱུར་རོ།

དེས་ན་སྤོབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་བཞེད་པས་རིགས་མཚན་ཉིད་པ་ནི། སྤར་བསྟན་པ་ལྟར་ཡིན་ལ་སྤོབ་དཔོན་འདི་ཡི་གཞུང་འགའ་ཞེག་ཏུ་ཆོས་ཉིད་རྟེན་དང་། ཆོས་ཉིད་རིགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་འབྲུང་བ་དེ་ཡང་ཁམས་བྱང་རྒྱལ་ཡོན་ཏན་འཕྲིན་ལས་བཞི་འབྲས་བུ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་མདོན་དུ་བྱེད་པའི་རྟེན་ཙམ་དུ་འགྱུར་བ་ལ་རིགས་སུ་འདོགས་པ་བཞིན། ཆོས་ཉིད་དེ་ལ་དམིགས་ནས་ལམ་ལ་འབད་པས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ཙམ་ལ་རྟེན་རིགས་ཀྱི་ཐ་སྟད་འདོགས་པ་ཡིན་ཏེ་གཞན་དུ་ན། རིགས་ལ་དངོས་པོ་ཐ་དད་པ་གསུམ་དུ་མི་བྱེད་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་ལྷག་མ་མེད་ཀྱི་ཆོ་ལོག་པར་མི་སྒྲིབ་བར་གྱུར་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱས་པར་ཀྱུ་གཞི་མེད་ན་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་རྣམ་བྱང་མི་རུང་སྟེ། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་ཀྱི་ས་བོན་དེ་ཀྱུ་གཞི་ལས་གཞན་པ་ལ་གནས་སུ་མི་རུང་བར་བསྟན་པ་^{༥༠} རང་ལུགས་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་བ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིན་མང་པོ་འཇུག་གོ།

གལ་ཏེ། དེ་ལྟར་རྒྱས་རིགས་ཐོབ་ནས་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྤྲེའི་རྒྱ་འདུས་བྱས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཟག་མེད་ཀྱི་ས་བོན་དེ་ཉིད་རྒྱུན་གྱིས་བརྟན་པར་བྱས་པ་ཙམ་ཞེག་རྒྱས་རིགས་ཡིན་ལ་དེ་གཉིས་ཀྱང་རྒྱུར་ཡོད་ལ་འབྲས་བུ་ར་མེད་པར་བཤད་པའི་བྱིར་དང་། རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་རོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྤྲེའི་རྒྱར་བཤད་པས་ན་ཁྱོད་ཀྱི་ལུགས་དེ་ཡང་མ་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེན། འདི་ལ་བརྟོད་པར་བྱ་སྟེ། ཉེས་པ་དང་པོས་གནོད་པར་མི་རུས་ཏེ། ཟག་མེད་ཀྱི་ས་བོན་རྒྱུན་གྱིས་བརྟན་པར་བྱས་པའི་ཆོ་ཡང་ཐོས་པ་ལན་མང་དུ་བྱས་པས་རྒྱུང་དུ་དང་། དེ་ཉིད་བསམ་པ་ལན་མང་དུ་བྱས་པས་འབྲིང་དང་། དེ་ཉིད་སྒྲོམ་པ་ལན་མང་དུ་བྱས་པས་ཆེན་པོར་འཕེལ་བ་ཙམ་ཡིན་ལ་ས་བོན་གྱིས་དངོས་པོ་དེ་ཉིད་གསང་དུ་སྐྱེད་པ་མིན་གྱི་རྟེན་བྱེད་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་དང་། ས་བོན་རིགས་འདྲ་སྤྲེལ་རྒྱུ་རྒྱུན་བྱས་པའི་མཐུས་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བས་ན་དེའི་ཆོ་ཡང་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པ་དང་རྒྱུན་གྱིས་ཡང་དག་པར་སྤངས་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར་དང་། རྒྱུ་ཡོད་པ་ལ་འབྲས་བུར་མེད་པར་གསུངས་པ་ཡང་རྒྱུན་དང་མ་ཕྱད་པའི་དབང་དུ་
མཛད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཉེས་པ་གཉིས་པས་ཀྱང་མི་གཞོད་དེ། ཐེག་བསྟུན་སྟུ། ཟག་མེད་གྱི་ས་བོན་ཆོས་
གྱི་སྒྲིའི་ས་བོན་དུ་གསུངས་ལ་¹⁾ཆོས་ཀྱི་སྒྲི་ཡང་སྒྲིའི་གཉིས་བཀ་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྒྲུངས་པའི་དེ་
བཞིན་ཉིད། སྟོབས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་པར་འགྲེལ་པ་གཉིས་ཀས་
བཀྲལ་བའི་ཕྱིར་དང་། རིགས་དང་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིའི་རྒྱུ་གསུངས་པ་དེར་ཡང་མཉམ་གཞག་མི་
རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཆོས་སྒྲིའི་རྒྱུ་དང་། རྗེས་ཐོབ་གཟུགས་སྒྲིའི་རྒྱུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐབས་གཞན་
དུ་ཡང་ཆོགས་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་སྒྲི་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་གསུངས་པའི་ཡང་ཕྱིར་རོ། །འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་སྒྲི་
དང་འདུས་བྱས་ཀྱི་སྒྲི་གཉིས་ཡོད་པ་ལྟར་དེ་དག་རིགས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་དགོས་ན། འདུས་བྱས་ལ་
ཡང་ལོངས་སྟུལ་མཆོན་ཉིད་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཡོད་པས་དེ་གཉིས་ཀྱི་རིགས་མཆོན་ཉིད་ཐ་དད་པ་
གཉིས་དགོས་པས་རིགས་གཉིས་སུ་མ་རེས་པར་གསུམ་དུ་ཡང་འགྱུར་རོ། །མི་འགྱུར་ཏེ་དེ་གཉིས་ཀ་
ཡང་རྒྱས་རིགས་སུ་གཅིག་པས་སོ་ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་པར་མི་རྒྱས་ཏེ། སྒྲ་མ་ལས་མ་འདས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
འདི་ལྟར་ངོ་བོ་ཉིད་སྒྲི་དང་གཟུགས་སྒྲི་མཆོན་ཉིད་ཐ་དད་པའི་དེའི་རིགས་ཀྱང་འདུས་བྱས་འདུས་མ་
བྱས་གཉིས་སུ་འདོད་དགོས་ཞེས་པ་ཙམ་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ།།

གཞན་ཡང་ཆོས་ཉིད་ལ་རིགས་སུ་འདོད་པ་ཡང་རྟེན་ཆོས་ཀྱིས་ཐ་དད་དུ་འབྱེད་པས་
རིགས་ལ་དངོས་པོ་ཐ་དད་གསུམ་དུ་མི་བྱེད་པའི་སྟོན་དུ་མི་འགྱུར་ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་པར་མི་རྒྱས་ཏེ། དེ་
ནི་ཐེག་གསུམ་བྱང་དོན་དུ་འདོད་པ་ལ་རུང་གི་མཐར་ཐུག་ཐེག་གསུམ་དུ་འདོད་པ་ལ་མི་འཐད་དེ། དེ་
དག་གི་གཞུང་དུ་ཡང་ཁམས་ཐ་དད་དང་། མོས་པ་ཐ་དད་དང་། དེས་པར་སྒྲུབ་མི་སྒྲུབ་དང་། ས་བོན་
གྱི་འབྲས་བུ་ཐ་དད་དག་གསུམ་དམིགས་པས་ན་རིགས་ཐ་དད་པ་གསུམ་ཡོད་དོ་ཞེས་འབྲས་བུའི་སྟོ་
ནས་རྒྱ་ཐ་དད་ཉིད་དུ་དཔགས་ཀྱི། རྟེན་ཐ་དད་པས་རིགས་ཐ་དད་པར་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
དག་གི་དེ་བཞིན་ཐོབ་པ་དང་ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར་ཡང་བྱང་ས་ལྟར་སྒྲིམ་ཆེད་དུ་ག་གི་བྱང་པར་ལ་
བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ།།

དེ་ལྟར་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་རྣམ་ཤེས་ལ་གནས་པའི་ཟག་མེད་གྱི་ས་བོན་དེ་ཀུན་གཞིའི་གཉེན་པོ་
ཡིན་པས། ཀུན་གཞི་མ་ཡིན་པ་དང་། ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་གྱིས་ལན་མང་དུ་གསོས་བཏབ་པས་
རྣམ་བྱང་གི་ས་བོན་འཕེལ་ཀུན་ཉོན་གྱི་ས་བོན་འགྲིབས་ནས། ངང་པས་འོ་མ་དང་རྩ་ཐ་དད་དུ་མི་

དམིགས་པ་འོ་མ་རིལ་གྱིས་སྒྲངས་ནས་རྒྱ་གསལ་བར་འགྱུར་བ་དང་འདྲ་བར་ས་བོན་ཀྱང་ཀྱན་གཞི་
 དང་ཐ་དད་དུ་མི་དམིགས་པར་འཇུག་ཀྱང་ཀྱན་ཉོན་གྱི་ས་བོན་འགྲིལ་སྐྱམ་བྱང་གི་ཕྱོགས་རྣམས་
 རྒྱས་ནས་གནས་ཀྱང་ཉེ་སྒྲུ་གསུམ་མདོན་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་ཆེན་བསྟན་པར། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་
 འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་རྣམ་པར་བྱང་བ། ས་བོན་ཐམས་ཅད་པ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པའི་རྣམ་པར་
 ཤེས་པ་མེད་ན་མི་རུང་སྟེ། དེ་ལ་ཐོས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་ནི་དེའི་ས་བོན་ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་མི་
 རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་ས་བོན་ཐམས་ཅད་པ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཀྱན་ནས་
 ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱ་ཡིན་ན། དེའི་གཉེན་པོ་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་ཀྱི་ས་བོན་དུ་རི་ལྟར་
 རུང་། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་ནི་མ་འདྲེས་པས་དེ་བས་ན་དེའི་བག་ཆགས་ནི་མེད་པ་ཉིད་
 དོ། །བག་ཆགས་དེ་མེད་ན་ས་བོན་དེ་གང་ལས་འབྱུང་བ་བརྗོད་དགོས་སོ་ཞེན། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཤིན་
 ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་རྒྱ་མཐུན་པ་ཐོས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་བོན་ལས་དེ་འབྱུང་ངོ་།

ཐོས་པའི་བག་ཆགས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ཅི་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་
 བས། འོན་ཏེ་མ་ཡིན། གལ་ཏེ་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་ན་ནི། རི་ལྟར་དེའི་གཉེན་
 པའི་ས་བོན་དུ་རུང་། ཅི་སྟེ་དེ་ཡི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་ན་ནི། དེས་ན་ཐོས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་ས་བོན་
 དེ་ཡི་གནས་རི་ཞིག་ཡིན་པར་བལྟ་ཞེན། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོས་པའི་
 བག་ཆགས་སུ་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་གནས་གང་ལ་འཇུག་པ་དེ་ལྟར་ཅིག་འདུས་པའི་རྩལ་གྱིས་རྣམ་
 པར་སྒྲིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་འཇུག་སྟེ་འོ་མ་དང་རྒྱ་བཞིན་ནོ། །དེ་ནི་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
 མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་གཉེན་པོའི་ས་བོན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་བག་ཆགས་རྒྱང་དུ་ལ་བརྟེན་ནས་
 བག་ཆགས་འབྲིང་པོར་འགྱུར་ངོ། །བག་ཆགས་འབྲིང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་བག་ཆགས་ཆེན་པོར་འགྱུར་
 ཏེ་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་སྒྲོམ་པ་ལན་མང་དུ་བྱ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ཐོས་པའི་བག་
 ཆགས་རྒྱང་དུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་དེ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་སྒྲིའི་ས་བོན་དུ་ལྟས་ཏེ་ཀྱན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་
 པའི་གཉེན་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་པས་བསྟན་པ། འཛིག་
 རྟེན་པ་ཡིན་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་རྒྱ་མཐུན་པ་
 ཡིན་པས། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་ཀྱི་ས་བོན་དུ་འགྱུར་བའོ། །དེ་ནི་འཛིག་རྟེན་ལས་
 འདས་པའི་སེམས་མ་བྱུང་དུ་ཟིན་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པའི་ཀྱན་ནས་དགྲིས་པའི་གཉེན་པོ་དང་། ངན་སོང་

ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་མ་པར་དག་པའི་རྒྱ་མཐུན་པ་དང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་བྱང་རྒྱལ་ལ་
 བརྟེན་ནས་ཞེས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་དང་། རྒྱ་མ་པར་གྲོལ་བའི་ལུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། གནས་གྱུར་
 ལ་དཔེ་གཉིས་སྟོན་པ་གང་ཞེ་ན། དང་པོ་ནི། བཤད་སྒྱུར་ལས། སངས་རྒྱལ་རྒྱམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་
 དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་མ་པར་དག་པ་སྟོ་བུར་གྱི་སྐྱིབ་པ་དང་བུལ་བ་གང་ཡིན་པ་དེའི་རྒྱ་མཐུན་ནི་བསྟན་
 པའི་ཆོས་ཏེ་དེའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བར་གྱུར་ན་འདྲ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་མཉན་པ་ནི་ཐོས་པའོ། །དེའི་བག་
 ཆགས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཟག་པ་མེད་པའི་སེམས་ཀྱི་ས་པོན་ཏེ། ཀུན་གཞི་
 རྒྱ་མ་པར་ཤེས་པ་ནི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༩} །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་ནི་དེ་ལས། སངས་
 རྒྱལ་རྒྱམས་ཀྱི་ས་བྱང་རྒྱལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མ་མེད་ཅིང་ཐོགས་པ་མེད་པ་མདོའི་
 སྡེ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་པའི་ཆོས། ཐོས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་གནས་ཡིན་གྱི་ཀུན་གཞི་རྒྱ་མ་པར་ཤེས་པ་
 བྱི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་ལྟན་ཅིག་ནི་འཇུག་གོ་^{༢༠} །ཞེས་སོ། །དེ་ཡང་འཕེལ་བའི་གནས་བསྟན་པའི་ཆོས་
 ཐོས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ་རྟེན་པའི་གནས་ཀྱན་གཞིའོ། །གསུམ་པ་ནི། དེ་ནི་དེ་ལས། དེ་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་དང་།

རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ལུས་ཀྱི་བྱུང་བར་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་བཅིངས་པ་
 དང་བྲལ་བ་ཙམ་དུ་ཟད་དེ། དཔེར་ན་གོང་མི་ཞིག་ལྷགས་སྒྲིག་ལ་སོགས་པས་བཅིངས་པ་དང་བྲལ་
 བ་ཙམ་ན་སྒྲིག་བསྐྱེད་དེ་ལོག་པ་འབྲས་བུ་ཙམ་དུ་ཟད་ཀྱི་དེ་ལས་ལྷག་པའི་དབང་ལྷག་གི་བྱུང་བར་
 དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །ཆོས་ཀྱི་སྒྲིབ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་
 བ་སྟོབས་དང་མི་འཛིགས་པ་ལ་སོགས་པ་ངོ་མཚར་གྱི་ཡོན་ཏན་དུ་མས་བརྒྱན་པ་འབྱོར་བ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་གནས་རིམ་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་སྟོང་བས་རང་དབང་མཆོག་ཐོབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན་རྒྱལ་པོའི་
 བུ་བཅིངས་པ་དང་བྲལ་མ་ཐག་ཏུ་སྤྱི་བོ་ནས་དབང་བསྐྱར་བ་དང་། དབང་ལྷག་ལྷན་སུ་མཆོགས་པ་
 མཆོག་དང་ལྡན་པ་ལྟ་བུའོ།^{༡༤} །ཞེས་སོ། །བཞི་པ་ནི། རང་པའི་དཔེ་ནི་འཛིག་རྟེན་ན་གྲགས་པ་ཡིན་
 ལ། ཆགས་བྲལ་གྱི་དཔེ་ནི་བསྟན་བཅོས་ལ་གྲགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པར་མངོན་ནོ། །དེ་ལྟར་བྱས་
 བ་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་ཟག་མེད་ཀྱི་ས་བོན་ཀྱན་གཞིར་འདོད་པ་ནི་བཅིངས་པར་མངོན་ཏེ་ལུང་འདི་
 ལས་བྱེ་རོལ་ཏུ་གྱུར་བའི་བྱིར་རོ།

སྒྲིབ་པ་བཏང་ལ་དཀྱུས་མ་ཉིད་བཤད་དེ། ཀུན་གཞི་ས་བོན་གྱི་ཆ་དེ་ལ་ཅིའི་བྱིར་ཀུན་གཞི་
 ཞེས་བྱ་ཞེན།

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཆོས་ཐམས་ཅད་།།^[༡༥] རྒྱ་འམ་འབྲས་བུའི་དངོས་པོ་སྤྱ།

སྒྱུར་བའི་བྱིར་ན་ཀུན་གཞི་འོ།

ཇི་སྐད་དུ། ཅིའི་བྱིར་དེ་ལ་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་ཞེན། སྒྱེ་བ་ཅན་ཀུན་ནས་
 ཉོན་མོངས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྲས་བུའི་དངོས་པོར་དེར་སྒྱུར་བའམ། དེ་ཡང་རྒྱའི་དངོས་པོར་དེ་
 དག་ཏུ་སྒྱུར་བའི་བྱིར་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། །ཡང་ན་སེམས་ཅན་དག་དེའི་བདག་ཏུ་སྒྱུར་བའི་
 བྱིར་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བཤད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་འདིར་ངས་ཆོག་
 གསུམ་ཆོས་གཅིག་གི་ངས་ཆོག་ལྟར་གསུངས་པ་ནི་ས་བོན་དང་རྣམ་སྒྲིན་མ་བྱེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་
 ཡིན་པས། རྣམ་པར་དབྱེ་སྟེ་བཤད་དོ། །དེ་ཡང་འདིར། སྒྱིར་ཀུན་གཞི་ཞེས་འབྱུང་བའི་དོན་ནི་འདིར་
 ཆོས་ཀུན་སྒྱུར་བའི་བྱིར་ཡིན་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཀུན་གཞི་ས་བོན་གྱི་ཆ་ལ་ཀུན་གཞི་ཞེས་པ་ནི། ཆོགས་
 བདུན་གྱིས་བསྐྱེད་པའམ། ཉོན་མོངས་པ་དང་ལས་དང་སྒྱེ་བའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཆོས་རྣམས་

ཀྱི་རྒྱུ་ཀྱི་ཡིན་པས་དེ་དག་འདིའི་འབྲས་བུ་འདིར་སྦྱར་བའོ། ཡང་ན་ཀུན་གཞི་དེ་ཉིད་ཆོས་དེ་
དག་གི་རྒྱུ་དངོས་པོར་འདིར་སྦྱར་བའི་ཕྱིར་ན་ཀུན་གཞིའོ། ཀུན་གཞི་རྣམས་སྤྱི་ཆ་ནི་འགོ་བ་ལྡི་
སེམས་ཅན་ཀུན་འདིར་ཉོན་ཡིད་ཀྱིས་བདག་ཏུ་སྦྱར་བའི་ཕྱིར་ཀུན་གཞིའོ།

དེ་ལྟ་བུའི་ས་བོན་གྱི་ཆ་དེའི་ལྡོག་དུས་གང་ཞེ་ན།
དེ་ཕྱིར་དབང་ཐོབ་དག་བཅོམ་ལ། ཀུན་གཞི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
འཛིག་བྱེད་གཉིས་པོ་མེད་ཕྱིར་རོ། [༣༥]

གང་གི་ཕྱིར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཆོས་རྣམས་འབྲས་བུའི་དངོས་པོར་རམ། ས་བོན་གྱི་
ཀུན་གཞི་དེ་ཉིད་དེ་དག་གི་རྒྱུ་དངོས་པོར་སྦྱར་བའི་ཕྱིར་དང་། ཉོན་ཡིད་ཀྱིས་བདག་ཏུ་སྦྱར་བའི་
ཕྱིར་ན་ཀུན་གཞིར་བཞག་པ་དེའི་ཕྱིར་དབང་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་
དང་། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དག་བཅོམ་པ་རྣམས་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཀུན་གཞི་ས་བོན་གྱི་ཆ་མེད་
ལ་སྦྱར་ཀུན་གཞི་རྣམས་ཤེས་མེད་དེ། ཉོན་མོངས་པ་མ་ལུས་པར་སྤངས་པས་ཀུན་གཞིར་འཛིག་བྱེད་
གཉིས་པོ་གང་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། མ་གྲུབ་པ་མིན་ཏེ། ཐེག་བསྐྱེས་ལས། ཉན་ཐོས་དང་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སྦྱོབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་སྟོན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། དག་བཅོམ་པ་དང་རང་
སངས་རྒྱས་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་སྦྱིབ་པ་མཐའ་དག་སྟོན་པའི་
མཚན་ཉིད་དང་། ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཤེས་བྱའི་སྦྱིབ་པ་མཐའ་དག་སྟོན་པའི་མཚན་ཉིད་ཅི་རིགས་
སུ་སྦྱར།^{༡༢} ཞེས་སོ། བྱེ་བྲག་ཏུ། བག་ཆགས་གསུམ་གྱི་ལྡོག་དུས་ནི། རོན་གསང་ལས། སྤྱིད་པའི་
ཡན་ལག་གི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་བོན་ནི་རྣམ་པར་སྦྱིན་པའི་འབྲས་བུ་མ་བྱུང་གི་བར་དུ་འོ། འཛིག་
ཆོག་ལ་ལྟ་བུའི་ས་བོན་དང་། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སྦྱོས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་བོན་ནི་གཉིན་པོ་
མ་བྱུང་གི་བར་དུ་འོ། དག་བཅོམ་པ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སྦྱོས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་བོན་ཡང་། ཉན་
ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དེ་དག་གི་ཡོངས་སུ་སྤྱངས་པས་མ་འདས་ཀྱི་བར་དུ་འོ། དེ་བཞིན་གཤེགས་
པའི་ནི་རྩོམ་ལྟ་བུའི་བར་དུ་རྒྱན་འཇུག་པ་ཙམ་གྱིས་རྒྱན་ཆགས་སུ་འབྱུང་རོ།^{༡༣} ཞེས་པ་ལྟར་རོ།

གལ་ཏེ་ཀུན་གཞི་རྣམས་ཤེས་དབང་ཐོབ་པ་དང་དག་བཅོམ་པ་དག་ལ་མེད་ན། དེ་དག་གི་
རྒྱུ་ལ་རྣམས་ཤེས་བརྒྱད་པོ་ལས་ལེན་དགོས་སམ་མི་དགོས། དགོས་ན། ཀུན་གཞི་རྣམས་ཤེས་ཡོད་པར་

འགྱུར་ཏེ། གཞན་དུ་ན། རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་དུ་མ་གཏོགས་པའི་རྣམ་ཤེས་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །མི་
དགོས་ན་རྣམ་སྤྲིན་ནི་དོ་རྗེ་ལྟ་བུ་དང་ལྟག་མེད་གྱི་བར་དུ་འཇུག་པ་ཉམས་སོ་ཞེན། ཉེས་པ་མེད་དེ།
ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ལ་རྣམ་སྤྲིན་གྱིས་བྱུང་ཀྱང་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་རྣམ་ཤེས་ལ་ཀུན་གཞིས་མ་བྱུང་སྟེ།
དབང་ཐོབ་པ་དང་དག་བཙུག་པ་ལ་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་རྣམ་ཤེས་ཡོད་ཀྱང་ཀུན་གཞིའོ་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་
སྦྱོན་གཉིས་པ་མི་འབྱུང་ལ། ཚོགས་བརྒྱད་དུ་སྦྱོན་པ་ན་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་དང་བརྒྱད་དུ་བྱེད་པ་ནི་
རིགས་ལ་སེམས་གྱི། རྗེས་ལ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་དག་བཙུག་པ་དང་། ས་བརྒྱད་པ་ཡན་གྱི་བྱང་
སེམས་འགོག་པ་ལ་ཞུགས་པ་འཇུག་ཤེས་དང་ཀུན་གཞི་གཉིས་ཀ་མེད་པའི་མུར་གསུངས་པ་མི་རིགས་
པར་འགྱུར་རོ། །ཀུན་གཞི་ས་བོན་གྱི་ཆ་མེད་པའོ་ཞེས་ཀྱང་མི་རིགས་ཏེ། རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཆ་ཀུན་གཞིར་
འཛིག་པ་ཡང་ཉོན་ཡིད་གྱིས་བདག་ཏུ་སྦྱོར་བའི་དོན་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དོན་
གསལ་ལས། རྣམ་པར་སྤྲིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་འཇུག་སྟེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་
པ་ལ་སྦྱོས་པ་ནི་མ་བྱུང་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་དེ་ནི་ས་བརྒྱད་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྒྱད་དང་། དག་བཙུག་པ་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་མེད་ཀྱི་རྣམ་པར་
སྤྲིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཡོད་དོ།^{༡༩} །ཞེས་པ་དང་། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བར་ཡང་
མུ་བཞི་གསུངས་ཏེ། ཀུན་གཞི་ཡོད་ལ་འཇུག་ཤེས་མེད་པའི་མུ་ནི། སེམས་མེད་པའི་གནས་སྐབས་
ལྟའོ། །བསྐྱོག་པ་ནི་སེམས་ཡོད་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་མི་སྒྲོབ་པ་དང་ཕྱིར་མི་ལྟོག་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའོ། །གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་ནི་དེ་དག་ལས་གཞན་པའི་གནས་སྐབས་སེམས་ཡོད་པའི་དུས་
སོ། །གཉིས་ཀ་མེད་པ་ནི་མི་སྒྲོབ་པ་དང་ཕྱིར་མི་ལྟོག་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའོ་འགོག་པ་ལ་ཞུགས་
པ་དང་མུང་པོ་ལྟག་མེད་ཀྱི་མུང་འདས་^{༢༠} ཞེས་གསུངས་པ་དང་། སུམ་ཅུ་པར་ཡང་། དག་བཙུག་ཉིད་
ནས་དེ་ལྟོག་གོ་^{༢༡} །ཞེས་གསུངས་པས་ན། སྤར་ཁོ་བོས་བསྟན་པའི་ཀུན་གཞི་མེད་པའི་ས་མཚམས་མ་
མེད་པར་གཞུང་བར་བྱའོ།

དེས་ན་དབང་ཐོབ་པའི་སེམས་དཔའ་དང་། དག་བཙུག་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་བརྒྱད་པོ་
དེ་ལ་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་རྣམ་ཤེས་དང་། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པའི་འཆི་འཕོ་བ་ཡོད་པས་ལེན་པའི་རྣམ་
ཤེས་ཟེར་གྱི་ཀུན་གཞི་ཞེས་མི་བརྗོད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་དབང་ཐོབ་པ་དང་། དག་བཙུག་པ་ལ་སེམས་
ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། རི་སྐད་དུ། ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ཞེས་ཀྱང་བྱ་ཞེན། ཚོས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་

བོན་སྣ་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས་ཀུན་ཏུ་བསགས་པའི་ཕྱིར་རོ་འཁྱེས་གསུངས་པས་སོ་ཞེན་མི་མཛུངས་ཏེ།
 དེའི་དོན་ནི། མདོ་ལས་སེམས་ཡིད་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ཞེས་ཡིད་དང་རྣམ་གྲུབ་ལས་ཐ་དང་པའི་
 སེམས་ཀྱི་ལུས་གསུམ་པོ་གསུངས་ལ། དེ་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་གྲུབ་ལ་མ་གཏོགས་པ་གཞན་ལ་བཞག་ཏུ་
 མེད་དེ། འདི་ལྟར་སེམས་ཀྱི་དོན་ནི་སྒྲ་བས་དེར་བསགས་པ་ལ་འཆད་དགོས་ལ་ཀུན་གཞི་ནི་བག་
 ཆགས་ཐམས་ཅད་བསགས་པ་ཡིན་ཅིང་དོན་དེ་ཡིད་དང་རྣམ་གྲུབ་ལ་མ་ཆང་བས་སོ་སྣམ་དུ་བསམ་
 པས་ན་ཡིད་དང་རྣམ་གྲུབ་ལས་ཐ་དང་པའི་བག་ཆགས་བསགས་པ་དེ་དག་ནི་མེད་ཀྱང་། དེ་ལ་དོན་
 མཐོང་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ཞེས།³ །ཞེས་པའི་དོན་ཆང་བའི་སེམས་ནི་ཡོད་དེ་སེམས་ཀྱི་དོན་བག་ཆགས་
 བསགས་པ་ཁོ་ནར་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཀུན་གཞིར་འཛོག་བྱེད་གསུམ་མཐ་གཉིས་ལས་གཞན་མ་
 གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཐེག་ཆེན་བསྟན་པར་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་མ་གཏོགས་
 པར་སེམས་ཀྱི་ལུས་གསུམ་པ་མི་དམིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་བས་ན་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ནི་སེམས་ཉིད་
 ཡིན་པར་གྲུབ།⁴ ཅེས་སོ།།

ད་ནི་འདི་དབྱེད་དེ། མཁས་པ་འགའ་ཞིག་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཆ་ཐེག་དམན་གྱི་ལྷག་མེད་ནས་
 ལྷོག་པར་ཐེག་དམན་པ་དག་འདོད་གསུངས། ཅི་གྲུབ་མཐའ་དམན་པ་བྱེ་བྲག་སྒྲུབ་བ་དང་། མདོ་སྤེལ་
 རྣམས་འདོད་པ་ཡིན་ནམ། ཐེག་པ་དམའ་བ་ཉན་རང་གི་ལམ་ལ་གནས་པ་རྣམས་བཞེད་བཏག་གང་།
 དང་པོ་ནི་མི་རིགས་ཏེ་གྲུབ་མཐའ་སྒྲུབ་དེ་གཉིས་རྣམ་གྲུབ་ཚོགས་དུག་ལས་གཞན་པའི་རྣམ་གྲུབ་
 ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ཡང་མི་རུང་སྟེ། དེ་དག་གིས་ཀུན་གཞིའི་འཇུག་ལྷོག་གཏན་ལ་
 འབབས་པའི་རྣམ་གཞག་མཛད་པ་བསྟན་དགོས་ན་དེ་ཡང་རྟོག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་སུའི་ལུགས་ཤི་
 བ། འདིའི་འཇུག་པ་དང་ལྷོག་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་ནི་རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་པའི་གཞུང་ལས་འབྱུང་
 རོ། །དེ་ལྟར་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལུགས་ལ་ཐེག་དམན་གྱིས་ཤེས་སྒྲིབ་ཟད་པར་སྤངས་པ་གཅིག་སྟེ།
 དེའི་ལྷག་མེད་ནས་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཆ་ལྷོག་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེན། ཉེས་པ་མེད་དེ། འདི་ལྟར་ལྷག་མེད་ཀྱི་ཆ་
 བ། ཐེག་དམན་གྱི་ལམ་གྱིས་ཤེས་སྒྲིབ་ལུས་ཆུང་དུ་རིམ་གྱིས་བཏང་བའི་མ་ལུས་པར་སྤངས་པ་མེད་
 ཀྱང་ཤེས་སྒྲིབ་རྒྱུ་ཆད་པའི་ལྷོག་པ་ཡོད་དེ། སྤང་པོ་ལུའི་རྒྱུན་ལྷོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་
 ཏེ། ལྷག་མེད་ཀྱི་ཆ་ནི་དག་བཙུང་པ་ཆེའི་འདུ་བྱེད་བཏང་བ་ཡིན་ལ། དེ་གི་བའི་འོག་ཏུ་རིག་པ་འབྱུང་
 བ་ལ་ནི། སྒྲུབ་པ་ལེན་དགོས་ན། ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་མ་ལུས་པར་སྤངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་བསྟེན་

པའི་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་སྤང་པོ་ཡང་ལོག་པའི་ཕྱིར་ལས་ཉོན་གྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་ཡང་མེད་ལ་ལས་ཉོན་གྱི་
རྣམ་པས་ལུས་འགྲུབ་པར་ཡང་མི་རྣམས་ཏེ། འདི་ནི་བ་ཕྱོགས་གཅིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། རྟེན་ལོག་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་འདིར་ནི་སྤྲོས་པ་ཉི་བར་ནི་བ་འདུས་བྱས་ཀྱི་འཇུག་པ་རྒྱན་ཆད་པའི་མཚན་མ་
མེད་པའི་དབྱིངས་འབའ་ཞིག་གོ། །དེ་ལྟར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མཚན་མ་མེད་པའི་དབྱིངས་དང་བྱད་
མེད་པར་འགྱུར་རོ་ནེ་ན་མི་འགྱུར་ཏེ་འདི་ན་འདུས་བྱས་ཀྱི་འཇུག་པ་ཉི་བར་ནི་བ་ཙམ་ཡིན་གྱི་ནི་པའི་
དབྱིངས་ནས་གཞན་དོན་བྱེད་པའི་སྐྱེ་མི་ལྟར་སྟེ་གཞན་དོན་དུ་ལམ་ལ་གོམས་པར་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །གཞན་ཡང་རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱེ་བར། འཇུག་ཤེས་དང་ཀུན་གཞི་གཉིས་ཀ་མེད་
པའི་ལྷ། ལྷག་མེད་ཀྱི་ཕྱང་འདས་ལ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཡང་སྤར་ལྟར་ཡིན་ནོ།¹⁴ །འདི་ཉན་ཐོས་དང་
སྒྲོ་བསྐྱེན་ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་མི་རྣམས་ཏེ། ཀུན་གཞི་ཡོད་ན་གཏན་ལ་འབབས་པའི་སྐྱབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རོ། །

དེས་ན་བྱེ་བྲག་སྐྱེ་བ་ནི་ལྷག་མེད་ཀྱི་ཆོ། འདུས་བྱས་རྒྱན་ཆད་པའི་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་
ནི་རྩལ་སྤྲུབ་པའི་འདུས་མ་བྱས་ཤིག་ཡོད་པར་འདོད་ལ། མདོ་སྟེ་བ་ནི། འདུས་བྱས་འགགས་པའི་
མེད་དགག་ཅང་མེད་པ་གཅིག་ཏུ་འདོད་དེ། སྤང་པོ་དང་བྲལ་བར་ནི་འདོད་ལ། འདུས་མ་བྱས་རྩལ་
སྤྲུམ་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་ཀས་ཀྱང་། ལུས་ཞིག་ཆོར་བ་བསེལ་བར་གྱུར། །འདུ་ཤེས་འགགས་
ཤིང་འདུ་བྱེད་ཞི། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལུབ་གྱུར་བ། །འདི་འདྲ་དེ་ནི་སྤྲུག་བསྐྱེད་མཐའ་¹⁵ །ཞེས་པའི་
མདོའི་དོན་ཡིན་པར་སེམས་ཤིང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་མདོ་སྟེ་བས། མར་མེ་ཤི་བར་གྱུར་པ་ལྟར། །དེ་ཡི་
སེམས་ནི་རྣམ་པར་ཐར།¹⁶ །ཞེས་དག་བཙུང་པའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་མར་མེ་ཤི་བ་ལྟར་
གསུངས་པ་དང་། རང་གི་གྲུབ་མཐའ་མཐུན་པར་འདོད་དོ། །རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བ་ནི། བེམ་རིག་གི་འཇུག་
པ་ཐམས་ཅད་ཉི་བར་ནི་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད། ཆོར་བའི་བདེ་བ་མེད་ཀྱང་སྤྲུག་བསྐྱེད་གཏན་བྲལ་
བའི་བདེ་བ་ཡོད་པ། མེད་དགག་ཅང་མེད་ཀྱང་མིན་ལ། རྩལ་སྤྲུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡང་མིན་པ། རྟག་པ་
འགྱུར་མེད་དུ་ཡོད་པ་ཡིན་པར་འདོད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་ལྷག་བཙས་པའི་ཆད་དུ་ཐེག་ཆེན་དུ་འཇུག་སྤྱིང་
ལ། འདིར་སོན་ནས་འཇུག་པར་མི་འདོད་དེ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱེ་བར། ཉན་ཐོས་བྱང་
རྒྱུ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ཅི་སྤང་པོ་ལྷག་མ་དང་བཙས་པའི་ཕྱང་ན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་
ཤིང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱུ་སྤྲུབ་པར་བྱེད་དམ། འོན་ཏེ་སྤང་པོ་ལྷག་མ་མེད་

པའི་མུ་རན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་ཤིང་བྱེད་ཅིན། སྤང་བོའི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་མུ་
རན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་ཤིང་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་སྤང་བོའི་ལྷག་མ་མེད་པའི་མུ་རན་
ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ལ་གནས་པ་ནི། ཚུམ་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་ཞིང་འབད་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱན་
བཅད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༦} །ཞེས་སོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་འདོད་ཚུལ་རྣམས་མ་བྱེད་པར་དབུ་སེམས་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་ནས་རྣམ་སྤྲིན་
གྱི་རྣམ་ཤེས་ཐེག་དམན་གྱི་ལྷག་མེད་དུ་འགྲེལ་ཞིག་ལྷོག་པར་འདོད། འགྲེལ་ཞིག་ལྷག་མེད་ནས་ཀྱང་
ཐེག་ཆེན་དུ་འཇུག་དགོས་པས་མི་ལྷོག་ཅིས་ངལ་ཞིང་དུ་བ་པའི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པར་བྱེད་དོ། །འདིར་
བསྟན་པ་ལྟར་རྒྱས་པར་སྤང་བོ་དང་བཅས་པ་དང་། སྤང་བོ་མེད་པའི་རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པའི་
སྤོམ་གྱི་འབྲེལ་པ་དང་། བརྒྱད་སྟོང་འགྲེལ་ཆེན་གྱི་ ཡུལ་ངེས་པ་དང་བྱུང་པ་དང་།^{༡༧} །ཞེས་པའི་
འགྲེལ་པར་སེམས་ཅམ་པའི་འདོད་པ་བཀོད་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །སྐབས་འདིར། ཐེག་པ་གསུམ་
དུ་གསུངས་པ་དང་། གཅིག་ཏུ་གསུངས་པའི་མདོ་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲིབ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་
སྒྲིབ་པ་གཉིས། དྲང་ངེས་སུ་འདོད་ཚུལ་དེ་དག་གི་སྒྲིབ་བྱེད་དང་བཅས་ཏེ་གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོ་རྣམས་
སུ་འབྱུང་བ་རྣམས་སྟོར་རྒྱུ་མོད། ཆོག་མའས་ན་དབང་པོ་རྒྱལ་པོ་རྣམས་མགོ་ཁྱོས་པར་འབྱུང་བས་
རེ་ཞིག་བཞག་གོ། །དེ་དག་གིས་རྣམ་སྤྲིན་དང་། ས་བོན་གྱི་ཀུན་གཞིའི་དཀའ་བའི་གནས་ཐམས་ཅད་
ཅིས་ཕྱིན་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ། ། །

ཉོན་ཡིད་གྱི་མཚན་ཉིད་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཅིན།

ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིད་མཚན་ནི། ཀུན་གཞི་རྣམ་སྤྲིན་ཆ་ཉིད་ལ།

བདག་ལྟ་བུ་བསྐྱེགས་ལ་ལུང་མ་བསྟན། །རིག་དང་ཆགས་སོགས་དགུ་ཁོན།།^{༡༨}

དེ་ལ་དམིགས་པ་ནི་ས་བོན་དང་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཆ་གཉིས་ལས་ཕྱི་མ་སྟེ་འདིའི་དམིགས་པ་ལ་
བདག་དང་ཆོས་མཚུངས་པ་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པ་ནི་དམིགས་པ་དེ་ལ་བདག་ཏུ་སྟོམ་
སེམས་པའོ། །དེ་ཡང་དོན་གསལ་དུ། བདག་གི་རྣམ་པར་སྟེ་བའི་སྟོན་ནས་ཡིན་གྱི་རང་གི་ངོ་བོ་འཛིག་
པའི་སྟོན་ནས་ནི་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པས་ན་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་རྣམ་དེ་ཉིད་སྤང་ནས་ཉོན་ཡིད་གྱི་

ཡུལ་དུ་མི་འགྱུར་ཀྱང་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་རྣམ་ཤེས་དེའི་མཐུས་རང་ཉིད་ལ་བདག་ཏུ་འབྱུང་བ་ཙམ་ལ་ཡུལ་
དུ་འཛིག་གོ། །དེ་བོ་ནི་བསྐྱབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའོ། །བསྐྱབས་པ་དང་མ་བསྐྱབས་པའི་དོན་གང་
ཞེ་ན། བསྐྱབས་པ་ཞེས་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པས་རྟོག་རྟོག་པོར་བྱས་པ་ཡིན་ལ་ཡིད་འདི་ཡང་རྩ་བའི་
ཉོན་མོངས་པ་བཞིས་རྟོག་རྟོག་པོར་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་བསྐྱབས་པ་ཞེས་པ་ནི། ཉོན་མོངས་པས་བྱི་
མ་ཅན་དུ་མ་བྱས་པ་དབང་བོ་ལྟ་དང་དད་པ་སོགས་བརྩ་གཅིག་ལྟ་བུའོ། །

དོན་འདི་ལ་འགའ་ཞིག་ ཉོན་ཡིད་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་ན་མེད་པ་དང་། གྲུག་གཞི་
ཡོད་པ་ལ་བསམས་ནས་མཉམ་བཞག་ལ་བསྐྱབ་མི་བསྐྱབ་ཏུ་འདོད་པ་དང་། ཉོན་སྐྱབ་མ་ལུས་པར་
མ་སྦངས་པར་ཐར་པ་མི་ཐོབ་པ་ལ་བསམས་ནས་ཐར་པ་ལ་བསྐྱབ་མི་བསྐྱབ་ཏུ་འདོད་པ་ནི། བསྐྱབ་
པ་དང་མ་བསྐྱབ་པའི་རང་གི་དོ་བོ་མ་ཤེས་ཤིང་དེ་གཉིས་ཀྱི་གྲུག་གཞི་ཉོན་ཡིད་གཉིས་ཁོ་ན་ལ་
འཛིག་པས་ན་བསམ་སྒྲོ་བྱ་ཆུངས་པར་འདུག་སྟེ། འདི་ལྟར། དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ཆོས་རང་ཉིད་བསྐྱབས་
པའམ་མ་བསྐྱབས་པ་དཔྱོད་པ་ཡིན་གྱི་དེས་གཞན་ལ་བསྐྱབས་མི་བསྐྱབས་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན།
འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་དག་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་གཡང་བའི་ཆར་གྱུར་པ་རྣམས་ཀྱང་མཉམ་
གཞག་ལ་གོགས་བྱེད་པའི་ཕྱིར་བསྐྱབས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཡང་སྤྱིད་འཕེན་ངེས་ཀྱི་གྲུག་འབྱུང་མ་
ལུས་པར་མ་སྦངས་པར་ཐར་པ་གསུམ་པོ་གང་ཡང་མི་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་བསོད་ནམས་དང་མི་གཡོ་བའི་
ལས་སྤྱིད་པ་འཕེན་ངེས་རྣམས་ཀྱང་བསྐྱབས་པར་ཐལ་ལོ། །དེ་དག་ལས་ཀྱི་གྲུག་ཉོན་ཡིན་པས་
བསྐྱིགས་པའོ་ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་པར་མི་རུས་ཏེ། སྐྱབ་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པའམ། དེས་གྲུག་ནས་བསྐྱངས་
པའི་ལུས་ངག་གི་མི་དག་བ་ལ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། དག་བ་དང་ཆེད་ཀྱི་ཉོན་མ་བསྐྱབས་པ་
རྣམས་ཀྱང་བསྐྱབས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་སྐད་དུ་འང་། གྲུག་ལས་བརྒྱས་སུ། མི་དག་བ་དང་
བསྐྱབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ནོ། །བསྐྱབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ནི། གྲུག་
ཏུ་འགོ་བའི་ཡིད་དང་མཆུངས་པར་ལྡན་པའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་
མཆུངས་པར་ལྡན་པའི་ལྷན་ཅིག་སྤྱེས་པའི་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བ་དང་། མཐར་འཛིན་པ་ལྟ་བ་དང་།
གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་དང་མཆུངས་པར་ལྡན་པའོ།⁽¹⁾ །ཞེས་དང་། དག་བ་དང་མ་བསྐྱབས་
ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའོ།⁽²⁾ །ཞེས་དང་། ཐེག་ཆེན་བསྟུས་པར་ཡང་།
ཡིད་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བསྐྱབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་སྟེ། བསྐྱབས་པའི་ཉོན་

མོངས་པ་བཞི་དང་ཏྲག་ཏུ་མཚུངས་པར་ལྟན་པའོ། །གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྟོང་པའི་ཉོན་མོངས་པ་བཞིན་དུ་འདི་ནི་བསྐྱབས་པ་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཉིད་དོ། །གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྟོང་པའི་ཡིད་ནི་ཞི་གནས་ཀྱིས་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ། ཡིད་ནི་དུས་ཏྲག་ཏུ་ལྟན་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༩} །ཞེས་སོ། །བསྐྱབས་པའི་དོན་དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ལུང་མ་བསྟན་ཁོ་ནར་ངེས་པ་ཅི་ཞེ་ན། ཉོན་ཡིད་འདི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ཡིན་པས་དགེ་བ་མིན་ལ། དགེ་བའི་སེམས་དང་རྒྱུད་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་མཛོན་གྱུར་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མི་དགེ་བ་མིན་ནོ། །གཞན་དུ་ན་དགེ་བ་འཇུག་མི་དགེ་བའི་སེམས་མཛོན་གྱུར་སོ་སྟེ་ལ་སྟེ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡིད་འདི་འཕགས་ལམ་མ་སྐྱེས་པར་དུ་ཏྲག་ཏུ་མཛོན་གྱུར་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ།

འཁོར་ནི་རིག་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་དང་། འདོད་ཆགས། མ་རིག་པ། ང་རྒྱལ། བདག་ལྟ་བཞི་སྟེ། དགུ་ཁོ་ན་འབྱུང་སྟེ། དོན་གསལ་དུ། དེ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་བཞི་དང་། སྤར་བསྟན་པའི་ཀུན་ཏུ་འགོ་བ་ལྟ་དང་མཚུངས་པར་ལྟན་པའི་ཕྱིར་འདིའི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ནི་དགུ་ཁོ་ནའོ།^{༢༠} །ཞེས་དང་། སྤུམ་ཅུ་པ་ལས། དེ་ལ་གནས་པར་རབ་འབྱུང་ཞིང་། །དེ་ལ་དམིགས་པ་ཡིད་ཅིས་བྱ། །རྣམ་སེམས་ངར་སེམས་བདག་ཉིད་ཅན། །བསྐྱབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་བཞི་དང་ཏྲག་ཏུ་འགོགས། །བདག་ཏུ་ལྟ་དང་བདག་ཏུ་མོངས། །བདག་རྒྱལ་བདག་ཏུ་ཆགས་པ་སྟེ། །ཁང་དུ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡི་གཞན། །རིག་སོགས་ཀྱང་།^{༢༡} །ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདིའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་དེ་གང་ཞེ་ན། ཚོར་བ་ནི་བཏང་སྟོམས་འབའ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། བདེ་བ་ཡིན་ན་ཡིད་བདེ་ཡིན་དགོས་ལ་དེ་ལྟར་ཡིད་བདེ་མཛོན་གྱུར་དུ་ཏྲག་ཏུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་སོ་སྟེ་ལ་ཡིད་མི་བདེ་གཏན་མི་འབྱུང་བར་ཐལ་བ་དང་། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཡན་ཆད་ཀྱང་ཚོར་བ་བདེ་བའི་སར་འགྱུར་བ་དང་། མནར་མེད་པ་ལ་ཡང་ཡིད་བདེ་མཛོན་གྱུར་ཏྲག་ཏུ་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ། །མ་ངེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། འདིའི་འཁོར་ལ་ཁམས་གསུམ་གར་མང་ཅུང་མི་འབྱུང་སྟེ། བཏན་པའི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་པས་གཙོ་བོ་དང་འཇུག་ཕྱོག་གི་དུས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྱུག་བསྟན་ལ་གྱི་ཚོར་བ་ཡང་མི་འབྱུང་བ་རིགས་པ་དེས་དབག་པར་བྱའོ། །དེས་ན་ཉོན་ཡིད་ཀྱི་དགའ་བའི་རྣམ་པ་ནི་ཚོར་བའི་དགའ་རྣམ་མ་ཡིན་གྱི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་དགའ་རྣམ་ཡིན་ཏེ། སྤུམ་ཅུ་པ་ལས། ཀུན་གཞིའི་འཁོར་གྱི་རིག་སོགས་ལྟ་བུ་ཉིད་ཡིད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འང་བཤད་ཅིང་ཚོར་བ་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༢༢} །དེ་ལྟར་ཡང་དོན་གསལ་ལས། དགའ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་ཀྱང་སེམས་པའི་ཚོར་

ཅན་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གང་དུ་སྦྱེས་པ་དེའི་འོག་ཞན།^{༥༧} །ཞེས་འབྲུང་བའི་ཕྱིར་རེག་པ་ལ་སོགས་པ་རི་
ལྟར་སྐབས་སུ་འབབ་པ་དག་ཁོ་ན་བསྐྱེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཏེ་ཆོར་བ་གཞན་ཡང་ཡོད་ན་ནི་བྱད་
པར་དུ་བྱས་པར་འགྱུར་རོ།^{༥༨} །ཞེས་དང་། འོ་ན་བཏང་སྟོམས་པ་ཡིན་ན་རི་ལྟར་དགའ་བའི་རྣམ་པ་
ཅན་ཡིན་ཞེན། བདག་ལ་ཆགས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༥༩} །ཞེས་སོ། ཅིའི་ཕྱིར་འདིའི་
འཁོར་དགུ་ར་ཅས། རའོ་སྟམ་པ་ལ་བཏགས་པའི་རྣམ་གཡེང་། འདོད་ཆགས་དང་གཉི་མུག་ལ་
བཏགས་པའི་བག་མེད། འདོད་ཆགས་ལ་བཏགས་པའི་རྟོག་པ། གཉི་མུག་གི་ཆ་ལ་བཏགས་པའི་མ་
དད་པ། ལེ་ལོ། མུགས་པ་སྟེ་དུག་འབྲུང་བས་ན་འཁོར་བཅོ་ལྔར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེན། དེ་དག་
འབྲུང་བར་བཤད་ཀྱང་དགུར་གངས་ངེས་ཏེ་དུག་པོ་དེ་དག་གདགས་གཞི་ཉོན་མོངས་པ་བཞི་པོ་དེའི་
རྩ་མེན་པས་ན་དེ་བཞི་ལས་གྲད་ན་མེད་དོ། །རྩས་དགུ་པོ་འདི་ལས་སེམས་བྱུང་གཞན་མི་འབྲུང་བ་
ནི། རྒྱས་པར་དོན་གསང་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྐྱས་ཏེ་བཤད་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། འདིར་ནི་ཆོག་
མངས་སུ་དོགས་པ་དང་། དཀའ་བའི་གནས་མ་ཡིན་པས་མ་བྲིས་སོ།།

ལྟ་བུ་སྐད་བྱད་པ་ནི། ཅི་ཉོན་ཡིད་འདི་གང་གི་རྒྱུ་ལ་ཡོད་པ་རྟེན་དེ་གང་དུ་སྦྱེས་པའི་ས་
དེ་ཡིན་ནམ་མ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་འདོད་པའི་སོ་སྦྱེ་གཅིག་གིས་འདོད་པ་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་
ན་ཉོན་ཡིད་མི་ལྟོག་པས་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་མདོན་གྱི་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་
པ་ལྟར་ན་རྟེན་དེའི་ཀྱན་གཞི་ལ་ཉོན་ཡིད་འཁོར་བཅས་ཀྱིས་བདག་ཏུ་སྟེན་པས་རིས་སུ་བཅས་པས་
འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་རྣམས་རྒྱས་པར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེན། གང་དུ་སྦྱེས་པ་དེའི་འོག་ཞེས་འབྲུང་བ་དང་།
རི་སྐད་བཤད་པའི་སྦྱོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཕྱོགས་གཉིས་པ་ཁས་མི་ལེན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་ཕྱོགས་དང་པོ་
ལ་ཡང་སྦྱོན་བརྗོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེན། ཉེས་པ་མེད་དེ། འདོད་པའི་སོ་སྦྱེ་འདོད་པ་ལ་ཆགས་པ་
དང་བྲལ་ཅས་པ་ནི། གཙོ་བོར་འབྲིག་པ་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་དང་། ཞིག་ནས་ཀྱི་ལམ་ཐོབ་པ་
ཡིད་མི་བདེའི་གདུང་བ་མེད་པ་དང་། འདོད་ཡོན་ལྟར་ལ་ཆགས་པ་མདོན་གྱི་རྒྱུ་ལ་གདུང་བར་བྱེད་
པ་མེད་པས་ན། ཁ་བྱིར་ལྟས་ཀྱི་ཆགས་སྤང་འགའ་ཞིག་ཙམ་སྤངས་པ་ཡིན་ཀྱི་ཉོན་ཡིད་འདི་ནི་
བདག་ལྟར་སྦྱེས་དང་མཚུངས་ལྡན་ཡིན་པས་འདི་གཉིན་པོའི་མཐུས་ལྟོག་པ་ལ་ཟག་མེད་ཀྱི་ཤེས་
རབ་བསྐྱེད་དགོས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

དེ་ལྟར་བུའི་ཡིད་འདི་འཇུག་ལྟོག་གི་དུས་གང་ཞེན།

འགོག་པ་མཉམ་གཞག་གནས་སྐབས་དུས། དབང་ཐོབ་དག་བཅོམ་མཐར་ཐུག་གོ།

འདི་ལ་གནས་སྐབས་རེས་འགའ་བའི་ལྷོག་དུས་དང་། མཐར་ཐུག་གཏན་ལྷོག་པའི་དུས་གཉིས་སོ། དང་པོ་ནི། ས་བརྒྱད་པ་ལ་མི་སློབ་པའི་ལམ་མ་ཐོབ་པའི་དུས་ཀྱི་འགོག་པ་ལ་ཞུགས་པའི་ཆེ་དང་། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་མཉམ་གཞག་གི་དུས་སོ། གཉིས་པ་ནི་དབང་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་དང་ཉན་རང་དག་བཅོམ་པ་རྣམས་སོ། དེ་ལྟར་ཡང་སུམ་ཅུ་པ་ལས། དག་བཅོམ་མེད། འགོག་པའི་སྒྲོམས་པར་འཇུག་ན་མེད། འཛིག་རྟེན་འདས་པའི་ལམ་ན་མེད། འདི་ནི་གྱུར་པ་གཉིས་པའོ།^{༡༠} ཞེས་དང་། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ་ཡང་། ཡིད་གང་ཞེན་གང་དུས་ཏྲག་ཏུ་རྫོམ་སེམས་པའི་བདག་ཉིད་དང་། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་དམིགས་པ་དང་། ཉན་མོངས་པ་བཞི་པོ་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་དང་། བདག་ལ་ཆགས་པ་དང་། ངའོ་སྒྲུལ་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། མ་རིག་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ལམ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་དང་། འགོག་པ་ལ་སྒྲོམས་པར་ཞུགས་པ་དང་། མི་སློབ་པའི་ས་མ་གཏོགས་པར་དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་དུ་འགོ་བ་དང་། གང་ཡང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དུག་པོ་རྣམས་འགགས་མ་ཐག་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ།^{༡༡} ཞེས་འབྲུང་བའི་བྱིར་རོ།

དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཡིད་ནི་གཉིས་ཏེ་ངར་སེམས་པའི་ཡིད་དང་། དེ་མ་ཐག་པའི་ཡིད་དོ། དེ་གཉིས་ལ་རིམ་པ་ལྟར་དོན་དམ་པའི་ཡིད་དང་། ཀུན་རྫོབ་པའི་ཡིད་ཅེས་གྲང་བྱ་སྟེ། རྣམ་ཤེས་གཞན་ལ་མ་ལྷོས་པར་རང་རྒྱ་བྱུང་བའི་རྣམ་སུ་ཡོད་པ་དང་། ཆོགས་དུག་ལས་གྲུད་ན་གཞག་ཏུ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། དེ་ལ་དང་པོས་ནི་ཆོགས་དུག་མཚན་མ་ལ་འཆིང་བའི་གནས་བྱས་ནས་ཀུན་ནས་ཉན་མོངས་པ་ཐག་པ་དང་བཅས་པར་བྱེད་ལ། གཉིས་པ་ནི་ཆོགས་དུག་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱེན་བྱས་ནས་རང་འགགས་སྒྲོབས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་བྱི་མ་སྟེ་བའི་གོ་འབྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། རི་སྐད་དུ། དེ་ལ་ཡིད་ནི་གཉིས་ཏེ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྒྱེན་བྱེད་པས་གནས་སུ་གྱུར་པའི་བྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འགག་མ་ཐག་པའི་ཡིད་ཅེས་བྱ་བ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ་བའི་གནས་དང་། གཉིས་པ་ཉན་མོངས་པ་ཅན་ཀྱི་ཡིད་ཉན་མོངས་པ་བཞི་པོ་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བ་དང་། ངའོ་སྒྲུལ་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། བདག་ལ་ཆགས་པ་དང་། མ་རིག་པ་དང་ཏྲག་ཏུ་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་སྟེ་དེ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཀུན་ནས་ཉན་མོངས་པའི་གནས་སོ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་གང་གནས་གཅིག་པོས་ནི་བསྐྱེད་ལ། གཉིས་པས་ནི་ཉན་མོངས་པ་ཅན་དུ་བྱས་

པ་སྟེ། ཡུལ་ལ་རྣམ་པར་རིག་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་གཤིས་པའོ། །དེ་མ་ཐག་པ་དང་ངར་སེམས་པའི་ཕྱིར་
ཡིད་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་སོ།^{༡༠} །ཞེས་སོ།།

གལ་ཏེ་དབང་ཐོབ་པའི་སེམས་པ་དང་། དག་བཙུམ་པ་དང་། འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་
ན་ཉོན་ཡིད་མེད་ན། དེ་དག་ན་ཡིད་གཤིས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་ཡིད་གཤིས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་ཉོན་ཡིད་
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་དབང་ཐོབ་པ་དང་། དག་བཙུམ་པས་མཉམ་ཉིད་ཡོད་གས་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ།
རི་རྒྱུད་དུ། ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིད་གནས་གྱུར་པས། མཉམ་ཉིད་ཡོད་གས་བརྗོད་པར་བྱ།^{༡༡} །ཞེས་པ་
ལྟར་ཉོན་ཡིད་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས།

ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་འཛིན་བྱེད་པའི། གང་ཟག་འཛིན་པ་ལོག་གྱུར་གྱང་།།^{༡༢}

དེའི་རིགས་ཅམ་ཡོད་ཕྱིར་དང་། ཆོས་འཛིན་སྟེང་རྣམ་མ་ལོག་ཕྱིར།།

ཡིད་གས་མེད་དང་མཉམ་པ་ཉིད། ཐོབ་པའི་རྒྱུན་གཉིས་རིང་དུ་སྤངས།།^{༡༣}

འདིའི་ལན་ལ། མཉམ་གཞག་ན་ཡིད་ཡོད་མེད་དང་། ཡིད་དེ་ཟག་པ་དང་བཅས་མ་
བཅས་དབྱེད་པའོ། །དང་པོ་ནི། མཉམ་གཞག་གི་ཆོ་ཡང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་རྒྱུན་ཆད་པའི་ལོག་པ་ནི་མེད་
དེ། དགོངས་འབྲེལ་ལས། གུན་གཞི་དེ་ཉིད་ཡང་རྣམ་གཤིས་གཅིག་ཡིད་དང་ལྟན་ཅིག་འཇུག་པར་
བསྟན་པའི་ཕྱིར་དང་། མཉམ་གཞག་གི་ཆོ། དམིགས་པ་གུན་གཞི་ཉེ་ཞིང་། རྒྱུའི་རྒྱུན་ཡང་གུན་གཞི་
ལས་འབྱུང་ལ་ཆོགས་དུག་ལྟར་རེས་གཟུགས་ལ་ལྟོ། །རེས་སྒྲུ་མཉན་ནོ་སྟམ་པ་ལྟ་བུའི་ཁྱོད་བ་
རིགས་མི་མཐུན་མེད་པ་འཁོར་བ་རི་སྟོན་པ་རིགས་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༤} །འདི་ལྟར་ཡང་
དོན་གསལ་དུ། འཛིན་ཉེན་ལས་འདས་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་སྟོབ་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་
རྣམ་པར་གས་པས་མ་རེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཆོ་ཡང་ཡིད་གྱུར་པ་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དགོངས་
པ་རེས་པར་འབྲེལ་བའི་མདོ་ལས། རེས་འགའ་ནི་གཅིག་དང་སྟེ་གང་གི་ཆོ་ཡིད་དང་ཞེས་འབྱུང་བའོ།།
རེས་འགའ་ནི་གཉིས་དང་སྟེ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་གས་པ་དང་^{༡༥} ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་ཡང་
དེའི་ཆོ་གྱུར་པ་ཡང་ཡིད་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ན་ནི། འདི་ཡང་ཡིད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ་འདི་རྒྱུད་
དུ་རེས་འགའ་ནི་གཅིག་དང་སྟེ་གང་ཆོ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་གས་པ་དང་ཞེས་ཀྱང་བཤད་པར་འགྱུར་རོ།།
གཞན་ཡང་བརྒྱལ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་པར་གས་པའི་ཆོགས་ཡུལ་ལ་རག་ལས་ཏེ་སྟེ་

བ་ནམས་དེ་མི་ཉེ་པའི་ཕྱིར་རྒྱན་འཆད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་ནི་རིགས་ན། ཡིད་འཁོར་བ་རི་སྤྲོད་པར་
རིགས་གཅིག་པ་དང་དམིགས་པར་ཉེ་བ་ཀུན་གཞི་ནམ་པར་ཤེས་པ་ལས་འབྱུང་བ་གོ་རི་ལྟར་རྒྱན་
ཆད།^{༡༠༩} །ཅེས་སོ།།

གཉིས་པ་ཡིད་དེ་ཟག་བཅས་ཟག་མེད་དབྱེད་པ་ལ་རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་པའི་སྒྲོབ་དཔོན་གཉིས་
ཀྱི་ལྷགས་ལས། ལྷགས་དང་པོ་ནི་མཉམ་བཞག་^{༡༠༩}གི་ཆེའི་ཡིད་དེ། དེ་ཟག་མེད་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་
པ་དང་ཟག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་རྒྱད་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པ་མི་སྤྲོད་ལ། ཡིད་རྒྱན་ཆད་པ་ཡང་
མིན་ཅིང་། འཇིག་རྟེན་སྤྲུལ་བཞི་དེའི་ཆེ་ས་བོན་ཙམ་གྱི་ངོ་བོར་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་བདག་
མེད་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ཡིད་ཤེས་མཉམ་བཞག་གི་ཆེ་ཟག་མེད་དུ་འབྱུང་བ་ཀུན་གཞི་ལ་
རང་གི་ཟག་མེད་ཀྱི་ས་བོན་གནས་པ་ལས་ཀྱང་བ་བཞིན་དུ། དེའི་ཆེ་ཡིད་ཀྱང་ཟག་མེད་ཀྱི་ས་བོན་
ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པ་ལས་ཀུན་གཞི་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་ཟག་མེད་དུ་འཇུག་གོ། །དེ་ལས་ལངས་ནས།
ཟག་བཅས་ཀྱི་སེམས་པ་དག་བ་ལྟ་བུ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ན་ཉོན་མོངས་བཞིའི་ས་བོན་ལས་རྩ་ཉོན་བཞི་
མངོན་དུ་གྱུར་ནས་ཡིད་དེ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དུ་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དོན་གསང་ལས། ཡིད་དེ་
ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། གནས་སྐབས་དེ་ན་ཟག་པ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གང་ཡིན་
པ་དེ་ནི་འཕགས་པའི་ལམ་ལ་སྒྲོམས་པར་འཇུག་པས་རྒྱན་ཀུན་དུ་མི་འབྱུང་བས་ས་བོན་གྱི་གནས་
སྐབས་པར་འཛོག་གོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཟག་པ་མེད་པ་ནི་ཐོག་མ་མེད་པའི་རང་གི་རིགས་ལས་བདག་
མེད་པ་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པའི་འཕགས་པའི་ལམ་བཞིན་དུ་ཀུན་གཞི་ནམ་པར་ཤེས་པ་དང་འབྱུང་
^{༡༠༩} ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་འདིའི་ལྷགས་ཀྱིས་ཀྱང་མཉམ་བཞག་ན་ཉོན་མོངས་པ་བཞི་མངོན་གྱུར་དུ་
མེད་པས་དེས་དྲི་མ་ཅན་དུ་བརྟོགས་པའི་ཉོན་ཡིད་མེད་ཀྱང་། ཡིད་དེ་བཞི་དང་བྲལ་བའི་ཟག་མེད་
དུ་གྱུར་པ་འདོད་པས་ན་བདག་སྐྱེན་ཡོད་པར་འདོད་དོ།།

ལྷགས་གཉིས་པ་ནི། མཉམ་བཞག་ན་ཡིད་ནི་ཡོད་ལ། དེ་ཡང་ཟག་བཅས་སུ་ཡོད་པར་
འདོད་དེ། འོ་ན་ཉོན་མོངས་པའི་ཟག་པ་ཡོད་དམ་ཞེན་མེད་དོ། །གཞན་དུ་ན་རི་ལྟར་ཟག་པ་དང་
བཅས་ཤེ་ན། བདུན་ཡིད་འདི་ལ་ཀུན་གཞི་ལ་ང་བདག་ཏུ་བལྟས་ནས་ཉོན་མོངས་བསྐྱེད་པའི་རུས་པ་
གཅིག་དང་། ཐ་སྙད་སྒྲ་ཆོགས་འདོགས་པའི་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ལྟན་ཅིག་སྐྱེ་བའི་རྟེན་བྱས་ནས་ཆོས་སུ་
འཛོན་པ་ཤེས་སྒྲིབ་བསྐྱེད་པའི་རུས་པ་གཅིག་དང་གཉིས་ཡོད་ལ་དེ་ལ་དང་པོ་ནི། ཡིད་ཉོན་མོངས་

ཅན་དུ་འཛིན་གྱིད་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང་རི་སྤྱོད་ཉོན་མོངས་མ་ལུས་པར་མ་སྤངས་པ་དེ་སྤྱོད་དུ་འཇུག་ལ་
མ་རིག་པ་དང་ལྟ་བུ་ལོག་པ་ན་ལྟོག་པའི་ཕྱིར་བརྒྱད་པ་ཡན་དང་། དག་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྩ་བ་
དང་ཉི་བའི་ཉོན་མོངས་པ་མ་ལུས་པར་སྤངས་པས་ན་གང་ཟག་ཏུ་འཛིན་པ་སྦྱོད་པའི་རྩམ་པ་ལོག་ །དེ་
ལོག་པས་དེས་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་བཞག་པ་ཡང་མེད་པས་ཉོན་ཡིད་ལོག་གོ། །འོན་ཀྱང་ཡིད་དེ་ཆོས་
སུ་འཛིན་པ་བསྦྱོད་པའི་རྩམ་པ་མ་ལོག་པ་དང་། ཡིད་དེའི་གསལ་རིག་གི་རྩལ་ཙམ་ནི་རྒྱན་ཆད་པ་
མེད་དེ་དེའི་ཕྱིར་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་མེད་པས་ཡིད་ཤེས་མེད་པའི་སྦྱོན་ཡང་མེད་ཅིང་མཉམ་པ་
ཉིད་ཀྱི་ཡི་ཤེས་དྲི་མ་མཐའ་དག་དང་བུལ་བ་ལས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་ཆོས་སུ་འཛིན་པ་མ་བཅོམ་པར་ཡི་
ཤེས་དེ་ཐོབ་པར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །འདི་ཉིད་ནི་རིགས་ཏེ། རྣམ་ཤེས་རྒྱུན་སོ་སོར་ངེས་པ་ཆང་བ་
ལས་སྦྱོ་བར་ནི་འདོད་པའི་ཕྱིར་དང་། བདུན་ཡིད་ནི་ཉོན་མོངས་པ་བཞིའི་གཞན་སྟོབས་ཀྱིས་ཉོན་
མོངས་ཅན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ལ། རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་མ་ཡིན་པས་འཁོར་ཉོན་མོངས་ཅན་དེ་དག་
ཉོན་སྦྱོབ་སྤངས་པ་ན་ལྟོག་པ་རིགས་ལ་ཡིད་རང་གི་ངོ་བོ་ཡི་མེད་དུ་ལྟོག་པ་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
གནས་གྱུར་གྱི་དོན་སྟོ་བྱུར་གྱི་ཉེས་པ་རྣམས་ལམ་གྱི་མཐུས་ཟད་པར་བྱས་ནས་རང་གི་རང་བཞིན་
གསལ་བར་འགྱུར་བར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་སྤྱོད་དུ་དོན་གསང་ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཟག་པ་དང་
བཅས་པ་སྟེ་འདི་ལྟར་རྩམ་པ་གཉིས་དང་ལྟན་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༧} ཞེས་ཟེར་རོ། །ཞེས་སོ།

ཡང་ལུགས་ཕྱི་མ་འདི་ལ་ཞིབ་ཏུ་དབྱད་པ་འདི་ཡོད་དེ། འདས་ལམ་མ་སྦྱོས་གོང་དུ་དུས་
གཅིག་ཏུ་གང་ཟག་དང་ཆོས་སུ་འཛིན་པ་འབྱུང་ལ་འདས་ལམ་སྦྱོས་ན་ནི། ཉན་ཐོས་འཕགས་པ་ཞིག་
ཡིན་ན། མཉམ་གཞག་གི་ཆོ་ཡིད་དེ་གང་ཟག་ཏུ་སྦྱོ་འདོགས་པ་མེད་པ་དང་། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་
ཀྱི་དོན་ལ་གསལ་བར་འཇུག་ལ། ཆོས་རྣམས་ལ་སྦྱོ་འདོགས་དང་མ་བུལ་ཞིང་མི་གསལ་བར་འཇུག་
གོ། །དེ་ཡང་མ་རིག་པ་ལྟ་བུ་དང་རྒྱལ་དང་འདོད་ཆགས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པ་བཞི་དང་མཚུངས་
པར་ལྟན་ལ་དེ་དག་ཀྱང་ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་ལ་གོགས་མི་བྱེད་
ཅིང་དགོ་བ་ཡང་མིན་ནོ། །གལ་ཏེ་བྱང་སེམས་འཕགས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་མཉམ་གཞག་གི་ཆོ་བདག་
མེད་པ་གཉིས་ཀ་མདོན་སུམ་དུ་མཐོང་བས་བདག་མེད་པ་གཉིས་མཐོང་བ་ལ་གོགས་བྱེད་པའི་གང་
ཟག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་ཆོས་སུ་འཛིན་པ་གཉིས་ཆར་མདོན་དུ་མི་འགྱུར་བས་ཟག་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་དོན་གསང་ལས། ཅིག་ཅར་བདག་མེད་པ་གཉིས་ཀ་མཐོང་བའི་གནས་སུ་གྱུར་པའི་མ་རིག་

པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་པའི་སྲིད་ཀྱི་དབྱིབས་ལ་རྟོག་པ་སྒྲོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་གྱི་སྒྲུལ་དུ་
རབ་ཏུ་རྟོག་པ་བཞིན་དུ། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་པའི་ལྷ་བ་ཅིག་ཅར་ཆོས་
དང་གང་ཟག་ཏུ་རབ་ཏུ་རྟོག་པར་བྱེད་པ་འབྱུང་ངོ་། །འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་སྦྱེས་ན་ནི།
འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་གང་ཟག་ལ་བདག་མེད་པ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་གང་ཟག་ཏུ་སྒྲོ་འདོགས་པ་མེད་པར་
ཡིད་དེ་ཆོས་རྣམས་ལ་མི་གསལ་བ་དང་། སྒྲོ་འདོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་གཉི་ཟུག་དང་ལྷ་བ་དང་
མཚུངས་པར་ལྷན་པར་འབྱུང་ངོ་། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་ཀྱང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་
གོགས་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། འདོད་པའི་འབྲས་བུའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ལྷ་བ་ལས་འདས་པ་
ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དགེ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།¹⁰ །ཞེས་དང་། ཆོས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་
པ་ལ་ཆགས་པ་དང་ར་རྒྱལ་དག་དང་ཡང་མཚུངས་པར་ལྷན་ནོ།¹¹ །ཞེས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྒྲོ་བའམ་ངེས་པའི་རིགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་གྱུར་ན་ནི་གནས་སྐྱེས་
དེ་ན་བདག་མེད་པ་གཉིས་ཀ་མངོན་སུམ་པའི་ཟག་པ་མེད་པ་ཁོ་ན་འབྱུང་ངོ་།¹² །ཞེས་སོ།

འོ་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་བདག་ཤེས་ཅི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། རོན་གསང་དུ། མེ་ལོང་
ལྷ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ལ་བག་ཆགས་སྒྲོད་དམ་མི་སྒྲོད། སྒྲོད་ན། སངས་རྒྱས་སྐྱེས་པ་རྣམས་བག་ཆགས་བསྒྲོ་
ཡུན་རིང་བས་དེ་དག་མཐུ་ཆེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཕྱི་མ་རྣམས་ཡུན་གྱང་བས་མཐུ་རྒྱུང་བར་འགྱུར་བ་དང་།
བག་ཆགས་སྒྲོ་གཞི་ལུང་མ་བསྟན་ཁོ་ནར་མ་ངེས་པར་འགྱུར་ངོ་། །མི་སྒྲོད་ན་སྒྲོ་བས་དང་མི་འཛིགས་
པ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་འབྱུང་བ་རྣམས་རྒྱ་མེད་དུ་འགྱུར་¹³ །ཞེས་པའི་ལན་ལ། རྟོ་རྟེ་
ལྷ་བུའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཆོ་ཟག་མེད་ཀྱི་ས་བོན་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་རྒྱས་པ་མཐར་ཐུག་ཏུ་རྒྱས་པས་ན་
བག་ཆགས་གསར་པ་ལ་མ་རྟོས་པར་རྒྱན་ཆགས་སུ་འབྱུང་ཞེས་པ་ལྷ་བ་རྒྱན་མཐའི་རྗེས་སུ་ཡིད་ཤེས་
ཟག་མེད་སྦྱེས་པ་དེ་ཉིད་རྒྱས་པ་མཐར་ཐུག་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་སོན་པས་རྒྱན་ཆགས་སུ་འཇུག་པར་
ཐལ་ལོ་ཞེས་པའམ། ཡང་ན་རྣམ་ཤེས་གང་གནས་གྱུར་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་དག་ཡན་ཚུན་རྟེན་དང་རྟེན་
ཅན་དུ་འགྱུར་བར་ཤེས་པར་བྱའོ། །གོང་གི་རྒྱུ་དེ་ལྟར་བྱས་ནས་དགྲ་པར་ཡང་ཡིད་ཤེས་གནས་གྱུར་
བར་གསུངས་པ་ཡང་སོ་སོར་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞི་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་བར་འབྱུར་བའི་ཕྱིར་
དང་། སྒྲོ་སྤང་རྒྱུང་དུའི་རྒྱུང་དུ་ཅམ་ལུས་པའི་ཕྱིར་རགས་པ་ཅམ་ལ་དགོངས་ཀྱི་ཡིད་ཤེས་མ་ལུས་
པར་གནས་ན་སྒྲོ་ས་པའི་བག་ཆགས་མ་ལུས་པར་བྱངས་སྤྱང་བའི་ཕྱིར་མིང་དང་མཚན་མའི་རྣམ་པར་

འབྱུང་བའི་ཤེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཤེས་སྒྲིབ་མ་ལུས་པར་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་ས་བརྒྱུད་པ་
ནས་མི་རྟོག་ཡི་ཤེས་རྒྱུན་མི་འཆད་དུ་འབྱུང་བ་དང་། འབད་རྩོལ་ཞི་བའི་འཕྲིན་ལས་ལྷན་གྲུབ་འབྱུང་
བར་བཤད་པ་ནི་བདག་གིས་མཉམ་པར་བཞག་པའོ། །བདག་གིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བསྒྲུབ་པོ་
སྙམ་པའི་གང་ཟག་ཏུ་ཞེན་པའི་རྟོག་པའི་འབད་རྩོལ་ཞི་བ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི་ཤེས་སྒྲིབ་ཐ་སྙད་སྙམ་
ཆོག་ས་འདོགས་པའི་ཡིད་གྱི་འགྱུ་བ་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་དབང་ཐོབ་པ་དང་དགྲ་
བཅོམ་པ་ལ་ཡིད་གྱི་གསལ་རིག་གི་རྒྱ་དེ་ཡོད་ཀྱང་ཉོན་ཡིད་དུ་མི་བརྟོད་པ་དང་། རྣམ་སྒྲིབ་གྱི་
རྣམ་ཤེས་ཡོད་ཀྱང་ཀུན་གཞི་ཞེས་མི་བརྟོད་པ་ནི་དེ་དག་གི་དོན་མ་ཚད་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་དག་ལ་
བརྟོད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད་མོད་གྱི་སྒྲོས་པས་ཆོག་གོ། །དེ་དག་གིས་ཉོན་ཡིད་གྱི་མཚན་ཉིད་གཏན་
ལ་དབབ་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

ཡིད་དང་ཀུན་གཞིའི་དཀའ་བའི་གནས་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་རྒྱ་མཚོ་
ཞེས་བྱ་བ་ལས་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབ་པ་སྟེ་ལེའུ་དང་པོའོ། །

ལེའུ་གཉིས་པ། སྒྲུབ་བྱེད་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཡིད་དང་ཀུན་གཞིའི་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་སྟོན་པ་ནི། གལ་ཏེ་རྣམ་ཤེས་དྲུག་ལས་ཐ་
དད་པའི་ཀུན་གཞི་དང་ཡིད་ཁས་ལེན་ན། དེ་དག་ཡོད་པར་གང་གིས་ཤེས་ཤེ་ན།

ཡིད་ཆེས་ལུང་དང་རིགས་པ་ཡིས། རྣམ་ཤེས་དྲུག་ལས་ཐ་དད་པའི།

ཡིད་དང་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས། ཡོད་པར་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱ།།^[༡༩]

འདི་ལ་ལུང་དང་རིགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ལའང་ཀུན་གཞི་དང་ཉོན་ཡིད་གྱི་
ལུང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཆོས་མངོན་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ལས། ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་གྱི་
དབྱིངས། ཆོས་རྣམས་ཀུན་གྱི་གནས་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡོད་པས་ན་འགོ་ཀུན་དང་། ལྷ་རན་འདས་པའང་
ཐོབ་པར་འགྱུར།^[༢༠] །ཞེས་དང་། ཆོས་ཀུན་ས་བོན་ཐམས་ཅད་པའི། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཀུན་གཞི་
སྟེ། དེ་བས་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ནི། དམ་པ་དག་ལ་ངས་བཤད་དོ།^[༢༡] །ཞེས་དང་། དགོངས་འགྲེལ་

ལས་ཀྱང་། ལེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཟབ་ཅིང་ལ། །ས་བོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བོའི་རྒྱ་ན་བཞེན་
འབབས། །བདག་ཏུ་རྟོག་པར་འགྱུར་ན་མི་རུང་ཞེས། །འདི་ནི་བྱིས་པ་རྣམས་ལ་ངས་མ་བསྟན།^{༡༤}།
ཞེས་དང་། འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས་ཀྱང་། སེམས་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །ངར་
སེམས་པ་ནི་ཡིད་ཡིན་ནོ། །ཡུལ་ལ་རྣམ་པར་རིག་པ་གང་། །དེ་ནི་འཇུག་པའི་རྣམ་ཤེས་འདོད།^{༡༥}།
ཅེས་སོགས་མཐའ་ཡས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་རྣམས་ལས་འབྱུང་ངོ་།

གཉིས་པ་ཉོན་ཡིད་ཀྱི་ལུང་ནི། དགོངས་འགྲེལ་ལས། རེས་འགའ་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་
ཤེས་པ་འདི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཅིག་དང་ལྷན་ཅིག་འཇུག་སྟེ་ཡིད་དང་། རེས་འགའ་ནི་གཉིས་དང་སྟེ།
ཡིད་དང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ངོ་། །རེས་འགའ་ནི་འཇུག་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བདུན་ཀ་དང་
ལྷན་ཅིག་འཇུག་སྟེ།^{༡༦} ཞེས་དང་། གསེར་འོད་དམ་པ་བམ་པོ་བཅུ་པ་ལས། ཀུན་གཞི་ལ་གནས་
པའི་ཡིད་སྤངས་པས་ནི་འོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྤྱོད་ཐོབ་པོ།^{༡༧} ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱུ་སྤྱན་
ལང་གཤེགས་སོགས་སུ་རྣམ་ཤེས་བརྒྱད་དུ་^{༡༨} གསུངས་པ་རྣམས་འདིའི་སྒྲུབ་བྱེད་དོ།

གཉིས་པ་རིགས་པ་ལ་ཀུན་གཞིའི་རིགས་པ་དང་། ཉོན་ཡིད་ཀྱི་རིགས་པ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི།

རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་གཞུང་ལྷགས་ནས། །སྒྲུབ་བྱེད་རིགས་པ་མཐའ་ཡས་པ།
གསུངས་ཀྱང་ལེན་དང་དང་པོ་གསལ། །ས་བོན་ལས་དང་ལུས་ཆོར་དང་།
སྟོམས་འཇུག་འཆི་འཕོ་མི་རུང་བ། །བརྒྱད་དུ་འདུས་ཕྱིར་འདི་བཤད་བྱ།^[༡༩]

ཐེག་བསྟན་སུ་ཉོན་མོངས་པའི་དང་། ལས་ཀྱི་དང་། སྒྲུབ་པའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མི་
རུང་བ་གསུམ་དང་། འཛིག་རྟེན་པ་དང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་རྣམ་བྱང་མི་རུང་བ་གཉིས་ཏེ་ལྷ་
དང་འཕྲོས་པ་དང་བཅས་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་།^{༡༩} ལུང་པོ་ལྷའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པར་རིགས་པ་བཞི་དང་།^{༢༠}
སའི་སྟོད་འགྲེལ་དུ་ལུང་གི་སྒྲུབ་བྱེད་བཅུ་བདུན་དང་། རིགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། རྟེན་འབྲེལ་མདོ་
འགྲེལ་དུ། ཐེག་བསྟན་ཀྱི་རིགས་པ་འགའ་ཞིག་དང་། ཀུན་ལས་བརྟན་བཞུགས་པ་ནི་རྣམ་
པར་རིས་པ་བསྟུ་བར། ལེན་དང་དང་པོ་གསལ་བ་དང་། །ས་བོན་ལས་དང་ལུས་ཆོར་དང་། །སེམས་

མེད་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། །དེ་བཞིན་འཆི་འཕོ་མི་རུང་འབྱུང་།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པ་ཀུན་ལས་
བདུས་ཀྱི་འབྲེལ་པར་ནམ་པ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཀུན་གཞི་ནམ་པར་ཤེས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་སྟེ།
འདི་ལྟར་ཀུན་གཞི་ནམ་པར་ཤེས་པ་མེད་ན་ལུས་ཉེ་བར་ལེན་པ་མི་སྲིད་པ་དང་། གཞོད་མ་འབྱུང་བ་
མི་སྲིད་པ་དང་། གསལ་བར་འབྱུང་བ་མི་སྲིད་པ་དང་། ས་བོན་ཉིད་མི་སྲིད་པ་དང་། ལས་མི་སྲིད་པ་
དང་། ལུས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་མི་སྲིད་པ་དང་། སེམས་མེད་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་མི་སྲིད་པ་དང་། རྣམ་
པར་ཤེས་པ་འཆི་འཕོ་བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༢༠} །ཞེས་བཀོད་པའི་རིགས་པ་བརྒྱད་དུ་ཕལ་ཆེར་
འདུས་པས་དེའི་ཕྱིར་འདི་བརྒྱད་བཤད་པར་བྱའོ།

དེ་ལ་རིགས་པ་དང་བོ་ནི། ཀུན་གཞི་མེད་ན་ལུས་ཉེ་བར་ལེན་པ་ཇི་ལྟར་མི་རུང་ཞེ་ན། གལ་
ཏེ་ཀུན་གཞི་མི་འདོད་ན་ཉོན་ཡིད་ཀྱང་མེད་པས་ན་ཚོགས་དྲུག་གིས་ལུས་ལེན་དགོས་ལ་དེ་ནི་རྒྱ་ལྡན་
ལུས་ལེན་བྱེད་དུ་མི་རུང་སྟེ། འདི་ལྟར། ཀུན་གཞི་ནི་ཆོ་སྤྲུལ་མའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲིན་ཡིན་པས་ན་ལས་ཀྱི་
མཐུས་འཇུག་པས་ཉིང་མཚམས་སྦྱར་བ་ན་ཡང་ཡོད་པས་ལུས་ལེན་པར་རུང་ཡང་། ཚོགས་དྲུག་ནི་
མདོ་ལས་ནང་གི་དབང་པོ་དང་ཕྱིའི་ཡུལ་དང་། ལྟ་འདོད་ལ་སོགས་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་དབང་གིས་སྦྱོ་
བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་ལུས་གྲུབ་ཟེན་ཆོ་འདིའི་ད་ལྟ་བའི་རྒྱུན་ལས་འབྱུང་བས་ཉིང་མཚམས་
སྦྱར་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། འཇུག་ཤེས་སྤྲོན་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲིན་དང་། ཡིད་ཤེས་ཉིང་མཚམས་སྦྱར་
བ་ན་ཡང་ཡོད་པས་ཚོགས་དྲུག་ལུས་ལེན་པར་སྦྱོ་བར་ཡང་མི་རུས་ཏེ། རྣམ་སྤྲིན་མཚན་ཉིད་པ་དང་།
ཉིང་མཚམས་སྦྱར་བའི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་ན་སྦྱོ་གནས་ཀྱི་དང་པོར་མཚམས་སྦྱར་བ་རྣམ་སྤྲིན་ཡིན་པས་
མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དགོས་པ་ལས། དེ་དག་དགེ་མི་དགེར་ཡང་མཐོང་བའི་ཕྱིར་དང་།
གལ་ཏེ་དེ་དྲུག་ལ་དགེ་མི་དགེ་ཡོད་ཀྱང་མ་བསྟོན་ལུང་མ་བསྟན་ཀྱང་ཡོད་ལ་དེ་རྣམ་སྤྲིན་ཡིན་
པས་ཉེས་པ་མེད་དོ་ཞེས་ཀྱང་སྦྱོ་མི་རུས་ཏེ། ལུང་མ་བསྟན་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་ཆར་གྱུར་པ་ནི་ཆོ་ཇི་སྲིད་ཀྱི་
བར་དུ་རྒྱུན་མི་འཆད་དུ་འཇུག་ན་ཚོགས་དྲུག་ནི་ཇི་སྲིད་དུ་བར་མ་ཆད་དུ་འཇུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་
དང་། ཡང་ཚོགས་དྲུག་གིས་ལུས་ལེན་ན་ལུས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་རྒྱུན་གྱིས་མ་ཁུབ་ན་གང་མ་ཁུབ་པ་
དེ་ཤེས་པས་མ་ཟེན་པས་རོ་ལྟར་འབྱུང་བས་ཚོགས་དྲུག་གནས་སོ་སོར་ངེས་པའི་ཕྱིར་གནས་གང་དུ་
རྣམ་ཤེས་འབྱུང་བ་དེ་ཉིད་ཟེན་པར་འབྱུང་གི་ལུས་ལྟག་མ་མ་ཟེན་པས་དེ་ལྟར་འབྱུང་ཏེ། འཇུག་ཤེས་
ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་ཁུབ་པར་སྦྱོ་བའི་རུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་འདུ་ཤེས་ཀྱི་

གནས་ལུས་དབང་གིས་ལུས་ཀྱན་ལ་བྱལ་བས་གནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཟིན་ནོ་ཞེན། མི་རུང་སྟེ་རང་ཉིད་
ཤེས་པ་དང་བྲལ་བས་མ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡང་དེ་དྲུག་གིས་ལུས་ལེན་ན་ཆོ་གཅིག་ལ་ལུས་ལན་
མང་པོ་ལེན་པའི་སྒྲོན་དུ་ཡང་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་རེས་འབྱུང་རེས་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཀུན་
གཞི་མེད་ན་ཆོགས་དྲུག་གིས་ལུས་ལེན་པར་འདོད་དགོས་ལ་དེ་དག་རྒྱ་ལྷས་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་དང་།
ལུས་ལེན་པ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ལུས་ལེན་བྱེད་ཀུན་གཞི་རྣམས་ཤེས་ཁས་སྤང་བར་བྱའོ།།

དེ་སྐད་དུ་ཡང་། ཅིའི་ཕྱིར་ལུས་ཉེ་བར་ལེན་པ་མི་རུང་ཞེན། སྤྲུལ་པ། རྣམ་པ་ལྷ་སྟེ། འདི་
ལྟར་ཀུན་གཞི་རྣམས་པར་ཤེས་པ་ནི་སྒྲོན་གྱི་འདུ་བྱེད་གྱི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བའོ། །མིག་ལ་སོགས་པ་འཇུག་
པའི་རྣམས་པར་ཤེས་པ་ནི་དེ་ལྟར་གྱི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། དབང་པོ་དང་། ཡུལ་དང་།
ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་དབང་གིས་རྣམས་པར་ཤེས་པ་རྣམས་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པ་ལྟ་
བུ་སྟེ། འདི་ནི་གཏན་ཆོགས་དང་པོ་འོ། །ཡང་རྣམས་པར་ཤེས་པའི་ཆོགས་དྲུག་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་
བར་དམིགས་པ་སྟེ། འདི་ནི་གཏན་ཆོགས་གཉིས་པའོ། །ཡང་རྣམས་པར་ཤེས་པའི་ཆོགས་དྲུག་པོ་དག་
ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་རྣམས་པར་སྟོན་པས་བསྟུས་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པའི་རྣམས་པ་མི་དམིགས་ཏེ།
འདི་ནི་གཏན་ཆོགས་གསུམ་པའོ། །ཡང་རྣམས་པར་ཤེས་པའི་ཆོགས་དྲུག་འབྱུང་བ་ནི་གནས་སོ་སོར་
རེས་པ་སྟེ། གནས་གང་དང་གང་ལས་རྣམས་པར་ཤེས་པ་གང་དང་གང་འབྱུང་བ་དེ་དང་དེ་ནི་དེར་ཟིན་
པར་འགྱུར་གྱི་ལྟག་མ་ནི་མ་ཟིན་པར་འགྱུར་ཏེ་མི་རུང་རོ། །ཟིན་པར་ཡང་མི་རུང་སྟེ་རྣམས་པར་ཤེས་པ་
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ནི་གཏན་ཆོགས་བཞི་པའོ། །ཡང་དང་ཡང་ལུས་འཛིན་པའི་ཉེས་པར་འགྱུར་
ཏེ། འདི་ལྟར་མིག་གི་རྣམས་པར་ཤེས་པ་རེས་འགའ་ནི་འབྱུང་། རེས་འགའ་ནི་མི་འབྱུང་ངོ་ལྟག་མ་
རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཏེ། འདི་ནི་གཏན་ཆོགས་ལྔ་པའོ།^{༡༧} །ཞེས་སོ།།

རིགས་པ་གཉིས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཀུན་གཞི་ཡོད་པར་འདོད་པ་ལ་ཡང་སྒྲོན་ཡོད་དེ། འདི་
ལྟར་རྣམས་ཤེས་གཉིས་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། ཀུན་གཞི་རྒྱུན་དུ་འཇུག་ལ་འཇུག་ཤེས་ཀྱང་རེས་
འགའ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེན། ཁྱོད་ནི་ཉེས་པ་མེད་པ་ལ་ཉེས་པར་འཛིན་པ་ཞིག་སྟེ་འདི་ནི་ཁོ་བོ་
འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་རྣམས་ཤེས་གཉིས་ཅིག་ཅར་མི་འབྱུང་ན། གང་ཟག་ཁ་ཅིག་ཡུལ་དྲུག་ལ་
མཐོང་བར་འདོད་པ་ནས་རྣམས་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་འདོད་པ་སྟེ་ཡུལ་དྲུག་སོ་སོ་ལ་ཡིད་བྱེད་རིས་སྟེ་
མ་ཆད་པར་དྲུག་ཀ་ལ་ཉེ་རིང་མེད་པ་ན་ཐོག་མར་རྣམས་ཤེས་བྱེད་བྲག་པ་གཅིག་ཀྱང་མི་སྟེ་བར་འགྱུར་

ཏི་འཇུག་ཤེས་དེ་དག་ལུས་དབང་ཡིད་བྱེད་གྱི་རྒྱ་རྒྱུ་མཐོང་ཡོད་པར་བྱུང་བར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཐོང་འདོད་ཉན་འདོད་གྱི་རྟོགས་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བ་མི་སྲིད་པས་ཡུལ་དུག་ཀ་ལ་ཡིད་བྱེད་དུག་དུས་མཉམ་དུ་ཡོད་པ་ལྟར་གསུངས་ཀྱང་། ཡུལ་སོ་སོ་ལ་རིས་སུ་མ་ཆད་པར་ཉེ་རིང་མེད་པ་གང་ཡང་འབྱུང་རུང་གཅིག་ལ་བྱའོ། །གལ་ཏེ་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱང་སྟེ། ཡུལ་དབང་ཡང་ཉེ་བའི་ཆོ་རྒྱུ་ཤེས་དུག་ལས་འདི་དང་པོར་སྐྱེའོ་ཞེས་མི་ངེས་ཀྱང་གང་རུང་གཅིག་སྐྱེས་པ་ན་དེ་དང་དུས་མཉམ་པར་ཤེས་པ་གཞན་མི་སྐྱེ་སྟེ། ཡིད་བྱེད་གཅིག་གིས་ཤེས་པ་རིགས་མཐུན་གཉིས་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བའི་སྐབས་འབྱེད་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། ཡུལ་གཟུགས་ལྟ་བུ་ལ་ལྟ་འདོད་ལྟ་བུའི་ཡིད་བྱེད་ངེས་པར་རྒྱ་ར་དགོས་ན་རྟོག་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་མི་སྲིད་པས་ཁྱོད་བདེན་མོད། འོན་ཀྱང་རྒྱུན་བཞི་འཛོགས་ན་འབྲས་བུ་རྒྱུ་ཤེས་པ་ན་ཤེས་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་འབྱུང་སྟེ། འདི་ལྟར་འཛོགས་དུག་གའི་རྒྱུའི་རྒྱུན་དང་ཡུལ་དང་དབང་པོ་ཡང་དུས་མཉམ་དུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ཀྱང་རང་གི་སྒྲ་རོལ་དུ་འགགས་པས་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་རྒྱུ་ཤེས་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བ་ནི་གནས་མ་ཡིན་ཅིང་སྐབས་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ་ཤེས་པ་རིགས་མཐུན་གཉིས་ལ་དགོངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཅིའི་ཕྱིར་གཟོད་མའི་འཇུག་པ་མི་རུང་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་ལ་ལ་ཞིག་འདི་སྐད་དུ། ཅི་སྟེ་ཀྱན་གཞི་རྒྱུ་ཤེས་པར་ཤེས་པ་ཡོད་ན། དེའི་ཕྱིར་རྒྱུ་ཤེས་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་ན། དེ་ལ་འདི་སྐད་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ་ཉེས་པ་མེད་པ་ལ་ཁྱོད་ཉེས་པར་འདུ་ཤེས་སུ་ཟད་གྱི་འདི་ལྟར་རྒྱུ་ཤེས་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བ་ཉིད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་ཁ་ཅིག་ཅིག་ཅར་མཐོང་བར་འདོད་པ་ནས་རྒྱུ་ཤེས་པའི་བར་དུ་འདོད་པ་ལ། ཐོག་མར་རྒྱུ་ཤེས་པར་ཤེས་པ་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་འབྱུང་དུ་མི་རུང་སྟེ། འདི་ལྟར་དེ་ནི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། དབང་པོ་དང་ཡུལ་ཡང་ཡོད་པར་བྱེ་བྲག་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༤} །ཞེས་སོ།

རིགས་པ་གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་རྒྱུ་ཤེས་གཉིས་ཅིག་ཅར་མི་འབྱུང་ན་ཡིད་གྱི་རྒྱུ་ཤེས་པར་ཤེས་པ་གསལ་བར་མི་འཇུག་གོ། །དེ་རི་ལྟ་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་དབང་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བའི་ཡུལ་ལ་རྗེས་སུ་རྟོག་པའི་ཡིད་ཤེས་ཀྱིས་འཇུག་པ་ལ་རྒྱ་བ་གསལ་བ་ཞིག་ནི་དམིགས་ལ་དབང་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲར་ཁྱོང་ཟེན་པའི་འདས་པའི་ཡུལ་དུན་པའི་ཡིད་གྱི་རྒྱ་བ་ནི་མི་གསལ་བའི་ཕྱིར་ད་ལྟ་བུའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་རྒྱ་བ་ཉིད་གསལ་བར་འདོད་དགོས་པས་ཤེས་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བ་དང་ཡིད་གྱི་རྒྱ་བ་

གསལ་བར་ཡང་རུང་ངོ་། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་རྗེས་སུ་རྟོག་པའི་ཡིད་ཤེས་དེ་དག་ལ་གསལ་བ་དང་མི་
གསལ་བ་མི་རུང་ངོ་། །གལ་ཏེ་དབང་ཤེས་དང་དུས་མི་མཉམ་ཡང་ད་ལྟར་བའི་ཡུལ་ཅན་ཡིད་ནི་
གསལ་བ། འདས་པ་ལྟ་བུ་མི་གསལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། མི་རུང་སྟེ་ཡིད་ཤེས་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་ཡུལ་ལ་
འཇུག་པ་ན་ཡུལ་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ནི་མི་སྣང་ལ་འདས་པ་མེད་ཅིང་དུས་མཉམ་པའི་ཡུལ་
གསལ་བར་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཅིག་ཅར་
འབྱུང་བ་མེད་ན་ཅིའི་ཕྱིར་མིག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྟན་ཅིག་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཡིད་
ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གསལ་བར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་གང་གི་ཆེ་འདས་པའི་ཡུལ་སྤྱིང་བ་རྗེས་སུ་
དྲན་པ་དེའི་ཆེ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རུང་བ་ནི་གསལ་བ་མ་ཡིན་ལ། ད་ལྟར་གྱི་ཡུལ་ལ་རྒྱ་བའི་
ཡིད་ནི་དེ་ལྟར་མི་གསལ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་དེའི་ཕྱིར་ཡང་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བ་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་
པ་གསལ་བར་ཡང་རུང་ངོ་།^{༡༩༧} །ཞེས་སོ།།

རིགས་པ་བཞི་པ་ནི། དགེ་མི་དགེ་ལ་སོགས་པའི་ས་བོན་མེད་པར་བཤམ། ཀུན་གཞི་མེད་
པའི་ཕྱིར། མ་ངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་གཞི་ཁོ་ན་བག་ཆགས་སོགས་པའི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་
ཏེ་ཆོགས་དྲུག་པོ་ས་བོན་གྱི་རྟེན་ཡིན་སྟེན་མེད་དོ་ཞེ་ན། མི་རིགས་ཏེ་ས་བོན་བསྟོན་པ་ལ་སྟོན་བྱེད་
དང་བསྟོན་གཞི་སྟེ་འགག་དུ་ས་གཅིག་ཏུ་བྱེད་དགོས་ན་དེ་དག་དགེ་བའི་འོག་ཏུ་མི་དགེ་བ་དང་།
བསྟོན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འཛིན་རྟེན་པའི་སེམས་ཀྱི་འོག་ཏུ་འཛིན་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་
རྣམས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་ཆོགས་དྲུག་རྒྱུན་ཆད་པའི་དུས་སུ་བག་ཆགས་ཀྱི་རྟེན་མེད་པ་
དེ་ཡང་རྒྱུན་ཆད་པར་འགྱུར་ལ་དེ་ལྟར་ཕྱིས་འབྱུང་བའི་སེམས་རྣམས་རྒྱ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་
ཡང་། ཅིའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཆོགས་དྲུག་པོ་དག་པན་ཚུན་ས་བོན་ཉིད་མ་ཡིན་ཞེ་ན། འདིར་
དགེ་བའི་འོག་ཏུ་མི་དགེ་བ་འབྱུང་བའམ། མི་དགེ་བའི་འོག་ཏུ་དགེ་བ་དང་། དེ་གཉིས་ཀའི་འོག་ཏུ་
ལུང་མ་བསྟན་པ་དང་། ཁམས་ངན་པའི་འོག་ཏུ་ཁམས་བར་མ་དང་། ཁམས་བར་མའི་འོག་ཏུ་ཁམས་
བཟང་པོ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཁམས་བཟང་པོའི་འོག་ཏུ་ཁམས་ངན་པ་དང་། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་
འོག་ཏུ་ཟག་པ་མེད་པ་དང་། ཟག་པ་མེད་པའི་འོག་ཏུ་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང་། འཛིན་རྟེན་པའི་
འོག་ཏུ་འཛིན་རྟེན་ལས་འདས་པ་དང་། འཛིན་རྟེན་ལས་འདས་པའི་འོག་ཏུ་འཛིན་རྟེན་པ་འབྱུང་སྟེ་
དེ་དག་ནི་དེ་ལྟར་ས་བོན་ཉིད་དུ་མི་རུང་ངོ་། །རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུན་ཆད་ནས་ཡུན་རིང་དུ་ལོན་པ་ཡང་ཡུན་རིང་

ཞིག་ནས་འབྱུང་བས་དེའི་ཕྱིར་ཡང་མི་རུང་ངོ་།^{༡༩} ཞེས་སོ། །འདིས་ནི་ཐེག་པ་སྤྲུལ་གྱི་རིགས་པ་ལྟ་བུ་བཤད་དོ།

རིགས་པ་ལྟ་བུ་ཞི། རྣམ་ཤེས་དུ་མ་ཅིག་ཅར་མི་འབྱུང་ན། རྫོད་ལམ་འབྲང་ལྟ་བུའི་རྣམ་རིག་དང་། གནས་རྒྱུ་པ་འདེགས་འཛིན་ལྟ་བུའི་རྣམ་རིག་། ངའོ་སྣམ་པའི་རྣམ་རིག་། ཡུལ་ལམ་གྱི་དྲུང་གི་ས་དོ་སོགས་གྱི་རྣམ་རིག་རྣམས་དུས་གཅིག་ཏུ་མི་འབྱུང་བར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན་མགྲོགས་པར་འགྲོ་བ་སོགས་གྱི་ཆོ་དེ་དག་དམིགས་པས་གསལ་ལོ།^{༢༠} ཞེས་གསུངས་སོ། །རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན། རྫོད་གྱི་རྣམ་རིག་ནི། བརྟན་པ་ཕྱིའི་འཛིན་ཉེན་དུ་སྒྲུང་བའོ། །གནས་གྱི་རྣམ་རིག་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་རྣམ་རྒྱུ་མཆེད་དུག་གཞི་དང་བཅས་པ་གཡོ་བའི་འཛིན་ཉེན་དུ་སྒྲུང་བའོ། །འདོད་སྣམ་པའི་རྣམ་རིག་ནི། ཁ་བར་དུ་བཏུས་ཏེ་རྟག་ཏུ་འདོད་སྣམ་དུ་འཇུག་པའོ། །ཡུལ་གྱི་རྣམ་རིག་ནི། གཟུགས་སྒྲ་སོགས་སུ་སྒྲུང་བའོ། །དེས་ན་ཕྱི་ནང་དུ་སྒྲུང་བ་དང་། རར་འཛིན་པ་དང་། ཡུལ་དུག་གང་རུང་ལ་འཛིན་པ་རྣམས་དུས་གཅིག་ཏུ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རྣམ་ཤེས་དུ་མ་ཅིག་ཅར་འབྱུང་སྟེ། ཤེས་པ་གཅིག་ལ་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་ལས་འདི་ལྟ་བུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ།

བཞི་པ་འདི་ལ་ལས་ཞེས་པ་ཅི་ཞེ་ན། འདི་ནི་བྱེད་པ་དང་ལས་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ལས་སུ་མདོན་ཏེ། བདག་བདག་གི་བར་སྒྲུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་བཞི་པོ་དེ་ཀུན་གཞི་མི་འདོད་པ་ལ་མི་རིགས་གྱི་ཀུན་གཞི་ཁས་ལེན་པ་ལ་ནི་རིགས་ཏེ། ཕྱི་ནང་དུ་སྒྲུང་བ་དོན་དང་སེམས་ཅན་དུ་སྒྲུང་བའི་རྣམ་རིག་ཀུན་གཞི་ཉིད་དོ། །བདག་ཏུ་སྒྲུང་བ་ནི་བདག་གི་རྣམ་རིག་ཉོན་ཡིད་དོ། །ཡུལ་དུ་སྒྲུང་བ་ནི། གསུམ་པ་ཡུལ་རྣམས་དུག་པོ་ལ། །དམིགས་པ་གང་ཡིན་དེ་དག་སྟེ། ཞེས་པ་ལྟར་ཆོགས་དུག་གོ་དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བ་མེད་ན་ཅིའི་ཕྱིར་ལས་མི་སྲིད་ཅེ་ན། འདི་ལྟར་མདོར་བསྡུས་ན་ལས་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། རྫོད་གྱི་རྣམ་པར་རིག་པ་དང་། གནས་གྱི་རྣམ་པར་རིག་པ་དང་། ངའོ་སྣམ་པའི་རྣམ་པར་རིག་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་རིག་པ་འོ། །རྣམ་པར་རིག་པ་འདི་དག་ནི་རྒྱུ་ཅིག་རྒྱུ་ཅིག་ལ་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བར་དམིགས་ཏེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཅིག་གི་རྒྱུ་ཅིག་མ་ནི་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་ལས་འདི་ལྟ་བུ་འདི་མི་རུང་ངོ་།^{༢༡} ཞེས་སོ།

རིགས་པ་དུག་པ་ནི། ཀུན་གཞི་མེད་ན་ཚུལ་བཞིན་ནམ་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་སེམས་ལ་སོགས་པའི་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་ལུས་ལ་བྱུང་བར་སྐྱེ་བའི་མྱོང་བ་དེ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་ཏེ། མྱོང་བ་

དེ་ལ་རྟེན་སྦྲེན་པའི་སྒོ་ནས་ལུས་ལ་སྒྲུབ་པར་འཇུག་པའི་རྟེན་མེད་པས་རྒྱུའི་རྟེན་ས་བོན་མེད་པའི་སྦྲོན་
 ཏུ་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་གྲེས་པ་མེད་ན་ཅིའི་ཕྱིར་ལུས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་མི་རུང་ཞེན།
 འདི་ལྟར་འགའ་ཞིག་ཚུལ་བཞིན་ནམ་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་སེམས་སམ། རྗེས་སུ་རྣམ་པར་རྟོག་
 གས། སེམས་མཉམ་པར་བཞག་གས། སེམས་མཉམ་པར་མ་བཞག་ཀྱང་རུང་སྟེ། རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་
 མང་པོ་དེ་དག་འབྱུང་བ་དང་། དམིགས་པར་ཡང་མི་རུང་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་ཡང་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་གྲེས་
 པ་ཡོད་དོ།^{༡༩༡} །ཞེས་སོ།།

རིགས་པ་བདུན་པ་ནི། ཀུན་གཞི་མེད་ན་སྟོམས་འཇུག་གཉིས་མི་རུང་སྟེ། འདི་ལྟར་དེ་མེད་
 ན་སྟོམས་འཇུག་གཉིས་ལ་ཞུགས་པའི་གང་ཟག་དེ་རྣམ་གྲེས་ཀྱི་ལུས་བོར་བར་ཐལ། ཚོགས་ཏུག་
 འགགས་ཤིང་ཀུན་གཞི་མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་དག་དང་གི་བའི་ཁྱད་པར་སྟོན་པ་ནི། དེའི་རྣམ་
 པར་གྲེས་པ་ལུས་ལས་མ་འདས་^{༡༩༢} ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགའ་ལོ། །གལ་ཏེ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་གྲེས་མི་
 གསལ་བ་དང་བཅས་པས། རྣམ་གྲེས་དང་བྲལ་བར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེན། མི་རུང་སྟེ། རྣམ་པར་གྲེས་པ་
 ཡོད་ན་གསུམ་འདུས་པའི་རིག་པ། དེ་ཡོད་ན་ཆོར་བ་དང་འདུ་གེས་རྣམས་ཡོད་པས་འདུ་གེས་ཆོར་
 འགོག་གི་སྟོམས་འཇུག་ཅེས་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཀུན་གཞི་ཡོད་ན་ཡང་།
 ཆོར་བ་དང་འདུ་གེས་ཀུན་འགོ་ཡིན་པས་དེའི་ཆེ་ཡང་འདུ་གེས་ཆོར་འགོག་མི་འཐད་དོ་ཞེན། བདེན་
 ཏེ་འོན་ཀྱང་ཚོགས་ཏུག་འཁོར་གྱི་འདུ་གེས་དང་ཆོར་བ་རྒྱ་བ་རགས་པས་མེད་དགོས་ཤིང་། ཀུན་
 གཞིའི་འཁོར་གྱི་ཆོར་འདུ་ནི་དམིགས་རྣམ་གྱི་རྩ་ཕྱ་བས་འགོག་སྟོམས་དང་མི་འགལ་བས་ཡོད་
 ཀྱང་སྦྲེན་མེད་པས་མི་མཚུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་གྲེས་པ་མེད་ན་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་
 མེད་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་མི་སྤྲིད་ཅེ་ན། འདི་ལྟར་འདུ་གེས་མེད་པའི་སྟོམས་པར་བཞགས་པའི་
 རྣམ་པར་གྲེས་པ་ཉིད་ལུས་ལས་འདའ་བར་འགྱུར་བའི་རིགས་ན་མ་འདས་ཏེ་དེའི་ཕྱིར་འཆི་བའི་དུས་
 བྱེད་པ་ཉིད་ཏུ་འགྱུར་རོ། །ཇི་སྐད་དུ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་། དེའི་རྣམ་པར་གྲེས་པ་ལུས་དང་
 མ་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ་^{༡༩༣} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་སོ།།

རིགས་པ་བརྒྱད་པ་ནི། ཀུན་གཞི་མེད་ན་འཆི་འཕོ་བ་མི་རུང་སྟེ། འདི་ལྟར་རྣམ་གྲེས་ཀྱིས་
 ལུས་འདོར་བས་འཆི་བར་ནི་འདོད་ན་དེ་ཡང་ཀུན་གཞི་མེད་ན་ཡིད་གྲེས་ཀྱིས་འདོར་དགོས་ལ་དེ་ལྟ་
 བ། ལུས་ཀྱི་བྱོད་རིམ་གྱིས་སྤྱད་པ་མི་རུང་སྟེ། འཆི་བའི་སྐད་ཅིག་མ་ཚུན་ཆད་དུ་ཡིད་གྲེས་མི་འབྱུང་

བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་ཀུན་གཞི་ཡང་སློག་འགག་ཚུན་ཆད་རྒྱུན་མི་ཆད་པས་མཚུངས་སོ་ཞེན།
 བྱེ་བཤད་དུ། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ནི་ཁོག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པའོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པ་
 ལྟར་ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པར་བརྟན་པར་གནས་པའི་ཀུན་གཞི་དེ་ལས་ཀྱི་འཕེན་པའི་རྒྱ་ས་པ་
 ཟད་ནས་ལུས་ཀྱི་ཕྱོགས་གང་ནས་ཀུན་གཞི་དེ་གནས་པར་མི་རུང་བར་གྱུར་པའི་ལུས་ཀྱི་ཕྱོགས་
 དེ་ནས་ཀུན་གཞི་དེ་བསྐྱུས་པས་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་དབང་པོ་རྣམས་འགག་པར་འགྱུར་ཞིང་དོན་ཡལ་
 བར་འགྱུར་རོ། །རིམ་པ་འདིས་དབང་པོ་མ་ལུས་པ་ཐོར་བས་ལུས་རིམ་དོན་ཡལ་བར་འགྱུར་བས་འཆི་
 འཕོ་ལ། ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ནི་ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པར་གནས་ཤིང་ལུས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ནས་སྤྱད་
 པ་མེད་པའི་ཕྱིར་མི་མཚུངས་སོ། །དེས་ན་འཆི་བ་དོན་ཚོར་རིམ་གྱིས་བསྐྱུས་པས་ལུས་འཕོར་བ་ཡིན་
 ཅིང་། ཤེས་པ་ལས་གཞན་གྱིས་དེ་བྱེད་པར་མི་རིགས་ཏེ་ཤེས་པ་དང་བྲལ་བ་ལ་དེ་ལྟ་བུ་མ་དམིགས་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེས་པ་ཡིན་ཀྱང་རེ་ཞིག་སྒོ་ལུང་ཤེས་པས་ནི་ལུས་འཕོར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡིན་ན། དེ་
 དག་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ལ་གནས་པས་ན་ལུས་ཀྱི་ཆ་གང་ན་དེ་དག་མེད་པ་དེར་དོན་ཚོར་མེད་པར་ཐལ་
 བ་དང་། བརྒྱལ་བ་སོགས་ཀྱི་ཆོ་ཤི་བར་ཡང་འགྱུར་རོ། །ཡིད་ཤེས་ནི་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ལ་མི་གནས་
 ཀྱང་ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པར་ཀུན་གཞི་ལྟར་ཡང་མི་གནས་ལ་དེ་ཡོད་ཅུང་གིས་ལུས་མི་འཕོར་ན་
 སློག་ཐ་མ་ཆད་ཚུན་ཆད་དུ་དོན་ཚོར་མི་སྤྱད་པར་འགྱུར་བ་ལས་དེ་གོང་དུ་ཡང་དོན་ཚོར་སྤྱད་པའི་ཕྱིར་
 དང་། དོན་ཚོར་བསྐྱུས་ཏེ་ལུས་འཕོར་བ་ཡང་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ལུས་འདོར་བྱེད་ཀུན་གཞི་ཁས་བླང་ངོ་། །
 དེ་རྒྱད་དུ་ཡང་། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་མེད་ན་ཅིའི་ཕྱིར་འཆི་འཕོ་བ་ཡང་མི་རུང་ཞེན། འདི་ལྟར་
 འཆི་བའི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ལུས་ཀྱི་སྟོང་དམ་སྤྱད་དུ་དོན་ཡལ་བར་བྱེད་ཅིང་འདོར་ན། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་
 པར་གྲུབ་པ་ནི་ནམ་ཡང་མི་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་ཡང་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ལུས་འཛིན་
 པ་ཉིད་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ལུས་དོན་ཡལ་བ་དང་། ལུས་ཚོར་བ་མེད་པར་ཡང་དམིགས་ཀྱི། ཡིད་ཀྱི་
 རྣམ་པར་གྲུབ་པ་དང་བྲལ་བས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་དེའི་ཕྱིར་ཡང་མི་རིགས་སོ།^{༢༠} །ཞེས་སོ།

དེ་ལྟར་བྱས་ན་རིགས་པ་དང་པོ་དང་། བཞི་པ་དང་། རྩལ་པ་དང་། བདུན་པ་དང་། བརྒྱད་
 པ་སྟེ་ཕྱི་ནི་ཀུན་གཞི་མེད་པ་ལ་སྒྲོན་བརྗོད་ནས་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པ་དངོས་ཡིན་ལ། ལྷག་མ་གསུམ་ནི་
 ཚུད་སྟོང་དུ་གནས་སོ།

ཅི་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་དེ་ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་སྟེ་ལས་གཞན་པ་ཐེག་དམན་གྱི་གཙུག་ལག་

རྣམས་ལས་མི་འབྱུང་ངམ། ཞེན།

དེ་ལྟར་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ནི། ཐེག་དམན་གཙུག་ལག་རྣམས་སུ་ཡང་།

ཀུན་གཞི་རྩ་བའི་རྣམ་ཤེས་དང་། འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་ཕྱད་པོ་དང་།

སྲིད་པའི་ཡན་ལག་དག་གིས་བསྟན།།^[༣༡]

དེ་ལྟར་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་དེ་ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་སྡེ་རྣམས་ལས་ཤེས་བྱའི་གནས་དང་། ལེན་པའི་རྣམ་ཤེས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྟད་ཀྱིས་བསྟན་པ། དེར་མ་ཟད་ཐེག་དམན་གྱི་གཙུག་ལག་རྣམས་སུ་ཡང་འདི་རྣམ་གྲངས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྟན་པར། གཅིག་ལས་འཕྲོས་པའི་ལུང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འབྱུང་བའི་ཕན་ཡོན་རྣམ་པ་བཞི་ཡི་མདོ་ལས། སྐྱེ་བྱ་ཀུན་གཞི་ལ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བ། ཀུན་གཞི་ལས་ཡང་དག་པར་འབྱུང་བ་ཀུན་གཞི་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་ཅན་དག་ལ་ཀུན་གཞི་སྤངས་པའི་བྱིར། ཆོས་བསྟན་ན་ཉན་འདོད་ལ་རྣ་བ་གཏོད་དེ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པར་སེམས་ཉི་བར་འཛིག་ཅིང་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཆོས་སྐྱབ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འཛིག་རྟེན་དུ་བྱུང་ན་རོ་མཆར་མདུ་བྱུང་བའི་ཆོས་འདི་ཡང་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་ངོ་^༡ ཞེས་ཇི་སྒྲིག་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྣམ་གྲངས་འདིས་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་ཡང་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དགོ་འདུན་པ་ལ་ཆེན་སྡེའི་ལུང་རྣམས་ལས་ཀྱང་རྩ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། རྣམ་གྲངས་དེས་ཀྱང་དེ་ཉིད་བསྟན་ཏེ། རྩ་བ་ལ་བརྟེན་པའི་གིང་ལྗོན་པ་བཞིན་ནོ། །ས་སྟོན་སྡེའི་ལུང་ལས་ཀྱང་། འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་པའི་ཕྱད་པོ་རྣམ་པ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། རྣམ་གྲངས་དེས་ཀྱང་དེ་ཉིད་བསྟན་ཏེ། ལ་ལར་རེས་འགའ་གཟུགས་དང་སེམས་རྒྱུན་ཆད་པར་སྣང་ཡང་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་དེའི་ས་བོན་རྒྱུ་མི་འཆད་པའི་བྱིར་རོ། །འཕགས་པ་གནས་བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུང་ལས་ཀྱང་། སྲིད་པའི་ཡན་ལག་ལྟ་བུ་དང་། ཤེས་པ་དང་ནི་བསྟོད་པ་དང་། གསོ་བ་དང་ནི་རྟོགས་པ་དང་། བདུན་པ་འཇུག་པར་བྱེད་པ་ཡིན། ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །དེའི་བྱིར་གང་ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་ལེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་དང་། སེམས་ཉིད་དང་། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་དང་། འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་པའི་ཕྱད་པོ་དང་། སྲིད་པའི་ཡན་ལག་བསྟན་པ་དེ་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ལམ་ཆེན་པོ་བསྟོད་པ་ཁོན་ཡིན་ནོ།^༢ ཞེས་སོ།

གལ་ཏེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་ཀུན་གཞི་བསྟན་ན། ཐེག་ཆེན་བསྟན་པར། བསྟན་འདི་འདི་
ལྟར་གཞན་ན་མ་མཐོང་ལ། །འདི་དག་བྱང་ཆུབ་མཆོག་གི་རྒྱུ་མཐོང་བས། །གནས་བཅུ་བསྟན་པས་
བྱང་ཞུགས་གང་ཡིན་པ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱུ་བཀའ་འདོད་དོ།^{༡༣༩} །ཞེས་གསུངས་པ་ཇི་ལྟར་
དང་ཞེན། ཉན་པ་མེད་དེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་ནི་སྤྲིད་པའི་ཡན་ལག་ཅས་སོགས་རྣམ་གྲངས་གཞན་
ཀྱིས་བསྟན་ལ། ཐེག་པ་ཆེན་པོར་ནི། ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས། ལེན་པའི་རྣམ་ཤེས། ཤེས་བྱའི་གནས་
ཞེས་སོགས་སྒྲུབ་པར་ཐོབ་རྗེས་པར་བསྟན་ཅིང་དེ་ལྟར་བྱ་བ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་བསྟན་པ་མེད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་དེ་ལྟར་མི་སྟོན་ཞེན། ཐེག་ཆེན་དུ་བསྟན་པ་ལྟར་ཉན་ཐོས་
ཀྱི་ཐེག་པར་སྟོན་དགོས་ཀྱང་མི་དགོས་ལ་བསྟན་ན་ཉན་པར་ཡང་འགྱུར་རོ། །ཇི་ལྟར་མི་དགོས་ན།
འདི་ལྟར་ཀུན་གཞི་སྟོན་པ་ནི། ཤེས་བྱ་སྤྲ་ཞིང་སྤྲ་བ་བརྗོད་བྱར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ལ་ཉན་ཐོས་ནི་
རང་གི་འདོད་པ་གྲུབ་པ་ལ་ཤེས་བྱ་སྤྲ་མོ་ཤེས་མི་དགོས་ཏེ། ཆོག་བཞིའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་ཙམ་གྱི་
དོན་ལ་སྦྱངས་པས་ཀྱང་ཉན་སྤྲིབ་སྤངས་པའི་རྣམ་གྲོལ་གྱི་ལུས་མདོན་དུ་བྱེད་ཀྱས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དགྲ་
བཙམ་པ་ལམ་རྒྱུད་བ་བཞིན་ནོ། །བསྟན་ན་ཉན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཞེན། ཆོས་ཀུན་གྱིས་བོན་གྱི་ཉེན་
བྱེད་པས་སྟོན་བཅུད་ཀུན་གྱི་རྒྱ། འཁོར་བ་ཇི་སྤྲིད་དུ་རྒྱུན་མཆད་དུ་འཇུག་པ། བཅིངས་པ་དང་གོལ་
བའི་གཞིར་གྱུར་པའི་རྣམ་ཤེས་དེ་ཀུན་གཞིའི་ཞེས་བསྟན་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་ཅན་མི་མཁས་པ་
འགའ་ཞིག་བདག་གོ་སྟམ་ནས་བདག་དུ་འཛིན་ན་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོར་ནི་བསྟན་
དགོས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཤེས་བྱ་སྤྲ་མོ་ལ་མ་སྦྱངས་པར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཐོབ་མི་
ཀྱས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཀུན་གཞི་དེ་སྟར་ལྟར་བསྟན་ཀྱང་མི་ཉག་གཞན་དབང་ཅན་གྱི་ཆོས་ཙམ་དུ་གོ་
བར་འགྱུར་བས་ཉན་པ་མི་སྟོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་། ཐེག་ཆེན་བསྟན་པར། ཅིའི་ཕྱིར་ཉན་
ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་སེམས་དེ་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བའམ། ལེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
ཞེས་བྱ་བར་མ་བསྟན་ཞེན། ཤེས་བྱ་སྤྲ་མོ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཉན་ཐོས་རྣམས་ནི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་
ཤེས་པ་ལ་གཏོགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་ནི་དེ་བསྟན་པ་མེད་པར་ཡང་ཤེས་པར་རབ་དུ་
གྲུབ་པས། རྣམ་པར་གོལ་བ་རབ་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་མ་བསྟན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་
ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ལ་གཏོགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་དེ་བསྟན་ཏེ། དེ་ཤེས་པ་མེད་
པར་ནི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡོ་ཤེས་ཐོབ་པར་སྒྲུབ་པ་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༤༠} །ཞེས་སོ།

འོན་ཏེ་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་བསྟན་པའི་སྒྲིམ་ཀྱི་ཀུན་གཞི་ལ་ཞེས་པ་དེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱ་བ་
མཐའ་སྒྲིམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མདོའི་དོན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་འགྲེལ་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་ཀུན་གཞི་ལ།
།དབྱིག་ཤེས་མིའུ་ཐུང་དབྱངས་སྒྲོག་གསུམ། །རིམ་བཞིན་སྤང་པོ་ཆོར་བ་དང་། །འཛིག་ལྟ་གསུམ་ལ་དགོངས་ཞེས་
འདོད།།^[༡༩]

དེ་ལ་བཅུན་པ་དབྱིག་ཤེས་ནི། མདོ་ཡི་དགོངས་པ་ཉར་ལེན་གྱི་སྤང་པོ་ལྟ་བུ་དགོངས་ཏེ།
དེ་ནི་སྒྲིམ་པ་རྣམས་དགའ་བར་འགྱུར་བའི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་བཅུན་པ་
མིའུ་ཐུང་དང་བཅུན་པ་དབྱངས་སྒྲོག་གསུམ་གཉིས་ཀྱང་ཆོར་བ་བདེ་བ་དང་འཛིག་ལྟ་དགོངས་གཞིའོ། །
ཞེས་འདོད། ཐེག་ཆེན་བསྟན་པར། ཡང་ཁ་ཅིག་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་སྒྲིམ་ཀྱི་ཀུན་གཞི་ལ་ཀུན་
ཏུ་དགའ་བ་ཞེས་ཀྱི་ཆེར་གང་གསུངས་པ་དེ་ལ། ཉེ་བར་ལེན་པའི་སྤང་པོ་ལྟ་བུ་ཀུན་གཞི་ཞེས་བྱའོ་
སྟུམ་དུ་སེམས་སོ། །གཞན་དག་ནི་བདེ་བའི་ཆོར་བ་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པ་ནི་ཀུན་གཞིའི་སྟུམ་དུ་
སེམས་སོ། །གཞན་དག་ནི་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བུ་ཀུན་གཞིའོ་སྟུམ་དུ་སེམས་ཏེ། དེ་དག་ནི་ཀུན་གཞི་
རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་མྱོངས་ནས་ལུང་དང་རྟོགས་པས་དེ་སྟུམ་དུ་སེམས་སོ།^[༢༠] །ཞེས་སོ། །

འོན་ཅི་མདོ་དེའི་དོན་བྱ་བ་མཐའ་སྒྲིམ་པ་དེ་དག་གིས་བཀའ་བ་ལྟར་ཐེག་པ་ཆེན་པོར་ཡང་
རུང་ངམ་ཞེ་ན།

ཐེག་པ་འོག་མའི་ལྷགས་ལ་ནི། རྩལ་དེ་མི་རུང་མེད་མོད་ཀྱི།

ཐེག་ཆེན་པ་རྣམས་ལུང་དེའི་དོན། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྤྱ།

འདོད་པ་ཆེས་ཆེར་བཟང་བ་སྟེ།^[༢༡]

གང་ཕྱིར་དབྱིག་ཤོས་སྒྲིམ་ཀྱིས་ནི། །བཀའ་བ་སྒྲིན་དང་ལྡན་ཕྱིར་རོ།

ཐེག་པ་འོག་མ་པ་དེ་དག་ནི་ཀུན་གཞི་བསྟན་པའི་སྒྲོད་མ་ཡིན་ཅིང་དེ་ལ་མྱོངས་པའི་ཕྱིར་
ཀུན་གཞིའི་དོན་གཞན་དུ་འཆད་པ་མི་རུང་བ་མེད་པ་སྟེ་མཚང་ཆུང་མོད། འོན་ཀྱང་ཀུན་གཞི་ལ་མ་
མྱོངས་པ་ཐེག་ཆེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀུན་གཞི་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་སུ་འདོད་པ་
ཆེས་བཟང་སྟེ། བཅུན་པ་གསུམ་གྱི་འདོད་པ་ནི་སྒྲིན་དང་ལྡན་ལ་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་སུ་འདོད་པ་ནི་མ་
མེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཅུན་པ་གསུམ་གྱི་འདོད་པ་སྒྲིན་དང་ཇི་ལྟར་ལྡན་ཞེ་ན། ཇི་སྐད་དུ་ ཉན་

ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པར་རྣམ་པར་བཞག་པའི་ཚུལ་དུ་ན་ཡང་དེ་དག་གི་རྣམ་པར་བཞག་པ་དེ་མི་རུང་བ་མེད་
མོད་ཀྱི། དེ་ལ་མ་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་བཞག་པ་དེ་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་གཤེས་པ་
ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་བཟུང་ནས་རྣམ་པར་འདོག་པ་ནི་ཆེས་བཟང་ངོ་། །རི་ལྟར་ཆེས་བཟང་ཞེ་ན། འདི་
ལྟར་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཡུང་པོ་ལྟ་བུ་དེ་དག་ནི་གིན་ཏུ་སྟག་བསྐལ་བའི་ངན་འགོ་རྣམས་སུ་སྒྲིབ་དག་
དང་མི་མཐུན་པ་ཡིན་ལོ། །དེས་ན་གིན་ཏུ་འདོད་པ་མེད་པ་དེ་དག་ལ་སྒྱུར་བ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། འདི་
ལྟར་དེ་དག་ནི་དེ་དག་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་འདོད་ངོ་། །བདེ་བའི་ཚོར་བ་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པ་
ཡང་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཡན་ཆད་གོང་མ་ལ་མེད་དེ། དེ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་དང་མི་
མཐུན་པ་ཡིན་པས་དེ་ཡང་དེ་དག་སྒྱུར་བ་མི་རིགས་སོ། །འཛིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བུ་ཡང་ཆོས་འདི་པ་
བདག་མེད་པ་ལ་མོས་པ་དག་དང་མི་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལ་ཡང་དེ་དག་སྒྱུར་བ་མི་རིགས་
སོ།།^{༡༩༡}

མདོའི་དོན་ཀྱན་གཞི་རྣམ་ཤེས་སུ་འདོད་པ་སྒྱུར་མེད་པ་རི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། རི་སྐད་དུ། ཀྱན་
གཞི་རྣམ་པར་གཤེས་པ་ལ་ནང་གི་བདག་ཉིད་དངོས་པོར་ཁས་སྐྱངས་པ་ནི་གིན་ཏུ་སྟག་བསྐལ་བའི་
འགོ་བ་རྣམས་སུ་སྒྲིབ་པ་སྟག་བསྐལ་གྱི་ཡུང་པོ་རྣམ་པར་ཞིག་པར་འདོད་ཀྱང་། ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་
གཤེས་པ་ལ་བདག་ཏུ་ཆགས་པས་བཅིངས་པ་རྣམས། དེ་རྣམ་པར་ཞིག་པར་འདོད་པར་ནི་ནམ་ཡང་མི་
འགྱུར་ངོ་། །བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཡན་ཆད་གོང་མ་སྒྲིབ་པ་རྣམས་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པའི་བདེ་
བ་དང་མི་མཐུན་དུ་ཟེན་ཀྱང་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་གཤེས་པ་ལ་བདག་གི་དངོས་པོར་ཆགས་པའི་རྗེས་སུ་
འབྲེལ་བ་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་ངོ་། །དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་འདི་པ་བདག་མེད་པ་ལ་མོས་པ་རྣམས་བདག་ཏུ་ལྟ་བུ་
དང་མི་མཐུན་དུ་ཟེན་ཀྱང་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་གཤེས་པ་ལ་བདག་གི་དངོས་པོར་ཆགས་པའི་རྗེས་སུ་
འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཉིད་དེ། དེ་ལྟར་སྟག་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་གཤེས་པ་ལ་ཀྱན་གཞི་ཉིད་དུ་ཆེས་ལེགས་
པར་རྣམ་པར་བཞག་པ་གྲུབ་པོ།^{༡༩༢} །ཞེས་སོ།།

དེ་དག་གིས་འདི་བསྟན་ཏེ། ཀྱན་གཞི་ཞེས་པའི་དོན་སྒྱུར་བ་ཡིན་ཅིང་དེ་ཡང་བདག་ཏུ་
མདོན་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པས་སེམས་ཅན་རྣམས་དེར་སྒྱུར་བ་ཡིན་པས་ན་ངན་འགོ་རྣམས་དང་།
ཚོར་བ་བདེ་བ་མེད་པ་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཡན་ཆད་དང་། ཆོས་འདི་པ་བདག་མེད་པ་ལ་མོས་པ་
རྣམས་ཀྱང་བདག་ཏུ་མདོན་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པས་ཀྱན་གཞི་ལ་སྒྱུར་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ་སྟུང་དུ་

བསམས་སོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཉོན་ཡིད་གནས་གྱུར་ནས་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་མེད་པ་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་
འདི་ཡིས་བཞེད་པ་ཁ་ན་མ་བོ་བ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཀུན་གཞི་སྒྲུབ་བྱེད་འཕྲོས་པ་དང་བཅས་པ་བཤད་
ཟིན་ཏོ། །

གཉིས་པ་ཉོན་ཡིད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི།

ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཡིད་མེད་ན། །མ་འདྲེས་པ་ཡི་མ་རིག་དང་།།[༡༣]

ལྷ་པོ་དག་དང་འབྲུ་བ་དང་། །སྒྲོམས་པར་འཇུག་པའི་བྱེད་བྱ་དང་།།

ངས་ཚག་མེད་པའི་སྒྲོན་དུ་འགྱུར། །འདུ་ཤེས་མེད་པར་སྒྲེས་པའི་རྒྱན་།།[༡༤]

ངར་འཛིན་མེད་པའི་སྒྲོན་དུ་འགྱུར། །ངར་འཛིན་པ་དང་ལྷན་པ་ནི།།

རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མི་འཐད་ཕྱིར། །ཉོན་ཡིད་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱ།།[༡༥]

ཉོན་ཡིད་མེད་ན་གནོད་པ་དྲུག་འབབ་པའི་ཕྱིར་ཉོན་ཡིད་ཡོད་པར་ཁས་སྒྲུབ་དོ། །ཉོན་
ཡིད་མེད་ན་མ་འདྲེས་པའི་མ་རིག་པ་མེད་པར་རི་ལྟར་འགྱུར་ཞེན། ཐེག་བསྐྱུས་སྤྱ། ཡང་དག་དོན་ལ་
འཇུག་པ་ཡི། །སེམས་ཀྱི་གོགས་སྤྱུ་རྟག་གྱུར་དང་། །དུས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བ་སྟེ། །མ་འདྲེས་པ་ཡི་
མ་རིག་འདོད།^{༡༤} །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་མ་རིག་པ་དེ་ནི་བདག་མེད་པའི་དོན་མཛོན་སྤྱུ་དུ་མཐོང་
བ་ལ་རྟག་ཏུ་གོགས་བྱེད་པ་དག་མི་དག་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་རྣམས་འབྱུང་བའི་དུས་ཐམས་ཅད་
དུ་འབྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སེམས་བྱུང་ཡིན་པས་གཙོ་བོ་རྣམ་ཤེས་གཅིག་དང་མཚུངས་པར་
ལྷན་དགོས་ཤིང་འདི་ཉོན་མོངས་ཡིན་པ་དང་། རི་སྤྱིད་འཕགས་ལམ་མ་སྒྲེས་པར་དུ་རྒྱན་མི་ཆད་པའི་
ཕྱིར་ཀུན་གཞི་དང་ཚོགས་དྲུག་དང་ལྷན་པ་མི་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར་དོ། །

ཅིའི་ཕྱིར་འདི་ལ་མ་འདྲེས་པ་ཞེས་བྱ་ཞེན། བཅུན་པ་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ན་རེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
ཚུལ་མ་འདྲེས་པ་ལྟར་རྟེན་ཉོན་ཡིད་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྟེན་མ་འདྲེས་པ་ལ་འཆད་ལ། དོན་
གསང་མཁའ་པོས་འདིའི་མཐུས་ཉོན་མོངས་གཞན་འདྲན་བྱས་ཤིང་གཞན་གྱིས་འདི་འདྲན་མི་བྱས་
པའི་ཕྱིར་མ་འདྲེས་པ་འཇུག། མ་བསྟོས་པའི་རང་དབང་ཅན་ལ་བཤད་དེ། བཤད་སྦྱར་དུ། དེ་ལྟར་ཡང་
འདི་དེ་ལས་གཞན་པ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་

པའི་ཕྱིར་མ་འདྲེས་པ་མི་འགྲུབ་པོ་ཞེན་མ་ཡིན་ནམ། མི་མཐུན་པར་བཞག་པ་སྟེ་དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་གཞན་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མ་འདྲེས་པ་ཉིད་དུ་འདོད་པ་མ་ཡིན་གྱི་འོན་ཅི་ཞེན། གཞན་ལ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཉེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚུལ་མ་འདྲེས་པ་བཙུང་བཞིན་ལོ།^{༡༥} །ཞེས་སོ།

དོན་གསལ་དུ། མ་འདྲེས་པ་ནི་མ་རིག་པ་རང་དབང་ཅན་ཡིན་གྱི་རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་གཞན་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྷན་པས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་པ་ཡང་དེར་ཐལ་བར་འགྱུར་དུ་འོང་བས་སོ། །ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྷན་པས་དེར་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་མེད་པར་ཐལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བས་སོ། །དེ་ལྟར་གསུང་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་པ་དང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཚོགས་ལ་ཡང་རྣམས་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པའི་ཕྱིར་རང་དབང་ཅན་ནི་མ་འདྲེས་པ་ཡིན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དོན་གྱིས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཞན་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་པ་ཡང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཞན་དང་ཡང་མཚུངས་པར་ལྷན་པས་དེར་ཐལ་བར་འགྱུར་དུ་འོང་བས་སོ།^{༡༦} །ཞེས། འདི་མཚུངས་ལྷན་མ་འདྲེས་པར་འདོད་པ་ལ་རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་དང་མ་འདྲེས་པ་ལ་འཛོག་ན་ཁྱོ་བ་ལྟ་བུ་དང་མཚུངས་ལྷན་གྱི་མ་རིག་པ་ཡང་མ་འདྲེས་པར་འགྱུར་ལ། རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་དང་མི་ལྷན་པ་ལ་འདོད་ན་དེ་ལྟ་བུའི་མ་རིག་པ་མི་སྲིད་དོ། །དེས་ན་མ་འདྲེས་པ་ནི་རྣམས་གཞན་མ་འདྲེས་པ་རྣམས་རང་དབང་ཅན་གྱི་དོན་ཡིན་པས་ན། རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་སེམས་སེམས་བྱུང་དེ་ལས་གཞན་པ་དང་ལྷན་པ་ལ་མཚུངས་ལྷན་མ་འདྲེས་པ་མེད་ཀྱང་རྣམས་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་མ་འདྲེས་པ་ཡིན་ཞེས་འདོད་པ་ཙམ་ལས་རང་དབང་ཅན་གྱི་དོན་གཞན་སྐབས་འདིར་མ་བཤད་ཀྱང་། འོག་དུ། དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་ཡིན་ལོ་དེ་ལ་ནི་མ་རིག་པ་རང་དབང་ཅན་ཡོད་དེ་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་པའི་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་དྲངས་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༧} །ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་གསལ་མཁན་པོ་རྣམས་མ་འདྲེས་པ་ཞེས་བཤད་ཀྱང་མཐུ་མ་འདྲེས་པ་ལ་བཤད་དོ།^{༡༨}

དེ་ལྟར་ལུགས་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་མ་ཉ་མ་ཉི་གཉིས་པ་འཐད་པར་བཞེད་ཀྱང་རང་ལུགས་ལ་རྟེན་མ་འདྲེས་པ་འཐད་པར་མཛོན་ཏེ། ཅི་ཙམ་ནས་སྤོངས་པའི་མཐུས་ཆགས་སོགས་གཞན་རྣམས་འཇུག་ཀྱང་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་མ་རིག་པ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་དང་། ཉོན་ཡིད་ཀྱི་འཁོར་རྣམས་

ཕན་ཚུན་གྱི་འབྲས་ཡིན་པས་འདི་ཁོ་ནས་དྲང་ཞེས་བཞག་ཏུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།།

ཅིའི་ཕྱིར་ཉོན་ཡིད་མེད་ན་ལྷ་པོ་དག་དང་མི་འདྲ་བའི་སྒྲོན་དུ་འགྱུར་ཞེ་ན། ཐེག་བསྐྱེས་སུ།
ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་དེ་ཡོད་པར་ཅི་མཛོན་ཞེ་ན། དེ་མེད་དུ་ཟེན་ན་མ་རིག་པ་མ་འདྲེས་པ་མེད་
པའི་སྒྲོན་དུ་འགྱུར་རོ། །ལྷ་པོ་དག་དང་འདྲ་བ་མེད་པའི་སྒྲོན་དུ་ཡང་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་རྣམས་པར་ཤེས་
པ་ལྷའི་ཚོགས་དག་གི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་གནས་ནི་མིག་ལ་སོགས་པའོ།^{༡༥} །ཞེས་པའོ།།

འདི་ལ་གཉིས། རོན་གསང་གི་ལྷགས་ནི་ཡིད་ཤེས་ནི་རྟེན་འདས་པ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་ཏེ་འཇུག་
ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མིག་ཤེས་བཞིན། རོན་ནི་དབང་ཤེས་ལྷ་ལ་འདས་པའི་རྟེན་འདས་མ་
ཐག་པའི་ཡིད་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་པའི་རྟེན་དབང་པོ་ལྷ་སྟེ་གཉིས་ཡོད་ལ་ཡིད་ཤེས་ལ་མེད་པ་མི་འཐད་
དེ་འཇུག་ཤེས་སུ་བྱུང་བར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༦} ཞེས་པའོ། །བཤད་སྒྲུབ་གྱི་ལྷགས་ནི། འདི་ནི་རང་
ལྷགས་ལ་འདོད་པ་མིན་གྱི། གཞན་གྱི་གཞུང་ལས་ལྷན་ཅིག་སྒྲིམ་པའི་གནས་མེད་པའི་རྣམས་པར་ཤེས་
པ་ཅི་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་འབྱུང་བས་ནི་དེ་སྒྲུབ་འབྱིན་པའོ། །རི་ལྟར་ཞེ་ན། ཚོགས་དྲུག་ལས་མི་འདོད་
པ་དེ་དག་ལ་ཀུན་གཞི་དང་ཉོན་ཡིད་ནི་མེད་པས་ན་ཡིད་ཤེས་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་ལྷན་ཅིག་པའི་རྟེན་
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲེལ་བ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་སྟེ་སྟོང་གི་ཕྱོགས་བྲུག་གཅིག་ནས་དགྲའི་བར་རྣམས་
ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། མི་འཐད་དེ་ཡིད་ཤེས་དེ་ངེས་པར་རྟོག་པ་དང་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་རྣམས་རྟོག་གིས་རྟོག་
བཅས་སུ་མི་འགྱུར་ཏེ་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན་དབང་ཤེས་བཞིན་
གཞན་ཡང་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ཚོར་བ་རྒྱལ་ལྷ་རབ་བསགས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཚོར་བ་མ་ཡིན་
པར་འགྱུར་བ་དང་། ཡིད་ནི་ནང་གི་སྒྲིམ་ཆེད་དེ་བསྐྱེད་དུ་མེད་པ་ཞེས་པའི་མདོ་དང་འགལ་(གསང་)བའི་
ཕྱིར་རོ།^{༡༧} །ཞེས་པའོ། །དེ་ལྟར་ལྷགས་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་། (མཛོད་)ཐ་མའི་རྟེན་འདས་ལྷ་རྣམས་ཀྱི།
དེ་དག་ལྷན་ཅིག་སྒྲིམ་པའང་ཡིན།^{༡༨} །ཞེས་པ་ལྟར་འདོད་པ་རྣམས་ལ་རོན་གསང་ལྟར་སྒྲུབ་དགོས་
ལ་ཡིད་ཤེས་ལ་ལྷན་ཅིག་སྒྲིམ་པའི་རྟེན་སྟོང་གི་གཟུགས་ཡོད་པར་འདོད་པ་བཤད་སྒྲུབ་ལྟར་ཡང་
བྱའོ།།

ཅིའི་ཕྱིར་ཉོན་ཡིད་མེད་ན་སྟོམས་འཇུག་གི་བྲག་མེད་པའི་སྒྲོན་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་(གསང་)ན།
ཉོན་ཡིད་མེད་ན་སྟོམས་འཇུག་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་བྱད་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཚོགས་དྲུག་འགག་པར་
ནི་འདྲ་ལ་ཉོན་ཡིད་ཡོད་མེད་ཀྱི་བྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁོ་བོ་ཅག་ལྟར་ན་འདྲུ་ཤེས་མེད་པའི་

སྟོམས་འཇུག་ལ་ངའོ་སྟོམ་པའི་ང་རྒྱལ་དང་ངར་འཛིན་དང་བདག་ཏུ་ཆགས་པ་རྣམས་ཡོད་པས་མ་ཞི་
ལ་འགོག་སྟོམས་དེ་དག་དང་བྲལ་བས་ཞི་བའི་ཕྱིར་(གསར་)རོ། །གལ་(བཤད་)ཏེ་ས་དང་ཡིད་བྱེད་ཐ་
དད་པས་བྱེ་བྲག་མེད་པར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ་བྱེད་པར་དེ་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་ཞི་མ་ཞིའོ་ངོ་བོའི་
བྱེད་པར་མི་འཐད་པ་སོན་གནས་(སྤར་)སོ། །འོན་(དོན་)ཏེ་འཕགས་པ་དང་སོ་སྤྱིའི་རྒྱུད་ཀྱི་བྱེད་པར་
ཡང་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པར་ཡང་མི་འཐད་དེ་འདི་ལྟར་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདུ་ཤེས་
མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་ལ་གཡང་སར་འདུ་ཤེས་ནས་སྤོང་བ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་ངར་འཛིན་སོགས་མ་ཞི་
བས་ཡིན་གྱི་ཚོགས་དྲུག་འགག་ཙམ་གྱིས་སྤོང་ན་འགོག་སྟོམས་ཀྱང་སྤོང་བར་འགྱུར་རོ། །ཁོ་བོ་ཅག་
ལྟར་ན། ཞི་བ་དང་མ་ཞི་བའི་བྱེད་པར་ཡོད་པས་སྤོང་མི་སྤོང་རིགས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཐེག་ཆེན་
བསྟན་པར། འདུ་ཤེས་མེད་པ་དང་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་གཉིས་བྱེ་བྲག་མེད་པའི་སྟོན་དུ་ཡང་འགྱུར་
ཏེ་འདི་ལྟར་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་
ཡིན་གྱི་འགོག་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་འདི་གཉིས་བྱེ་བྲག་མེད་པ་ཉིད་དུ་
འགྱུར་རོ།¹⁴⁹ །ཞེས་སོ།

ཅི་ཉོན་ཡིད་མེད་ན་འདུ་ཤེས་མེད་པ་པར་སྦྱེས་པ་རྣམས་ངར་འཛིན་མེད་པའི་སྟོན་དུ་
འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། འདུ་ཤེས་མེད་པར་སྦྱེས་པའི་དང་བོའི་ཆོ་ཡིད་ཤེས་ངར་འཛིན་དང་བཅས་པར་སྦྱེ་
བས་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་ངར་འཛིན་ཡོད་དུ་རྒྱག་ཀྱང་སྦྱེས་ནས་རི་སྤྱིད་འཆི་བའི་སེམས་མ་སྦྱེས་ཀྱི་
བར་གྱི་རྒྱན་དེ་ངར་འཛིན་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་ཉོན་ཡིད་ནི་མེད་ལ་ཚོགས་དྲུག་འགག་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་
(བཤད་)ཏེ་དང་བོ་སྦྱེས་པའི་ཆོ་ངར་འཛིན་ཅན་གྱི་ཡིད་མདོན་དུ་འགྱུར་བ་དེའི་རྗེས་སུ་ངར་འཛིན་
མདོན་གྱུར་མེད་ཀྱང་བག་ཆགས་ཡོད་པས་ན་ངར་འཛིན་དང་བཅས་པའོ་ཞེ་ན། མི་རུང་སྟེ་ངར་འཛིན་
ཀྱི་ཉོན་ཡིད་ཤེས་མེད་ལ་གཞུགས་ཀྱི་ཡུང་བོ་བག་ཆགས་ཀྱི་སྒོ་གཞིར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་(སྤར་)རོ། །འདུ་
ཤེས་མེད་པའི་ལྟ་ལ་ངར་འཛིན་མེད་ན་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་འདོད་ན་(དོན་
)འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདུ་ཤེས་མེད་པ་དེ་དག་མི་ཁོམ་པའི་གནས་སུ་གཟིགས་ནས་སྤོང་བར་མི་
འགྱུར་རོ། །ཚོགས་དྲུག་ཞི་ཙམ་གྱིས་མི་ཁོམ་པར་མཐོང་ནས་སྤོང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་འགོག་སྟོམས་
བཞིན་ནོ། །ཉོན་ཡིད་ཡོད་ན་ནི་ངར་འཛིན་ལ་སོགས་པ་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བ་དང་ཚོགས་དྲུག་ཀྱང་མེད་
པས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གིས་བསྐྱལ་ཆེན་ལྷ་བརྒྱ་ཙམ་དུ་གནས་དགོས་པས་མི་ཁོམ་པའི་གནས་སུ་འགྱུར་

རྟོ། །དེ་ལྟར་ཐེག་ཆེན་བསྐྱུས་པར། གལ་ཏེ་འདྲ་ཤེས་མེད་པ་དེ་ན་ངར་འཛིན་པ་དང་། ངོ་སྒྲུལ་པའི་
ང་རྒྱལ་མེད་ན་འདྲ་ཤེས་མེད་པ་པར་སྒྱུ་བ་ཐོབ་མ་ཐག་ཏུ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་སྒྲིན་དུ་ཡང་
འགྱུར་རྟོ།^{༡༤} །ཞེས་སོ།

ཉོན་ཡིད་མེད་ན་ངེས་ཆོག་མེད་པའི་སྒྲིན་དུ་ངེ་ལྟར་འགྱུར་ཞེ་ན། ཉོན་ཡིད་མེད་ན་རྟག་ཏུ་
ངར་སེམས་པའི་ཕྱིར་ཡོད་དོ་ཞེས་པའི་ངེས་ཆོག་འདི་རྣམ་ཤེས་གང་ལ་ཡང་མི་གནས་པར་འགྱུར་ཏེ་
ཀུན་གཞི་དང་དབང་ཤེས་ལ་ངར་སེམས་པ་མེད་ལ་ཡིད་ཤེས་འཁོར་བཅས་ལ་རྟག་ཏུ་སེམས་པ་མེད་
པའི་ཕྱིར་རྟོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཐེག་བསྐྱུས་སུ་ངེས་པའི་ཆོག་མེད་པའི་ཡང་སྒྲིན་དུ་འགྱུར་རྟོ།^{༡༥} །ཞེས་སོ།

ཅིའི་ཕྱིར་ཉོན་ཡིད་མེད་ན་ངར་འཛིན་པ་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བ་མི་འཐད་ཅེ་ན། ང་སྒྲིན་པ་
བྱེད་ང་སྒོག་གཙོ་དང་འབྲུག་བྱེད་ཅེས་པ་ལྟར་དགོ་མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ་ངར་
འཛིན་དམིགས་ཤིང་དེ་ཡང་ཉོན་ཡིད་ཡོད་ན་རུང་གི་མེད་ན་མི་རུང་སྟེ་དེ་མེད་ན་ངར་འཛིན་མི་དགོ་
བའི་སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྟན་པས་ན་དགོ་བ་དང་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་དང་དུས་གཅིག་ཏུ་མི་
འབྱུང་ངོ་། །ཉོན་ཡིད་ཡོད་ན་དེའི་འཁོར་དུ་འབྱུང་ཞིང་དེ་ཡང་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དགོ་མི་
དགོའི་སེམས་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་འཇུག་པར་མི་འགལ་ལོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་ཐེག་བསྐྱུས་སུ་དགོ་བ་དང་
མི་དགོ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས་རྣམས་ལ་ཡང་ངར་འཛིན་པ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཀུན་ཏུ་
འབྱུང་བར་དམིགས་པའི་ཡང་ཕྱིར་རྟོ། །གཞན་དུ་ན་ནི་མི་དགོ་བའི་སེམས་ཁོ་ན་དང་དེ་མཚུངས་པར་
ལྟན་པས་ངོ་སྒྲུལ་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་གི་དགོ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དག་ལ་ནི་མ་
ཡིན་ནོ།^{༡༦} །ཞེས་སོ། །འདི་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པས་ངར་འཛིན་དུས་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བ་དེ་ཡང་མ་རིག་པ་
མེད་ན་མེད་ཅིང་མ་རིག་པ་དེ་ཡང་རྟོན་ཉོན་ཡིད་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པས་སོ།^{༡༧} །ཞེས་འཆད་ལ། དོན་
གསང་དུ། ངར་འཛིན་དགོ་མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆེ་ཡོད་པ་ལྟར་སྒྲུང་བ་ནི་
ཆ་སྒྲ་བས་འབྲུལ་ནས་དགོ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་དང་དུས་མཉམ་པར་བཟུང་བ་ཡིན་ལ།
ཉོན་ཡིད་མི་འདོད་ན་མི་དགོ་བའི་སེམས་ཁོ་ན་ལ་ངར་འཛིན་འབྱུང་ཞེས་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་སྒྲིན་ལྟར་ན་
འཛིན་ལྟ་བུ་བསྐྱེད་པས་ལུང་མ་བསྟན་དང་། མདོ་སྟེ་པ་དང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལུགས་ལྟར་ན་ཡང་ངར་འཛིན་
དང་ངོ་སྒྲུལ་པའི་ང་རྒྱལ་ལྟན་སྒྱེས་རྣམས་བསྐྱེད་པས་ལུང་དུ་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་ཁོ་ན་ལ་འབྱུང་
བར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རྟོ། །ཞེ་ན།^{༡༨} །ཞེས་པའི་རྩོད་པ་གཉིས་བཞེད་ནས་དང་པོའི་ལན་ལ་ངར་འཛིན་

དུས་ཐམས་ཅད་དུ་མི་འབྱུང་ན་སོ་སྤྱིའི་དགེ་བ་དང་ལུང་མ་བསྟན་ཅི་ལྟར་ཟག་བཅས་ཡིན། ཟག་པ་
ལ་དམིགས་པས་ཟག་པ་རྒྱས་པའི་ཟག་བཅས་སུ་མི་འགྱུར་ཏེ། སེམས་དེ་གཉིས་མངོན་དུ་གྱུར་བའི་ཆོ་
རང་རྒྱུད་གྱི་ཟག་པ་འགག་པ་དང་མ་སྤྱིས་ནས་མེད་པས་མེད་པ་ལ་རྒྱས་པར་མི་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར་རོ།
གཞན་གྱི་ཟག་པ་ལ་དམིགས་པས་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ་ཕྱིའི་དམིགས་པ་མི་འདོད་པས་སོ། །ཟག་པའི་
བདག་པོ་ཙམ་གྱིས་ཡིན་ན་ཟག་མེད་ལ་ཡང་ཐལ་ལོ། །ཟག་པའི་ས་བོན་དང་འབྲེལ་བས་ཡིན་ན་
ལམ་བདེན་ལ་ཡང་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་ཉོན་ཡིད་ཡོད་ན་ཟག་པ་མངོན་གྱུར་དང་ལྟན་ཅིག་འཇུག་པའི་
ཕྱིར་ཟག་བཅས་སུ་རུང་ངོ་ཞེས་དང་། གཉིས་པའི་ལན་ལ་འབྲས་བུ་མི་འདོད་པ་འབྱིན་པའི་མི་དགེ་བ་
མིན་གྱི་དགེ་བའི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཙམ་ལ་བྱའོ་ཞེས་འཆད་དོ། །ཉོན་ཡིད་ཀྱི་སྒྲིབ་པར་བྱེད་པ་
རྣམས་བཤད་ཟིན་ཏོ།

ཡིད་དང་ཀུན་གཞིའི་དཀའ་བའི་གནས་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་རྒྱ་མཚོ་
ཞེས་བྱ་བ་ལས་སྒྲིབ་བྱེད་བཤད་པ་སྟེ་ལེའུ་གཉིས་པའོ། །

ལེའུ་གསུམ་པ། རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དགུར་འདོད་པ་དགག་པ།

གསུམ་པ་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དགུར་འདོད་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ལས་ཕྱོགས་སྟེ་མ་ནི།

བདུན་པ་ལེན་པའི་རྣམ་ཤེས་དང་། །ཀྱེ་གཞི་གསུམ་དུ་འཆད་པ་དང་།

དགུ་པ་བྱི་མེད་རྣམ་ཤེས་སུ། །འདོད་པ་ཡང་དག་བདེན་པའི་ལུགས།།^[༤]

འདིར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྒྲོབ་དཔོན་རྣམས་རྣམ་ཤེས་གངས་མང་ཉུང་དུ་འདོད་པ་རྣམས་
རྒྱའི་སྒྲོབ་དཔོན་ཐེན་ཚོག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་དགོད་དོ། །དེ་ཡང་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་ཆེན་
བམ་པོ་དོན་ལྡན་པ་ལས། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྟེ་སྟོན་རྣམས་ལས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་དུག་ཁོན་འོ་ཞེས་འབྲུང་
གི་བདུན་དང་བརྒྱུད་ཅེས་པ་ནི་མི་སྟོན་ཏེ་ཞིབ་ཏུ་ནི་དེ་ཉིད་ལས་བསྟན་པ་བཞིན་ནོ། །འདིར་ཐེག་པ་

ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་དང་སྤྱད་ན་བཤད་པ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡོད་དེ། དེ་ལ་དང་པོ་ནི་སློབ་དཔོན་གྱི་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་དུག་ཁོ་ནའི་ཞེས་བཤད་དེ། དེའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་གྱི་བྱས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་དབུ་མ་སྟོང་པོའི་ནང་ནས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་བདུན་ཅི་ལ་འཇུག་པའི་ལེའུ་ལས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དུག་ལས་གྲུད་ན་གཞན་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མེད་དེ་མིག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དུག་གིས་མ་བསྟུས་པའི་ཕྱིར་ནམ་མཁའི་མེ་ཏོག་དང་མཚུངས་པ་ཞེས་བཤད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་གི་གཞུང་གིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དུག་ཁོ་ན་རྣམ་པར་གཞག་པར་རིག་པར་བྱའོ།།¹⁹⁴

གཉིས་པ་འཕགས་པ་བྱམས་པའི་གཞུང་གིས་ནི། འཕགས་པ་གསེར་འོད་དམ་པའི་སྒྲེ་ལ་སོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བརྒྱད་ཚད་བར་འཛོག་པའི་གཞུང་ལ་བརྟེན་ནས། རྒྱ་གར་ཡུལ་པའི་སློབ་དཔོན་རྣམས་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་བཤད་དེ། དང་པོ་ནི་སློབ་དཔོན་པོ་དེ་ལེའུ་ཅིས་བསྟན་བཅོས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་དུ་གྲུབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་རྣམ་པ་གཉིས་རྣམ་པར་འཛོག་གོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ཏེ། དེ་ཡང་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་འདི་ཉིད་ལ་སེམས་ཞེས་བྱ་ཡང་དམིགས་པ་ཅན་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་དེ་དང་པ་དང་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའོ་ཞེས་བཤད་དེ། དེ་ནི་འདི་སྐད་དུ་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་ཡིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཡིད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བཤད་ཀྱང་འགལ་བ་མེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚོག་གོ། །གཉིས་པ་ནི་སློབ་དཔོན་ཡང་དག་བདེན་པས་རྣམ་པར་ངེས་པའི་མཛོད་ཅིས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དགྲའི་དོན་འཛོག་སྟེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དགྲའི་ལེའུ་ལས་བསྟན་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དགྲ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་། མིག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དུག་ནི་ཕལ་ཆེར་བསྟན་བཅོས་གཞན་དག་ལས་བཤད་པ་དང་མཐུན་ནོ། །བདུན་པ་ནི་ལེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ། བརྒྱད་པ་ལ་བདག་དང་བདག་གིར་འཛོན་པས་ཉོན་མོངས་པ་ཁོ་ནའི་སྤྱོད་པ་དང་ལྡན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་འཛོན་པ་མེད་དེ། དེས་པར་སངས་རྒྱས་སུ་མི་འགྲུབ་པོ། །བརྒྱད་པ་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ་འདི་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ་མོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། དང་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཀུན་གཞི་ནི། སངས་རྒྱས་འགྲུབ་པའི་དོན་དང་ལྡན་པའོ། །གཉིས་པ་རྣམ་པར་སྤྱོན་པའི་ཀུན་གཞི་ནི་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་པོ་དག་ལ་དམིགས་པ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་བསྟན་བཅོས་དབུ་མ་དང་མཐའ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆོག་ལེའུར་

བྱས་པ་ལས། འདིར་བསྐྱར་བ་ལས་མི་སྣ་དང་ཡང་རྒྱ་ནག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལ་ཡོད་པར་གསལ། དབང་པོ་
 དོན་དང་བདག་རྣམ་རིག་སྣང་བའི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ལས། རྟེན་དང་འབྲེལ་བར་རབ་ཏུ་སྒྲིལ་༩༥ ཞེས་
 འབྲུང་བས་བསྟན་བཅོས་འདི་དག་ལ་སོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བརྒྱད་པ་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ལ་
 དམིགས་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་༩༦ བཤད་དོ། གསུམ་པ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་གཞི་འདི་ནི་དེ་
 བཞིན་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་དམིགས་ནས་དང་རྒྱལ་རྣམ་པ་བཞི་འབྱུང་སྟེ། དེ་ནི་ཆོས་འཛིན་པ་ཡིན་གྱི་གང་
 ཟག་ཏུ་འཛིན་པ་ནི་མིན་ནོ་ཞེས་སྟོབ་དཔོན་སྟོབ་བརྟན་གྱི་གཞུང་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་སྐད་དུ་འཆད་དོ།
 དགུ་པ་ནི་དྲི་མ་མེད་པའི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་སྟེ་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་བདག་ཉིད་དོ། རྟེན་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་
 བདག་ཉིད་གཅིག་ལ་དོན་གཉིས་དང་ལྷན་པས་དང་པོ་ནི་དམིགས་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ཏེ་དེ་བཞིན་ཉིད་
 དང་། ཡང་དག་པའི་མཐའ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། གཉིས་པ་ནི་དམིགས་པར་བྱེད་པ་སྟེ་དེ་ནི་དྲི་
 མ་མེད་པའི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱ། གཞོད་མ་ནས་རིག་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ་ཞིབ་ཏུ་རྣམ་པར་
 ཤེས་པ་དགུ་བསྟན་པ་དང་། བསྟན་བཅོས་རྣམ་པར་ངེས་པའི་མཛོད་ཀྱི་ནང་ནས་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་
 དགུ་བསྟན་པའི་ལུ་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ་ཞེས། གསུམ་པ་ནི་སྟོབ་དཔོན་བྱ་ན་ཙང་(འདི་མཁས་པ་
 གཅིག་ཕྱང་འདུག)གིས་དེ་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ་ཀུན་ལས་བརྒྱད་པ་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་
 པར་གྲུབ་པའོ།༩༧ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དོ། གཤམ་ཏེ་དེ་ལྟར་ན་ཅིའི་ཕྱིར་གྲུབ་པ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་
 ཕྱིན་པའི་མདོ་ལུ་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པ་ལས་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ནི་དུག་ཁོ་ནའོ་ཞེས་གསུངས། སྟོབ་
 དཔོན་ཆོས་སྟོབ་གི་བསྟན་བཅོས་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་དུ་གྲུབ་པ་ལས། བརྟན་སྐད་དེ་བཤད་པ་ལས་རི་
 སྐད་དུ། མདོ་ལས་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ནི་དུག་གོ་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ནི་རྗེས་སུ་འགྱུར་བའི་དོན་གྱི་སྟོ་
 ཡིན་ནོ། ཡང་ན་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་དབང་པོ་དུག་གི་རྗེས་སུ་རྣམ་པར་དུག་གོ་༩༨ ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ་
 རྣམ་པར་གྲུབ་པའི་རྣམ་པར་བྱེད་པའི་བྱ་གཞི་ཡང་དག་པར་ན་རྣམ་པར་བརྒྱད་དོ། ཅི་སྟོབ་དཔོན་སྟོབ་
 ཀྱིས་རྣམ་པར་དུག་ཁོ་ནའོ་ཞེས་མ་བཞག་གམ་ཞེ་ན། སྟོབ་པ་ཡང་དག་པར་ན་སྟོབ་དཔོན་སྟོབ་
 ཀྱིས་བདུན་དང་བརྒྱད་པ་ཡང་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་མོད་ཀྱི།༩༩ ཞེས་སོ།

དེ་ལྟར་འདོད་པ་གསུམ་བཞོད་ནས་ཐེན་ཆེག་རང་ཉིད་བྱ་ན་ཙང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་ཞིང་
 སྟོབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ཀྱི་བཞེད་པ་བཞོད་པ་ནི་དེ་ལྟ་བོད་དུ་འགྱུར་བའི་དབུ་མ་སྟོང་པོའི་ནང་
 བ་ཀུན་གཞི་དེ་ལྟར་བཀག་པ་མི་སྣ་དང་ལེའུའི་མིང་འདོགས་ཀྱང་དེ་འདྲ་མི་འདུག་གོ། རྟེན་ན་སྟོབ་

དཔོན་མེན་ཆོག་གི་མིང་ལ་འཕང་ཐང་གི་དཀར་ཆག་ཏུ་རྫོགས་གསལ་^{༡༤} ཟེར་བ་འདུག་པས་ན་རིག་
པའི་རལ་གྱི་དྲི་མ་མེད་པའི་རྣམ་ཤེས་དགྲུང་འདོད་མཁན་རྫོགས་གསལ་དུ་བཞེད་པ་མི་འཐད་དེ་
རྫོགས་གསལ་ཀྱི་ནག་ཡིན་ཞིང་། དགྲུང་ཡང་དག་བདེན་པ་འདོད་ལ། དེ་ཀྱུ་གར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རོ།^{༡༥}

དེ་ལྟར་ཆོགས་དགྲུང་འདོད་པ་དགག་པ་ནི།

ཆོགས་བརྒྱད་དག་ལས་ལོགས་པ་ཡི། །གཙོ་བོ་རྣམ་ཤེས་ཡོད་ཀྱང་ན།།

རྟག་པའི་དངོས་པོར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། །ཆོགས་དགྲུང་འདོད་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་མེད།།^[༡༦]

ཆོགས་བརྒྱད་ལས་ལོགས་སུ་གྱུར་པའི་གཙོ་བོ་རྣམ་ཤེས་ཡོད་ན་རྟག་པ་ཡང་ཡིན་ལ་
དངོས་པོ་ཡང་ཡིན་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་འདུས་བྱས་མ་ཡིན་ཅིང་ཡུལ་དམིགས་པར་བྱེད་པའི་རྣམ་
ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅི་སྟེ་ཆོགས་བརྒྱད་དུ་མི་འདུ་ཡང་འདུས་བྱས་སུ་འདོད་དོ་ཞེ་ན། མི་རུང་སྟེ་
གཟུགས་དང་ལྡན་མིན་ཡིན་ན་དམིགས་བྱེད་དུ་འགལ་ཞིང་སེམས་བྱུང་ཡང་མིན་ལ་སེམས་སུ་ཡང་མི་
རུང་སྟེ། ཆོགས་བརྒྱད་དུ་མི་འདུ་བའི་རྣམ་ཤེས་ཡོད་པར་འདོད་པ་ལ་ལྷང་རིགས་ཡང་དག་མེད་པའི་
ཕྱིར་དང་། རྣམ་ཤེས་བདུན་པ་ལེན་པའི་རྣམ་ཤེས་སུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མདོ་དང་རྒྱལ་བ་
བྱམས་པའི་གཞུང་གི་ཆ་གང་དུ་ཡང་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་སྒྲུ་མཆེད་ཀྱི་བཞེད་པ་
མིན་ལ་དེ་དག་གི་གཞུང་ལ་ཆད་མར་གྱུར་པ་སྟོབ་བརྟན་རང་དང་ཡང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ།

ཡིད་དང་ཀུན་གཞིའི་དཀའ་བའི་གནས་ཀྱི་ཆེར་འགྲེལ་པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་
བྱ་བ་ལས་རྣམ་ཤེས་ཆོགས་དགྲུང་འདོད་པ་དགག་པ་སྟེ་ལེའུ་གསུམ་པའོ།། །།

ལེའུ་བཞི་པ། རྣམ་ཤེས་གཅིག་པུར་འདོད་པ་དགག་པ།

བཞི་པ་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བཞི་རུ་འདོད་པ་དགག་པ་ལ་སྟོགས་སྒྲ་མ་བརྗོད་པ་དང་དེ་
དགག་པ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི།

ཡིད་ཤེས་གཅིག་ཉིད་དབང་དུག་གི་ རྟེན་ལ་སོ་སོར་རྒྱ་བའི་ཆོ།

སོ་སའི་མིང་དུ་བརྟག་པ་ཙམ། །བྲམ་ཟེའི་ཆོམས་དང་སྦྱེ་མཆེད་ནི།།[༥༡]

བརྟག་ཉིས་སྟོན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། །གཅིག་པུར་གསུངས་དང་རྣམ་ཤེས་དུག།

ཡིད་ཀྱི་སྦྱེ་མཆེད་ཡིན་གསུང་བྱིར། །ཤེས་ཀྱན་ཡིད་ཤེས་གཅིག་པུར།།[༥༢]

འདི་བྱང་སེམས་གཅིག་པུར་སྒྲ་བའི་འདོད་སྦྱར་དུ་བཤད་དོ། །དེ་ཡང་བྲམ་ཟེའི་ཆོམས་
ལས། རིང་དུ་འགོ་བ་གཅིག་པུ་རྒྱ། །གདུལ་བར་དཀའ་བའི་སེམས་འདུལ་བྱེད། །དེ་ནི་བྲམ་ཟེ་ངས་
བཤད་དོ།^{༥༡} །ཞེས་གཅིག་པུ་རྒྱ་ཞེས་སེམས་དེ་གཅིག་པུར་གསུངས་པ་དང་། མདོ་ལས་ཀྱང་རྣམ་
པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་དུག་ནི་ཡིད་ཀྱི་སྦྱེ་མཆེད་དོ།^{༥༢} །ཞེས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དུག་གི་ཡུལ་
ནི་ཡིད་ཀྱིས་སྦྱང་ཞིང་ཡིད་ནི་འདི་དག་གི་སྟོན་པའོ། །ཞེས་འབྱུང་བའི་བྱིར་ཡིད་ཤེས་གཅིག་ཉིད་རྟེན་
དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་སོ་སོ་ལ་རྒྱ་བ་རྣམ་ཤེས་སོ་སའི་མིང་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན་ཁང་
པ་བྲུ་ག་མང་པོ་ཡོད་པ་རུ་མར་མེ་གཅིག་བཏེག་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཐེག་ཆེན་བསྟན་པར། །ཁ་
ཅིག་ནི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་རྟེན་དེ་དང་དེ་ནས་འབྱུག་པ་ནི་དེ་དང་དེའི་མིང་ཐོབ་སྟེ་
སེམས་པ་ལུས་དང་ངག་གི་ལས་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ་སྟེ་མོ། །རྟེན་ཐམས་ཅད་དུ་འབྱུང་བ་ན་སྒྲ་
ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པས་གཉིས་སུ་སྒྲུང་བ་འབྱུང་སྟེ་དེ་དོན་ཙམ་དུ་སྒྲུང་བ་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྒྲུང་བའི་
བྱིར་རོ། །གཞུགས་ཅན་ཀྱི་ཁམས་ན་ནི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལུས་ལ་གནས་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ལས་
གཞན་པའི་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་ལུས་ལ་སྒྲུང་བ་བཞིན་དུ་གནས་ཐམས་ཅད་དུ་འང་རེག་བྱ་ལ་འཛིན་
པར་སྒྲུང་བའང་འབྱུང་ངོ་། །འདིར་ཚོགས་སུ་བཅད་པ། གང་ཞིག་ལུས་མེད་ཡུག་གནས་ཤིང་། །རིང་
དུ་འགོ་ལ་གཅིག་པུ་རྒྱ། །གདུལ་བར་དཀའ་བའི་སེམས་འདུལ་བྱེད། །དེ་ནི་བྲམ་ཟེ་ངས་བཤད་
དོ།^{༥༣} །ཡང་དབང་པོ་ལྟ་བུ་འདི་དག་གི་སྟོན་ཡུལ་གྱི་ཡུལ་ནི་ཡིད་ཀྱིས་སྦྱང་སྟེ་ཡིད་ནི་འདི་དག་གི་
རྟོག་པའོ་ཞེས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།^{༥༤} །ཡང་སྦྱེ་མཆེད་བརྟག་ཉིས་པ་བསྟན་པ་ལས་རྣམ་པར་

ཤེས་པའི་ཚོགས་དྲུག་ནི་ཡིད་ཀྱི་སྒྲིམ་ཆེད་དོ་ཞེས་རི་རྒྱུད་དུ་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།^{༡༧༠} །ཞེས་སོ།།

གཟུགས་ཅན་གྱི་ཞེས་པ་ནས་སྤང་བ་ཡང་འབྱུང་ཞེས་པའི་བར་གྱི་དོན་ནི།^{༡༧༡} ཡིད་ཤེས་
དེ་ལས་གཞན་པའི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལྔ་པོ་རྣམས་ལུས་ལ་གནས་པ་སྟེ་དབང་པོ་དེ་དག་ལ་ཕན་
པ་དང་གཞོད་པ་བཞིན་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཁམས་ན་ཡིད་ཤེས་ལུས་ལ་གནས་པས་དེའི་སྤྱིང་བ་ལུས་
ཀྱི་འང་ཡིན་ཅིང་ལུས་ཀྱི་གནས་ཐམས་ཅད་དུ་རེག་བྱ་ཕྱི་ཡང་སོགས་ལ་འཛིན་པར་ཡང་སྤང་ཞེས་
པའོ། །རྣམ་པ་གཉིས་སུ་སྤང་ཞེས་པ་ཡིད་ཤེས་དེའི་ཆ་གཅིག་ནི་དོན་ཅམ་དུ་སྤང་ཞིང་རེགས་ལ་ཞེན་
ཅིང་རྟོག་པ་མེད་ལ་ཆ་གཅིག་ནི་དོན་དུ་སྤང་བ་ལ་ཞེན་ཅིང་རྟོག་པས་ན་ཡིད་ཤེས་ཀྱང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རྟོག་མེད་ཁོ་ནར་འགྱུར་བའི་སྒྲིམ་ཆེད་ཅེས་པའི་དོན་ཏོ། །ཁུངས་གཉིས་པར་སྟོན་པ་ཞེས་པ་ནི་ཡིད་ཀྱི་
དབང་གིས་འགྱུར་པའི་དོན་ནོ།།

གཉིས་པར་དེ་དག་ག་པ་ནི།

ལུང་དོན་གཞན་དུ་ལྟས་ཕྱིར་དང་། །དབང་ཤེས་ཀྱིས་ཀྱང་ལྟོག་གྱུར་དང་།།

འདས་དང་མ་འོངས་འཛིན་འགྱུར་ཕྱིར། །ཚོགས་གཅིག་འདོད་པ་མུན་སྒྲུལ་ལོ།།^[༡༧]

རེ་ཞིག་ལུང་ལས་རྣམ་ཤེས་གཅིག་ཏུ་མི་འགྱུར་སྟེ་འདི་ལྟར་གཅིག་ཏུ་རྒྱུ་ཞེས་པ་ཡིད་ཤེས་
ཁོ་ན་ལ་དགོངས་ཤིང་དབང་པོ་ལུང་སྒྲིམ་ལུ་ལ་ལ་ཡིད་རྒྱུ་བ་དང་ཡིད་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྟོན་པར་
གསུངས་པ་ནི་རིམ་པ་ལྟར་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པས་ཚོས་ཐམས་ཅད་འཛིན་པ་དང་། ཡིད་ཤེས་ཀྱི་མཐུས་
དབང་ཤེས་ལུ་ལ་འཇུག་པ་ཡོད་པ་དང་དེ་དག་ལུ་ལ་མི་འཕྲོ་བར་ནང་དུ་སྤྱད་པ་ཡང་ཡིད་ཤེས་
ཀྱི་རྟུས་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཚོགས་དྲུག་ཡིད་ཀྱི་སྒྲིམ་ཆེད་དུ་གསུངས་པ་སྒྲིམ་ཆེད་
བཅུ་གཉིས་སུ་བྱེད་པ་ལ་སྒྲིམ་ཆེད་གཞན་དུ་གཞག་ཏུ་མེད་པས་དེར་བཤད་ཀྱི་ཡིད་ཤེས་སུ་སྟོན་པ་མ་
ཡིན་ཏེ་ཡིད་དང་ཡིད་ཤེས་གཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

རིགས་པས་ཀྱང་མི་འགྱུར་སྟེ། གལ་ཏེ་གཅིག་ན་དབང་ཤེས་ཀྱིས་ཀྱང་ལྟོག་གྱུར་རྟགས་
ལས་དཔོག་པ་དང་། འདས་མ་འོངས་འཛིན་པ་སྤྱིད་པར་འགྱུར་ཏེ་ཡིད་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་
ཡིད་ཤེས་ཀྱང་རྟོག་མེད་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཏེ་དབང་ཤེས་དང་རྣམ་གཅིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅི་སྟེ་དེ་གཅིག་
ཀྱང་དོན་ཅམ་དུ་སྤང་བ་དང་ཞེན་ཅིང་རྟོག་པའི་ཆ་གཉིས་ཡོད་ཅེས་མ་བཟོད་དམ་ཞེ་ན། ཆ་གཉིས་

ཀྱང་ཡིན་ལ་རྫས་གཅིག་ཕྱ་ཡང་ཡིན་པ་འདི་ནི་ལྷ་རྣམས་དགའ་བར་བྱེད་གི་དོན་གཤམ་པ་ནི་མ་ཡིན་
ནོ། །ཚོགས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་འདི་ཐེག་བསྐྱས་སུ་དངོས་སུ་མ་བཞག་ཀྱང་ཚོགས་བརྒྱད་བསྐྱབ་པ་
ཉིད་འདི་བཞག་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་སྒྲུར་དུ་འདིའི་འགྲེལ་པར་མ་བཞག་མོད་འོན་ཀྱང་གོང་དུ་ཡིད་
གཤམ་གི་རྟེན་གི་སྟོང་གི་གཞུགས་སུ་འདོད་པ་བཞག་པ་འདིའི་ཡང་དགག་པའོ།

རྣམ་གཤམ་བརྒྱད་ལས་གྲངས་མང་བ་དང་ཉུང་བར་སྒྲུབ་པ་ལ་ལུང་རིགས་གི་གཞོད་པ་ཡོད་པ།

དེ་ཕྱིར་ཡིད་ཆེས་ལུང་རིགས་གིས། བྲུབ་པ་རྣམ་གཤམ་བརྒྱད་ཡིན་ཕྱིར།

གསང་བའི་གནས་ལ་མི་ཞུས་པའི། མཁས་པས་བརྒྱད་ཉིད་འདོད་པར་བྱ།།[༡༧]

དེ་བཞིན་གཤམ་པའི་གནས་ཟབ་མོ་ཀུན་གཞི་དང་། རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གི་ལྷ་བ་ལ་
མི་སྒྲག་པའི་མཁས་པ་རྣམས་གིས་ཚོགས་བརྒྱད་ཉིད་དུ་འདོད་པར་བྱའོ།

ཡིད་དང་ཀུན་གཞིའི་དཀའ་གནས་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་
བྱ་བ་ལས་རྣམ་གཤམ་གཅིག་ཕྱར་འདོད་པ་དགག་པ་སྟེ་ལེའུ་བཞི་པའོ། །

གཞན་གི་ངལ་བརྒྱས་འབད་ཀྱང་གིན་ཏུ་རྟོགས་དཀའི་གནས། རི་བཞིན་རྟོགས་མ་ཅུས་
པ་ཡིད་དང་ཀུན་གཞིའི་གནས། སྒྲུ་མཆེད་གཞུང་དང་དེ་འགྲེལ་དགོངས་པ་རི་ལྷ་བཞིན། སྒྲུ་མའི་དྲིན་
གིས་ངས་འདིར་མ་འདྲེས་རྫོགས་པར་བཀོད། ལན་མང་ཐོས་པས་ཆོག་ཙམ་གཤམ་གྱུར་ཅིང་། འདོད་
པ་རིམ་པས་ཁ་ཏོན་བྱང་པ་ཅན། ཡི་གེ་ཙམ་གིས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་ཡི། མཁས་པའི་གཞུགས་ཅན་
རྣམས་མགྱུ་དཀའ་མོད། བྲུབ་པའི་གསུང་དང་གིང་རྟ་ཆེ་རྣམས་གི། གཞུང་ལུགས་འབྲེད་ལ་གཞན་
དྲིང་མི་འཛིག་ཅིང་། ལུན་སྒྲུལ་བད་ཡིས་སློ་གོས་མ་དཀྱགས་པའི། མཁས་པས་མཁས་པའི་ཡིད་
རབ་འཕྲོག་པར་བྱེད། རྒྱ་ཆེན་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བྱ་ཡི། རྣམ་རིག་གཞུང་ལ་སྒྲུངས་གྱུར་པ། རྟེན་གཤམ་
ནི་རྣམ་བཤད་འདི།^{༡༧} གཞུ་སློམ་རིགས་དང་མི་རིགས་དབྱེད། གལ་ཏེ་རིགས་པ་ལྷ་ན་སྒྲང་། སྒྲ་
ཞིང་སྒྲ་ལ་བདག་འདྲའི་སློ། འབྲུལ་མི་སྤྲིད་པ་མ་ཡིན་ཕྱིར། ཅི་སྟེ་མིན་ན་གཞན་དུ་གིས། རྟེན་ལས་
ཐོབ་པའི་རབ་དཀར་དགའ་བའདི། འདི་དང་ཕྱི་མ་ཀུན་ཏུ་མི་ཟད་གཏེར། གཏེར་ཆེན་བུམ་བཞིན་
དཔག་མེད་ཡོན་ཏན་དག རྟེན་དང་མ་དག་འགྲོ་ལ་སྒྲུལ་གྱུར་ཅིག གཞན་ཡང་སྒྲེ་ཞིང་སྒྲེ་བ་ཐམས་

ཡིད་དང་ཀུན་གཞིའི་དཀའ་གནས་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་མི་
འཕྲོགས་པའི་མཁའ་མཁེད་རབ་དང་ཐུགས་རྗེ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་མངའ་བས་གདུལ་བྱ་བ་བྲལ་ལས་འདས་པའི་ཐར་པའི་ལམ་
གསལ་བར་མཛད་པ་དོན་གྱི་སྤྲད་ཏུ་མཚན་ནས་སྒྲོམ་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་ཞབས་ཀྱི་རྩལ་སྦྱོབས་ལོན་ཅིང་།
ཆོ་རབས་དུ་མར་ཆོགས་གཉིས་སྐབས་པོ་ཆེ་བསྒྲུན་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་ལལ་མོ་ཆེ་མཐོང་བ་ཙམ་
གྱིས་སྤྲུགས་སུ་རྒྱ་ཅིང་གྲུབ་པའི་གསུང་གི་མཛོད་གྱིས་གཙུག་པ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཟབ་མོའི་དོན་ལ་ཤེས་ན
ས་ཐེ་ཆོམ་བསལ་བ་ཆོས་ཀྱི་སྦྱར་ལུན་ཆེན་པོ་ཡེད་མདའ་བ་གཞོན་ཏུ་སྒྲོ་གྲོས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་པད་མོ་གྲུས་པས་བསྟེན་ན
ས་རྒྱལ་པའི་གསུང་གི་ཕྱོགས་ཡེད་དོན་ལ་སྒྲོའི་འཕྲུག་པ་ཅུང་ཞེག་སད་པ་གར་མདོ་སྐྱད་པ་རྗེ་སྦྱོང་གསུམ་པ་སྒྲོ་བཟང་
བྲགས་པས་མཁས་ལ་གྲུབ་པ་བརྟེས་པའི་དམ་པ་དུ་མས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་ཤིང་གངས་ཡེད་མོད་པ་ནམས་ཀྱི་དོ་རྗེའི་
གདན་དཔལ་ལུན་ས་སྦྱའི་ཆོས་གྲུ་ཆེན་པོར་སྦྱར་བ་འདིས་བསྟན་པ་དང་སེམས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་ཡན་ཐོགས་
པར་གྱུར་ཅིག།

༡༡༡། །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ཚུལ་རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྡེ་མ་ཚིག་ རིན་པོ་ཆའི་སྤྱིང་བ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན།

༡༡༡། །ན་མོ་གུ་རུ་མཆོ་ལྷོ་ཡ། །མགོན་པོ་ཐམས་ཅད་མཁའ་པ་ཡི། །ཞབས་ཀྱི་བསྐྱོར་ཕྱག་བྱས་ཏེ།
།སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཀྱི་ཚུལ། །ཆོས་མངོན་གཞུང་བཞིན་བྲི་བར་བྱ། །འཁོར་འདས་སྒྲིན་
ཡོན་མ་ལུས་པ། །སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས། །བྱུང་པའི་གསུང་རབ་ལས་བཤད་པས། །སློ་གྲོས་
རྣམ་དཔྱོད་ཅན་རྣམས་ཀྱིས། །སེམས་ཀྱི་གསང་འདི་ཤེས་པ་གཙུགས།།

སེམས་བཤད་པ།

དེ་ལ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས། །སེམས་ནི་གཙོ་བོ་རྣམ་རིག་སྟེ། །མིག་དང་ན་བ་སྒྲ་
དང་སྟེ། །ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག་ཅེས་བཤད་དོ། །དྲུག་པོ་དེ་ཡི་ནང་ན
ས་ཀྱང་། །ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་གཙོ་བོ་སྟེ། །སློ་ལྡེ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས། །ཡུལ་ལ་སློ་དང་བསྐྱུ་བ་
དང་། །ཡུལ་གྱི་སྐྱུ་རིས་འབྱེད་པ་དང་། །བཟང་ངན་ལེགས་ཉེས་དཔྱོད་པ་དང་། །ཕན་གཞོན་སྤང་དོར་
བྱེད་པ་དང་། །ཀླན་རྟོག་པར་གྱིས་ལས་ཀྱི་གཞུགས། །རྣམ་མང་འབྲི་བའི་བྱེད་པོ་ནི། །ཡིད་སློ་འདི་
ཉིད་ཡིན་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཚོགས་དྲུག་པོ། །དེ་དག་སོ་སོར་ཉར་ལེན་དང་། །བདག་རྒྱུན་
དམིགས་པའི་རྒྱུན་དག་ལས། །རང་རང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྟན་དུ། །རི་ལྟར་སྒྲེ་བའི་ཚུལ་དག་དང་། །ཟག་
བཅས་ཡུལ་གྱི་བྱེད་པར་ལས། །སིམ་གདུང་བར་མར་འགྱུར་བ་དང་། །ཀླན་སློང་བསམ་པའི་བྱེད་པར་
ལས། །ཀླན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་བྱུང་གི་ །ཕྱོགས་དང་ལུང་མ་བསྟན་དག་ནི། །གང་དང་གང་དུ་འགྱུར་
བ་དང་། །འཁྱུལ་རྒྱས་བསྐྱོད་དང་མ་བསྐྱོད་ལས། །ཡང་དག་པ་དང་ལྟར་སྒྲུང་གི་ །དབྱེ་བ་རི་ལྟར་ཡོད་
པ་རྣམས། །ཆོས་མངོན་གཞུང་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ། །ཕྱི་རོལ་གཞུང་དོན་ཡོད་མེད་དང་། །ལས་ཀྱི་བག་

ཆགས་བསྐྱོ་བའི་གཞིར། གྲུན་གཞི་འཛོག་དང་མི་འཛོག་པའི། རྒྱལ་སོགས་གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་གི། ཐུན་མོང་མིན་པའི་དཀའ་གནས་རྣམས། ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་རྣམ་པ་གཉིས། རྗེས་འབྲང་བཅས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་། འཇམ་མགོན་སྤྱོད་མའི་མན་ངག་ལ། ཞིབ་ཏུ་སྒྲུངས་ནས་ཤེས་པར་བྱ།

སེམས་བྱུང་བཤད་པ།

སེམས་བྱུང་ཞེས་བྱ་སེམས་ཀྱི་འཁོར། སེམས་དང་མཚུངས་ལྡན་ལྡན་ཅིག་གོ། སེམས་བྱུང་ལྟ་བུ་རྩ་གཅིག་སྟེ། གྲུན་འགོ་ལྟ་དང་ཡུལ་ངེས་ལྟ། དག་བ་རྣམ་པ་བཅུ་གཅིག་དང་། རྩ་ཉོན་བྱུག་དང་ཉེ་ཉོན་ནི། ཉི་ཤུ་གཞན་འགྱུར་བཞི་རྣམས་སོ། དེ་དག་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་ནི། མངོན་པའི་གཞུང་བཞིན་བརྗོད་པར་བྱ།

གྲུན་འགོ་ལྟ།

ཚོར་བ་འདུ་ཤེས་སེམས་པ་དང་། རེག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་རྣམས་ལ། སེམས་བྱུང་གྲུན་འགོ་ལྟ་ཞེས་བཤད། ཚོར་བ་ཞེས་བྱ་མྱོང་བ་སྟེ། ལས་ནི་གང་དང་གང་བསགས་པའི། རྣམ་སྤྲིན་འབྲས་བུ་མྱོང་བའོ། ཚོར་ལ་ལུས་ཚོར་སེམས་ཚོར་གཉིས། དབང་ཤེས་འཁོར་དུ་བྱུང་བ་ཡི། ཚོར་བ་རྣམས་ནི་ལུས་ཚོར་དང་། ཡིད་ཤེས་འཁོར་དུ་བྱུང་བ་ཡི། ཚོར་བ་རྣམས་ནི་སེམས་ཚོར་རོ། ལུས་ཚོར་སེམས་ཚོར་གཉིས་ཀ་ལ། དབྱེ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་གསུམ་སྟེ། ཚོར་བ་བདེ་སྤྱད་བཏང་སྒྲོམས་སོ། གཞན་ཡང་དབྱེ་བ་རྣམ་མང་ཞིང་། ཟང་ཟིང་དང་བཅས་ཚོར་བ་དང་། ཟང་ཟིང་མེད་པའི་ཚོར་བ་སོགས། བྱུང་པར་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ། སེམས་བྱུང་འདུ་ཤེས་ཞེས་བྱ་བ། ཡུལ་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི། མཚན་མ་འཛིན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཐ་སྙད་འདོགས་པར་བྱེད་པའོ། བྱ་བ་གང་དང་གང་བྱེད་ཀྱང་། འདི་དང་འདི་ནི་འདི་འོ་ཞེས། འདུ་ཤེས་ཞུགས་ནས་བྱེད་པས་ན། འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་། འདུ་ཤེས་འབྱུལ་དང་མ་འབྱུལ་སོགས། བྱུང་པར་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་དགོས་སོ། སེམས་བྱུང་སེམས་པ་ཞེས་བྱ་བ། གཙོ་བོ་སེམས་ནི་དབང་མེད་དུ། ཡུལ་ལ་གཡོ་ཁིང་སྒྲུལ་བྱེད་པའོ། སེམས་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་སུ་བཤད། ལས་ལ་དབྱེ་བ་རྣམ་གསུམ་སྟེ། དག་བའི་ལས་དང་མི་དགའི་ལས། ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ལས་གསུམ་སོ། གཞན་ཡང་དབྱེ་བ་རྣམ་གསུམ་སྟེ། བསོད་ནམས་བསོད་ནམས་མིན་པ་དང་། མི་གཡོ་བ་ཡི་

ལས་གསུམ་མོ། །སེམས་ནི་ཡུལ་ལ་འབྲོ་བ་ནི། །སེམས་བྱུང་འདི་ཡི་མཐུས་བྱེད་ཅིང་། །ལུས་ངག་ལས་
ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །སེམས་བྱུང་འདི་ཡིས་སྦྱེད་པར་གསུང་། །རེག་པ་ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་།
འདུས་ནས་ཡུལ་ནི་གཙོད་པའོ། །རེག་པ་དེ་ལ་དབྱེ་ན་ནི། །མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ནས། །ཡིད་གྱི་
འདུས་ཏེ་རེག་པ་འེབ་པ། །རེག་པ་རྣམ་པ་དྲུག་པའདད་དོ། །རྣམ་ཤེས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ན། །ཡིད་དུ་
འོང་དང་མི་འོང་སོགས། །སེམས་བྱུང་འདི་ཡིས་ཡོངས་གཙོད་ཅིང་། །ཆོར་བ་གང་དང་གང་སྦྱེ་བ།
འདི་ཡི་སྐྱེན་གྱིས་སྦྱེ་བས་ན། །འདི་ཡང་རྒྱ་ཆེ་ཆོག་སྟེ་དཀའ་ལྡོག་གསུམ། །སེམས་བྱུང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི།
གཙོ་སེམས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ན། །དམིགས་པ་བྱེ་བྲག་ལ་གཏོད་པའོ། །དེ་ལྟར་སེམས་བྱུང་ལྔ་པོ་འདི།
སེམས་གྱི་འཁོར་དུ་དུས་ནམ་ཡང་། །འབྲལ་མི་རུང་དུ་འབྲུང་བས་ན། །སེམས་བྱུང་ལྔ་པོ་འདི་ལ་ནི།
ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་ཞེས་བཤད་དོ།

ཡུལ་ངེས་ལྔ།

ཡུལ་ངེས་ལྔ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། །འདུན་པ་མོས་པ་དྲན་པ་དང་། །ཏིང་འཛིན་ཤེས་རབ་རྣམ་ལྔ་འོ།
འདུན་པ་འདོད་པའི་དངོས་པོ་ལ། །དོན་དུ་གཉེར་བར་བྱེད་པའོ། །འདོད་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་།
ཟང་ཟིང་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་། །ལྟ་བུ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་། །གྲོལ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་སོགས། །
དོན་གཉེར་འདུན་པ་མཐའ་ཡས་སོ། །མོས་པ་རི་ལྟར་ངེས་པའི་དོན། །དེ་བཞིན་ཁོ་ནར་འཛིན་པའོ།
སེམས་ཅན་ཁམས་ནི་མཐའ་ཡས་པས། །མོས་པ་མི་འདྲ་མཐའ་ཡས་སོ། །དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཐམས་
ཅད་གྱི། །རྩ་བ་མོས་པར་བྱུང་བས་གསུངས། །དེ་ཕྱིར་འདི་རྒྱལ་ཤེས་པ་གཙུག་། །དྲན་པ་འདྲིས་པའི་
དངོས་པོ་ལ། །སེམས་གྱི་བརྗོད་པ་མེད་པའོ། །དྲན་པ་ཉམས་པས་ཆོས་ཀུན་འཛིག་ །དགེ་བའི་ཆོས་
ནི་གང་སྦྱུང་ཀྱང་། །དྲན་པ་བསྐྱེད་ནས་སྦྱུང་དགོས་ཤིང་། །བྱུང་པར་ཞི་ལྟག་གིས་བསྐྱུས་པའི། །ཏིང་
འཛིན་གང་དང་གང་སྦྱུང་བ། །དྲན་པའི་མཐུ་ཉིད་ལ་ལྟོས་པས། །འདི་རྒྱལ་ཤེས་པ་གིན་ཏུ་གཙུག་།
ཏིང་འཛིན་དམིགས་པ་གང་རུང་ལ། །སེམས་ནི་རྩེ་གཙུག་པ་ཉིད་དོ། །དགེ་བའི་དམིགས་པར་སེམས་
རྩེ་གཙུག་ །ཡུད་ཅམ་གནས་པ་ནས་བཟུང་སྟེ། །རྒྱལ་སྤྱི་རང་རྒྱལ་ཉན་ཐོས་གྱི། །ཏིང་འཛིན་མཐའ་
ཡས་གསུངས་རྣམས་དང་། །རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཏིང་འཛིན་སོགས། །ཏིང་འཛིན་བརྗོད་ལས་འདས་
ཡོད་ཅིང་། །ས་ལམ་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན་རྣམས། །ཏིང་འཛིན་མཐུ་ལས་སྦྱུང་དགོས་པས། །འདི་ཡི་
དམིགས་པའི་བྱུང་པར་དང་། །རྣམ་པ་དང་ནི་བྱེད་ལས་དང་། །རང་རང་ཁམས་དང་བསམ་པ་དང་།

བསྐྱེད་པའི་ཉམས་ལེན་བྱ་ཚུལ་སོགས། ཤིང་རྩ་ཆེན་པོའི་གཞུང་རྣམས་ལ། ཞིབ་ཏུ་སྒྱུངས་ནས་ཤེས་
 པར་བྱ། ཤེས་རབ་བརྟག་པར་བྱ་བ་ཡི། ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་དོ། ཤེས་རབ་ཆོས་ཀྱན་བཏུ་
 བའི་མིག་ཤེས་རབ་ཐེ་ཆོམ་དྲ་བ་དང་། འཆིང་བ་གཙོད་པའི་མཆོན་ཆ་མཆོག་མདོར་ན་མཐོང་དང་
 མ་མཐོང་བའི། ཡོན་ཏན་ཀྱན་གྱི་རྩ་བར་གསུང་། དེ་ཕྱིར་སློ་ལྷན་རྣམས་ཀྱིས་ནི། རྣམ་འབྱེད་ཤེས་
 རབ་རྒྱས་བྱའི་ཕྱིར། ཐབས་ཚུལ་ཀྱན་གྱིས་འབད་པར་བྱ། སེམས་བྱུང་ལྔ་པོ་འདི་ཡིས་ནི། ཡུལ་གྱི་
 རྒྱད་པར་རེ་བཟུང་ནས། འདྲིན་ཅིང་ཡུལ་རྣམས་སོ་སོ་རུ། དེས་པས་ཡུལ་དེས་ཞེས་བརྗོད་དོ། །
 དེའྲུང་སེམས་བྱུང་དེ་དག་ནི། ཡུལ་ནི་གྲུབ་དང་མ་གྲུབ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་མ་ལོག་དང་། ཡང་
 དག་པ་དང་ལྷར་སྣང་དང་། ཀྱན་སློང་བསམ་པའི་རྒྱད་པར་དང་། གྲོགས་དང་སྦྱོར་བའི་སྟོབས་དག་
 ལས། ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་བྱང་གི། རྩོགས་ནི་གང་དུ་འབྱུང་བ་སོགས། རྒྱད་པར་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་
 དགོས་སོ། །

དགེ་བ་བརྩུག་ཅིག

དགེ་བ་བརྩུག་ཅིག་འདི་ལྟ་སྟེ། འད་དང་ངོ་ཆ་ཁྲེལ་ཡོད་དང་། མ་ཆགས་མི་སྣང་གཉི་ལྷན་
 མེད། བརྩོན་འགྲུས་ཤིན་སྒྱུངས་བག་ཡོད་དང་། བཏང་སྟོམས་མི་འཆོ་བ་རྣམས་སོ། འད་པ་ལ་ནི་
 གསུམ་ཡོད་དེ། འད་དང་ཡིད་ཆེས་མདོན་འདོད་དོ། འད་པོ་དང་བའི་དད་པ་ནི། འདྲོན་མཆོག་
 གསུམ་དང་སྒྲ་མ་སོགས། ཡོན་ཏན་ཅན་གྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས། བསམས་ནས་སེམས་ནི་དང་བའོ། །
 གཉིས་པ་ཡིད་ཆེས་དད་པ་ནི། གསུང་རབ་དགོངས་འབྲེལ་བཅས་པ་དང་། དེ་དོན་ལས་འབྲས་ཚུལ་
 སོགས་ལ། བསམས་ནས་ཡིད་ཆེས་རྟེན་པའོ། གསུམ་པ་མདོན་འདོད་དད་པ་ནི། ཀྱན་ནས་ཉོན་
 མོངས་རྣམ་བྱང་གི། རྩོགས་རྣམས་བསམས་པས་དེས་རྟེན་ནས། ཐར་ལམ་འབྲས་བྱར་བཅས་པ་
 སོགས། དེས་པར་ཐོབ་པར་འདོད་པའོ། སེམས་བྱུང་ངོ་ཆ་ཤེས་པ་ནི། རང་ཉིད་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་
 བས། ཉེས་སྟོང་རྣམས་ལ་འདྲོམ་པའོ། ཁྲེལ་ཡོད་སྟོན་པ་སྒྲ་མ་སོགས། གཞན་དག་རྒྱ་མཚན་དུ་
 བྱས་ནས། ཉེས་སྟོང་རྣམས་ལ་འདྲོམ་པའོ། ཆགས་པ་མེད་པ་སྲིད་པ་ལ། ཡིད་འབྱུང་ཞེན་པ་ལོག་
 པའོ། ཞེ་སྣང་མེད་པ་སེམས་ཅན་སོགས། ཞེ་སྣང་སྟེ་བའི་ཡུལ་རྣམས་ལ། ཀྱན་ནས་མཉར་སེམས་
 མི་སྟེ་བའོ། སེམས་བྱུང་གཉི་ལྷན་མེད་པ་ནི། རྟེན་འབྲེལ་བདེན་པ་བཞི་ལ་སོགས། ཤེས་པར་བྱ་
 བའི་གནས་རྣམས་ལ། རྟོངས་པའི་ལུས་སྣང་བ་མཆོག་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་པོ། བརྩོན་

འགྲུལ་དགེ་ལ་སྒྲོ་བའོ། ཤིན་ཏུ་སྤྱད་ས་པ་ལུས་སེམས་ཀྱི། གནས་ངན་ལེན་ནི་ཡོངས་དག་ནས། དག་
བའི་སྒྲོར་བ་ཐམས་ཅད་ལ། ལུས་སེམས་ལྡང་བ་ཡང་བའོ། བག་ཡོད་བརྩོན་འགྲུལ་ལ་གནས་ནས།
ཉོན་མོངས་ཉེས་པའི་ཚོགས་ཀྱན་ལས། སེམས་ནི་སྤྱད་བར་བྱེད་པའོ། བཏང་སྒྲོམས་བརྩོན་འགྲུལ་
ལ་གནས་ནས། རྩེ་གཅིག་བསམ་གཏན་འཕེལ་གྱུར་ཏེ། བྲིང་དང་རྟོག་པས་མི་གཞོད་པར། སེམས་
གནས་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པའོ། མི་འཆོ་བ་ནི་སེམས་ཅན་ལས། ཀྱན་ནས་མནར་སེམས་མི་སྐྱེ་བར།
བརྩེ་བར་བྱེད་པའི་བཟོད་པའོ།

དད་པ་ཡོན་ཏན་ཀྱན་གྱི་གཞི། དད་པ་མེད་པའི་སྐྱེ་བོ་ལ། དཀར་ཆོས་གང་ཡང་མི་སྐྱེ་སྟེ།
ས་བོན་མེ་ཡིས་ཚིག་པ་ལ། ལྷ་གུ་མི་སྐྱེ་བ་བཞིན་ནོ། མངོན་མཐོ་དང་ནི་ངེས་ལེགས་ཀྱི། གོ་འཕང་
གང་ཞིག་སྒྲུབ་ན་ཡང་། དད་པ་ཐེག་པའི་མཚོག་ཏུ་གསུང་། རྩོམ་ཤེས་དང་ཁྲེལ་ཡོད་ནི། ཉོན་མོངས་
ཉེས་པའི་ཚོགས་མ་ལུས། སྤྱོད་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་མཚོག་སྟེ། རྩོམ་ཁྲེལ་ཡོད་མེད་ན་ནི། ཉེས་
སྤྱོད་སྤྱོད་ཐབས་མེད་ཕྱིར་རོ། ཉོན་མོངས་དྲུག་གསུམ་སྤྱོད་བཞི། གསུང་རབ་ཀྱན་གྱི་སྤྱིང་པོའི་དོན།
ཉམས་ལེན་གནད་ཀྱི་དོན་པོ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་སྤྱང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་དང་། བཞི་སྟོང་གསུངས་པ་ཐམས་ཅད་
ནི། དྲུག་གསུམ་གཉེན་པོར་གསུངས་ཕྱིར་རོ། བརྩོན་འགྲུལ་ཡོན་ཏན་ཀྱན་གྱི་རྒྱ། བརྩོན་འགྲུལ་ཅན་
གྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས། ཡར་ངོའི་རྒྱ་བ་བཞིན་དུ་འཕེལ། སྒྲོམ་ལས་ལེ་ལོ་ཅན་རྣམས་ལ། དཀར་ཆོས་
འཕེལ་བ་མེད་པར་གསུང་། བག་ཡོད་འཆི་མེད་བདུད་རྩི་འུགས། བག་མེད་པ་ནི་རན་འགོར་
ལྷང་། བག་མེད་ཉོན་མོངས་དག་ཡིས་འཛོམས། བག་ཡོད་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིང་པོར་གསུང་། བཏང་སྒྲོམས་
ཤིན་ཏུ་སྤྱད་ས་པ་ནི། ཐེག་པ་གསུམ་གའི་མུར་ལམ་སྟེ། ཐེག་གསུམ་འབྲས་བུ་གང་སྒྲུབ་ཀྱང་། ཞི་
ལྷག་གཉིས་ཀྱིས་སྒྲུབ་དགོས་ཤིང་། ཞི་ལྷག་ཉིང་འཛིན་ཐོབ་པ་ལ། བྲིང་རྟོག་གཡེང་བས་མི་གཞོད་
པར། སེམས་ནི་རྣལ་དུ་གནས་པ་དང་། སེམས་ལ་དབང་སྒྱུར་ཐོབ་དགོས་ཤིང་། རེ་ལ་ཤིན་སྤྱད་ས་
ཐོབ་དགོས་སོ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མི་འཆོ་བ། རྒྱལ་བའི་བརྟན་པའི་སྤྱིང་པོ་སྟེ། གཞན་ལ་འཆོ་
བ་བྱེད་པ་ནི། དགེ་སྤྱོད་མེན་ཞེས་བྲུབ་པས་གསུངས། ལྷར་བཅས་འགོ་བའི་མཚོད་པའི་གནས།
མཚན་དཔེས་སྒྲིམ་པའི་གཟུགས་སྒྲུ་ཡང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མི་འཆོ་བར། བཟོད་པའི་རྒྱ་ཡིས་
སྒྲུབ་པར་གསུང་། རེ་ཕྱིར་དགེ་བ་བརྟན་གཅིག་ནི། གསུང་རབ་ཀྱན་གྱི་སྤྱིང་པོའི་དོན། ཉམས་ལེན་
སྤྱིང་པོར་བསྐྱེས་པ་ཡིན། འདི་ནི་ཀྱན་སྤྱོད་བསམ་པ་སོགས། གོགས་གཞན་རྒྱུན་ལ་མི་སྒྲོམ་པར།

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་དག་བར་གསུང་། དག་བ་བརྩ་གཅིག་པོ་འདི་དག རོ་སོར་ནང་གསེས་དབྱེ་བ་དང་།
རྒྱད་ལ་ཇི་ལྟར་སྦྱེད་པ་སོགས། རྒྱད་ལྔ་མཁས་པའི་མན་ངག་ལས། ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་སོ།

ཙ་ཉེན་བྱག

ཙ་ཉེན་བྱག་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁོང་རྒྱལ་དང་། མ་རིག་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་
དང་། ལྟ་བུ་ཉེན་མོངས་ཅན་རྣམས་སོ། དེ་ལ་དང་པོ་འདོད་ཆགས་ནི། ཟག་བཅས་ཀྱི་ནི་ཡུལ་རྣམས་
ལ། ཡིད་འོང་རྣམ་པས་ཞེན་པའོ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་བྲག་མཐའ་ཡས་ཀྱང་། ཉེ་བར་བསྐྱེད་ན་ཁམས་
གསུམ་གྱི། འདོད་ཆགས་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་བཤད། ཁོང་ཁོ་སེམས་ཅན་ལ་སོགས་པ། གཞོད་སེམས་
སྦྱེ་བའི་ཡུལ་རྣམས་ལ། མི་བཟོད་ཀྱན་ནས་མནར་སེམས་པའོ། ཁོང་ཁོ་ཉི་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་དང་།
ཀྱན་ནས་མནར་སེམས་སྦྱེ་བའི་ཡུལ། བགྲང་ལས་འདས་པ་ཡོད་མོད་ཀྱང་། ཁང་ལ་གཞོད་སེམས་
འབྱུང་ཉེ་བའི། གཞི་ཡི་སྒྲོ་ནས་དགྲར་གསུངས་ཏེ། རང་དང་རང་གི་གྲོགས་དག་དང་། རང་གི་གཉེན་
ཀྱི་ཕྱོགས་རྣམས་ལ། འདིས་ནི་འདས་དང་ད་ལྟར་དང་། མ་འོངས་པ་ཡི་དུས་གསུམ་དུ། གཞོད་པ་
བྱས་དང་བྱེད་པ་དང་། བྱེད་པར་འགྱུར་ཞེས་དོགས་པ་དང་། རང་གི་དག་ཡི་ཕྱོགས་རྣམས་ལ།
འདིས་ནི་འདས་དང་ད་ལྟར་དང་། མ་འོངས་པ་ཡི་དུས་གསུམ་དུ། ཡན་པ་བྱས་དང་བྱེད་པ་དང་།
བྱེད་པར་འགྱུར་ཞེས་བསམས་ནས་ནི། ཀྱན་ནས་མནར་སེམས་སྦྱེ་བའོ། ང་རྒྱལ་ནོར་རམ་ཡོན་ཏན་
ནས། རིགས་སམ་དབང་ལྷག་ལ་སོགས་ལ། དམིགས་ནས་སེམས་ནི་ཁེངས་པའོ། ང་རྒྱལ་རྣམ་པ་
བདུན་བཤད་དེ། ང་རྒྱལ་ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ་དང་། ངའོ་སྟམ་པའི་ང་
རྒྱལ་དང་། ཁོང་མའི་ཡོན་ཏན་མ་ཐོབ་པར། ཐོབ་སྟམ་མའོན་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། ཟུང་ཟད་སྟམ་པའི་
ང་རྒྱལ་དང་། འོག་པའི་ང་རྒྱལ་དང་བདུན་ནོ། མ་རིག་པ་ནི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི། གནས་ལུགས་ལྟ་ལ་
མོངས་པའོ། མ་རིག་པ་ལ་གཉིས་ཡོད་དེ། ལས་འབྲས་ཚུལ་ལ་མོངས་པ་དང་། གནས་ལུགས་དོན་
ལ་མོངས་པའོ། ཐེ་ཚོམ་བདེན་པ་བཞི་སོགས་ལ། དམིགས་ནས་ཡིད་གཉིས་ཟ་བའོ། ལམ་ལ་འཇུག་
པར་མི་འདོད་དང་། ལམ་ནོར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་དང་། ལམ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་རྣམས། ཡང་དག་བདེན་
པ་མཐོང་བ་ལ། གོགས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་པར་གསུང་། ལྟ་བུ་ཉེན་མོངས་ཅན་ལ་ནི། དབྱེ་བ་རྣམ་པ་
ལྟ་བཤད་དེ། འཇིག་རྟ་དང་ནི་མཐར་ལྟ་དང་། ལྟ་བུ་མཚོག་ཏུ་འཇིན་པ་དང་། ཚུལ་བྱིམས་བརྟུལ་

ཞུགས་མཆོག་འཛིན་དང་། འཕྱོག་ལྟ་དང་ནི་རྣམ་ལྟོ། འདི་ལ་དང་པོ་འཛིན་ལྟ་ནི། འཁྱེད་ལེན་ཕུང་པོ་
ལ་དམིགས་ནས། འང་དང་ང་ཡིར་འཛིན་པའོ། འཛིན་ལྟའི་བྱེ་བྲག་མཐའ་ཡས་ཀྱང་། འདམིགས་པའི་
སྒྲོ་ནས་ཉི་ཤུ་སྟེ། འཕུང་པོ་ལྟ་པོ་རེ་རེ་ལ། འང་དང་ང་ཡིར་འཛིན་པའི་ཚུལ། རྣམ་པ་བཞི་བཞིར་བྱེ་བས་
ན། འཛིན་ཆོགས་ལྟ་བ་ཉི་ཤུའོ། མཐར་ལྟ་འཛིན་ལྟའི་གཟུང་ཡུལ་ལ། འདམིགས་ནས་རྟག་ཆད་ལྟ་
བའོ། འདི་ལ་དབྱེ་ན་དངོས་ཟིན་ལྟར། རྟག་ལྟ་དང་ནི་ཆད་ལྟའོ། ལྟ་བ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་ནི། འཛིན་
ལྟ་མཐར་ལྟ་ལོག་ལྟ་གསུམ། གང་རུང་ལ་དམིགས་སྒྲོམ་པ་འཇམ། ལྟ་བ་པོ་ཡི་ཕུང་པོ་ལ། འདམིགས་
ནས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའོ། ཚུལ་བྱིམས་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ནི། ལྟ་བ་དེ་དག་གང་རུང་གིས།
ཀྱན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ཚུལ་བྱིམས་དང་། གཡང་གཞི་འཆང་བ་ལ་སོགས་པ། ལུ་སྟེགས་ཅན་གྱི་
བརྟུལ་ཞུགས་ལ། འདམིགས་ནས་སྟོག་པ་འདག་པ་དང་། འདི་ལས་གྲོལ་བ་ཐོབ་པ་དང་། འདི་ཡིས་
འཁོར་བའི་གནས་དག་ལས། འཇམ་པར་འབྱིན་པར་ལྟ་བའོ། ལྟ་བ་ལོག་པར་ལྟ་བ་ལ། སྒྲོ་འདོགས་
པ་དང་སྐྱར་འདེབས་ཀྱི། འཕྱོག་པར་ལྟ་བ་མང་ཡོད་ཀྱང་། ཀྱན་གྱི་ནང་ནས་ཐ་ཆད་ནི། སྒྲོ་བ་སྟེ་
ལས་འབྲས་སོགས། མེད་པར་འཛིན་པའི་ལོག་ལྟའོ། ལས་འབྲས་མེད་པར་ལྟ་བ་འདིས། འགོ་
བའི་རྩ་བ་ཀྱན་བཅད་དེ། རྒྱུད་ལ་ཡོན་ཏན་གོང་མའི་ཆོགས། གང་ཡང་སྒྲེ་མི་རུང་དུ་བྱེད། འདི་ཕྱིར་
ལྟ་བ་འདིས་ཟིན་ན། འགོ་རྩ་ཆད་པར་མདོ་ལས་གསུངས། གཞན་ཡང་ལྟ་བ་མང་ཡོད་དེ། ལྟ་
བ་དུག་ཕུ་རྩ་བཞི་དང་། ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ལྟ་བ་ནི། བཅུ་བཞི་ལ་སོགས་མདོ་ལས་གསུངས། ལྟ་
བ་ལྟ་པོ་འདི་ཡི་ཡང་། རྩ་བ་འཛིན་ལྟ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། འཁྱེད་མོངས་སྒྲོན་རྣམས་མ་ལུས་པ། འཛིན་
ཆོགས་ལྟ་བ་ལས་བྱུང་བར། འཁྱེད་ཆེན་པོའི་གཞུང་རྣམས་ལས། ལན་ཅིག་མིན་པར་གསུངས་ཕྱིར་
པོ། འདི་ལྟར་ལྟ་བ་ལྟར་བྱེ་བས། འཁྱེད་མོངས་གཙོ་བོ་རྣམ་བཅུ་སྟེ། ལྟ་བ་ལྟ་དང་ལྟ་མིན་ལྟར། རི་
སྐད་བཤད་པ་དེ་བཞིན་ནོ།

གཞན་ཡང་རྩ་ཉོན་དུག་པོ་འདི། བག་ལ་ཉལ་དང་དམིགས་ཡུལ་དང་། ཚུལ་མིན་ཡིད་
བྱེད་རྒྱ་རྣམས་ལས། རི་ལྟར་སྒྲེ་བའི་ཚུལ་རྣམས་དང་། གང་ཞིག་གང་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ། མཚུངས་
ལྟར་འབྱུང་བ་ཡོད་པ་དང་། གང་ཞིག་གང་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ། མཚུངས་ལྟར་འབྱུང་བ་མེད་པ་དང་།
ལམ་ནི་གང་དང་གང་ཞིག་ལ། གང་དང་གང་གིས་བསྐྱིབས་པ་དང་། འདི་ལ་སོ་སོའི་གཉེན་པོ་དང་།
སྒྲི་ཡི་གཉེན་པོ་གང་ཡིན་དང་། གཅིག་གི་གཉེན་པོས་ཅིག་ཤོས་ལ། ཡན་གཞོད་རི་ལྟར་བྱེད་པ་

དང་། ལས་ནི་གང་དང་གང་གསོག་དང་། རྟེན་ལས་འབྲས་བྱ་གང་འབྲུབ་རྣམས། ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་
བྱ་དགོས་ཏེ། འདི་ལྟའི་ཚུལ་རྣམས་མ་ཤེས་ན། ཀླུན་འབྱུང་ལའོར་བའི་འཇུག་རིམ་དང་། རྟེན་ལས་
ལྟོག་པའི་ཚུལ་རྣམས་ལ། རེས་པ་རྟེན་ཐབས་མེད་ཕྱིར་རོ། ལྷན་ཏེན་བྱུག་པོ་འདི་དག་ནི། རྟོན་མོངས་
བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་པོ། ཀླུན་གྱི་ལྷ་བ་ཡིན་པས་ན། རྟོན་མོངས་བྱུག་པོ་འདི་དག་ལ། ལྷ་བའི་ལྷན་
མོངས་ཞེས་བརྗོད་དོ། བྱུག་པོ་དེ་ཡི་ནང་ནས་ཀྱང་། མ་རིག་པ་ཉིད་ལྷ་བ་སྟེ། ལའོར་བའི་ལྷ་བ་མ་
རིག་པར། གསུང་རབ་དགོངས་འབྲེལ་བཅས་པ་ལས། ལམ་ཅིག་མིན་པར་གསུངས་ཕྱིར་རོ།

ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ།

ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་འདི་ལྟ་སྟེ། ཁྲོ་དང་ཁོན་འཛིན་འཆབ་པ་དང་། འཛིག་པ་ཕྲག་དོག་སེར་སྣ་
སྟེ། གཡལ་རྒྱགས་རྣམ་འཛོལ་ཆ་མེད། ཁྲེལ་མེད་རྒྱགས་དང་གྲོད་པ་དང་། མ་དད་ལེ་ལོ་བག་མེད་
དང་། བརྗོད་ངས་ཤེས་བཞིན་མིན་པ་དང་། རྣམ་གཡེང་དང་ནི་ཉི་ཤུའོ། རྟེན་ལ་དང་པོ་ཁྲོ་བ་ནི།
ཁོང་ཁྲོ་འཕེལ་ཏེ་མནར་སེམས་ཀྱི། གཞི་ནི་ཉེ་བར་གནས་པ་ན། བརྗོད་པ་ལ་སོགས་བྱ་འདོད་
པའོ། ཁོན་དུ་འཛིན་པ་ཁོང་ཁྲོའི་རྒྱན། གཏོང་བར་མི་བྱེད་གཞོད་པ་དང་། གཞོད་ལན་བྱ་བར་འདོད་
པའོ། འཆབ་པ་རང་གི་ཉེས་པ་རྣམས། གཞན་ལ་མི་མཐོལ་སྤྲེལ་འདོད་པའོ། འཛིག་པ་ཁྲོ་དང་ཁོན་
འཛིན་གྱིས། ཀླུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་གཞན་དག་ལ། ཚིག་རྩུབ་སྤྲེལ་བར་འདོད་པའོ། ཕྲག་དོག་རྟེན་
བཀྲར་ལ་ཆགས་ནས། གཞན་གྱི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ། མི་བཟོད་ཁོང་ནས་འབྲུག་པའོ། སེར་སྣ་
རྟེན་བཀྲར་ལ་ཆགས་ནས། ཡོ་བྱད་དམ་དུ་འཛིན་པའོ། སྦྲུལ་རྟེན་དང་བཀྲར་སྟེ་ལ། ལྷག་པར་
ཆགས་པའི་དབང་གིས་ནི། ལོག་པའི་འཛོལ་བ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར། རང་ལ་ཡོན་ཏན་དེ་དང་དེ། མེད་
ཀྱང་ཡོད་པ་ལྟར་སྟོན་པའོ། ལོག་འཛོལ་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་བཤད་དེ། རྟེན་དང་བཀྲར་སྟེ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར།
ཚུལ་འཛོལ་དང་ནི་ཁ་གསལ་དང་། གཞོགས་སྟོང་ཐོབ་གྱིས་འཇུག་པ་དང་། རྟེན་པས་རྟེན་པ་
འཛོལ་བའོ། གཡལ་རྟེན་དང་བཀྲར་ལ་ཆགས་ནས། རང་གི་ཉོན་མོངས་ཉེས་སྟོན་རྣམས། གཞན་ལ་མི་
མདོན་པར་བྱེད་པའོ། རྒྱགས་པ་ལོངས་སྟོད་འཛོམ་པའོ། ལང་ཚོ་དར་ལ་བབ་པ་སོགས། རང་གི་
ཕུན་ཚོགས་ལ་དམིགས་ནས། དགའ་དང་ཡིད་བདེས་ཁེངས་པའོ། རྣམ་པར་འཛོལ་སེམས་ཅན་ལ།
སྟོང་རྗེ་མེད་པར་མཐོ་འཛོམ་པའོ། སེམས་བྱུང་ངོ་ཆ་མེད་པ་ནི། རང་ཉིད་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས།

ཉེས་པ་རྣམས་ལ་མི་འཛེམ་པའོ། །ཁྲེལ་མེད་སྟོན་པ་སྒྲ་མ་སོགས། །གཞན་དག་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས། །
 ཉེས་པ་རྣམས་ལ་མི་འཛེམ་པའོ། །དེ་གཉིས་གོ་སྒྲར་བཤད་ན་ནི། །བདག་ལྟ་བུ་སྒྲ་བ་སྒྲངས་པ་ཡིས། །
 ཉེས་པ་བྱེད་པ་མི་རུང་ཞེས། །བསམས་ནས་ཉེས་སྟོད་ལ་འཛེམ་པ། །རྩི་ཆ་ཤེས་པ་ཡིན་པས་ན། །དེ་
 ཡི་ལྷོག་ཕྱོགས་རྩི་ཆ་མེད། །བདག་གིས་ཉེས་སྟོད་བྱས་ན་ནི། །ཀྱུ་ཏུ་ཐོགས་མེད་གཟིགས་ལྡན་པའི། །
 སངས་རྒྱུ་རྣམས་དང་སྒྲ་མ་དང་། །དཀར་ཕྱོགས་སྟོད་བའི་ལྷ་རྣམས་དང་། །ཆངས་པ་མཚུངས་པར་
 སྟོད་པ་ཡི། །གྲོགས་རྣམས་ཐུགས་ཁྲེལ་འགྱུར་རྩི་ཆེས། །བསམས་ནས་ཉོན་མོངས་ཉེས་སྟོད་ལ། །
 འཛེམ་པ་ཁྲེལ་ཡོད་ཡིན་པས་ན། །དེ་ཡི་ལྷོག་ཕྱོགས་འཁྲེལ་མེད་དོ། །ཐུགས་པ་ལུས་དང་སེམས་ལྷི་
 ཞིང་། །ལུས་སེམས་ལས་སྒྲ་མི་རུང་བའོ། །ཆོད་པ་སྒྲུག་པའི་མཚན་མ་ལ། །དམིགས་ནས་སེམས་ནི་
 འཕྲོ་བའོ། །མ་དད་པ་ནི་རྣམ་གསུམ་སྟེ། །དཀོན་མཆོག་གསུམ་དང་དགེ་བའི་བཤེས། །སོགས་ལ་དད་
 པ་མེད་པ་དང་། །དགེ་དང་མི་དགེའི་ལས་འབྲས་ཚུལ། །སོགས་ལ་ཡིད་མི་ཆེས་པ་དང་། །ཐར་ལམ་
 འབྲས་བུར་བཅས་པ་སོགས། །དོན་དུ་མི་གཉེར་སྟོང་ན་ནོ། །ལེ་ལོ་བྱ་བ་རན་པ་དང་། །ཉལ་བ་སོགས་
 ལ་མངོན་ཞེན་ནས། །དགེ་བའི་ལས་ལ་མི་སྟོད་པའོ། །བག་མེད་ཉོན་མོངས་ཉེས་སྟོད་ཆོགས། །རྣམས་
 ལས་སེམས་ནི་མི་སྒྲུང་བའོ། །བརྗེད་ངས་ཉོན་མོངས་ཡུལ་བྲན་ནས། །དགེ་བའི་དམིགས་པ་བརྗེད་
 པའོ། །སེམས་བྱུང་ཤེས་བཞིན་མིན་པ་ནི། །ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱིས་གཡེངས་གཡེངས་ནས། །རང་གི་
 སྒྲི་གསུམ་སྟོད་པ་ལ། །མི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་པའོ། །རྣམ་གཡེང་ཉོན་མོངས་དབང་གིས་སེམས་།
 ཡུལ་ལ་རྣམ་པར་འཕྲོ་བའོ། །རྣམ་པར་གཡེང་བ་འདི་ལ་ནི། །རྣམ་གངས་དབྱེ་བ་དུག་བཤད་དེ། །རྩི་
 བོ་ཉིད་ཀྱི་གཡེང་བ་དང་། །ཕྱི་རོལ་ཏུ་ནི་གཡེང་བ་དང་། །ནང་དང་མཚན་མའི་གཡེང་བ་དང་། །
 གནས་རན་ལེན་གྱི་གཡེང་བ་དང་། །ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གཡེང་བའོ། །གཟུགས་སྒྲི་རྩི་རོ་རེག་བྱ་ལ། །སྟོ་
 ལཱི་དབང་ཤེས་འཕྲོ་བ་ནི། །རྩི་བོ་ཉིད་ཀྱི་གཡེང་བར་བཤད། །ཉོན་མོངས་དབང་གིས་ཡུལ་རྣམས་
 ལ། །སེམས་ནི་རྣམ་པར་འཕྲོ་བ་ནི། །ཕྱི་རོལ་ཏུ་ནི་གཡེང་བར་བཤད། །སྟོམས་འཇུག་བདེ་ལ་སྟེད་པ་
 ནི། །ནང་གི་གཡེང་བ་ཡིན་པར་བཤད། །བདག་ཉིད་གཞན་ངོར་གྲུབ་བྱའི་བྱིར། །དགེ་བའི་སྟོར་བར་
 བརྩོན་པ་ནི། །མཚན་མའི་གཡེང་བ་ཡིན་པར་བཤད། །འཛིག་ལྟ་དང་ནི་ད་རྒྱལ་གྱི། །གནས་རན་ལེན་
 ལ་བརྟེན་ནས་ནི། །དགེ་བ་བྱས་སྒྲུལ་སྟོར་པ་ནི། །གནས་རན་ལེན་གྱི་གཡེང་བར་བཤད། །བསམ་
 གཏན་བཞི་པ་དོར་ནས་ནི། །འོག་མ་རྣམས་སྒྲུ་འཇུག་པ་དང་། །ཐེག་ཆེན་བཏང་ནས་ཐེག་དམན་ལ། །

འཇུག་པར་བྱ་སྒྲུལ་ཡིད་བྱེད་པ། ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གཡེང་བར་བཤད། རྣམ་གཡེང་དྲུག་པོ་དེ་དག་
ནི། ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་མ་ངེས་ཤིང་། རྣམ་རྟོག་ཏུ་ཡང་མ་ངེས་པས། རྟོག་དྲུག་ཀ་ཉི་ཉོན་གྱི། རྣམ་
གཡེང་ཉོན་མོངས་ཅན་དངོས་མིན། རྣམ་གཡེང་དྲུག་པོ་དེ་དག་གི། རང་ནས་སྤྱི་རོལ་ཏུ་གཡེང་བ།
རྣམ་གཡེང་ཉོན་མོངས་ཅན་དངོས་སོ། རྟོག་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ལ། དངོས་བཏགས་བྱུང་པར་
ཤེས་པར་བྱ།

ཁྱོད་པ་ཁོན་འཛིན་ལ་སོགས་པ། ཉོན་མོངས་ཉི་ཤུ་པོ་དེ་དག་ ལྟ་ཉོན་རྣམས་ཀྱི་ཆར་
གཏོགས་ཤིང་། ལྟ་ཉོན་རྣམས་དང་ཉི་བས་ན། རྟོག་རྣམས་ལ་ཉི་ཉོན་ཞེས། མདོན་པ་གོང་འོག་
ལས་བཤད་དོ། ཁྱོད་པ་དང་ནི་ཁོན་འཛིན་དང་། འཛིན་པ་དང་ནི་རྣམ་འཆོ་བཞི། ཁོང་ཁྱོད་ཆར་
གཏོགས་ཡིན་པས་ན། ཁོང་ཁྱོད་དང་ནི་ཉི་བ་སྟེ། ཉོན་མོངས་དྲུག་པོ་དེ་བཞི་ནི། ཁོང་ཁྱོད་འཕེལ་བ་
ཡིན་ཕྱིར་རོ། དེ་བཞིན་ཉི་ཉོན་གཞན་རྣམས་ཀྱང་། ལྟ་ཉོན་གང་དང་གང་ཞིག་དང་། ཉི་ཞིང་དེ་ཡི་
ཆར་གཏོགས་པ། རྟོག་ཡིན་པའི་ཚུལ་རྣམས་ནི། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ལ། ཞིབ་ཏུ་བལྟས་
ནས་ཤེས་པར་བྱ།

གཞན་འགྱུར་བཞི།

གཞན་འགྱུར་བཞི་ནི་གཉིད་དང་ནི། འགྱོད་པ་དང་ནི་རྟོག་དཔྱད་དོ། རྟོག་སོ་སོའི་ངོས་
འཛིན་ནི། རྟོག་ལྡིང་དབང་པོའི་ཤེས་པ་རྣམས། རང་དུ་བསྐྱུས་པ་ཉིད་དུ་བཤད། རང་གིས་སྤྱར་བྱས་
བྱ་བ་ལ། ཡིད་ལ་གཙགས་པ་འགྱོད་པར་བཤད། རྟོག་དཔྱད་གཉིས་ནི་ཕྱིར་ཞིབ་སྟེ། རྟོག་གྱི་ངོ་བོ་
རགས་པ་ཙམ། འཛོལ་བ་རྟོག་པའོ་དོན་དེ་ལ། ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་པ་དཔྱད་པར་བཤད། དེ་ལྟར་བཞི་
པོ་དེ་དག་ནི། ཀུན་སྤྱོད་བསམ་པའི་བྱུང་པར་གྱིས། དགོ་དང་མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན། ཅི་རིགས་
པར་ནི་འགྱུར་བས་ན། འགྱོད་གཉིད་རྟོག་དཔྱད་བཞི་ལ་ནི། གཞན་འགྱུར་ཞེས་ནི་བརྗོད་པ་ཡིན།

དེ་ཡང་གསལ་བར་བརྗོད་ན་ནི། ཉོན་པར་དགོ་སྤྱོད་ལ་འབད་ནས། ཉལ་བར་མདོན་དུ་
བྱོགས་པ་ན། ཉོན་པར་བསྐྱངས་པའི་དགོ་བའི་རྒྱན། དྲན་བཞིན་གཉིད་དུ་སོང་བ་དང་། དཀར་
ནག་ལས་དང་འབྲས་བུའི་ཚུལ། བསམས་ནས་ངེས་ཤེས་རྟོག་པ་ན། སྤྱར་བྱས་སྤྱིག་ལ་འགྱོད་པ་
དང་། སྤྱིང་ལ་ཡིད་འབྱུང་སྤྱོད་ཤིང་གྱིས། མི་རྟོག་བདག་མེད་སྤྱོད་རྣམས་ལ། རྟོག་ཅིང་དཔྱད་པ་
དགོ་བར་བཤད། ཉོན་མོངས་དབང་གིས་བག་མེད་དུ། ཉལ་ཞིང་གཉིད་དུ་སོང་བ་དང་། བདུད་

དང་སྒྲིག་གོགས་ཀྱིས་བསྐྱུས་ནས། །སྒར་བྱས་དགེ་ལ་འགྱུར་བ་དང་། །འདོད་པའི་བདེ་བ་ལ་སྤེད་
པས། །བྱད་མེད་ལ་སོགས་འདོད་ཡུལ་ལ། །རྟོག་ཅིང་སྦྱོད་པ་མི་དགེ་བ། །དགེ་དང་མི་དགེའི་བསམ་
པ་གཉིས། །གང་ཡང་མེད་པ་ལུང་མ་བསྟན། །དེ་ཕྱིར་གཞན་འགྱུར་བཞི་ལ་ནི། །ཉོན་མོངས་ཅན་དང་
དེ་མིན་བ། །གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ཤེས་པར་བྱ། །གཞན་འགྱུར་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱིས་ནི། །དགེ་བའི་བྱ་བ་
ཉམས་པར་བྱེད། །གཞན་ཡང་གཞན་འགྱུར་བཞི་པོ་ལ། །དུས་དང་དུས་ཆོད་མིན་པ་དང་། །རིགས་དང་
མི་རིགས་ཤེས་དགོས་སོ། །ཟད་ཀྱི་ཆོད་ནི་མི་ཤེས་དང་། །སྒྲིག་པའི་གོགས་ལ་བརྟེན་པ་དང་། །འདྲ་
འཛིའི་ཁྲོད་དུ་གནས་པ་སོགས། །གཞན་འགྱུར་ཉོན་མོངས་ཅན་སྟེ་བའི། །རྒྱུ་རྣམས་ཤེས་ནས་སྤང་
བར་བྱ། །འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་རྩ་ཉོན་དང་། །ཁྲོ་བ་ལ་སོགས་ཉེ་ཉོན་དང་། །གཞན་འགྱུར་ཉོན་
མོངས་ཅན་རྣམས་ནི། །གང་ཡང་རྒྱད་ལ་སྟེམ་ཙམ་གྱིས། །སེམས་རྒྱུད་མ་ཞི་རྩུབ་རེག་ཏུ། །བྱེད་པས་
སྟོང་ན་དེ་དག་ལ། །ཉོན་མོངས་ཞེས་ནི་བརྗོད་པ་ཡིན།

གཞན་ཡང་ཉོན་མོངས་ཚོགས་འདི་ཡིས། །ཆེ་འདིར་ལུས་སེམས་གདུང་བྱེད་ཅིང་། །ཕྱི་མར་
མི་ཁོམ་གནས་སུ་འབྲིང། །རང་གཞན་ཐམས་ཅད་ལུང་ལ་འདེབས། །དེ་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཚོགས་འདི་
ལ། །ཟག་པ་དང་ནི་རྩ་བོ་དང་། །འཆིང་བ་དང་ནི་མདུད་པ་དང་། །སེམས་ཀྱི་དུག་དང་གདོན་ཆེན་དང་།
འགོང་པོ་བདུད་ཀྱི་དཔའ་བོ་དང་། །འབྲུག་པ་དང་ནི་རིམས་ནད་དང་། །གོགས་དང་ཡོངས་སུ་གདུང་
བ་དང་། །ཐ་བ་དང་ནི་དྲི་མ་དང་། །ཟུག་རྩ་དང་ནི་ཉེས་སྦྱོད་དང་། །སྒྲིག་པ་དང་ནི་སྦྱིབ་པ་དང་། །བག་
ལ་ཉལ་དང་ཉེར་ལེན་དང་། །ཀྲན་དགྱིས་དང་ནི་ཀྲན་འབྱུང་དང་། །ཀྲན་ཏུ་སྦྱོར་བ་ལ་སོགས་པ། །མིང་
གི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་ཡས་པས། །རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྤང་བར་མཛད། །འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་
སེམས་ཅན་རྣམས། །ཐམས་ཅད་རང་ལ་དགར་ལངས་ཀྱང་། །ལུས་སྟོག་ཙམ་ལ་གནོད་སྤིང་གི།
དགེ་བ་འཕྲོག་པར་མི་རྩུས་ཤིང་། །རན་སོང་གནས་སུ་འབྲིང་མི་རྩུས། །ཉོན་མོངས་དག་པོ་འདི་ཡིས་
ནི། །སྒར་བྱས་དགེ་བ་ཀྲན་འཕྲོག་ཅིང་། །ཕྱིས་ནས་ཡོན་ཏན་སྟེ་བ་གཙོད། །ཆེ་དང་བསོད་ནམས་
ཉམས་བྱས་ཏེ། །རན་སོང་གནས་སུ་འབྲིང་པར་བྱེད། །ཐ་མལ་དག་པོ་སུ་འཛིགས་ཀྱང་། །བརྟན་ན་
ཞེན་པ་ལ་པར་བྱེད། །ཉོན་མོངས་དག་པོ་འདི་ལ་ནི། །བརྟན་ན་ལྷག་པར་གནོད་པར་བྱེད། །རང་གི་
སྤྲིང་དུ་གནས་བྱས་ནས། །རང་ཉིད་ལུང་ལ་འདེབས་བྱེད་པ། །མི་བཟོད་སྤིང་གི་དག་འདི་ལ། །རྣམ་པ་
ཀྲན་ཏུ་འདུད་མི་བྱ། །གཞན་ཡང་ཉོན་མོངས་འདི་དག་གི་ །སྟེ་བའི་རྒྱུ་དང་དམིགས་པ་དང་། །འཛིན་

སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ་གང་ཡིན་དང་། བྱེད་ལས་ཅི་ཞིག་བྱེད་པ་དང་། སྒྲོང་བའི་གཉེན་པོ་གང་ཡིན་ནམས། རྒྱུད་ལྷན་སྒྲུབ་མའི་མན་ངག་དང་། ཤིང་རྟ་ཆེན་པོའི་གཞུང་ལུགས་ནམས། ལེགས་པར་སྦྱར་ནས་ཤེས་པར་བྱ། རྒྱལ་བ་དགུས་པའི་ལམ་བཟང་ལ། འཇུག་པར་འདོད་པ་ནམས་ཀྱིས་ནི། འདི་ལྟའི་རིགས་ཚུལ་སྦྱང་དགོས་ཀྱི། གཞན་དུ་ཆོག་ཙམ་ལ་འཆེལ་ནས། གཞན་ཟེར་སྒྲོས་པ་ལྟར་ཡོན་དང་། ཁྱི་མེད་རིགས་པའི་ལམ་བཟང་ནས། ལུང་ཙམ་སྦྱབས་སུ་མི་བྱ་སྟེ། ཡང་དག་ལམ་བཟང་གསལ་བྱེད་པར། རྒྱལ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ལུང་བསྟན་པ། ཤིང་རྟ་ཆེན་པོའི་གཞུང་ལུགས་ལས། ལྷག་པའི་གདམས་ངག་མེད་མྱིར་རོ། ཀླུ་མཁུལ་གངས་རི་ལས་འོངས་པ། ཐོགས་མེད་གཞུང་བཟང་གསྒྲུབ་ཀྱིས། དག་བྱེད་རིགས་ཚུལ་བདུན་ཅི་འདི། རང་གི་ཀླན་ཆོངས་སྦྱང་མྱིར་དང་། སྒྲོ་མིག་དྲི་མ་རབ་བཀྲས་ནས། ཤིང་རྟའི་ལམ་སྒོལ་ལྟ་འདོད་པ། འགའ་ལ་ཕན་བའང་སྤྲོད་སྟམ་ནས། བདག་གིས་བརྩོན་པས་འདིར་བཞོད་དོ། འོན་ཀྱང་བདག་ནི་སྦྱངས་པ་དམན། སྒྲོ་མིག་མི་གསལ་འཕྲོམས་གུར་པས། འདི་ལ་ལུལ་པ་མཆིས་ན་ནི། མཁས་པ་ནམས་ཀྱིས་དག་པར་མཛོད། འདིར་འབད་དག་བའི་མཐུ་སྟོབས་ཀྱིས། བདག་དང་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པས། ཡང་དག་ལམ་བཟང་གསལ་མཐོང་སྟེ། ཀླུ་མཁུལ་གོ་འཕང་ཐོབ་གུར་ཅིག།

ཅེས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ཚུལ་ནམ་པར་བཤད་པའི་སྒྲོམ་ཆོག་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱང་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། རང་གི་དྲན་པ་གསོ་བ་དང་སྐལ་མཉམ་གཞན་ལའང་ཕན་པའི་བསམ་པས་དག་སྒྲོང་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱིས་བཀྲ་ཤིས་བསམ་གཏན་གླིང་དུ་སྦྱར་བའོ། འདིས་ཀྱང་བྱུང་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པར་གྱུར་ཅིག། །

༡༡༡། །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ཚུལ་གསལ་བར་སྟོན་པ་
སྟོ་གསལ་མགུལ་རྒྱན་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན།

༡༡༢། །རྩེ་བཙུན་སྤྲ་མ་དམ་པ་མགོན་པོ་འཇམ་པའི་དབྱངས་དང་དབྱེར་མ་མཆིས་པའི་ཞབས་ལ་
དུས་ཐམས་ཅད་དུ་བྱུག་འཆལ་ཞིང་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །བརྩེ་བ་ཆེན་པོས་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་རྩེས་སུ་
གཟུང་དུ་གསོལ།

ཐུགས་རྩེའི་ཤུགས་ཀྱིས་ཚྲིགས་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་ཏེ། །སྒྲིབ་བྱེད་ཐུན་པ་སངས་ཤིང་ཆོས་
ཀྱན་མཁུཅ། །ཉིད་ཀྱིས་གཟིགས་གང་འགོ་ལ་གསལ་མཛད་པ། །སྒྲོབ་པ་སྤྲ་མེད་བྱབ་པའི་དབང་
པོར་འདུད། །གཅིག་ཏུ་འགོ་ལ་བྱམས་པ་ལྟར་མཛད་པས། །དུས་གསུམ་ཀྱན་ཏུ་བྱམས་པ་མགོན་ཞེས་
གྲགས། །རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་མི་པམ་མགོན་པོ་ལ། །སྤྲིང་ནས་གྲུས་པའི་ཡིད་ཀྱིས་བྱུག་བགྱིད་དོ།།
བདེ་བར་གཤེགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ལུང་བསྟན་ཅིང་། །ཟབ་དང་རྒྱ་ཆེ་བྱབ་པའི་ལུགས་བཟང་པོ། །གསལ་
མཛད་ཤིང་རྟ་ཆེ་ཞེས་རབ་གྲགས་པ། །འཛམ་གླིང་རྒྱན་དུག་མཆོག་གཉིས་ལ་བྱུག་འཆལ། །གངས་
རིའི་རྩ་བས་བསྐྱར་བའི་ཡུལ་ལྗོངས་འདིར། །མདོ་རྒྱུད་དགོངས་འགེལ་འདབ་སྟོང་རྒྱས་པའི་ཆལ།།
གསར་དུ་བཞད་ལ་རྒྱལ་བའི་ཉི་མ་དང་། །མཚུངས་པར་བསྟགས་འོས་འཇམ་མགོན་སྤྲ་མར་འདུད།།
གང་གི་འཕྲིན་ལས་འོད་ཟེར་མཐོང་ཙམ་གྱིས། །ལམ་བཟང་བལྟ་བའི་སྟོ་མིག་གསལ་མཛད་པ། །རྩེ་
བཙུན་སྤྲ་མ་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་འོད། །བདག་སྤྲིང་བསྟོའི་ཟེུ་འབྱར་རྟག་ཏུ་བཞུགས། །བདག་འདྲའི་
གཏམ་གྱིས་གཞན་ལ་མི་པན་ཡང་། །རང་སྟོ་ལེགས་བཤད་གོམས་པ་འཕེལ་བྱིར་དང་། །གཞན་གྱིས་
བསྐྱལ་བྱིར་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཚུལ། །ཆོས་མཛོན་གཞུང་བཞིན་ཅུང་ཟད་བྲི་བར་བྱ།།

དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་འདིའི་མ་གྱི་ཚུན་ཆད་ཀྱི་ཟས་གོས་རྟེན་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་མི་འཇིན་
པར་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མའི་གནས་སུ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་སྟམ་དུ་ཕྱི་མའི་དོན་སེམས་པའི་སྐྱེ་བོ་སྟོ་གོས་
དང་ལྷན་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ཁམས་གསུམ་གྱི་འཁོར་བར་རང་དབང་མེད་པར་

འཁོར་ཏེ་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཆུ་ན་ཆད་མེད་པར་སྦྱང་བ་འདི་ཅིའི་རྩ་བ་ཅན་ཞིག་ཡིན་སྟེ་བསམ་པར་
བྱའོ། །དེ་ལྟར་བསམས་པ་ན་འཁོར་བའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་འདི་དག་ཆུ་མེད་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱ་ལས་
འབྱུང་བ་གནས་མེད་ཅིང་། རང་རྒྱ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་ལས་བྱུང་བར་རིག་དགོས་ཏེ། མགོན་པོ་ལྷ་
སྦྱབ་ཀྱིས། རི་སྤྱིད་ལུང་པོར་འཛིན་ཡོད་པ། །དེ་སྤྱིད་དེ་ལས་རར་འཛིན་ཡོད། །རར་འཛིན་ཡོད་ན་
ཡང་ལས་ཏེ། །དེ་ལས་ཡང་ནི་སྦྱེ་བ་ཡིན། །ཞེས་དང་། འཁོར་བའི་རྩ་བ་འདྲ་བྱེད་དེ། །དེ་བྱིར་
མཁས་རྣམས་འདྲ་མི་བྱེད། །དེ་བྱིར་མི་མཁས་བྱེད་པོ་ཡིན། །མཁས་མིན་དེ་ཉིད་མཐོང་བྱིར་རོ།^༡ །
ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྟས། སྤྱིད་པའི་ས་བོན་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །ཡུལ་རྣམས་དེ་ཡི་སྦྱོད་ཡུལ་
ལོ།^༢ །ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་ལྷ་བ་གྲགས་པས། སེམས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་སེམས་ཅན་འཛིག་རྟེན་དང་།
སྦྱོང་གི་འཛིག་རྟེན་གྱི་རྩ་རྣམས་འགོད། །འགྲོ་བ་མ་ལུས་ལས་སྦྱེས་པར་གསུངས།^༣ །ཞེས་
དང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། ལས་ལས་འཛིག་རྟེན་རྣམས་སྦྱེས།^༤ །ཞེས་དང་། སྤྱིད་པའི་
རྩ་བ་སྤྲ་རྒྱས་བྱུག་^༥ །ཅེས་སོགས་མང་དུ་གསུངས་ཤིང་། སྦྱོད་འཇུག་ལས་ཀྱང་། འདི་ལྟར་འཛིགས་
པ་ཐམས་ཅད་དང་། །སྤྲུག་བསྐྱེད་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡང་། །སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས། །ཡང་
དག་གསུང་བ་ཉིད་ཀྱིས་བསྟན།^༦ །ཅེས་དང་། གང་གིས་ཆོས་ཀྱི་དོན་པོ་མཆོག་ །སེམས་ཀྱི་གསང་
འདི་མ་ཤེས་ན། །བདེ་ཐོབ་སྤྲུག་བསྐྱེད་གཞོམ་འདོད་ཀྱང་། །དེ་དག་དོན་མེད་ཀྱི་ནར་འབྱུངས། །དེ་
ལྟར་བདག་གི་སེམས་འདི་ནི། །ལེགས་གཟུང་ལེགས་པར་བསྐྱུང་བར་བྱ།^༧ །ཞེས་དང་། སྤྲུག་བསྐྱེད་
ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། །འཛིགས་པ་རྣམས་པ་སྦྱ་ཆོགས་དང་། །འདོད་པ་རྣམས་དང་བལ་བ་ནི། །སྤྲིག་པ་
སྦྱོད་ལས་འབྱུང་བར་འགྱུར། །ཡིད་ལ་བསམས་པའི་དགོ་བྱས་པས། །གང་དང་གང་དུ་འགྲོ་འགྱུར་བ།
དེ་དང་དེར་ནི་བསོད་ནམས་དེས། །འབྲས་བུའི་ཡོན་ཀྱིས་མངོན་མཆོད་འགྱུར། །སྤྲིག་པ་བྱེད་པ་བདེ་
འདོད་ཀྱང་། །གང་དང་གང་དུ་འགྲོ་འགྱུར་བ། །དེ་དང་དེར་ནི་སྤྲིག་པ་དེས། །སྤྲུག་བསྐྱེད་མཆོན་གྱིས་
རྣམ་པར་འཛོམས། །རྒྱ་ཆེ་བྱི་བཟང་བསེལ་བའི་པདྨའི་སྦྱིང་པོར་གནས། །རྒྱལ་བའི་གསུང་སྟན་ཟས་
ཀྱིས་གཟི་བརྗིད་བསྐྱེད་བྱས་པ། །བྱུང་འོད་ཀྱིས་རྒྱས་པདྨ་ལས་བྱུང་ལུས་མཆོག་ཅན། །རྒྱལ་བའི་
མདུན་གནས་བདེ་གཤེགས་སྤྲས་སུ་དགོ་བས་འགྱུར། །གཤིན་མེད་སྦྱེས་བུས་པགས་པ་མ་ལུས་
བཤུས་པས་གིན་ཏུ་ཉམ་ཐག་ཅིང་། །རབ་ཏུ་ཆ་བའི་མེ་ཡིས་བཞུས་པའི་ཟངས་ཞུན་ལུས་ལ་བྲུགས་
གྱུར་ལ། །འབར་བའི་རལ་གྱི་མདུང་བུང་གིས་བསྐྱེད་གཤིན་ཏུ་མ་བྱུང་ལྟགས་ཤིང་། །གིན་ཏུ་

འབར་བའི་ལྷགས་གྱི་ས་གཞིར་ལྷུང་བ་མི་དགེ་མང་བོས་འབྱུང།^༩ །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར།
ལའོར་བའི་སྟོན་བཅུད་ཐམས་ཅད་རང་རྒྱུ་ལས་ཉོན་གྱི་མཐུ་ལས་བྱུང་བར་མདོ་རྒྱུད་དགོངས་འགེལ་
དང་བཅས་པ་ནས་ལན་ཅིག་མིན་པར་ཡང་དང་ཡང་དུ་གསུངས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་
ས་ལམ་གྱི་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་དང་། འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་གྱི་ཞིང་དང་སྐྱེ་ཆོ་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་
དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་རང་རྒྱུ་རྣམ་དཀར་གྱི་དགེ་སེམས་ཁོ་ན་ལས་འབྱུང་བར་གསུངས་པ་ས་ན་
ལའོར་འདས་ཐམས་ཅད་གྱི་རྩ་བ་སེམས་ཉིད་ཡིན་པར་གྲུབ་བོ།།

དེས་ན་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ཚུལ་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བས། འདིར་སེམས་སེམས་
བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་མདོ་ཙམ་ཞིག་གི་བ་ལ་གཉིས། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་བ།
དགོས་དོན་བསྟུས་ཏེ་ཉམས་ལེན་ལ་སྦྱར་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་སེམས་བཤད་པ་དང་། སེམས་
བྱུང་བཤད་པ་ལོ།།

དང་པོ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་བ།

༡ སེམས་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། དེ་ལ་སེམས་སེམས་བྱུང་གི་ཁྱད་པར་ནི། དབུས་མཐའ་ལས། དེ་ལ་དོན་མཐོང་
རྣམ་པར་ཤེས། །དེ་ཡི་ཁྱད་པར་སེམས་ལས་བྱུང་།^{༡༠} །ཞེས་དང་། མདོན་པ་མཛོད་ལས། རྣམ་ཤེས་
སོ་སོར་རྣམ་རིག་པ།^{༡༡} །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་རིག་པ་ནི་སེམས་དང་།
ཡུལ་དེ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་གཞིར་བྱས་ནས་བྱེད་ལས་སོགས་ཁྱད་ཆོས་གཞན་གྱི་ལྷོག་པའི་སྟོན་ནས་
ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ཞིག་ལ་སེམས་བྱུང་དུ་བཛོད་དེ། རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས། གཙོ་བོ་
གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ། ཡུལ་ལ་སོ་སོར་རྣམ་རིག་པའོ་ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་ངེས་ཤེས་
བསྐྱེད་པ་ལ་ལྟོས་པ་མ་ཡིན་གྱི། གཟུགས་ལ་དམིགས་པ་ཙམ་གྱིས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་ཡིན་ལ། དེའི་ལའོར་
སེམས་བྱུང་རྣམས་ནི་གཟུགས་ལ་དམིགས་པ་གཞིར་བྱས་ནས་དེ་ལ་སེམས་གཡོ་བར་བྱེད་པ་སོགས་
བྱེད་ལས་དང་། སྤར་རྟོགས་ཟིན་གྱི་ཡུལ་མ་བརྟེན་པ་སོགས་ཁྱད་པར་མི་འདྲ་བ་རེ་རེའི་སྟོན་ནས་ཤེས་
པར་བྱའོ། །དེས་ན་ཡུལ་དེ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་ཙམ་གྱིས་རབ་ཏུ་བྱེ་ཞིང་ཁྱད་པར་གཞན་གྱི་སྟོན་ནས་
གཞག་དགོས་པ་མ་ཡིན་པའི་རིག་པ་གཙོ་བོ་སེམས་དང་། ཡུལ་དེ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་གཞིར་བྱས་ནས་

བྱེད་ལས་ཀྱི་ལག་རྒྱུ་སོགས་ཁྱད་ཚོས་གཞན་གྱི་ལྷོག་པའི་སྒྲོ་ནས་ཡུ་ལ་ལ་འཇུག་པའི་རིག་པ་
 སེམས་བྱུང་ངོ་།^{༡༩} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ངོ་བོ་གཅིག་གམ་ཐ་དད་སྒྲུམ་
 བ། མངོན་པ་མཛོད་ལས། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ངེས་ལྟན་ཅིག་^{༢༠} ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཏུས་
 མཉམ་ལྟན་ཅིག་ཏུ་འབྱུང་ཞིང་ངོ་བོ་ཐ་དད་མིན་པར་ངོ་བོ་གཅིག་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་སེམས་
 དང་དེའི་འཁོར་སེམས་བྱུང་གཉིས་ངོ་བོ་གཅིག་ཅིང་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྟ་མཚུངས་སུ་གསུངས་པས་
 བ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཏུས་མི་མཚུངས་པ་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཏུ་འདོད་པ་དང་དམིགས་ཡུལ་སོ་སོར་
 འཛོག་པ་རྣམས་ནི་མི་འཐད་དོ། རྟེན་ཡང་གསལ་བར་བཤད་ན་ཡུལ་གཞུགས་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་བྱན་པ་
 སྒྲིམ་པའི་ཚེ་གཙོ་བོ་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་བྱན་པ་གཉིས་ཡུལ་གཞུགས་ལ་དམིགས་པར་མཚུངས་
 གྲུང་སོ་སོར་འཛོག་པ་ནི་ཡུལ་གཞུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཙམ་རིག་པ་སེམས་དང་། སྒྲར་མི་བརྟེན་པར་བྱེད་
 པའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་བྱན་པ་ཞེས་བརྟེན་པ་ཡིན་གྱི། ཀ་བུམ་ལྟར་ངོ་བོ་སོ་སོར་ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་
 བོ། རྒྱལ་དེ་དག་ནི་མངོན་པ་ཀྱན་བཏུས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཚོས་མངོན་ཆུ་མཚོའི་སྤྱིང་བོ་ནས་ཐེ་ལྟར་
 གསུངས་པ་ལྟར་བཀོད་པ་ཡིན་ལ། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ལས་ནི་རང་གི་འཁོར་སེམས་བྱུང་དང་
 མཚུངས་ལྡན་ལྟ་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་གཙོ་བོ་སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་། རང་གི་གཙོ་བོ་སེམས་
 དང་མཚུངས་ལྡན་ལྟ་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་སེམས་བྱུང་གི་མཚན་ཉིད་ཏུ་བཤད་དོ།^{༢༡}

མཚུངས་ལྡན་ལྟ་མཚུངས་པ་མངོན་པ་མཛོད་ནས་བཤད་ཚུལ་དང་། མངོན་པ་ཀྱན་བཏུས་ནས་
 བཤད་ཚུལ་གཉིས་ལས། མངོན་པ་མཛོད་ནས་ཐེ་ལྟར་བཤད་པ་ནི། རྟེན་མཚུངས་པ། དམིགས་པ་
 མཚུངས་པ། རྣམ་པ་མཚུངས་པ། ཏུས་མཚུངས་པ། རྣམ་མཚུངས་པ་རྣམས་སོ། རྟེན་གསལ་སོ་སོའི་དོན་
 བོ། སེམས་གང་ལ་བརྟེན་པའི་དབང་པོ་དེ་ལ་སེམས་བྱུང་ཡང་བརྟེན་པས་ན་རྟེན་མཚུངས། སེམས་
 ཀྱིས་གང་ལ་དམིགས་པའི་ཡུལ་དེ་ལ་སེམས་བྱུང་གིས་གྲུང་དམིགས་པས་ན་དམིགས་པ་མཚུངས།
 སེམས་སྒྲོན་པོ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཅན་ཏུ་སྒྲིམ་ན་སེམས་བྱུང་ཡང་སྒྲོན་པོ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཅན་ཏུ་སྒྲིམ་ན་
 རྣམ་པ་མཚུངས། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་སྒྲེ་གནས་འགག་གསུམ་ཅིག་ཅར་བྱེད་པས་ན་ཏུས་
 མཚུངས། སེམས་རིས་མཐུན་རྣམ་རེ་རེ་བ་ཡིན་པ་ལྟར་སེམས་བྱུང་ཚོར་བ་ལྟ་བུའང་རིས་མཐུན་རྣམ་
 རེ་རེ་བ་ཡིན་པས་ན་རྣམ་མཚུངས་པ་ཞེས་བཤད་དོ།

མངོན་པ་ཀྱན་བཏུས་ལས་བཤད་ཚུལ་ནི། མཚུངས་པ་ལྟ་ལ། རྣམ་མཚུངས་པ། དམིགས་

རྣམ་མཆོངས་པ། རོ་བོ་མཆོངས་པ། ཏུས་མཆོངས་པ། ཁམས་དང་ས་མཆོངས་པ་ཞེས་བཤད་དོ།¹⁵ རྣམ་མཆོངས་པའི་དོན་ནི། གཙོ་བོ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་ཚོར་བ་ལྟ་བུ་རིས་མཐུན་པ་གཅིག་ཁོ་ན་འབྱུང་གི་རིས་མཐུན་རྣམས་ཐ་དད་པ་གཉིས་མི་འབྱུང་བའི་དོན་ནོ། །དམིགས་རྣམ་མཆོངས་པ་དང་རོ་བོ་མཆོངས་པའི་དོན་ནི། དམིགས་པ་ཡུལ་གཅིག་ལ་དམིགས་པར་མཆོངས་ཤིང་། དམིགས་པ་དང་རྣམ་པའི་སློབ་ནས་ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིན་མིན་མཆོངས་པའི་དོན་ཏེ། གཙོ་བོ་སེམས་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་སོང་ན་དེའི་འཁོར་གྱི་སེམས་བྱུང་ཡང་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་འགོ་བ་དང་། གཙོ་བོ་སེམས་ཟག་མེད་དུ་སོང་ན་དེའི་འཁོར་སེམས་བྱུང་ཡང་ཟག་མེད་དུ་འགོ་བའི་དོན་ནོ། །ཏུས་མཆོངས་པའི་དོན་ནི། གཙོ་བོ་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་སེམས་བྱུང་གཉིས་སྟེ་གནས་འཛིག་གསུམ་ཅིག་ཅར་དུ་བྱེད་པའི་དོན་ནོ། །ཁམས་དང་ས་མཆོངས་པའི་དོན་ནི། གཙོ་བོ་སེམས་དེ་འདོད་པའི་སེམས་ཡིན་ན་དེའི་འཁོར་དུ་གཟུགས་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སེམས་བྱུང་འབྱུང་མི་སྲིད་ཅིང་། གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ལ་འཁོར་དུ་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་འབྱུང་མི་སྲིད་པར་གཙོ་བོ་སེམས་དེ་ཁམས་གང་གིས་བསྐྱས་པ་དེར་དེའི་འཁོར་སེམས་བྱུང་ཡང་ཁམས་དེར་གཏོགས་པ་ཞིག་དགོས་པའི་དོན་ནོ། །

དེ་ལ་སེམས་ནི། སྤང་བོ་ལྡེའི་རབ་བྱེད་ལས། རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། དམིགས་པ་རྣམ་པར་རིག་པའོ།¹⁶ །ཞེས་དང་། མདོན་པ་མཛོད་ལས། རྣམ་ཤེས་སོ་སོར་རྣམ་རིག་པའོ།¹⁷ །ཞེས་དང་། རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ཡུལ་གྱི་རོ་བོ་ཙམ་རིག་པས་རབ་རྩ་བྱེ་བའི་རིག་པ་སེམས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་དུ་གསུངས་ལ།¹⁸ ཆད་མ་རིགས་རྒྱལ་ལས་བཤད་ཚུལ་ནི་གོང་དུ་བརྗོད་བྱེད་ཐེག་པ་ལྟར་རོ། །

རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་དབྱེ་ན། རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག་སྟེ། མདོན་པ་ཀླན་ལས་བརྒྱུས་ལས། རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་དྲུག་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། རྩ་བ་དང་། ལྷ་དང་། རྩེ་དང་། ལུས་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། །མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། མིག་ལ་བརྟེན་ཅིང་གཟུགས་ལ་དམིགས་ནས་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པའོ། །རྩ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། རྩ་བ་ལ་བརྟེན་ཅིང་སྒྲ་ལ་དམིགས་ནས་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པའོ། །ལྷའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། ལྷ་ལ་བརྟེན་ཅིང་དྲི་ལ་དམིགས་ནས་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པའོ། །རྩེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། རྩེ་ལ་བརྟེན་ཅིང་རོ་ལ་དམིགས་ནས་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པའོ། །ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། ལུས་ལ་བརྟེན་ཅིང་རིག་བྱ་ལ་དམིགས་ནས་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པའོ། །ཡིད་

ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། ཡིད་ལ་བརྟེན་ཅིང་ཚུལ་ལ་དམིགས་ནས་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པ་འོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདྲུག་ཤེས་དྲུག་གི་རྟེན་གསུམ་འཛོག་ཚུལ་ལ་གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་གི་བྱང་པར་བྱེད་དགོས་པ་མང་དུ་སྤྲང་ནའང་འདིར་མ་སྟོས་སོ། །

ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ནས་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ཉོན་ཡིད་ཅེས་བྱ་བ་བཤད་ཀྱང་། འདིར་ནི་བྱང་ཚུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་དམིགས་རྣམ་སྟོང་བ་ན་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྐབས་ཀུན་འབྱུང་འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་སེམས་པའི་ཚེ། འཁོར་བར་འཆིང་བྱེད་ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཚུལ་ཤེས་པ་ལ་ཉེ་བར་མཐོ་བའི་ཡན་ལག་ཏུ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ཐུན་མོང་བ་ཙམ་ཞིག་བྱི་བར་འདོད་པ་ཡིན་གྱི། ཀུན་གཞི་ཡོད་མེད་ལ་སོགས་པའི་ཚུལ་ནི་གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དཀའ་གནས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་གཉིས་ཀྱིས་མདོ་སྟེ་དགོངས་པ་ངེས་འགྲེལ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྱངས་ཏེ་གསུང་རབ་ཀྱི་དྲང་ངེས་བྱེ་བའི་ཚེ་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འཛོག་ཅིང་ཚུལ་ལ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་བཤད་ལ། མགོན་པོ་ཀླུ་སྐྱབ་ཡབ་སྐྱབ་ཀྱིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་མདོ་དང་སྟོ་གོས་མི་ཟད་པའི་མདོའི་རྗེས་སུ་འབྱངས་ཏེ་གསུང་རབ་ཀྱི་དྲང་ངེས་བྱེ་བའི་ཚེ་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མི་བཞེད་ཅིང་ཀུན་གཞི་སྟོན་པའི་མདོ་རྣམས་དྲང་དོན་དགོངས་པ་ཙན་དུ་བརྒྱལ་ནས་ཚུལ་ཐམས་ཅད་རྟོག་པས་བཏགས་ཙམ་དུ་གཏན་ལ་ཡབ་པོ། །དེ་ལྟར་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་ལ་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོའི་ལུགས་གཉིས་ཞེས་གྲགས་ཤིང་། དེ་ཡང་བསམ་པ་སེམས་བསྐྱེད་དང་སྟོན་པ་ཕྱིན་དྲུག་སོགས་ལ་བྱེད་པར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་ལྟ་བུའི་སྒོ་ནས་བྱེད་པར་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། བྱེད་པར་དེ་ལྟར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་ཀླུ་སྐྱབ་དང་ཐོགས་མེད་གཉིས་ལ་རང་ངོས་ནས་ལྟ་བུ་ལ་མཐོ་དམའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཡང་། རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མདོ་སྟེ་དུ་མ་ནས་ལུང་བསྟན་པ་ལྟར་གདུལ་བྱའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཚུལ་གཉིས་སུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཞུང་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར་གྱི་ཀུན་གཞི་འཛོག་ཚུལ་དང་། དེའི་གནད་ཀྱིས་ཚུལ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་འགྲུབ་པ་སོགས་ལུགས་འདིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གནད་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་དང་། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ལེགས་བཤད་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་བརྟེན་ནས་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། མགོན་པོ་ཀླུ་སྐྱབ་ཀྱི་དགོངས་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་

གནད་རྣམས་ཤེས་པར་འདོད་ན་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་མཛད་པའི་རྩ་འཁྲུག་གི་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོ་གཉིས་དང་། ལྷག་མཐོང་ཆེ་རྒྱུད་སོགས་འཛིན་རྟེན་གསུམ་ན་རྟེན་བར་དཀའ་བའི་ལེགས་བཤད་རྣམས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

༡ སེམས་བྱུང་བཤད་པ།

གཉིས་པ་སེམས་བྱུང་བཤད་པ་ལ། སེམས་བྱུང་ངོ་བོ་ནི། སྤང་བོ་ལྡའི་རབ་བྱེད་ལས། དེ་ལ་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱང་གང་ཞེ་ན། ཆོས་གང་དག་སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་རྣམས་སོ།^{༡༠} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །སེམས་བྱུང་དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཆོར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཀླན་འགྲོ་ལ། འདུན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་ངེས་ལ། དད་པ་ལ་སོགས་པའི་དགོ་བ་བཅུ་གཅིག་། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་རྩ་ཉོན་དུག་། ཁྲོ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ། འགྲོད་པ་ལ་སོགས་པའི་གཞན་འགྱུར་བཞི་སྟེ། ལྡུང་རྩ་གཅིག་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྤང་བོ་ལྡའི་རབ་བྱེད་ལས། ལྡུང་ཀླན་ཏུ་འགྲོ་བའོ། །ལྡུང་ཀླན་སོ་སོར་ངེས་པའོ། །བཅུ་གཅིག་ནི་དགོ་བའོ། །དུག་ནི་ཉོན་མོངས་པའོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའོ། །བཞི་ནི་གཞན་དུ་ཡང་འགྱུར་བའོ།^{༡༡} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ཀླན་འགྲོ་ལ།

དང་བོ་ཀླན་འགྲོ་ལྟ་ནི། ཆོར་བ། འདུ་ཤེས། སེམས་པ། དེག་པ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རྣམས་སོ།།
དང་བོ་ཆོར་བའི་ངོ་བོ་ནི། །མདོན་པ་ཀླན་ལས་བཏུས་ལས། ཆོར་བའི་མཚན་ཉིད་ཅི་ཞེ་ན། ཟློང་བའི་མཚན་ཉིད་དེ། ཟློང་བའི་ངོ་བོ་གང་གིས་དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བའི་ལས་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་སོ་སོར་ཟློང་བའོ།^{༡༢} །ཞེས་གང་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདིར་ཆོར་བའི་ཟློང་བྱ་ལ་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། རང་ཅག་རྣམས་ལ་ཆོར་བ་བདེ་སྤྲུག་གང་སྟེ། བ་ཐམས་ཅད་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྒྲིན་པའི་འབྲས་བུ་ཁོ་ནར་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ལམ་ངེས་ཆེན་མོ་ལས། ལས་ངེས་པའི་ཚུལ་ནི། སོ་སོ་སྟེ་བོ་དང་འཕགས་པ་གང་ཡིན་ཡང་ཆོར་བ་སེམ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བདེ་བ་ཐ་ན་སེམས་ཅན་དཔུལ་བར་སྟེས་པ་ན་རྒྱུད་བསིལ་བ་ལངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟེས་པ་ཡན་ཆད་ཐམས་ཅད་ནི་སྟོན་དགོ་བའི་ལས་བསགས་པ་ལས་འབྱུང་གི། མི་དགོ་བའི་ལས་ལས་

བདེ་བ་འབྱུང་བ་ནི་གནས་མེད་ལ། ཚོར་བ་གདུང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་པ་ཅན་དག་བཅོམ་
 པའི་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་པ་ཡན་ཆད་ཐམས་ཅད་ནི་སྤོན་མི་དགེ་བ་བསགས་པ་ལས་འབྱུང་གི། དགེ་བའི་
 ལས་ལས་སྤྲུག་བསྐྱེད་པ་འབྱུང་བ་ནི་གནས་མེད་དེ།^{༡༩} རིན་ཆེན་འབྲེང་བ་ལས། མི་དགེ་བ་ལས་
 སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱིན། །དེ་བཞིན་ངན་འགྲོ་ཐམས་ཅད་དོ། །དགེ་ལས་བདེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་དང་། །སྦྱི་བ་
 ཀྱིན་ཏུ་བདེ་བ་དག་^{༢༠} །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་བདེ་བ་དང་སྤྲུག་བསྐྱེད་རྣམས་ནི་རྒྱ་མེད་པ་
 ལས་བྱུང་བ་དང་གཙོ་བོ་དང་དབང་ལྷན་ལ་སོགས་པ་མི་མཐུན་པའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་ཡང་མིན་པར་
 དགེ་མི་དགེའི་ལས་སྦྱི་ལས་བདེ་སྤྲུག་སྦྱི་དང་། བདེ་སྤྲུག་གི་ཁྱད་པར་སྣ་ཚོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་ལས་
 གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྣ་ཚོགས་པ་ལས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་འཛོལ་བར་སོ་སོར་འབྱུང་བའི་ལས་འབྲས་
 རེས་པ་ཅན་ནམ་མི་བསྐྱེད་པ་ལ་རེས་པ་རྟེན་པ་ནི་ནང་པ་སངས་རྒྱུས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་དག་པའི་
 ལྟ་བུ་ཞེས་པ་དཀར་པོའི་ཚོས་ཀྱན་གྱི་གཞིར་བསྐྱགས་པའོ།^{༢༡} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཚོར་བ་དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཚོར་བ་བདེ་བ་དང་། ཚོར་བ་སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་། ཚོར་བ་བཏང་
 སྦྱོམས་གསུམ་མོ། །དེ་ཡང་ལུང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད་ལས། ཚོར་བ་གང་ཞེ་ན། ཟུང་བ་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ།
 བདེ་བ་དང་། སྤྲུག་བསྐྱེད་བ་དང་། སྤྲུག་བསྐྱེད་བ་ཡང་མ་ཡིན་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པ་སྟེ། བདེ་བ་ནི་
 གང་འགགས་ན་ཐུད་པར་འདོད་པའོ། །སྤྲུག་བསྐྱེད་བ་ནི་གང་བྱུང་ན་བྲལ་བར་འདོད་པའོ། །བདེ་བ་
 ཡང་མ་ཡིན་སྤྲུག་བསྐྱེད་བ་ཡང་མ་ཡིན་པ་ནི་གང་བྱུང་ན་གཉིས་ཀ་འདོད་པར་མི་འགྱུར་བའོ།^{༢༢} །
 ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཚོར་བ་གསུམ་པོ་དེ་ལ་ཡང་ལུས་སེམས་ཀྱི་རྟེན་གྱི་སྒོ་ནས་བྱེད་རྣམ་པ་བྱུག་
 སྟེ། ལུས་ཚོར་གསུམ་དང་། སེམས་ཚོར་གསུམ་མོ། །དང་པོ་ལུས་ཚོར་གསུམ་ནི། ལུས་ཚོར་བདེ་བ།
 ལུས་ཚོར་སྤྲུག་བསྐྱེད་ལ། ལུས་ཚོར་བཏང་སྦྱོམས་གསུམ་མོ། །གཉིས་པ་སེམས་ཚོར་གསུམ་ནི། སེམས་
 ཚོར་བདེ་བ། སེམས་ཚོར་སྤྲུག་བསྐྱེད་ལ། སེམས་ཚོར་བཏང་སྦྱོམས་གསུམ་མོ། །དེ་ལ་ལུས་ཚོར་དང་
 སེམས་ཚོར་གྱི་ཁྱད་པར་ནི། དབང་ཤེས་ལྷའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་རྣམས་ལ་ལུས་ཚོར་ཞེས་བྱ་ལ།
 ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་ལ་ལུས་ཚོར་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཞེ་ན།
 རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་ལ་ལུས་ཚོར་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཞེ་ན།
 བཞི་བརྒྱུ་པ་ལས། ལུས་ལ་ལུས་དབང་རི་བཞིན་དུ། །གཏི་སྤྲུག་ཀྱན་ལ་གནས་འབྱུར་ཏེ།^{༢༣} །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར། ལུས་ཀྱི་དབང་པོས་ནི་སྦྱི་བོ་ནས་རྒྱང་མཐིལ་གྱི་བར་ཐམས་ཅད་ཁྱབ་པས་ན་མིག་

ཤེས་སོགས་དབང་ཤེས་གཞན་བཞིའི་འཁོར་དུ་ཚོར་བ་གང་སྟེས་ཀྱང་ལུས་ཚོར་ཞེས་བྱའོ། །ཡང་ཚོར་བ་དུག་པོ་དེ་ལ་ཟང་ཟིང་དང་བཅས་པ་དང་ཟང་ཟིང་མེད་པ་གཉིས་སུ་བྱེན་བཅུ་གཉིས་སུ་ཡང་འགྱུར་རོ། །ཟང་ཟིང་དང་བཅས་མ་བཅས་ཀྱི་དོན་གང་སྟེས་ན། ཟག་བཅས་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ལ་སྟེད་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཚོར་བ་རྣམས་ལ་ཟང་ཟིང་དང་བཅས་པའི་ཚོར་བ་ཞེས་བྱ་ལ། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཚོར་བ་རྣམས་ལ་ཟང་ཟིང་མེད་པའི་ཚོར་བ་ཞེས་བྱའོ། །འོ་ན་གོང་དུ་ཟང་ཟིང་མེད་པའི་ཚོར་བ་སྟུག་བསྐྱེད་ཞེས་བཤད་ན་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་མངའ་བ་རྣམས་ལ་ཚོར་བ་སྟུག་བསྐྱེད་ཅི་ལྟར་ཡོད་སྟེས་ན། དེ་ནི་མངའ་དུ་ཡོད་དེ། བདག་འཛིན་སྒྲངས་པའི་དགྲ་བཙུན་པ་རྣམས་ལ་ཡང་སྟོན་གྱི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྦྱིན་པས་དབུ་སྦྱང་བ་སོགས་ཚོར་བ་སྟུག་བསྐྱེད་ཕྱིར་བ་ཡོད་པར་འདུལ་བ་ལུང་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཡང་ཚོར་བ་ལ་རྟེན་གྱི་སྟོན་ནས་དབྱེ་ན་དུག་སྟེ། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བ། རྩ་བའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བ། སྤྱིའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བ། ལུས་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བ། ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་རྣམས་སོ། །ཡང་དུག་པོ་དེ་རེ་རེ་ལ་ཡང་བདེ་སྟུག་བཏང་སྟོམས་གསུམ་གསུམ་དུ་བྱེ་བས་ཚོར་བ་བཙེ་བརྒྱད་དུ་ཡང་ཡོད་དོ། །དེ་དག་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་ཞིབ་ཏུ་བྲིས་ན་ཡི་གེ་ཉ་ཅང་མངས་སུ་དོགས་པས་བཞག་གོ།

ཡང་ཚོར་བ་ལ་སྒྲང་གཉེན་གྱི་སྟོན་ནས་བྱེ་ན། ཞེན་པ་རྟེན་པའི་ཚོར་བ་དང་། མངོན་པར་འབྱུང་བ་རྟེན་པའི་ཚོར་བ་གཉིས་སུ་ཡོད་དོ། །ཞེན་པ་རྟེན་པའི་ཚོར་བ་ནི། འདོད་ཡོན་ལ་སྟེད་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཚོར་བ་རྣམས་སོ། །མངོན་པར་འབྱུང་བ་རྟེན་པའི་ཚོར་བ་ནི། འདོད་ཡོན་ལ་ཆགས་པ་ལོག་ནས་བསམ་གཏན་དང་པོའི་དངོས་གཞིས་བསྐྱེས་པའི་ཡིད་ཤེས་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཚོར་བ་ལྟ་བུའོ། །འདི་ལྟར་ཚོར་བ་ལ་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་འདི་ནི་ཚོར་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྟེད་པ་འདྲེན་པར་བྱེད་ཚུལ་དང་། བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོར་བ་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བར་བྱེད་ཚུལ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་པས། ཚུལ་འདི་དག་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་མངོན་པ་གོང་འོག་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ནས་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། ཚོར་བ་བདེ་སྟུག་བཏང་སྟོམས་གསུམ་དུག་གསུམ་གྱི་རྒྱུར་མི་གཏོང་བའི་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་བྱུང་ཚུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་འདྲ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། མངོན་པ་ཀླན་ལས་བཏུས་ལས། འདྲ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་
 ཉིད་ཅི་ཞེ་ན། འདྲས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་དེ། མཚན་མར་འཛིན་པ་དང་། བཀྲ་བར་འཛིན་
 པའི་ངོ་བོ་གང་གིས་རི་ལྟར་མཐོང་བ་དང་། ཐོས་པ་དང་། བྱེ་བྲག་བྱེད་པ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་
 འོན་རྣམས་ལ་ཐ་སྟངས་འདོགས་པའོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདྲས་
 ཏེ་ཡུལ་གྱི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚན་མ་འཛིན་པའི་རིག་པའོ། །ཡུང་བོ་ལྷའི་རབ་བྱེད་ལས་ཀྱང་།
 འདྲ་ཤེས་གང་ཞེ་ན། ཡུལ་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པའོ།^{༢༠} །ཞེས་གསུངས་སོ།།

འདྲ་ཤེས་དེ་ལ་དབྱེ་ན། མཚན་མར་འཛིན་པ་དང་། བཀྲ་བར་འཛིན་པ་གཉིས། མཚན་
 མར་འཛིན་པ་ནི་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་སྒྲུང་བའི་ཡུལ་གྱི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚན་མ་འཛིན་
 པའོ། །བཀྲ་བར་འཛིན་པ་ནི་རྣམ་རྟོག་ལ་སྒྲུང་བའི་ཡུལ་གྱི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚན་མ་འཛིན་
 པའོ། །འདྲ་ཤེས་དེ་གཉིས་གང་ལ་འཇུག་པའི་གཞི་ནི། མཐོང་བ། ཐོས་པ། བྱེ་བྲག་བྱེད་པ། རྣམ་པར་
 ཤེས་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་དོན་ནི། མཐོང་བ་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བའི་དོན་ལ་ཐ་སྟངས་
 འདོགས་པ་དང་། ཐོས་པ་ནི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ཆོག་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐ་སྟངས་འདོགས་པ་དང་། བྱེ་
 བྲག་བྱེད་པ་ནི་རྟོགས་ལ་བརྟེན་ནས་དེས་པའི་དོན་ལ་ཐ་སྟངས་འདོགས་པ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་
 མངོན་སུམ་དུ་དེས་པའི་དོན་ལ་འདྲ་ཤེས་ཀྱིས་ཐ་སྟངས་འདོགས་པའོ། །མངོན་པ་མཛོད་ལས་ནི་དོན་ལ་
 མཚན་མར་འཛིན་པ་དང་ཐ་སྟངས་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པ་གཉིས་སུ་བཤད་ལ།^{༢༡} དོན་ལ་མཚན་
 མར་འཛིན་པ་ནི། སྟོན་པོ་དང་སེར་པོ་སོགས་དོན་གྱི་སྒྲུ་རིས་སོ་སོར་བྱེ་ནས་འཛིན་པའོ། །ཐ་སྟངས་ལ་
 མཚན་མར་འཛིན་པ་ནི། འདི་ནི་སྒྲེས་པའོ་འདི་ནི་བྱད་མེད་དོ་སྟམ་དུ་ཐ་སྟངས་ཀྱི་སྒྲུ་རིས་སོ་སོར་བྱེ་
 བྱས་འཛིན་པའོ།།

ཡང་འདྲ་ཤེས་ལ་རྟེན་གྱི་སྟོན་སྒྲུ་ནི། མིག་གི་འདྲས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདྲ་
 ཤེས། རྣ་བའི་འདྲས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདྲ་ཤེས། སྤྱི་འདྲས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདྲ་
 ཤེས། ལྷའི་འདྲས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདྲ་ཤེས། ལུས་ཀྱི་འདྲས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདྲ་
 ཤེས། ཡིད་ཀྱི་འདྲས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདྲ་ཤེས་རྣམས་སོ། །ཡང་དམིགས་པའི་སྟོན་སྒྲུ་ནི་
 རྟེན་སྟེ། མཚན་མ་དང་བཅས་པའི་འདྲ་ཤེས་དང་། མཚན་མ་མེད་པའི་འདྲ་ཤེས་དང་། རྒྱུད་ལྷུ་འདྲ་
 ཤེས་དང་། རྒྱུཆེན་པོར་གྱུར་པའི་འདྲ་ཤེས་དང་། ཆད་མེད་པའི་འདྲ་ཤེས་དང་། ཅི་ཡང་མེད་དོ་སྟམ་

པའི་འདུ་ཤེས་རྣམས་སུ་ཡོད་དོ། །དང་པོ་མཚན་མ་དང་བཅས་པའི་འདུ་ཤེས་ལ་ཡང་གསུམ་ཡོད་དེ།
མིང་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་མཁས་པའི་འདུ་ཤེས། འདུས་བྱས་མི་རྟག་པ་སོགས་ལ་དམིགས་པའི་འདུ་
ཤེས། དམིགས་རྣམ་གསལ་པའི་འདུ་ཤེས་གསུམ་སོ། །གཉིས་པ་མཚན་མ་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་ལ་ཡང་
གསུམ་སྟེ། སྒྲ་མ་མཚན་མ་དང་བཅས་པ་གསུམ་པོ་དེ་ལས་ལོག་པ་རྣམ་པ་གསུམ་སོ། །གསུམ་པ་རྒྱུང་
དུའི་འདུ་ཤེས་ནི། བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་མ་ཐོབ་པའི་འདོད་པའི་སོ་སྟེ་མ་ཐ་མལ་པའི་རྒྱུད་གྱི་
འདུ་ཤེས་རྣམས་དང་འདོད་ཡོན་ལ་དམིགས་པའི་འདུ་ཤེས་རྣམས་སོ། །བཞི་པ་རྒྱ་ཆེན་པོར་གྱུར་པའི་
འདུ་ཤེས་ནི། གཞུགས་ཁམས་ལ་དམིགས་པའི་འདུ་ཤེས་དང་གཞུགས་ཁམས་པའི་རྒྱུད་གྱི་འདུ་ཤེས་
རྣམས་སོ། །ལྷ་པ་ཚད་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་ནི། ཉམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྟེ་མཆེད་དང་རྣམ་ཤེས་མཐའ་
ཡས་སྟེ་མཆེད་ལ་དམིགས་པའི་འདུ་ཤེས་རྣམས་སོ། །དྲུག་པ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་ནི། ཅི་ཡང་
མེད་པའི་སྟེ་མཆེད་ལ་དམིགས་པའི་འདུ་ཤེས་རྣམས་སོ། །

གསུམ་པ་སེམས་པའི་ངོ་བོ་ནི། མངོན་པ་ཀྱན་ལས་བཏུས་ལས། སེམས་པ་གང་ཞེན།
སེམས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་ཡིད་གྱི་ལས་ཏེ། དག་བ་དང་། མི་དག་བ་དང་། ལུང་དུ་མ་བརྟན་པ་
རྣམས་ལ་སེམས་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།³⁹⁾ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་དང་མཚུངས་ལྟན་
གྱི་སེམས་ཡུལ་ལ་གཡོ་ཞིང་སྒྲུལ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ལ་སེམས་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །སེམས་
བྱུང་ཐམས་ཅད་གྱི་ནང་ནས་འདི་གཙོ་ཆེ་བར་གསུངས་ཏེ། སེམས་སེམས་བྱུང་གང་ཡང་ཡུལ་ལ་འཇུག་
པར་བྱེད་པ་སེམས་བྱུང་འདིའི་མཐུ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །དཔེར་ན་དྲོ་ཁབ་ལེན་གྱིས་ལྷགས་རང་
དབང་མེད་པར་གཡོ་བ་ལྟར། སེམས་བྱུང་སེམས་པ་འདིས་སེམས་རང་དབང་མེད་པར་ཡུལ་ལ་
འཇུག་པར་བྱེད་དོ། །

སེམས་པ་དེ་ལ་རྟེན་གྱི་སྟོན་ནས་དབྱེ་ན་དྲུག་སྟེ། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་
སེམས་པ། རྣ་བའི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་པ། ལྷའི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་
སེམས་པ། ལྷའི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་པ། ལུས་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་
སེམས་པ། ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་པ་རྣམས་སོ། །སེམས་པ་འདི་ཡིད་ཀྱི་ལས་
ཡིན་ལ། སྦྱར་ལས་ལ་སེམས་པའི་ལས་དང་བསམ་པའི་ལས་གཉིས་སུ་ཡོད་དོ། །མངོན་པ་མཚོན་
ལས། ལས་ནི་སེམས་པ་དང་དེས་བྱས། །སེམས་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡིན་ནོ། །དེས་བསྐྱེད་ལུས་དང་དག་

གི་ལས།³³ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །བསམ་པའི་ལས་ལ་ལུས་ངག་གི་ལས་གཉིས་སུ་ཡོད་ཅིང་།
 དེ་ཡང་སྒྱིར་མཐའ་ཡས་ཀྱང་གཙོ་ཆེ་བ་རྣམས་བསྐྱུས་པ་ནི་ལུས་ངག་གི་ལས་བདུན་དང་། ཀྱུན་སྒོར་
 དང་བཅས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ལས་ཀྱི་ལམ་བཅུར་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་ལས། དེ་
 ལས་ཆེ་ཡོང་བསྐྱུས་ནས་ནི། །དགེ་དང་མི་དགེ་ཅི་རིགས་པར། །ལས་ཀྱི་ལམ་ནི་བཅུར་གསུངས་
 སོ།³⁴ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཡང་ལས་ལ་དབྱེ་ན། དགེ་བ་དང་། མི་དགེ་བ་དང་། ལུང་མ་
 བསྟན་གྱི་ལས་གསུམ་སོ། །ཡང་ལས་རྣམས་པ་གསུམ་སྟེ། བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་དང་། བསོད་ནམས་
 མིན་པའི་ལས་དང་། མི་གཡོ་བའི་ལས་སོ། །ལས་འདི་དག་གི་ངོས་འཛིན་དང་། འབྲས་བུ་རི་ལྟར་
 འབྱུབ་པའི་ཚུལ་དང་། འཕེན་བྱེད་དང་རྫོགས་བྱེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། རྩོད་བར་ངེས་པ་དང་མ་ངེས་
 པའི་ཁྱད་པར་དང་། རྩོད་བར་ངེས་པ་ལ་ཡང་མཐོང་ཆོས་རྩོད་འགྱུར་དང་། རྩོས་ནས་རྩོད་འགྱུར་དང་།
 ལན་གངས་གཞན་ལ་རྩོད་འགྱུར་གྱི་ཁྱད་པར་སོགས་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་ཡང་འདིར་ཡི་གེ་
 ཏ་ཅང་མང་བས་འཛིགས་ནས་མ་སྒྲིམ་གྱིང་། སྒོ་གྲོས་ཀྱི་རྩལ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཁས་མཆོག་
 དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་མངོན་པ་མཛོད་རྩ་འབྲེལ་དང་བཅས་པ་རྣམས་དང་། རྗེ་ཐམས་ཅད་
 མཁུན་པའི་ལེགས་བཤད་དྲི་མ་མེད་པ་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

བཞི་པ་རིག་པའི་ངོ་བོ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་ལས། རིག་པ་གང་ཞེ་ན། གསུམ་
 འདུས་ནས་དབང་བོའི་འགྱུར་བ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པ་སྟེ། ཆོར་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།³⁵ །
 ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཡུལ་དབང་རྣམས་ཤེས་གསུམ་འདུས་ནས་ཆོར་བ་བདེ་བ་སོགས་གང་རྩོད་
 འགྱུར་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཡུལ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་རིག་པ་ཞིག་གོ། །འདིར་དབང་བོའི་འགྱུར་བ་
 ཞེས་གསུངས་པ་ནི། དཔེར་ན་མིག་གི་དབང་བོ་གཟུགས་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་ཐུད་པས་ཆོར་བ་བདེ་བ་
 ལ་ཆགས་པའི་རྒྱར་འགྱུར་བ་ལྟར། རིག་པས་གཟུགས་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཡོངས་སུ་བཅད་པས་ཆོར་བ་
 བདེ་བའི་རྒྱར་འགྱུར་བས་ན་དེ་ལྟར་དུ་གསུངས་སོ། །འདི་ལ་ཡང་རྟེན་གྱི་སྒོ་ནས་བྱེད་བྱུག་སྟེ། མིག་
 གི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་དང་། རྣ་བའི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་དང་། སྒྲའི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་དང་། བྱེའི་འདུས་ཏེ་
 རིག་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་དང་། ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་རྣམས་སོ།།

ལྷ་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་ལས། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གང་ཞེ་ན།
 སེམས་ཀྱི་འདུག་པ་སྟེ། དམིགས་པ་ལ་སེམས་འཛིན་པའི་ལས་ཅན་ནོ།³⁶ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།

རང་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་དམིགས་པ་བྱེ་བྲག་པ་ལ་གཏོད་པའི་རིག་པ་ཞིག་གོ། སེམས་པ་དང་
ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པར་ནི། སེམས་པས་ནི་སེམས་སྒྱིར་ཡུལ་ལ་གཡོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ།
ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི་ཡུལ་བྱེ་བྲག་པ་ལ་སེམས་སྟོགས་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་ལྟར་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པའི་
སེམས་བྱུང་ལྔ་པོ་དེ་ལ་ཀུན་འགོ་ཞེས་བཞེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། སེམས་ཀུན་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་
སེམས་བྱུང་ཡིན་པས་ན་དེ་ལྟར་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་ཀུན་འགོ་ལྔ་པོ་གང་རུང་ཞིག་མ་ཚང་ན་ཡུལ་གྱི་
འོངས་སྟོང་མི་རྫོགས་ཏེ། ཚོར་བ་མེད་ན་སྟོང་མེད་པར་འགྱུར་ལ། འདྲ་ཤེས་མེད་ན་ཡུལ་གྱི་ཐུག་མོང་
མ་ཡིན་པའི་མཚན་མ་འཛིན་པ་མེད་ལ། སེམས་པ་མེད་ན་ཡུལ་ལ་སྟོགས་པ་མེད་ཅིང་། ཡིད་ལ་བྱེད་
པ་མེད་ན་དམིགས་པ་བྱེ་བྲག་པ་ལ་ཡིད་གཏོད་པ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། རེག་པ་མེད་ན་ནི་རྟེན་མེད་
པར་འགྱུར་བས་ཡུལ་གྱི་འོངས་སྟོང་རྫོགས་པ་ལ་ཀུན་འགོ་ལྔ་པོ་གང་ཅོགས་པར་གསུངས་སོ། །

ཡུལ་ངེས་ལྔ།

གཉིས་པ་ཡུལ་ངེས་ལྔ་ནི། འདུན་པ། མོས་པ། དྲན་པ། ཉིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་རྣམས་སོ། །
དང་པོ་འདུན་པའི་ངོ་བོ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། འདུན་པ་གང་ཞེན། འདོད་
པའི་དངོས་པོ་ལ་དེ་དང་དེ་ལྡན་པར་བྱེད་འདོད་པ་ཉིད་དེ། བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་
ལས་ཅན་ནོ།^{༡༦} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བསམས་པའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ནས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་
རིག་པའོ། །འདུན་པས་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་ཚུལ་ནི། དབུས་མཐའ་ལས། གནས་དང་དེ་ལ་
གནས་པ་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་ཉིད་དུའོ།^{༡༧} །ཞེས་དང་། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་ཀྱང་། ཉིང་ངེ་
འཛིན་སྒྲོམ་པ་ལ་མི་སྟོ་ཞིང་དེའི་མི་མཐུན་སྟོགས་ལ་དགའ་བའི་ལེ་ལོ་འགོག་མ་རུས་ན་དང་པོ་ནས་
ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་འཇུག་ཏུ་མི་སྟེར་ཞིང་། ལན་ཅིག་ཐོབ་ཀྱང་རྒྱན་འབྲུད་མི་རུས་པས་སྒྲུར་དུ་ཉམས་
པར་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་ཐོག་མར་ལེ་ལོ་འགོག་པ་གནད་དུ་ཆེའོ། །དེ་ལ་ལུས་དང་སེམས་དགའ་
བདེས་རྒྱས་པའི་ཤིན་ཏུ་སྒྲུངས་པ་ཐོབ་ན་ཉིན་མཚན་ཀུན་ཏུ་དགེ་བ་ལ་སྦྱོར་བ་ལ་སྦྱོ་དུ་མི་འབྱུང་
བས་ལེ་ལོ་བརྒྱུག་གོ། །དེ་སྟེང་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་སྒྲུངས་བསྟེན་པའི་རྒྱ་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྩོན་འགྲུས་རྒྱན་
ལྡན་དུ་རྩོམ་རུས་པ་དགོས་སོ། །དེ་སྟེང་པ་ལ་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདུན་པ་དྲག་པོ་
རྒྱན་ལྡན་པ་དགོས་སོ། །དེའི་རྒྱར་ནི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བས་ཡིད་འཕྲོག་པའི་དད་པ་

བརྟན་པོ་དགོས་པས་ཐོག་མར་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་སེམས་པའི་དད་པ་ཡང་དང་ཡང་དུ་བསྐྱེམ་པར་བྱའོ། །འདི་དག་གི་གོ་རིམས་ནི་ཉམས་སྲུ་སྒྲངས་ནས་བལྟས་ན་ཆེས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་ངེས་པས་གནད་དམ་པར་གཟུང་།⁴⁴ ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེའི་ཤེས་བྱེད་དུ་གནས་དང་ཞེས་སོགས་དབྱས་མཐའི་ལུང་དེ་འདྲིན་པར་མཛད་ཅིང་། ལུང་དེའི་དོན་ཡང་། གནས་ནི་འདུན་པ་སྟེ་རྩོལ་བའི་གནས་སོ། །གནས་པ་ནི་རྩོལ་བའམ་བརྩོན་འགྲུས་སོ། །འདུན་པའི་རྩོལ་བ་ཡོན་ཏན་ལ་ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པའོ། །རྩོལ་བའི་འབྲས་བྱ་ནི་ཤིན་ཏུ་སྒྲངས་པའོ།⁴⁵ །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྩོལ་འདི་དག་ལ་ཞིབ་ཏུ་བསམས་ན་ནི་རྩི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་རི་ལྟར་གསུངས་པ་ལྟར་ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་ལ་ཁྱད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་སྟེ། ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ལམ་གྱི་གོ་རིམས་ངེས་པ་ཅན་དུ་གསུངས་པའི་རྩོལ་རྣམས་ལ་ཚིག་ཙམ་དུ་མ་ལུས་པར་སྟོ་ཁ་ནང་དུ་སྒྲིགས་ཏེ་ཞིབ་ཏུ་བསམས་ན་རྩོལ་འདི་དག་ལ་ངེས་པ་རྟེན་པར་འགྱུར་གྱི། ཚིག་ཙམ་ལ་འཆེལ་བ་དང་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོའི་གཞུང་རྣམས་རྒྱབ་ཆས་དང་རྩོད་པའི་ཡན་ལག་ཙམ་དུ་གོ་ནས་ཉམས་ལེན་གྱི་ཆེ་འདོར་བར་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་ནི་རྩོལ་འདི་དག་ལ་ངེས་པ་རྟེན་པའི་ཐབས་མེད་ཅིང་། རྩོལ་བར་དབྱེས་པའི་ལམ་བཟང་རྣམས་རྒྱད་ལ་སྟེ་བ་ལྟ་ཞོག །གོ་ཡུལ་དུ་འཆར་བ་ཙམ་གྱི་སྐལ་བའང་མེད་དོ། །འདུན་པ་དེ་ལ་དབྱེན་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། སྤང་བར་འདོད་པའི་འདུན་པ་དང་། མི་འབྲེལ་བར་འདོད་པའི་འདུན་པ་དང་། དོན་དུ་ཉེར་བའི་འདུན་པ་རྣམས་སོ། །དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པ་ལ་ཡང་འདོད་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་། ལྟ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་སོགས་མང་དུ་ཡོད་དོ། །

གཉིས་པ་མོས་པའི་ངོ་བོ་ནི། མངོན་པ་ཀླན་ལས་བཏུས་ལས། མོས་པ་གང་ཞེན། ངེས་པའི་དངོས་པོ་ལ་རི་ལྟར་ངེས་པ་བཞིན་དུ་འཛིན་པ་སྟེ། མི་འཕྲོགས་པ་ཉིད་ཀྱི་ལས་ཅན་ནོ།⁴⁶ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་གི་ཚད་མས་ངེས་ཟེན་པའི་ཡུལ་རྣམས་ལ་འདི་ཁོ་ན་ལྟར་ཡིན་གྱི། གཞན་དུ་མ་ཡིན་ནོ་སྟམ་དུ་འཛིན་པའི་རིག་པའོ། །འདིར་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་མི་འཕྲོགས་པའི་ལས་ཅན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། རང་གིས་ངེས་ཟེན་པའི་དོན་ལ་མོས་པ་བརྟན་པོ་རྟེན་པ་ན་པ་རོལ་གྱི་རྟོལ་བས་དེ་ལས་གཞན་དུ་སྒྱུར་མི་རུས་པའི་དོན་ཏེ། དཔེར་ན་སྒྲུབས་འགྲོའི་སྒྲུབས་ནང་པ་དང་བྱི་པའི་སྟོན་པའི་ཁྱད་པར་ལ་བསམས་ནས་གང་ནི་བསྒྲུབ་པ་མེད་པའི་སྒྲུབས་ཡིན་སྟམ་དུ་དབྱེད་པ་ན། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཉག་གཅིག་བསྒྲུབ་པ་མེད་པའི་སྒྲུབས་སུ་ངེས་ཤིང་། དེས་བསྟན་པའི་ཆོས་དང་། ཆོས་དེ་

ཚུལ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་པའི་དགེ་འདུན་ནམས་ཀྱང་བསྐྱབ་པ་མེད་པའི་སྐྱབས་སུ་ཚད་མས་ངེས་ནས་གཏན་གྱི་སྐྱབས་སུ་མོས་པ་བརྟན་པོ་རྟེན་པ་ན་སུ་སྟེགས་སོགས་གྱིས་ཁ་བྱང་མི་བྱབ་པར་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་གྲངས་སུ་རྒྱད་ཅིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དཀར་ཆོས་ཐམས་ཅད་འཕེལ་བ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་སྟོན་འཇུག་ལས། དགེ་བའི་བྱོགས་ནི་ཐམས་ཅད་གྱི། རྩ་བ་མོས་པར་བྱབ་པས་གསུངས། །དེའི་ཡང་རྩ་བ་ཏག་ཏུ་ནི། རྣམ་སྟོན་འབྲས་བུ་བསྟོམས་པས་སོ།^༡ །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གསུམ་པ་བྲན་པའི་ངོ་བོ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱས་ལས། བྲན་པ་གང་ཞེ་ན། འདྲིས་པའི་དངོས་པོ་ལ་སེམས་གྱི་བརྟེན་པ་མེད་པ་སྟེ། རྣམ་པར་མི་གཡིང་བའི་ལས་ཅན་ནོ།^༢ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བྲན་ཆོས་གསུམ་ལྡན་གྱི་རིག་པ་ཞིག་གོ། །བྲན་ཆོས་གསུམ་ནི། ཡུལ་གྱི་བྲན་པར་འདྲིས་པའི་དངོས་པོ། རྣམ་པའི་བྲན་པར་ཡུལ་དེ་ལ་དམིགས་ནས་བརྟེན་པ་མེད་པ། བྲན་ལས་གྱི་བྲན་པར་རྣམ་པར་མི་གཡིང་བར་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་སྟེར་མ་འདྲིས་པ་ལ་བྲན་པ་མི་སྟེ་བས་ཡུལ་གྱི་བྲན་པར་ལ་འདྲིས་པའི་དངོས་པོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟེར་འདྲིས་ཀྱང་ད་ལྟ་སྟོ་ཡུལ་དུ་མ་གཤམ་ན་བྲན་པར་མི་འགྱུར་བས་སེམས་གྱི་བརྟེན་པ་མེད་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བྲན་པ་བྲན་པར་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་གནས་གོང་འཕེལ་དུ་འགྱུར་བས་བྲན་ལས་གྱི་བྲན་པར་ལ་མི་གཡིང་བའི་ལས་ཅན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བྲན་པ་བྲན་ཆོས་གསུམ་ལྡན་གྱི་ཚུལ་འདི་ནི་མདོ་སྟེགས་གཉིས་ཀའི་སྐབས་སུ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་སྟེ། མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ་གྱི། དབང་ཡུག་ལུས་གཏོགས་བྲན་པ་བདེར་གཤེགས་གྱིས། བཟོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་དུ་ཉེ་བར་བསྟན། །དེ་ནི་བསྐྱེམས་ནས་མངོན་པར་བསྐྱུང་བའི་སྟེ། བྲན་པ་ཉམས་པས་ཆོས་ཀུན་འཛིག་པར་འགྱུར།^༣ །ཞེས་དང་། སྟོན་འཇུག་ལས། ཐོས་ལྡན་དད་པ་ཅན་དང་ནི། །བརྩོན་པ་ལྷུང་ལེན་དུ་མ་ཡང་། །ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སྟོན་ཆགས་པས། །ལྷུང་བའི་རྟོག་དང་བཅས་པར་འགྱུར། །ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་ཆོས་རྒྱན་དག །བྲན་པ་ཉམས་པའི་རྗེས་འབྲངས་བས། །བསོད་ནམས་དག་ནི་ཉེར་བསགས་ཀྱང་། །རྒྱན་པོས་སྟོགས་བཞིན་ངན་འགོར་འགོ། །ཉོན་མོངས་ཆོས་རྒྱན་ཆོགས་འདི་ནི། །སྐྱགས་སྐབས་ཆོལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། །སྐྱགས་རྟེན་གྱུར་ནས་དགེ་འཕྲོག་ཅིང་། །བདེ་འགྲོའི་སྟོག་ཀྱང་འཛོམས་པར་བྱེད། །དེ་བས་བྲན་པ་ཡིད་སྟོན་ནས། །ཤུད་དུ་ནམ་ཡང་མི་གཏང་ངོ་། །སོང་ན་འང་ངན་སོང་གཞོད་པ་དག །བྲན་པར་བྱས་ཏེ་ཉེ་བར་བཞག །སྤྲུལ་དང་ནི་

འགྲོགས་པ་ལས། །མཁན་པོས་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་དང་། །འཛིགས་པས་སྐལ་ལྷན་གྲུས་བྱེད་ལ། །དན་
པ་བདེ་སླག་ཉིད་དུ་སྒྲི།^༥ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ས་ལམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་གོང་འཕེལ་དུ་
འགྱུར་བ་དྲན་ཤེས་གཉིས་ལ་རག་ལས་ཤིང་། མདོ་སྒྲགས་ཀྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གང་སྐྱབ་ཐམས་ཅད་དྲན་
པ་བྱུང་བར་ཅན་འདིའི་མཐུ་ལས་སྐྱབ་དགོས་པས་སྙིང་ནས་ཉམས་ལེན་བྱེད་པར་འདོད་པ་རྣམས་ལ་
ནི་དྲན་པ་བསྟན་ཚུལ་འདི་ཉིད་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེད། །དེ་ལྟར་ཡང་སྦྱོད་འཇུག་ལས། བདག་གི་རྟེན་དང་
བཀུར་སྟེ་དང་། །ལུས་དང་འཛོལ་མེད་སྤྲ་ཞིང་། །དགོ་བ་གཞན་ཡང་ཉམས་སྤྲ་ཡི། །སེམས་ནི་ནམ་
ཡང་ཉམས་མི་བྱ། །སེམས་བསྐྱང་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནི། །དན་པ་དང་ནི་ཤེས་བཞིན་དག །སློག་ལ་
བབ་ཀྱང་སྐྱངས་ཤིག་ཅེས། །བདག་ནི་དེ་ལྟར་ཐལ་མོ་སྦྱོར།^༥ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

བཞི་པ་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ངོ་བོ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། ཉིང་ངེ་འཛིན་གང་
ཞེན། བདགས་པའི་དངོས་པོ་ལ་སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་ཉིད་དེ། ཤེས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^༥ །
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བདགས་པའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ནས་རྒྱན་ལྷན་དུ་འཛིག་པའི་སེམས་ཅུ་
གཅིག་པ་འོ། །ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡུལ་གྱི་བྱུང་བར་ལ་བདགས་པའི་དངོས་པོ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། ཉིང་
ངེ་འཛིན་སྒྲོམ་པའི་ཆེ་སྒྲོས་བདགས་པའི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་འཛིན་པ་ཡིན་པས་བདགས་པ་ཞེས་
གསུངས་སོ།

དེ་ཡང་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དམིགས་པ་ལ་རྣམ་གྲངས་མང་དུ་སྒྲུང་ཡང་བསྟན་པ་ཞེས་གསུངས་
ཏི། སྦྱད་པ་རྣམ་སྦྱོང་གི་དམིགས་པ། ཉོན་མོངས་རྣམ་སྦྱོང་གི་དམིགས་པ། བྱབ་པའི་དམིགས་པ།
མཁས་པའི་དམིགས་པ་འོ། །མཁས་པའི་དམིགས་པ་ལ་ཡང་། ཡུང་པོ་ལ་དམིགས་པ། ཁམས་ལ་
དམིགས་པ། སྒྲེམ་ཆེད་ལ་དམིགས་པ། རྟེན་འབྲེལ་ལ་དམིགས་པ་སོགས་མཐའ་ཡས་པར་^༥ །གསུངས་
སོ། །ཚུལ་འདིས་ནི་དང་སང་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱི་བརྟེན་ཆད་ལས་འགལ་བ་འགའ་ཞིག་མིག་ཤེས་
ལ་སྒྲུང་བའི་གཞུགས་དམིགས་ནས་ཏར་སྒྲོམ་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་གསལ་བར་བསྟན་སྒྲུང་སྟེ།
ཉིང་ངེ་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་སྒྲེབ་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་ལ་སྒྲེབ་པ་དང་། དེའི་དམིགས་པ་ཡང་
དབང་ཤེས་ལ་སྒྲུང་བའི་གཞུགས་མ་ཡིན་གྱི། སྒྲོས་བདགས་ཡིད་ཡུལ་ཁོ་ན་ཡིན་ཞོ་ཞེས་འཕགས་པ་
ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གསལ་བར་གསུངས་པ་འདི་འོ། །འོན་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡུལ་དེ་ལ་ངེས་པར་ཡུལ་ཡང་
དག་པ་ཞིག་དགོས་སམ་སྟུམ་ན། དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་ཡང་དག་པ་དང་སྦྱོན་ཅི་ལོག་གང་ཡིན་ཡང་

ནང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡང་དང་ཡང་དུ་གོམས་པར་བྱས་ན་ཡུལ་དེ་ལ་གསལ་སྒྲུང་དང་མི་རྟོག་པ་
འབྱུང་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེ་ཕྱིར་ཡང་དག་ཡང་དག་མིན། གང་གང་གིན་ཏུ་བསྒྲོམས་གྱུར་པ།
བསྒྲོམ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ན། རྟོག་གསལ་མི་རྟོག་སྟོ་འབྲས་ཅན།^༥ ཞེས་གང་གསུངས་པ་ལྟར་
རོ། ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བྱེད་ལས་ཀྱི་བྱེད་པར་ལ་ཤེས་པའི་རྟོན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི།
ནང་དུ་སེམས་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཞི་གནས་ལ་བརྟེན་ནས་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་
དབྱེད་པ་བྱས་པའི་མཐུས་རིམ་ལྟར་དང་རིམ་ལྔ་དེ་ལ་དམིགས་པའི་ལྷག་མཐོང་འགྲུབ་པའི་དོན་ཏེ།
སྟོན་འཇགས་ལས། ཞི་གནས་རབ་ཏུ་ལྷན་པའི་ལྷག་མཐོང་གིས། ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་འཛོམས་པར་
ཤེས་བྱས་ནས། ཐོག་མར་ཞི་གནས་བཙལ་བྱ་དེ་ཡང་ནི། འཛིན་རྟོན་ཆགས་པ་མེད་ལ་མཛོན་
དགས་འགྲུབ།^༦ ཅེས་དང་། འདུལ་བ་ལུང་ལས་ཀྱང་ཚུལ་བྲིམས་ལ་བརྟེན་ནས་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་
ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་སྟེ་བའི་ཚུལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་^༧གསུངས་པ་ལྟར་
རོ། རྟོག་གསལ་ཆེན་མོ་འདི་དག་གི་སྟོང་ནས་ཐར་པ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མན་ངག་གི་མཆོག་ཏུ་
གཟུང་བར་བྱའོ།

ལྟ་བུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། མཛོན་པ་ཀྱན་བཅུས་ལས། ཤེས་རབ་གང་ཞེ་ན། བརྟག་པ་
ཉིད་ཀྱི་དངོས་པོའི་ཆོས་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་སྟེ། སོམ་ཉི་བསྒྲོག་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^༨ །
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བརྟག་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་དང་ཡོན་ཏན་སོ་སོར་རྣམ་པར་
འབྱེད་པའི་རིག་པའོ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྟག་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ནི། དག་བ་དང་། མི་དག་བ་དང་། ལུང་
དུ་མ་བསྟན་པ་གསུམ་སྟེ། དེ་དག་གི་སྟོན་དང་ཡོན་ཏན་སོ་སོར་རྣམ་པར་འབྱེད་པར་བྱེད་པའོ། སྟོན་
ཡོན་སོ་སོར་འབྱེད་པའི་རིགས་པའི་ཚུལ་བཞི་ཡོད་དེ། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ། ལྟོས་པའི་རིགས་པ།
འཐད་པས་སྦྱབ་པའི་རིགས་པ། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པའོ། རིགས་པ་བཞི་པོ་དེས་དབྱེད་ནས་ངེས་པ་
རྟོན་པ་ན་ཐེ་ཆོམ་སྟོག་པར་འགྱུར་བས། འདིའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་བྱེད་པར་ལ་སོམ་ཉི་བསྒྲོག་པའི་ལས་
ཅན་ཞེས་གསུངས་སོ། རྟོན་འདི་དག་ལ་དགོངས་ནས་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས། རིམ་ལྔ་ཐོས་པའི་
དོན་ལ་རིགས་པ་བཞིས། ཉིན་དང་མཚན་དུ་ཚུལ་བཞིན་རབ་བརྟགས་ནས། བསམ་བྱའི་གནས་ལ་
བསམས་ལས་བྱུང་བ་ཡི། རྣམ་དཔྱད་སྟོ་ཡིས་ཐེ་ཆོམ་ཆོད་པར་ཤོག་^༩ ཅེས་གསུངས་སོ།

འདུན་པ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་བྱུང་ལྟར་འདི་ལ་ཡུལ་ངེས་ཞེས་བརྟོན་པའི་ཆུ་མཚན་ནི།

སེམས་བྱུང་འདི་དག་གིས་ཡུལ་གྱི་བྱུང་པར་རེ་བཟུང་ནས་འཛིན་པར་བྱེད་པས་ན་ཡུལ་སོ་སོར་ངེས་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ།།

དགེ་བ་བརྩམས་པ་གཅིག་གི་ཁྱེད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ལྟོས་པ་

གསུམ་པ་དགེ་བ་བརྩམས་པ་གཅིག་གི་ དད་པ། རྩོམ་གྲུ་ལས་པ། བྱེད་པ་ལྟོས་པ། ཞེ་སྤང་མེད་པ། གཏི་མུག་མེད་པ། བརྩོན་འགྲུས། ཤིན་ཏུ་སྤྲངས་པ། བག་ཡོད་པ། བཏང་སྤྲོམས། རྣམ་པར་མི་འཆོལ་བ་རྣམས་སོ།།

དང་པོ་དད་པའི་ངོ་བོ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྩམས་ལས། དད་པ་གང་ཞེ་ན། ཡོད་པ་ཉིད་དང་། ཡོན་ཏན་ཅན་དང་། རྣམ་པ་རྣམས་ལ་མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། དང་བ་དང་། འདོད་པ་སྟེ། འདུན་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^༩ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཡིད་ཆེས་དང་། དང་བ་དང་། འདོད་པ་གང་རུང་གི་རྣམ་པ་ཅན་མ་དད་པའི་དངོས་གྱི་གཉེན་པོ་བྱེད་པའི་རིག་པ་ཞིག་གོ།

དད་པ་དེ་ལ་དབྱེ་ན་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། དང་བའི་དད་པ། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ། མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ་རྣམས་སོ། །དང་པོ་དང་བའི་དད་པ་ནི། དགོན་མཆོག་གསུམ་སོགས་ཡོན་ཏན་ཅན་གྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བས་སེམས་དང་བའོ། །འདི་ལ་དང་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི། དཔེར་ན་རྒྱ་དྲུངས་བྱེད་ཀྱི་ཞོར་བྱ་རྒྱ་རྟོག་པ་ཅན་གྱི་ནང་དུ་བརྩམས་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུ་ཆུ་འཛིན་ཀྱི་པ་དྲུངས་པར་འགྱུར་པ་བཞིན་དུ། དད་པ་འདི་རྒྱུད་ལ་སྟེན་ན་སེམས་ཀྱི་རྟོག་པ་དྲུངས་ནས་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་རྒྱུད་ལ་སྟེ། རུང་དུ་འགྱུར་བའོ། །གཉིས་པ་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་དད་པ་ནི། རྒྱལ་བས་གསུངས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་ལས་དང་འབྲས་བུའི་རྒྱལ་སོགས་ལ་བསམས་ནས་ཡིད་ཆེས་རྟེན་པའོ། །གསུམ་པ་མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ་ནི། བདེན་པ་བཞིའི་རྒྱལ་ལ་བསམས་ནས་སྤྲུག་ཀུན་གཉིས་སྤང་བྱ་དང་། འགོག་ལམ་གཉིས་ཐོབ་བྱར་ངེས་ཤིང་། རྒྱལ་བཞིན་འབད་ན་ཐོབ་རྣམས་པར་གཤེས་ནས་ངེས་པར་ཐོབ་པར་བྱའོ་སྟུང་པའི་དད་པ་ལྟ་བུའོ། །འདིར་དད་པ་གསུམ་གྱི་མཚན་གཞི་ཙམ་རེ་ངོས་ཟེན་པ་ཡིན་གྱི་མཐའ་དག་འདིར་ཟད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།།

ད་ལྟ་འཇིག་རྟེན་ན་དགའ་བ་དང་དད་པ་གཉིས་གཅིག་ལྟ་བུར་སྒྲིམ་སྟེ། ཆང་ལ་དགའ་བ་ལ་ཆང་ལ་དད་པ་ཞེས་བརྗོད་མོད། དགའ་བ་དང་དད་པ་གཉིས་གཅིག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དད་པ་ནི་སེམས་བྱུང་དགེ་བའི་ངོ་བོ་ཡིན་ལ། དགའ་བ་ལ་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ཆ་གཉིས་ཀ་ཡོད་དོ། །དེ་ཡང་

ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན་མུ་བཞི་ཡོད་དེ། དགའ་བ་ཡིན་ལ་དད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། དད་པ་ཡིན་ལ་དགའ་བ་
 མ་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་སོ། །དང་པོ་དགའ་བ་ཡིན་ལ་
 དད་པ་མ་ཡིན་པ་ནི། རང་གི་བྱ་དང་རྒྱུང་མ་སོགས་ལ་དགའ་བ་དང་། ཆང་དང་བྱི་དྲོའི་ཁ་ཟས་སོགས་
 ཉེས་པའི་གནས་ལ་དགའ་བ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་དད་པ་ཡིན་ལ་དགའ་བ་མ་ཡིན་པ་ནི། ལྷག་བསྐྱེད་
 ལའོར་བའི་ཉེས་དམིགས་ལ་གཏིང་ནས་འཛིགས་ཤིང་ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་ལྟ་བུའོ། །དགའ་དད་
 གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ནི། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་དཀར་པོའི་ལས་འབྲས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་
 བསམས་པས་གཏིང་ནས་ཡིད་ཆེས་ཤིང་དགའ་བའི་དད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་ནི་ཁོང་ཁྱོ་
 དང་ལྷག་བསྐྱེད་སོགས་སོ། །འོན་ཏེ་དགའ་བ་དང་གྲུས་པ་གཉིས་གཅིག་གམ་མི་གཅིག་སྟུང་ན། དེ་
 ཡང་འཛིག་ཏེན་ན་གཅིག་པ་ལྟ་བུར་གྲུང་མོད། དོན་ལ་གཅིག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་
 ལ་དགའ་བ་དད་པ་ཡིན་ལ། བཤེས་གཉེན་ལ་གྲུས་པ་པ་ནི་དེའི་དྲིན་བསམས་ནས་ངོ་ཆོ་ཤེས་ཤིང་
 གཅིས་སྒྲིམ་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་པས་རྒྱུད་ལ་སྦྱེ་བ་ན་སེམས་བྱུང་སོ་སོ་ཡིན་ནོ། །ཚུལ་འདི་དག་ནི་གཞུང་
 ཆེན་མོ་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཞིབ་ཏུ་དབྱེད་དེ་སྟོ་ཁ་ནང་དུ་ལོག་ནས་
 རྒྱུད་ལ་སྦྱེ་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན་ཤེས་པར་འགྱུར་གྱི། ཆོག་ཙམ་གྱིས་ཤེས་པར་བྱས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །
 དོན་འདི་དག་ལ་དགོངས་ནས་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་སྟོང་ནས་ཉམས་ལེན་བྱེད་པ་ལ་དག་བའི་
 བཤེས་གཉེན་མཁས་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་མང་དུ་ཐོས་པ་དགོས་སོ་ཞེས་ཡང་དང་
 ཡང་དུ་བཀའ་སྩལ་པ་ཡིན་གྱི། དང་སང་གི་སྟེ་བོ་སྒྲུབ་པོ་སྟོ་གྲིས་ཀྱི་ནོར་གྱིས་དབུལ་ཞིང་བསོད་ནམས་
 དམན་པ་དག་ལ་ནི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་མོ་འདི་དག་གི་གཏམ་བཤད་ན་དུག་སྒྲུལ་གྱིས་སྒྲ་ཕྱིའི་དྲི་ཆོར་
 བ་དང་། བྱིས་པ་རྒྱུང་དུས་མཆོའི་གྲོང་ལའོར་མཐོང་བ་ལྟར་འཛིགས་ཤིང་སྒྲག་ནས་སྒྲར་ཡང་དེ་ལས་
 རྒྱུང་རིང་དུ་བྱོལ་བར་འགྱུར་ལ། འཕགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་འདི་རྣམས་ཀྱི་གསུང་ལ་
 གདམས་པའི་མཐིལ་དུ་མཐོང་བ་ཉིན་མོའི་སྐར་མ་ལྟར་སྒྲུང་ངོ་། །

འདིར་དད་པའི་བྱེད་ལས་ལ་འདུན་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། གོང་
 དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་བརྩོན་འགྲུས་དང་། བརྩོན་འགྲུས་སྦྱེ་བ་ལ་དོན་གཉེར་
 ཀྱི་འདུན་པ་དགོས་ཤིང་། འདུན་པ་སྦྱེ་བ་ལ་ཡོན་ཏན་མཐོང་ཞིང་ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་དགོས་པས་
 དད་པ་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིར་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་ནས་ལན་ཅིག་མིན་

པར་བསྐྱུགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དགོན་མཚོག་ཏེ་ལ་ལའི་གསུངས་ལས། དད་པ་སྒྲོན་འགྲོ་མ་
ལྟར་སྒྲེད་པ་སྟེ། །ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་སྤང་ཞིང་འཕེལ་བར་བྱེད། །དོགས་པ་སེལ་ཞིང་ཁུ་བོ་རྣམས་
ལས་སྒྲོལ། །དད་པ་བདེ་ལེགས་གོང་ཁྱེར་མཚོན་བྱེད་ཡིན། །དད་པ་རྟོག་པ་མེད་ཅིང་སེམས་དང་
བྱེད། །ར་རྒྱལ་སྤྱོད་ཞིང་གྲུས་པའི་རྩ་བ་ཡིན། །དད་པ་གཏིར་དང་ནོར་དང་རྒྱུ་པའི་མཚོག་ །ལག་པ་
བཞིན་དུ་དག་སྤྱད་རྩ་བ་ཡིན།^༤ །ཞེས་དང་། ཚས་བརྩུ་པ་ལས་ཀྱང་། གང་གིས་འདྲན་པ་ངས་འབྱུང་
ལ། །དད་པ་ཐེག་པའི་མཚོག་ཡིན་ཏེ། །དེ་ཕྱིར་སྤྱོད་དང་ལྟན་པའི་མིས། །དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་
བསྟེན། །མ་དད་པ་ཡི་མི་དག་ལ། །དཀར་པོའི་ཚས་རྣམས་མི་སྒྲེ་སྟེ། །ས་བོན་མེ་ཡིས་ཚིག་པ་ལ། །མུ་
གུ་སྒྲོན་པོ་ཐེ་བཞིན་ནོ།^༥ །ཞེས་དཀར་ཚས་ཐམས་ཅད་དད་པའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བར་གསུངས་ཤིང་།
བསྐྱབ་བརྩུས་ལས་ཀྱང་། དད་པའི་རྩ་བ་བརྟན་བྱས་ལ།^༦ །ཞེས་དད་པ་ལམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་
བར་གསུངས་ཤིང་། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་མགོན་པོ་ཀླུ་བ་ཀྱིས་ཀྱང་དད་པ་ལམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིར་
ནན་ཏན་དུ་གསུངས་སོ། །དོན་འདི་དག་ལ་དགོངས་ནས་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་
རིམ་པའི་ས་བཅད་དུ་ཡང་། རྩ་བ་དད་པ་སྤྱད་བ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། བདེ་ལེགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་
ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ་ཞེས་གསུངས་སོ།^༧

གཉིས་པ་རྩ་ཆ་ཤེས་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྩུས་ལས། རྩ་ཆ་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། བདག་
ཉིད་ལས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམ་པ་སྟེ། ཉེས་པར་སྦྱོད་པ་ལེགས་པར་སྒྲོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་
ཅན་ནོ།^༨ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམ་པ་འོ།

གསུམ་པ་ཁྲེལ་ཡོད་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྩུས་ལས། ཁྲེལ་ཡོད་པ་གང་ཞེ་ན། གཞན་
ལས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམ་པ་སྟེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ལས་ཅན་ནོ།^༩ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གཞན་རྒྱུ་
མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་སྦྱོད་ལ་འཛེམ་པ་འོ། །རྩ་ཆ་ཁྲེལ་ཡོད་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པར་ནི་གཉིས་ཀ་ཉེས་
སྦྱོད་ལ་འཛེམ་པར་འབྲེལ་ཡང་། རྩ་ཆ་ཉེས་སྦྱོད་ལ་འཇུག་ཏུ་ཉེ་བ་ན་འདི་ནི་བདག་གི་བྱ་བའི་ཆ་མ་
ཡིན་ནོ་སྟེ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམ་པ་དང་། ཁྲེལ་ཡོད་ནི་ཉེས་པ་ལ་འཇུག་ཏུ་ཉེ་བ་ན་གཞན་གྱིས་སྤྱད་ན་མི་རུང་
རྩ་ཆ་ཁ་ན་གཞན་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་འཛེམ་པ་འོ། །འདིའི་འཛེམ་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ནི་སྤྱོད་པ་དང་སྟོན་
པ་སོགས་ཐུགས་ཁྲེལ་གྱི་དོགས་ནས་འཛེམ་པ་འོ། །འདི་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ལ་ཉེས་སྦྱོད་ལེགས་པར་
སྒྲོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་ཉེས་སྦྱོད་སྒྲོམ་པ་

ལ་ངོ་ཚ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་གཉིས་ངེས་པར་དགོས་པའི་དོན་ཏེ། ངོ་ཚ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་གཉིས་མེད་ན་ཉེས་
སྟོད་གང་ཡང་སྟོམ་མི་རྒྱས་ཏེ་རང་གི་ངོས་ནས་རྣམ་སྤྲིན་ལ་འཛིགས་པ་དང་སྒྲ་མ་དང་སྟོན་པ་སོགས་
ཐུགས་ཁྲེལ་གྱི་དོགས་པ་མེད་ན་ཉེས་སྟོད་འགོག་པའི་ཐབས་མེད་པས་སོ།།

བཞི་པ་མ་ཆགས་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། མ་ཆགས་པ་གང་ཞེན། སྲིད་པ་
དང་སྲིད་པའི་ཡོ་བྱེད་རྣམས་ལ་ཆགས་པ་མེད་པ་སྟེ། ཉེས་པར་སྟོད་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་
ལས་ཅན་ནོ།^{༥༠} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཡིད་འབྱུང་ཞིང་ཆགས་པ་མེད་པའི་རིག་པ་འོ།།

ལྔ་པ་ཞེ་སྤང་མེད་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། ཞེ་སྤང་མེད་པ་གང་ཞེན། སེམས་
ཅན་རྣམས་དང་། སྟུག་བསྐལ་དང་སྟུག་བསྐལ་གྱི་གནས་གྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་
པ་མེད་པ་སྟེ། ཉེས་པར་སྟོད་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༥༡} །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར། ཞེ་སྤང་སྟེ་བའི་ཡུལ་གསུམ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་ཞེ་སྤང་སྟེ་བ་བཙུང་ཞིང་། ཀུན་ནས་
མནར་སེམས་མེད་པའི་རིག་པ་འོ།།

དྲུག་པ་གཏི་མུག་མེད་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། གཏི་མུག་མེད་པ་གང་ཞེན།
རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ལས་སམ། ལུང་ལས་སམ། བསམ་པ་ལས་སམ། རྟོགས་པ་ལས་ཤེས་ཤིང་སོ་སོར་
བརྟགས་པ་སྟེ། ཉེས་པར་སྟོད་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༥༢} །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར། སྟེས་ཐོབ་དང་སྟོར་བྱུང་གང་རུང་གི་རྒྱ་ལས་གཏི་མུག་གི་གཉེན་པོ་བྱེད་རྒྱས་པའི་སོ་སོར་རྟོག་
པའི་ཤེས་རབ་པོ།།

སེམས་བྱུང་འདི་གསུམ་མ་ནི་དགེ་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ། ཉེས་སྟོད་ཐམས་ཅད་
འགོག་པའི་ཐབས། ལམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་སྟོང་པོ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ས་ལམ་ཐམས་ཅད་དུག་གསུམ་
བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྟོང་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཞིང་། ཉེས་སྟོད་ཐམས་ཅད་རྒྱ་དུག་གསུམ་གང་རུང་
རེ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བས་འདིའི་བྱེད་ལས་ལ་ཡང་ཉེས་སྟོད་ལེགས་པར་སྟོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་
ལས་ཅན་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་གི་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་མཐའ་ཡས་ཏེ། རྒྱས་པར་བྱས་
ནས་ལམ་ཐམས་ཅད་འདིར་འདུ་བས་སོ། །དེ་ཡང་མ་ཆགས་པ་ལ་ཆོ་འདི་ལ་མ་ཆགས་པར་ཆོ་འདི་
ལས་སློ་ལོག་སྟེ་ཕྱི་མ་དོན་དུ་གཉེར་བ་སྟེས་བྱ་རྒྱུ་དཔེ་བསམ་པ་དང་། སྲིད་པའི་སྟོན་ཆོགས་མཐའ་
དག་ལ་མ་ཆགས་པར་ཞེན་པ་གཏིང་ནས་ལོག་པ་སྟེས་བྱ་འབྲིང་གི་བསམ་པ་དང་། སྲིད་ཞེ་གཉིས་

ཀའི་མཐའ་ལ་མ་ཆགས་པར་མི་གནས་པའི་བྱང་འདས་དོན་དུ་གཉིས་བ་སྐྱེས་བྱ་ཆེན་པོའི་བསམ་པ་
 ཟླ། འདི་ལྟར་དུ་བཤད་ན་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་འདིར་འཆད་དགོས་པར་འགྱུར་བས་ག་ལ་རུས།
 རྣམ་དཔྱད་ཅན་རྣམས་ལ་སྒྲོ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཞེ་སྤང་མེད་པ་དང་། གཏི་མུག་
 མེད་པ་ལ་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ། །འདིར་གཏི་མུག་མེད་པ་ནི་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཡིན་ཞིང་། དེ་
 ལ་སྐྱེ་བས་ཐོབ་པ་དང་སྐྱུར་བྱུང་གཉིས་ལས། སྐྱེས་ཐོབ་ནི་སྡོན་གྱི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ལས་ཆོ་
 འདིའི་རྒྱུ་ལ་མི་ལྟོས་པར་འབྱུང་བས་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་ལས་ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱུར་བྱུང་ལ་ཐོས་པ་
 ལས་བྱུང་བ་དང་། བསམ་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། སྒྲོམ་པ་ལས་བྱུང་བ་གསུམ་མོ། །ཐོས་པ་ལས་བྱུང་
 བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་གང་ལ་ཐོས་པ་བྱ་བའི་གཞི་ནི་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་དགོངས་འབྲེལ་དང་བཅས་
 པ་ཡིན་ལ། སྟོན་པའི་གསུང་རབ་དེ་ལ་ཡན་ལག་བརྩུ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། མདོའི་སྡེ་དང་། དབྱངས་
 ཀྱིས་བསྟན་པའི་སྡེ་དང་། ལུང་དུ་བསྟན་པའི་སྡེ་དང་། ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་སྡེ་དང་། ཆེད་དུ་བཞོན་
 པའི་སྡེ་དང་། གྲོང་གཞིའི་སྡེ་དང་། རྟོགས་པ་བཞོན་པའི་སྡེ་དང་། དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་སྡེ་དང་། སྐྱེས་
 པའི་རབས་ཀྱི་སྡེ་དང་། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་དང་། མད་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྡེ་དང་། གཏན་ལ་དབབ་
 པ་བསྟན་པའི་སྡེའོ། །འདི་དག་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་དང་གཙོ་བོར་བཞོན་བྱ་གང་སྟོན་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་
 བཤད་ན་ཡི་གེ་ཆེས་མང་བར་འགྱུར་བས་འདིར་མ་བྲིས་སོ། །

གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྩུ་གཉིས་པོ་དེ་ཡང་ཡན་ལག་དགུར་འདུ་བར་སྒྲོབ་དཔོན་ལྷ་བ་
 གཤམ་པས་གསུངས་ལ། དེ་ནི་སྤྱིང་གཞི་གཙོ་འཁོར་བཞི་གཅིག་ཏུ་བྱས་ནས་དགུར་བསྐྱས་པའོ། །
 དགུ་པོ་དེ་ཡང་བསྐྱེན་གསུམ་དུ་འདུ་སྟེ། མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྟོན། འདུལ་བའི་སྡེ་སྟོན། མདོན་པའི་སྡེ་སྟོན་
 གསུམ་མོ། །སྡེ་སྟོན་གསུམ་པོ་དེའི་བཞོན་བྱའི་གཙོ་བོ་ནི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་འདུལ་
 བའི་སྡེ་སྟོན་གྱི་བཞོན་བྱའི་གཙོ་བོ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་དང་། མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྟོན་གྱི་བཞོན་བྱའི་
 གཙོ་བོ་ཉིང་འཛིན་གྱི་བསྐྱབ་པ་དང་། མདོན་པའི་སྡེ་སྟོན་གྱི་བཞོན་བྱའི་གཙོ་བོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་
 བསྐྱབ་པ་ཡིན་པར་གསུངས་པ་མང་ཞིང་། ཡང་མདོན་པ་ཀྱན་བརྩུས་ལས་ནི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ཆ་
 མཉམ་དུ་སྟོན་པ་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྟོན་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་དང་ཉིང་འཛིན་གྱི་བསྐྱབ་པ་
 གཉིས་འདུལ་བའི་སྡེ་སྟོན་དུ་བསྟན་ཅིང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་མདོན་པའི་སྡེ་སྟོན་གྱིས་བསྟན་
 པར་གསུངས་ཏེ།^༤ དེའི་དགོངས་པ་ནི་འདུལ་བའི་བཅས་མཆོམས་ལ་དྲན་ཤེས་ཚུལ་བཞིན་དུ་

བསྟན་ནས་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་བྱིང་མོད་ལེགས་པར་འགོག་ཅུ་ས་པས་ཉིང་དེ་འཛིན་སྟེ་བའི་
 ཐབས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་ཏེ། དེང་སང་འདི་ལྟ་བུའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་ལ་གོ་
 ཡུལ་ཆགས་པ་ཤིན་ཏུ་དཀོན་ཅོ། །དེ་ལྟར་གང་ལ་ཐོས་པ་བྱ་བའི་གཞི་སྟེ་སྟོན་གསུམ་དགོངས་འགྲེལ་
 དང་བཅས་པ་ལ་མང་དུ་ཐོས་པ་བཙལ་ཞིང་། ཐོས་པའི་དོན་ལ་རིགས་པ་བཞིས་ཡང་དང་ཡང་དུ་
 དབྱེད་ཅིང་ངེས་ཤེས་བསྟེན། བསམ་བྱུང་གིས་ངེས་ཤེས་རྟེན་པའི་དོན་དེ་ཉིད་ལ་དབྱེད་སྟོན་དང་
 འཛིན་སྟོན་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་ལམ་ཆ་ཆང་ལ་ཉམས་ལེན་བྱེད་པ་ནི་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་
 པ་ཡིན་པས་སྟོ་གོས་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་དབྱེས་པའི་ལམ་གྱི་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་འཇུག་པར་
 རིགས་ཀྱི། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྒྱ་དམ་པ་མང་དུ་ཐོས་པ་དོར་ནས་ལྷག་ལྷག་པའི་སྟེན་
 རྒྱངས་དག་གི་རྗེས་སུ་འབྱངས་ཏེ་གང་ཡང་མ་བསམས་པར་བག་ཡང་སོས་དལ་དུ་གནས་པ་ལ་
 སེམས་བཟང་བ་དང་ཆོས་བྱས་པ་དང་སྐྱབ་པ་བྱས་པ་སོགས་སུ་སྟོན་ན་རང་གི་དལ་བའི་རྟེན་བཟང་
 པོ་རྒྱ་དེ་ཐོས་ཤིང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་གཞན་ཡང་སྟེ་རང་བའི་འགྱུར་བ་དང་བསྟན་པ་ཉམས་པའི་རྟེན་
 དུ་འང་ཆེ་བས། བདག་ལེགས་སུ་འདོད་པ་དག་གིས་ནི་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་
 རབ་ཀྱི་ཚུལ་ལ་སྟོང་ནས་མོས་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྟེད་པ་ལས། དམུས་ལོང་དམིགས་བུ་མེད་
 པ་བྱེ་བ་བྲག་ཁྱིམ་རྣམས། །ལམ་ཡང་མི་ཤེས་གོང་ཁྱེར་འཇུག་པར་ག་ལ་འགྱུར། །ཤེས་རབ་མེད་ན་
 མིག་མེད་ལ་རོལ་བྱིན་ལྟ་འདི། །དམིགས་བུ་མེད་པས་བྱང་རྒྱུ་རེག་པར་རྩལ་མ་ཡིན། །གང་ཆེ་ཤེས་
 རབ་ཀྱིས་ནི་རབ་ཏུ་བེན་གྱུར་པ། །དེ་ཆེ་མིག་རྟེན་གྱུར་ཅིང་འདི་ཡི་མིང་འཐོབ་པོ།^༤ །ཞེས་དང་། རྗེ་
 བཅུན་བྱམས་པས་ཀྱང་། འཁོར་གསུམ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དག །དེ་ནི་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པར་འདོད། །སེར་
 ལྷ་ལ་སོགས་རྣམ་རྟོག་གང་། །དེ་ནི་ཉོན་མོངས་སྒྲིབ་པར་འདོད། །ཤེས་རབ་ལས་གཞན་དེ་དག་ནི།
 སྟོང་རྒྱ་གཞན་མེད་དེ་ཡི་བྱིར། །ཤེས་རབ་མཆོག་ཡིན་དེ་བཞིན་ནི། །ཐོས་པས་དེ་བྱིར་ཐོས་པ་མཆོག་^༥།
 ཅེས་དང་། སྟོབ་དཔོན་དཔའ་བོས་ཀྱང་། ཐོས་ཏུང་དམུས་ལོང་སྟོན་པའི་ཚུལ་མི་ཤེས། །དེ་མེད་དེས་
 ཀོ་ཅི་ཞིག་བསམ་པར་བྱ། །དེ་བས་ཐོས་ལ་བརྩོན་བྱ་དེ་རྒྱ་ལས། །བསམས་བཞིན་བསྟོམས་པས་
 ཤེས་རབ་ཡངས་པ་འབྱུང་།^༦ །ཞེས་དང་། མཁས་མཆོག་དབྱིག་གཉིན་གྱིས་ཀྱང་། ཚུལ་གནས་ཐོས་
 དང་བསམ་ལྷན་པས། །སྟོན་པ་ལ་ནི་རབ་ཏུ་སྟོབ།^༧ །ཞེས་སོགས་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་
 བཅས་པ་ནས་ཡང་དང་ཡང་དུ་གསུངས་སོ།།

བརྟན་པ་བརྟོན་འགྲུས་ནི། མངོན་པ་ཀླན་བརྟན་ལས། བརྟོན་འགྲུས་གང་ཞེན། གོ་ཆ་
དང་། སྦྱར་བ་དང་། མི་འགོང་བ་དང་། མི་ལྷོག་པ་དང་། ཚོག་པར་མི་འཛིན་པ་ལ་སེམས་མངོན་པར་
སྦྱོར་བ་སྟེ། དགེ་བའི་བྱུགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡོངས་སུ་སྦྱབ་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༥}
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དགེ་བ་ལ་སེམས་མངོན་པར་སྦྱོར་བ་ནི་བརྟོན་འགྲུས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྦྱོར་
དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། བརྟོན་འགྲུས་གང་ཞེན། ལེ་ལོའི་གཉེན་པོ་སྟེ། དགེ་བ་ལ་སེམས་མངོན་
པར་སྦྱོར་པོ།^{༡༦} །ཞེས་དང་། སྦྱོང་འཇུག་ལས་ཀྱང་། བརྟོན་གང་དགེ་ལ་སྦྱོར་པོ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་འཛིག་ཉེན་ན་རྩལ་བ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་བརྟོན་འགྲུས་བྱེད་པ་ཞེས་བརྗོད་མོད།
འཛིག་ཉེན་གྱི་ཞིང་ལས་སོགས་ཆོ་འདི་འབའ་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་འབད་པ་རྣམས་ནི་བརྟོན་འགྲུས་མ་ཡིན་
པར་གོང་གི་ལུང་དེ་དག་གིས་བསྟན་ཏེ། བརྟོན་འགྲུས་ནི་དགེ་བ་ལ་སྦྱོར་བ་ཡིན་པར་གསུངས་ཤིང་།
ཆོ་འདིའི་བྱ་གཞག་ལ་འབད་པ་ནི་བརྟོན་འགྲུས་ཀྱི་མི་མཐུན་བྱུགས་བྱ་བ་ངན་ཞེས་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡིན་
ནོ།།

བརྟོན་འགྲུས་ལ་དབྱེ་ན། གོ་ཆའི་བརྟོན་འགྲུས། དགེ་བ་ཚོས་སྤྱད་ཀྱི་བརྟོན་འགྲུས།
སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་ཀྱི་བརྟོན་འགྲུས་གསུ་མ་དུ་བྱང་ཆུ་བ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་བཤད་ལ།^{༡༨}
མངོན་པ་ཀླན་ལས་བརྟན་ལས་ནི་ལྟར་^{༡༩} བཤད་དེ། གོ་ཆའི་བརྟོན་འགྲུས་དང་། སྦྱར་བའི་བརྟོན་
འགྲུས་དང་། མི་འགོང་བའི་བརྟོན་འགྲུས་དང་། མི་ལྷོག་པའི་བརྟོན་འགྲུས་དང་། ཚོག་པར་མི་འཛིན་
པའི་བརྟོན་འགྲུས་རྣམས་སོ། །དང་པོ་གོ་ཆའི་བརྟོན་འགྲུས་ནི། དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པའི་སྦྱོན་
རོལ་ནས་སེམས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་སྦྱོན་དུ་འགོ་བའི་བསམ་པའི་གོ་ཆ་ཆེན་པོ་གྱུར་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ཐར་
ཕྱིན་བསྐྱེད་པ་ལས། སྦྱ་ཕྱིར་འཁོར་བའི་མཐའ་དང་མཉམ་ཅམ་དུ། །རྒྱ་ཆེ་རིང་བའི་ཉིན་དང་མཚན་
གུར་ལ། །དེ་འདྲ་བསགས་པའི་ལོང་གུར་དུས་རིང་བའི། །བསྐྱལ་བ་རྒྱ་མཚོའི་ཆུ་ཐིགས་གངས་སྟེང་
གྱིས། །བྱང་ཆུ་བ་མཚོག་གི་སེམས་གཅིག་སྦྱེ་འགྱུར་ལ། །དེ་འདྲའི་རྣམ་པས་ཚོགས་གཞན་རེ་རེ་ཞིང་།།
སྦྱབ་དགོས་གུར་ཀྱང་སྟོང་རྗེས་སྦྱོར་བ་མེད། །བྱང་ཆུ་བ་དམ་པ་སྦྱིད་ལུག་མེད་པར་བསྐྱབ། །འཁོར་ཆོ་
རང་གི་སྤྱུག་བསྐྱལ་སེམས་བཏང་ཞིང་། །གོ་ཆ་བརྟན་པ་དབག་ཡས་དེ་བསྦྱིད་ན། །བརྟུལ་ཞུགས་
དཔའ་བོ་སྟོང་རྗེའི་ངང་ཅན་ལ། །ཡང་དག་སྤངས་པ་དང་པོ་ཡིན་པར་བརྗོད།^{༢༠} །ཅེས་གསུངས་པ་
ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་སྦྱོར་བའི་བརྟོན་འགྲུས་ནི། སྦྱོར་བས་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ན་སེམས་སྦྱོར་བ་སྟེ། དེ་ལ་

ཏྲག་སྒྲོར་དང་གུས་སྒྲོར་གཉིས་སུ་ཡོད་དོ། །གསུམ་པ་མི་འགོང་བའི་བརྩོན་འགྲུས་ནི། དགེ་བ་ལ་
 འཇུག་པ་ན་བདག་འདྲ་བས་འདི་ལྟ་བུ་ག་ལ་རྒྱས་སྒྲུམ་དུ་སེམས་ཁུམ་པར་མི་བྱེད་པར་སློབ་བསྐྱེད་པ་
 ལྟེ། སྒྲིས་རབས་ལས། ལྷན་པས་ཐོངས་ལས་ཐར་ལ་མི་པན་གྱི། །དེ་བས་ཐུང་ན་གདུང་བར་མ་བྱེད་
 ཅིག །དགོས་པའི་དོན་སྐྱབ་མཁས་ལ་བརྟེན་བྱས་ན། །རབ་ཏུ་དཀའ་བའང་སྤྲོ་བས་ཐར་བར་འགྱུར།།
 དེ་བས་འཛིགས་ཤིང་མི་དགའ་མ་བྱེད་པར། །རི་ལྟར་བྱ་བའི་ཐབས་ཀྱིས་དགོས་པ་བསྐྱབ། །མཁས་
 པའི་གཟི་བརྗིད་བརྟན་པས་གཟེངས་བསྟོད་ནས། །དོན་རྣམས་ཐམས་ཅད་འགྲུ བ་པ་ལག་ན་
 ཡོད།^༧ །ཅིས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །བཞི་པ་མི་ལྡོག་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ནི། དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་
 པའི་ཆོ་རྒྱུན་གཞན་གྱིས་སྒྲུར་མི་བྱུང་བར་སེམས་སློབ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་རྗེ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་
 མི་ལྡོག་བརྟན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་གོ་བགོས་ན། །ལུང་རྟོགས་ཡོན་ཏན་ཡར་ངོའི་སྒྲ་བཞིན་འཁེལ།།
 སྒྲོད་ལམ་ཐམས་ཅད་དོན་དང་ལྷན་པར་འགྱུར། །གང་བརྩམས་ལས་ཀྱི་མཐའ་རྣམས་ཡིད་བཞིན་
 འགྲུབ། །དེ་ལྟར་ཤེས་ནས་ལེ་ལོ་ཀྱན་སེལ་བའི། །སྤྲུལ་ཆེན་བརྩོན་འགྲུས་རྒྱལ་སྤྲུལ་རྣམས་ཀྱིས་
 བརྩམས།^༨ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ལྷ་པ་ཆོག་པར་མི་འཛིན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ནི། དགེ་བ་
 རུང་ཟད་ཅམ་གྱིས་ཆོག་པར་མི་འཛིན་པར་གོང་མའི་བྱེད་པར་འཆོལ་བའི་ཆེད་དུ་འབད་པའོ། །དེ་
 ཡང་ལམ་གྱི་ཡན་ལག་ཤུ་མོ་རེ་ལ་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས། །གཞན་རྣམས་འདོར་བར་བྱེད་པ་ནི་ལམ་ཆ་
 ཆང་ལ་བག་ཆགས་ཐེབས་པའི་གོགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཡིན་པས་ལམ་གྱི་ལུས་ཆང་བ་ལ་གོ་ཡུལ་རྟེན་པ་
 གལ་ཆེད། །དེ་ལྟར་ཡང་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་སློབ་ཚུལ་
 རྣམས་ལེགས་པར་ཤེས་ཀྱང་ཁུམ་པ་མེད་པ་དང་། །ཡོན་ཏན་ངན་དོན་ཅམ་གྱིས་ཆོག་ཤེས་མི་བྱེད་པ་
 གཉིས་དང་ལྷན་པ་ཞིག་དགོས་པར་ཡང་ཡང་གསུངས་པ་ལ། ད་ལྟ་ནི་ཡོན་ཏན་ལྟར་སྤང་རེ་འམ་ཡོན་
 ཏན་མཆོན་ཉིད་པ་ཡིན་ཡང་ཕྱོགས་གཅིག་ཅམ་ཞིག་སྒྲིས་ན་ལམ་གྱི་ས་ཆེན་པོ་ཞིག་བཅད་དོ་སྤྲུལ་
 ཞིང་དེ་ག་གོམས་པས་ཆོག་པར་འཛིན་ལ། །ལམ་གྱི་གནད་ལ་མཁས་པ་ཞིག་གིས་ལུང་རིགས་ཀྱི་རྒྱ་
 བར་ནས་བརྟོན་ནས་དེ་ཡང་ཡོན་ཏན་ཆ་གཅིག་ཡིན་མོད། །འོན་ཀྱང་དེ་ཅམ་གྱིས་གང་ཡང་མི་བྱིན་ཏོ་
 ཞེས་བརྟུན་དེ་གོ་རྒྱ་ཞིག་བྱུང་ན་ཡིད་ཤིན་ཏུ་ཁུམ་ནས་འགོ་བར་སྤང་བས། །ཡོན་ཏན་ཕྱོགས་རེས་
 ཆོག་པར་མི་འཛིན་པར་གོང་མའི་བྱེད་པར་འཆོལ་བ་དང་། །བསྐྱབ་བྱ་མཐའ་ཡས་པ་ལ་སློབ་དགོས་
 ཀྱང་ཁུམ་པ་མེད་པ་ཤིན་ཏུ་དགོན་པར་སྤང་ངོ་^༩ །ཞེས་གང་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

འདིའི་བྱེད་ལས་ལ་དག་བའི་ཕྱོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡོངས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ནི་དག་བའི་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་བརྩོན་འགྲུས་ལ་རག་ལས་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ལྷག་བསམ་བསྐྱལ་བ་ལས། འཛིག་རྟེན་འདི་ན་བཟོ་གང་ཅི་ཡོད་དང་། འཛིག་རྟེན་འདས་བཟོ་གང་དག་ཅི་ཡོད་པ། །བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་ལ་རྟེན་པར་མི་དགའ་ན། །མཁས་པ་སུ་དག་བརྩོན་འགྲུས་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲོ། །གང་དག་སངས་རྒྱུ་བྱང་ཆུབ་ཞུགས་གྱུར་པ། །དེ་དག་ལྷགས་གཉིད་སྒྲོན་རྣམས་མཐོང་ནས་ནི། །རྟག་ཏུ་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་ལ་གནས་པར་བྱེད། །འདི་ནི་ར་ཡིས་དེ་དག་བསྐྱལ་བྱས་ཡིན།^{༡༧} །ཞེས་དང་། མདོ་སྤེའི་རྒྱུན་ལས་ཀྱང་། དག་བའི་ཚོགས་ཀྱི་ནང་ན་བརྩོན་འགྲུས་མཚོག། འདི་ལྟར་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་རྗེས་འཐོབ། །བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་མོད་ལ་བདེ་གནས་མཚོག། །དངོས་གྲུབ་འཛིག་རྟེན་འདས་དང་འཛིག་རྟེན་གཏོགས། །བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་སྤྲོད་སྟོད་འདོད་པ་འཐོབ། །བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་དག་པ་རབ་འགྱུར་ལྟན། །བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་འཛིག་ཚོགས་འདས་ནས་གོལ། །བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་བྱང་ཆུབ་མཚོག་འཚང་རྒྱ།^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

དེ་ལྟར་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགོ་བས་ན་བརྩོན་འགྲུས་སྒྲིད་པའི་ཆུལ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ལ། དེའི་ཆུལ་ནི་གོང་དུ་བྲངས་པའི་མངོན་པའི་ལུང་དེ་དག་ལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ཤིས་ན་བརྩོན་འགྲུས་སྒྲིད་ཐབས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་འབྱུང་མོད་ཀྱང་། བདག་ཅག་ལྟ་བུའི་སྒོ་དམན་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་བར་དགའ་བས། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ལམ་རིམ་དུ་གསུངས་པ་ལྟར། བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པའི་ཕན་ཡོན། མ་བརྩམས་པའི་ཉེས་དམིགས། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལྟེ་བཤོལ་གྱི་ལེ་ལོ་བྱ་བ་རན་ཞེན་སྒྲིད་ལུག་རྣམས་འགོག་པའི་ཆུལ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་མཐུན་ཁྱེན་ལ་མོས་པའི་སྟོབས། བརྟན་པའི་སྟོབས། དགའ་བའི་སྟོབས། རྩོད་པའི་སྟོབས་བཞི་རྗེ་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་ཆུལ་རྣམས་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ཡང་འདིར་ཐམས་ཅད་བྲི་མ་རྩུས་པས་སྒྲིད་འཇུག་དང་ལམ་རིམ་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

བརྒྱད་པ་ཤིན་སྒྲུངས་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྩམས་ལས། ཤིན་ཏུ་སྒྲུངས་པ་གང་ཞེན། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་གཙོད་པའི་ཕྱིར་ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་དེ། སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སེམས་དག་བའི་དམིགས་པ་

ལ་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་བཀོལ་དུ་རུང་བའི་ལག་རྒྱུ་འཛིན་པར་བྱེད་ཅིང་ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་
 རན་ལེན་རྒྱན་གཙོད་པའི་རིག་པ་ཞིག་གོ། ཤིན་སྒྲུངས་ལ་དབྱེན། ལུས་ཤིན་སྒྲུངས་དང་། སེམས་
 ཤིན་སྒྲུངས་གཉིས། ལུས་ཤིན་སྒྲུང་ནི། ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མཐུས་ལུས་ཀྱི་གནས་རན་ལེན་ལས་སུ་མི་
 རུང་བ་རྣམས་དག་ནས་ཤིང་བལ་གྱི་འདའ་བ་ལྟར་ལྡང་བ་ཡང་ཞིང་དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་ཅི་འདོད་དུ་
 བཀོལ་དུ་རུང་བ་ཞིག་གོ། སེམས་ཤིན་སྒྲུངས་ནི། ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མཐུས་སེམས་ཀྱི་གནས་རན་ལེན་
 དང་བྲལ་ནས་སེམས་དམིགས་པ་ལ་བློགས་པ་མེད་པར་འཇུག་པ་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཞིག་གོ། རྟེ་
 ཡང་རྗེ་སྤྱི་མས། བསམ་གཏན་སེམས་ལ་དབང་བསྒྲུབ་རྒྱལ་པོ་སྟེ། བཞག་ན་གཡོ་མེད་རི་ཡི་དབང་
 པོ་བཞིན། བཏང་ན་དགེ་བའི་དམིགས་པ་ཀྱན་ལ་འཇུག། ལུས་སེམས་ལས་སུ་རུང་བའི་བདེ་ཆེན་
 འདྲེན།^ཁ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། འདིའི་བྱེད་ལས་ལ་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་ལས་ཅན་
 ཞེས་གསུངས་པ་ནི། ཤིན་སྒྲུངས་ཀྱི་མཐུས་ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་རན་ལེན་ཐམས་ཅད་དག་པར་
 འགྱུར་བ་དང་། ཤིན་སྒྲུངས་ཐོབ་ན་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་ནང་ནས་བསྐྱལ་བས་ཉིང་ངེ་འཛིན་རྗེ་འཕེལ་དུ་
 འགྱུར་ཞིང་། དེ་འཕེལ་བ་ཙམ་གྱིས་ཤིན་སྒྲུངས་ཀྱི་བདེ་བ་འཕེལ། དེ་འཕེལ་བ་ཙམ་གྱིས་ཉིང་ངེ་
 འཛིན་རྗེ་འཕེལ་དུ་འགྱུར་བས་སྒྲིབ་པ་སེལ་བ་ལ་མཐུ་ཅན་དུ་འགྱུར་རོ།

དགུ་པ་བག་ཡོད་ནི། མངོན་པ་ཀྱན་བཏུས་ལས། བག་ཡོད་པ་གང་ཞེན། མ་ཆགས་པ་
 དང་། ཞེ་སྤང་མེད་པ་དང་། གཏི་མུག་མེད་པ་བརྩོན་འགྲུས་དང་བཅས་པ་ལ་གནས་ནས་གང་དགེ་
 བའི་ཆོས་རྣམས་སྟོམ་པ་དང་། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཆོས་རྣམས་ལས་སེམས་སྲུང་བ་སྟེ། འཛིག་རྟེན་
 པ་དང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སྤྱན་སུམ་ཆོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་།
 ཡོངས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^ཁ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་
 བརྩོན་འགྲུས་ལ་གནས་ནས་དགེ་བ་བསྒྲུབ་ཅིང་ཟག་བཅས་ལས་སེམས་སྲུང་བའི་སྟོོའོ། འདི་ལ་
 བྱང་ས་ནས་ལྟ་པ་གསུངས་ཏེ། སྟོན་གྱི་མཐའ་དང་། བྱི་མའི་མཐའ་དང་། དབུས་ཀྱི་མཐའ་དང་ལྷན་
 པ་དང་། སྤྱན་ནང་བྱ་བ་དང་། ལྷན་ཅིག་རྗེས་སུ་སྟོན་པའི་བག་ཡོད་པ་དང་ལྟ་སྟེ། དེ་དག་ཀྱང་རིམ་པ་
 ལྟར་འདས་པའི་དུས་སུ་ཉེས་པ་རྣམས་ཆོས་བཞིན་དུ་བྱིར་བཅོས་པ་དང་། མ་འོངས་པའི་དུས་སུ་ཡང་
 དེ་ལྟར་བྱེད་པར་ནན་ཏན་དུ་སེམས་པ་དང་། ད་ལྟར་ཡང་བརྗེད་པ་མེད་པར་དེ་ལྟར་བྱེད་པ་དང་།
 བདག་རི་ལྟ་རི་ལྟར་སྟོན་ཅིང་གནས་ན་ཉེས་པ་མི་འབྱུང་བ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་སྟོན་ཅིང་གནས་ན་ཅི་མ་རུང་

སྒྲིམ་དུ་རབ་ཏུ་སྒྲིམ་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་སྦྱོང་ཅིང་གནས་པའོ།³ །ཞེས་
 རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་ལ་འཛིག་རྟེན་དང་འཛིག་རྟེན་ལས་
 འདས་པའི་ཡུན་སྐུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པའི་རྟེན་བྱེད་པར་གསུངས་པས་ན་ས་ལམ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་རྩ་བར་གྱིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མགོན་པོ་ལྷ་སྤྱབ་ཀྱིས། བག་ཡོད་བདུད་རྩི་
 གནས་ཏེ་བག་མེད་པ། །འཆི་བའི་གནས་སུ་བྱུང་བས་བཀའ་སྤུལ་ཏེ། །དེ་བས་ཁྱོད་ཀྱིས་དགོ་ཚུལ་
 སྤེལ་སྤྲད་དུ། །ཀྱས་པས་རྟག་ཏུ་བག་དང་བཅས་པར་མཛོད།⁴ །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བརྩ་བ་བཏང་སྒྲིམས་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། བཏང་སྒྲིམས་གང་ཞེན། མ་ཆགས་
 པ་དང་། ཞེ་སྤང་མེད་པ་དང་། གཏི་མུག་མེད་པ་བརྩོན་འགྲུས་དང་བཅས་པ་ལ་གནས་ནས་ཀུན་ནས་
 ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དུ་གནས་པ་དང་མི་མཐུན་པ། སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་དང་། སེམས་རྣལ་དུ་འདུག་
 པ་ཉིད་དང་། སེམས་ལྟན་གྱིས་གྲུབ་པར་གནས་པ་ཉིད་དེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་སྐབས་མི་འབྱེད་
 པའི་ལས་ཅན་ནོ།⁵ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ནང་དུ་སེམས་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་འཛོག་པའི་
 ཐབས་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་གནས་དགུ་རིམ་གྱིས་བསྐྱབས་ཏེ། སེམས་གནས་དགུ་པ་ཐོབ་
 པའི་ཆེ་བྱིང་རྒྱ་དུ་གཉེན་པོ་བསྟེན་པའི་རྩོལ་བ་བྱ་མི་དགོས་པར་སེམས་ལྟན་གྱིས་གྲུབ་པར་གནས་
 པ་ཐོབ་པའོ། །སྦྱིར་བཏང་སྒྲིམས་ལ་འདུ་བྱེད་བཏང་སྒྲིམས། ཚོར་བ་བཏང་སྒྲིམས། ཚད་མེད་བཏང་
 སྒྲིམས་གསུམ་ལས། འདི་ནི་འདུ་བྱེད་བཏང་སྒྲིམས་སོ། །འདི་ལ་ཡང་སེམས་གནས་དང་པོའི་སྐབས་
 སུ་དམིགས་པ་ལ་སེམས་འཛོག་ལུགས་དང་བྱིང་རྒྱ་དུ་གཉེན་པོ་བསྟེན་ལུགས་ནས་བཟུང་དམིགས་
 པ་ལ་གནས་པ་གོང་འཕེལ་དུ་འགྱུར་ལུགས་དང་། དེ་དག་གི་ཆེ་བྱིང་རྒྱ་དུ་གཉེན་པོ་བསྟེན་ལུགས་
 དང་། མཐར་ཉིང་ངེ་འཛོན་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་ཐོབ་ལུགས་དང་། བྱིང་རྒྱ་དུ་ཐོན་བྱ་དགོས་མི་
 དགོས་ཀྱི་མཆོམས་དང་། བཏང་སྒྲིམས་རི་ལྟར་ཐོབ་ལུགས་སོགས་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་དགོས་པས་བྱང་ཆུབ་
 ལམ་གྱི་རིམ་པ་ཉིད་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་ལ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་སྐབས་མི་
 འབྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། སེམས་གནས་དགུ་པ་ཐོབ་ན་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་མངོན་
 གུར་རྣམས་ཐྱོག་པར་སྤྲ་ཞིང་བྱེད་པར་མཉམ་གཞག་གི་དུས་བྱིང་རྒྱ་དུ་ཆོད་མི་འབྱུང་བའི་དོན་ནོ། །

བརྩ་གཅིག་པ་རྣམ་པར་མི་འཆོལ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། རྣམ་པར་མི་འཆོལ་
 གང་ཞེན། ཞེ་སྤང་མེད་པའི་ཆར་གཏོགས་པ། སྦྱིང་རྗེ་བའི་སེམས་ཉིད་དེ། མཐོ་མི་འཆོལ་བའི་ལས་

ཅན་ནོ།^{༡༦} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གྲུན་ནས་མནར་སེམས་མེད་པར་སེམས་ཅན་སྟག་བསྐྱེད་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་དེ་དང་བྲལ་ན་སྟམ་པའི་བཟོད་པའོ། །རྣམ་པར་མི་འཆོ་བའམ་སེམས་ཅན་ལ་གཞོད་འཆོ་སྟོང་བ་འདི་ནི་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱི་སྟིང་པོའི་དོན་ཡིན་ཏེ། བཟོད་པ་དཀའ་ཐུབ་དམ་པ་བཟོད་པ་ནི། །ཟླ་ངན་འདས་པ་མཆོག་ཅེས་སངས་རྒྱས་གསུང་། །རབ་ཏུ་བྱུང་བ་གཞན་ལ་གཞོད་པ་དང་། །གཞན་ལ་འཆོ་བ་དག་སྟོང་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་ནས་ཀྱང་ཆུ་ཆགས་སྟེན་པའི་སྐྱབས་སུ་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་སྟིང་རྗེས་རབ་ཏུ་བྱེ་བ་ཡིན་པས་གཞན་ལ་གཞོད་པ་གཞི་དང་བཅས་པ་ལས་ལྷོག་དགོས་པས་ཆུ་ནང་གི་སྟོག་ཆགས་ལ་གཞོད་པ་སྤང་བའི་བྱིར་ཆུ་ཆགས་ངེས་པར་འཆང་དགོས་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་།^{༡༨} གདམས་ངག་བརྗོད་པའི་སྐྱབས་སུ་གཤེ་ཡང་སྤང་མི་གཤེ། །ཁོས་ཀྱང་སྤང་མི་ཁོ། བརྟེན་ཀྱང་སྤང་མི་བརྟེན། །མཆང་བྱས་ཀྱང་སྤང་མི་མཆང་མི་འབྱུང་སྟེ། དག་སྟོང་དུ་བྱེད་པའི་ཆོས་བཞི་ལ་གནས་དགོས་པར་ནན་ཏན་དུ་གདམས་སོ། །དེས་ན་རྣམ་དཔྱད་ཅན་གྱིས་འདི་དག་ལ་ལེགས་པར་དཔྱད་ཤེས་ན་འཆོ་བ་སྟོང་བ་ནི་བསྟན་པའི་སྟིང་པོར་གོ་བྱས་སོ། །

དག་པ་ལ་འདིར་བཤད་པའི་བཅུ་གཅིག་པོ་འདི་ཙམ་དུ་ཟད་དམ་སྟམ་ན། སྟིར་དག་པ་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་དག་བ། འབྲེལ་བས་དག་བ། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བས་དག་བ། སྟོང་བས་དག་བ། དོན་དམ་པས་དག་བ་དང་ལྡར་བཤད་པ་ལས། གོང་དུ་བཤད་པའི་དད་སྟོགས་བཅུ་གཅིག་པོ་དེ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་དག་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། གྲུན་སྟོང་སྟོགས་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་དག་བའི་ངོ་བོར་སྟེ་བས་ན་དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་དོ། །དེའི་བྱིར་འདིར་ཡང་དག་བའི་གཙོ་བོ་བཅུ་གཅིག་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །འབྲེལ་བས་དག་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དད་སྟོགས་བཅུ་གཅིག་པོ་དེ་དང་མཚུངས་པ་ལུས་མཚུངས་ལུན་དུ་སོང་བའི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་སོ། །རྗེས་སུ་འབྲེལ་བས་དག་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དག་བའི་བག་ཆགས་རྣམས་སོ། །སྟོང་བས་དག་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དད་པས་གྲུན་ནས་བསྐྱེད་པའི་ལུས་ངག་གི་ལས་ལྟ་བུའོ། །དོན་དམ་པས་དག་བ་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་བཤད་དེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དམིགས་ནས་བསྟོམས་ན་སྟིབ་པ་ཐམས་ཅད་དག་པར་འགྱུར་པས་དག་བ་ཞེས་བཏགས་པ་ཡིན་གྱི་དག་བ་དངོས་མིན་ནོ། །གོང་དུ་བཤད་པའི་དག་བ་དེ་དག་ལ་ཡང་གནས་སྐབས་ཀྱི་དབྱེ་བས་བྱེ་ན་སྟེ་ཐོབ་ཀྱིས་དག་བ། སྟིར་བས་དག་བ། མདུན་དུ་བྱས་པས་དག་བ། ཡན་འདོགས་པས་དག་བ།

ཡོངས་སུ་འཛིན་པས་དག་བ། གཉེན་པོས་དག་བ། ཉེ་བར་ཞི་བས་དག་བ། རྒྱ་མཐུན་པས་དག་བ།
 རྣམས་སུ་ཡོད་དོ། སྒྲིམ་ཐོབ་ཀྱིས་དག་བ་ནི། ཆོ་འདིར་གོམས་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་ཆོ་རབས་སྟོན་མའི་
 བག་ཆགས་ཀྱིས་སྒྲིམ་ཙམ་ཉིད་ནས་བྱུང་བའི་དད་པ་ལྟ་བུའོ། སྦྱོར་བས་དག་བ་ནི། ཆོ་འདིར་དག་
 བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་དམ་པའི་ཆོས་ཉན། ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱས། བྱང་འདས་ཐོབ་པ་དང་
 རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཆོས་སྒྲུབ་པ་སྟེ། རྒྱུན་བཞི་པོ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱུ་ཐོབ་འདོད་སྒྲིམ་པ་ལྟ་
 བུའོ། མདུན་དུ་བྱས་པས་དག་བ་ནི། ཆོགས་ཀྱི་ཞིང་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་ཕྱག་མཆོད་བྱས་
 པའི་ལས་ལྟ་བུའོ། ཡན་འདོགས་པས་དག་བ་ནི། བསྟུ་བ་བཞིའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་སྒྲིན་པར་བྱས་
 པའི་ལས་ལྟ་བུའོ། ཡོངས་སུ་འཛིན་པས་དག་བ་ནི། མདོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་
 དཀར་གྱི་ལས་ཁྱད་པར་ཅན་ལྟ་བུའོ། གཉེན་པོས་དག་བ་ནི། སྤང་བྱ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དངོས་སུ་
 འཛོམས་པའི་མཐུ་ཁྱད་པར་ཅན་དང་ལྡན་པའི་དག་བའི་ལས་ལྟ་བུའོ། ཉེ་བར་ཞི་བས་དག་བ་ནི།
 འགོག་བདེན་ལྟ་བུ་ལ་བཤད་དེ། དག་པས་འདོད་ཆགས་བྲལ་བར་གྱུར། དག་བས་ངན་སོང་ལས་
 གྲོལ་ཞིང་། གཅིག་ཏུ་དོན་དམ་མཆོག་གྱུར་པ། ཞི་གྱུར་ཆོས་ལ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། རྒྱ་མཐུན་
 པས་དག་བ་ནི། འགོག་བདེན་ཐོབ་པའི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་མདོན་ཤེས་ལྟ་བུ་དང་སྟོབས་བརྩུ་ལ་
 སོགས་པའོ། གོང་དུ་བཤད་པའི་དག་བ་དེ་རྣམས་ལ་དངོས་བཏགས་ཅི་རིགས་པ་ཡོད་དོ།

དེ་བཞིན་དུ་མི་དག་བ་ལ་ཡང་། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་མི་དག་བ། འབྲེལ་བས་མི་དག་བ། རྗེས་
 སུ་འབྲེལ་བས་མི་དག་བ། སྦྱོང་བས་མི་དག་བ། དོན་དམ་པས་མི་དག་བ་དང་ལྡར་བཤད་ཅིང་། རོ་
 བོ་ཉིད་ཀྱིས་མི་དག་བ་ནི། ཉོན་མོངས་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པལ་ཆེར་རོ། འབྲེལ་བས་མི་དག་བ་
 བ་ནི། ཉོན་མོངས་དེ་དག་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་སོ། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བས་མི་
 དག་བ་ནི། མི་དག་བའི་བག་ཆགས་རྣམས་སོ། སྦྱོང་བས་མི་དག་བ་ནི། ཉོན་མོངས་པ་དེ་དག་གིས་
 གྱུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ལུས་ངག་གི་ལས་རྣམས་སོ། དོན་དམ་པས་མི་དག་བ་ནི། འཁོར་བས་བསྐྱས་
 པ་རྣམས་སོ། འདི་ནི་འཕགས་པ་རྣམས་ཡིན་འབྱུང་སྟེ་བའི་གནས་ཡིན་པས་ན་དོན་དམ་པས་མི་དག་
 བ་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི། འཁོར་བས་བསྐྱས་པ་ཐམས་ཅད་མི་དག་བ་དངོས་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མེད་དོ། ཉེ་
 བཞིན་དུ་སྡུ་བྱིར་བཤད་པའི་མི་དག་བ་འདི་རྣམས་ལ་ཡང་དངོས་དང་བཏགས་པའི་ཁྱད་པར་དབྱེ་
 དགོས་པ་མང་དུ་སྟངས་ཤོ། མི་དག་བ་དེ་དག་ལ་ཡང་གནས་སྐབས་ཀྱི་དབྱེ་བས་བྱེ་ན། སྒྲིམ་ཐོབ་

གྱིས་མི་དགེ་བ་དང་། སྦྱོར་བས་མི་དགེ་བ་དང་། མདུན་དུ་བྱས་པས་མི་དགེ་བ་དང་། གཞོན་པ་བྱེད་
 པས་མི་དགེ་བ་དང་། ཡོངས་སུ་འཛིན་པས་མི་དགེ་བ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་གྱིས་མི་དགེ་བ་དང་།
 བར་དུ་གཙོད་པས་མི་དགེ་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་དོ། །སྦྱེས་ཐོབ་གྱིས་མི་དགེ་བ་ནི། ཆོ་རབས་སྟོན་མའི་
 བག་ཆགས་གྱིས་སྦྱེས་ཙམ་ཉིད་ནས་གཞན་གྱི་སྟོག་གཙོད་པ་ལ་ངམ་དམ་བྱ་གས་གྱིས་འཇུག་པ་ལྟ་
 བུའོ། །འདི་ལྟ་བུ་རྣམས་ལ་ཆོག་ཚུད་བྱེད་པའི་ཆོ་སྟོག་གཙོད་གྱི་ལས་ལྟ་བུ་མི་དགེ་བར་འཛིན་ཅིང་།
 སྟོག་གཙོད་ལ་འཇུག་པ་ལྟ་བུ་མི་དགེ་བར་ཁས་སྤངས་ན་ཚུད་པ་འབྱུང་མོད་ཀྱང་། འདིར་དགེ་མི་
 དགེ་འི་རྣམ་དཔེ་བཞེད་པ་དག་ནི་དེང་སང་གི་སྟོ་གསལ་བ་དག་གི་བརྒྱལ་བ་ཉེ་བར་མཐོ་
 བའི་ཡན་ལག་ཏུ་སྦྱར་བ་མ་ཡིན་གྱི། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཉམས་ལེན་བྱེད་པའི་ཆོ་དགེ་མི་
 དགེ་འི་དམིགས་རྣམ་པོ་འཕྲོད་པ་ལ་ཉེ་བར་མཐོ་བའི་ཡན་ལག་ཏུ་བྲིས་པ་ཡིན་པས། ཆོག་ཙམ་ལམ་
 འཆེལ་བར་སྟོ་ཁ་ནང་དུ་ལོག་ནས་ཉམས་ལེན་ལ་སྒྲོར་ཏེ་བསམ་པར་རིགས་སོ། །སྦྱོར་བས་མི་དགེ་
 བ་ནི། མི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ཆོས་ལྟར་སྦྱང་ཉན་པ་དང་། ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་
 གོམས་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་སྟོ་གསུམ་གྱི་ཉམས་སྦྱོད་ལྟ་བུའོ། །མདུན་དུ་བྱ་བས་མི་དགེ་བ་
 ནི། ལོག་པ་འཇུག་པ་ཤེས་གཉེན་གྱིས་བསྐྱུས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཆོ་བ་ཆོས་སུ་ཞེན་པས་ལྟ་རྟེན་ལ་ཁྲག་
 གི་མཆོད་སྦྱིན་བྱེད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཞོན་པ་བྱེད་པས་མི་དགེ་བ་ནི། །སེམས་ཅན་ལ་ལུས་དག་ཡིད་
 གསུམ་གྱིས་གཞོན་པ་བྱེད་པའི་ལས་ལྟ་བུའོ། །ཡོངས་སུ་འཛིན་པས་མི་དགེ་བ་ནི། འབྲས་བུ་སྦྱག་
 བསྐལ་འབའ་ཞིག་སྟེར་བའི་འཕེན་བྱེད་དང་རྫོགས་བྱེད་གྱི་ལས་ལྟ་བུའོ། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་གྱིས་མི་
 དགེ་བ་ནི། ཟག་མེད་གྱི་ལམ་སྦྱེ་བའི་གོགས་བྱེད་པའི་ལྟ་ངན་ལྟ་བུའོ། །བར་དུ་གཙོད་པས་མི་དགེ་བ་
 ནི། དགེ་བའི་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ལ་བར་དུ་གཙོད་པའི་ལྟ་ངན་ལྟ་བུའོ། །

དེ་བཞིན་དུ་ལུང་མ་བསྟན་ལ་ཡང་། རོ་བོ་ཉིད་གྱིས་ལུང་མ་བསྟན་ནས་རྒྱ་མཐུན་པས་ལུང་
 མ་བསྟན་གྱི་བར་དུ་དཔེ་བ་ཡོད་ཅིང་། དགེ་མི་དགེ་དེ་དག་ལ་ཡང་རྣམ་པ་དགེ་བར་སྦྱང་ཡང་དགེ་བ་
 མིན་པ་དང་། རྣམ་པ་མི་དགེ་བར་སྦྱང་ཡང་མི་དགེ་བ་མིན་པ་སོགས་བཤད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་སྦྱང་ན་
 ཡང་འདིར་མ་སྦྱོས་ལ། ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་མངོན་པའི་གཞུང་ལ་བལྟ་བར་བྱའོ། །

སྦྱས་པ། གང་ཞིག་རྟོན་ན་འདི་ཕྱིའི་ལེགས་ཆོགས་ཀྱིན། །སྦྱོལ་བྱེད་འཕགས་པའི་ནོར་
 བདུན་དང་མཐུལ་ཡང་། །བོར་ནས་སྦྱོར་པ་འཕྱར་བས་ངལ་བ་བཞིན། །དོན་མེད་ལས་ལ་འབད་པ་

ཀྱི་མ་བྱུན། །ལམ་དང་ལམ་མིན་འབྲེང་པའི་སྒོ་གྲོས་མིག། །སྒྲིན་མོངས་ཚིག་གི་བཙོག་ཆུས་འགྲིབ་
བྱས་ཏེ། །ཚོས་ལྟར་བཙོས་པའི་ལའར་བ་ལ་བརྟེན་ནས། །ས་ལམ་བགྲོད་པར་འདོད་པ་གང་མའི་
གནས། །ཀྱེ་ཀྱེ་སྒོ་གྲོས་འདུན་ལྡན་གྲོགས་པོ་དག། །དོན་གཉིས་བསམ་འཕེལ་ནོར་བུ་འཚོལ་བཞེད་
ན། །སྒོ་བཟང་དེད་དཔོན་མཚོག་གི་རྗེས་འབྲང་ཏེ། །བྱུང་གསུང་ཡིད་བཞིན་མཚོ་ལ་འཇུག་པར་
རིགས། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ།།

ཙ་ཉོན་དྲུག

བཞེ་པ་ཙ་ཉོན་དྲུག་ནི། འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁོ། ད་རྒྱལ། མ་རིག་པ། ཐེ་ཚོམ། ལྟ་བུ་ཉོན་
མོངས་ཅན་ལྡམས་སོ། །དེ་ལ་ཉོན་མོངས་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ནི། མངོན་པ་ཀྱན་བརྟམ་ལས། ཚོས་གང་
འབྱུང་བ་ན་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བའི་མཚན་ཉིད་དུ་འབྱུང་སྟེ། དེ་བྱུང་བས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བར་
འབྱུང་བ་དེ་ཉོན་མོངས་པའི་མཚན་ཉིད་དོ།^{༡༠} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གང་སྟེས་ན་སེམས་རྒྱུད་རབ་
ཏུ་མ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སྒོ་ཞིག་གོ། །སོ་སོའི་ངོ་བོ་ལ།

དང་པོ་འདོད་ཆགས་ནི། མངོན་པ་ཀྱན་བརྟམ་ལས། འདོད་ཆགས་གང་ཞེན། །ཁམས་
གསུམ་པའི་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་སྟེ། སྤྱི་ག་བསྐྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༡} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཟག་
བཅས་ཀྱི་དངོས་པོ་ལ་རང་གི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་ཡིད་འོང་དུ་མཐོང་ནས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སེམས་བྱུང་
ཞིག་གོ། །འདི་ལ་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་འདོད་ཆགས་ནི། ཕྱིའམ་ནང་གི་ཡུལ་སྤྱི་ག་པ་ཡིད་དུ་འོང་
བ་ལ་དམིགས་ནས་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་སྟེ། དཔེར་ན་རས་ལ་སྦྱུམ་ཞུགས་པ་དབྱུང་དགའ་བ་བཞིན་དུ་
འདི་ཡང་རང་གི་དམིགས་པ་ལ་ཞེན་ཅིང་མཆེད་པ་ནི་དམིགས་པ་དེ་དང་དབྱེལ་དགའ་བའོ།^{༡༢} །
ཞེས་གསུངས་སོ། །འདོད་ཆགས་དེ་ལ་དབྱེ་ན། འདོད་པའི་འདོད་ཆགས། གཟུགས་ཀྱི་འདོད་ཆགས།
གཟུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་ཏེ་གསུམ་མོ། །མངོན་པ་མཛོད་ལས་ནི་འདོད་པའི་འདོད་
ཆགས་དང་སྤྱིད་པའི་འདོད་ཆགས་ཞེས་གཉིས་སུ་མཛད་དེ། །ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་
གཅིག་ཏུ་བསྒྲིམ་ནས་སྤྱིད་པའི་འདོད་ཆགས་སུ་མཛད་པའོ། །འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ནི་གཟུགས་
དང་སྒྲིལ་སོགས་པ་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྡན་ལ་དམིགས་ནས་འདུན་ཞིང་ཆགས་པའོ། །ཁམས་གོང་མ་
གཉིས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་ལ་སྤྱིད་པའི་འདོད་ཆགས་ཞེས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིམ་པ་ནི། གཟུགས་གཟུགས་མེད་

ཀྱི་སྟོམས་འཇུག་ནམས་ལ་ཐར་ལམ་དུ་འབྱུང་བ་བསྐྱོད་པའི་ཕྱིར་དུ་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ལ་སྤྱིད་པ་
ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་ལ་སྟུག་བསྟུང་སྟེད་པའི་ལས་ཅན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི།
ཁམས་གསུམ་འཁོར་བའི་སྟུག་བསྟུང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་འཁོར་བར་ཉིང་འཆོམས་སྟོར་བའི་སྟེ་
བ་ཡིན་ལ། འཁོར་བར་སྟེ་བའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ནི་འདོད་ཆགས་སྤྱིད་པ་ཉིད་ཡིན་པར་གོ་བའི་ཆེད་དུ་
ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་ཁོང་ཁྱོད་ནི། མཛོན་པ་ཀྱན་བརྟས་ལས། ཁོང་ཁྱོད་བ་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་
ནམས་དང་སྟུག་བསྟུང་དང་སྟུག་བསྟུང་གི་གནས་ཀྱི་ཆོས་ནམས་ལ་ཀྱན་ནས་མནར་སེམས་པ་སྟེ།
རེག་པར་མི་གནས་པ་དང་། ཉེས་པར་སྟོད་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^༤ །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར། ཁོང་ཁྱོད་དམིགས་ཡུལ་གསུམ་ལ་དམིགས་ནས་མི་བཟོད་ཅིང་གཞོད་པ་བྱེད་འདོད་པ་ཀྱན་
ནས་མནར་སེམས་པ་འོ། །ཁོང་ཁྱོད་དམིགས་ཡུལ་གསུམ་ནི། སེམས་ཅན་ནམས་དང་། རང་རྒྱུད་ཀྱི་
སྟུག་བསྟུང་ནམས་དང་། སྟུག་བསྟུང་དེ་དག་གང་ལས་འབྱུང་བའི་གནས་ནམས་སོ། །ཀྱན་ནས་མན
ར་སེམས་ཀྱི་གཞི་དགུ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། རིན་ཆེན་འཕྲེང་བ་ལས། གཞོད་སེམས་བདག་དང་གོགས་
དང་དབྱེ། །ཕྱོགས་ལ་དུས་གསུམ་དོན་མིན་པའི། །གཞོད་བྱས་གཞོད་པ་གཞོད་དོགས་ཕྱོགས།
དོགས་པའི་གཞན་ལ་གཞོད་པའི་སེམས། །རྒྱ་དགུ་ལས་ནི་བྱུང་བ་ཡིན།^༥ །ཞེས་གང་གསུངས་པ་
ལྟར་རོ།

འདི་ལ་ལམ་རིམ་ལས། ཁོང་ཁྱོད་བ་ནི། སེམས་ཅན་ནམས་དང་། སྟུག་བསྟུང་དང་། མཚོན་
དང་ཆོར་མ་སོགས་སྟུག་བསྟུང་གི་གནས་ནམས་ལ་དམིགས་ནས་ཀྱན་ནས་མནར་སེམས་པ་སེམས་
རྩ་བ་མོ་ཡུལ་དེ་ནམས་ལ་གཞོད་པ་བྱ་བར་སེམས་པ་འོ།^༦ །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཁོང་ཁྱོད་བྱེད་ལས་
ནི་ཆོ་འདིར་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་པ་དང་། ཕྱི་མ་ལ་སྟུག་བསྟུང་དཔག་མེད་སྟེད་པའོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་སྟོད་འཇུག་ལས། ཞེ་སྤང་ཟུག་རྩའི་སེམས་འཆང་ན། །ཡིད་ནི་ཞི་བ་ཉམས་མི་ཐོང་། །དགའ་
དང་བདེ་བའང་མི་འཐོབ་ལ། །གཉིད་མི་འོང་ཞིང་བརྟན་མེད་འགྱུར། །གང་དག་ཞོར་དང་བཀྱར་སྟེ་
ཡིས། །དྲིན་བྱིན་དེ་ལ་བརྟེན་གྱུར་པ། །དེ་དག་ཀྱང་ནི་སྤང་སྤོང་པའི། །རྗེ་དཔོན་དེ་ལ་གསོད་པར་
གྲོ་ལ། །དེ་ཡིས་མཛའ་བཤེས་སྟོ་བར་འགྱུར། །སྦྱིན་པས་བསྟུས་ཀྱང་བསྟེན་མི་བྱེད། །མདོར་ན་ཁྱོད་བ་
བདེར་གནས་པ། །དེ་ནི་འགའ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།^༧ །ཞེས་དང་། སྟེས་རབས་ལས་ཀྱང་། ཁྱོད་པའི་མི་

ཡིས་བཞིན་མདོག་ཉམས་གྱུར་ན། །རྒྱན་གྱིས་བརྒྱན་ཡང་བཟང་པོར་ཡོང་མི་སྒྲིང་། །མལ་སྟན་བཟང་
 པོ་དག་ལ་ཉལ་གྱུར་གྱང་། །ཁྱོ་བའི་ཟུག་རྩས་སེམས་ནི་སྟུག་བསྐྱལ་འགྱུར། །བདག་ལ་ཕན་པའི་དོན་
 འགྲུབ་བརྗེད་འགྱུར་ཏེ། །ཁྱོ་བས་གདུངས་ནས་ལམ་ངན་འགྲོ་བར་བྱེད། །གྲགས་དང་དོན་གྲུབ་པ་
 ལས་ཉམས་གྱུར་ཏེ། །ཁློ་བ་མར་གྱི་ངོ་བཞིན་དཔལ་ལས་ཉམས། །མཛེའ་བཤེས་དག་གིས་རབ་རྩ་
 གཙུགས་གྱུར་གྱང་། །ཁྱོ་བར་མི་རིགས་གཡང་སར་ལྷུང་བར་འགྱུར། །ཕན་དང་གཞོད་པ་སེམས་ལས་
 སྟོ་ཉམས་ན། །པལ་ཆེར་འགལ་ཞིང་སེམས་ནི་སྟོངས་པར་འགྱུར། །ཁྱོ་བས་སྟེག་པའི་ལས་ནི་གོམས་
 བྱས་པས། །ངན་སོང་དག་རྩ་ལོ་བརྒྱར་སྟུག་བསྐྱལ་མྱོང་། །གཞོད་པ་ཆེན་པོ་བྱས་པའི་ཤར་གཉེར་
 བའི། །དགས་གྱུང་དེ་ལས་སྟུག་པ་ཅི་བྱར་ཡོད།^{༡༧} །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

གསུམ་པ་རྒྱལ་ནི། མདོན་པ་ཀུན་བརྩས་ལས། རྒྱལ་གང་ཞེ་ན། འཛིག་ཚོགས་ལ་
 ལྟ་བུ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཁེངས་པ་སྟེ། མི་གྲས་པ་དང་སྟུག་བསྐྱལ་འབྱུང་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་
 ཅན་ནོ།^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རོར་རམ་ཡོན་ཏན་སོགས་ཁེངས་པའི་གཞི་གང་རུང་རེ་ལ་
 དམིགས་ནས་སེམས་ཁེངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདིར་ལམ་རིམ་ལས། རྒྱལ་ནི་
 འཛིག་ལྟ་ལ་བརྟེན་ཏེ་ཕྱི་འམ་ནང་གི་མཐོ་དམའ་དང་བཟང་ངན་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་ཁེངས་པ་སྟེ།
 མཐོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་འཇུག་པའོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཛིག་ལྟ་ལ་བརྟེན་ཅེས་པ་ནི། རྒྱལ་
 གང་སྟེ་བ་ཐམས་ཅད་ངོ་སྟོམ་པའི་ངར་འཛིན་ལྟ་སྟེས་ལ་བརྟེན་ནས་སྟེ་བས་དེ་ལྟར་དུ་གསུངས་
 སོ།

རྒྱལ་དེ་ལ་དབྱེ་ན་བདུན་ཡོད་དེ། རྒྱལ། ལྟག་པའི་རྒྱལ། རྒྱལ་ལས་ཀྱང་རྒྱལ།
 རོ་སྟམ་པའི་རྒྱལ། མདོན་པའི་རྒྱལ། ཅུང་ཟད་སྟམ་པའི་རྒྱལ། ལོག་པའི་རྒྱལ་རྣམས་སོ། །
 དང་པོ་རྒྱལ་ནི། དམན་པ་འདི་ལྟ་བུ་ལས་བདག་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་སོ་སྟམ་དུ་སེམས་ཁེངས་
 པའོ། །ལྟག་པའི་རྒྱལ་ནི། རང་དང་མཉམ་པ་རྣམས་ལས་བདག་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་སོ་སྟམ་དུ་
 སེམས་ཁེངས་པའོ། །རྒྱལ་ལས་ཀྱང་རྒྱལ་ནི། གཞན་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་རྣམས་ལས་ཀྱང་
 བདག་ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་སོ་སྟམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པའོ། །རོ་སྟམ་སྟམ་པའི་རྒྱལ་ནི། ཉེར་
 ལེན་གྱི་སྤང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་རོ་སྟམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པའོ། །མདོན་པའི་རྒྱལ་ནི། མ་ཐོབ་པར་
 ཐོབ་སྟམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པའོ། །ཅུང་ཟད་སྟམ་པའི་རྒྱལ་ནི། རང་ལས་ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་

པ་རྣམས་ལས་བདག་ཅུང་ཟད་དམན་ནོ་སྟུང་དུ་སེམས་ཁེངས་པའོ། །ལོག་པའི་ར་རྒྱལ་ནི། གོལ་སར་
 ཤོར་བ་ལ་ཡོན་ཏན་ཐོབ་སྟུང་པ་སྟེ། དཔེར་ན་འབྲེས་ཁྱེད་པ་ལ་ཡོན་ཏན་ཐོབ་པར་སྟོང་པ་ལྟ་བུ་དང་།
 འདུལ་བ་ལུང་ལས། གང་ངོ་ཆ་བའི་ཡན་ལག་དེས་སྟོང་པར་བྱེད་དམ།^{༡༠} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།
 འདུལ་བའི་བཅས་མཚམས་ཡལ་བར་བོར་ནས་རྟེན་བཟུང་ར་ལ་ཆགས་པས་ཁྱིམ་པ་དང་འབྲེས་པ་
 གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྟོང་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་དག་ནི་མངོན་པ་མཛོད་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་བཞོན་པ་
 ཡིན་གྱི།^{༡༡} རིན་ཆེན་འབྲེང་བ་ལས་འདི་ལྟར་བཤད་དེ། ར་རྒྱལ་རྣམས་པ་བདུན་ཡིན་ཏེ། །དེ་ནི་རབ་
 ཏུ་བྱེ་སྟེ་བཤད། །དེ་ལ་མངོན་པར་སྟོང་བྱེད་པ། །དམན་པ་དམན་ཞིང་མཉམ་དང་མཉམ། །དམན་
 པས་ལྷག་པ་མཉམ་སྟུང་པ། །བདག་ཉིད་ར་རྒྱལ་ཞེས་བྱའོ། །ཆོས་གང་བདག་ཉིད་ཁྱད་འཕགས་
 དང་། །མཉམ་པར་སྟོང་པ་གང་ཡིན་དེ། །ལྷག་པའི་ར་རྒྱལ་ཁྱད་འཕགས་པས། །ཁྱད་པར་འཕགས་
 པར་སྟོང་པ་གང་། །ཤིན་ཏུ་མཐོ་བས་མཐོ་སྟུང་པ། །ར་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ར་རྒྱལ་ཏེ། །འབྲས་ཀྱི་སྟེང་དུ་
 ཐོལ་མིག་དག །བྱུང་བ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་ཡིན། །ཉེ་བར་ལེན་པ་ཞེས་བྱ་བ། །ལྷ་པོ་སྟོང་པ་དེ་དག་ལ།
 རྫོངས་པས་ར་སྟུང་འཛིན་པ་གང་། །དེ་ནི་རལ་སྟུང་པར་བཤད། །འབྲས་མ་ཐོབ་པར་ཐོབ་སྟུང་པ།
 གང་ཡིན་མངོན་པའི་ར་རྒྱལ་ཏེ། །སྟོན་ལས་བྱེད་ལ་བསྟོན་པ་ནི། །མཁས་པས་ལོག་པའི་ར་རྒྱལ་
 རྟོགས། །བདག་དགོས་མེད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས། །བདག་ཉིད་སྟོང་པ་གང་ཡིན་པ། །དམན་པའི་ར་རྒྱལ་
 ཞེས་བྱ་སྟེ། །དེ་དག་མདོར་བསྡུས་བཤད་པ་ཡིན།^{༡༢} ཞེས་གསུངས་སོ། །ར་རྒྱལ་གྱི་བྱེད་ལས་ནི།
 ཡོན་ཏན་ཅན་རྣམས་ལ་མི་གྲས་པས་ལུང་དང་རྟོགས་པའི་ཆོས་གསར་དུ་ཐོབ་པ་ལ་གོགས་བྱེད་ཅིང་།
 ཆོ་རབས་ཕྱི་མར་རན་འགོར་སྟེ་བ་དང་། མིར་སྟེས་པའི་ཆོ་ན་ཡང་རིགས་དམའ་བ་དང་བྲན་ལ་
 སོགས་པར་སྟེ་བའི་རྒྱ་བྱེད་པས་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀར་མི་འདོད་པ་བསྟེན་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་
 འབྲེང་བ་ལས། ཁེངས་པ་ཡིས་ནི་རིགས་རན་ཉིད། །ཕྱག་དོག་གིས་ནི་གཟི་རྒྱུད་ཉིད། །ཁྱོ་བས་ཁ་དོག་
 རན་པ་ཉིད། །མཁས་ལ་མི་འདི་སྟུན་པ་ཉིད། །མི་ཉིད་ལ་ནི་འབྲས་བུ་འདི། །ཀྱན་གྱིས་དང་པོར་རན་
 འགོའོ།^{༡༣} ཞེས་དང་། ལམ་རིམ་ལས། ར་རྒྱལ་ནི་འདིར་ལམ་སྟེ་བའི་གོགས་ཀྱི་མཆོག་ཕྱི་མར་
 བྲན་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས་སྤང་།^{༡༤} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

བཞི་པ་མ་རིག་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟན་ལས། མ་རིག་པ་གང་ཞེན། །ཁམས་གསུམ་
 པའི་མི་ཤེས་པ་སྟེ། ཆོས་རྣམས་ལ་ལོག་པར་ངེས་པ་དང་ཐེ་ཆོམ་དང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་འབྱུང་

བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་ལུགས་ལ་
 རྫོངས་པའི་སེམས་བྱུང་མི་ཤེས་པའོ། །མ་རིག་པ་འདི་ལ་སེམས་བྱུང་མི་ཤེས་པའི་རྫོངས་པ་དང་། བྱིན་
 ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའི་སྒོ་གཉིས་ལས། གུན་བརྟམ་ལས་དངོས་བསྟན་ལ་སེམས་བྱུང་མི་ཤེས་པ་ལ་
 བཤད་ལ། སྒོ་བ་དཔོན་དབྱིག་གཉིས་གྱིས་ཀྱང་ལུང་པོ་ལྡེ་རབ་བྱེད་དུ་དེ་ལྟར་བཤད་པས།^{༡༦}
 ཐོགས་མེད་སྒྲུ་མཆེད་གཉིས་ཀ་དེ་ལྟར་དུ་བཞེད་པ་མཐུན་ལ། སྒོ་བ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ནི་བྱིན་
 ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྫོངས་པ་ལ་བཞེད་དོ།^{༡༧} །དེ་ལྟར་མ་རིག་པ་ལ་ལོག་རྟོག་ཏུ་བཞེད་པ་དང་།
 མ་རྟོགས་པའི་སྒོར་བཞེད་པ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་། མ་རིག་པའི་གཉིས་པོའི་གཙོ་བོ་བདག་མེད་རྟོགས་
 པའི་ཤེས་རབ་ལ་བཞེད་པ་འདྲའོ།

མ་རིག་པ་འདི་ལ་དབྱེ་ན། ལས་འབྲས་ལ་རྫོངས་པའི་མ་རིག་པ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་
 ལ་རྫོངས་པའི་མ་རིག་པ་གཉིས་སོ། །ལས་འབྲས་ལ་རྫོངས་པའི་མ་རིག་པས་ནི་བན་སོང་དུ་སྒྲིབ་པའི་
 ལས་གསོག་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་རྫོངས་པའི་མ་རིག་པས་ནི་བདེ་འགྲོར་འཁོར་བའི་ལས་
 གསོག་པར་བྱེད་དོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་ལ་ཆོས་རྣམས་ལ་ལོག་པར་ངེས་པ་དང་གེ་ཆོམ་དང་ཀུན་ནས་
 ཉོན་མོངས་པ་འབྱུང་བའི་རྟེན་བྱེད་པར་གསུངས་པ་ནི། མ་རིག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་གཞན་
 རྣམས་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལས་དང་། ལས་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བའི་སྒྲུག་བསྐལ་ཐམས་
 ཅད་འབྱུང་བས་ཉོན་མོངས་དང་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་མ་རིག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་དོན་ཏེ། རྣམ་
 འབྲེལ་ལས། གང་ཞིག་བདག་མཐོང་དེ་ལ་ནི། །ང་ཞེས་རྟག་ཏུ་ཞེན་པར་འགྱུར། །ཞེན་པས་བདེ་ལ་
 སྤེད་འགྱུར་ཏེ། །སྤེད་པས་སྒྲིན་རྣམས་སྒྲིབ་པར་བྱེད།^{༡༨} །ཅེས་དང་། ཉེས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
 དག །འཛིག་ཆོགས་ལྟ་ལས་སྒྲིབ་པ་ཡིན། །དེ་མ་རིག་སྟེ་དེ་ལས་ཆགས། །དེ་ལས་ཞེ་སྤང་ལ་སོགས་
 འབྱུང་། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཉེས་རྣམས་ཀྱི། །རྒྱ་ནི་གཏི་སྒྲུག་ཡིན་པར་གསུངས།^{༡༩} །ཞེས་དང་། ཉེས་
 གུན་དེ་ཡི་རྩ་བ་ཅན། །དེ་ཡང་འཛིག་ཆོགས་ལྟ་བུ་ཡིན།^{༢༠} །ཞེས་དང་། རྩེ་སྒྲུ་མས། འཛིག་རྟེན་
 རྒྱད་པ་ཇི་སྟེད་པ། །དེ་ཡི་རྩ་བ་མ་རིག་སྟེ། །གང་ཞིག་མཐོང་བས་དེ་བསྒྲོག་པ། །རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་
 འབྱུང་བར་གསུངས།^{༢༡} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་འོ། །མདོར་ན་མ་རིག་པ་འདི་ནི་ཁམས་གསུམ་འཁོར་
 བར་འཁོར་བའི་རྩ་བ། ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་ཡིན་པས་རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བརྒྱ་
 གཉིས་ཀྱི་ཐོག་མར་མ་རིག་པ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།

ལྷ་པ་ཐེ་ཚོམ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟམ་ལས། ཐེ་ཚོམ་གང་ཞེན། བདེན་པ་རྣམས་ལ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བ་སྟེ། དགོ་བའི་ཕྱོགས་རྣམས་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།¹¹³ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བདེ་བཞི་དང་ལས་འབྲས་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་སེམས་བྱུང་དོ། །ཐེ་ཚོམ་འདིས་དགོ་བའི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་བར་དུ་གཅོད་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་ཡང་བདེན་པ་མཐོང་བ་ལ་བར་དུ་གཅོད་ལ། བདེན་པ་མཐོང་ན་འདི་བསྟོག་པར་འགྱུར་བས་མཐོང་སྒྲངས་ཀུན་སྟོར་དུ་གསུངས་སོ།།

དུག་པ་ལྷ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་ལྷ་སྟེ། འཛིག་ལྷ། མཐར་ལྷ། ལྷ་བ་མཆོག་འཛིན། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟམ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན། འོག་ལྷ་རྣམས་སོ།།

དང་པོ་འཛིག་ལྷ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟམ་ལས། འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྷ་བ་གང་ཞེན། ཉེ་བར་ལེན་པའི་སྤང་བོ་ལྷ་བོ་རྣམས་ལ་བདག་དང་བདག་གིར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་ལྷ་བའི་བཟོད་པ་དང་། འདོད་པ་དང་། སྟོ་གོས་དང་། རྟོག་པ་དང་། ལྷ་བ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ལྷ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།¹¹⁴ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉེར་ལེན་གྱི་སྤང་བོ་ལ་དམིགས་ནས་ང་དང་ང་ཡིར་འཛིན་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ། །ལྷ་བ་འདི་ལ་འཛིག་ལྷ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ལམ་རིམ་ལས། དེ་ལ་འཛིག་པ་ནི་མི་རྟག་པ་དང་ཆོགས་པ་ནི་དུ་མ་ཡིན་པས་འདིས་གང་ལ་ལྷ་བའི་གཞི་ནི་མི་རྟག་པ་དང་དུ་མའི་ཆོས་ཙམ་ཡིན་གྱི། རྟག་པ་དང་གཅིག་སྤེལ་གང་ཟག་ནི་མེད་དོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྷ་བ་ཞེས་མིང་བཏགས་སོ།¹¹⁵ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདིར་ཀུན་བརྟམ་ལས་བཟོད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་གྲངས་གསུངས་པ་ནི། ཕྱིན་ཅི་འོག་གི་དོན་དེ་ལ་མི་སྐྱག་པས་ན་བཟོད་པ། ཡུལ་ཕྱིན་ཅི་འོག་དེ་དོན་དུ་གཉེར་བས་ན་འདོད་པ། ཡུལ་དེ་རབ་རྒྱུ་འབྱེད་པས་ན་སྟོ་གོས། ཡུལ་དེར་མངོན་པར་ཞེན་པས་ན་རྟོག་པ། ཡུལ་དེ་དམིགས་པར་བྱེད་པས་ན་ལྷ་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །འཛིག་ལྷ་འི་བྱེད་ལས་ནི། འདིས་ལྷ་ངན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །དེ་ལྷར་ཡང་གཞོན་ནུ་མ་བདུན་གྱི་རྟོགས་བརྗོད་ལས། ལྷ་བ་ཀུན་གྱི་མར་གྱུར་པའི། འཛིག་ཆོགས་ལྷ་བ་འབྱེན་པ་དང་། སྤྲིད་པའི་ལོངས་སྤྱོད་མི་འདོད་པར། །བདག་ནི་ནམ་ཞིག་འགྱུར་ཞིག་གུ་¹¹⁶ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

འཛིག་ལྷ་འདི་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེན་འཛིག་ལྷ་ཉི་ཤུར་བཤད་དེ། གཟུགས་བདག་རྒྱ་ལྷ་

བ་དང་། བདག་གཟུགས་དང་ལྷན་པ་དང་། གཟུགས་བདག་གི་ཡིན་པ་དང་། གཟུགས་ལ་བདག་གནས་པར་ལྷ་བ་བཞི། དེ་བཞིན་དུ་ཆོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་ལ་ཡང་བཞི་བཞིར་བྱེ་བས་འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྷ་བ་ཉི་ལྔའོ། །དེ་ལྷ་པར་ལ་བཤེས་སྒྲིང་ལས། གཟུགས་ནི་བདག་མ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཏེ་བདག་གཟུགས་དང་ལྷན་མིན་གཟུགས་ལ་བདག་གནས་མིན། །བདག་ལ་གཟུགས་མི་གནས་ཏེ་དེ་བཞིན་དུ། །ཡུང་པོ་ལྷག་མ་བཞི་ཡང་སྟོང་རྟོགས་བཟུ།^{༡༥}། ཅེས་དང་། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས་གྱང་། གཟུགས་བདག་མ་ཡིན་བདག་ནི་གཟུགས་ལྷན་མིན། གཟུགས་ལ་བདག་མེད་བདག་ལ་འདང་གཟུགས་ཡོད་མིན། །དེ་ལྷ་རྣམ་བཞིར་སྤྱད་ཤེས་བྱ་སྟེ། །དེ་དག་བདག་ཏུ་ལྷ་བ་ཉི་ལྔར་འདོད། །ལྷ་རི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ངོ་མཇེ་ཡིས། །བཙོམ་བདག་གང་དང་ལྷན་ཅིག་འཛིག་འགྱུར་བ། །འཛིག་ཆོགས་ལྷ་རི་ལྷན་སྤྱད་ལ་གནས་པ། །ཆེ་མོ་མཐོ་བར་གྱུར་པ་འདི་དག་གོ་^{༡༦} །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཛིག་ལྷ་ཉི་ལྔ་པོ་དེ་ཡང་བདག་དང་བདག་གིར་འཛིན་པ་གཉིས་སུ་འདུ་བར་གསུངས་ལ། འདི་དག་གི་ངོས་འཛིན་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་ཀྱན་བཏུས་ཅ་འབྲེལ་དང་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

མཐར་ལྷ་ནི། མདོན་པ་ཀྱན་བཏུས་ལས། མཐར་འཛིན་པར་ལྷ་བ་གང་ཞེན། ཉེ་བར་ལེན་པའི་སྤང་པོ་ལྷ་པོ་དག་ལ་རྟག་པ་འམ་ཆང་བར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་ལྷ་བའི་བཟོད་པ་དང་། འདོད་པ་དང་། སྟོ་གྲོས་དང་། རྟོག་པ་དང་། ལྷ་བ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དབུ་མའི་ལམ་གྱིས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ལ་བར་དུ་གཙོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྷ་རི། འཛིག་ལྷ་ས་བཟུང་བའི་བདག་དེ་ལ་དམིགས་ནས་རྟག་ཆད་དུ་འཛིན་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ། །འདིས་རྟག་ཆད་དུ་འཛིན་ལུགས་ནི། ལམ་རིམ་ལས། འཛིག་ལྷ་ས་གང་བཟུང་བའི་བདག་དེ་ལ་དམིགས་ནས་རྟག་པ་ཐེར་ཟུག་པ་འམ། འདི་ནས་བྱི་མར་ཉིང་མཆོམས་སྒྱུར་བ་མེད་པའི་ཆད་པར་ལྷ་བའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ།^{༡༨} །ཞེས་གང་གསུངས་པ་ལྷ་རི་རོ། །དེས་ན་ལྷ་རི་འདིས་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐར་ལྷུང་བར་བྱེད་པས་ན་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་དང་བྲལ་བའི་དབུ་མའི་ལམ་དུ་འགྲོ་བ་ལ་བར་ཆད་ཀྱི་གཙོ་བོའོ། །

ལྷ་བ་མཆོག་འཛིན་ནི། མདོན་པ་ཀྱན་བཏུས་ལས། ལྷ་བ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་གང་ཞེན། ལྷ་བ་དང་ལྷ་བའི་གནས་ཉེ་བར་ལེན་པའི་སྤང་པོ་ལྷ་པོ་དག་ལ་མཆོག་དང་། གཙོ་བོ་དང་། རྟེན་པར་དུ་འཇགས་པ་དང་། དམ་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་ལྷ་བའི་བཟོད་པ་དང་། འདོད་པ་དང་། སྟོ་གྲོས་

དང་། རྟོག་པ་དང་། ལྟ་བ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ལྟ་བ་དན་པ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་
ཅན་ནོ།¹³⁰ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ལྟ་བ་དན་གཞན་རྣམས་དང་། དེ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་
གནས་ཡུང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ། །འདིར་མཆོག་ལ་
སོགས་པའི་རྣམ་གྲངས་གསུངས་པ་ནི། ཡུལ་དུ་བྱུང་བར་སྟོམ་པས་ན་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་། འདི་
ལས་ལྟག་པ་གཞན་མེད་པར་འཛིན་པས་ན་གཙོ་བོར་འཛིན་པ་དང་། གཞན་ལས་བྱུང་བར་དུ་འཕགས་
པར་འཛིན་པ་དང་། འདི་དང་མཉམ་པ་གཞན་མེད་པར་འཛིན་པས་ན་དམ་པར་ལྟ་བའོ། །འདིར་ལམ་
རིམ་ལས། ལྟ་བ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་ནི། འཛིན་ལྟ་དང་མཐར་ལྟ་དང་ལོག་ལྟ་གསུམ་གང་རུང་དང་།
དེ་དག་གང་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་ལྟ་བ་པོའི་ཡུང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཤེས་
རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ།¹³¹ །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་ལ་ལྟ་བ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་
རྟེན་བྱེད་པར་གསུངས་པ་ནི་འདི་ཕྱི་ཀུན་ཏུ་ལྟ་བ་དང་མི་འབྲལ་བའི་བག་ཆགས་འཛིན་པར་བྱེད་
པའོ།

ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། ཚུལ་ཁྲིམས་
དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་གང་ཞེན། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། བརྟུལ་ཞུགས་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་
དང་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱི་གནས་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཡུང་པོ་ལྟ་བ་དག་ལ་འདག་པ་དང་། གྲོལ་བ་དང་།
ངེས་པར་འབྱེན་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བའི་བཟོད་པ་དང་། འདོད་པ་དང་། སྟོ་གྲོས་དང་།
རྟོག་པ་དང་། ལྟ་བ་གང་ཡིན་པ་སྟེ་དཔལ་བ་འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།¹³² །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། ལྟ་བ་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། གཡང་གཞི་འཆང་བ་སོགས་
ལུས་དག་གི་འཇུག་པ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་དང་། དེ་དག་གང་ལ་འབྱུང་བའི་ཡུང་པོ་ལ་
དམིགས་ནས་དག་གྲོལ་དུ་ལྟ་བའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ། །འདིར་ལམ་རིམ་ལས། ཚུལ་
ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ནི། འཆལ་ཚུལ་སྟོང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ཆ་བྱད་དང་ཚུལ་
དང་ལུས་དང་དག་གི་འཇུག་པ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་དང་། གང་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་དག་
འབྱུང་བའི་ཡུང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་སྟོག་པ་འདག་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ལས་གྲོལ་བ་དང་། འཁོར་བ་
ལས་ངེས་པར་འབྱེན་པར་ལྟ་བའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ།¹³³ །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིའི་བྱེད་
ལས་ལ་དཔལ་བ་འབྲས་བུ་མེད་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་གོ་བར་བཟད་དོ།

ལོག་ལྟ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། ལོག་པར་ལྟ་བུ་གང་ཞིན། རྒྱུའམ། འབྲས་བུའམ།
 བྱེད་པ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པ་དང་། ཡོད་པའི་དངོས་པོ་འཛིག་པ་སྟེ། ལོག་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་
 བཟོད་པ་དང་། འདོད་པ་དང་། སློ་སྟོན་དང་། རྟོག་པ་དང་། ལྟ་བུ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དགེ་བའི་རྩ་བ་
 གཙོད་པའི་ལས་ཅན་དང་། མི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དམ་དུ་འཛིན་པའི་ལས་ཅན་དང་། མི་དགེ་བ་ལ་
 འཇུག་པའི་རྟོན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་དང་། དགེ་བ་ལ་མི་འཇུག་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༣} །ཞེས་གསུངས་
 པ་ལྟར། ལས་རྒྱ་འབྲས་དང་ཆོ་སྤྱི་སོགས་མེད་པར་ལྟ་བུའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ། །འདིར་
 ལམ་རིམ་ལས། ལོག་པར་ལྟ་བུ་ནི། ཆོ་སྤྱི་བྱེད་པའི་ལས་འབྲས་སོགས་མེད་ཅིས་སྐྱར་བ་འདེབས་པ་
 དང་། དབང་ལྷན་དང་གཙོ་བོ་ལ་སོགས་པ་འགྲོ་བའི་རྒྱར་འཛིན་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་
 ནོ།^{༡༤} །ཞེས་གསུངས་སོ། །ལོག་ལྟ་དེ་ལ་དབྱེ་ན་བཞི་སྟེ། རྒྱ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པའི་ལོག་ལྟ་
 འབྲས་བུ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པའི་ལོག་ལྟ་། བྱེད་པ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པའི་ལོག་ ཡོད་པའི་དངོས་པོ་
 ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པའི་ལོག་ལྟ་རྣམས་སོ། །རྒྱ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པ་ནི། ལེགས་སྤྱད་ཉེས་སྤྱད་
 སོགས་མེད་པར་ལྟ་བུའོ། །འབྲས་བུ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པ་ནི། ལས་དགེ་སྤྱི་གི་རྣམ་སྤྱོད་མེད་པར་
 ལྟ་བུའོ། །བྱེད་པ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པ་ནི། ས་མ་དང་འཛིག་རྟོན་སྤྱི་སོགས་མེད་པར་ལྟ་བུའོ། །ཡོད་
 པའི་དངོས་པོ་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པ་ནི། དག་བཙོམ་ཐོབ་པ་སོགས་མེད་པར་ལྟ་བུའོ། །སྤྱིར་ལོག་ལྟ་
 ལ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་ལས་འབྲས་དང་འཛིག་རྟོན་སྤྱི་སོགས་ལ་སྐྱར་བ་འདེབས་པའི་ལོག་ལྟ་འདིས་
 བྱི་དགེ་རྩ་ཐམས་ཅད་གཙོད་པར་བྱེད་པས་ལོག་ལྟ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་ཆོ་ཤོས་སུ་གསུངས་སོ། །
 དེ་ལྟར་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་པོ་དེ་ཡང་བསྟན་ན་སྒོ་འདོགས་དང་སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་ལྟ་བུ་གཉིས་སུ་འདུ་ཞིང་། ལྟ་བུ་
 དེ་ལ་ནང་གསེས་ཀྱིས་སྟེ་ན་ནི། འཛིག་ལྟ་ཉི་ཤུ་དང་། ལྟ་དན་དུག་ཅུ་ཅ་གཉིས་དང་། ལུང་མ་བསྟན་
 ཀྱི་ལྟ་བུ་བཅུ་བཞི་ལ་སོགས་པ་མཐའ་ཡས་སོ། །ལྟ་དན་དུག་ཅུ་ཅ་གཉིས་ནི་མདོ་སྤྱི་ཆོངས་པའི་དྲ་བ་
 ལས་གསུངས་སོ།^{༡༥} །འདིར་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་ཞིབ་ཏུ་བཀོད་ན་ཏུ་ཅང་མངས་སུ་དོགས་པས་མ་
 དྲིས་སོ། །

ལུང་མ་བསྟན་ཀྱི་ལྟ་བུ་བཅུ་བཞི་ནི། རྟོན་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པའི་ལྟ་བུ་བཞི། བྱི་མའི་
 མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་བཞི། བྱང་འདས་ལ་བརྟེན་པ་བཞི། ལུས་སྟོག་ལ་བརྟེན་པའི་ལྟ་བུ་བཞི་གཉིས་རྣམས་
 སོ། །རྟོན་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་བཞི་ནི། བདག་དང་འཛིག་རྟོན་ཉག་པ་དང་། མི་རྟག་པ་དང་།

གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པར་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ། །ཕྱི་མའི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་བཞི་ནི།
བདག་དང་འཛིག་རྟེན་མཐའ་དང་ལྟན་པ་དང་། མཐའ་དང་མི་ལྟན་པ་དང་། གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་དང་།
གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པར་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ། །མྱང་འདས་ལ་བརྟེན་པ་བཞི་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གྲོངས་
ལན་ཆད་འབྱུང་བ་དང་། མི་འབྱུང་བ་དང་། གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པར་ལྟ་བུ་
རྣམས་སོ། །ལུས་སྟོག་ལ་བརྟེན་པ་གཉིས་ནི། ལུས་སྟོག་རྫས་གཅིག་པ་དང་། ཐ་དད་དུ་ལྟ་བུ་གཉིས་
སོ། །ལྟ་བུ་དེ་དག་ནི་གྲངས་ཅན་པ་དང་། རྒྱུ་འཕྲུལ་པ་དང་། གཅེར་བུ་པ་དང་། གནས་མ་བུ་པ་
རྣམས་ཀྱིས་འདོད་པ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་ལྟ་བུ་དེ་དག་གི་མིང་ཅམ་ཞིག་སྟོས་པ་ཡིན་གྱི། སོ་སོའི་ངོས་
འཛིན་དང་རི་ལྟར་འབྱུང་བའི་རྒྱལ་བཅས་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་མདོ་སྟེ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་དང་།
དེའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་དབུ་མའི་གཞུང་རྣམས་བལྟས་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ལྟ་བུ་དེ་དག་ལ་ལུང་
མ་བསྟན་ཅིས་བརྗོད་པ་ནི། དགེ་མི་དགེ་གང་དུ་ཡང་མི་འཛིག་པས་ལུང་མ་བསྟན་ཅིས་བརྗོད་པ་མ་
ཡིན་གྱི། གྲངས་ཅན་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་གིས་གང་ཟག་གི་བདག་ལས་བརྒྱམས་ཏེ། བདག་དང་
འཛིག་རྟེན་རྟག་མི་རྟག་སོགས་དྲིས་པ་ན་རེ་ཤིག་བདག་མེད་བསྟན་པའི་སྟོན་དུ་མི་རུང་བར་
དགོངས་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པར་མ་བསྟན་ཅིང་། བྱད་གཞི་མེད་པས་བྱད་ཆོས་མི་རུང་བར་
དགོངས་ནས་དྲི་བ་དེ་དག་ལ་ལན་མ་མཛད་པས་ན་དྲི་བ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་འབྲེང་བ་ལས། འཛིག་རྟེན་མཐའ་དང་ལྟན་ནམ་ཞེས། །ཞུས་ན་རྒྱལ་བ་མི་གསུང་
བཞུགས། །གང་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཟེའ་བའི་ཆོས། །སྟོད་མིན་འགྲོ་ལ་མི་གསུང་བ། །དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་མཁས་
རྣམས་ཀྱིས། །ཀུན་མཁྱེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་གྱེས།¹⁹² །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ

ལྟ་བུ་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་ནི། ཁྱོད་པ་དང་། ཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། འཆབ་པ་དང་། འཚིག་པ་དང་།
ཕྱག་དོག་དང་། སེར་སྒྲ་དང་། སྒྲ་དང་། གཡོ་དང་། རྒྱགས་པ་དང་། རྣམ་པར་འཛེབ་དང་། རོ་ཆ་མེད་
པ་དང་། ཁྲིལ་མེད་པ་དང་། རྒྱགས་པ་དང་། རྟོད་པ་དང་། མ་དད་པ་དང་། ལེ་ལོ་དང་། བག་མེད་པ་
དང་། བརྗོད་ངེས་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དང་། རྣམ་པར་གཡེང་བ་རྣམས་སོ། །

དང་པོ་ཁྱོད་པ་ནི། མཛོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། ཁྱོད་གང་ཞེན། གཞོད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཉེ་

བར་གནས་པ་ན་ཁོང་ཁྱོད་པའི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་ཀྱི་ཀླན་ནས་མནར་སེམས་པ་སྟེ། མཚོན་ཆ་
ལེན་པ་དང་། ཆད་པས་གཅོད་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། གཞོད་པ་ཤོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༥}།
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཀླན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱི་གཞི་དགྲུ་གང་རུང་ཉེ་བར་གནས་པ་ན་བརྟེན་པ་
སོགས་གཞོད་པ་བྱ་འདོད་པའི་ཀླན་ནས་མནར་སེམས་པའོ།།

ཀླན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱི་གཞི་དགྲུ་ནི། འདིས་བདག་ལ་གཞོད་པ་བྱས་སོ་བྱེད་དོ་བྱེད་
པར་འགྱུར་རོ་སྟམ་པ་གསུམ་དང་། འདིས་བདག་གི་གཉེན་གྱི་ཕྱོགས་ལ་གཞོད་པ་བྱས་སོ་བྱེད་དོ་
བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་སྟམ་པ་གསུམ་དང་། འདིས་བདག་གི་དགྲའི་ཕྱོགས་ལ་ཕན་བཏགས་སོ་འདོགས་
སོ་འདོགས་པར་འགྱུར་རོ་སྟམ་པ་གསུམ་སྟེ། དགྲ་པོ་དེ་ལ་ཀླན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱི་གཞི་དགྲུ་ཞེས་
བཤད་དེ། དེའི་ཁུངས་ནི་སྤར་བྲངས་ཟེན་པ་ལྟར་རོ། ཁོང་ཁྱོད་ཅེན་དང་ཁྱོད་པ་ཉེ་ཉོན་གྱི་སྐབས་སུ་
བྱུང་བས་ཁོང་ཁྱོད་དང་ཁྱོད་པ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་སྟམ་ན། ཁོང་ཁྱོད་ནི་ཡུལ་གསུམ་དམིགས་ཡུལ་
དུ་ཤར་བ་ན་སེམས་མི་བཟོད་པར་ཀླན་ནས་མནར་སེམས་པ་ཡིན་ལ། ཁྱོད་པ་ནི་གཞོད་པའི་རྒྱ་ཉེ་བར་
གནས་པ་ན་ཁོང་ཁྱོད་ཆར་འཁེལ་ཉེ་ལུས་ཀྱི་བརྟེན་པ་སོགས་བྱ་འདོད་པའི་སེམས་ཤིན་ཏུ་འབྲུག་པ་
ཞེས་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ནམ་སྟམ་སྟེ། ཁོང་ཁྱོད་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་ཀླན་བརྟུས་ལས་ཚོས་གསུམ་ལ་
ཀླན་ནས་མནར་སེམས་པ་ཞེས་བཤད་ཅིང་། ཁྱོད་པའི་སྐབས་སུ་གཞོད་པའི་རྒྱ་ཉེ་བར་གནས་པ་ན་
ཞེས་དང་། མཚོན་ཆ་ལེན་པ་སོགས་ཞེས་སོགས་བྱུང་ལ། སྤར་པོ་ལྗེའི་རབ་བྱེད་ལས་ཀྱང་ཁོང་ཁྱོད་
སྐབས་སུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཀླན་ནས་མནར་སེམས་པ་ཞེས་བཤད་ཅིང་།^{༡༦} ཉེ་ཉོན་གྱི་ཁྱོད་པ་
འཆད་པའི་སྐབས་སུ་འཕྲུལ་དུ་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ལ་གནས་ཉེ་^{༡༧} ཞེས་གསུང་འདུག་པས་ཐོགས་མེད་
སྟེ་མཆེད་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་འདི་དག་གི་ཀྱང་བསྒྲིགས་ནས་བསམས་ན་གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་ཡིན་
ནམ་སྟམ་སྟེ། འོན་ཀྱང་འདི་དག་ནི་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་པར་དཀའ་བས་སྟོ་གྲོས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ད་དུང་
ཞིབ་ཏུ་དབྱེད་པར་མཛོད་ཅིག ཁྱོད་པས་གཞན་ལ་གཞོད་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་ནི་གོ་བར་ཟད་དོ།།

གཉིས་པ་ཁོན་དུ་འཛིན་པ་ནི། མངོན་པ་ཀླན་བརྟུས་ལས། ཁོན་དུ་འཛིན་པ་གང་ཞེན།
དེའི་འོག་ཏུ་ཁོང་ཁྱོད་པའི་ཆར་གཏོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཤར་གཉེར་བའི་བསམ་པ་མི་གཏོང་བ་སྟེ། མི་
བཟོད་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༨} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཁོང་ཁྱོད་པ་རྒྱན་མི་གཏོང་
བར་གཞོད་པ་དང་གཞོད་ལན་བྱ་འདོད་པའི་སྟོའོ། ཁོན་འཛིན་གྱིས་མི་བཟོད་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་ནི་གོ་

བར་ཟད་དོ། །སེམས་བྱུང་འདི་གཉིས་ལ། རིན་ཆེན་འབྲེང་བ་ལས། ཁྲོ་བ་སེམས་ཀྱི་འབྲུག་པ་སྟེ། ཉེ་
དང་རྗེས་འབྲེལ་ཁོན་དུ་འཛིན།^{༡༣༡} ཅིས་བཤད་དོ།

གསུམ་པ་འཆབ་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟམ་ལས། འཆབ་པ་གང་ཞེན། ལེགས་པར་
བསྐྱལ་བ་ལ་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མཐུད་པ་སྟེ། འགྲོད་པ་དང་རེག་པར་མི་
གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༣༢} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དགེ་བའི་བཞེས་གཉེན་སོགས་
གང་ཟག་གཞན་གྱིས་རང་ལ་ཕན་པར་འདོད་པའི་བསམ་པས་ཉེས་པ་གྲོངས་པ་ན། གཏི་མུག་གི་
དབང་གིས་ཉེས་པ་སྐྱབས་པར་འདོད་པའི་སྟོ་ཞིག་གོ། །རང་གི་ཉེས་པ་ཁས་མི་ལེན་པར་འཆབ་པར་བྱེད་
པ་འདིས་ནི་ཉེས་པ་རྒྱུད་དུ་ཡང་ཆེན་པོར་འཕེལ་ཏེ་འགྲོད་པ་དང་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་པའི་
རྒྱ་བྱེད་ཅིང་། བྱི་མར་རན་སོང་དུ་འཕེན་པའི་ལས་བྱེད་དོ།

བཞི་པ་འཆོག་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟམ་ལས། འཆོག་པ་གང་ཞེན། ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཆར་
གཏོགས་པ་ཁྲོ་བ་དང་ཁོན་དུ་འཛིན་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་སེམས་ཀྱི་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པ་སྟེ།
ཆོག་རྩལ་པོ་བརྒྱུད་ཞིང་དྲག་པོའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་དང་། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པ་འཕེལ་བའི་
ལས་ཅན་དང་། རེག་པར་མི་གནས་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༣༣} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གཞན་གྱིས་རང་
ལ་ཉེས་པ་གྲོངས་པ་ན་ཉེས་པ་ལ་འགྲོད་པ་དང་མཐོལ་བའི་བསམ་པ་མེད་པར་ཁྲོ་བ་དང་ཁོན་འཛིན་
ཀྱི་དབང་གིས་ཞེ་འགས་པའི་བསམ་པས་ཆོག་རྩལ་པོ་སྐྱབས་པར་འདོད་པའི་སྟོ་ལྟ་བུའོ། །འདི་ལ་སྤང་པོ་
ལཱའི་རབ་བྱེད་ལས་ཆོག་བརྒྱུད་པོས་ཞེར་འདེབས་པ་ཞེས་བཤད་ལ།^{༡༣༤} རིན་ཆེན་འབྲེང་བ་ལས།
འཆོག་པ་སྤྲིག་ལ་ཞེན་པའོ།^{༡༣༥} །ཞེས་སྤྲིག་པ་ལ་ཞེན་ནས་མི་གཏོང་བ་ལ་བཤད་ལ། མཛོད་འགེལ་
ལས་ཀྱང་འཆོག་པ་སྤྲིག་པ་ལ་དམ་དུ་འཛིན་པ་དང་ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་ལས་སྦྱི་བར་^{༡༣༦} བཤད་དོ།
འདིས་ཆོག་རྩལ་པོ་སོགས་ཉེས་པའི་ལས་དུ་མ་ལ་འཇུག་པ་དང་། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པ་མང་དུ་
བསྐྱེད་པས་ཆོ་འདིར་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་ཤིང་། བྱི་མ་ལ་རྣམ་སྤྲིན་ཡིད་མི་འོང་བསྐྱེད་དོ།

ལྔ་པ་སྤྲག་དོག་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟམ་ལས། སྤྲག་དོག་གང་ཞེན། རྟེན་པ་དང་བཀུར་
སྟེ་ལ་ལྟག་པར་ཆགས་ནས་གཞན་གྱི་སྤྲན་སྤམ་ཆོགས་པའི་བྱེད་པར་ལ་མི་བཟོད་པར་གྱུར་པ་སེམས་
ཁོང་ནས་འབྲུག་པ་ཞེ་སྤང་གི་ཆར་གཏོགས་པ་སྟེ། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། རེག་པར་མི་གནས་པའི་ལས་
ཅན་ནོ།^{༡༣༧} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྟེན་བཀུར་ལ་ཆགས་པའི་དབང་གིས་གཞན་གྱི་སྤྲན་ཆོགས་ལ་

མི་བཟོད་པར་སེམས་ཁོང་ནས་འབྲུག་པའོ། །འདིས་ནི་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀར་མི་འདོད་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་
དེ། ཆོ་འདིར་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། ཕྱི་མར་རན་སོང་དུ་འཕེན་ནོ།།

དུག་པ་སེར་སྒྲ་ནི། མདོན་པ་ཀུན་བརྟམ་ལས། སེར་སྒྲ་གང་ཞེན། རྟེན་པ་དང་བཀྲར་སྟེ་
ལ་ལྟག་པར་ཆགས་ནས་ཡོ་བྱད་རྣམས་ལ་སེམས་ཀྱི་ཀུན་རྟེན་འཛིན་པ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་
པ་སྟེ། ཡོ་བྱད་མ་བསྐྱེད་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྟེན་བཀྲར་
ལ་ཆགས་པའི་དབང་གིས་ཡོ་བྱད་གཏོང་མི་རྣམས་པར་དམ་དུ་འཛིན་པའོ། །འདིས་ནི་འདི་ཕྱི་གཉིས་
ཀར་མི་འདོད་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་དེ། ལྷ་བསྐྱེད་མེ་ལས། རུལ་པར་གྱུར་པའི་ལུས་འདི་དང་། རྩོག་
ཀྲང་གཡོ་བ་དབང་མེད་ཅིང་། ཁྲི་ལམ་སྒྲུ་མ་འདྲ་བ་ལ། བྱིས་པ་འདི་དག་ཆགས་པས་ན། བཞིན་ཏུ་
མ་རུང་ལས་བྱས་ཏེ། སྟེག་པའི་དབང་དུ་སོང་བ་དང་། མི་མཁས་འཆི་བདག་བཞེན་པས་སོང་། རྟེན་
དག་མི་བཟང་སེམས་དབྱུང་འགོ་^{༢༠} །ཞེས་དང་། སྟོ་མཐའ་ཡས་པ་སྒྲུབ་པའི་གཟུངས་ལས་ཀྱང་།
སེམས་ཅན་གང་དག་ཁ་ཅིག་རྩོད་འགྱུར་བ། རྟེན་ཡི་གཞི་རྩ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་སྟེ། རྟེན་ལྟར་གང་ལ་
མེད་པར་འགྱུར་བ་སྟོངས། མེད་པ་སྤང་བ་བྱས་ན་གཟུངས་སུ་འགྱུར།^{༢༡} །ཞེས་སོགས་མཐའ་ཡས་
པར་གསུངས་སོ།།

བདུན་པ་སྒྲ་ནི། མདོན་པ་ཀུན་བརྟམ་ལས། སྒྲ་གང་ཞེན། རྟེན་པ་དང་བཀྲར་སྟེ་ལ་ལྟག་
པར་ཆགས་ནས་འདོད་ཆགས་དང་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པས་ཡོན་ཏན་མ་ཡིན་པ་ཀུན་རྟེན་སྟོན་པ་
སྟེ། ལོག་པས་འཆོ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༢༢} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྟེན་བཀྲར་ལ་ལྟག་
པར་ཆགས་པའི་དབང་གིས་རང་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་ཀྱང་ཡོད་པ་ལྟར་སྟོན་པ་སྟེ། བདུ་སེམས་ཤིན་ཏུ་
མ་དུལ་ཡང་གཞན་བསྐྱེད་པའི་བསམ་པས་ཞི་དུལ་ལྟར་རྩལ་འཆོས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་ལ་ཕུང་པོ་ལྔའི་
རབ་བྱེད་ལས་གཞན་བསྐྱེད་པ་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་སྟོན་པ་ཞེས་བཤད་ལ།^{༢༣} ལམ་རིམ་
ལས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་བཤད་དོ།^{༢༤} །འདིས་ནི་ལོག་འཆོའི་རྟེན་བྱེད་པར་གསུངས་ཏེ། གཞན་གྱི་
སྤང་ངོར་རྩལ་འཆོས་བྱེད་པ་ནི་ལོག་འཆོ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ཁོ་ན་ལས་འོས་མེད་དོ། །ལོག་འཆོ་ལྟ་སྟེ།
ཁ་གསལ་དང་། གཞོགས་སྟོང་དང་། ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བ་དང་། རྟེན་པས་རྟེན་པ་འཆོལ་བ་རྣམས་སོ།།
རྩལ་འཆོས་ནི་གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་ཏེ། ཡོན་ཏན་མེད་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ལྟར་བཅོས་ནས་གཞན་གྱི་
སྤང་ངོར་བྱི་རྩལ་འཆོས་པའོ། །ཁ་གསལ་ནི། རྟེན་བཀྲར་གྱི་ཕྱིར་གཞན་གྱི་སྟོང་མཐུན་པའི་ཆོག་

འཇམ་པོར་སྒྲུབ་པའོ། །གཞིགས་སྒྲིང་ནི། གཞན་གྱི་རྒྱས་ཐོབ་འདོད་ནས་ཁ་གསལ་སྟོན་དུ་བཏང་སྟེ།
གཞན་གྱི་རྒྱས་ལ་བསྐྱེད་པ་བྱེད་པའོ། །ཐོབ་ཀྱིས་འཇམ་པ་ནི། རྟེན་པའི་ཕྱིར་དུ་གཞན་ལ་སེར་སྒྲུབ་
ཆེ་བ་སོགས་ཀྱི་སྟོན་ནས་བརྟུན་པའོ། །རྟེན་པས་རྟེན་པ་འཛོལ་བ་ནི། རྟེན་བ་དོན་དུ་གཉེར་ནས་
གཞན་གྱི་མདུན་དུ་གང་ཟག་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་གིས་བདག་ལ་འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་སྒྲུབ་བྱེད་ནི་ཞེས་
སྒྲུབ་ཐོབ་པ་ལ་བསྐྱེད་པ་བྱེད་པའོ། །མདོར་ན་བསྐྱེད་པའི་བཅས་མཚམས་ཚུལ་བཞིན་དུ་མི་སྤྱང་
བར་རྟེན་པ་ལ་ཆགས་པས་གོང་དུ་བསོད་སྟོམས་ལ་རྒྱ་བའང་ལོག་འཛོར་གསུངས་པས། ལོག་འཛོར་
མ་སྤྱགས་པ་ཞིག་འདོད་ན་ནི་གཞན་གྱི་ངོ་སྤྱང་དོར་ཏེ་དབེན་པའི་གནས་སུ་འདུལ་བའི་བཅས་
མཚམས་ངོ་སྟོག་མེད་པར་སྤྱང་དགོས་སོ། །

བརྒྱད་པ་གཡོ་ནི། མདོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། རྟེན་པ་དང་བཀུར་སྟེ་ལ་སྤྱག་པར་ཆགས་
ནས་འདོད་ཆགས་དང་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པས་ཉེས་པ་ཡང་དག་པར་སྒྲིང་བ་སྟེ། ཡང་དག་
པའི་གདམས་ངག་རྟེན་པའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྟེན་བཀུར་
ལ་ཆགས་པའི་དབང་གིས་རང་གི་ཉེས་པ་གཞན་ལ་མི་མདོན་པར་སྒྲུབ་འདོད་པའི་སྟོའོ། །ད་ལྟ་རང་
ཅག་རྣམས་ཉེས་པ་སྟོག་དུ་བྱས་ནས་གཞན་གྱིས་མ་ཆོར་བར་གསང་བུ་ན་པོ་བྱང་བ་དང་སྤྱང་བར་
བྱེད་མོད། ཆོས་དང་བསྐྱེད་ན་རང་སྤྱང་བྱེད་པའོ། །ཚུལ་འདི་ལ་སྟོན་འཇུག་ལས། སངས་རྒྱུས་བྱང་
ཚུབ་སེམས་དཔའ་དག ཀྱུན་དུ་ཐོགས་མེད་གཟིགས་པར་ལྟོ། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྒྱུན་སྒྲུབ་ན། །
རྟག་པར་བདག་ནི་གནས་སོ་ཞེས། །དེ་ལྟར་བསམས་ནས་ངོ་ཆ་དང་། ཀྱུས་དང་འཛིགས་ལྟར་དེ་
བཞིན་མཐོས།^{༡༦} །ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་ཡང་དུན་པར་བྱའོ། །གཡོ་སྤྱུ་གཉིས་པོ་འདིས་ནི་ཆོ་འདིར་
ཡང་དག་པའི་གདམས་ངག་རྟེན་པའི་བར་དུ་གཅོད་ཅིང་། ཆོ་རབས་ཕྱི་མ་རྣམས་སུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་མི་ཕྱད་པ་དང་། གདམས་ངག་མི་རྟེན་པ་སོགས་མི་འདོད་པ་སྤྱོད་ཆོགས་
བསྐྱེད་པས། གཡོ་སྤྱུ་གཉིས་པོ་འདི་འོད་སྤྱང་གིས་ཞུས་པ་ལས་ནག་ཆོས་བཞིའི་ནང་ཆོན་དུ་བགྲངས་
སོ། །

དགུ་པ་རྒྱགས་པ་ནི། མདོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། རྒྱགས་པ་གང་ཞེ་ན། བད་མེད་པ་དང་
ལང་ཆོ་ལ་བབ་པ་ལ་བརྟེན་ཅིང་། ཆོ་རིང་བའི་མཚན་མ་དང་། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱན་སྒྲུམ་
ཆོགས་པ་གང་ཡང་རུང་བ་མཐོང་ནས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་དགའ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་

སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉན་མེད་ཅིང་ལོངས་སྟོང་འཛོམ་པ་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་དགའ་ཞིང་ཡིད་བདེ་བས་སེམས་ཁེངས་པའོ། །འདིས་ནི་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པར་བྱེད་པས་བག་མེད་ཀྱི་རྩ་བ་བྱེད་དེ་ལྷག་བསམ་བསྐྱལ་བ་ལས། རྒྱགས་འདི་བག་མེད་ཀྱན་གྱི་རྩ་བ་སྟེ། །དགེ་སྲོང་དམན་ལ་བརྟམས་པར་ཡོངས་མི་བྱ། །བསྐྱལ་བ་གཅིག་གིས་ཐར་པ་ཐོབ་མི་འགྱུར། །འདི་ནི་བརྟམས་པ་འདི་ལ་གོ་རིམས་ཡིན།^{༡༨} །ཞེས་དང་། བཞེས་སྒྲིང་ལས་ཀྱང་། རིགས་དང་གཞུགས་དང་ཐོས་པ་ལང་ཚོ་དང་། །དབང་ཐང་ཆེ་བས་རྒྱགས་པ་དག་བཞིན་གཟིགས།^{༡༩} །ཞེས་གང་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བརྩ་བ་རྣམ་པར་འཛེབ་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟམས་ལས། རྣམ་པར་འཛེབ་གང་ཞེ་ན། །ཁོང་ཁོ་བའི་ཆར་གཏོགས་པ། སྒྲིང་བརྩེ་བ་མེད་པ་དང་། སྒྲིང་རྩེ་བ་མེད་པ་དང་། བརྩེ་བ་མེད་པ་སྟེ། རྣམ་པར་མཐོ་འཚམས་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༢༠} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སེམས་ཅན་ལ་སྒྲིང་བརྩེ་བ་མེད་པར་མཐོ་འཚམ་པར་འདོད་པའོ། །འདིར་སྒྲིང་བརྩེ་བ་མེད་པ་སོགས་རྣམ་གྲངས་གསུངས་པ་ནི། རང་གིས་མཐོ་འཚམ་པར་འདོད་པས་ན་སྒྲིང་བརྩེ་བ་མེད་པ་དང་། གཞན་མཐོ་འཚམ་བྱེད་དུ་འཇུག་འདོད་པས་ན་སྒྲིང་རྩེ་བ་མེད་པ་དང་། གཞན་གྱིས་བྱེད་པ་མཐོང་ངམ་ཐོས་ན་རྩེ་བ་མེད་པས་ན་བརྩེ་བ་མེད་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་པར་འབྲེལ་པ་ལས་བཤད་དོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་ནི་གོ་བར་ཟད་དོ། །

བརྩ་གཅིག་པ་རོ་ཆ་མེད་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟམས་ལས། རོ་ཆ་མེད་པ་གང་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྤང་དང་། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བས་བདག་ལས་མི་འཛོམ་པ་སྟེ། ཉོན་མོངས་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གོགས་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༢༡} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བདག་གམ་ཆོས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་པ་ལ་འཛོམ་པ་མེད་པའི་སྒྲོལ། །དེ་ཡང་དབེར་ན་དགེ་སྲོང་ལྟ་བུས་ཐོས་འགྱུར་གྱི་བརྟམ་བ་དང་ཕྱད་པ་ན། ཐོས་འགྱུར་འདི་འབྱུང་བ་ནི་བདག་གི་བྱ་བའི་ཆ་མ་ཡིན་ནོ་སྟུང་དུ་རང་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་པ་ལ་འཛོམ་པ་ནི་རོ་ཆ་ཞེས་པ་ཡིན་པས། དེའི་ལྷོག་ཕྱོགས་ལ་རོ་ཆ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

བརྩ་གཉིས་པ་སྤེལ་མེད་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟམས་ལས། སྤེལ་མེད་པ་གང་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྤང་དང་། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བས་གཞན་ལས་མི་འཛོམ་

པ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༥༡} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གཞན་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱེད་ནས་ཉེས་པ་ལ་འཛོམ་པ་མེད་པའི་སྟོང་། ཉེ་ཡང་ཉེས་པ་ལ་འཇུག་ཏུ་ཉེ་བ་ན་སྟོན་པ་དང་གཞན་གྱི་བསམ་པ་ཤེས་པའི་རྩ་རྣམས་བྱུགས་ཁྲེལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། གང་ཟག་གཞན་གྱིས་སྤང་ན་མི་རུང་ངོ་སྟེ། གཞན་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་པ་ལ་འཛོམ་པ་ནི་ཁྲེལ་ཡོད་ཡིན་པས། དེ་ལས་ཐོག་པ་ནི་ཁྲེལ་མེད་དོ། ཉེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་འབྲེང་བ་ལས། རོ་ཆ་མེད་དང་ཁྲེལ་མེད་པ། རང་དང་གཞན་ལ་མི་འཛོམ་པའོ།^{༡༥༢} ཞེས་དང་། བྱང་ས་ལས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ཀྱུན་ཏུ་སྟོང་པ་ན་བདག་གི་ཆ་མ་ཡིན་པར་ཤེས་ནས་འཛོམ་པ་ནི་རོ་ཆ་ཤེས་པའོ། ཉེ་ཉིད་ལ་གཞན་དག་ལ་འཛིགས་ཤིང་གྲུས་པས་འཛོམ་པ་ནི་ཁྲེལ་ཡོད་པའོ།^{༡༥༣} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། རོ་ཆ་མེད་པ་དང་ཁྲེལ་མེད་པ་འདི་གཉིས་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་བྱེད་ཅིང་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་བྱེད་དེ། ཉེས་པ་ལ་འཛོམ་འདོད་མེད་ན་ཉེས་པ་སྤང་མི་རུས་པས་སོ། ཉེའི་ཕྱིར་རོ་ཆ་མེད་པ་དང་ཁྲེལ་མེད་པ་འདི་གཉིས་མི་དག་བའི་སེམས་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་འབྱུང་བར་མཛོན་པ་གོང་འོག་གཉིས་ཀྱི་ནས་གསུངས་སོ། འདི་ལ་བཤད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་སྒྲུབ་ན་ཡང་འདིར་དེ་ཙམ་ལས་མ་སྟོས་སོ།

བཅུ་གསུམ་པ་རྒྱགས་པ་ནི། མཛོན་པ་ཀྱུན་བརྒྱས་ལས། རྒྱགས་པ་གང་ཞེན། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཉིད་དེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༥༤} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གཏི་མུག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པ་ལུས་སེམས་ལྟེ་ཞིང་ལས་སུ་མི་རུང་བའི་སྟོ་ཞིག་གོ། ཉེ་ཡང་རིན་ཆེན་འབྲེང་བ་ལས། ལུས་སེམས་ལྟེ་ཕྱིར་ལས་བྲལ་བ། གང་ཡིན་པ་ནི་རྒྱགས་པའོ།^{༡༥༥} ཞེས་དང་། མཛོན་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་། རྒྱགས་པ་གང་ཞེན། ལུས་ལྟེ་བ་ཉིད་དང་སེམས་ལྟེ་བ་ཉིད་དེ། ལུས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཉིད་དང་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཉིད་གང་ཡིན་པའོ།^{༡༥༦} ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ལམ་རིམ་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་དུ་^{༡༥༧} གསུངས་སོ། འདིའི་བྱེད་ལས་ལ་ཉོན་མོངས་དང་ཉེ་ཉོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་བྱེད་པར་གསུངས་པ་ནི། རྒྱགས་པ་ལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་འཕེལ་བར་འགྱུར་པའོ། ཉེ་ལྟར་ཡང་རྟེན་པས་མ་བསྐྱེད་པ་ལས། གང་ཞིག་གཉིད་དང་རྒྱགས་ལ་དགའ་འགྱུར་བ། བད་ཀན་རྒྱུང་དང་དེ་བཞིན་མ་བྲིས་པ་རྣམས། ཉེ་དག་དེ་ཡི་ལུས་ལ་ཤས་ཆར་འབྱུང་། ཉེ་ཡི་ཁམས་རྣམས་རབ་ཏུ་འབྱུག་པར་འགྱུར། གང་ཞིག་

སྤྲུགས་དང་གཉིད་ལ་དགའ་འགྱུར་བ། །ཁ་ཟས་ཉེས་པས་ལྷོ་ནི་མ་དག་ཅིང་། །ལུས་ཀྱང་ལྷི་ལ་ཟོ་
མདོག་བདེ་མ་ཡིན། །དེ་ཡི་ཚིག་ཀྱང་གསལ་བར་མི་འགྱུར་རོ།^{༡༤} །ཞེས་དང་། གང་ཞིག་སྤྲུགས་
དང་གཉིད་ལ་དགའ་འགྱུར་བ། །དེ་ནི་སྒྲོངས་ཤིང་ཚོས་ལ་འདུན་པ་ཉམས། །བྱིས་པ་ཡོན་ཏན་ཀྱན་
ལས་ཡོངས་སུ་ཉམས། །དཀར་པོ་ཉམས་ཤིང་ལུན་པ་འགོ་བར་འགྱུར།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
རོ།

བཅུ་བཞི་པ་རྒྱུད་པ་ནི། མངོན་པ་ཀྱན་བརྒྱས་ལས། རྒྱུད་པ་གང་ཞེན། སྤྲུག་པའི་མཚན་
མའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་རྣམ་པར་མ་ཞི་བ་སྟེ། ཞི་གནས་ཀྱི་
བར་དུ་གཙོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༦} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྲུང་བའི་འདོད་ཡོན་ལ་དམིགས་
ནས་སེམས་བྱིར་འཕྲོ་ཞིང་སྟེང་པས་འཇུག་པའི་སྒོ་ཞིག་གོ། །འདི་ལ་རིན་ཆེན་འབྲེང་བ་ལས། རྒྱུད་པ་
ནི། ལུས་སེམས་རབ་རྩ་མ་ཞི་བའོ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས། དེ་བཞིན་དུ་ལུང་བོ་ལྷའི་རབ་བྱེད་ལས་ཀྱང་།
རྒྱུད་པ་གང་ཞེན། སེམས་རྣམ་པར་མ་ཞི་བའོ།^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་དག་གི་དོན་ལམ་རིམ་ལས།
དམིགས་པ་ནི། ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་སྤྲུག་པའོ། །རྣམ་པ་ནི། སེམས་རྣམ་པར་མ་ཞི་ཞིང་བྱིར་ལ་འཕྲོ་
བ་སྟེ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པས་ཡུལ་ལ་སྟེང་པའི་རྣམ་པས་འཇུག་པའོ། །བྱེད་ལས་ནི།
སེམས་དམིགས་པ་ལ་གནས་པའི་བར་ཆད་བྱེད་པའོ།^{༡༩} །ཞེས་གང་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །སེམས་
བྱིར་འཕྲོ་བ་ཐམས་ཅད་རྒྱུད་པ་ཡིན་སྟེ། སྤྲུང་དུ་མི་གཟུང་སྟེ། རྒྱུད་པ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཡིན་ལ།
འདོད་ཆགས་མ་ཡིན་པའི་ཉན་མོངས་གཞན་གྱི་སྒོ་ནས་སེམས་ཡུལ་ལ་གཡེང་བའང་མང་དུ་ཡོད་
ཅིང་། ཉན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པར་དག་བའི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་འཕྲོ་བ་ཡང་ཡོད་པས་འཕྲོ་བ་
ཐམས་ཅད་རྒྱུད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

བཙུ་ལྷ་པ་མ་དད་པ་ནི། མངོན་པ་ཀྱན་བརྒྱས་ལས། མ་དད་པ་གང་ཞེན། གཏི་མུག་གི་
ཆར་གཏོགས་པ་དག་བའི་ཚོས་རྣམས་ལ་སེམས་ཀྱི་ཡིད་མི་ཆེས་པ་དང་། མ་དད་པ་དང་། མི་འདོད་
པ་སྟེ། ལེ་ལོའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༢༠} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དད་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
གཏི་མུག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་གོ། །འདི་ལ་དབྱེ་ན། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
ལས་འབྲས་སོགས་ལ་ཡིད་མི་ཆེས་པའི་མ་དད་པ་དང་། དད་པའི་དད་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དཀོན་
མཆོག་སོགས་ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་དད་པ་མེད་ཅིང་སེམས་མི་དགའ་བའི་མ་དད་པ་དང་། མངོན་འདོད་

ཀྱི་དང་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཐར་པ་སོགས་ལ་དོན་གཉིས་མེད་ཅིང་མི་འདོད་པར་བྱེད་པའི་མ་དང་པ་
རྣམས་སོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་ནི་གོ་བར་ཟད་དོ།

བརྩ་དྲུག་པ་ལེ་ལོ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། ལེ་ལོ་གང་ཞེན། ཉལ་བ་དང་། སྟེས་
པ་དང་། འཕྲས་པའི་བདེ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་མི་སྟོ་བ་སྟེ། དག་
བའི་ཕྱོགས་ལ་སྟོར་བའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༤} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉལ་བ་སོགས་
ལ་མངོན་པར་ཞེན་ནས་དག་བ་ལ་སེམས་མི་སྟོ་བའོ། །ལེ་ལོ་སྟེ་དག་བའི་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་
ཉམས་པར་བྱེད་དེ། དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་ལས། ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱི་གཞི་གཅིག་ནི། ལེ་ལོ་ཡིན་
ཏེ་གང་ལ་ཡོད། གང་ལ་ལེ་ལོ་གཅིག་ཡོད་པ། །དེ་ལ་ཚོས་ཀུན་མེད་པ་ཡིན།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་རོ།

བརྩ་བདུན་པ་བག་མེད་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། བག་མེད་པ་གང་ཞེན།
ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྤང་དང་། གཏི་མུག་ལེ་ལོ་དང་བཅས་པ་ལ་གནས་ནས། དག་བའི་ཚོས་རྣམས་མི་
སྟོ་མ་ཞིང་། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཚོས་རྣམས་ལས་སེམས་མི་སྟོར་བ་སྟེ། མི་དག་བ་འཕེལ་བ་དང་།
དག་བ་འགྲིབ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༦} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉོན་མོངས་དང་ཉམས་པའི་
ཚོགས་རྣམས་ལས་སེམས་མི་སྟོར་བར་བག་ཡངས་སུ་གཏོང་བར་བྱེད་པའི་སྟོ་ཞིག་གོ། །དེ་ཡང་ཕུང་པོ་
ལྗེའི་རབ་བྱེད་ལས། བག་མེད་པ་གང་ཞེན། ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྤང་དང་། གཏི་མུག་དང་། ལེ་ལོ་
གང་ཡིན་པ་དག་གིས་ཉོན་མོངས་པ་ལས་སེམས་མི་སྟོར་བ་དང་དག་བ་མི་སྟོ་མ་བའོ།^{༡༧} །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་ནི་གོ་བར་ཟད་དོ།

བརྩ་བརྒྱད་པ་བརྟེན་དེས་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། བརྟེན་དེས་པ་གང་ཞེན།
ཉོན་མོངས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྟན་པའི་དྲན་པ་སྟེ། གཡེང་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༨} །
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉོན་མོངས་ཀྱི་དམིགས་པ་དྲན་པའི་སྟོ་ནས་དག་བ་ལ་སེམས་མི་གསལ་ཞིང་
བརྟེན་པར་བྱེད་པའི་རིག་པ་ཞིག་གོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕུང་པོ་ལྗེའི་རབ་བྱེད་ལས་ཀྱང་བརྟེན་དེས་ནི་དྲན་
པ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིན་པར་བཤད་པས། དག་སེམས་མི་གསལ་བར་བརྟེན་པ་ལ་བརྟེན་དངས་ཞེས་
བྱ་ཡི། སྟུག་པ་དང་མི་སྟུག་པའི་མཚན་མ་སོགས་ཉོན་མོངས་པའི་དམིགས་པ་སྟོ་ཡུལ་དུ་མ་ཤར་བ་ལ་
བརྟེན་དེས་སུ་མི་འདོག་པ་འདྲའམ་སྟུ་མོ། །བརྟེན་དེས་ཀྱིས་གཡེང་བའི་རྟེན་བྱེད་པ་ནི། དྲན་པ་ཉོན་

མོངས་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་དམིགས་པ་རྣམས་ལ་སེམས་གཡེང་བར་འགྱུར་བའོ།།

བརྩ་དགུ་པ་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟན་ལས། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་གང་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ། དེས་ལུས་དང་དག་དང་སེམས་གི་སྒྲིབ་པ་ལ་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་པ་སྟེ། ལྷུང་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༧༡} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཤེས་བཞིན་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྒོ་གསུམ་གི་སྒྲིབ་པ་ལ་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཞིག་གོ །ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་འདིས་ལྷུང་བའི་རྟེན་བྱེད་པ་ནི། སྒྲིབ་འཇུག་ལས། ཐོས་ལྷན་དང་པ་ཅན་དང་ནི། བརྩོན་པ་ལྷུང་ལེན་དུ་མ་ཡང་། ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སྒྲིབ་ཆགས་པས། །ལྷུང་བའི་རྟོག་དང་བཅས་པར་འགྱུར།^{༡༧༢} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ཉི་ཤུ་པ་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟན་ལས། རྣམ་པར་གཡེང་བ་གང་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྤང་དང་། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་གི་རྣམ་པར་འཕྲོ་བ་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་འབྲེལ་བའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༧༣} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་སེམས་དམིགས་པ་ལས་གཡེང་བར་བྱེད་པའོ། །ཡུང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད་ལས་ནི་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷ་ལ་སེམས་རྣམ་པར་འཕྲོ་བ་ལ་བཤད་དོ།^{༡༧༤} །འདི་དང་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཁྱོད་པ་གཉིས་བྱེད་མེད་དམ་སྟུམ་ན། ཁྱོད་པ་ནི་སྤར་འདྲིས་པའི་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཆ་ལ་འཕྲོ་བ་འདོད་ཆགས་གི་ཆར་གཏོགས་ཡིན་ལ། རྣམ་གཡེང་ནི་ཡུལ་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་གཡེང་བ་དུག་གསུམ་གའི་ཆར་གཏོགས་སུ་ཡོད་པས་མི་འདྲའོ།།

རྣམ་པར་གཡེང་བ་ལ་དབྱེ་ན་དུག་ཡོད་དེ། རོ་བོ་ཉིད་གི་གཡེང་བ། བྱི་རོལ་རྩ་གཡེང་བ། བྱང་གི་གཡེང་བ། མཚན་མའི་གཡེང་བ། གནས་ངན་ལེན་གི་གཡེང་བ། ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གཡེང་བ་རྣམས་སོ། །རོ་བོ་ཉིད་གི་གཡེང་བ་ནི། དབང་པོའི་ཤེས་པ་ལྷ་ལ་བཤད་དེ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ཉིང་འཛིན་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཆོ་དབང་ཤེས་ལྷ་པོ་གང་རུང་ཞིག་སྦྱེས་ན་ཉིང་འཛིན་དེ་ལས་ལངས་པ་ཡིན་པས། ཉིང་འཛིན་ལས་སེམས་ཕྱིར་གཡེང་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །བྱི་རོལ་རྩ་གཡེང་བ་ནི། ཐོས་བསམ་སྒོ་མ་གསུམ་གི་དགེ་བ་ལ་ཞུ་གས་པ་ན་དེ་ལ་མི་གནས་པར་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་སེམས་ཕྱིར་འཕྲོ་བ་སྟེ། དགེ་བའི་དམིགས་པ་ལ་མི་གནས་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་དམིགས་པ་ལ་འཕྲོ་བར་བྱེད་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་དོ། །བྱང་གི་གཡེང་བ་ནི། ཉིང་འཛིན་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཆོ་

བྱིང་ཤོད་དང་སྟོམས་འཇུག་ལ་རོ་བྱུང་གི་སྲིད་པ་རྣམས་སོ། །དེ་དག་ལ་ནང་གི་གཡེང་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ནང་དུ་ཉིང་ངེ་འཛིན་སྒྲོམ་པ་ལ་གོགས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་དོ། །མཚན་མའི་གཡེང་བ་ནི། རང་ལ་གང་ཟག་གཞན་གྱིས་འདི་ནི་བསམ་གཏན་པའོ་ཞེས་ཡིད་ཆེས་ན་ཅི་མ་རུང་སྟམ་དུ་དགོ་སྒྱུར་ལ་བརྩོན་པའོ། །གནས་ངན་ལེན་གྱི་གཡེང་བ་ནི། འཛིག་ལྟ་དང་རྒྱལ་གྱི་གནས་ངན་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་དགོ་བ་ལ་ཞུགས་པའི་ཚོར་བ་བྱུང་བ་ལ་ང་དང་ང་ཡིས་འཛིན་པའི་སེམས་ཁེངས་པའོ། །ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གཡེང་བ་ནི། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་བཏང་ནས་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་མན་ཆད་ལ་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་པ་བཏང་ནས་ཐེག་པ་དམན་པ་ལ་གནས་པར་བྱའོ་སྟམ་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ། །འདིར་བཤད་པའི་རྣམ་གཡེང་འདི་དག་ནི་སྒྱིར་རྣམ་གཡེང་གི་རྣམ་གྲངས་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། ཐམས་ཅད་ཉེ་ཉོན་དངོས་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མེད་དེ། དང་པོ་ལ་ལུང་མ་བསྟན་དང་། ཐ་མ་ལ་དགོ་བས་བསྟན་པ་ཡོད་དོ། །ཉེ་ཉོན་གྱི་གཡེང་བ་དངོས་ནི་འདིར་བཤད་པའི་སྒྱི་རོལ་ཏུ་གཡེང་བ་དང་ནང་གི་གཡེང་བ་ལྟ་བུ་ལ་གསུངས་པས། དུ་ཞིང་མཛད་པའི་སློབ་གྲོགས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཞིབ་ཏུ་དབྱད་དགོས་སོ། །

དེ་ལྟར་ཁྱོད་བ་ནས་རྣམ་གཡེང་གི་བར་ཉི་ཤུ་བོ་འདི་ལ་ཉེ་ཉོན་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི། ཕ་ཉོན་རྣམས་དང་ཉེ་བའམ་དེ་དག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་ཡིན་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་ལ། དེ་ཡང་ཁྱོད་བ་དང་ཁོན་འཛིན་ཁོང་ཁྱོད་དང་ཉེ་ཞིང་དེའི་ཆར་གཏོགས་པ་ཡིན་པ་སོགས་སོ་སོར་གཤེས་པར་བྱ་སྟེ། སལ་ཆེར་སྒར་བྱངས་པའི་མངོན་པའི་ལུང་གི་དངོས་ཟིན་ལ་གསལ་ལོ། །

གཞན་འགྱུར་བཞི།

དུག་པ་གཞན་འགྱུར་བཞི་ནི། གཉིད་དང་། འགྱོད་པ་དང་། རྟོག་པ་དང་། དཔྱེད་པ་རྣམས་སོ། །དང་པོ་གཉིད་ནི། མངོན་པ་ཀླན་བཏུས་ལས། གཉིད་གང་ཞེན། གཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་བརྟེན་ནས་དགོ་བ་དང་། མི་དགོ་བ་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དང་། རུས་དང་། རུས་མ་ཡིན་པ་དང་། རིགས་པ་དང་། མི་རིགས་པ་ལ་སེམས་སྒྲུད་པ་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་སྟེ། བྱ་བ་ཤོར་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ལོ།²⁹⁴ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ལུས་ལྟེ་བ་དང་། ཉམ་རྒྱུང་བ་དང་། སལ་བ་དང་། ལུན་པའི་མཚན་མ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱ་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་དབང་གསལ་ལ་འཇུག་པ་

རང་དབང་མེད་པར་ནང་དུ་སྦྱང་པར་བྱེད་པའི་སློ་ཞིག་གོ། །འདིར་དུས་དང་དུས་མིན་གསུངས་པ་ནི།
མགོན་པོ་གྲུ་སྦྱང་གིས། རིགས་པའི་བདག་ཉིད་ཉིན་པར་མཐའ་དག་དང་། །མཚན་མོའང་བྱན་གྱི་
སྟོང་སྦྱང་བསྐྱས་ནས་ནི། །མནལ་ཆེའང་འབྲས་བུ་མེད་པར་མི་འགྱུར་བར། །དྲན་དང་ལྡན་པར་དེ་
དག་བར་དུ་མཐོལ།^{༡༧༩} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བཅ་གྱི་བྱན་བར་པ་ལ་གཉིད་གྱི་དུས་དང་། བཅ་
གྱི་ཆ་སྟོང་སྦྱང་དང་ཉིན་པར་ནི་གཉིད་གྱི་དུས་མ་ཡིན་པར་དགོ་སྒྲོར་ལ་བརྩོན་པའི་དུས་ཡིན་པས་
རྩལ་དེ་གོ་བའི་བྱིར་དུ་དེ་ལྟར་གསུངས་སོ། །རིགས་པ་དང་མི་རིགས་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། ལུས་གྱི་
འབྱུང་བ་རྒྱས་ནས་དགོ་བ་ལ་སྒྲོར་འདོད་པས་མཚན་མོའི་བྱན་བར་པ་ལ་ཉལ་བ་ནི་རིགས་པ་དང་།
བཅ་གྱི་བྱན་བར་པ་ལ་འང་ཉོན་མོངས་པས་ཀྱན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་ཉལ་བ་ནི་མི་རིགས་པས་དེ་གོ་བའི་
ཆེད་དུ་གསུངས་སོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་གོང་དུ་དྲངས་པའི་ལུང་དེས་ཤེས་སོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་ལ་
བྱ་བ་ཤོར་བ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། གཉིད་འདི་ལ་དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བའི་ཆ་གཉིས་ཡོད་པས་མི་དགོ་
བའི་ཆ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་གཉིད་ཀྱིས་ནི་དགོ་བའི་བྱ་བ་ཉམས་པར་བྱེད་པའོ། །གཉིད་ལ་དགོ་བའི་
ཆ་ཡོད་པ་ནི་ས་སྡེ་ལས་ཞིབ་ཏུ་བཤད་དེ། ཁུངས་རྣམས་ནི་ཆོག་མངས་སུ་དོགས་པས་མ་བྱིས་སོ། །

གཉིས་པ་འགྱོད་པ་ནི། མངོན་པ་ཀྱན་བརྩས་ལས། འགྱོད་པ་གང་ཞེན། བསམས་པ་
དང་། མ་བསམས་པའི་བྱ་བ་དང་། བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དགོ་བ་དང་། མི་དགོ་
བ་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དང་། དུས་དང་། དུས་མ་ཡིན་པ་དང་། རིགས་པ་དང་། མི་རིགས་པ་ལ་
སེམས་གྱི་ཡིད་ལ་གཅགས་པ་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་སྟེ། སེམས་གནས་པའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་
ལས་ཅན་ནོ།^{༡༨༠} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བྱ་བར་རིགས་པ་དང་བྱ་བར་མི་རིགས་པ་རང་གིས་
བསམས་བཞིན་དུ་བྱས་པ་འཕམ། གཞན་གྱིས་ནན་གྱིས་བྱེད་དུ་བརྩལ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤར་མི་འདོད་
བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་གཅགས་པར་བྱེད་པ་ཞིག་ལ་འགྱོད་པ་སྦྱེས་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །འགྱོད་པ་འདི་ལ་
ཡང་དགོ་མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ཆ་གསུམ་ཡོད་དེ། སྤར་བྱས་གྱི་སྒྲིག་པ་ལ་འགྱོད་པ་ལྟ་བུ་དགོ་བའི་
ཕྱོགས་དང་། བསོད་ནམས་བྱས་པ་ལ་འགྱོད་པ་སྦྱེས་པ་མི་དགོ་བའི་ཕྱོགས་དང་། གཞན་ལ་ཕན་
གཞོད་མེད་པའི་བཟོའི་གནས་ལ་སོགས་པ་འགའ་ཞིག་ལ་འགྱོད་པ་ལུང་མ་བསྟན་ནོ། །དུས་དང་དུས་
མིན་དང་། རིགས་པ་དང་མི་རིགས་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། བཅས་སུ་ཡོད་པའི་དུས་སུ་འགྱོད་པ་བྱེད་
རིགས་པ་དང་། བཅས་སུ་མེད་པའི་དུས་སུ་འགྱོད་པ་མི་རིགས་པའི་དོན་ནོ། །དེ་ཡང་བཅས་སུ་ཡོད་

པའི་དུས་སུ་འགྲོད་པར་རིགས་པ་ནི་ད་ལྟར་རྣམ་སྤྲིན་མ་གྲུབ་གོང་དུ་སྤྲིག་པ་ལ་འགྲོད་པས་བཤགས་
པ་བྱེད་དགོས་པ་ལྟ་བུའོ། །བཙུང་སུ་མེད་པ་ནི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲིན་གྲུབ་ནས་ངན་སོང་དུ་སྤྲིས་པ་ལྟ་བུ་
དང་། དམུས་ལོང་དང་འབྲེ་བོ་སོགས་སུ་གྱུར་ཟེན་པའི་ཆོ་རྣམ་པར་སྤྲིན་པ་གྲུབ་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་
ཁྲིག་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་གོ། །དེས་ན་མངོན་པ་ཀུན་བརྟན་གྱི་གཞུང་འདི་དག་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན་ལམ་
གྱི་རིམ་པ་ལ་ངེས་པ་སྟེད་པའི་ཐབས་མཉམ་དུ་བྱུང་བར་སྣང་ངོ་།།

གསུམ་པ་རྟོག་པ་དང་བཞི་པ་དཔྱོད་པ་གཉིས་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བརྟན་ལས་རྟོག་པ་
གང་ཞེ་ན། སེམས་པའམ་གཤམ་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་ཀུན་ཏུ་འཛོལ་བའི་ཡིད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་སྟེ། དེ་ནི་
སེམས་རྩིང་བའོ། །དཔྱོད་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་པའམ་གཤམ་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡིད་
ཀྱིས་བརྗོད་པ་སྟེ། དེ་ནི་སེམས་ཞིབ་པའོ། །རིག་པར་གནས་པ་དང་རིག་པར་མི་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་
པའི་ལས་ཅན་དག་གོ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། མིང་དང་བཙས་པའི་དོན་གྱི་ངོ་བོ་རགས་པ་ཙམ་
འཛོལ་བ་ནི་རྟོག་པ་དང་། ཞིབ་ཏུ་བྱེ་ནས་དཔྱོད་པ་ནི་དཔྱོད་པར་གསུངས་སོ། །ཡུང་བོ་ལཱའི་རབ་བྱེད་
ལས་ཀྱང་། རྟོག་པ་གང་ཞེ་ན། ཀུན་ཏུ་འཛོལ་བའི་ཡིད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་སྟེ། སེམས་པ་དང་གཤམ་རབ་
གྱི་བྱེ་བྲག་གང་སེམས་རྩིང་བའོ། །དཔྱོད་པ་གང་ཞེ་ན། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡིད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་སྟེ། དེ་
བཞིན་དུ་སེམས་གང་ཞིབ་པའོ།^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་ཏེ། སྐྱེ་མཆེད་གཉིས་ཀ་གསུང་མཐུན་པར་སྣང་
ངོ་། །རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ལ་རིག་པར་གནས་པ་དང་རིག་པར་མི་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་
པར་གསུངས་པ་ནི། རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ལ་དགེ་མི་དགའི་ཆ་གཉིས་ཡོད་པས། དགེ་བའི་བྱོགས་སུ་གྱུར་
པའི་རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཀྱིས་ནི་འབྲས་བུ་ཡིད་འོང་སྟེད་པར་བྱེད་པས་བདེ་བ་ལ་རིག་པར་གནས་པའི་
རྟེན་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་ལ། མི་དགེ་བའི་བྱོགས་སུ་གྱུར་པའི་རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཀྱིས་ནི་འབྲས་བུ་ཡིད་མི་
འོང་སྟེད་པར་བྱེད་པས་བདེ་བ་ལ་རིག་པར་མི་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་འཁོར་བ་
ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བསམ་པས་བདག་མེད་པའི་དོན་ལ་རྟོག་པ་དང་དེ་ལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་པ་
སོགས་ནི་དགེ་བའི་བྱོགས་དང་། འདོད་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྲོ་སོགས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་ཡུལ་
ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་མི་འོང་བའི་ཚུལ་ལ་རྟོག་པ་དང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་པ་སོགས་ནི་མི་དགེ་བའི་བྱོགས་སུ་
གྱུར་པ་ཡིན་ལ། དགེ་མི་དགའི་སེམས་གང་ཡང་མ་ཡིན་པར་བཟོའི་གནས་དང་སྟོང་ལམ་སོགས་ལ་
རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་སོགས་ནི་ཡུང་མ་བརྟན་གྱི་ཆ་ཡིན་ནོ།།

འགྱོད་གཉིད་རྟོག་དབྱེད་བཞི་པོ་འདི་ལ་གཞན་འགྱུར་ལེན་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི་ཀུན་སྲོད་གི་
བསམ་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་དབང་གིས་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་ཅི་རིགས་སུ་འགྱུར་བས་ན་
གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཞེས་བྱའོ། །འགྱོད་གཉིད་རྟོག་དབྱེད་ཉོན་མོངས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་སྒྱིར་དགེ་བའི་
ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲིབ་ཅིང་། ལྷག་པར་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་སྒྲིབ་པར་བྱེད་དོ། །མདོ་ལས་སྒྲིབ་པ་
ལྷ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲིབ་ཀྱིས། རྟོན་དང་འགྱོད་དང་གཞོན་སེམས་སྤྲུགས་པ་དང་།
གཉིད་དང་འདོད་ལ་འདུན་དང་ཐེ་ཚོམ་སྟེ། སྒྲིབ་པ་ལྷ་པོ་འདི་དག་དགེ་བའི་ལོར། འཕྲོག་པའི་ཚོམ་
རྒྱུ་ལགས་པར་རིག་པར་མཛོད།^{༡༩} ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། གཉིད་ལ་སོགས་པ་སྒྲིབ་པ་ལྷ་པོ་
འདིས་ཀྱང་སྒྱིར་དགེ་བའི་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དང་། ལྷག་པར་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་སྒྲིབ་པར་གསུངས་
སོ། །སྒྲིབ་པ་ལྷ་ནི། རྟོན་པ་དང་འགྱོད་པ་གཉིས་སྒྲིབ་པ་གཅིག་ཏུ་བྱས། གཉིད་སྤྲུགས་གཉིས་སྒྲིབ་པ་
གཅིག་ཏུ་བྱས། གཞོན་སེམས་འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་ཐེ་ཚོམ་རྣམས་རེ་རེར་བྱས་པས་ལྷའོ། །དེ་ཡང་
འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་གཞོན་སེམས་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་བོར་རྒྱལ་བྱིས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་སྒྲིབ་པར་
བྱེད། གཉིད་དང་སྤྲུགས་པ་དང་རྟོན་པ་དང་འགྱོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཙོ་བོར་སེམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་
སྒྲིབ་པར་བྱེད། ཐེ་ཚོམ་དང་རྟོག་དབྱེད་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་བོར་གཤམ་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་སྒྲིབ་པར་
གསུངས་སོ། །ཡང་སྒྲིབ་པ་ལྷ་པོ་འདིས་རྒྱལ་བྱིས་དང་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྒྲིབ་པར་མདོན་པ་ཀུན་
བུས་ལས་གསུངས་ལ།^{༢༠} ཉིང་ངེ་འཛིན་གཅིག་པུ་ལ་སྒྲིབ་བྱེད་དུ་ཡང་སྟོམ་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་
པ་ལས་བཤད་དེ།^{༢༡} མདོར་ན་འདི་དག་བཤད་གཞི་གི་ནུ་ཆེ་བས་མདོན་པ་གོང་འོག་ནས་
བཤད་པའི་རྒྱལ་དང་། གཞུང་གཞན་ནས་བཤད་པའི་རྣམ་གྲངས་མང་དུ་སྤང་ནའང་འདིར་ཐམས་
ཅད་བྲི་མ་ལུས་སོ། །

འོ་ན་སྤྲུགས་པ་ནི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱུང་ལ། གཉིད་ནི་གཞན་འགྱུར་གྱི་སྐབས་སུ་བྱུང་བ་
ལ་སྒྲིབ་པ་ལྷའི་སྐབས་སུ་གཅིག་ཏུ་སྤྲུང་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་། དེ་བཞིན་དུ་རྟོན་པ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་སྐབས་སུ་
བྱུང་ལ། འགྱོད་པ་གཞན་འགྱུར་གྱི་ནང་དུ་བྱུང་བ་ལ་འདིར་གཅིག་ཏུ་སྤྲུང་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་སྟམ་ན།
སྒྱིར་སྤྲུགས་པ་དང་གཉིད་མི་གཅིག་སྟེ། སྤྲུགས་པ་ནི་གཉི་ལྷག་གི་ཆར་གཏོགས་ཡིན་ལ། གཉིད་ལ་
དགེ་མི་དགེ་ཅི་རིགས་ཡོད་པས་སྤྲུགས་པ་ཉོན་མོངས་དང་གཉིད་གཞན་འགྱུར་དུ་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་
དུ་རྟོན་འགྱོད་གཉིས་ལ་ཡང་རྟོན་པ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་དང་། འགྱོད་པ་ལ་དགེ་མི་

དགེ་ཅི་རིགས་ཡོད་པས་ཁོད་པ་ཉེ་ཉོན་དང་འགྱོད་པ་གཞན་འགྱུར་དུ་གསུངས་སོ། །སྒྲིབ་པ་ལྟེ་
སྒྲུབས་སུ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པ་ནི། རྒྱ་གཅིག་གིས་སྒྲིབ་པ་དང་། གཉེན་པོ་གཅིག་གིས་སྒྲོང་བ་དང་། བྱེད་
ལས་གཅིག་ཏུ་མཐུན་པས་ན་སྒྲིབ་པ་གཅིག་ཏུ་གསུངས་སོ། །རྒྱ་གཅིག་གིས་སྒྲིབ་པ་ནི། གཉེད་ལྷགས་
གཉིས་ཁ་ཟས་ཆོད་མི་ཟེན་པ་དང་། སེམས་མི་དགའ་བ་དང་། སེམས་ཞུམ་པ་དང་། རོ་མུང་བ་སོགས་
ལས་སྒྲུ་ཞིང་། ཁོད་འགྱོད་གཉིས་ནི། སྟོན་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་སྤྱད་པ་དང་། ཅེ་བ་དང་། དགོད་པ་
སོགས་དང་། མི་འཆི་བའི་རྣམ་རྟོག་སོགས་ལས་སྒྲུ་བའོ། །གཉེན་པོ་གཅིག་གིས་སྒྲོང་བ་ནི། ལྷགས་
གཉེད་གཉིས་ནི་སྤྱང་བའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་སེལ་ཞིང་། ཁོད་འགྱོད་གཉིས་ནི། བར་དུ་དམིགས་པ་ལ་
སེམས་འཛིན་པས་སེལ་འོ། །བྱེད་ལས་མཐུན་པ་ནི། ལྷགས་གཉིས་གཉིས་ཀྱིས་སེམས་ནང་དུ་ཞུམ་
པར་བྱེད་པས་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་བར་དུ་གཙོད་ཅིང་ལྷག་པར་དམིགས་པ་གསལ་བ་ལ་བར་དུ་གཙོད་
ལ། ཁོད་འགྱོད་གཉིས་ཀྱིས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་ལ་བར་དུ་གཙོད་པས་བྱེད་ལས་མཐུན་པའོ། །

དེ་ལྟར་རྩ་ཉོན་དང་ཉེ་ཉོན་གཞན་འགྱུར་བཞི་རྣམས་ལ་ངོས་འཛིན་ཅམ་རེ་བཤད་པ་ཡིན་
ཀྱི། རྒྱས་པར་བཤད་ན་སོ་སོའི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་པ་དང་། སོ་སོའི་དམིགས་པ་དང་། མཚུངས་ལྡན་དང་།
རྣམ་གྲངས་དང་། དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གང་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་དང་། ལུང་མ་བསྟན་ལ་ཡང་
བསྒྲིབས་ལ་ལུང་མ་བསྟན་དང་། མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ཚུལ་གཉིས་དང་། སོ་སོའི་ཉེས་
དམིགས་དང་། གཉེན་པོ་གང་གིས་སྒྲོང་བའི་ཚུལ་དང་། དེ་ལ་ཡང་འཛིན་ཉེན་པའི་ལམ་གྱིས་སྒྲོང་
ཚུལ་དང་། འཛིན་ཉེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱིས་སྒྲོང་ཚུལ་གྱི་བྱུང་པར་དང་། འདས་ལམ་གྱིས་སྒྲོང་
ཚུལ་ལ་ཡང་ལམ་སོ་སོའི་ངོ་སྒྲུལ་གྱི་སྤྱང་བྱ་རི་ལྟར་སྒྲོང་བའི་ཚུལ་དང་། མཐོང་སྤྱང་དང་སྒྲོམ་སྤྱང་གི་
བྱུང་པར་དང་། ཉོན་སྒྲིབ་དང་ཤེས་སྒྲིབ་སྒྲོང་ཚུལ་གྱི་བྱུང་པར་སོགས་མཐའ་དག་པར་ཤེས་དགོས་
པར་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཡོད་ནའང་འདིར་ཐམས་ཅད་བྲི་མ་རྒྱས་པས་བྲུབ་པའི་གསུང་རབ་བྲི་མ་མེད་
པ་རྣམས་དང་། དེའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོའི་གཞུང་ལུགས་སྤྱི་དང་། བྱུང་པར་ཐོགས་
མེད་སྐྱུ་མཆེད་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་ལས་ཚུལ་འདི་དག་རྒྱས་པར་འབྱུང་བས་དེ་དག་དང་། རྩི་རྒྱལ་བ་
གཉིས་པའི་ལེགས་བཤད་བྲི་མ་མེད་པ་རྣམས་ཞིག་ཏུ་བལྟས་ནས་ཤེས་དགོས་སོ། །

སྒྲུས་པ། ཐོག་མེད་དུས་ནས་སྤིང་པའི་བཙོན་ཁང་དུ། །ལས་ཀྱི་ཞགས་པ་སྟོང་གིས་དམ་
བཅིངས་ནས། །མི་བཟད་སྤྱག་བསྐྱུ་བྱུ་བྱུ་དག་གིས། །མནར་བྱེད་དག་པོ་ཉོན་མོངས་ཉིད་

དུ་ངེས། སྤྱིད་པའི་ཚང་ཚོང་འཁྲིགས་པའི་འབྲོག་དགོན་དུ། ལན་དང་བདེ་བ་རྒྱུད་དུ་འདྲེལ་བྲོག་བྱེད་
 ཅིང་། སྤྱིད་ཅིག་པལ་བསོ་མེད་པར་གསུང་བྱེད་པའི། མི་བཟད་ཚོམ་རྒྱན་དག་ཀྱང་འདི་ཉིད་དོ། གྲེ་
 མ་ཐོག་མེད་དུས་ཀྱི་དགྲ་བོ་འདི། གཉེན་དུ་བཟུང་ནས་སྤྱིད་གི་ཡུགས་སུ་བཅུག། སྤྱིན་ཅན་པ་མ་འགོ་
 གྲུག་སེམས་ཅན་རྣམས། དགྲ་བོར་འཛིན་པ་འདི་ལས་ལྷན་པ་སྟེ། ཀྱལ་ཡོ་སློ་གྲོས་རྣམ་དབྱེད་ལྷན་པ་
 དང་། ཉོན་མོངས་དགྲ་བོ་སྤྱིད་ནས་བྱུང་ལྟུང་ལ། སྤྱིན་ཅན་པ་མ་གཅིས་པར་འཛིན་པ་ཡི། ཡིད་བཞིན་
 བོར་བུ་སྤྱིད་ཡུགས་བཅུག་ན་ལེགས།།

གཉིས་པ། དགོས་པ་བསྐྱེད་ཏེ་ཉམས་ལེན་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་དགོས་དོན་བསྐྱེད་ཏེ་ཉམས་ལེན་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚུལ་ནི། དེ་ལྟར་སེམས་དང་
 སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་གཤམ་པར་བྱས་ཏེ་རང་གི་རྒྱུད་འདུལ་བའི་ཐབས་སུ་འབྱེད་གཤམ་པ་ཞིག་
 གལ་ཆེ་ལ། དེ་ལྟ་མིན་པར་གཞན་དང་ཁ་གཤགས་འགྲེད་པ་ཅམ་དང་། གཞན་ངོར་བསྐྱབ་བྱིར་རང་
 ཉིད་སྦྱོར་བ་མང་བ་ཅམ་དང་། རྣམ་གྲངས་གསོག་པ་ལྟར་བྱས་ན་ནི་དགོས་པ་རྒྱུད་སྟེ། ཉིང་ངེ་འཛིན་
 རྒྱལ་བོ་ལས། དཔལ་ནི་རབ་ཏུ་བཟང་བའི་ཚོས་བཤད་ཀྱང་། ཁྱོད་ཀྱིས་ཐོས་ནས་ཡང་དག་མ་སྦྱང་ན།
 བད་པ་སྦྱོན་གྱི་རྒྱལ་བ་ཐོགས་དག ཁབདག་གི་ནད་ནི་གསོ་བར་མི་ལུས་བཞིན།¹⁴³ ཞེས་དང་།
 ལྷག་བསམ་བསྐལ་བ་ལས། ལུ་རམ་གྱི་དུན་སྤྱིད་བོ་ཅི་ཡང་མེད། དགའ་བར་བྱ་བའི་རོ་ནི་ནང་ན་
 འདུག ལུན་པ་ཐོས་པས་མིས་ནི་བྱ་རམ་རོ། ཞེས་པོ་རྟེན་པར་ལུས་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཇི་ལྟར་ལུན་པ་དེ་
 བཞིན་སྦྱོར་བ་སྟེ། རོ་ལྟ་བུ་ནི་འདི་ལ་དོན་སེམས་ཡིན། དེ་ལྟར་བས་ན་སྦྱོར་ལ་དགའ་སྦྱངས་ཏེ། ཏྲག་ཏུ་
 བག་ཡོད་བྱོས་ལ་དོན་སེམས་ཤིག་¹⁴⁴ ཅིས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

དེ་ལྟར་ན་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་དགེ་མི་དགའི་རྣམ་དབྱེད་ལ་མཁས་པར་བྱས་ནས་བྱུང་རྒྱལ་
 ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཉམས་ལེན་ལ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་བའི་ཆེ། ལྟར་བཤད་པའི་རྩ་ཉོན་དང་ཉེ་ཉོན་རྣམས་
 རོས་ཟེན་པར་བྱས་ལ་རང་གི་རྒྱུད་ལ་ཡང་ཡང་བརྟགས་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དེ་དག་སྦྱོས་པ་ན་རོས་
 ཟེན་པར་བྱས་ལ་འཕྲལ་དུ་གཉེན་པོས་བསྐྱོག་པ་གནད་ཆེ་སྟེ། སྦྱོད་འཇུག་ལས། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་
 གནས་སྐབས་ལ། ཡང་དང་ཡང་དུ་བརྟག་བྱ་བ། དེ་ཉིད་ཁོ་ན་མདོར་ན་ནི། ཤེས་བཞིན་བསྐྱུང་
 བའི་མཚན་ཉིད་དོ།¹⁴⁵ ཞེས་དང་། མགོན་པོ་ལྷ་སྦྱབ་ཀྱིས། སེམས་ནི་རྒྱུད་ས་དང་རྩོད་པ་ལ། རི་

མོ་བྱིས་པ་དེ་འདྲར་རིག་པར་བགྱི། །དེའི་ནང་ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་དང་བོ་ནི། །མཆོག་སྟེ་ཆོས་འདོད་
 རྣམས་ལ་ཐ་མ་ལགས།^{༡༤} །ཞེས་དང་། དགོན་པའི་ཞལ་ནས། ཉོན་མོངས་སྟོང་བ་ལ་ཉོན་མོངས་
 པའི་ཉེས་དམིགས་དང་མཚན་ཉིད་དང་གཉེན་པོ་དང་སྦྱེ་བའི་རྒྱ་རྣམས་ཤེས་དགོས། ཉེས་དམིགས་
 ཤེས་པར་བྱས་ནས་སྟོན་དུ་བཏུ་དགྲར་བཟུང་། ཉེས་དམིགས་མ་ཤེས་ན་དགྲར་མི་གོ་བས་མདོ་སྟེའི་
 རྒྱན་དང་སྟོད་འཕྱག་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་སེམས་པ་ཡིན་གསུང་བ་དང་། ཉོན་མོངས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
 ཤེས་པ་ལ་ཡང་ཆོས་མདོན་པ་མཉན། མ་མཐའ་ནའང་ཡུང་བོ་ལྟའི་རབ་བྱེད་མཉན་ལ་རྩ་བ་དང་ཉེ་
 བའི་ཉོན་མོངས་རྣམས་ངོ་ཤེས་པར་བྱས་ནས་ཆགས་སྒྲུང་ལ་སོགས་པ་གང་རུང་རྒྱ་དུ་ལ་སྦྱིས་ཅན་
 འདི་དེ་ཡིན་ཡང་ཁོ་བྱུང་ངོ་སྟུམ་དུ་ངོས་བཟུང་གིན་ཉོན་མོངས་དང་འཐབ་པ་ཡིན་ནོ།^{༡༥} །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར། ཉོན་མོངས་པ་རྒྱད་ལ་བྱུང་མ་ཐག་འདི་དེ་ཡིན་ཁོ་བྱུང་ཡང་སྟུམ་དུ་བཅར་གྱིས་ངོས་
 ཟེན་པར་བྱས་ལ། དེའི་རྒྱ་དང་རྒྱུན་གང་གིས་བྱས་དམིགས་པ་གང་ལས་སྦྱིས་བརྟགས་ཤིང་ཉེས་
 དམིགས་ཤེས་པར་བྱས་ལ་སྟོན་དུ་བཏུ་དགྲར་བཟུང་ལ་འཕྲལ་དུ་གཉེན་པོས་བསྟོན་དགོས་སོ།
 དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་སྤྲུལ་ཆུང་བའི་ཞལ་ནས། ང་ནི་ཉོན་མོངས་ཀྱིས་ལྟར་གྱིས་མཉན་ཡང་མཐའ་
 འོག་ནས་སོ་ཆོས་བྱེད།^{༡༦} ཅེས་དང་། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས། ཐ་མལ་པའི་དགྲ་ནི་ལན་ཅིག་
 བཏོན་ཡང་ཡུལ་གཞན་བཟུང་ནས་སྟོབས་རྟེན་པ་ན་སྤར་གྲོལ་དུ་འོང་བ་དང་ཉོན་མོངས་གཉིས་མི་
 འདྲ་སྟེ། ཉོན་མོངས་རྒྱད་ལ་ལན་ཅིག་རྩ་བ་ནས་འདོན་བྱུང་ན་ཡུལ་གཞན་དུ་འགྲོ་བ་ཡང་མེད་ལ་
 སྤར་ལོག་ནས་ཀྱང་མི་འོང་ངོ་། །འོན་ཀྱང་བདག་ཅག་ཉོན་མོངས་གཞོམ་པ་ལ་བརྩོན་པ་མེད་པས་
 ལན།^{༡༧} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་ཅག་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་དུ་འགྲོ་བ་འདི་ཉོན་མོངས་གང་
 ཡིན་ངོ་མ་ཤེས་ཤིང་། ཤེས་ཀྱང་བརྩོན་པ་དང་གཉེན་པོ་ཞན་པས་ལན་པ་ཡིན་ལ། གཉེན་པོའི་
 སྟོབས་བསྟེད་ན་ནི་ངེས་པར་སྟོང་ལུས་ཏེ། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ཉོན་མོངས་ངོས་ཟེན་པར་བྱས་
 ལ་དེ་དག་གི་ཉེས་དམིགས་དང་། དེ་དག་དང་བྲལ་བའི་ཕན་ཡོན་བསམས་ནས་བྱུང་བ་དང་ཤེས་
 བཞིན་གྱི་སོ་བཙུགས་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་གང་མགོ་འཁྱར་འཁྱར་ལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་མདུང་བྱ་འདེབས་
 དགོས། དེ་ཡང་ཉོན་མོངས་པ་གང་ཡང་རུང་བ་རང་གི་རྒྱད་ལ་ཉུག་གིས་བྱུང་མ་ཐག་ཉིད་དུ་དེ་ལ་
 དགྲར་བཏུས་ནས་འཐབ་དགོས། དེ་ལྟར་མིན་པར་དང་བོ་བྱུང་ཅན་དང་དུ་ལེན། རྩལ་མིན་ཡིད་བྱེད་
 ཀྱིས་གསོས་འདེབས་པར་སོང་ན་འཐབ་སྟེ་མེད་པར་ཁོ་འབའ་ཞིག་ཏུ་འགྲོ།^{༡༨} ཞེས་གསུངས་ཤིང་།

སྒྲིབ་འཕྲུག་ལས་ཀྱང་། ཐ་མལ་དག་པོ་ཡུལ་ནས་ཕྱང་ཡང་ནི། ཡུལ་གཞན་དག་ཏུ་གནས་ཤིང་ཡོངས་
བཟུང་ནས། རྒྱས་པ་བརྟམ་ནས་དེ་ནས་ཕྱིར་ལྷོག་གི། ཉོན་མོངས་དག་ཚུལ་དེ་དང་འབྲེལ་ཡིན། །
ཉོན་མོངས་ཉོན་མོངས་ཤེས་རབ་མིག་གིས་སྤང་། །བདག་ཡིད་ལས་བསལ་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར།།
གང་དུ་གནས་ནས་བདག་གཞོན་བྱ་ཕྱིར་འོང་། །སློ་ཞེན་བདག་ལ་བརྩོན་པ་མེད་པར་ཟད།^{༡༩༡}།
ཅེས་གསུངས་སོ།།

མདོན་ན་དག་པོའི་བཤེས་གཉེན་དགོན་པ་བའི་ཞལ་ནས། ཉོན་མཚན་དུ་རང་གི་སེམས་
ལ་བྱ་ར་བྱ་བ་ལས་གཞན་ཅི་ཡོད།^{༡༩༢} ཅེས་དང་། ཡང་སྤྲེའུ་ཟུར་པ་ལ་ཡེ་འབར་སང་གནངས་ཅ་ན་
ཁྱེད་གྱི་དགོ་བཤེས་པ་དེ་ཀྱན་མན་དག་གི་མཐིལ་གང་ལ་བྱེད་ཟེར་ནས་འདྲི་ན། མདོན་པར་ཤེས་
བཤེས་ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་ཞལ་མཐོང་བ་ལ་བྱེད་བྱས་བར་འོང་ངོ་། །ལས་རྒྱ་འབྲས་ལ་རེ་རེས་རེ་རེས་སོང་
ནས་རི་ལྷར་ཁས་སྤངས་པའི་སྒོམ་པ་དག་པར་བསྐྱུང་བ་ཞིག་ལ་བྱེད་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ་གསུང་། དེས་ན་
བསྒོམས་པའི་དངོས་གྲུབ་ཀྱང་མ་རིག་པ་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་རེ་རེ་སོང་བ་ལ་བྱ།^{༡༩༣}
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཐུན་དངོས་གཞི་དང་ཐུན་མཚམས་ཐམས་ཅད་དུ་རང་གི་སེམས་ལ་ཡང་ཡང་
བརྟགས་ནས་ཉོན་མོངས་པ་གང་སྒྲིམ་གྱི་གཉེན་པོ་བསྟེན་པ་ནི་དགོ་སྒྲོར་ཐམས་ཅད་གྱི་གཙོ་བོ་དང་
གནད་དམ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་དད་པ་ལ་སོགས་པའི་དགོ་བ་རྣམས་ཀྱང་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་
ཚུལ་ནས་བཟུང་སྟེ། དགོ་སྒྲོར་གྱི་སྐབས་གང་དང་གང་དུ་ཚུལ་རི་ལྷར་སྒྲིབ་དགོས་པའི་ཚུལ་རྣམས་
དཔར་པར་བྱས་ནས་ཡང་དང་ཡང་དུ་དཔར་ཤེས་བསྟེན་ནས་མ་སྒྲིམ་བསྒྲིབ་པའི་ཐབས་དང་། སྒྲིམ་པ་
གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བ་ལ་སྒོ་ཀྱན་ནས་བརྩོན་པར་བྱའོ།།

རྣམ་དག་ངེས་འབྱུང་གསེར་གྱིས་གཞི་ལས་འབྱུངས་རིན་ཆེན་སེམས་ཀྱི་སྒྲོང་པོ་སྤྲོ་ནས་
སྤར་འཕེལ་ཏེ། །མཐའ་དག་འགོ་བ་ཕན་བདེའི་གྲིབ་བསེལ་ལ་འགོད་རྒྱ་ཆེན་ཕྱིན་དུ་གསྒྲིབ་པའི་
ཁྱོན་ཡངས་ཡལ་གའི་ཕྱིར། །མཚན་དཔེའི་མེ་ཏོག་ལས་བྱུང་ཐེག་གསུམ་ག་བྱར་ཐིགས་པས་མ་ལུས་
འགོ་བའི་ཆ་གདུང་སེལ་མཛད་པ། །ལྷར་བཅས་འགོ་བའི་ཉེར་འཆོ་གཅིག་ལུ་བྱུང་དབང་དཔག་
བསམ་ལྷོན་པས་དུས་རྣམས་ཀྱན་ཏུ་སྒྲོང་གུར་ཅིག །སྒྲོ་ཆོགས་དྲང་ངེས་ཐ་སྐབས་འབྲུགས་གུར་ཅིང་།།
གཏིང་མཐའ་དཔག་པར་དཀའ་བའི་ངམ་གནག་ཅན། །སློ་དམན་རྣམས་ཀྱིས་བགོད་པར་དཀའ་བའི་
གནས། །བྱུང་བའི་གསུང་རབ་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ལས། །འཛམ་གླིང་རྒྱན་དུ་ག་མཚོག་གཉིས་ཞེས་

གཤམ་པའི། །མཁས་ཤིང་གྲུབ་པའི་དེད་དཔོན་མཆོག་རྣམས་ཀྱིས། །ཐེག་གསུམ་བསམ་འཕེལ་ནོར་
བུ་མང་བཞེས་ཏེ། །འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ཕན་བདེའི་གྲུ་ཆར་པ། །མ་ལུས་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་བྱུགས་རྩེ་
ལ། །མ་ཏི་རྟ་དར་མཚན་གསོལ་མགོན་དེ་ཡིས། །ཤིང་རྟ་ཆེན་པོའི་བཞེད་གཞུང་མ་ལུས་པ། །བྱང་གི་
ཕྱོགས་འདིར་ཉི་ལྷར་གསལ་བར་མཛད། །དེ་ལྟ་ནའང་སྟོགས་མའི་རྒྱད་པའི་དངས། །ཁྲུན་ཆོངས་རྩ་
འཛིན་ལའིགས་པས་འགྲིབ་ཏུ་ཉེ། །ལུས་མེད་གཉེན་གྱུར་གཟུ་ལུས་སྟོད་པ་དག །མཆོག་ཏུ་རྫོམ་པ་
མཐོང་བས་ཡིད་རབ་འཕྱོ། །བདག་ནི་བསོད་ནམས་དམན་པས་དུས་མཐར་སྦྲེས། །གཙིག་ཏུ་སྟོ་མིག་
མི་གསལ་སྦྱངས་པ་དམན། །དེ་ཕྱིར་འདི་ལ་མ་བཤད་ལོག་པར་བཤད། །རི་སྟེང་མཆིས་གང་མཁས་
པ་རྣམས་ལ་བཤགས། །མི་བཟོད་ད་དུར་ཡིས་སྟོ་མིག་བསྐྱད། །ཆོས་བརྒྱུད་འབྱུང་པོའི་གཏོན་གྱིས་
སྟིང་དགྲུགས་པ། །དེ་དག་རྣམས་ཀྱིས་སྟོད་ཀྱང་སྤང་ཞུགས་ཏེ། །དེ་ལ་བདག་གིས་ཅི་བགྱིར་མ་
མཆིས་སོ། །དགེ་བ་འདི་ཡིས་བདག་དང་འགོ་བ་ཀུན། །ཐེག་པ་མཆོག་གི་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་ཡིས། །
རྩེས་སུ་བཟུང་སྟེ་ཟབ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི། །ཆོས་རྩལ་མ་ལུས་འཛིན་པ་ཉིད་གྱུར་ཅིག །ཤིན་ཏུ་དཔག་པར་
དཀའ་བའི་གནས་རྣམས་ལ། །གཞན་དྲིང་མི་འཛིག་སྟོབས་པ་ཐོབ་གྱུར་ཏེ། །མ་ལུས་འགོ་བ་འདི་ཀུན་
རྫོལ་བ་ལ། །འཇམ་དབྱངས་སྒྲ་མ་ལྟ་བུར་བདག་གྱུར་ཅིག།

ཅེས་མེམས་དང་མེམས་བྱུང་གི་རྩལ་གསལ་བར་སྟོན་པ་སྟོ་གསལ་མགུལ་རྒྱན་ཅེས་བྱ་བ་འདི་ནི། མདོ་སྟགས་རབ་
འབྱམས་སྒྲ་བ་དཀའ་ཆེན་སྟོ་བཟང་བཟང་པོ་སོགས་དོན་གཉེར་ཅན་མང་པོས་ཡང་དང་ཡང་དུ་བསྐྱལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས། དོན་གྱི་
སྟོད་དུ་མཚན་ནས་སྟོས་ཏེ་རྩེ་བཙུན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སྟོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་དཔལ་བཟང་པོའི་སྟེ་དེན་ལས་རྒྱལ་བའི་བཟུན་པ་
རིན་པོ་ཆའི་རྫོར་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་ཆོས་རྩལ་འདི་དག་ན་ལམ་དུ་ཅུང་ཟད་ཐོས་པ་དང་། རྩེ་བཙུན་སྒྲ་མ་གྲུབ་པའི་དབང་ལྷག་ཆེན་པོ་
སྟོ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་དང་། ཡོངས་རྫོགས་བསྟན་པའི་མངའ་བདག་རྩེ་བཙུན་བྱམས་པའི་མཚན་ཅན་གཉིས་ཀྱི་སྟེ་དེན་ལས་བྱང་
རྒྱལ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་མན་ངག་ལེགས་པར་ཐོབ་པའི་སྟོ་མ་ལས་པ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས། མདོན་པ་ཀུན་བཏུས་རྩ་འགྲེལ་ལ་
གཞི་བྱས། རྩེ་ཡབ་སྟགས་ཀྱི་ལེགས་བཤད་ཀྱིས་བརྒྱན་ཏེ་བལ་པོད་མཚམས་ཀྱི་དབེན་གནས་བཀྲ་ཤིས་བསམ་གཏན་གླིང་དུ་སྦྱར་
བའོ། །འདིས་ཀྱང་བྱུང་པའི་བཟུན་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྟོ་ཀུན་ནས་འཕེལ་བར་གྱུར་ཅིག། །

༡༡༡། །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་ རང་རྒྱུད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་ཞུགས་སོ།།

དབལ་མང་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན།

༡༡༡། །ན་མོ་གྲུ་རུ་མཛུ་ཤོ་ཁྲ་ཡ། མ་དུལ་གླང་ཆེན་ཆང་གིས་སྤོས་འདྲ་བའི། །ཐ་ཤོད་རང་
རྒྱུད་ཡང་དག་ལམ་བཟང་པོར། །སྤྲོ་ཆོགས་ཐབས་ཀྱིས་བཀྱི་བའི་སྤྲ་མ་རྩེ། །རྒྱལ་ཀྱན་སྤྱི་གཟུགས་
དེ་ཡིས་ཏྲ་ཏུ་སྤྱོད་ས།།

དེ་ལ་འདིར་རང་རྒྱུད་གསལ་བར་བྱེད་པའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་
རྣམ་གཞག་འཆད་པ་ལ་གཉིས། སྤྱིའི་དོན་དང་དེ་དག་གི་མཐའ་དབྱེད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ།
སེམས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་དང་། སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་བཞག་དང་། ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་འཇུག་རྒྱལ་ལས་འཁོར་
བར་འཇུག་ལྡོག་བྱེད་རྒྱལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་དང་། སྤྱི་རྒྱལ་གསུམ།

དང་པོ། སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

དང་པོ་ནི། སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་གི་འཁོར་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་དུ་མ་ཡོད་
པའི་རྣམ་རིག་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སེམས་དང་། ཡིད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་གསུམ་དོན་གཅིག་ཡིན་
ཏེ། མངོན་པ་ཀྱན་བརྟུས་ལས། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཡུང་པོའི་རྣམ་པར་བཞག་པ་གང་ཞེན། སེམས་
དང་ཡིད་གང་ཡིན་པ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་དེ་ཡིན་ནོ།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྣམ་པར་ཤེས་
པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་རང་སྤྱོད་པས་ཀྱིས་རིག་པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་གཙོ་སེམས་དེ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནས་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་ལྡན་ཉི་ཡིད་དང་རྣམ་
པར་ཤེས་པའི་གཞི་མཐུན་ཡིན་ཀྱང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ལ་རང་རང་གི་སྤྱན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་བདག་རྟེན་གྱི་དབང་པོ་སོ་སོར་ཡོད་ལ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་ན་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
བདག་རྟེན་ཡིད་དབང་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཡིད་དབང་བཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། སྤྱབ་མཐའ་སྤྱན་

མོང་གི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་གང་དང་གང་གི་སྣ་རོལ་ཏུ་འགག་མ་ཐག་པའི་རྣམ་ཤེས་
 གྲུག་པོ་རེ་རེ་ནས་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། ཡིད་ཀྱི་ཁམས་སུ་འཛོག་པའི་ཕྱིར། བྱེ་སྐྱས་ནི། མཛོད་ལས།
 གྲུག་པོ་འདས་མ་ཐག་པ་ཡི།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྣམ་ཤེས་གྲུག་གང་རུང་འགག་པས་མི་ཚོག་
 པ་དུག་ཀ་འགག་མ་ཐག་པ་ལ་འདོད་པ་ནི་རྣམ་ཤེས་རིགས་མི་མཐུན་དུ་མ་རྒྱུད་གཅིག་ལ་གཅིག་
 ཆར་དུ་མི་སྐྱེ་བའི་དབང་གིས་ཡིན་ལ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས། རྣམ་ཤེས་ལྷ་འགག་པ་ལ་མངོན་
 དུ་སྤྱོད་ནས་རྣམ་ཤེས་སྤྱི་མ་སྤྱི་བའི་གོ་འབྱེད་པའི་ཆ་ལ་ཡིད་དབང་དུ་འཛོག་པར་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་
 ལུན་སེལ་ལས་གསུངས་སོ།^{༡༨} །མཛོད་ལུགས་ལ་ཆགས་སྒྲུང་མངོན་གྱུར་ཀྱི་དུས་སུ་དབང་ཤེས་ལ་
 མཐོང་སྒྲུང་ཡོད་པར་གསུངས་ལ། རྣམ་ཤེས་དུག་ཀ་འགག་ནས་ཤེས་པ་གཞན་སྤྱི་རྒྱལ་ཡང་
 དབྱད་དགོས་སོ། །ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དངོས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་སྤྱོད་ཡིད་
 དབང་ལ་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་གྲུག་གང་རུང་གིས་ཁྱབ་ཀྱང་། བྱེ་སྐྱེའི་ནང་ཚན་གོས་དམར་སྡེ་པས་ཡིད་
 དབང་གི་རྟེན་ལ་སྤྱིང་འཛོག་ཅིང་། གཟུགས་མེད་ཁམས་ན་ཡང་སྤྱིང་ཡོད་པར་འདོད་ཚུལ་མཛོད་
 འགྲེལ་ལས་^{༡༩} །གསུངས་པ་སོགས་གཞན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཡིད་དབང་ཡང་ཡིད་ཀྱི་སྤྱི་མཆོད་ཡིན་
 ཏེ། ཡིད་ཀྱི་སྤྱི་མཆོད་ཀྱིས་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་བསྐྱས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། དབྱེ་བ་ཡོད་དེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་དབྱེ་ན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནས་
 ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ཚུལ་གཞན་ཡང་དུ་མ་ཡོད་དེ། རྣམ་ཤེས་
 ཚོགས་དུག་གི་རྟེན་དུ་ཀྱན་གཞི་དང་ཉོན་ཡིད་བསྐྱན་ནས་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་འདོད་པ་དང་།
 དེའི་རྟེན་དུ་དྲི་མེད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་བསྐྱན་ནས་ཚོགས་དགུར་འདོད་པ་དང་། རྣམ་ཤེས་གཅིག་ཤུར་སྐྱ་
 བའི་ལུགས་བཞེད་དང་། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་ཐ་དད་དུ་སྒྲུང་ཡང་ཐ་དད་དུ་མ་གྲུབ་པས་
 སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་དང་། ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་གཉིས་སེམས་བྱུང་ཡིན་ཀྱང་
 གཞན་རྣམས་སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་པས་སེམས་བྱུང་མ་ཡིན་པར་འདོད་
 པ་དང་། ཚོར་འདུ་རིག་པ་སེམས་པ་བཞི་མ་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་གཞན་རྣམས་སེམས་དང་ཐ་མི་
 དད་དུ་འདོད་པ་སོགས་ལུགས་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་བྱུང་བ་མཛོད་ཙུ་འགྲེལ་སོགས་ལས་བཤད་པའི་
 ཕྱིར།^{༢༠} རིགས་རྒྱུན་ལས། སེམས་བྱུང་འདི་དག་ལས་རྒྱས་ཡོད་ནི་དུ། བཏགས་ཡོད་ནི་དུ་ཞེན་
 ཞེས་པ་ནས། ཀྱན་འགོ་ལྡང་། ལུལ་ངེས་ལྡང་། གཏི་ཐུག་མེད་པ་དང་། བག་ཡོད་པ་དང་། བཏང་

སྟོམས་དང་། རྣམ་པར་མི་འཆོ་བ་མ་གཏོགས་པའི་དགེ་བ་བདུན་དང་། ལྷ་བ་མ་གཏོགས་པའི་རྩ་ཉོན་
ལྷ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་ནི་རྣམས་ཡོད་དང་། ལྷག་མ་རྣམས་ནི་བཏགས་ཡོད་ཡིན་ནོ།^{༡༩} །ཞེས་དང་།
མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱང་རྣམས་ཡོད་དང་བཏགས་ཡོད་དུ་བཤད་པའི་ཡིག་ཆ་མི་
འདྲ་བ་ཡོད་ཀྱང་། ཤེས་པ་རྣམས་རང་སྐྱེ་འཛིན་བྱུང་བའི་རྣམས་ཡོད་དང་། ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་རྣམས་
རང་སྐྱེ་འཛིན་མི་བྱུང་བའི་བཏགས་ཡོད་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། སྟེ་བདུན་རྒྱུན་ལས། འགོག་སྟོམས་
བཏགས་ཡོད་དུ་སྐྱེ་ན་དངོས་པོ་མིན་པར་ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། དངོས་པོ་ཡིན་ན་བཏགས་ཡོད་དུ་
འགལ་བར་འདོད་པའི་སྐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༢༠} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རང་སྐྱེ་འཛིན་བྱུང་བ་
པ་དང་། རང་སྐྱེ་བྱུང་བ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མེད་སོགས་མཐའ་དཔྱད་དུ་འཆད་དོ།

ཡང་སེམས་ལ་དབྱེ་བ་དུ་མ་ཡོད་དེ། དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་གསུམ་དང་།
ལུང་མ་བསྟན་ལ་སྒྲིབ་ལུང་མ་བསྟན་དང་། མ་སྒྲིབ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་གཉིས་དང་། ཡང་
སེམས་ལ་འགོག་སྟོམས་སོགས་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་དང་། འཛིག་
རྟེན་པའི་སེམས་གཉིས་དང་། འཛིག་རྟེན་པའི་སེམས་ལ་ཁམས་གསུམ་ས་དགུས་བསྐྱུས་པའི་སེམས་
དགུ་ཡོད་པ་སེམས་བྱུང་ལ་ཡང་འདྲ་བའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་སྐྱེ་ཚུལ་ཡོད་དེ། ཤེས་པ་རྣམས་དམིགས་རྒྱུན། བདག་རྒྱུན། དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་
གསུམ་ལས་ངེས་པར་སྐྱེ་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཆོན་ན། རང་
གི་སྡེ་ལོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བྱུང་བའི་སེམས་གྱིས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་བྱས། རང་གི་སྐྱེ་མོང་མ་ཡིན་པའི་
བདག་རྒྱུན་མིག་དབང་དང་། དམིགས་རྒྱུན་ཡུལ་གཟུགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བར་བྱེ་མདོ་གཉིས་གྱིས་
འདོད་དེ། གཟུགས་རྟོགས་པའི་མིག་ཤེས་ཆད་མ་གཟུགས་ཀྱི་འབྲས་བུར་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། ཡུལ་
གཟུགས་དང་མིག་ཤེས་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་བ་ཡིན་གྱི། དབང་
མངོན་ལ་མ་བརྟེན་པར་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་མི་སྲིད་པར་གསུངས་པས། བོད་ཀྱི་མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་
པའི་ལུགས་དེ་མངོན་པ་དང་། ཆད་མ་པ་གང་དང་ཡང་མི་མཐུན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །རང་འབྲས་
མིག་ཤེས་ཀྱི་སྐྱེ་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་བྱེད་པའི་རིགས་སུ་གནས་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་
དྲངས་བ་དེ་མིག་དབང་གི་མཆོན་ཉིད། རིགས་གནས་སྟོང་པས་དེ་མཚུངས་ཀྱི་མིག་དབང་གིས་རྣམ་
ཤེས་བསྐྱེད་པ་གཅོད་དོ། །དེས་ན་དབང་སོགས་ལ་རིགས་འགྲེལ།

དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་འདོད་ཚུལ་ནི། ཟར་མའི་མེ་ཏྲག་ལྟ་བུའི་གཟུགས་དྲངས་བ་སྐྱོན་
 འབྱུང་གི་འབྲས་བུའི་ཚད་ཅམ་གྱི་ན་ཏུ་དྲངས་པའི་པགས་པས་བཀའ་བ་ནི་མིག་གི་དབང་པོ་གཟུགས་
 ཅན་པ་དང་། རྣ་བའི་དབང་པོ་ནི། དབང་རྟེན་རྣ་བུ་གི་ནང་ན་གོ་ག་གཟུགས་ནས་བཅད་བ་ལྟ་བུ་དང་།
 ལྷའི་དབང་པོ་ནི། ལྷ་རྒྱུད་ཀྱི་ནང་ན་བྱར་མ་གཤིབས་པ་ལྟ་བུ། ལྷའི་དབང་པོ་ནི། དབང་རྟེན་གྱི་དགེལ་
 ན་རྒྱ་ཕྱེད་གཉིས་གཤིབས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་ནི། ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་
 བཞེན་དུ་གནས་པར་བྱེ་མདོ་གཉིས་ཀྱིས་འདོད་པ་དང་། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་དུ་འདོད་པའི་བྱེ་སྒྲིབ་
 བ་དག་གིས་དབང་རྟེན་གྱི་དབྱིབས་སྒྲིབ་ཅེ་མོའི་ཁྱོན་ཅམ་ཞིག་དབང་པོའི་རྒྱལ་ཕྱན་གྱིས་མ་ཁེབས་
 པར་འདོད་ཅེས་ཀྱན་བརྟས་ཀྱི་གཞུང་དུ། མིག་གི་དབང་པོ་གང་ཞེན། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་
 བྱས་པ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་གཟུགས་དྲངས་བའོ།^{༡༠༡} །ཞེས་པའི་ཐད་དུ་བོད་འགྲེལ་
 འགའ་ཞིག་ལས་གསུངས་པས། དེ་ལྟར་ན་མཛོད་ལས། ལུས་དབང་ལྡན་ལ་རྫས་དགུའོ། །དབང་པོ་
 གཞན་ལྡན་རྫས་བརྟའོ།^{༡༠༢} །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ནི་ལྟར་འཆད་པ་བརྟག་པར་བྱའོ། །ཡང་གང་
 སྤེལ་ལས་ནི་དབང་པོ་དང་དབང་རྟེན་གྱི་བཤད་ཚུལ་གོང་གི་དེ་དང་ཆོག་ཟུར་འདྲ་ཅམ་ཡོད་ཀྱང་།
 རྒྱལ་སྐས་མ་ལས། གང་ལ་དེ་དག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་རྟོག་པ་ཉིད་དུ་རྟོག་པར་
 འགྱུར་བ་དྲངས་བ་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་མེད་དོ། །བཟུང་བའི་དངོས་པོ་ལས་མ་གཏོགས་^{༡༠༣}
 ཞེས་དང་། སྤེལ་བརྟན་ཡོད་ཀྱི་མུན་སེལ་ལས། ཆོས་མདོན་པ་བ་འགའ་ཞིག་ །དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་ཟར་
 མའི་མེ་ཏྲག་ལྟ་བུ་ །ཞེས་སོགས་སུ་འདོད་ཀྱང་། འདིར་ནི་དེ་ལྟར་འདོད་མི་འདོད་བརྟག་པར་
 དཀའོ།^{༡༠༤} །ཞེས་སོགས་གསུངས་པས་ཀྱང་དབྱེད་པར་བྱའོ།

སེམས་ཅམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤོན་པོ་དང་། སྤོ་འཛིན་མིག་ཤེས་གཉིས་རྒྱ་འབྲས་སུ་ཁས་མི་
 ལེན་ཏེ། དེ་གཉིས་རྫས་གཅིག་ཅིང་ཕྱི་དོན་དུ་མ་གྲུབ་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཞིབ་པར་ནི་སྤེལ་
 བརྟན་ཡོད་ཀྱི་མུན་སེལ་ལས། མདོ་སྤེལ་པས་མིག་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱེན་གྱི་དབང་པོ་ནི་གཟུགས་ཅན་
 དང་། སེམས་ཅམ་པས་ནུས་པར་འདོད་པ་གིན་ཏུ་གསལ་ལོ།^{༡༠༥} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། མདོ་སྤེལ་པའི་
 སྐབས་སུ་དམིགས་རྒྱེན་དང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱེན་ལས་གཞན་གང་ཞིག་ མིག་ཤེས་དེ་གཟུགས་ཁོ་ན་
 འཛིན་བྱེད་དུ་སྦྱེད་པའི་གཙོ་བོའི་རྒྱ་དེ་མིག་དབང་དང་བཅས་པོར་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། ཕྱི་དོན་ཁས་
 མི་ལེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དབང་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱེན་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་ཤེས་སྤོ་མའི་སྤྲོད་གི་ནུས་པ་ཞིག་

དབང་པོར་འདོད་དགོས་ཏེ། དམིགས་བརྟགས་ལས། ལྷན་ཅིག་བྱེད་དབང་ལྡན་པ་ཡི། །རོ་བོ་གང་
ཡིན་ཀྱི་ཞེས་དང་། ཉི་ཤུ་པ་ལས། རང་གི་ས་བོན་གང་ལས་སུ། །རྣམ་རིག་སྤང་བ་གང་འབྱུང་བ།
དེ་དང་དེ་ཡི་སྐྱེ་མཆེད་ནི། །རྣམ་པ་གཉིས་སུ་བྱུང་བས་གསུངས།^{༡༠༧} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།
འབྲུག་པར་སེམས་ཙམ་འགོག་པའི་སྐབས་སུ། རང་གི་རྣམ་ཤེས་རྟེན་གྱི་ལྷན་དེ་ལ། །དབང་པོ་
གཟུགས་ཙན་མིག་ཙམ་བྱ་བར་རྟོགས།^{༡༠༨} །ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཐད་དུ་དབྱ་སེམས་གཉིས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་
ལ་དབྱེད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་གཞན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་གཞིར་བཞག་པ་
ལ་སྡེ་འཛིན་དབང་མངོན་ལ་རང་གི་རྣམ་པ་གཏོད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་དེ་དེའི་དམིགས་རྒྱུན་གྱི་རོ་བོར་
འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་དམིགས་རྒྱུན་དང་གཟུང་དོན་གཉིས་དོན་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་བདག་རྒྱུན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། གཟུགས་འཛིན་དབང་
མངོན་རང་དབང་དུ་སྦྱེད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དབྱེད་ན་གཉིས་ཡོད་དེ། མིག་
དབང་ལྟ་བུ་བྱ་ན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་དང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་དེའི་བདག་རྒྱུན་གྱི་ཡིད་
དབང་ལྟ་བུ་དེ་རང་དབང་དུ་གཙོ་བོར་སྦྱེད་པའི་རྒྱུན་རྣམས་བྱ་ན་མོང་པའི་བདག་རྒྱུན་དུ་འཛིན་པའི་
ཕྱིར། མིག་ཤེས་དེ་གསལ་རིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱུན་དེ། དེའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། དེའི་
སྡེ་ལོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བྱུང་བའི་ཡིད་ཤེས་ལྟ་བུ་དེའི་མཚན་གཞི་ཡིན་ནོ། །དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ལ་ཤེས་པ་
རིགས་མཐུན་པ་མི་དགོས་ཏེ། རྟོག་པ་དང་དབང་ཤེས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡན་ཚུན་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་བྱེད་པ་ཡོད་
ལ། མིག་ཤེས་དང་སྒྲ་ཤེས་ལྟ་བུ་དབང་ཤེས་རིགས་མི་མཐུན་པས་ཀྱང་ཡན་ཚུན་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་བྱེད་
པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་སྡེ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སྡེ་
འཛིན་མིག་ཤེས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྟ་དུ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱུན་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཚན་གཞི་ནི་ཡོད་དེ། སྡེ་
འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་སྡེ་ལོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བྱུང་བའི་སྡེ་བོ་དང་། མིག་ཤེས་སྡེ་མའི་སྤྱང་གི་མིག་
ཤེས་ཕྱི་མ་བསྐྱེད་པའི་ལྷན་པ་གཉིས་པོ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྡེ་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་དུས་མཉམ་
པའི་སྡེ་བོ་དེ་སྡེ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཡང་ཡིན་ལ། རྒྱུན་ཡང་ཡིན་པས་ན་དམིགས་རྒྱུན་
ཞེས་བཤད་ཀྱང་། དམིགས་རྒྱུན་བརྟགས་པ་བ་ཡིན་གྱི། དམིགས་རྒྱུན་དངོས་མ་ཡིན་ཏེ། སྡེ་བོ་དེ་
ཡུལ་དུ་ཡོད་ན་མིག་ཤེས་དེ་སྐྱེ་ལ། དེ་མེད་ན་མི་སྐྱེ་བས་དེ་ལྟར་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱུན་

ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་གོ་དོན་པ་ལ་ཆེར་མདོ་སྤེལ་བ་དང་འདྲའོ། །འདོད་ཚུལ་གྱི་བྱང་པར་གཞན་ཡང་ཡོད་དེ།
 བྱེ་སྐྱེ་བས་རྣམ་ཤེས་དུ་གཤི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དམིགས་སྒྲུབ་དང་། ཆོས་གང་དང་
 གང་གི་བྱེད་སྒྲུབ་ནི་བདག་སྒྲུབ་དང་བྱེད་སྒྲུབ་གཏོགས་པའི་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་སྒྲུབ་དང་། ལྷག་མེད་དུ་འཇུག་
 ཁ་མའི་སེམས་མ་གཏོགས་པའི་སེམས་སེམས་བྱུང་སྐྱེས་སྐྱེས་རྣམས་དེ་མ་ཐག་སྒྲུབ་དུ་འདོད་ལ།
 མདོ་སྤེལ་བ་དང་། སེམས་ཅན་པས་འདུས་བྱས་མ་གཏོགས་འདུས་མ་བྱས་ལ་སྒྲུབ་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར།
 རང་རྒྱུད་པ་གཉིས་ཀྱང་མདོ་སེམས་གཉིས་དང་རགས་པ་མཐུན་ཞིང་། ཐལ་འགྱུར་བས་གཟུགས་ལ་
 ཡང་དེ་མ་ཐག་སྒྲུབ་ཡོད་པར་འདོད་དེ། ས་བོན་འགག་མ་ཐག་པ་དེ་ལྟ་བུའི་དེ་མ་ཐག་སྒྲུབ་དུ་ཅ་
 འཇུག་རྣམ་བཤད་གཉིས་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།^{༡༧}

གཉིས་པ། སེམས་འབྱུང་གི་རྣམ་གཞག

གཉིས་པ་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་ལ། སྤྱིར་བཤད་པ་དང་། དགེ་མི་དགའི་སེམས་བྱུང་
 བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་གཉིས།

དང་པོ་ལ་སེམས་བྱུང་གི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་ལའོར་དུ་འགོ་ཡུལ་གྱི་སེམས་ཡོད་པའི་
 གཞན་རིག་གི་ཤེས་པ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་རིག་འདོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་སོ། །སྐྱེ་བཤད་ཡོད་དེ།
 སེམས་ཀྱི་སྐྱད་དོད་ཅིང་ཞེས་པ་སྐྱེ་མདོ་ལས། ཅིང་ནི་གསོག་པ་ལའོ་^{༡༨} ཞེས་པ་ལྟར་བག་ཆགས་
 གསོག་པས་ན་སེམས་དང་། ཡུལ་སོ་སོར་ཤེས་པས་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། ཡུལ་ཤེས་པས་ན་ཡིད་
 དང་། སེམས་ལས་འབྲེལ་དུ་བྱུང་བས་ན་སེམས་བྱུང་། ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་
 བཤད་རྒྱལ་སྐུ་མ་ལས། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཡུང་པོ་ནི་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པ་ཡིན་ནོ། །སོ་སོར་
 ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲོས་པའི་དོན་ཏེ། ཡུལ་དང་ཡུལ་ལ་སོ་སོར་ཞེས་པའི་ཐ་ཆོག་གོ། །དམིགས་པ་ནི་དངོས་
 པོ་ཅན་འཛིན་པའོ། །ཆོར་བ་ལ་སོགས་པ་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་བྱང་པར་རྣམས་ནི། བྱང་པར་འཛིན་
 པའི་དངོས་པོ་དག་ཡིན་ནོ།^{༡༩} ཞེས་དང་། རྒྱུན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་སྟོ་བརྟན་གྱིས་མཛོད་པ་ལས།
 རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་བྱང་པར་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་མཚུངས་པས་ནི་མ་ཡིན་
 ནོ།^{༢༠} ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་ཟེན་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་གྱི་དོ་བོ་རིག་པ་སེམས་དང་། བྱང་པར་རིག་
 པ་སེམས་བྱུང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་བཤད་པ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ཅན་གྱིས་འཛིན་དཀའ་སྟེ། མཚུངས་ལྡན་གྱི་

དབང་གིས་ངོ་བོ་རིག་པ་དང་། བྱུང་པར་རིག་པ་གཉིས་ཀ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ལ་བྱུང་མེད་དུ་
བཞག་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རང་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་ཡོད་པའི་ཆ་ནས་གཙོ་སེམས་དང་། རང་
འཁོར་དུ་འགོ་ཡུལ་གྱི་སེམས་ཡོད་པའི་ཤེས་པ་དེ་སེམས་བྱུང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་རིགས་རྒྱན་སོགས་
ལས་གསུངས་པས་དེ་ལྟར་གྲགས་ཆེ་ལ། རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་རིག་པ་དང་། བྱུང་པར་རིག་
ཚུལ་གྱི་བྱེ་བྲག་དབྱེ་དགོས་ཀྱང་ཞིབ་ཆ་མཐའ་དཔྱད་དུ་འཆད་དོ།

སེམས་དང་དེའི་འཁོར་སེམས་བྱུང་གཉིས་ཀྱང་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་དང་།
སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་གྱི་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཀྱང་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས་དང་། ངོ་བོ་
གཅིག་ལ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་དུ་གསུངས་པས་ཐམས་ཅད་རྩ་སྒྲིག་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་གྲགས་ཆེ་ལ། བཅུན་པ་
དགོ་འདུན་སྲུང་སོགས་རྩ་སྒྲིག་ཐ་དད་དུ་འདོད་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ངོ་བོ་གཅིག་པ་
དང་། རྩ་སྒྲིག་གཅིག་པ་ཡིན་ཀྱང་། གྲུབ་བདེ་རྩ་སྒྲིག་པ་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། མྱོངས་ཙམ་གྱི་མ་རིག་
པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་དེའི་འཁོར་དུ་འཛིག་ལྟ་སོགས་བྱུང་ཆོ། སེམས་བྱུང་འགའ་ཞིག་སྟེ་བ་
དང་། འགག་པ་དུས་མཉམ་མི་ཡོང་བའི་ཕྱིར་དང་། རྣམ་གསུམ་རིམ་མཐོས་ཀྱི་དགོ་སྟོང་གི་རྒྱུད་ལ་
སྟོམ་གསུམ་གནས་པའི་ཆོ་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་གནས་ཀྱང་། ཐོབ་གཏོང་སྟེ་འགག་དུས་མི་མཉམ་པ་དང་
མཚུངས་པའི་ཕྱིར་སྟོམ་མོ།

སེམས་ཡིན་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕྱིར་པོ་ཡིན་པས་བྱུང་ལ། ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་མ་
གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་རྣམས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱིར་པོ་ཡིན་ནོ། །ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་གཉིས་སེམས་
བྱུང་ཡིན་ཀྱང་ཟུར་དུ་བྱེད་ནས་ཕྱིར་པོ་རེ་རེ་བར་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། དེ་གཉིས་ནི་རྩྱུད་པའི་རྩ་
བ་དང་། འཁོར་བའི་རྒྱུད་གཙོ་བོ་དང་། འཁོར་བ་འཁོར་བའི་གོ་རིམ་གྱི་མགོ་འཛུགས་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་
རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཡིན་ཏེ། འདོད་ཡོན་ལྔ་ལ་ཞེན་ནས་ཚོར་བ་བདེ་སྤྱད་གི་རྒྱས་
ཁྱིམ་པ་རྣམས་རྩྱུད་ལ། ཚོས་ལ་ཚོས་མིན་དང་། ཚོས་མིན་ལ་ཚོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱས་རབ་བྱུང་
རྣམས་རྩྱུད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚོར་བ་ལ་ཞེན་པའི་སྤྱེད་པ་དང་། ཡུལ་ལ་འདུ་ཤེས་ཕྱིན་ཅི་
ལོག་ཏུ་ཞུགས་པ་དེ་ཉིད་ནི་འཕྲེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་གསོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་
ཡིན་ཏེ། ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་གཉིས་ཟས་དང་ཚོད་མ་ལྟར་ཉོན་མོངས་པའི་གོ་རིམ་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། མཛོད་ལས། རྩྱུད་པའི་རྩ་བར་གྱུར་པ་དང་། འཁོར་བའི་རྒྱ་ཕྱིར་རིམ་རྒྱུད་ཕྱིར། །སེམས་བྱུང་

རྣམས་ལས་ཚོར་བ་དང་། །འདུ་ཤེས་ལོགས་ཤིག་ཕུང་པོར་བཞག་^{༡༡} །ཅིས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

སེམས་བྱུང་རེ་རེ་ལ་ཡང་འཁོར་བར་འཁོར་བྱེད་གྱི་ལས་འདི་འདྲ་བ་ཡོད་པའི་ཚུལ་ཤེས་
པར་བྱས་ནས་རང་རྒྱུད་ལ་བཏག་པ་གལ་ཆེ་སྟེ། གུན་བརྟམས་ལས་ཀྱང་། ཅིའི་ཕྱིར་ཕུང་པོ་རྣམས་གོ་
རིམ་དུ་བཞག་ཅིན། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་གནས་ཉིད་གྱི་ཕྱིར་རོ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་གནས་བཞི་
དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། །ཡང་སྤྲུལ་མ་ནི་ཕྱི་མའི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུགས་རི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་
དུ་སྦྱང་ངོ་། རི་ལྟར་ཚོར་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་འདུ་ཤེས་སུ་བྱེད་དོ། རི་ལྟར་འདུ་ཤེས་སུ་བྱེད་པ་
དེ་བཞིན་དུ་སེམས་པར་བྱེད་དོ། རི་ལྟར་སེམས་པར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱེད་དོ།
དེ་དང་དེར་ཉེ་བར་འགོ་བར་འབྱུང་རོ། །ཡང་གུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བ་ཉིད་གྱི་
ཕྱིར་ཏེ། གང་དུ་གུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། རྣམ་པར་བྱང་བ་དང་། བྱང་བ་དང་། མཚན་མར་འཛིན་
པ་དང་། མཛོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་གང་གིས་གུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། རྣམ་པར་བྱང་བ་དང་། གང་
གུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། རྣམ་པར་བྱང་བ་སྟེ། ཕུང་པོ་རྣམས་ཀྱི་གོ་རིམ་བསྟན་པ་ནི་དེ་
ལྟོ།^{༡༢} །ཞེས་ཕུང་པོ་ལྔའི་གོ་རིམ་གསུངས་པ་སོགས་མཛོད་དང་མཐུན་པ་མང་བས་ཤེས་པར་བྱའོ།

མཚུངས་ལྷན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས་ལ། མཛོད་དང་། གུན་བརྟམས་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་ཡོད་པས།
དང་པོ་མཛོད་ལུགས་ལ་རྟེན་མཚུངས་པ་ཡོད་དེ། གཙོ་སེམས་དབང་པོ་གང་ལ་བརྟེན་པ་དེ་ལ་འཁོར་
སེམས་བྱུང་ཡང་བརྟེན་པས་ན་རྟེན་མཚུངས་པ་ཞེས་བཛོད་པའི་ཕྱིར། དམིགས་པ་མཚུངས་པ་ཡོད་དེ།
སེམས་ཀྱིས་དམིགས་ཡུལ་གང་ལ་དམིགས་པ་དེ་ལ་སེམས་བྱུང་གིས་ཀྱང་དམིགས་དགོས་པ་དེ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། རྣམ་པ་མཚུངས་པ་ཡོད་དེ། སེམས་ཀྱི་འཛིན་སྟངས་དང་། སེམས་བྱུང་གི་འཛིན་སྟངས་
གཉིས་མཚུངས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དུས་མཚུངས་ཚུལ་ཡོད་དེ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་དུས་མཉམ་
པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་པ་མཚུངས་ཚུལ་ཡོད་དེ། གཙོ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་ཚོར་བ་གཅིག་དང་།
འདུ་ཤེས་གཅིག་ལས་མེད་པ་སོགས་གཙོ་འཁོར་ཐམས་ཅད་རྣམས་རེ་རེ་བར་མཚུངས་པ་དེ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། མཛོད་ལས། མཚུངས་པར་ལྷན་པའང་རྣམ་པ་ལྔ།^{༡༣} །ཞེས་པའི་རང་འབྲེལ་ལས། མཚུངས་པ་
ལྔ་པོ། རྟེན་དང་། དམིགས་པ་དང་། རྣམ་པ་དང་། དུས་དང་། རྣམ་པ་མཚུངས་པ་དག་གིས་སོ།^{༡༤} །ཞེས་
དང་། གང་སྟེལ་ལས། རྟེན་དང་། དམིགས་པ་དང་། རྣམ་པ་དང་། དུས་དང་། རྣམ་པ་མཚུངས་པ་དག་
གིས་ཞེས་བྱ་བ་ལ། མིག་ལ་སོགས་པ་དབང་པོའི་སྐད་ཅིག་གང་དག་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་ཡིན་པ་

དེ་དག་ཁོ་ན་དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་པ་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་རྟེན་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་
དུ་དམིགས་པ་ཐ་མི་དད་པའི་ཕྱིར་ན་དམིགས་པ་མཚུངས་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་གཅིག་
ཏུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་མཚུངས་པ་ཉིད་དོ། །དུས་གང་ན་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་ན་
སེམས་ཡོད་པ་ནི་དུས་མཚུངས་པའོ། །རྫས་མཚུངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གངས་མཉམ་པའོ། །སེམས་ཀྱི་
ཚོགས་འགའ་ཞིག་ཏུ་སེམས་ལས་བྱུང་བ་བཅུ་གཉིས་འབྱུང་ལ། ཁ་ཅིག་ཏུ་ཉི་ཤུ་ཅུ་གཉིས་འབྱུང་ངོ་
ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རྫས་མཚུངས་པ་གང་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲོས་ཏེ། ཇི་
ལྟར་སེམས་གཅིག་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ལས་བྱུང་བར་རེ་རེ་ཡིན་ཏེ། རྫས་རིགས་མཐུན་པ་
གཉིས་ཐུད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཀུན་བཏུས་པའི་ལུགས་ལ། དུས་མཚུངས་པ་དང་། རྫས་མཚུངས་པ་གཉིས་སྤར་དང་འདྲ།
དམིགས་པ་མཚུངས་པ་དང་། རྣམ་པ་མཚུངས་པ་གཉིས་དམིགས་རྣམ་མཚུངས་པ་ཞེས་གཅིག་ཏུ་བརྩི་
བ་མ་གཏོགས་སྤར་དང་འདྲའོ། །དོ་བོ་མཚུངས་པ་ཡོད་དེ། གཙོ་སེམས་ཀྱི་དོ་བོ་ཟག་པ་ཡོད་མེད་དང་།
དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གང་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་དུ་སེམས་བྱུང་ཡང་མཚུངས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཁམས་དང་ས་མཚུངས་པ་ཡོད་དེ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཟག་བཅས་ཟག་མེད་དང་། ཁམས་གསུམ་
གང་གི་ས་ས་བསྟན་ཡིན་མིན་མཚུངས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཀུན་བཏུས་ལས། མཐུན་པར་རྟོགས་པའི་
མཚུངས་པར་ལྷན་པ་དེ་ཡང་། གཞན་ཀྱི་དངོས་པོ་དང་ཡིན་གྱི། བདག་གི་དངོས་པོ་ནི་མིན་ནོ། །མཐུན་
པ་གཉིས་ཡིན་གྱི། མི་མཐུན་པ་གཉིས་ཀྱི་མིན་ནོ། །དུས་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན་གྱི། དུས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་
ཀྱི་མིན་ནོ། །མཐུན་པའི་ཁམས་དང་ས་པ་གཉིས་ཡིན་གྱི། མི་མཐུན་པའི་ཁམས་དང་ས་པ་གཉིས་ནི་
མ་ཡིན་ནོ།^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། བསྟན་པ་ལས། ཅིའི་ཕྱིར་མཚུངས་པར་ལྷན་པ་དག་ཅེས་བྱ་
ཞེ་ན། སྤྱི་པ། རྫས་མཚུངས་པ་དང་། ཡུལ་མཚུངས་པ་དང་། དུས་མཚུངས་པ་དང་། བྱ་བ་བྱེད་པ་
ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། ཅིའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཅེས་མི་བྱ་ཞེ་ན། སྤྱི་པ། དམིགས་པ་གཅིག་ལ་
རྣམ་པ་དུ་མ་འདྲག་པའི་ཕྱིར།^{༡༩} །ཞེས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་རྣམ་པ་མི་མཚུངས་པས་རྫས་
སོགས་བཞི་ཙམ་མཚུངས་པར་གསུངས་སོ། །

སེམས་བྱུང་གི་དབྱེ་བ་ནི། ཀུན་བཏུས་ལྟར་ན་སེམས་བྱུང་བ་གཅིག་ཡོད་དེ། ཀུན་འགོ་ལྔ།
ཡུལ་ངེས་ལྔ། ཅ་ཉོན་དུག་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ། དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་ གཞན་འགྲུར་བཞི་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་

ཕྱིར། དང་པོ་ཀུན་འགོ་ལྟ་ཡོད་དེ། རང་ཡུལ་སེམས་གདུང་བར་མ་ཅི་རིགས་ཉམས་སུ་སྦྱང་བའི་ཚོར་བ་
དང་། རང་ཡུལ་གྱི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚན་མ་འཛིན་པའི་འདུ་གཤེས་དང་། སེམས་ཡུལ་ལ་གཡོ་
བར་བྱེད་པའི་སེམས་པ་དང་། སེམས་ཡུལ་ལ་གཡོ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའམ་གཏོད་པར་བྱེད་པའི་ཡིད་
བྱེད་དང་། སེམས་ཡུལ་ལ་འགྱུར་བ་གཅོད་པའམ། སྤང་བར་བྱེད་པའི་རིག་པ་སྟེ་ལྟ་བུ་པོ་དེ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། དེ་དག་ལ་ཀུན་འགོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། དག་མི་དག་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་
ཀུན་གྱི་འཁོར་དུ་འགོ་བས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

ཡུལ་ངེས་ལྟ་ཡོད་དེ། རང་ཡུལ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདུན་པ་དང་། རང་ཡུལ་ངེས་པའི་མོས་
པ་དང་། རང་ཡུལ་མི་བརྗོད་པའི་བྲན་པ་དང་། རང་ཡུལ་ལ་ཅེ་གཅིག་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་། རང་
ཡུལ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་གཤེས་རབ་སྟེ་ལྟ་བུ་པོ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ལ་ཡུལ་ངེས་ཞེས་བརྗོད་པའི་
རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། གོ་རིམ་བཞིན་དུ་འདོད་པའི་ཡུལ་དང་། ངེས་པའི་ཡུལ་དང་། འདྲིས་པའི་ཡུལ་དང་།
བརྟག་དབྱེད་བྱས་པའི་ཡུལ་ཉེ་ཡུལ་བྱེ་བྲག་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

དག་པ་བརྩ་གཅིག་ཡོད་དེ། བདེན་པ་བཞི། དཀོན་མཆོག་གསུམ། ལས་འབྲས་སོགས་ཅི་
རིགས་ལ་དད་པའམ། འདོད་པའམ། ཡིད་ཆེས་པ་ཅི་རིགས་པས་འཇུག་པའི་དད་པ་དང་། རང་རྒྱ་
མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉམས་སྦྱང་ལ་འཛོམས་པའི་ངོ་ཚ་གཤེས་པ་དང་། གཞན་ནམ་ཚས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་
ཉམས་སྦྱང་ལ་འཛོམས་པའི་བྲེལ་ཡོད་པ་དང་། ཡོ་བྱད་སོགས་ལ་མ་ཆགས་པའི་ཆགས་མེད་དང་། སྟག་
བསྟུལ་དང་། དེའི་གནས་དང་། དེའི་བྱེད་པོ་ལ་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་མེད་པའི་སྤང་མེད་དང་།
ཡུལ་ལ་མ་སྦྱངས་པའི་གཉི་མུག་མེད་པ་དང་། དག་པ་ལ་སྦྱོ་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། ལུས་སེམས་ཅི་
རིགས་ལས་རུང་གི་ཤིན་སྦྱངས་དང་། སྤང་དོར་ལ་སེམས་བསྐྱང་བའི་བག་ཡོད་དང་། བྱིང་ཚོད་མེད་
པར་སེམས་རྣལ་དུ་གནས་པའི་བཏང་སྟོམས་དང་། གཞན་ལ་བློ་མི་འཚམ་པའི་རྣམ་པར་མི་འཛོལ་སྟེ་
དག་པ་བརྩ་གཅིག་པོ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་དག་དག་བར་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ་མ་དད་པ་
སོགས་ཀྱི་གཉེན་པོ་བྱེད་པ་དང་། ཆགས་མེད་སོགས་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར།

ཅུ་ཉེན་བྱུག་ཡོད་དེ། རང་ཡུལ་ལ་ཆགས་པའི་འདོད་ཆགས་དང་། སྟག་བསྟུལ་དང་། དེའི་
གནས་དང་སེམས་ཅན་ལ་མནར་སེམས་པའི་ཞེ་སྤང་དང་། འཛིག་ལྟ་ལ་བརྟེན་ཉེ་སེམས་ཁེངས་པའི་
རྣམ་པ་ཅན་གྱི་རྒྱལ་དང་། རང་ཡུལ་ལ་སྦྱངས་པའི་མ་རིག་པ་དང་། མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་

ཐེ་ཚོམ་སྟེ་དྲུག་པོ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕ་ཉོན་གྱི་ནང་ཚན་ལྟ་བུ་པ་ལ་ལྟ་ཡོད་དེ། སྤང་བོ་ལ་དམིགས་ནས་
བདག་དང་བདག་གིར་འཛིན་པའི་ཆ་ནས་འཛིག་ལྟ་དང་། འཛིག་ལྟས་བཟུང་ཚུལ་ལ་དམིགས་ནས་
རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐར་འཛིན་པའི་ཆ་ནས་མཐར་ལྟ་དང་། བདེན་བཞི་དང་ལས་འབྲས་སོགས་ཡོད་པའི་
དངོས་པོ་ལ་མེད་པར་ལྟ་བའི་ལོག་ལྟ་དང་། ལྟ་བ་དམན་པ་ལ་མཚོག་ཏུ་ལྟ་བའི་ཆ་ནས་ལྟ་བ་མཚོག་
འཛིན་དང་། ཐར་པའི་རྒྱ་དང་། ལམ་མ་ཡིན་པ་ལ་རྒྱ་དང་ལམ་དུ་ལྟ་བའི་ཆ་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་
ལྷགས་མཚོག་འཛིན་གྱི་ལྟ་བ་བཞག་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ལ་ཕ་ཉོན་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ།
ཉོན་མོངས་གཞན་གྱི་ཕ་བ་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པའི་གཙོ་བོ་ཡེ། ཕ་བ་དང་།
སྟོ་དུ་མ་ནས་སེམས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་ཡོད་དེ། གནོད་པར་འདོད་པ་ཡེ། མནར་སེམས་པའི་ཁྲོ་བ་དང་། གནོད་ལན་
བྱེད་འདོད་མི་གཏོང་བའི་འཁོན་འཛིན་དང་། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་སྤྲེད་པའི་འཆབ་པ་དང་། གནོད་ལན་
འཇལ་བའི་འཚིག་པ་དང་། གཞན་གྱི་སྤྲོ་ཚོགས་ལ་མི་བཟོད་པར་སེམས་འབྲུགས་པའི་སྤྲུག་དོག་
དང་། རྟེན་བཀྲར་སོགས་ལ་ཆགས་ནས་ཡོ་བྱད་གཏོང་མི་རྩས་པའི་སེར་སྒྲ་དང་། གཞན་བསྐྱ་སེམས་
ཀྱིས་ཡོན་ཏན་མེད་ཀྱང་ཡོད་པར་སྟོན་འདོད་ཀྱི་སྒྱུ་དང་། རང་གི་ཉེས་པ་གཞན་གྱིས་མི་ཤེས་པར་
བྱེད་འདོད་ཀྱི་གཡོ་དང་། ལེགས་པའི་མཚན་མ་གང་རུང་ལས་དགའ་ཞིང་ཡིད་བདེ་བས་རྒྱགས་པ་
དང་། གཞན་ལ་མི་བརྟེ་བར་མ་ཟད་ཐོ་འཚམས་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པར་འཚོ་བ་དང་། རང་རྒྱུ་མཚན་
དུ་བྱས་ནས་ཉེས་སྦྱོད་ལ་འཛེམ་པ་མེད་པའི་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། གཞན་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་
སྦྱོད་ལ་འཛེམ་པ་མེད་པའི་ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། རང་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་ལ་དམིགས་པ་ཇི་ལྟ་
བ་བཞིན་མི་འཆར་བར་སེམས་ཉོག་པོར་བྱེད་པའི་རྒྱགས་པ་དང་། ཆགས་སེམས་ཀྱིས་སེམས་འཕྲོ་
ཞིང་མ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་གློད་པ་དང་། དགེ་བའི་ཚོས་ལ་དད་པ་མི་བསྐྱེད་ཅིང་། མ་དད་མི་འདོད་
ཡིད་མི་ཆེས་ཅི་རིགས་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་མ་དད་པ་དང་། དགེ་བ་ལ་སེམས་མི་སྦྱོ་བའམ་དོན་མ་ཡིན་
པ་ལ་སྦྱོ་བའི་ལོ་ལོ་དང་། སྤང་དོར་ལ་སེམས་མི་བསྐྱང་བར་བག་ཡངས་སུ་གཏོང་བའི་བག་མེད་དང་།
ཉོན་མོངས་པའི་དམིགས་པ་དྲན་ཞིང་དགེ་བ་ལ་སེམས་མི་གསལ་བའི་བརྗོད་ངེས་དང་། སྦྱོད་པ་གང་
ལ་ཡང་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་པའི་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དང་། ཆགས་པ་ལས་གཞན་པའི་ཉོན་
མོངས་ཀྱི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་འཕྲོ་བར་བྱེད་པའི་རྣམ་གཡེང་སྟེ་ཉི་ཤུ་པོ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་

ལ་ཉེ་ཉོན་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ལྷ་ཉོན་གྱི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་དེ་དག་དང་ཉེ་བའི་མ།
ཉོན་མོངས་སྟོབས་ཆེན་པོ་སྦྱེ་ཞིང་འཕེལ་བ་དང་ཉེ་བའི་མ། ལྷ་ཉོན་ལྷ་མ་ཡིན་པར་སྦྱོར་རེ་ཅམ་ནས་
སེམས་མ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་དེ་ལྷ་མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

གཞན་འགྱུར་བཞི་ཡོད་དེ། དབང་ཤེས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་རང་དབང་མེད་པར་སྦྱེད་པའི་
གཉིད་དང་། བྱ་བ་དང་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་གང་རུང་ལས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་གཙགས་པའི་འགྱོད་
བ་དང་། སེམས་ཞིབ་པར་བྱེད་པའི་དབྱེད་བ་དང་། སེམས་རྩིང་བར་བྱེད་པའི་རྟོག་པ་སྟེ་བཞི་པོ་དེ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ལ་གཞན་འགྱུར་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། གྲུག་སྟོང་དང་གྲོགས་
སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་དགོ་མི་དགོ་སྒྲ་ཆོགས་སུ་འགྱུར་བས་ན་དེ་ལྷ་མ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

དེ་དག་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གསར་རྩོད་ཀྱི་བསྐྱུས་གྲུའི་གསར་བུ་བ་རྣམས་ལ་ངོ་བོ་རགས་པ་
ཅམ་རེ་རག་ཁྲིད་ཀྱི་རྒྱན་ལྷ་མ་བཞུགས་ལ། མཛོད་གནས་གཉིས་པར་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་
འགོ་བའི་སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ་དང་། དགོ་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འགོ་བའི་དགོ་བའི་ས་
མང་བཅུ་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འགོ་བའི་ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་ས་
པ་དྲུག་དང་། མི་དགོ་བའི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འགོ་བའི་མི་དགོ་བའི་ས་མང་གཉིས་དང་།
ལྷ་ཉོན་དུ་ག་ལས་མ་རིག་པ་ཅམ་དང་། འདོད་པའི་སེམས་བསྐྱུས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཅམ་དང་
མཚུངས་ལྷ་མ་དུ་འཇུག་པ་དང་། སྒྲོམ་སྒྲུངས་ཁོ་ན་ཡིན་པས་ཉོན་མོངས་རྒྱུད་ཅུའི་ས་པ་བཅུ་གསུངས་པ་
རྣམས་ངེས་པའི་སྟེ་ཆེན་དང་། མ་ངེས་པའི་སྟེ་ནི། རྟོག་དང་དབྱེད་དང་འགྱོད་བ་དང་། གཉིད་དང་
ཁོང་ཁྲོ་ཆགས་རྣམས་དང་། །ང་རྒྱལ་ཐེ་ཆོམ་ཞེས་བྱ་བ། །བརྒྱད་ནི་ངེས་པ་མེད་པར་བཤད།¹⁹⁰།
ཅེས་པ་ལྷ་མ་ལ། བརྗོད་ངེས་དང་། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། རྣམ་གཡེང་གསུམ་དང་། ཤེས་རབ་དང་།
གཏི་མུག་མེད་པ་ལྷ་པོར་བའི་བཞི་བཅུ་ཞེ་དུ་ག་ཡོད་པ་རྣམས་མངོན་པ་གོང་མའི་བཤད་རྒྱུ་ལ་དང་
བབ་འདྲ་ཡང་ཁྱད་པར་དང་ཞིབ་ཆ་མི་འདྲ་བ་རྩུང་ཟད་ཡོད་པ་རྣམས་འོག་ཏུ་འགོད་ལ།

སེམས་འབྱུང་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

འདིར་མངོན་པ་གྲུག་བརྒྱས་གཞིར་བཞག་ནས་སེམས་བྱུང་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་
བ་རྩུང་ཟད་རྒྱས་པར་འཆད་པ་ལ། གྲུག་འགོ་ལྷ། ཡུལ་ངེས་ལྷ། ལྷ་ཉོན་དུག་ ཉེ་ཉོན་ཉི་ལྷ། དགོ་བ་

བརྩ་གཅིག་ གཞན་འགྱུར་བཞི་བཤད་པ་དང་དྲུག་

ཀྱན་འགྲོ་ལྔ་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ་ལྔ་ལས། ཚོར་བའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་ཡུལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་སྤྱོད་བའི་
 སེམས་བྱུང་སྤྱོད་བའི་ཡིན་པའི་བྱིར། རང་སྟོབས་ཞེས་པས་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་གཞན་
 གྱི་གོགས་སྟོབས་ཀྱིས་སྤྱོད་བའི་གཅོད་དེ་སེམས་བྱུང་གཞན་ལ་འང་རིགས་འགྲེལ། །འདིའི་སྤྱོད་ཞེས་པ་
 དང་། ཚོར་བའི་སྤྱོད་སྟོབས་ཀྱིས་ཞེས་པ་ནི་མངོན་སུམ་ཚད་མས་སྤྱོད་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་ཞེས་པ་དང་
 དོན་མི་གཅིག་ཏེ། རེག་པས་བཅད་པ་དེ་སྤྱོད་བའམ་ཚོར་བ་ལ་ཉམས་སུ་སྤྱོད་ཞེས་རེག་ཚོར་སྟོགས་
 གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམས་ནས་ཐ་སྟན་བྱས་པའི་བྱིར། མདོ་ལས་མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པའི་རྒྱུ་གིས་ཚོར་
 བ་^{༡༡} ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ནོ། །ཚོར་བ་ལ་དབྱེ་ན་དུ་མ་ཡོད་དེ། བདེ་སྤྱུག་བཏང་སྟོམས་གསུམ་
 དང་། ལུས་ཚོར་སེམས་ཚོར་གཉིས་ཡོད་པའི་བྱིར། ལུས་ཚོར་ལ་དབྱེ་ན་ལྔ་ཡོད་དེ། མིག་གི་འདུས་ཏེ་
 རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་སོགས་ལྔ་ཡོད་པའི་བྱིར། དེ་དག་ལ་ལུས་ཚོར་ཞེས་བྱ་སྟེ། དབང་པོ་
 གཟུགས་ཅན་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོར་བ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཡིད་ཤེས་ལ་ཁོར་གྱི་ཚོར་བ་ནི་ཡིད་དབང་ལ་
 བརྟེན་པས་ཡིད་ཚོར་དུ་འཛོག་པ་དེས་ཤེས་སོ། །ཀྱན་བརྟན་ལས། ཚོར་བའི་མཚན་ཉིད་ཅི་ཞེན། སྤྱོད་
 བའི་མཚན་ཉིད་དེ། སྤྱོད་བའི་ངོ་བོ་གང་གིས་དག་བ་དང་མི་དག་བའི་ལས་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་རྣམ་
 པར་སྤྲིན་བ་སོ་སོར་སྤྱོད་བའོ།^{༡༢} ཞེས་ཚོར་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱོད་བྱ་མཐའ་དག་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲིན་
 དུ་གསུངས་ལ། བྱེ་སྤྲུམ་ནི་མཛོད་ལས། རྣམ་སྤྲིན་རྒྱ་ནི་མི་དག་དང་། །དག་བ་ཟག་བཅས་རྣམས་ཁོ་
 བ།^{༡༣} ཞེས་དང་། རྣམ་སྤྲིན་ལུང་དུ་མ་བསྟན་ཚོས།^{༡༤} ཞེས་སོགས་ལྟར་འདོད་ཀྱང་། ཐེག་ཆེན་
 ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལུགས་ལ་མཉམ་བཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་རྒྱུར་ཁས་
 ལེན་པ་དང་། དེའི་རྣམ་སྤྲིན་དང་། རྒྱ་མཐུན་དང་། བདག་འབྲས་ལོངས་སྤྱུལ་གྱི་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་
 འཛོག་ཚུལ་སོགས་མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་དོ།^{༡༥}

མཛོད་ལས་སེམས་ཚོར་ལ་ཉེར་རྒྱ་བཅོ་བརྒྱད་བཤད་ཚུལ་ཡོད་དེ།^{༡༦} ཡིད་ཤེས་རྟོག་
 བཅས་ཀྱི་ཚོར་བ་ལ་གཟུགས་སོགས་ཡུལ་དྲུག་ལ་དམིགས་པའི་ཚོར་བ་དྲུག་དང་། དེ་རེ་རེ་ལ་ཡིད་
 བདེ། ཡིད་མི་བདེ། བཏང་སྟོམས་གསུམ་གསུམ་ཡོད་པས་ཡིད་ཀྱི་ཉེར་རྒྱ་བཅོ་བརྒྱད་དུ་བཤད་པའི་

ཕྱིར། ཉེར་རྒྱུ་འོན་ཡོད་དེ། བྱེ་སྤྲུལ་ཡིད་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་བདེ་སོགས་ཡུལ་དུ་རྒྱ་བས་ན་ཉེར་རྒྱ་
 ཞེས་བཤད་ལ། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ཚོར་བའི་དབང་གིས་ཡིད་ཡུལ་ལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་རྒྱ་
 བར་བྱེད་པས་ན་ཡིད་ཚོར་ཁོ་ན་ཉེར་རྒྱ་ཡིན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ལུས་ཚོར་ལ་ཉེར་རྒྱ་མི་བཞེད་དེ།
 གཞུགས་མཐོང་བ་ན་ཡིད་ཉེར་རྒྱ་བའི་གཞི་སྤྲུབ་པ་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་ལུས་ཚོར་ཙམ་གྱིས་ཡིད་རྒྱ་བར་
 མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་^{༡༩} ཞེས་བཞེད་དོ། །བསྟུ་བ་ལས། ཚོར་བ་ལས་གང་དང་ལྡན་ཞེ་ན། སྲིད་པ་བསྟེད་
 པ་དང་། བཏང་སྟོམས་སུ་འཛིག་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་ནོ།^{༢༠} ཞེས་ཚོར་བ་བདེ་བས་ཡུལ་དེ་དང་མི་
 འབྲལ་བ་དང་། ཐོབ་པར་འདོད་པའི་འདོད་སྲིད་དང་། སྤྲུག་བསྟུལ་གྱིས་ཡུལ་དེ་དང་འབྲལ་བར་
 འདོད་པའི་འཛིགས་སྲིད་བསྟེད་པ་དང་། བཏང་སྟོམས་ནི་དེ་གཉིས་ལ་མི་འཇུག་པའི་ལས་ཅན་དུ་
 གསུངས་ལ། ཀྱན་བརྟུས་ལས་འདོད་ཡོན་ལ་སྲིད་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཚོར་བ་ནི་ཞེན་པ་བརྟེན་
 པའི་ཚོར་བ་དང་། བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིས་བསྟུས་པའི་ཚོར་བ་ནི། མངོན་པར་འབྱུང་བ་ལ་
 བརྟེན་པའི་ཚོར་བ་^{༢༡} ཞེས་གསུངས་ནས་ཞེན་པ་བརྟེན་པ་ཞེས་པས་སྲིད་པ་འབྲེན་ཚུལ་དང་། མངོན་
 པར་འབྱུང་བ་ཞེས་པས་ཚོར་བ་ལ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་ཚུལ་གོ་དགོས་གསུངས་པ་ཡང་སྟེ་མས་ངན་
 འགྲའི་ལས་སོགས་འབྲེན་པ་དང་། ཕྱི་མས་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་དམིགས་པའི་འདོད་པའི་ཉོན་
 མོངས་རགས་པར་ཆགས་པ་དང་བྲལ་ཚུལ་ལ་བཤད་དགོས་ཀྱི། གཉིས་ཀས་སྲིད་པ་འབྲེན་པ་ལ་བྱུང་
 པར་མེད་དེ། གོང་མའི་སས་བསྟུས་གྱི་ཚོར་བས་ཀྱང་ཟག་བཅས་གྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྲིད་པ་འབྲེན་
 པའི་ཕྱིར། འདོད་པའི་གཞུགས་སོགས་ལྡོམ་ཅན། འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཡོན་ཏན་མ་
 ཡིན་ཀྱང་འདོད་ལྡན་གྱིས་བརྟེན་པར་བྱེད་པ་ཡོན་ཏན་དང་འབྲེན་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

འདུ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་ཡུལ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཚན་མར་འཛིན་པའི་
 སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཚན་མ་ནི་ཡུལ་གྱི་བྱུང་པར་རམ། སྤྱི་རིས་ཡིན་ལ་འཛིན་པ་ཞེས་པ་
 ནི་བྱུང་པར་རམ། སྤྱི་རིས་མ་འབྲེས་པར་གཅོད་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཛོད་ལས། ཚོར་བ་སྤྱིང་
 བའོ་འདུ་ཤེས་ནི། །མཚན་མར་འཛིན་པའི་བདག་ཉིད་དོ།^{༢༢} ཞེས་དང་། ཡུལ་དེ་དང་འདུས་ནས་
 ཤེས་པས་ན་འདུ་ཤེས་ཞེས་ཀྱང་བཤད་དོ།

དེ་ལ་དབྱེ་ན་མཚན་མར་འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། བཟྱ་བར་འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་གཉིས་
 ཡོད། དང་པོ་ནི། དབང་ཤེས་ལྡེའི་འཁོར་གྱི་འདུ་ཤེས་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གིས་སྟོ་སེར་སོགས་ཀྱི་

དོན་མ་འདྲེས་པར་འཛིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འཁོར་གྱི་འདུ་ཤེས་ལྟ་
བུ་སྟེ། དེས་འདི་ནི་སྡོན་པོའོ། །འདི་ནི་དཀར་པོའོ་ཞེས་སོགས་ཐ་སྟད་མ་འདྲེས་པར་འཛིན་པའི་ཕྱིར།
མཛོད་ལས་དོན་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། ཐ་སྟད་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པའི་འདུ་
ཤེས་གཉིས་གསུངས་པ་ཡང་^{༡༣༡}དེ་དང་དོན་འདྲ་སྟེ། བསྟུ་བ་ལས། འདུ་ཤེས་ལས་གང་དང་ལྡན་ཞེ་
ན། དམིགས་པ་ལ་སེམས་ཀྱིས་མཚན་མར་འཛིན་པ་དང་། ཐ་སྟད་འདོགས་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་
ལོ།^{༡༣༢} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འཁོར་གྱི་འདུ་ཤེས་ནི་བཀྲ་བར་
འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་སུ་འཛོག་པ་གྲགས་ཆེ་བ་ལྟར་ཡིན་མོད། སོ་སྟེའི་རྒྱུད་ལ་རྟོག་པར་གྱུར་པའི་
ཚད་མ་མ་གཏོགས་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུ་མ་དུ་གྱུར་པའི་ཚད་མ་མེད་པས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་
འཁོར་དུ་གྱུར་པའི་འདུ་ཤེས་ནི་བཀྲ་བར་འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་སུ་བཞག་གི། །བར་ཚད་མེད་ལམ་དུ་
གྱུར་པའི་གཙོ་སེམས་འཁོར་གྱི་འདུ་ཤེས་ལྟ་བུ་ནི་ཐ་སྟད་འདོགས་པའི་འདུ་ཤེས་མ་ཡིན་པས་བཀྲ་
བར་འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་སུ་འཛོག་དཀའ་སྟེ། ཐ་སྟད་སྣ་ཚོགས་བཀྲ་བར་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་
འདུ་ཤེས་ལ་རྟོན་གྱི་སྟོན་ནས་དབྱེ་ན་དུག་ཡོད་དེ། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་
སོགས་དུག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ལྟ་བློགས་བཅས་ཀྱི་རེག་པ་ལ་བརྟེན་པས་བློགས་པའི་རེག་པ་
དང་། ཡིད་ནི་ཚིག་ལ་བརྟེན་པས་དོན་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཚིག་ལ་ལྟག་པར་དམིགས་པས་དུག་པ་ལ་
ཚིག་སྒྲ་དུགས་ཀྱི་རེག་པ་ཟེར་བ་ཡིན་ཏེ། མཛོད་ལས། ལྟ་བློགས་པའི་རེག་པ་ཡིན། དུག་པ་སྒྲ་
དུགས་ཚིག་ཅས་བྱ།^{༡༣༣} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

སེམས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཁབ་ལེན་གྱི་དོན་ལྟགས་གཡོ་བ་ལྟར། རང་དང་
མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་རང་དབང་མེད་པར་ཡུལ་ལ་གཡོ་ཞིང་བསྐྱུལ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། བསྟུ་བ་ལས། སེམས་པ་ལས་གང་དང་ལྡན་ཞེ་ན། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། ལུས་དང་།
དག་གི་ལས་ཀྱན་ནས་སྒྲོང་བའི་ལས་ཅན་ཡིན་ལོ།^{༡༣༤} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

དེ་ལ་དབྱེ་ན། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་པ་སོགས་དུག་ཡོད་དེ།
མཛོད་ལས། དེ་ནི་སེམས་པ་དང་དེས་བྱས།^{༡༣༥} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སེམས་པའི་ལས་ནི་ཡིད་
ལས་སེམས་པ་ཁོ་ན་དང་། བསམ་པའི་ལས་ནི་གཟུགས་ཅན་དུ་བྱེ་སྒྲུ་དང་ཐལ་འགྱུར་བས་འདོད་དོ།
དེས་ན་ལུས་དག་གི་ལས་བདུན་ནི་བསམ་པའི་ལས་དང་། སེམས་པ་འཇུག་པའི་གཞི་ཡིན་པས་ལས་

ལམ་ཀྱང་ཡིན་ནོ། །བརྒྱབ་སེམས་སོགས་གསུམ་ནི་ལས་ལམ་ཡིན་ཀྱང་ལས་མ་ཡིན་ཏེ། ལས་ཡིན་ན་
 ཡིད་གྱི་ལས་ཡིན་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་སེམས་པ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཐལ་འགྱུར་བས་ལུས་ངག་
 གི་ལས་གཞུགས་ཅན་དུ་འདོད་ལ། དེ་ལ་ཡང་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་
 པའི་གཞུགས་གཉིས་འདོད་པ་བྱེ་སྒྲུབ་དང་མཚུངས་ཀྱང་། ཞིབ་ཆའི་བྱེད་པར་མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་དོ།
 སེམས་ཅམ་པ་འགྲའ་ཞིག་དང་། རང་རྒྱུད་པས་སེམས་ལས་གཞན་པའི་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཀྱང་
 ལས་སུ་འདོད་དགོས་ཏེ། དག་བཅོམ་པ་ལ་ཡང་མི་དགེ་བའི་ལས་ཡོད་པ་གང་ཞིག །མི་དགེ་བའི་
 སེམས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། མོའུ་འགལ་གྱི་བྱའི་བྱུང་བར། ལས་ཀྱིས་ནོངས་ནས་
 འཕྱུལ་བ་ཡར་ཞོག །རྫོབ་ཅམ་ཡང་མ་དྲན་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེ་འདྲ་གཞན་ཡང་མང་བའི་ཕྱིར།
 གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། མི་དགེ་བའི་སེམས་པ་ཡོད་ན་དེ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། བྲེལ་
 མེད་པ་གཉིས་ཡོད་དགོས་པ་གང་ཞིག །དག་བཅོམ་པ་ལ་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་ལས་ལ་སེམས་
 པས་བྱུང་པ་དང་། དག་བཅོམ་པ་ལ་འཕེན་བྱེད་གྱི་ལས་མེད་པར་འདོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཤིན་ཏུ་མང་བས་
 དབྱད་ཤེས་པར་བྱའོ། །སེམས་བྱུང་ཐམས་ཅད་སེམས་པས་སེམས་བསྐྱུལ་བའི་དབང་གིས་འཇུག་ལ།
 ལྷན་མིན་འདྲ་བྱེད་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཐམས་ཅད་སེམས་པས་འདྲ་བྱས་པའི་དབང་གིས་དེ་ལྟར་
 བཏགས་ཤིང་། བྱེད་པར་འཕེན་བྱེད་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་དང་། འཕེན་བྱེད་བསོད་ནམས་
 ཀྱི་ལས་དང་། འཕེན་བྱེད་མི་གཡོ་བའི་ལས་ཐམས་ཅད་སེམས་པའི་བྱེད་པར་ལ་བཞག་པ་ཡིན་པས།
 སེམས་པས་སེམས་ལུལ་ལ་གཡོ་ཞིང་བསྐྱུལ་བ་ནས་བརྩམས་ཏེ་དྲན་ཤིས་བརྟེན་པ་གལ་ཆེའོ།

རིག་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ལུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདུས་ནས་ལུལ་ཡོངས་སུ་
 གཙོད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལུལ་ཡོངས་སུ་གཙོད་ཚུལ་ཡོད་དེ། དབང་པོ་ལུལ་
 ཡིད་དུ་འོང་བ་སོགས་དང་འཕྲད་པ་ན། རིག་པས་ཀྱང་ལུལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་སོགས་གཙོད་ཅིང་། དེ་
 ལས་ཚོར་བ་ཡང་སིམ་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་དབང་པོའི་འགྱུར་བ་དང་འདྲ་བའི་
 བདེ་སོགས་མྱོང་འགྱུར་དང་མཐུན་པའི་ལུལ་གཙོད་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ལུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་
 འདུས་པ་ཞེས་པ་ཡང་ལྷན་ཅིག་འདུས་པ་ཁོ་ན་ལ་གོ་མི་རུང་བས་སྐད་ཅིག་སྟེ་ཕྱིའི་སྟེ་རིས་འབྱེད་
 དགོས་ཏེ། མིག་དང་གཞུགས་གཉིས་རྒྱུད་དང་། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་འབྲས་བུའི་ངོ་བོར་འདུས་ཤིང་འབྲེལ་
 བ་ཡང་འདུས་ཏེ་ཞེས་པའི་དོན་དུ་རྟེན་འབྲེལ་མདོ་འབྲེལ་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ལུལ་དབང་

རྣམ་ཤེས་འདུས་པ་ལས་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་བར་མ་གསུམ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་གཙོན་པ་ནི་རེག་པ་
ཡིན་ལ། རེག་པ་ལ་དབྱེ་ན་མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་སོགས་དུག་ཡོད་པ་གོ་སྤྱོད། །མདོ་ལས། རེག་
པ་འི་རྒྱུན་གྱིས་ཚོར་བ། ཚོར་བ་འི་རྒྱུན་གྱིས་སྤྲོད་བ། སྤྲོད་པ་འི་རྒྱུན་གྱིས་ལེན་བ། ལེན་པ་འི་རྒྱུན་གྱིས་
སྤྲོད་བ། སྤྲོད་པ་འི་རྒྱུན་གྱིས་སྤྲོད་བ་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར།^{༡༩༥} ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདུས་
པ་ན་ཚོར་བ་བདེ་སྤྱག་སོགས་སྤྲོད་ལ། དེ་ལས་སྤྲོད་པ་སྤྱོད་ཞིང་། དེ་ལས་དོན་གཉེར་གྱི་ལེན་པ་སྤྱོད་
བས། དེ་དག་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་པ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་དབང་གིས་ལས་དུ་མ་གསར་དུ་བསགས་
པ་དང་། ལས་དུ་མ་ལ་གསོས་བཏབ་ནས་རྒྱས་པ་མཐུ་ཅན་དུ་བྱས་ཏེ། རྟེན་ཅིག་རེ་རེ་ལ་ཡང་རྒྱུན་
མི་འཆད་པར་རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཟོ་རྒྱུན་གྱི་འཁོར་ལོ་ལྷར་འཁོར་བའི་རྒྱལ་ལ་སྤྱོད་པ་
བསྐྱེད་དེ། དེ་ལས་ཐར་པ་འི་ཐབས་ལ་འབད་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་
བཞག་ཤེས་པ་ལ་རགས་ལས་པས་རང་རྒྱུད་ལ་བརྟགས་ཏེ་སེམས་བྱུང་སོ་སོ་ངོས་ཟེན་པ་གལ་ཆེད།

ཡིད་བྱེད་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སེམས་རང་གི་དམིགས་པ་ལ་གཏོད་པར་བྱེད་པའམ།
དམིགས་པ་ལ་སེམས་བརྟན་པར་རམ། མི་གཡོ་བར་འཛོན་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། སེམས་པ་དང་ཡིད་བྱེད་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་སྟེ། སེམས་པ་ནི་སེམས་ཡུལ་སྤྱི་ལ་གཡོ་
བྱེད་ཡིན་ལ། ཡིད་བྱེད་ནི་སེམས་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་དེ་ལ་གཏོད་བྱེད་དམ་འཛོན་བྱེད་ཡིན་པས།
མཛོད་ལས། སེམས་ཀྱི་འཇུག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར།^{༡༩༦} ཀྱན་བརྩས་ལས། ཡིད་
ལ་བྱེད་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཀྱི་འཇུག་པ་སྟེ། དམིགས་པ་ལ་སེམས་འཛོན་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༩༧}
ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་སྤྱབ་དུས་ཡིད་བྱེད་གྱི་སྟོན་ནས་དམིགས་
པ་ལ་སེམས་རྒྱུན་ལྡན་དུ་གཏོད་པ་གཙོ་ཆེ་བས་ཉེར་བསྟོགས་བདུན་ལ་ཡིད་བྱེད་བདུན་གྱི་ཐ་སྟོང་
བཏགས་སོ།

ལྷ་པོ་དེ་དག་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འགོ་བས། དམིགས་པ་སེམས་ཀྱི་དམིགས་པ་
ལས་ཟུར་དུ་མེད་ལ། རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་དང་། བྱེད་ལས་ནི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་དེས་གོ་བར་རུས་
སོ། །སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་ཀྱན་འགོ་ལྷ་ངེས་པར་དགོས་ཏེ། སེམས་གཅིག་ལ་ཡང་རང་གི་
འཁོར་དུ་ཚོར་བ་མེད་ན་ཡུལ་སྤྲོད་མི་རུས། འདུ་ཤེས་མེད་ན་ཡུལ་དེ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་འབྱེད་མི་
རུས། སེམས་པ་མེད་ན་ཡུལ་ལ་བྱོགས་མི་རུས། ཡིད་བྱེད་མེད་ན་ཡུལ་ལ་གཏོད་པའམ་བརྟན་མི་

ནུས། རིག་པ་མེད་ན་རྟེན་མེད་པས་ཡུལ་དང་འབྲུག་མི་རྣམས་པའི་ཕྱིར།

ཡུལ་ངེས་ལྷ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ་ཡུལ་ངེས་ལྷ་ལས། འདུན་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། འདོད་པའམ། བསམ་པའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ནས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་རྣམ་པ་ཅན་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་བྱང་པར་གསུམ་ལྷན་གྱི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱང་པར་གསུམ་ལྷན་ཞེས་པ་སེམས་བྱུང་འོག་མ་རྣམས་ལའང་འདྲའོ། །དབྱེན་ཐུང་པར་འདོད་པའི་འདུན་པ་དང་། མི་འབྲུལ་བར་འདོད་པའི་འདུན་པ་དང་། དོན་གཉེར་ཅམ་གྱི་འདུན་པ་གསུམ་ཡོད། མཛོད་ལུགས་ལ། འདོད་པ་ཉི་བར་ལེན་པ་དང་། ལྷ་བ་ཉི་བར་ལེན་པ་སོགས་འདུན་པ་ཡིན་པས། འདུན་པ་སེམས་ཀྱི་ས་མང་ཡིན་པར་གསུངས་ཀྱང་།^{༡༩} ལུགས་འདིར་དེ་འདུན་པའི་རྣམས་ཡིན་པ་མ་གཏོགས་འདུན་པ་དངོས་མིན་ལ། ལྷ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདུན་པ་སོགས་དུ་མ་ཡོད་ན་འང་ཡུལ་ངེས་ལྷ་དག་སེམས་ཁོ་ནའི་འཁོར་དུ་ཡོད་པར་བཞེད་དེ། རྟེན་བྱེད་རྒྱུ་ལས། མདོ་རྟེན་པ་སོགས་ཀྱི་ལུགས་ལ་ཡུལ་ངེས་ལྷ་འཁོར་དུ་འགོ་ཡུལ་གྱི་སེམས་ནི་དག་སེམས་ཁོ་ནར་འདོད་དོ།^{༢༠} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། སྤྱིར་འདོད་པ་ལ་མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ་དང་། ཡུལ་ངེས་ཀྱི་འདུན་པ་དང་། རྩ་ཉོན་གྱི་འདོད་ཆགས་གསུམ་འབྱེད་དགོས་ཀྱང་། བྱེ་སྦྱོར་འདུན་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཡུལ་ངེས་སུ་འདོད་པས། ཐུབ་བསྟན་བྱི་དོར་ལས། དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པ་དང་། ཞེན་པའི་འདོད་ཆགས་གཉིས་ནི་ཡུལ་ངེས་དང་། འདོད་པ་ལ་ཆགས་པའི་སྤོང་པ་ནི་རྩ་ཉོན་གྱི་འདོད་ཆགས་ཡིན་པས། དེ་གཉིས་སེམས་བྱུང་རིགས་ཐ་དད་ཡིན་ནོ།^{༢༡} །ཞེས་གསུངས་པ་ནི་བྱེ་སྦྱོར་ལྷར་འདུན་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་དགོངས་སམ་སྟུམ། དབུས་མཐའ་ལས། གནས་དང་དེ་ལ་གནས་པ་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་ཉིད་དུའོ།^{༢༢} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར་སྤྱིར་དད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འདུན་པ་སྦྱེ། འདུན་པ་དང་མོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བརྩོན་འགྲུས་སྦྱེ་ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མ་སྦྱེས་པ་སྦྱེ་བ་དང་། སྦྱེས་པ་གནས་པ་དང་། གནས་པ་གོང་འཕེལ་དུ་འགོ་བར་གསུངས་པས་མི་དག་བའི་སེམས་བྱུང་རྣམས་བཀག་ནས། དག་བའི་སེམས་བྱུང་མངོན་དུ་འགྱུར་བ་དང་རྒྱུན་མི་ཆད་པའི་ཆེད་དུ་འབད་པ་གལ་ཆེ་སྟེ། བསྟར་བ་ལས། འདུན་པ་ལས་གང་དང་ལྷན་ཞེན། བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་སྦྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་ནོ།^{༢༣} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར་རོ།

པ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཕྱེ་གཅིག་པ་གང་ཡིན་པའོ།^{༡༤} །ཞེས་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་ལས་གང་དང་
ལྷན་ཞེན། ཤེས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་ནོ།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཉིང་ངེ་འཛིན་
གྱི་དམིགས་པ་ལ་བྱུང་བའི་དམིགས་པ་སོགས་བཞི་དང་། དེ་དག་ལ་དམིགས་ནས་ཉོན་མོངས་རིམ་
གྱིས་འཛོམས་ཚུལ་སོགས་བསམ་གཞུགས་གྱི་ཡིག་ཆ་རྣམས་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ལ། བརྟགས་པའི་
དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། ཉིང་ངེ་འཛིན་སྒྲོམ་པའི་ཆེ་རང་གི་སྒྲོས་བཀྲགས་པའི་
དམིགས་ལུལ་ལ་སེམས་འཛིན་དགོས་པས་ན་དེ་ལྟར་བྱ་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཤེས་རབ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། བརྟག་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ནས་སྒྲུང་
དོར་འབྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཐེ་ཚོམ་ལྟོག་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བསྟུ་
བ་ལས། ཤེས་རབ་གང་ཞེན། ལུལ་དེ་དང་དེ་ལ་དེའི་རྗེས་སུ་འགོ་བ་དང་། ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་
འབྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་རིགས་པས་བསྐྱེད་པ་དང་། རིགས་པ་མིན་པས་བསྐྱེད་པ་དང་།
རིགས་པ་ཡང་མིན། རིགས་པ་མིན་པ་ཡང་མ་ཡིན་པས་བསྐྱེད་པའོ།^{༡༦} །ཞེས་དང་། ཤེས་རབ་ལས་
གང་དང་ལྷན་ཞེན། སྒྲོས་པ་དང་། རྒྱ་བ་དང་། གུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། རྣམ་པར་བྱུང་བ་དང་།
རྗེས་སུ་མཐུན་པ་གུན་ཏུ་རྟོག་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་ནོ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདིའི་བརྟག་པར་
བྱ་བའི་དངོས་པོ་ཞེས་པ་ནི་སྒྲུང་དོར་འབྱེད་པའི་གཞིའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་བྱའོ། །སྒྲུང་དོར་འབྱེད་
ཚུལ་ཡོད་དེ། རིགས་པ་བཞིའི་སྒྲོན་ནས་འབྱེད་པའི་ཕྱིར། གུན་བཏུས་ལས། རིགས་པ་དུ་ཞིག་གིས་རྣམ་
པར་དབྱེད་ཅི་ན། བཞིས་དབྱེད་དེ། ལྟོས་པའི་རིགས་པ་དང་། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་དང་། གཏན་
ཆོགས་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་གྱི་རིགས་པའོ།^{༡༨} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

དེ་དག་སོ་སོའི་གོ་དོན་ཡོད་དེ། ལམ་རིམ་ཆུང་བ་ལས། ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ནི། འབྲས་སུ་
རྣམས་འབྱུང་བ་རྒྱ་དང་རྒྱུན་ལ་ལྟོས་པའོ། །འདི་ཡང་གུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་དང་། དེ་དག་གི་གཞི་
རྣམ་སོ་སོའི་སྒྲོན་ནས་ཆོལ་བའོ། །བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ནི། མེས་སྟེག་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་སོགས་ཆོས་
རྣམས་གྱིས་རང་རང་གི་བྱ་བ་བྱེད་པའོ། །འདི་ཡང་འདི་ནི་ཆོས་སོ། །འདི་ནི་བྱེད་པའོ། །ཆོས་འདིས་
ནི་བྱ་བ་འདི་བྱེད་དོ། །ཞེས་ཆོལ་བའོ། །འཐད་པ་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ནི་ཚད་མ་དང་མི་འགལ་བར་དོན་
སྐྱབ་པའོ། །འདི་ཡང་ཅི་འདི་ལ་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་དང་། ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་གི་ཚད་མ་
གསུམ་པོ་ཡོད་དམ་མེད་སྟུམ་དུ་ཆོལ་བའོ། །ཆོས་ཉིད་གྱི་རིགས་པ་ནི་མེ་ཆ་བ་དང་། ལྷ་རྒྱན་པ་སོགས་

ལ་དེ་དག་གི་ཚོས་ཉིད་དུ་འཛིག་རྟེན་ན་གྲགས་པའི་ཚོས་ཉིད་དང་། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་ཚོས་ཉིད་དང་། གནས་པའི་ཚོས་ཉིད་ལ་མོས་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གཞན་སེམས་པར་མི་བྱེད་དེ། དེ་ལྟར་ཚོལ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གོ་དགོས་པའི་ཕྱིར། རིགས་པ་བཞི་ལ་རིགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། རིག་པ་དངོས་ནི་ཚད་མ་ལ་བྱེད་ཀྱང་། འདི་དག་གིས་རིག་པར་བྱེད་པས་ན་བྱེད་ལས་སམ་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་བཏགས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་ལྟར་ན་ས་མཐའ་བྲིས་པ་ནོར་རམ་དབྱུད། ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། འབྲས་ལུ་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་ལྟོས་པ་ལྟ་བུ་བདེན་པ་གཉིས་སོ་སོའི་གཞི་རྣམས་འཚོལ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ཡིན་པས་ན་དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཚོས་རང་རང་གི་བྱ་བྱེད་འཚོལ་བའི་རིགས་པ་ཡིན་པས་ན་དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། འཐད་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཚད་མ་གསུམ་གང་དང་ཡང་མི་འགལ་བར་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ཡིན་པས་ན་དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཚོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། འཛིག་རྟེན་ན་གྲགས་པའི་ཚོས་ཉིད་དང་། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་ཚོས་ཉིད་དང་། གནས་པའི་ཚོས་ཉིད་ལ་མོས་པར་བྱེད་ཀྱི། རྒྱ་མཚན་གཞན་ཚོལ་མི་དགོས་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ལྟོས་པའི་རིགས་པས་འཚོལ་བའམ་དཔྱོད་པ་ནས། ཚོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པས་འཚོལ་བའམ་དཔྱོད་པ་ཞེས་ཐ་སྙད་སྐྱར་དགོས་སོ།།

ཤེས་རབ་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་གསུམ་ཡོད་པ་ལས་ཐོས་པའི་ངོ་བོ་ཡོད་དེ། གསུང་རབ་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་མ་ཐོས་པ་ཉན་པ་དང་། མི་བརྗོད་པར་བློ་ལ་འཛིན་པ་དང་། བརྗོད་པ་བྱང་བའི་ཆེད་དུ་ཁ་ཏྲོན་དང་གཤམ་སྦྱངས་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གོ་བར་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐོས་བྱུང་གི་ངོ་བོ་ཡོད་དེ། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ནམ་ལུང་ཚད་མ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྱི་ཙམ་གྱི་ངེས་པ་རྟོག་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐོས་པ་ལ་དབྱེན་དུ་མ་ཡོད་དེ། ཉན་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཚིག་དང་དོན་ཉན་པ་གཉིས་དང་། ཉན་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྡེ་སྡོད་གསུམ་དང་། རིག་གནས་ལྟ་ཉན་པ་སོགས་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཚིག་ཉན་ཚུལ་ཡོད་དེ། ཚིག་སྐྱབ་ལུགས་དང་ཚིག་གི་ཆ་བྱེ་ནས་ཉན་པ་སོགས་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དོན་ཉན་ཚུལ་ཡོད་དེ། གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་སྐྱབ་ལུགས་ཉན་པ་སོགས་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བསམ་པའི་ངོ་བོ་ཡོད་དེ། ཚད་མས་ངེས་པ་རྟོག་པའི་ཕྱིར་དུ་ཐོས་པའི་དོན་ལ་རིགས་པ་

བཞི་སོགས་ཀྱིས་དབྱད་པ་དང་སེམས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བསམ་བློ་གི་ངོ་བོ་ཡོད་དེ། ཐོས་དོན་ལ་
བསམ་ཞིང་དབྱད་ནས་ངེས་པ་རྟོག་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབྱེ་ན་དུ་མ་ཡོད་དེ། ཚིག་ལ་སེམས་པ་དང་།
དོན་ལ་སེམས་པ་སོགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཚིག་ལ་སེམས་པ་ཡོད་དེ། ཚིག་གཅིག་དོན་དུ་མ་དང་། ཚིག་
དུ་མ་དོན་གཅིག་ལ་འཇུག་ཚུལ་སེམས་པ་སོགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དོན་ལ་སེམས་པ་ཡོད་དེ། བགྲང་
བ་དང་། གཞལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་སེམས་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་བོ་ཡོད་དེ། རབ་དབྱེ་ལ་མཁས་
པ་དང་། དབྱད་སྒྲོམ་སྒྲེ་བའི་ཆེད་དུ་ཆོས་རེ་རེ་ལ་དབྱེ་བ་བྱས་ཤིང་བྱས་ཤིང་བགྲང་སྒྲེ་སེམས་པ་དེ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཡོད་དེ། ཆོས་རེ་རེ་ལ་རིགས་པ་བཞི་སེམས་ཚུལ་བཞི་ན་དུ་དབྱད་ཅིང་བསམ་
ནས་འཇལ་བར་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲོམ་གྱི་ངོ་བོ་ཡོད་དེ། བསམ་བློ་གིས་ངེས་པ་རྟོག་པའི་
དོན་དེ་ལ་དབྱད་འཛིག་ཅི་རིགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཡིད་ནང་དུ་སྒྲུགས་ཏེ་འདྲིས་པར་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། སྒྲོམ་བློ་གི་ངོ་བོ་ཡོད་དེ། བསམ་བློ་གིས་ངེས་པ་རྟོག་པའི་དོན་ལ་འདྲིས་ཤིང་གོམས་པར་
བྱས་པ་ལས་ཤིན་ཏུ་ཐུངས་ཁུད་པར་ཅན་གྱིས་ཟིན་པའི་སེམས་ཅུ་གཅིག་པ་རྟོག་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
སྒྲོམ་ལ་དབྱེ་ན་དུ་མ་ཡོད་དེ། ངོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་དབྱད་སྒྲོམ་དང་། འཛིག་སྒྲོམ་གཉིས་དང་། དགོས་པ་
དང་། རྟོག་དང་། དམིགས་རྣམས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྒྲོམ་གྱི་དབྱེ་བ་གང་ཡོད་
ལྟར་སྒྲོམ་བློ་ལ་ཡང་ཡོད་པས་ཐོས་བསམ་ལས་བློ་བ་ལ་ཡང་འབྲེལ།

དགེ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་ངེས་ལྟ་ཡན་ཚུན་མཚུངས་ལྟ་ན་ཡིན་ཀྱང་།
བྱེད་ལས་སྟོབས་ཆེ་ཆུང་གི་བྱེད་པར་ཡོད་དེ། དད་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་དད་ལྡན་དང་། འདུན་པ་ཤས་ཆེ་
བ་ལ་དོན་གཉེར་ཅན་དང་། མོས་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་ཁུར་ལེན་ཅན་དང་། དུན་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་དུན་
རིག་ཅན་དང་། ཉིང་རེ་འཛིན་ཤས་ཆེ་བ་ལ་སྒྲོ་བརྟན་པོ་ཅན་དང་། ཤེས་རབ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་དབང་
ཚོན་ཞེས་གྲགས་པའི་ཕྱིར།

རྩ་ཉེན་རྒྱག་བཤད་པ།

གསུམ་པ་རྩ་ཉེན་རྒྱག་ལས། འདོད་ཆགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཟག་
བཅས་ཀྱི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ནས། ཡུལ་དེ་ལ་རྗེས་སུ་ཆགས་ཤིང་འབྲལ་དཀའ་བའི་རྣམ་པ་ཅན།
བྱེད་ལས་སྟུག་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བློ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས་ཡོད་དེ།
འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་། སྲིད་པའི་འདོད་ཆགས་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་བོ་ཡོད་དེ། འདོད་

པའི་སེམས་བསྐྱེས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཡོད་དེ། ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སྟོམས་འཇུག་ལ་ཆགས་པ་དང་ཁ་ནང་བསྐྱེས་སུ་འདྲ་བའི་ཕྱིར། དེ་ལ་སྲིད་པའི་འདོད་ཆགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། འཁོར་བས་བསྐྱེས་པའི་ཁམས་གོང་མའི་སྟོམས་འཇུག་ལ་ཐར་པར་སྐྱོམ་པ་བསྐྱོག་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཁོང་ཁྱོད་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སྐྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི་གནས་ཀྱི་ཚོས་ལ་དམིགས་ནས་ཀྱུན་ནས་མནར་སེམས་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་པ་དང་། ཉེས་སྦྱོད་ཀྱི་ཉེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁོང་ཁྱོད་དམིགས་ཡུལ་ཡོད་དེ། སེམས་ཅན་དང་། སྐྱུག་བསྐྱེད་དང་། སྐྱུག་བསྐྱེད་གང་ལས་འབྱུང་བའི་གནས་རྣམས་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལས་གསུངས་པའི་ཀྱུན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱི་གཞི་དགུ་ཡོད་དེ། བདག་ལ་གཞོད་པ་བྱེད་དོ་བྱས་སོ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་སྐྱུམ་པ་གསུམ་མ་དང་། བདག་གི་གཉེན་ལ་དེ་བཞིན་དུ་གསུམ་མ་དང་། བདག་གི་དགའ་ལ་མན་བཏགས་སོ། །འདོགས་པར་འགྱུར་རོ་འདོགས་པར་བྱེད་དོ་སྐྱུམ་པ་གསུམ་སྟེ་དགུ་པོ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མནར་སེམས་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཡོད་དེ། ཡུལ་དེ་རྣམས་ལ་གཞོད་པ་བྱ་བར་སེམས་པའི་སེམས་རྒྱ་བ་མོ་འཆང་བ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་པར་བྱེད་ཚུལ་ཡོད་དེ། དགའ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་ཉམས་པ་དང་། ཡིད་གདུང་ཞིང་ཡན་པའི་དོན་བརྗོད་པ་དང་། དག་མང་ཞིང་མཛོལ་བཞེས་ཀྱིས་སྤང་བ་དང་། མལ་དང་གཉིད་མི་བདེ་བ་དང་། དཔལ་དང་གཤགས་པ་ཉམས་པར་བྱེད་པ་སོགས་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་པ་ནི་ཆོ་འདིའི་ཉེས་དམིགས་དང་། ཉེས་སྦྱོད་ཀྱི་ཉེན་བྱེད་པ་ནི་ཆོ་ཕྱི་མའི་ཉེས་དམིགས་གཙོ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། སྦྱོད་འཇུག་ལས། ཞེ་སྤང་བྱུག་རྩས་སེམས་འཆང་ན།^{༡༧} །ཞེས་སོགས་ལྟར་རོ།

རང་རྒྱུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། འཛིག་ལྟས་བཏགས་པའི་གཞི་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་ཁེངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་མ་གུས་པ་དང་། སྐྱུག་བསྐྱེད་འབྱུང་བའི་ཉེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཛིག་ལྟས་བཏགས་པའི་གཞི་གང་རུང་ལ་དམིགས་ཚུལ་ཡོད་དེ། འཛིག་ལྟས་ངའོ་སྐྱུམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱི་ནང་གི་མཐོ་དམན་དང་། བཟང་ངན་སོགས་ལ་དམིགས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁེངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ནི་མཐོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ནོ། །དབྱེན་བདུན་ཡོད་དེ། རང་རྒྱུལ་

དང་། ལྷག་པའི་ད་རྒྱལ་དང་། ད་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ད་རྒྱལ་དང་། ངའོ་སྤྱི་མ་པའི་ད་རྒྱལ་དང་། མངོན་པའི་ད་རྒྱལ་དང་། ཅུང་ཟད་སྤྱི་མ་པའི་ད་རྒྱལ་དང་། ལོག་པའི་ད་རྒྱལ་དང་བདུན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། དམན་པ་འདི་འདྲ་ལས་བདག་མཆོག་གོ་སྤྱི་མ་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཡོད་དེ། རང་དང་མཉམ་པ་ལས་ལྷག་པར་ཁེངས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ཡོད་དེ། རང་ལས་ལྷག་པ་ལས་ཀྱང་བདག་མཆོག་གོ་སྤྱི་མ་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ཡོད་དེ། སྤང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་ལོ་སྤྱི་མ་པ་སེམས་ཁེངས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷ་པ་ཡོད་དེ། ཡོན་ཏན་མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པར་སྤྱོད་པ་ལས་ཁེངས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱག་པ་ཡོད་དེ། རང་ལས་ཆེས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལ་དམིགས་ནས། འདི་ལས་བདག་ཅུང་ཟད་དམན་ཅུང་མོ་སྤྱི་མ་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདུན་པ་ཡོད་དེ། ཡོན་ཏན་མ་ཡིན་པ་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་སྤྱོད་པ་ལས་ཁེངས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རིན་ཆེན་འབྲེང་བ་ལས། ད་རྒྱལ་རྣམས་པ་བདུན་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་ཀྱི་རབ་ཏུ་བྱེ་སྟེ་བཤད།^{༡༡༥} ཅིས་དང་། མཛོད་ལས། ད་རྒྱལ་བདུན་ནམ་དགུ་གསུམ་མོ།^{༡༡༦} ཁྱེས་གསུངས་པའི་དོན་ད་རྒྱལ་དང་ལྷག་པའི་ད་རྒྱལ་ལ་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཀྱང་འོག་ཏུ་འཆད་པར་བྱེད་དོ།

མ་རིག་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཀུན་བྱང་གི་ཆོས་ལ་དམིགས་ནས་མ་རྟོགས་པ་འམ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་བསྐྱེད་པའི་རྟོན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཛོད་ལས། རིག་པའི་མི་མཐུན་བྱོགས་ལ་སྤྱོད་པ་འམ་མ་རིག་པར་བཤད་ལ།^{༡༡༧} དེ་ཡང་ལུང་གི་རྗེས་འབྲང་གི་མངོན་པ་བ་རྣམས་ཀྱིས། མ་རིག་པ་ནི། ཡུལ་དེ་ལ་སྤྱོད་པ་ཅུང་དང་། མི་གེས་པ་ཅུང་ལ་འདྲོད་ལ། རིགས་པའི་རྗེས་འབྲང་གི་མངོན་པ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཅུང་གི་མ་རིག་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའི་མ་རིག་པ་གཉིས་དང་། ལྷ་བར་གྱུར་པའི་མ་རིག་པ་དང་། ལྷ་མིན་གྱི་མ་རིག་པ་གཉིས་འདྲོད་པ་དང་། ཐལ་རང་སོགས་ལ་ཡང་བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཅུང་ཟད་ཡོད་ཀྱང་འོག་ཏུ་འཆད་དོ།

ཐེ་ཆོམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། བདེན་བཞི་དང་། ལས་འབྲས་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་གཉིས་ཟ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་དགེ་བའི་བྱོགས་ལ་མི་འཇུག་པ་འམ། སྤང་དོར་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་ལ་བར་དུ་གཙོད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐེ་ཆོམ་ནི་ཐར་ལམ་གྱི་བར་ཆད་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ན་ལམ་ལ་འགོ་མི་འདྲོད་པ་དང་། ལམ་ནོར་བ་དང་། ལམ་ལ་ཐེ་

ཚོམ་ཟ་བ་གསུམ་གྱིས་ལམ་ལ་འགོ་བའི་གོགས་བྱེད་པ་བཞིན་དུ། འཛིག་ལྟ་ཀྱན་བཏགས་གྱིས་ཐར་
བ་ལ་སྒྲགས་ན་འགོ་མི་འདོད། རྩལ་ཁྲིམས་བརྟལ་ཞུགས་མཚོག་འཛིན་གྱིས་ལམ་མ་ཡིན་པ་ལ་ལམ་
དུ་འཛིན་པས་ལམ་ནོར། ཐེ་ཚོམ་གྱིས་ལམ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ནས་ཐར་བའི་གོགས་བྱེད་པས། དེ་གསུམ་ལ་
མཐོང་སྤང་ཀྱན་སྒྱུར་གསུམ་ཞེས་འཕགས་ལམ་གྱི་ཐོག་མའི་སྤང་བྱར་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཅུ་ཉེན་དང་
པོ་བཞི་ལ་མཐོང་སྤང་དང་། སྒོམ་སྤང་གཉིས་རེ་ཡོད་ལ། ཐེ་ཚོམ་ནི་མཐོང་སྤང་ཁོ་ན་ཡིན་པས།
མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གྱིས་སྤང་བར་གྲུབ་མཐའ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཀྱང་ཞིབ་ཆ་ཅུང་ཟད་མཐའ་
དཔྱོད་དུ་འཆད་དོ།

ལྟ་བ་ལ་ལྟ་ལས། དང་པོ་འཛིག་ལྟའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སྤང་བོ་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་
པ་ར་དང་ར་ཡིར་འཛིན་ཅིང་། བྱེད་ལས་ལྟ་རན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་
ཅན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དབྱེ་ན་འཛིག་ལྟ་ཀྱན་བཏགས་དང་། ལྟ་སྒྲིམ་གཉིས། དེ་རེ་རེ་ལ་ཕྱ་
རགས་གཉིས་གཉིས་དང་། ཡང་གཟུགས་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་དང་། བདག་གཟུགས་དང་ལྟ་བ་ར་ལྟ་བ་
དང་། གཟུགས་བདག་གི་ཡིན་པར་ལྟ་བ་དང་། གཟུགས་ལ་བདག་གནས་པར་ལྟ་བ་བཞི་དང་། སྤང་
བོ་གཞན་བཞི་ལ་བཞི་བཞིར་བྱེ་བའི་འཛིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རིའི་ཅུ་མོ་མཐོན་པོ་ཉི་ཤུ་སོགས་ཡོད་
དོ། སྤང་བོ་ལ་འཛིག་ཚོགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། འཛིག་ཅིང་ཚོགས་པའི་ཆ་ནས་དེ་ལྟར་
བཏགས་པའི་ཕྱིར། འཛིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སྤང་བོ་ལྟ་ལ་ཏག་པར་
འདུ་ཤེས་པ་དང་། རིལ་པོར་འདུ་ཤེས་པ་སོགས་དགག་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཛིག་ལྟ་མ་རིག་
པར་འདོད་པའི་ལུགས་ལ་ལྟ་བ་དང་སྤངས་པ་གཉིས་མི་འགལ་བར་ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། ཟླ་བདུན་
ཡིད་ཀྱི་ཕུན་སེལ་ལས། བདག་ལྟ་དང་། བདག་སྤངས་ཉོན་ཡིད་འདོད་ན་སོ་སོ་དང་། མི་འདོད་ན་མི་
འགལ་བར་ཁས་ལེན་དགོས་སོ།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། མཐར་ལྟའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ།
འཛིག་ལྟའི་ཡུལ་གྱི་བདག་དེ་ལ་དམིགས་ནས་ཏག་པ་ཐེར་བྱག་པའོ། ཕྱི་མར་ཉིང་མཚམས་སྒྱུར་བ་
མེད་པའི་ཆད་པར་ལྟ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་རིས་པར་འབྱུང་བ་ལ་བར་དུ་
གཙོད་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བ་མཚོག་འཛིན་གྱི་མཚན་ཉིད་
ཡོད་དེ། ལྟ་རན་དང་། དེ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་སྤང་བོ་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་
མཚོག་ཏུ་འཛིན་ཅིང་། བྱེད་ལས་ལྟ་རན་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་

ཅན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་གྱི་ལྟ་བུའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཚུལ་འཆལ་གྱི་དམ་བཅའ་དང་། རལ་པ་དང་། མགོ་འབྲེང་སོགས་བརྟུལ་ཞུགས་ངན་པ་དང་། དེ་དག་གང་ལས་འབྱུང་བའི་སྤང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་དག་གོལ་གྱི་རྒྱུའམ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་ཅིང་། བྱེད་ལས་རལ་བ་འབྲས་བུ་མེད་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལོག་ལྟའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རྒྱུ་འབྲས་དང་། བྱ་བྱེད་དང་། ཆོ་སྒྲ་བྱི་སོགས་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་མེད་པར་འཛིན་ཅིང་བྱེད་ལས་དགེ་བ་ལ་མི་འཇུག་ཅིང་དགེ་ཅ་གཙོད་པ་དང་། མི་དགེ་བ་ལ་འཇུག་ཅིང་སྤྲིག་སེམས་དམ་འཆའ་བ་སོགས་སྤང་དོར་ལོག་པར་སྦྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་ཐམས་ཅད་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཡིན་ཀྱང་། སྦྱར་འདེབས་ནི་ལོག་ཞུགས་ཆབ་ཆེ་བས་ལོག་ལྟ་ཞེས་བཏགས་སོ། །དེ་ལྟ་ཀྱི་ལ་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣམ་ཡིན་ཀྱང་། ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་ཤེས་འཆལ་དུ་སོང་བས་ན། དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ལོག་ལྟ་ལ་དབྱེ་བ་རྒྱུ་དང་། འབྲས་བུ་དང་། བྱེད་པ་དང་། ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ལ་སྦྱར་བ་འདེབས་པ་བཞི་ཡོད་དེ། ལོགས་སྦྱད་དང་། ཉེས་སྦྱད་སོགས་མེད་པར་ལྟ་བ་དང་པོ་དང་། དགེ་སྤྲིག་གི་རྣམ་སྤྲིན་མེད་པར་ལྟ་བ་ལྟ་བུ་ནི་གཉིས་པ་དང་། ཡ་མ་དང་སྦྱིབ་ལྟ་བུ་སོགས་མེད་པར་ལྟ་བ་ལྟ་བུ་གསུམ་པ་དང་། དག་བཙོམ་སོགས་མེད་པར་ལྟ་བ་ལྟ་བུ་ནི་བཞི་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་ལྷན་དང་། གཙོ་པོ་ལ་སོགས་པ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་ཞེན་པ་ནི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་ལོག་ལྟ་ཡིན་པར་གསུངས་ཤིང་།^{༡༡༩} མཛོད་ལས། དབང་ལྷན་སོགས་རྒྱུར་མངོན་ཞེན་པ།^{༡༢༠} །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་བས་སྟེ། དེ་སྟུག་བསྐྱེལ་གྱི་རྒྱུ་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཡིན་ཀྱང་། ཀྱན་འབྱུང་མཐོང་སྤངས་སུ་མི་འཛིན་པ་ནི། དབང་ལྷན་ཏྲག་པ་དང་བདག་ཏུ་ཞེན་པའི་དབང་གིས་མཐོང་རིས་ཀྱི་རྒྱུར་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་སྟུག་བསྐྱེལ་མཐོང་སྤང་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་དུ་དགོས་པར་བཤད་དོ།

ཡང་ལྟ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞི་གསུངས་པ་ལས། མི་ཏྲག་པ་ལ་ཏྲག་པར་ལྟ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ནི་མཐར་ལྟ་དང་། མི་གཙང་བ་ལ་གཙང་བར་འཛིན་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་། སྟུག་བསྐྱེལ་ལ་བདེ་བར་འཛིན་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གཉིས་ནི་ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་དང་། བདག་མེད་ལ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ནི་འཛིན་ལྟ་ལ་འཛིན་ལ། མདོ་ལས་གསུངས་པའི་འདུ་ཤེས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་། སེམས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གཉིས་ནི་ལྟ་བའི་དབང་གིས་འཇུག་པའི་རྒྱུ་གསུངས་སོ། །ལྟ་ངན་དུག་ཅུ་ཅ་གཉིས་དང་། ལུང་

མ་བརྟན་གྱི་ལྟ་བ་བཅུ་བཞི་སོགས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་དོ།

ཉེ་ཉན་ཉི་ཤུ་བཤད་པ།

ལྟ་བ་ཉེ་ཉན་ལ་ཉི་ཤུ་ཡོད་པ་ལས། ཁྲོ་བའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཁྲོ་བའི་གཞི་ཉེ་བར་གནས་པ་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་རྟེན་པ་སོགས་བྱ་བར་འདོད་ཅིང་། བྱེད་ལས་གནོད་པར་གྱོམས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཁྲོ་བ་དང་ཁོང་ཁྲོ་ལ་བྱེད་པར་ཡོད་དེ། ཁོང་ཁྲོ་དང་ཞེ་སྐར་ནི་ཁྲོ་བའི་ཡུལ་ཉེ་བར་མི་གནས་ཀྱང་། སེམས་ལ་ཤར་བ་ཙམ་གྱིས་མི་བཟོད་པར་ཁོང་ནས་འབྱུགས་པའི་མེ་འབར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། ཁྲོ་བ་ནི། ཁྲོ་བའི་གཞི་ཉེ་བར་གནས་པ་ན་རྟེན་པ་སོགས་བྱེད་པར་འདོད་པ། མི་ལ་མར་ཁུ་བྱུག་པ་ན་མེ་ལྟེ་འབར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཚས་གྲུའི་གསུང་རྒྱན་ལྟར་བཤོད་དོ།

འཁོན་འཛིན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཁྲོ་བའི་གཞི་ལ་དམིགས་ནས་ཁོང་ཁྲོའི་རྒྱུན་མི་གཏོང་ཞིང་། གནོད་པ་དང་གནོད་ལན་བྱ་བར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཙན། བྱེད་ལས་མི་བཟོད་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཤ་གཉེར་བས་འཁོན་འཛིན་ཞེས་མཛོད་ལས་^{༡༦༡}གསུངས་སོ།

འཆབ་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་གཞན་གྱི་སྦྱོན་དང་། མི་དགེ་བ་ལ་དམིགས་ནས་གསང་ཞིང་སྤེད་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཙན། བྱེད་ལས་འགྱོད་པ་སྦྱེད་པ་དང་། བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། འཆབ་པ་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཡིན་པར་ཀྱན་བརྩས་ལས་གསུངས་ལ།^{༡༦༢} མཛོད་ལས་འཆབ་པ་རྩོད་དོ་ཞེས་ལུགས་གཉིས་^{༡༦༣}གསུངས་སོ།

འཚོག་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཁྲོ་བའི་གཞི་ལ་དམིགས་ཤིང་རྣམ་པ་ཀྱན་ནས་མནར་སེམས་པའི་རྣམ་པ་ཙན། བྱེད་ལས་ལུས་ངག་གི་ལས་རྩུབ་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་མི་དགེ་བ་འཕེལ་བ་དང་། བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། འཚོག་པ་ཁྲོ་བ་དང་འཁོན་འཛིན་ལས་སྦྱེ་བར་ཀྱན་བརྩས་ལས་གསུངས་ཤིང་།^{༡༦༤} མཛོད་ལས། འཚོག་པ་ལྟ་བ་མཚོག་འཛིན་ལས་^{༡༦༥} ཞེས་དང་། ཡུང་པོ་ལྟའི་རབ་བྱེད་དུ། ཚོག་བརྒྱུང་བས་ཟེར་འདེབས་པ་ལ་

བཤད་ཅིང་།^{༡༤༥} མངོན་ལས། སྤྲིག་པ་ལ་ཞེན་པས་འཛིག་པ།^{༡༤༦} ཞེས་དང་། རིན་ཆེན་འཕྲེང་བ་
ལས། སྤྲིག་པ་ལ་ཞེན་ནས་མི་གཏོང་བ་ལ་བཤད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། འཛིག་པ་སྤྲིག་ལ་ཞེན་པའོ།^{༡༤༧}
ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་སེམས་བྱུང་རེ་རེ་ལ་ཡང་གཞུང་སོ་སོའི་ཚིག་ཟེན་མི་མཐུན་པ་
མང་དུ་ཡོད་དེ། མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།

ཕྲག་དོག་གི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། གཞན་གྱི་སྤྲོན་ཚོགས་ལ་དམིགས་ནས་མི་བཟོད་ཅིང་
སེམས་ཁོང་ནས་འབྱུགས་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཡིད་མི་བདེ་སྟེད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་རྟེན་བཀྲར་ལ་ཆགས་པའི་དབང་གིས་འབྱུང་བར་ཀྱན་བརྟུས་ལས་གསུངས་
ལ།^{༡༤༨} བཤད་པ་གཞན་ཡང་ཡོད་དོ།

སེར་སྣའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཡོ་བྱད་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་དམ་དུ་འཛོན་པའི་རྣམ་
པ་ཅན། བྱེད་ལས་གཏོང་བ་ལ་གོགས་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཀྱན་བརྟུས་ལས། ཡོ་
བྱེད་མ་བསྐྱངས་པའི་རྟེན་བྱེད་པར་གསུངས་ཏེ།^{༡༤༩} འདོད་པ་ཆེ་བ་དང་། ཚོག་མི་གཤེས་པའི་རྟེན་
བྱེད་ཅིང་། འབྱུག་པ་དང་། ཚྱོད་པའི་གཞིར་ཡང་འགྱུར་བས། བྱེད་པ་དང་སེར་སྣ་སྤྲང་བ་ལ་བཙོན་
པར་བྱས་ན་གཟུངས་འཐོབ་པར་སྒོ་མཐའ་ཡས་པ་སྒྲུབ་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་སོ།^{༡༥༠}

སྦྱུའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རྟེན་བཀྲར་ལ་ཆགས་པའི་དབང་གིས་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱེད་པར་ཅི་
རིགས་ལ་དམིགས་ནས་རང་ལ་མེད་ཀྱང་ཡོད་པ་ལྟར་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ལོག་འཛོའི་
རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལོག་འཛོའ་ལྟ་ཡོད་དེ། ཚུལ་འཛོམས་དང་། ཁ་གསལ་དང་།
གཞོག་སྟོང་དང་། ཐོབ་གྱིས་འཇལ་བ་དང་། རྟེན་པས་རྟེན་པ་འཛོལ་བ་ལྟ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་གི་
བྱེད་པར་རིན་ཆེན་འཕྲེང་བ་ལས། ཚུལ་འཛོམས་རྟེན་དང་བཀྲར་སྟེའི་ཕྱིར། དབང་པོ་སྟོན་པར་བྱེད་
པ་སྟེ། ཁ་གསལ་རྟེན་དང་བཀྲར་སྟེའི་ཕྱིར། ཚོག་འཇམ་སྤར་ནི་སྒྲུབ་པའོ། གཞོགས་སྟོང་དེ་ནི་ཐོབ་
བྱའི་ཕྱིར། གཞན་གྱི་རྣམ་ལ་བསྐྱུགས་བྱེད་པའོ། ཐོབ་གྱིས་འཇལ་བ་རྟེན་པའི་ཕྱིར། མངོན་སུམ་
གཞན་ལ་སྟོན་བྱེད་པ། རྟེན་པས་རྟེན་པ་རྣམ་འདོད་པ། སྤར་ཐོབ་ལ་བསྐྱུགས་བྱེད་པའོ།^{༡༥༡}
ཞེས་གསུངས་ཏེ། རྟེན་པ་དོན་དུ་གཉེར་ནས་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་དང་། ཚོས་དང་མཐུན་པའི་བྱི་ཚུལ་
བཙོན་མ་བསྟོན་པའི་ཚུལ་འཛོམས། རྟེན་བཀྲར་གྱི་ཆེད་དུ་གཞན་འབྲིད་ཅིང་། གཞན་ངོ་དང་མཐུན་པའི་
ཚོག་སྒྲུབ་པ་ནི་ཁ་གསལ། ཀྱན་སྟོང་དེའི་སྒོ་ནས་དོན་དུ་གཉེར་བྱའི་རྣམ་ལ་བསྐྱུགས་པ་སོགས་ཟུར་

གྱིས་སྒྲོང་ཐབས་བྱེད་པ་ནི་གཞོག་སྒྲོང་། སྤྱིན་བདག་ཁྱོད་གཏོང་པོད་དང་བསོད་ནམས་ཆེ་ཞེས་
སོགས་དང་། ཁ་ཅིག་ལ་བསྐྱང་ན་ཡང་སེར་སྒྲ་ཆེ་སོགས་མི་འོས་པའི་སྒྲོང་ཆོག་མངོན་སུམ་དུ་བརྗོད་
པ་ནི་ཐོབ་གྱིས་འཇལ་བ། རྒྱལ་པོ་སོགས་ཁ་ཅིག་གིས་བདག་ལ་བྱིན་གྱིང་མ་སྤངས། དད་ལྡན་ཁ་
ཅིག་གིས་བྱིན་པ་སྤངས་ཞེས་སོགས་རྟེན་པའི་བསྐྱགས་པ་དང་། རྟེན་པ་འཛོལ་མཁན་གྱི་བསྐྱགས་པ་
སྒྲུ་བ་ནི་རྟེན་པས་རྟེན་པ་འཛོལ་བ་ཞེས་གསུངས་ལ། རྟེན་པ་རྒྱུད་དུ་ཡར་བསྐྱབས་ནས་རྟེན་པ་ཆེན་པོ་
རྒྱུར་དོན་དུ་གཉེར་བ་ལ་ཟེར་བ་སོགས་བཤད་ཚུལ་མང་ངོ་། ཁ་གསལ་སྒྲུ་བ་སོགས་ནི་དག་གི་ལས་
མི་དགེ་བ་དང་། དེ་དག་གི་ཀླན་སྒྲོང་ནི་ཡིད་གྱི་མི་དགེ་བ་དང་། འོག་འཛོལ་ལོངས་སྒྲོང་པ་ནི་གཙོ་
བོར་ལུས་གྱི་མི་དགེ་བར་བྱེད་དགོས་ཏེ། མཛོད་ལས། ཁ་གསལ་སྒྲུ་དང་རྒྱོས་གར་བཞིན། བསྐྱབ་
བཙོས་རན་བཞིན་བརྒྱབ་སེམས་ནི། འོག་པས་གཞན་གྱི་འོར་ལ་ཆགས།^{༡༧} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
ངོ་། དེས་མཆོན་ནས་ཆོག་གཅིག་སྒྲུ་བ་དང་། ལག་པ་བསྒྲོད་ཙམ་བྱས་པ་ལ་ཡང་ཀླན་སྒྲོང་གི་སེམས་
དང་སེམས་བྱུང་འཇུག་ཚུལ་མི་འདྲ་བས་དགེ་མི་དགེ་འི་ལས་མཐའ་ཡས་པ་གསོག་ཚུལ་གེས་དགོས་
སོ།།

གཡོ་འི་མཆོན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་གི་ཉེས་པ་གཞན་ལ་མི་མངོན་པར་སྒྲུ་བའི་ཐབས་
འཛོལ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཡང་དག་པའི་གདམས་ངག་ལ་བར་དུ་གཙོད་པར་བྱེད་པའི་
སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། འཆབ་པ་དང་འདི་གཉིས་མི་གཅིག་སྟེ། འཆབ་པ་ནི་སྒྲུ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་
ཡིན་ལ། གཡོ་ནི་སྒྲུ་ཐབས་འཛོལ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པའི་བྱིར།

རྒྱགས་པའི་མཆོན་ཉིད་ཡོད་དེ། ལུན་སུམ་ཆོགས་པའི་བྱེད་པར་གང་རུང་ལ་དམིགས་
ནས་ཡིད་དགའ་ཞིང་བདེ་བས་སེམས་ཁེངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་བག་མེད་གྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་
སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། མཛོད་ལས་རང་གི་ཆོས་ལ་ཆགས་པས་སེམས་གཏུགས་པའམ་ཟད་
པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་བཤད་དོ།^{༡༨} རྒྱགས་པ་ནི་ར་རྒྱལ་དང་མི་འདྲ་སྟེ། དགའ་བདེ་ཙམ་གྱིས་ཁེངས་
པ་ཞིག་ཡིན་པའི་བྱིར། བག་མེད་གྱི་རྟེན་བྱེད་ཚུལ་ཡོད་དེ། ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་གྱི་རྟེན་བྱེད་
པས་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་དབང་མེད་དུ་བསྒྲིད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར།

རྣམ་པར་འཛོལ་བའི་མཆོན་ཉིད་ཡོད་དེ། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་སྤྲིང་བཅུ་བ་མེད་
པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་རྣམ་པར་མཐོ་འཛམ་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདིའི་

གཉིན་པོ་ནི་སྤྲིང་རྗེ་ཉིད་མཆོག་ཏུ་བསྐྱགས་ཏེ། དེ་ནི་རྣམ་པར་མི་འཆོ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ངོ་ཆ་མེད་པའི་མཆོན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཉེས་སྒྱུད་ལ་དམིགས་ནས་རང་ཉིད་རྒྱ་མཚན་དུ་
བྱེད་པའམ། ཆོས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ཀྱང་འདྲེས་པ་མེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཉོན་མོངས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྲེལ་མེད་པའི་མཆོན་ཉིད་ཡོད་དེ།
གཞན་དོན་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་འདྲེས་པ་མེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞེས་པ་མ་གཏོགས་ངོ་ཆ་མེད་པ་
དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། བྱེས་ལྟར་ན་ཡོན་ཏན་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་མ་གུས་པ་ནི་ངོ་ཆ་མེད་པ་དང་། ཁ་
ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འདིགས་པར་མི་ལྟ་བུ་ནི་བྲེལ་མེད་དུ་འདྲིལ་ལ།^{༡༧} མདོ་སྤེལ་པ་ནི་བཤད་པ་སྤྲུམ་
དང་མཐུན་ནོ།།

རྒྱགས་པའི་མཆོན་ཉིད་ཡོད་དེ། དམིགས་པ་གང་ལ་རྣམ་པ་རིམ་བུར་བྱང་ཀྱང་ལུས་
སེམས་ལྟེ་ཞིང་ལས་སུ་མི་རུང་བར་ཉོག་ཉོག་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
གྲོགས་བྱེད་ཅིང་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉོན་མོངས་ཀྱི་གྲོགས་
བྱེད་རྒྱལ་ཡོད་དེ། གཉིད་དང་རྒྱགས་པས་ལུས་ལྟེ་ཞིང་སེམས་སྤོངས་པས་ཆོས་ཀྱི་འདུན་པ་ཉམས་པ་
དང་། ཉོན་མོངས་འཕེལ་བ་དང་། ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ལས་ཉམས་ཤིང་། ཁམས་ཉོག་པོར་བྱེད་ཅིང་
ཆོག་མི་གསལ་བར་བྱེད་པ་སོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

རྫོད་པའི་མཆོན་ཉིད་ཡོད་དེ། འདོད་ཡོན་སོགས་སྤྲུག་པའི་མཆོན་མ་ལ་དམིགས་ནས་
སེམས་མ་ཞི་བར་བྱིར་ལ་འཕྲོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་དམིགས་པ་ལ་གནས་པའི་གོགས་བྱེད་པ་
འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཕྲོ་བ་དང་རྫོད་པ་གཉིས་མི་འབྲེ་
སྟེ། འཕྲོ་བ་ལ་དགོ་མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་ཡོད་ལ། རྫོད་པ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་
ཡིན་པས་མི་དགོ་བ་དང་ལུང་མ་བསྟན་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱགས་པ་དང་བྱིང་བ་གཉིས་
ལ་ཡང་མི་འབྲེལ་བའི་བྱེད་པར་ཆེན་ཡང་དོན་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བ་མང་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་མཐའ་དབྱེད་དུ་
འཆད་པར་འགྱུར་རོ།།

མ་དད་པའི་མཆོན་ཉིད་ཡོད་དེ། ལས་དང་འབྲས་བུའི་ཆོས་དང་མཆོག་གསུམ་ཀྱི་ཡོན་
ཏན་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་མི་ཆེས་པའམ་མ་དད་ཅིང་མི་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་
ལེ་ལོའི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་དད་པ་ནི་དད་པའི་མི་མཐུན་སྒྲོགས་ཡིན་པས་

དད་པའི་ཡོན་ཏན་ཤེས་ནས་མ་དད་པའི་གཉེན་པོ་བསྟེན་པ་གལ་ཆེན་།

ལེ་ལོའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཡུལ་དགེ་བའི་ཚོས་གང་ལ་དམིགས་ཀྱང་རྣམ་པ་སེམས་མི་
སྒྲོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་བར་དུ་གཙོད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར།
བག་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སེམས་དགེ་བའི་དམིགས་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཆེ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
ལས་སེམས་མི་བསྐྱུང་ཞིང་དགེ་བ་ལ་མི་འབད་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་མི་དགེ་བ་འཕེལ་ཞིང་།
དགེ་བ་འབྱིབ་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་དུག་གསུམ་ལེ་ལོ་དང་བཅས་པ་ལ་བཏགས་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་
པའི་བྱིར། བརྩམ་འགྲུས་དང་བག་ཡོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་ནས་ལེ་ལོ་སྤངས་ཏེ་བག་ཡོད་བསྟེན་པ་
ནི་དལ་འབྱོར་ལ་སྒྲིང་བོ་ལེན་པའི་ཐབས་གཅིག་ཤུར་ཤེས་དགོས་སོ།

བརྗེད་ངེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཉན་མོངས་ཀྱི་གཞི་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་དགེ་
བ་ལ་སེམས་མི་གསལ་ཞིང་བརྗེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་རྣམ་གཡེང་གི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་
བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། མི་དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་སེམས་རྩོལ་ཞིང་མི་བརྗེད་པའི་བྲན་པ་ནི་བྲན་པ་ཉོན་
མོངས་ཅན་ཡིན་པས། མཛོད་ལས། བྲན་པ་སེམས་ཀྱི་ས་མང་དང་ཀུན་བཏུས་པ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་བྲན་
པ་ཉོན་མོངས་ཅན་བྲན་པ་མ་ཡིན་པར་འདོད་དོ།

ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སྒྲོ་གསུམ་ཀྱི་སྒྲོད་པ་ལ་དམིགས་ནས་མི་
ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་སྤྲིག་ལྟར་གི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་
བྱིར། སྤྲིག་པ་དང་ལྟར་བ་ལ་བྱུང་པར་ཡོད་དེ། ལྟར་བ་ནི་བཅས་ལྟར་གི་རྟེན་ཁོ་ནར་འབྱུང་ལ། སྤྲིག་
པ་དང་རང་བཞིན་གི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་སྒྲེ་བོ་པལ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་འབྱུང་བའི་བྱིར།

རྣམ་གཡེང་གི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སེམས་དམིགས་པ་གང་ལ་དམིགས་ཀྱང་། རྣམ་པ་
འཕྲོ་ཞིང་གཡེང་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཆགས་བྲལ་ལ་བར་དུ་གཙོད་པའི་དུག་གསུམ་ཅི་རིགས་
སུ་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། རྒྱུད་པ་དང་རྣམ་གཡེང་ལ་བྱུང་པར་ཡོད་དེ། རྒྱུད་པ་
ནི་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ལ་འཕྲོ་ཞིང་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། རྣམ་གཡེང་ནི་ཡུལ་
སྤྲོ་ཆོགས་ལ་འཕྲོ་ཞིང་དུག་གསུམ་ཅི་རིགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་ཡིན་པའི་བྱིར། འཕྲོ་བ་དང་རྣམ་གཡེང་
ལ་བྱུང་པར་ཡོད་དེ། འཕྲོ་བ་ལ་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་ཡོད་ལ། རྣམ་གཡེང་ནི་མི་དགེ་བ་
ཁོ་ན་ཡིན་པའི་བྱིར། རྣམ་གཡེང་ལ་སྒྲུས་བརྗོད་ཀྱིས་དབྱེན་དུ་གཡོད་དེ། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་གཡེང་བ། བྱི་

རོལ་ཏུ་གཡང་བ། རང་གི་གཡང་བ། མཚན་མའི་གཡང་བ། གནས་ངན་ལེན་གྱི་གཡང་བ། ཡིད་ལ་
བྱེད་པའི་གཡང་བ་དང་དྲུག་ཡོད་པའི་བྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། དབང་པོའི་གེས་པ་ལྟ་བུ་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར།
གཉིས་པ་ཡོད་དེ། འཕྲོ་བ་ལལ་ཆར་དང་ཤོད་པ་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། གསུམ་པ་ཡོད་དེ། བྱིང་བ་སྤྲ་
རགས་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རོ་སྤང་བའི་སྤེད་པ་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། བཞི་པ་ཡོད་དེ། འཛིག་རྟེན་ཆོས་
བརྒྱད་ཀྱི་འདོད་པའི་བྱོགས་ལ་སྤེད་པ་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། ལྟ་བུ་ཡོད་དེ། ངའོ་སྒྲུལ་པའི་ར་རྒྱལ་དེ་ཡིན་
པའི་བྱིར། དྲུག་པ་ཡོད་དེ་ལམ་མཚོག་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་མཚོག་ཡོད་བཞིན་དུ་དམན་པ་ལ་འཇུག་
པ་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར།

ཉེ་ཉོན་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཕ་ཉོན་དང་ཉེ་ཞིང་སེམས་ཉེ་བར་ཉོན་མོངས་
པར་བྱེད་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་བྱིར། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་པོ་དེ་དག་ཕ་ཉོན་རྣམས་དང་ཉེ་བའམ། དེ་
དག་གི་ཆར་གཏོགས་ཚུལ་ཡོད་དེ། ཁྲོ་བ་དང་། འཁོན་འཛིན་ནི་ཁོང་ཁྲོའི་ཆར་གཏོགས། འཚབ་པ་
ནི་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས། འཚོག་པ་དང་། སྤག་དོག་ནི་ཁོང་ཁྲོའི་ཆར་གཏོགས། སེར་སྒྲ་ནི་འདོད་
ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས། སྒྱ་དང་གཡོ་ནི་འདོད་ཆགས་དང་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས། རྒྱགས་པ་ནི་
འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས། རྣམ་པ་འཆོ་བ་ནི་ཁོང་ཁྲོའི་ཆར་གཏོགས། རོ་ཆ་མེད་པ་དང་། ཁྲེལ་
མེད་པ་གཉིས་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས། ཤོད་པ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས། མ་དད་པ་དང་
ལེ་ལོ་གཉིས་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས། བག་མེད་ནི་དུག་གསུམ་གྱི་ཆར་གཏོགས། ཤེས་བཞིན་མ་
ཡིན་པ་དང་རྣམ་གཡང་གཉིས་ཀྱང་དུག་གསུམ་མ་ཅི་རིགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པར་ཀྱུན་བརྒྱུ་ལས་
གསུངས་ལ། ཡང་བག་མེད་ནི་འདོད་ཆགས་དང་གཏི་མུག་གི་ཆ། རྣམ་གཡང་ནི་ངར་འཛིན་གྱི་ཆ། རོ་
ཆ་མེད་པ་དང་ཁྲེལ་མེད་པ་གཉིས་དུག་གསུམ་གྱི་ཆ། མ་དད་ལེ་ལོ་སྤྲུགས་གསུམ་ནི་གཏི་མུག་གི་ཆ་
ལ་བཏགས་པས། དེ་དང་དེའི་རྩིས་ཡིན་པ་དང་། འདིར་ཆ་དང་རྩིས་དོན་འདྲ་བར་གསུངས་པ་ཡང་
ཡོད་ལ། མཛོད་དང་ཡུང་པོ་ལྟའི་རབ་བྱེད་སོགས་ལས་དེ་དང་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་ཙམ་ཡང་གསུངས་སོ།།

སྒྱིར་ཕ་ཉོན་དྲུག་ལས་གཞན་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཐམས་ཅད་ཉེ་ཉོན་ཡིན་
ཀྱང་། མཛོད་ལས། རོ་ཆ་མེད་དང་ཁྲེལ་མེད་དང་། སྤག་དོག་སེར་སྒྲ་ཤོད་པ་དང་། འཕྲོད་དང་
རྒྱགས་པ་གཉིད་དང་ནི། ཀྱུན་ནས་དགྲིས་པ་རྣམ་པ་བརྒྱད།²⁷⁴ ཅེས་པ་ལྟར་བརྒྱད་དང་། བྱེ་སྤྲུལ་

ཁྲོ་བ་དང་། འཆབ་པ་བསྐྱེད་ཏེ་ཉེ་ཉོན་བཅུར་བཤད་དོ། །དེ་ཡང་ཆོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་གཉིས་ཉེ་
ཉོན་མིན་ཏེ། ཉེ་ཉོན་ལ་འདུ་བྱེད་གྱི་ཕུང་པོ་དགོས་པའི་ཕྱིར། དང་བ་དང་བརྩོན་འགྲུས་སོགས་ཉེ་ཉོན་
མིན་ཏེ། དགེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཆི་སེམས་ཕྱ་མོའི་འཁོར་གྱི་ཀླན་འགོ་ལྷ་ཉེ་ཉོན་མིན་ཏེ། མ་སྒྲིབ་
ལུང་མ་བསྐྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕ་ཉོན་དུག་ཀྱང་འདིའི་ཉེ་ཉོན་མིན་ཏེ། སྐབས་འདིའི་ཉེ་ཉོན་ནི་ཕ་ཉོན་
ལས་གཞན་ཡིན་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིན་པ་དང་། སེམས་བྱུང་ཡིན་པ་དང་། འདུ་བྱེད་གྱི་ཕུང་
པོ་ཡིན་པའི་བྱུང་པར་བཞེ་ལྷན་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར། མཛོད་ལས། ཉོན་མོངས་ལས་གཞན་ཉོན་
མོངས་ཅན། །སེམས་བྱུང་འདུ་བྱེད་ཕུང་ཞེས་པ། །གང་དེའང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་ཏེ།^{༡༧༧} །ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར། གྲི་མ་དུག་ཡོད་དེ། གཞན་འདིད་པའི་སྒྱུ་དང་། སེམས་འཁྱོག་པོར་བྱེད་པའི་གཡོ་
དང་། རང་གི་ཆོས་ལ་ཆགས་ནས་སེམས་ཡོངས་སུ་གཏུགས་པའི་རྒྱགས་པ་དང་། ཉེས་པ་དམ་པོར་
བྱེད་པའི་འཆོག་པ་དང་། མནར་སེམས་མི་གཏོང་བའི་འཁོན་འཛིན་དང་། ལུས་ངག་སོགས་ཀྱིས་མཐོ་
འཆོམས་པའི་རྣམ་འཆོ་དང་དུག་པོ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཕ་ཉོན་ལས་ཉེ་ཉོན་སྒྲི་རྒྱུ་ལ་ནི། རོ་ཆ་མེད་པ་དང་། རྟོད་པ་དང་། སེར་སྒྲ་གསུམ་འདོད་
ཆགས་ལས་འབྱུང་། འཆབ་པ་ནི་མ་རིག་པ་དང་། སྲིད་པ་ལས་འབྱུང་བར་འདོད་པའི་ལུགས་གཉིས་
ཡོད། ལྷགས་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་གཉིད་དང་། ཁྲེལ་མེད་གསུམ་མ་རིག་པ་ལས་འབྱུང་། ཉོན་
མོངས་ཅན་གྱི་འགྱོད་པ་ཐེ་ཆོམ་ལས་འབྱུང་། ཁྲོ་བ་དང་། དཔག་དོག་གཉིས་ཁོང་ཁྲོ་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན་
ཏེ། ཉེ་ཉོན་དེ་རྣམས་ཕ་ཉོན་དེ་དག་དང་ཉེ་ཁོང་དེའི་རྒྱ་མཐུན་པ་དང་། དེ་དག་གི་ཀླན་ནས་བསྐྱངས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ནི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ་ཡིན་ལ། ཕ་ཉོན་དང་། ཉེ་ཉོན་གྱི་འཕྲོས་དོན་འགའ་ཞིག་
འོག་ཏུ་ཡང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །ལེགས་བཤད་གསེར་འཕྲེང་ལས། ཉོན་མོངས་སྲིད་པ་ལྷ་ལུག་ཅིག་
ལ་ཡང་། བདག་རྒྱེན་དབང་པོ་དུག །དམིགས་རྒྱེན་ཡུལ་དུག །རྒྱུའི་རྟེན་ཀླན་གཞི། གཙོ་བོ་རྣམ་
ཤེས་དུག །གྲོགས་སེམས་བྱུང་དང་བཅས་པ་སྟོན་དགོས་ལ།^{༡༧༨} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སེམས་བྱུང་
རེ་རེ་ལ་ཡང་དབྱུད་པའི་སྒོ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པས། རང་རྒྱུད་ལ་བརྟགས་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་
སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རོས་བཟུང་སྟེ། དེ་དང་དེའི་གཉིན་པོ་བསྟན་ཅི་བྱུང་ལ་བརྩོན་པ་ནི། བྱ་བའི་ལས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟིང་པོར་ཤེས་དགོས་ཏེ། དུས་གསུམ་གའི་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་
རི་སྟོད་ཅིག་བཀའ་བསྟུལ་པ་ཐམས་ཅད་ནི་སེམས་འདུལ་བའི་ཐབས་ཁོ་ནར་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

དགེ་བ་བརྩ་གཅིག་བཤད་པ།

དགེ་བ་བརྩ་གཅིག་ལས། དད་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། དད་པའི་ཡུལ་གསུམ་ཅི་རིགས་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་ཆེས་པའམ། དད་པ་དང་འདོད་པ་གང་རུང་གི་རྣམ་པ་ཅན་གྱིད་ལས་འདུན་པའི་རྟེན་གྱིད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གྲུག་བརྩུས་ལས། དད་པ་གང་ཞེ་ན། ཡོད་པ་ཉིད་དང་། ཡོན་ཏན་ཅན་དང་། རྣམ་པ་རྣམས་ལ་མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། དད་པ་དང་། འདོད་པ་སྟེ། འདུན་པའི་རྟེན་གྱིད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ལུང་དེས་ཡོད་པ་ཉིད་ཅེས་པས་ཡིད་ཆེས་གྱི་དད་པའི་དམིགས་ཡུལ་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ལས་དགེ་བ་བྱས་པ་ལས་འབྲས་བྱ་བ་དེ་བ་འབྱུང་བ་སོགས། བདེན་པ་དང་། ཡོད་པ་དང་། མི་བསྐྱུ་བའི་ཚུལ་ལ་ཡིད་ཆེས་རྟེན་པའི་དད་པ་དེ་ཡིད་ཆེས་པ་དང་ཞེས་པའི་དངོས་བསྟན་གྱི་དད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡོན་ཏན་དང་ཞེས་པས་དང་བའི་དད་པའི་དམིགས་ཡུལ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་ནས་རྣམ་པ་རྟེན་གྱི་དད་པ་དེ་ཡིད་ཆེས་པ་བཞེན་དུ་སེམས་ཉོན་མོངས་གྱི་རྟེན་པ་སངས་ནས་ཡོན་ཏན་གོང་མ་རྒྱུད་ལ་སྟེ་རུ་སོང་བའི་དད་པ་དེ་དང་བ་དང་ཞེས་པའི་དངོས་བསྟན་གྱི་དད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་པ་ཞེས་པས་མངོན་འདོད་གྱི་དད་པའི་དམིགས་པ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། སྤྲུལ་གྱི་གཉིས་སྤངས་རྣམས་དང་འགོག་ལམ་གཉིས་ཐོབ་རྣམས་སུ་ཤེས་ནས་ངེས་པར་ཐོབ་པར་བྱའོ་སྟེ་སྟེ་པའི་མངོན་འདོད་གྱི་དད་པ་དེ་འདོད་པ་སྟེ་ཞེས་པའི་དངོས་བསྟན་གྱི་དད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མངོད་ལས། ཉོན་མོངས་དང་ཉེ་ཉོན་ལས་སེམས་དང་བར་གྱིད་པའི་དད་པ་ཞེས་དང་། དགའ་བ་ནི་དད་པ་དང་། རྩ་ཆ་ཤེས་པ་ནི་གྲུས་པ་ལ་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་མོད།^{༡༨} དགའ་བ་དང་དད་པ་ལ་ལྟ་བུ་ཡོད་དེ། རང་གི་བྱ་དང་རྒྱུང་མ་སོགས་ལ་དགའ་བ་ནི། དགའ་བ་ཡིན་ལ་དད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། སྤྲུལ་བདེན་གྱི་ཉེས་དམིགས་ལ་ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་ནི། དད་པ་ཡིན་ལ་དགའ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། དཀོན་མཆོག་གི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བའི་དད་པ་ལྟ་བུ་ནི། དགའ་དད་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་དང་། ཁོང་ཁྲོ་སོགས་ནི་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའོ། །དེ་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་སྤང་དོར་གྱི་ལེགས་ཉེས་ལ་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། མངོན་མཐོང་ལེགས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ལ་དགའ་བ་དང་། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་འབྲས་བྱ་དང་བཅས་པ་ལ་འདོད་པ་གསུམ་པན་རྩྭ་གྲོགས་སུ་སོང་བའི་དད་པའི་ཉམས་ལེན་ལ་གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་གནད་འདུ་བས་ན། དད་པ་ནི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་གྱི་རྟེན་དང་། དད་པའི་དབང་པོས་རྣམ་བྱུང་མཐའ་དག་ལ་དབང་གྱིད་པར་གསུངས་པས་རྩ་བའི་གནད་

འདི་ལ་འབད་པར་བྱའོ།།

ངོ་ཚ་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སྒོ་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་ལ་དམིགས་ནས་རང་རྒྱུ་མཚན་
དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམས་ཤིང་། བྱེད་ལས་ཉེས་སྦྱོད་སྒོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་
དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཚན་གཞི་ནི་ཡོད་དེ། བདག་བཅས་ལྷན་དགེ་སྦྱོང་ཡིན་པས་ཉེས་སྦྱོད་འདི་ལྟ་བུ་
ལ་འཇུག་མི་རུང་སྒྲམ་པ་ལྟ་བུ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཁྲེལ་ཡོད་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སྒོ་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་ལ་དམིགས་ནས་གཞན་རྒྱུ་མཚན་
དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམས་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཉེས་སྦྱོད་སྦྱོང་ཞིང་ལེགས་སྦྱང་ལ་
འཇུག་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཚན་གཞི་ནི་ཡོད་དེ། བདག་ཉེས་སྦྱོད་འདི་འདྲ་
ལ་ཞུགས་ན་ལྟ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྒྲུབ་དང་ལྷན་པ་རྣམས་བྱ་གསུམ་ཁྲེལ་བར་མ་ཟད། འཛིག་རྟེན་པ་རྣམས་
ཀྱིས་ཁྲེལ་བ་དང་། སྦྱང་པའི་གནས་སུ་འགྱུར་བས་མི་རུང་སྒྲམ་པ་ལྟ་བུ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་
ཀྱི་ཕྱོག་ཕྱོགས་ནི་སྤར་བཤད་ཟིན་པས་སྤར་གཉེན་སྦྱར་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། དགེ་བའི་དམིགས་པ་ཅི་རིགས་ལ་དམིགས་ནས་
རྣམ་པ་ལུས་སེམས་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་བཀོལ་དུ་རུང་ཞིང་། བྱེད་ལས་སྒྲིབ་པ་ལྟ་སོགས་ལུས་
སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་སེལ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲིབ་པ་ལྟ་ཡོད་དེ།
འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་། གཞོད་སེམས་དང་། གཉིད་རྒྱགས་གཉིས་དང་། རྟོན་འགྱོད་གཉིས་དང་།
ཐེ་ཚོམ་དང་ལྟ་བུ་པོ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐེ་ཚོམ་དང་རྒྱགས་རྟོན་ལ་ཁམས་གསུམ་གའི་ཡོད་ཀྱང་། འདིར་
འདོད་ཁམས་གཞིར་བཞག་གི་གཉིད་རྒྱགས་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བརྟེན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེ་གཉིས་
ཀྱི་གཉེན་པོ་དང་། སྦྱོང་པའི་རྒྱུའམ་ཟས་དང་། བྱ་བ་གསུམ་གཅིག་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། གཉིས་
ཀའི་གཉེན་པོར་སྤར་བའི་འདུ་ཤེས་ཡིད་ལ་བྱེད་དགོས་པར་གཅིག་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། ལྷ་
བ་དང་། བྱ་རྒྱུང་དང་། ཟས་ཀྱི་ཚོད་མི་ཟིན་པ་སོགས་གཉིས་ཀའི་ཟས་སུ་གཅིག་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་
གྲུབ་སྟེ། གཉིས་ཀས་སེམས་ཞུམ་པར་བྱེད་པ་གཅིག་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་རྟོན་འགྱོད་གཉིས་ཀྱི་
གཉེན་པོ་གཅིག་པར་མཚུངས་ཏེ། གཉིས་ཀའི་གཉེན་པོ་ཞི་གནས་སུ་གཅིག་པའི་ཕྱིར། ཟས་གཅིག་སྟེ།
སྒོན་གྱི་ཅེ་རྟོན་དང་། དགའ་མགུར་སྦྱང་པ་དྲན་པ་དང་། ཉེ་དུ་དང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་རྟོག་སོགས་གཉིས་
ཀའི་ཟས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱ་བ་གཅིག་སྟེ། གཉིས་ཀས་སེམས་འཕྲོ་ཞིང་མ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

གཞན་གསུམ་གྱི་གཉེན་པོ་སོ་སོར་ཡོད་དེ། མི་སྡུག་པ་སེམས་པ་ནི་འདོད་འདུན་གྱི་གཉེན་པོ། བྱམས་པ་ནི་གཞོད་སེམས་ཀྱི་གཉེན་པོ། རྟེན་འབྲེལ་ལ་འཇུག་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ཐེ་ཚོམ་གྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟས་མི་གཅིག་སྟེ། སྡུག་པའི་མཚན་མ་ནི་འདོད་འདུན་གྱི་ཟས། ཁོང་ཁྱོད་ཀྱི་གཞོད་སེམས་ཀྱི་ཟས། དུས་གསུམ་གྱི་ཡུལ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་ཟས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱ་བ་མི་གཅིག་པ་ཤེས་སྒྲུའོ། །འདི་ལྟ་ལ་སྒྲིབ་པ་ལྟ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་སྒྲིབ་དངོས་རྗེས་གསུམ་ལ་ཤས་ཆེར་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར་དང་། རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་དང་པོ་གཉེས་ཀྱིས་ཚུལ་བྲིམས་ཀྱི་སྤང་བོ་དང་། རྟུགས་གཉིད་ཀྱིས་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤང་བོ་དང་། རྟོད་འགྲོད་ཀྱིས་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་སྤང་བོ་ལ་གཞོད་ཅིང་། ཐེ་ཚོམ་གྱིས་དེ་གསུམ་གྱི་ཡུལ་བདེན་བཞིའི་སྤང་དོར་ལ་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར། སེམས་བྱང་ནང་ཚན་གྱི་ཤིན་སྤངས་ནི་སེམས་ཤིན་སྤངས་ལ་བྱེད་དགོས་ཏེ། ལུས་ཤིན་སྤངས་ནི་རེག་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལུས་ཤིན་སྤངས་བཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་མཐུས་ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་སྤངས་ནས། ལུས་དགེ་པའི་བྱ་བ་ལ་བཀོལ་དུ་རུང་ཞིང་། བལ་ལྟར་ཡང་བ་སོགས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་རེག་བྱ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཆགས་མེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སྤང་པའི་ཡུལ་དང་། སྤང་པའི་ཡོ་བྱད་ལ་དམིགས་ནས་ཆགས་པ་མེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཉེས་སྒྲོད་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆགས་མེད་ཀྱི་དགེ་ཙུ་ནི། འདོད་ཆགས་དང་། སེར་སྣང་དང་། རྟུགས་པ་དང་། རྟོད་པ་དང་། རྣམ་གཡེང་སོགས་ཀྱི་གཉེན་པོར་འགོ་བས། མ་ཆགས་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་དད་འདུན་མོས་གསུམ་གྱི་སྒྲོ་ནས་འདོད་ཚུང་ཚོག་ཤེས་བསྐྱེད་པ་ལ་འབད་བར་བྱའོ། །སྤང་པའི་ཡོད་བྱེད་ལ་ཆགས་པ་སྒྲོག་ཐབས་ཡོད་དེ། འདོད་པའི་བདེ་བ་ནི་ངོམས་མི་ཤེས་པ་དང་། ཡིད་བརྟན་མི་རུང་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་སྒྲེད་པའི་གཞི་ཡིན་ཚུལ་སེམས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱེད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཡོད་དེ། མི་སྡུག་པ་སྒྲོམ་པ་དང་། ཟས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་སེམས་པ་སོགས་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མ་ཆགས་པའི་ངོ་བོ་ཡོད་དེ། ཟས་གོས་ངན་ངོན་ཅམ་གྱིས་ཚོག་ཤེས་པ་གཉེས་དང་། གནས་མལ་ངན་ངོན་ཅམ་གྱིས་ཚོག་ཤེས་པ་དང་། སྒྲོང་བ་དང་། སྒྲོམ་ལ་དགའ་བའི་མ་ཆགས་པ་བཞི་འཕགས་པའི་རིགས་སུ་གསུངས་པས་ལས་དང་པོ་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་ཕྱིར།

སྤང་མེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཞེ་སྤང་གི་དམིགས་ཡུལ་གསུམ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་ཀྱུན་ནས་མནར་སེམས་པ་མེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཉེས་སྒྲོད་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་

པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆགས་སྤང་ལས་ཀྱིས་པའི་འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་། གནོད་སེམས་དང་བཅས་བཞིན་དུ་ཐར་པ་ཐོབ་པ་ཡར་ཞོག་ཁམས་གོང་མར་སྐྱེ་མི་བྱུང་བས། དེ་གཉིས་ནི་ཁམས་ཐ་མ་འདོད་ཁམས་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་ཞིང་འདོད་ཁམས་ལས་མི་འདའ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་མཐོང་སྤང་ཀྱན་སྦྱར་གསུམ་དང་། འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་། གནོད་སེམས་དང་ལྔ་པོ་དེ་ལ་ཐ་མའི་ཆ་མཐུན་ལྔ་ཞེས་བཏགས་པའི་ཚུལ་གོ་དགོས་ཤིང་། སྤང་མེད་ཀྱི་དགེ་ལྡན་པོ་ཐོབ་དང་། འཁོན་འཛིན་དང་། འཚོག་པ་དང་། དྲག་དོག་དང་། རྣམ་འཚོ་སོགས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་པས་མི་མཐུན་སྦྱོགས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྦྱོང་བ་ལ་འབད་པར་བྱའོ། །དེ་དག་གི་གཉེན་པོ་བསྐྱེན་ཚུལ་ཡོད་དེ། ལས་བདག་གིར་བྱས་ཏེ་སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་ལེན་དང་། བྱམས་སྤྱིང་རྗེ་ལ་གོམས་པར་བྱས་ཏེ། གཤེ་ཡང་སྤྲོད་མིག་ཤེ། །ཁྱོས་ཀྱང་སྤྲོད་མི་ཁྱོ། བརྟེན་ཀྱང་སྤྲོད་མི་རྟེན་མཚང་བྱས་ཀྱང་སྤྲོད་མི་འབྱུང་བ་སོགས་དགེ་སྦྱོང་གི་ཚོས་བཞེས་པ་བསྐྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར།

རྫོངས་མེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་མི་རྫོངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཉེས་སྦྱོད་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་སྐྱེས་ཐོབ་དང་། སྦྱོར་བྱུང་གཉིས་ཡོད་པ་དགེ་ལྡན་གཞན་གཉིས་ལ་ཡང་འདྲའོ། །སྐྱེས་ཐོབ་ནི་སྦོན་ཀྱི་སྦྱངས་སྦྱོབས་ཀྱི་རྣམ་སྤྱོད་ལས་བྱུང་བ་དང་། སྦྱོར་བྱུང་ལ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཀྱན་བཏུས་ལས། གཏི་མུག་མེད་པ་གང་ཞེ་ན། རྣམ་པར་སྤྱོད་པ་ལས་སམ། ལུང་ལས་སམ། བསམ་པ་ལས་སམ། རྟོགས་པ་ལས་ཤེས་ཤིང་སོ་སོར་བཏགས་པ་སྟེ། ཉེས་པར་སྦྱོད་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་ལས་ཅན་ནོ།^{༡༡} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གཏི་མུག་མེད་པ་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་ནི་འདྲ་ཡང་། ཤེས་རབ་ནི་སྤང་དོར་འབྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་ལ། གཏི་མུག་མེད་པ་ལ་རྣམ་པ་མ་རྫོངས་པ་ཅམ་གྱིས་ཚོག་ །ཤེས་རབ་ནི་ཐེ་ཚོམ་སྒྲོག་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ཡིན་ལ། གཏི་མུག་མེད་པ་ནི་ཉེས་སྦྱོད་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་ཅམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་གཏི་མུག་མེད་པ་དང་། ཤེས་རབ་གཉིས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་ཡོད་མེད་མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་དོ།

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་མཛོན་པར་སྦྱོང་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་དགེ་བ་ཡོངས་སུ་སྦྱབ་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེ་ལ་དབྱེན་ལྟ་ཡོད་དེ། གོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། སྦྱར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། མི་འགོད་པའི་
 བརྩོན་འགྲུས་དང་། མི་ལྷོག་པའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། ཆོག་པར་མི་འཛིན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྟ་
 ཡོད་པའི་བྱིར། ཀུན་བརྟུས་ལས་བརྩོན་འགྲུས་གང་ཞེན། གོ་ཆ་དང་། སྦྱར་བ་དང་། མི་ལྷོག་པ་དང་།
 ཆོག་པར་མི་འཛིན་པ་ལ་སེམས་མངོན་པར་སྦྱོབ་སྟེ།^{༡༡} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། སོ་སོའི་མཚན་
 གཞི་ནི། དགེ་བ་ལ་འཇུག་པའི་སྤྱོད་ལ་ནས་སྦྱོབ་དང་། སྦྱར་བའི་ཆོ་རྟག་སྦྱར་དང་གུས་སྦྱར་གྱི་སྦྱོ་
 བ་དང་། འཇུག་པའི་ཆོ་མི་ཞུམ་པ་དང་མི་ལྷོག་པའི་སྦྱོབ་བ་གཉིས་དང་། ཞུགས་པའི་ཆོ་ཆོག་མི་ཤེས་
 པའི་སྦྱོབ་ལྟའི་འཛིན་ཚུལ་གོ་སྤྲོད་ཞིང་། མདོ་སྤྱོད་རྒྱུན་ལས། དང་པོ་གོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་དེ་ནས་ནི། མ་
 ཆགས་མི་ཞུམ་མཆོག་མི་ཤེས་བརྩོན་འགྲུས།^{༡༢} ཞེས་གསུངས་པ་དང་གནད་གཅིག་གོ། བརྩོན་
 འགྲུས་གྱི་མི་མཐུན་བྱུགས་གྱི་ལེ་ལོ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་གཞི་རྩ་ཆེན་པོ་ཡིན་པས། ལེ་ལོའི་དབང་དུ་
 སོང་ན་དགེ་བའི་ལས་ཀྱིས་འཁོར་ས་ཤིང་། འདི་བྱིའི་དོན་གཉིས་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ།
 མདོ་ལས། ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱི་གཞི་གཅིག་ནི། ལེ་ལོ་ཡིན་ཏེ་གང་ལ་ཡོད། གང་ལ་ལེ་ལོ་གཅིག་
 ཡོད་པ། ཇི་ལ་ཆོས་ཀྱན་མེད་པ་ཡིན།^{༡༣} ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། ལེ་ལོ་ལ་བྱི་བཤོལ་གྱི་ལེ་ལོ་
 དང་། བྱ་བ་རན་ཞེན་གྱི་ལེ་ལོ་དང་སྦྱིད་ལུག་གི་ལེ་ལོ་དང་གསུམ་ཡོད་ལ། དལ་འབྱོར་རྟེན་དཀའ་
 དང་། འཆི་བ་མི་རྟག་པ་དང་། བྱི་མའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་བསམ་ནས་ལོང་ཡོད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཀག་ནས་
 ལོང་མེད་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་པ་དང་། གཉིད་དང་། སྦྱོམ་ལས་དང་། འཁོར་བའི་བདེ་བ་རན་པ་ལ་ཆགས་
 པའི་ཉེས་དམིགས་དང་། དམ་པའི་ཆོས་ལ་བརྟེན་ནས་དགའ་བདེ་མཐའ་ཡས་པ་འབྱུང་བའི་ཚུལ་
 བསམ་ནས་ལེ་ལོ་དང་པོ་གཉིས་འགོག་པ་དང་། ཡོན་ཏན་གང་ཡང་གོམས་ན་སྤྲོ་བར་འགྱུར་བའི་
 ཚུལ་བསམ་ནས་ཞུམ་པའི་ལེ་ལོ་བཀག་སྟེ་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་ནི་ཐར་པ་དོན་གཉེར་བ་རྣམས་ལ་
 ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེད། ཇི་ཡང་སྦྱོད་འཇུག་ལས། དགེ་བའི་ཆོས་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི། རྩ་བ་མོས་པར་བྱུང་
 པས་གསུངས། ཇི་ཡི་རྩ་བ་རྟག་ཏུ་ནི། རྣམ་སྤྱོད་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པས་སོ།^{༡༤} ཞེས་གསུངས་པ་
 ལྟར། འདིའི་མོས་པ་ནི་འདུན་པ་ཡིན་ལ། དད་པས་འདུན་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་དང་། འདུན་པས་བརྩོན་
 འགྲུས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཚུལ་བསམ་ནས་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་པན་ཡོན་དང་། མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་ཉེས་
 དམིགས་གོམས་པར་བྱེད་པ་ནི། བརྩོན་འགྲུས་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་དམ་པར་ཤེས་པར་བྱའོ།

རྣམ་པར་མི་འཆོ་བའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། དམིགས་པ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་

རྣམ་པ་བཟོད་པའམ་བརྩེ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་གཞོད་འཆེ་སྒྲོང་བར་བྱེད་ཅིང་། ཞེས་མེད་
པའི་ཆར་གཏོགས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། གཞན་གཞོད་གཞི་བཙས་ལས་སྒྲོག་པའི་སོ་སོར་
ཐར་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་མི་འཆོ་བའི་ནང་དུ་འདྲུ་བའི་ཚུལ་གཤམ་པར་
བྱས་ནས་དགེ་བའི་སེམས་རེ་རེའི་ནང་དུ་ལམ་གྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཉམས་ལེན་ལ་འབད་བ་
ནི་དོན་གྱི་སྒྲིང་པོར་བབྱང་བར་བྱའོ།

བག་ཡོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། དམིགས་པ་དགེ་བའི་ཆོས་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས།
རྣམ་པ་སེམས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་བསྐྱུང་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་སྦྱིག་གནས་
འཕེལ་བར་བྱེད་པ། དགེ་རྩ་གསུམ་བརྩོན་འགྲུས་དང་བཙས་པ་ལ་བཏགས་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་
པའི་བྱིར། དབྱེ་ན་སྒོན་དང་། བྱི་མའི་མཐའ་དང་། དབུས་ཀྱི་མཐའ་དང་ལྷན་པར་སྒྲོད་པ་གསུམ་དང་།
སྒྲ་ནས་བྱ་བ་དང་། ལྷན་ཅིག་རྗེས་སུ་སྒྲོད་པའི་བག་ཡོད་ལྟ་སྟེ། རིམ་བཞིན་མི་དགེ་བ་འདས་པ་སྒྲོད་
བ་དང་། མ་འོང་བ་སྒོམ་པ་དང་། ད་ལྟ་བ་ལ་མི་འཇུག་པ་དང་། གྲུག་སྒྲོང་བཏག་པ་དང་། རྒྱུན་དུ་དེ་
ལྟར་གནས་པ་ལྟ་ལ་རྗེའི་བྱང་ཆུབ་གཞུང་ལམ་ལས་གསུངས་སོ།^{༡༤} །མཛོད་ལས། བག་ཡོད་ནི་ཡོན་
ཏན་ལ་གཅེས་སྒྲིམ་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་^{༡༥} དགེ་བའི་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ལ་
གཅེས་སྒྲིམ་དང་། མི་དགེ་བའི་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ལས་སེམས་སྐྱུང་བ་ལ་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ནས་
འབད་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ན་སྒྲོན་གིན་ཏུ་ཆེ་བ་ནི། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། ཉོན་མོངས་
ཆ་གཅིག་གི་བྱེད་པ་ཞིག་གཉིན་པོས་བཀག་ཀྱང་། ཉོན་མོངས་གཞན་ཞིག་གིས་ཀྱང་དགེ་བའི་ཆ་
འགའ་ཞིག་འཕྲོག་པའམ། ཡང་ན་སེམས་ལ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ཆེ་བ་ཞིག་སྦྱེད་པས་གཉིས་ཀ་མཉམ་པོར་
སོང་ནས་དགེ་སྒྲོར་ལ་སྦྱེད་འོང་བར་དཀའ་བའི་བྱིར། དེ་ནི་དཔེར་བཞིན་ན། ཆོས་བྱེད་པ་ལ་གཤམ་པ་
གལ་ཆེ་འདུག་སྟམ་ནས་གཤམ་པ་ཅོམ་ལ་སྒྲིང་པོར་བབྱང་ནས་རྩད་བཙད་པ་ན་མི་གཤམ་པའི་ཆོངས་པ་
ཐོས་པས་བསལ་ཡང་ཉོན་མོངས་གཞན་ལ་ཐོན་མ་བྱས་ན་དེའི་རིང་ལ་ཉེས་སྒྲོད་དུ་མས་གོས་ནས་
རྒྱུད་ཆེས་མ་རུང་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཤེས་པ་ལས་ཀྱང་རྒྱུད་འདུལ་བ་གལ་ཆེ་བར་འདུག་སྟམ་ནས་
བསྒྲོམ་པ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ། ཆོངས་པའི་དགལ་ལ་ཐོན་བྱེད་པ་དོར་ནས་ཆོས་མཉན་ཞིང་མ་བསྐྱུང་བས་
རང་གིས་ཁས་བླངས་པའི་སྒོམ་པ་རྣམས་ཀྱི་བཙས་པའི་འཇུག་ལྟོག་ལ་ཆེས་ཆོངས་ནས་རྒྱུན་དུ་རྩྭ་
བས་འཛོམས་པ་ལྟ་བུའོ།^{༡༦} །ཞེས་བཀའ་བསྩལ་བ་ལྟར་རོ།

བག་ཡོད་བསྟན་ཚུལ་ཡོད་དེ། སྡིག་ལྷུང་སྤར་བྱུང་བ་འགྲོད་སེམས་ཀྱིས་ཚོས་བཞེན་དུ་བྱིར་
 འཚོས་པ་ནི་སྡོན་གྱི་མཐའ་དང་ལྡན་པའི་བག་ཡོད་དང་། མ་འོངས་པའི་སྡིག་ལྷུང་དན་གཤེས་གྱི་སྟོབས་
 ཀྱིས་འགོག་ཅིང་འཚོས་པ་ནི་བྱི་མའི་མཐའ་དང་ལྡན་པའི་བག་ཡོད་དང་། སྡིག་ལྷུང་བྱུང་མ་ཐག་པ་
 ཤེས་བཞེན་གྱིས་རིག་པར་བྱས་ཏེ་འཚོས་པ་ནི་དབྱས་གྱི་མཐའ་དང་ལྡན་པའི་བག་ཡོད་དང་། ཉེས་པ་
 མ་བྱུང་བའི་སྤྱོད་ལ་ནས་བྱིན་ཆད་ཉེས་པ་མི་འབྱུང་བར་བྱའོ་སྟུམ་པ་ནི་སྡོན་གྱི་དུས་སུ་བྱ་བའི་བག་
 ཡོད་དང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཅི་ནས་ཀྱང་ལྷུང་བ་མི་འབྱུང་ཅིག་བྱའོ་སྟུམ་པ་ནི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་
 བག་ཡོད་པ་སྟེ་བག་ཡོད་ལྟ་འདྲུལ་གཞུང་ལས་གསུངས་པའི་བྱིར། བག་ཡོད་ནི་ཚོས་གྱི་གཞི་དང་།
 ཐར་པའི་སྒྲོ་ཡིན་པར་གསུངས་ལ། བག་མེད་པ་ནི་གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། གཞུང་གཞན་
 ལས་ཀྱང་། རོ་ཆ་མེད་པ་དང་། ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། བྱིང་མུགས་སོགས་སེམས་བྱུང་དུ་མའི་ཆ་ལ་
 བཏགས་པར་གསུངས་པས། བག་ཡོད་བསྐྱུང་བའི་ཐབས་དམ་པ་ནི་དན་པ་དང་གཤེས་བཞེན་ཡིན་
 པས། སེམས་འདུལ་བའི་ཆེད་དུ་དན་གཤེས་བསྟན་པ་གལ་ཆེ་སྟེ། བཤེས་སྤྱིང་ལས། དབང་ཕྱག་ལུས་
 གཏོགས་དན་པ་བདེ་གཤེགས་ཀྱིས། །བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་དུ་ཉེ་བར་བསྟན། །དེ་ནི་བསྐྱེམ་
 བས་མངོན་པར་བསྐྱུང་བའི་སྟེ། །དན་པ་ཉམས་པས་ཚོས་ཀྱན་འཛིག་པར་འགྱུར།^{༡༥} །ཞེས་དན་པ་
 མ་ཉམས་ན་ལེགས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པར་གསུངས་པའི་བྱིར། འདིའི་ལུས་གཏོགས་
 དན་པ་ཞེས་པ་ལུས་དན་པ་ཉེར་བཞག་ལ་གསུངས་པ་ཡང་ཡོད། དབང་ཕྱག་ལུས་གཏོགས་ཞེས་པ་
 རྒྱལ་པོ་བདེ་སྟོད་ལ་གསུངས་པ་ཡང་ཡོད་དོ།

བཏང་སྟོམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སེམས་དམིགས་པ་གང་ལ་གནས་ཀྱང་འདུ་བྱེད་
 བཏང་སྟོམས་སུ་འཇུག་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་སྐྱབས་མི་འབྱེད་པའི་
 སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར། མཛོད་ལས། བྱིང་ཆོད་ཞི་བའི་སེམས་མཉམ་ཉིད་དུ་བྱེད་པའི་འདུ་བྱེད་
 བཏང་སྟོམས་^{༡༦} ཞེས་གསུངས་པས་སེམས་བྱུང་རེ་རེའི་བྱེད་ལས། དམིགས་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་ལས་ཞིབ་པར་
 ཤེས་པ་ལ་འབད་དགོས་སོ།

དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་པོ་དེ་དག་རང་རང་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་དགེ་བ་སོ་སོ་དང་།
 དམིགས་རྣམས་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བའི་ཚུལ་གཤེས་པར་བྱས་ནས་ཉེས་སྟོད་ལ་མི་འཇུག་པ་དང་། དགེ་བའི་
 བྱ་བ་ཅི་འཕེལ་དུ་གཏོང་བཞི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགོངས་པའི་གནད་དམ་པར་ཤེས་པར་བྱའོ།

གཞན་འགྱུར་བཞི་བཤད་པ།

གཞན་འགྱུར་ལ་བཞི་ལས། གཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། སེམས་ཡུལ་དག་མི་དག་ལུང་མ་བསྟན་གང་ལ་དམིགས་ནས། རྣམ་པ་རིམ་བུར་ན་ཡང་སེམས་ཀྱི་འཇུག་པ་རང་དབང་མེད་པར་ནང་དུ་སྟེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་བྱ་བ་འཆར་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ལ་ཟོན་མ་བྱས་ན་དལ་འབྱོར་ཐོབ་ཀྱང་ཆོ་ཕྱིད་དོན་མེད་དུ་འཛད་པར་འགྱུར་བས། གཉིད་ཀྱང་དག་པའི་ཕྱོགས་ལ་གཞིལ་བར་བྱའོ།

འགྱོད་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་གཞན་གྱི་བྱ་བ་ལ་དམིགས་ནས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་གཅགས་པའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་སེམས་གནས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་ཅིང་། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དག་པ་ལ་འགྱོད་པ་ནི་མི་དག་བ་དང་། མི་དག་བ་ལ་འགྱོད་པ་དག་བར་མདོན་པ་གཉིས་ཀ་མཐུན་ལ། ལུང་མ་བསྟན་ལ་འགྱོད་པ་ནི་ལུང་མ་བསྟན་དུ་གསུངས་པའང་སྣང་མོད། ལུང་མ་བསྟན་ལ་འགྱོད་པ་དག་མི་དག་གཉིས་འཛོག་དགོས་སམ་དབྱང་པར་བྱའོ།

རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་རགས་པའང་རྩིང་བའི་རྣམ་པར་འཇུག་པ། བྱེད་ལས་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་གནས་པ་དང་མི་གནས་པའི་རྟོག་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དཔྱོད་པ་ནི་རྣམ་པ་ཞིབ་དུ་བྱེ་ནས་དཔྱོད་པའི་རྣམ་པ་ཞེས་པ་མ་གཏོགས་གཞན་རྟོག་པ་དང་འདྲའོ། །གཉིས་ཀའི་བྱེད་ལས་ལ་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་གནས་མི་གནས་ཞེས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། དེ་གཉིས་ལ་དག་མི་དག་གཉིས་རེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྟོག་པ་ནི་རྩིང་བ་དང་། དཔྱོད་པ་ནི་ཞིབ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་ལ། བྱེ་སྒྲིལ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཀ་བྱུང་ཆོ་ཉི་འོད་ཀྱིས་ཁབ་བའི་ཆུ་གང་གི་ནང་དུ་མར་བཅུག་པ་བཞིན་དུ་རྟོག་པས་ཉ་ཅང་རྩིང་བར་མི་བྱེད། དཔྱོད་པས་ཉ་ཅང་ཞིབ་བར་མི་བྱེད་ཅིས་འདོད་དོ། །མདོ་སྤེལ་པས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པའི་ཆོག་ཀུན་ནས་སྒྲོང་བ་རྟོག་པ་དང་། ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཆོག་ཀུན་ནས་སྒྲོང་བ་དཔྱོད་པར་བརྗོད་ཅིང་། སེམས་ཙམ་པས་རྟོག་པ་ནི་དོན་འཆོལ་བར་བྱེད་པ་དང་། དཔྱོད་པ་ནི་དོན་ངེས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པར་འདོད་དོ།

གཞན་འགྱུར་བཞི་ལ་དག་མི་དག་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་རེ་ཡོད་པའི་ཆུ་མཐའ་དཔྱོད་

དང་བཅས་པ་འོག་ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།

དགེ་མི་དགེ་སེམས་བྱུང་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་དགེ་མི་དགེ་སེམས་བྱུང་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ནི། སྤྱིར་དགེ་བ་ལ་རྣམ་གྲངས་གྱི་
སྒོ་ནས་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དགེ་བ་དང་། འབྲེལ་བའི་དགེ་བ་དང་། རྗེས་འབྲེལ་གྱི་དགེ་བ་དང་། སྒྲོང་བའི་
དགེ་བ་དང་། དོན་དམ་པའི་དགེ་བ་སོགས་དུ་མ་ཡོད་དེ། དགེ་བ་བརྩུག་ཅིག་ནི་དང་པོ་དང་། དེ་དག་
དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་གཉིས་པ་དང་། དགེ་བའི་བག་ཆགས་ནི་གསུམ་པ་
དང་། དགེ་བའི་ལས་ནི་བཞི་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་ལྷ་པ་ཡིན་པར་ཀུན་བརྟུས་ལས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར།^{༡༤༡} རྣམ་གྲངས་གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། ཐར་པ་ནི་དོན་དམ་པའི་དགེ་བ་དང་། རོ་ཚ་བྲེལ་ཡོད་
གཉིས་བདག་ཉིད་ཀྱི་དགེ་བ་དང་། དེ་གཉིས་དང་མཚུངས་ལྡན་རྣམས་རྗེས་འབྲེལ་གྱི་དགེ་བ་དང་།
དེས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ལུས་དག་གི་ལས་རྣམས་སྒྲོང་བའི་དགེ་བ་ཡིན་པར་མཛོད་ལས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར། ཆགས་མེད་དང་། སྤང་མེད་དང་། གཏི་མུག་མེད་པ་གསུམ་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་གསུམ་ཞེས་
པ་སྟེ། དེ་གསུམ་གྱིས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་ལས་གང་བསག་ཐམས་ཅད་དགེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
འདོད་པའི་སེམས་བསྐྱུས་ཀྱི་ཆགས་སྤང་གཉིས་དང་། གཏི་མུག་པལ་ཆེར་ནི་མི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡིན་
པར་རིན་ཆེན་འབྲེང་བ་ལས་གསུངས་ཤིང་།^{༡༤༢} མཛོད་ལས་ཆོར་བ་བདེ་བ་ལས་འདོད་ཆགས།
སྤྱུག་བསྐྱུས་ལས་ཞེ་སྤང་། བཏང་སྒྲོམས་ལས་གཏི་མུག་རྒྱས་ནས་འཁོར་བར་འཆིང་བས་ན་དེ་
གསུམ་ལ་འཆིང་བ་གསུམ་ཞེས་བཤད་ཅིང་།^{༡༤༣} འདོད་པའི་ཆགས་སྤང་གཉིས་ཀྱིས་མི་དགེ་བ་
བསྐྱེད་པར་མ་ཟད། དགེ་བའང་དཀར་ནག་འདྲེས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།

ལུང་མ་བསྟན་གྱི་རྩ་བ་གསུམ་ཡོད་དེ། ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སྟེན་པ་དང་། མ་རིག་པ་དང་།
རྣམ་པར་སྒྲིན་པའི་ཤེས་རབ་གསུམ་པོ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐེ་ཚོམ་ནི་རྩེ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་དང་། ང་
རྒྱལ་ནི་སེམས་མཐོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པས་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་རྩ་བར་མི་རུང་ཞེས་བྱེ་སྒྲིས་འདོད་
ལ། ཉི་འོག་གི་བྱེ་སྒྲིས་སྟེན་པ་དང་། ལྟ་བ་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། རྒྱུངས་པ་བཞི་ཀ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་རྩ་
བར་འདོད་ཅིང་། ཀུན་བརྟུས་ལས། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་རྩ་བ་བཞི་འོ། །སྟེན་པ་དང་། ལྟ་བ་དང་།
ང་རྒྱལ་དང་། མ་རིག་པ་འོ། །སྟེན་པས་ནི་རོ་བྱུང་བའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པས་སོ། །ལྟ་བས་ནི་ལྟ་བ་

གས་ཆེ་བའི་བསམ་གཏན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པས་སོ། །ར་རྒྱལ་གྱིས་ནི་ར་རྒྱལ་གས་ཆེ་
བའི་བསམ་གཏན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པས་སོ། །མ་རིག་པས་ནི་ཐེ་ཆོམ་གས་ཆེ་བའི་
བསམ་གཏན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པས་སོ།^{༡༤༥} །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདོད་པའི་སས་
བསྐྱས་ཀྱི་འཛིག་ལྟ་དང་། མཐར་ལྟ་དང་། དེ་གཉིས་དང་མཚུངས་ལྟ་གྱི་མ་རིག་པ་གསུམ་ལུང་མ་
བསྟན་ཡིན་ཏེ། དག་མི་དག་ཐམས་ཅད་དང་མི་འགལ་བར་འཇུག་པ་སྤྲིད་པའི་བྱིར། དེ་ལས་གཞན་
པའི་འདོད་པའི་སས་བསྐྱས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་རྣམས་མི་དག་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། མི་དག་པའི་སེམས་
སེམས་བྱུང་ཁོ་ན་དང་མཚུངས་ལྟ་དུ་འཇུག་པའི་བྱིར། ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཐམས་
ཅད་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་ཏེ། བསམ་གཏན་གྱིས་དུལ་བར་བྱས་པའི་བྱིར། མཛོད་ལས། གོང་མ་ཐམས་
ཅད་ལུང་མ་བསྟན། །འདོད་ན་འཛིག་ཆོགས་ལྟ་བ་དང་། །མཐར་འཛིན་ལྟ་ཅིག་མ་རིག་པ།^{༡༤༦} །
ཞེས་དང་། ལྟག་མ་རྣམས་འདིར་མི་དག་པ།^{༡༤༧} །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱི་སྒྲིབ་ནི།
འཛིག་ལྟ་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་དག་པ་མིན་ཏེ། བདག་བདེ་བའི་བྱིར་དུ་སྒྱིན་སོགས་ལ་ཡང་འཇུག་
བདག་ལ་མཚུངས་པ་ཅམ་ལས་སུ་ལ་ཡང་མི་གཞོད་པའི་བྱིར། མཐར་ལྟ་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་དག་པ་
མིན་ཏེ། སྤང་བོ་དང་ཡང་མཐུན། ཐར་བ་དང་ཡང་མཐུན་པའི་བྱིར། སྤང་བོ་དང་མཐུན་ཏེ། སྤང་བོ་ལ་
རྟག་ཆད་དུ་ལྟ་བའི་བྱིར། ཐར་བ་དང་ཡང་མཐུན་ཏེ། སྤང་བོ་ལས་ལོག་པ་ལ་གཏན་དུ་བར་ལྟ་ཞིང་།
ཐར་བ་ནི་སྤང་བོ་ལས་ལོག་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལ་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས།
ཆགས་པའི་སྒྲོ་ནས་ཀྱང་སྒྱིན་གཏོང་ལ་འཇུག་ཅིང་། ར་རྒྱལ་ཡང་བདག་ལ་མཚུངས་པ་ཅམ་ལས་མི་
གཞོད་པས་ལུང་མ་བསྟན་དུ་ཐལ་བ་འཕེན་པར་མཛོད་པ་སོགས་མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་དོ། །

སྒྲིབ་པར་བྱུར་པའི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ལས་མཐོང་སྤང་དང་སྒྲོམ་སྤང་འདོད་ཚུལ་ལ་
གྲུབ་མཐའ་གོང་ལོག་གི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། མཐོང་ལས་བར་ཆད་མེད་ལས་ཀྱི་ངོས་སྐལ་^{༡༤༨} ཀྱི་གཞོམ་
པར་བྱ་བ་དེ་མཐོང་སྤང་དང་སྒྲོམ་ལས་བར་ཆད་མེད་ལས་ཀྱི་ངོས་སྐལ་གྱི་གཞོམ་པར་བྱ་བ་དེ་སྒྲོམ་
སྤང་གི་ངོ་བོར་འདོད་པ་ལ་གྲུབ་མཐའ་གོང་མ་རྣམས་མཐུན་པའི་བྱིར། བྱི་སྒྲིབ་ནི་དེ་དང་ཅུང་ཟད་མི་
འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་དང་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བསྒྲོམ་ལས་ཀྱིས་སྤྲིང་བའི་ཆ་ནས་
བསྒྲོམ་སྤང་དང་། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་བཟོད་པ་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ཀྱི་སྤང་བྱ་ཡིན་པའི་ཆ་
ནས་མཐོང་སྤངས་སུ་འཛིག་པའི་བྱིར། ལུགས་འདིར་འཛིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་ཆགས་བྲལ་བྱས་པ་

ཡང་སྤང་བྱ་དེ་སྤང་བ་ཡིན་ཀྱང་གཏན་སྤང་མ་ཡིན་པ་དང་། སྤང་བྱ་ལ་མཐོང་སྤང་ཁོ་ན་ཡིན་པ་དང་།
མཐོང་སྤང་སྒོམ་སྤང་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ། སྒོམ་སྤང་ཁོ་ན་ཡིན་པ་གསུམ་ཡོད་དེ། མཛོད་ལས། སྤྱི་ཅེ་
ལས་སྒྲེས་བཟོད་པ་ཡིས། །གཞོམ་བྱ་མཐོང་བས་སྤང་བྱ་ཉིད།^{༡༩} །ཅེས་དང་། ལྷག་སྒྲེས་མཐོང་དང་
སྒོམ་གཉིས་གྱིས།^{༢༠} །ཞེས་དང་། བཟོད་བས་གཞོམ་མིན་སྒོམ་ཁོ་ནས།^{༢༡} །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་རོ།

མཛོད་ལུགས་ལ་ལྟ་བ་དང་། ལྟ་མིན་གྱི་ཕ་རྒྱས་ལ་སོ་སོར་བྱེན་མཐོང་སྤང་བྱ་བརྒྱད་དང་
། སྒོམ་སྤང་བཅུ་ཉེ་ཕ་རྒྱས་གོ་བརྒྱད་ཡོད་དེ། འདོད་པའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་མཐོང་སྤང་བཅུ། ཀུན་འབྱུང་
མཐོང་སྤང་དང་འགོག་པ་མཐོང་སྤང་གཉིས་ལ་བདུན་རེ། ལམ་མཐོང་སྤང་བརྒྱད་དེ་འདོད་པ་ན་
བདེན་བཞིའི་མཐོང་སྤང་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས། གཟུགས་ཁམས་དང་གཟུགས་མེད་ཁམས་གཉིས་ན་ཁོང་
ཁྲོ་བཞི་བོར་བས་ཉེར་བརྒྱད་རེ་ཡོད་པའི་བྱིར། འདོད་པའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་མཐོང་སྤང་ལ་བཅུ་ཡོད་དེ།
ལྟ་བ་ལྟ་དང་། ལྟ་མིན་ལྟ་ཡོད་པའི་བྱིར། བར་པ་གཉིས་ལ་བདུན་རེ་ཡོད་དེ། འཇིག་ལྷ། མཐར་ལྷ།
ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ལྷུགས་མཆོག་འཛིན་གྱི་ལྟ་བ་གསུམ་མ་གཏོགས་པའི་ལྷག་མ་བདུན་ཡོད་པའི་
བྱིར། དེ་གཉིས་ལ་ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ལྷུགས་མཆོག་འཛིན་མེད་དེ། སྤང་བོ་ལ་དམིགས་ནས་དག་
གོལ་སོགས་སུ་འཛིན་ན་སྤྲུག་བསྐྱེད་མཐོང་སྤང་དང་། ལམ་དོར་བྱ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་
ལྷུགས་ངན་པས་དག་པར་འཛིན་ན་ལམ་མཐོང་སྤང་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་ཟེར་རོ། །ཐ་མ་ལ་བརྒྱད་
ཡོད་དེ། འཇིག་ལྷ་དང་། མཐར་ལྷ་གཉིས་པོ་མ་གཏོགས་པའི་ལྷག་མ་བརྒྱད་ཡོད་པའི་བྱིར། བྱི་མ་
གསུམ་ལ་འཇིག་ལྷ་མེད་དེ། དེ་ལ་ཉེར་ལེན་གྱི་སྤང་བོ་ལ་དམིགས་པ་གཅིག་དགོས་པའི་བྱིར། མཐར་
ལྷ་ཡང་མེད་དེ། མཐར་ལྷ་ལ་འཇིག་ལྷའི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་སྤང་བོ་ཉུག་ཆད་གང་རུང་དུ་འཛིན་པ་
གཅིག་དགོས་པས་སྤྲུག་བསྐྱེད་མཐོང་སྤང་གིས་ཁྱབ་པའི་བྱིར། ཞེས་ཟེར་རོ།

ལུགས་འདིར་སྒོམ་སྤང་གི་དབྱེ་བ་ཡོད་དེ། ལྟ་མིན་ལྟའི་ནང་ནས་འདོད་པ་ན་གེ་ཚོམ་མ་
གཏོགས་པའི་གཞན་བཞི་ལ་སྒོམ་སྤང་རེ་དང་། ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ན་ཁོང་ཁྲོ་མ་གཏོགས་གསུམ་
གསུམ་སྟེ་བཅུར་དབྱེར་ཡོད་པའི་བྱིར། ཀུན་བརྟུས་པ་དང་། གོང་མའི་ལུགས་ལ་དེ་དང་ཅུང་ཟད་མི་
འདྲ་བ་ཡོད་དེ། འདོད་པའི་བདེན་བཞིའི་མཐོང་སྤང་བཞི་བཅུ་དང་། གཟུགས་གཟུགས་མེད་གཉིས་
ལ་ཁོང་ཁྲོ་མ་གཏོགས་པའི་སུམ་ཅུ་སོ་དྲུག་རེ་སྟེ། ཁམས་གསུམ་གྱི་བདེན་བཞིའི་མཐོང་སྤང་བརྒྱ་ཅུ་

བཅུ་གཉིས་སུ་གསུངས་ལ། སྒོམ་སྤང་ལ་འདོད་པར་འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྱོད། ང་རྒྱལ། མ་རིག་པ་སྟེ་ལྟ་
མིན་བཞི་འཛིག་ལྟ་མཐར་ལྟ་ལྟ་སྟེ་གཉིས་ཏེ་དྲུག་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ལ་ཁོང་ཁྱོད་མ་གཏོགས་པ་
ལྟ་ལྟ་སྟེ་བཅུ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་བཅུ་དྲུག་ཅེས་བཤད་པའི་བྱིར། གྲུག་བརྟམ་ལས། འདོད་པའི་ཁམས་
ན་སྟག་བསྐལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་ནི་བཅུ་ལོ། །སྟག་བསྐལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་རི་ལྟ་
བར་གྲུག་འབྱུང་བ་དང་། འགོག་པ་དང་། ལམ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ།།
གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་སྟག་བསྐལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་དག་ནི་དགུ་ལོ། །སྟག་བསྐལ་མཐོང་
བས་སྤང་བར་བྱ་བ་རྣམས་རི་ལྟ་བར་གྲུག་འབྱུང་བ་དང་། འགོག་པ་དང་། ལམ་མཐོང་བས་སྤང་བར་
བྱ་བ་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་རི་ལྟ་བར་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ན་འང་དེ་
བཞིན་ཏེ། དེ་དག་མདོར་བསྟུན་ཉོན་མོངས་པ་བརྒྱ་རྩ་བཅུ་གཉིས་ནི་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་
ཉོན་མོངས་པའི་རིས་སོ། །འདོད་པའི་ཁམས་ན་བསྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་དྲུག་སྟེ། འཛིག་ཚོགས་ལ་
ལྟ་བ་དང་། མཐར་འཛིན་པར་ལྟ་བ་ལྟ་ནི་གསྟེ་བ་དང་། འདོད་ཆགས་དང་། ཁོང་ཁྱོད་དང་། ང་རྒྱལ་
དང་། མ་རིག་པ་ལོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་ཁོང་ཁྱོད་བར་མ་གཏོགས་པ་ལྟ་ལོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་
རི་ལྟ་བར་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ན་འང་དེ་བཞིན་ཏེ། དེ་དག་མདོར་བསྟུན་ཉོན་མོངས་པ་བསྒོམ་
པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་རིས་སོ། ³⁰⁹ །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། བསྟུ་བ་ལས། མཐོང་
སྤང་གོ་བཞི་དང་། རྣམ་པར་གཏམ་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ་ལས། ཁམས་གསུམ་ཀའི་གྲུག་འབྱུང་དང་།
འགོག་པ་དང་། ལམ་མཐོང་སྤང་ལ་འཛིག་ལྟ་དང་མཐར་ལྟ་གཉིས་མེད་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྤྲོད་ན་
ཡང་ཅུང་ཟད་རགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་གྱི། ཞིབ་པར་བྱས་ན་གྲུག་བརྟམ་ལས་གསུངས་པ་དང་
དོན་མཐུན་པར་གསེར་འབྲེང་ལས་གསུངས་སོ། ³¹⁰

དེ་ཡང་འཛིག་ལྟ་ནི་བདེན་པ་ལ་དངོས་སུ་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ། བདེན་པ་སོ་སོ་ལ་དམིགས་
ནས་བདག་དང་བདག་གི་བར་འཛིན་པའི་བྱིར། མཐར་ལྟ་ནི་བདེན་པ་ལ་དངོས་སུ་ལོག་ཞུགས་ཡིན་
ཏེ། འཛིག་ལྟ་འཕྱུལ་དེ་ཉིད་ལ་རྟག་པ་དང་ཆད་པར་འཛིན་པའི་བྱིར། ལོག་ལྟ་ནི་བདེན་པ་ལ་དངོས་
སུ་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ། བདེན་པའི་རྣམ་པ་དེ་དང་དེ་ལ་དངོས་སུ་སྤྲུལ་བ་འདེབས་པ་འཕམ། བྱིན་ཅི་
ལོག་ཏུ་འཛིན་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། མ་རིག་པ་ནི་བདེན་པ་ལ་དངོས་སུ་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ། བདེན་པའི་
རང་བཞིན་ལ་དངོས་སུ་མོངས་པའི་བྱིར། ཐེ་ཚོམ་ནི་བདེན་པ་ལ་དངོས་སུ་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ། བདེན་

པའི་གནས་ཚུལ་ལ་དངོས་སུ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བའི་ཕྱིར། ལྷ་པོ་དེ་ལ་དངོས་སུ་ལོག་ཞུགས་ཞེས་བརྗོད་
 པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། དེས་ཉོན་མོངས་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཆོད་པར་དངོས་སུ་འཛིན་ཚུལ་ཕྱིན་ཅི་
 ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར། ལྷ་བ་མཆོག་འཛིན་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་གཉིས་
 བེ་བདེན་པ་ལ་བརྒྱད་ནས་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ། བདེན་པ་ལ་དངོས་སུ་ལོག་པར་ཞུགས་པའི་ལྷ་བ་ལ་
 མཆོག་ཏུ་འཛིན་ཅིང་སྒྲོ་འདོགས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ཆགས་ནི་བརྒྱད་ནས་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ། ལྷ་བ་
 དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲོ་ནས་སྒྱུད་པ་བན་པ་ལ་ཕན་ཡོན་དུ་བརྟུལ་བའི་ཕྱིར། ང་རྒྱལ་ནི་བརྒྱད་ནས་ལོག་
 ཞུགས་ཡིན་ཏེ། ལྷ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཁམས་ཤིང་། ལྷ་བ་ལ་སྲིད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་
 པོ་དེ་ལ་བརྒྱད་ནས་ལོག་ཞུགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། བཞི་པོ་དེས་དམིགས་ཚུལ་གཞན་
 གྱིས་ཆོད་པའི་ཉོན་མོངས་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་དམིགས་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཁོང་ཁྲོ་ནི་
 དབང་གིས་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ། རང་དང་རྣམ་པ་མི་མཐུན་པའི་ལྷ་བ་ལ་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པའི་
 རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཡང་འདོད་ཆགས་ནི་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། འཛིན་ལྷ་ཀུན་བཏགས་སོགས་ལྷ་བ་ལ་
 སྲིད་པ་དང་། ཁོང་ཁྲོ་ནི་མི་མཐུན་པའི་ལྷ་བ་དང་། ཡུལ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་ལ་མནར་སེམས་པའི་རྣམ་
 པར་ཞུགས་པས་ན་དེ་གཉིས་ཡུལ་དང་ལྷ་བ་ལ་ལོག་ཞུགས། ང་རྒྱལ་ནི་ལྷ་བ་དང་། གཞན་ལ་
 དམིགས་ནས་སེམས་ཁམས་པས་ན་དེ་གཉིས་ཡུལ་དང་ལྷ་བ་ལ་ལོག་ཞུགས། འཛིན་ལྷ་ནི་གང་ཟག་ལ་
 སྒྲོ་འདོགས་དང་། མཐར་ལྷ་ནི་ཡུང་པོ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་དང་། ལོག་ལྷ་ནི་ཡོད་པའི་ཆོས་ལ་སྐྱར་
 འདེབས་གྱི་རྣམ་པར་ཞུགས་པས་ན་དེ་གསུམ་ནི་གཤམ་བྱ་ལ་ལོག་ཞུགས། མཆོག་འཛིན་གཉིས་ནི་བན་
 པ་ལ་མཆོག་དང་། མ་དག་པ་ལ་དག་པ་དང་གྲོལ་བའི་རྣམ་པར་ཞུགས་པས་ན་ལྷ་བ་ལ་ལོག་ཞུགས།
 བེ་ཆོས་ནི་བདེན་པ་ལ་བེ་ཆོས་ཟ་བས་ན་གཉིན་པོ་ལ་ལོག་ཞུགས། མ་རིག་པ་ནི་ཉོན་མོངས་ཐམས་
 ཅད་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་འཇུག་པས་ན་ཡུལ་དང་ལྷ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ལོག་ཞུགས་ཞེས་སོ་སོར་བྱེ་
 བས་གསུངས་པ་དང་། ཡང་ཀུན་འབྱུང་ནི་རྒྱ་དང་། སྤྱུག་བདེན་ནི་འབྲས་བུའི་ཆར་བསྐྱས་ནས། སྤྱུག་
 ཀུན་དེ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་རྣམ་པར་སྒྲིམ་པས་ན་ཉོན་
 མོངས་ཐམས་ཅད་སྤྱུག་ཀུན་གཉིས་ལ་ལོག་ཞུགས། ཡང་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་འཁོར་བར་འཁོར་
 བྱེད་གྱི་གྲོགས་དང་འཁོར་བ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བས་ན་འཁོར་བ་རྒྱུན་ཆད་པ་དང་འཁོར་བ་རྒྱུན་

གཙོད་པའི་ལམ་ལ་མི་མཐུན་པའི་རྣམ་པར་ཞུགས་པས་ན་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་འགོག་ལམ་ལ་
ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ། ཀུན་བརྟུས་ལས། ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། འདོད་ཆགས་ནི་ཡུལ་དང་
ལྟ་བ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའོ། །འདོད་ཆགས་ཇི་ལྟ་བར་ཁོང་ཁྲོ་བ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །ར་རྒྱལ་ནི་སེམས་
ཅན་རྣམས་དང་ལྟ་བ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའོ། །འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་དང་། མཐར་འཛིན་པར་ལྟ་བ་
དང་། ལོག་པར་ལྟ་བ་ནི་གེས་བྱ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའོ། །ལྟ་བ་མཚོག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་། རྩལ་བྲིམས་
དང་། བརྩལ་ཞུགས་མཚོག་ཏུ་འཛིན་པ་ནི་ལྟ་བ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའོ། །ཐེ་ཚོམ་ནི་གཉེན་པོ་ལ་ལོག་
པར་རྟོག་པའོ། །མ་རིག་པ་ནི་ཐམས་ཅད་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་བརྩུ་བོ་ཐམས་ཅད་ནི་
སྤྲུག་བསྐྱལ་དང་ཀུན་འབྱུང་བ་ལ་དེའི་རྒྱུད་གཞིའི་གནས་ཀྱིས་ཀྱང་ལོག་པར་རྟོག་པའོ། །ཉོན་མོངས་
པ་བརྩུ་བོ་ཐམས་ཅད་ནི་འགོག་པ་དང་ལམ་ལ་ཡང་སྒྲག་པ་སྦྱིད་པས་ལོག་པར་ཞུགས་པའོ།³⁰⁻³¹།
ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ལོག་ཞུགས་རྣམས་མཐོང་སྤང་ཁོ་ནར་འཛོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། མཐོང་སྤང་ནི་བྱུ་བ་
མཐའ་ངན་པས་ཡིད་བསྤྲད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྦྱི་བ་དང་འཕེལ་བར་བྱེད་ལ། བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་
མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་ཅིག་ཆར་དུ་སྤོང་བྱས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲོམ་སྤང་ལ་ལོག་ཞུགས་
མ་བཤད་ཅིང་། སྒྲོར་དགུ་འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སྒྲོམ་སྤང་ནི་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་རྗེས་སུ་
ཞུགས་པའི་ལྟ་བ་སྦྱོར་དང་། གཉེན་པོ་གོམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རིམ་གྱིས་སྤོང་དགོས་པས་ལོག་ཞུགས་
སུ་མ་བཤད་པར་རྒྱུད་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་མཛད་པའི་ཕྱིར།

ཟག་པ་རྒྱས་རྩལ་ཡང་ཐལ་རང་སོགས་ཀྱི་ལུགས་དུ་མ་ཡོད་པ་ལས། ཀུན་བརྟུས་ཀྱི་སྒྲུབས་
འདིར་མཛོད་ལུགས་དང་མི་འདྲ་སྟེ། འདིར་ཟག་པའི་སྒྲོ་བྱུག་དང་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཟག་
བཅས་ཟག་མེད་དུ་འཛོག་པའི་ཕྱིར། ཟག་པའི་སྒྲོ་བྱུག་ཡོད་དེ། ཟག་པའི་བདག་ཉིད་དང་། ཟག་པ་
དང་འབྲེལ་བ་དང་། ཟག་པས་བཅིང་བ་དང་། ཟག་པའི་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་། ཟག་པའི་རྗེས་སུ་
མཐུན་པ་དང་། ཟག་པའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་བྱུག་པོ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཀུན་བརྟུས་ལས། ཅིའི་ཕྱིར་ཟག་
པ་དང་བཅས་པར་བརྟག་ཅིན། ཟག་པ་དེའི་བདག་ཉིད་དང་། ཟག་པ་དང་འབྲེལ་བ་དང་། ཟག་པས་
བཅིངས་པ་དང་། ཟག་པའི་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་། ཟག་པའི་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་དང་། ཟག་པའི་རྒྱ་
ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཟག་པ་དང་བཅས་པར་བརྟའོ་³⁰ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། མཚན་གཞི་རིམ་

བཞེན་སྒྲོས་ན། ཅུ་ཉོན་དང་ཉེ་ཉོན་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཟག་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོ་ཟག་པ་བ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། དེ་དག་གི་གྲོགས་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཟག་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན་ཏེ། མཚུངས་ལྡན་གྱི་སྒྲོན་ནས་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། དེ་དག་གི་བདག་རྒྱུན་གྱི་དབང་པོ་སྒྲོགས་ཆོས་ཅན། དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན་ཏེ། བདག་རྒྱུན་སྒྲོགས་ཀྱིས་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་ཆོས་ཅན། ཟག་པས་བཅེངས་པ་ཡིན་ཏེ། སྤེད་ལེན་སྒྲོགས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་བྱུང་འགྱུར་དུ་བཅིང་བའི་ཕྱིར། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཆོས་ཅན། ཟག་པའི་རྗེས་སྤྲུལ་འབྲེལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཁམས་གསུམ་གྱི་ཟག་པའི་ས་བོན་གྱི་དབང་གིས་ཁམས་གསུམ་དུ་འཁོར་བའི་ཕྱིར། ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་གྱི་དམིགས་པ་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཟག་པ་དང་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པའི་ཟག་པ་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཕེལ་བ་དང་རྗེས་སྤྲུལ་མཐུན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་སྒྲིན་གྱི་ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། ཟག་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། རང་རྒྱུ་ཉོན་མོངས་གྱི་དབང་གིས་བསྐྱེད་བའི་ཕྱིར། ཟག་མེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡོད་དེ། ཟག་པའི་སྒྲོ་དྲུག་དང་མ་འབྲེལ་བའི་སྒྲོན་ནས་འཛིག་པའི་ཕྱིར། དཔྱེ་བ་ཡོད་དེ། ཟག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྟ་དང་འདྲུམ་བྱས་སྒྲོགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ཆོས་ཅན། ཟག་མེད་ཡིན་ཏེ། སྤར་བཤད་པ་ལྟར་ཟག་པའི་བདག་ཉིད་མ་ཡིན་པ་སྒྲོགས་ཟག་པའི་སྒྲོ་དྲུག་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། གྲུན་བརྟམ་ལས། རི་ལྟར་ན་ཟག་པ་མེད་པ་ཡིན། ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞིག་ ཁྱིའི་ཕྱིར་ཟག་པ་མེད་པར་བརྟག་ཅེ་ན། ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ལས་བསྐྱོད་པ་ནི་ཟག་པ་མེད་པར་བལྟའོ།³⁰⁴ །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

མདོན་ལུགས་ལ་ཟག་བཅས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡོད་དེ། དམིགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གང་རུང་གི་སྒྲོན་ནས་ཟག་པ་རྒྱས་རུང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དམིགས་པའི་སྒྲོན་ནས་ཟག་པ་རྒྱས་རུང་ཡོད་དེ། སྐལ་བ་མཉམ་མི་མཉམ་དང་། རང་ལ་དམིགས་པ་དང་། རང་གི་དམིགས་པའི་སྒྲོན་ནས་རྒྱས་རུང་སྒྲོགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྐྱུ་བ་བསྐྱེད་མཐོང་སྤང་གི་ལྟ་བུ་ལྟ་གྲུ་འབྱུང་གི་ལོག་ལྟ་དང་ལྟ་བུ་མཆོག་འཛིན་གཉིས། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཐེ་ཆོམ་གཉིས། དེ་གཉིས་ཀའི་ཀྱན་འགོ་དེ་དག་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་མ་རིག་པ་དང་མ་འབྲེལ་བའི་མ་རིག་པ་གཉིས་ཏེ་བསྐྱོད་པས་མ་རིག་པ་གཉིས། བརྩ་གཅིག་ལ་ཁམས་གསུམ་གྱི་དཔྱེ་བས་བྱེ་བས་སོ་གསུམ་ནི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་ཀྱན་འགོ་ཡིན་ཏེ། ས་རང་རང་གི་སྤང་བྱ་རིས་ལྟ་ལ་ཡང་དམིགས་པའི་སྒྲོན་ནས་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། བརྩ་གཅིག་པོ་དེའི་ནང་ནས་ལྟ་བུ་འཛིན་མཐར་གཉིས་དོར་བའི་ལྟ་མ་དགུ་ནི་སྐལ་བ་མི་མཉམ་པའི་ཀྱན་འགོ་ཡིན་ཏེ། རང་ས་ཅམ་དུ་མ་ཟད།

ཁམས་དང་ས་གོང་མའི་སྤང་བྱ་རིས་ལྡར་ཡང་དམིགས་པའི་ཕྱིར། སྐལ་བ་མཉམ་མི་མཉམ་གྱི་དོན་
ནི་མཛོད་ལས། སྐལ་མཉམ་རྒྱ་ནི་འདྲ་བའོ།^{༣༠༦} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྐལ་བ་མཉམ་ཞེས་པ་འདྲ་
བའི་དོན་ཡིན་ཏེ། ཁམས་གཅིག་པའི་སྤང་བྱ་རིས་ལྡར་དམིགས་པས་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་ཀྱན་འགྲོ་
དང་། ཁམས་མི་གཅིག་པའམ་མི་འདྲ་བའི་སྤང་བྱ་རིས་ལྡར་དམིགས་པས་ཁམས་སྐལ་བ་མི་མཉམ་
པའི་ཀྱན་འགྲོ་བཞག་པའི་ཕྱིར། ཁམས་སྐལ་མཉམ་ཡིན་པས་སྐལ་མཉམ་མིན་པའང་ཡོད། དམིགས་
པ་དང་རྒྱུའི་ཀྱན་འགྲོ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པས་སོ་སོར་འདོག་ཚུལ་གྱིས་དགོས་སོ།།

ཀྱན་འགྲོ་རྣམས་བདེན་པ་ལ་དངོས་སུ་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ། བདེན་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་
མཚན་ཉིད་དང་འགལ་བར་ཞུགས་པའི་ཕྱིར། ལྷག་མ་རྣམས་ལོག་ཞུགས་ལ་ལོག་ཞུགས་ཡིན་ཏེ།
དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ཀྱང་མཚན་ཉིད་དང་འགལ་བར་མ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར། ཀྱན་འགྲོ་བཅུ་གཅིག་པོ་
ཐམས་ཅད་ནི། བདེན་བཞིའི་མཐོང་སྤང་དང་། སྒྲོམ་སྤང་ཉོན་མོངས་ཏེ་སྤང་བྱ་རིས་ལྡར་པོ་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་ཀྱན་འགྲོའི་རྒྱར་འགྱུར་ཏེ། སྐལ་བ་མཉམ་པའི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པ་དང་། དེ་དག་
སྤྱེད་པའི་རྒྱར་ཀྱན་ལ་ཁུབ་ཅིང་འགྲོ་བའི་ཕྱིར། རང་དང་ས་གཅིག་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་སྤྱེད་
ཅིང་། རང་འབྲས་ཉོན་མོངས་ཅན་དེའི་སྤྱོད་ལོགས་སུ་གྲུབ་པའི་རིགས་གནས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཅན་ཀྱན་
འགྲོའི་རྒྱའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་དག་ཀྱན་འགྲོའི་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་ཡང་སྐབས་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་
གཤེས་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། གནས་གཉིས་པའི་མཛོད་འགྲེལ་ལས། དེ་དག་ཀྱང་ལོག་ནས་སྤྱུ་བཞུས་བསྟན་
པའི་མཛོད་ཀྱི་གནས་ཉིད་ནས་བཤད་པར་བྱའོ།^{༣༠༧} །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་། ལྷག་བསྐལ་རྒྱ་
མཐོང་སྤང་བྱ་བ།^{༣༠༨} །ཞེས་པ་འདིར་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཞེས་གང་སྤེལ་དུ་གསལ་བའི་ཕྱིར། དེར་
མ་ཟད་གང་སྤེལ་ལས། ཉོན་མོངས་པའི་རིས་ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་ཞིང་དམིགས་པ་ལས་སམ། ཉོན་
མོངས་པའི་རིས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱའི་དངོས་པོར་འགྱུར་བས་ན་ཀྱན་ཏུ་འགྲོ་བ་དག་ཡིན་ནོ།^{༣༠༩} །ཞེས་
གསུངས་པས་ཀྱང་གཤེས་པའི་ཕྱིར། ཁམས་གསུམ་གྱི་འགོག་ལམ་མཐོང་སྤང་གི་ལོག་ལྷ་གཉིས། ཐེ་
ཚོམ་གཉིས། དེ་དང་མཚུངས་ལྷན་གྱི་མ་རིག་པ་དང་མ་འདྲེས་པའི་མ་རིག་པ་སྟེ་དུག་པོ་ཟག་མེད་
ཡུལ་ཅན་དང་། དེ་ལས་འདོད་པའི་འགོག་པ་ལ་དམིགས་པའི་ལོག་ལྷས་ཁམས་གསུམ་ས་དགའའི་
འགོག་པ་ལ་མི་དམིགས་པར་རང་ས་ཁོ་ནའི་འགོག་པ་ལ་དམིགས་པ་བཞིན་དུ་འགོག་པ་མཐོང་སྤང་
གི་ཟག་མེད་ཡུལ་ཅན་གཞན་གཉིས་ལ་འདྲ་བ་དང་། འདོད་པའི་ལམ་མཐོང་སྤང་གི་ཟག་མེད་ཡུལ་

ཅན་གསུམ་གྱིས་ཟག་མེད་ས་དྲུག་གི་ལམ་ཚོས་ཤེས་མ་གཏོགས་པའི་རྗེས་ཤེས་ལ་མི་དམིགས་ཀྱང་།
བསམ་གཏན་དང་པོ་ནས་སྤྱི་ཅིའི་བར་གྱི་ལམ་མཐོང་སྤང་གིས་ས་དགུའི་རྗེས་ཤེས་ཅི་རིགས་ལ་
དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། རྗེས་ཤེས་འདོད་པའི་གཉེན་པོ་མིན་པས་འདོད་པའི་ལམ་མཐོང་སྤང་གི་ཡུལ་
མིན་ལ། ཚོས་ཤེས་གོང་མའི་གཉེན་པོ་མིན་པས་གོང་མའི་ལམ་མཐོང་སྤང་གི་ཡུལ་དུ་མི་འགྱུར་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་བཤད་དོ། །འོན་ཀྱང་གྲུབ་མཐའི་དབང་གིས་འགལ་མེད་འཛོག་ཤེས་པ་དཀའ་བར་
མཁས་པས་གསུངས་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །

འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྲོ་ང་རྒྱལ་གསུམ་གྱིས་ཀྱང་འགོག་ལམ་ལ་མི་དམིགས་པར་མ་ཟད།
ཡུལ་ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དམིགས་རྒྱས་པ་མིན་ཏེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་པའི་ཉོན་མོངས་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཡིན་ཏེ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་སྤང་བྱ་དགོས། ཞེས་པའི་ཡུལ་ལ་གཞོད་པའི་
མཚན་མ་ལྟ་བུ་དགོས། ང་རྒྱལ་གྱི་ཡུལ་ལ་མ་ཞི་བའི་མཚན་མ་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཟག་མེད་ཡུལ་ཅན་
མ་ཡིན་པའི་སྤ་རྒྱས་ཀྱི་འགོ་དང་། ཀྱན་འགོ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ནི་རང་གི་དམིགས་པའི་སློ་ནས་རང་
རིས་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཀྱང་། འགོག་ལམ་ལ་དམིགས་པ་རྣམས་ནི་རང་གི་
དམིགས་པའི་སློ་ནས་རྒྱས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཟག་མེད་ནི་སྤེད་པ་དང་བདག་ལྟས་བདག་གིར་མ་བྱས་
པའི་ཕྱིར། ས་གོང་མ་ལ་དམིགས་པ་རྣམས་ཀྱང་རང་གི་དམིགས་པའི་སློ་ནས་རྒྱས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ།
གོང་ས་ཡང་འོག་སའི་སྤེད་པས་བདག་གིར་མ་བྱས་ཤིང་འོག་སའི་གཉེན་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྤ་རྒྱས་
ཐམས་ཅད་རང་ལ་དམིགས་པའི་སློ་ནས་ཟག་པ་རྒྱས་རུང་ཡིན་ཏེ། སྤེད་པས་བདག་གིར་བྱས་པའི་
ཕྱིར། དེས་ན་སྤེད་པས་བདག་གིར་མ་བྱས་པ་ལ་ཟག་པ་མི་རྒྱས་གསུངས་པ་འདི་གནད་དུ་བཟུང་ནས་
སྤེད་པ་འགོག་ཅི་བྱུང་ལ་འབད་བར་བྱའོ། །སྤ་རྒྱས་ཀྱི་སློར་སོགས་མཛོད་ཀྱི་བཤད་ཚུལ་གོང་འོག་
འདི་དག་བསྐྱས་ཚད་ཀྱི་ཅོད་པ་ཁོ་ན་ལྟར་ལེན་པའི་གསར་བུ་བདག་ལ་མཁོ་རྒྱུ་བ་ལྟར་སྤང་ཡང་།
བདག་དང་བདག་འདྲའི་དཔུ་ཚོད་དག་གིས་ཉོན་མོངས་པའི་འཇུག་ཚུལ་དང་། བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་
ཞིབ་པར་ཤེས་ནས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྤོང་བར་གྱུར་ཅིག་གྲུ་སྒྲམ་ནས་བྲིས་པ་ལགས་སོ། །

མཚུངས་ལྟར་གྱི་སློ་ནས་ཟག་པ་རྒྱས་ཚུལ་གོ་སྤྱིར། ཟག་པ་རྒྱས་ཚུལ་གྱི་དཔེ་ཡོད་དེ།
དམིགས་པའི་སློ་ནས་རྒྱས་ཚུལ་ལ། རང་ལ་དམིགས་པའི་སློ་ནས་རྒྱས་པ་དང་། རང་གི་དམིགས་པའི་
སློ་ནས་རྒྱས་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པའི་དཔེ་ནི། སྤྱགས་ཚོལ་བའི་དགྲ་དང་། མི་གདུག་པ་ཅན་ལྟན་ཅིག་

དུ་གནས་པ་ལྟ་བུ་དང་། མཚུངས་ལྡན་གྱི་སྒྲོ་ནས་རྒྱས་པའི་དཔེ་ནི། དུག་དང་འདྲེས་པའི་ཆང་གིས་དུག་
འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཟག་མེད་ལ་མི་རྒྱས་པའི་དཔེ་ནི། དུག་ལ་སྒྲན་བཏབ་པས་དུག་གི་
ནུས་པ་འཛོམས་པ་ལྟ་བུར་གསུངས་པའི་བྱིར། ཀྱན་བཏུས་ལས། དམིགས་པ་གང་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་
པ་ཐམས་ཅད་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དམིགས་པར་བལྟའོ། །ཉོན་མོངས་པའི་གཞི་ཡང་
དམིགས་པའོ། །མ་རིག་པ་དང་། ལྟ་བ་དང་། ཐེ་ཚོམ་མ་གཏོགས་པར་འདོད་པ་ན་སྒྲིད་པའི་ཉོན་
མོངས་པ་ནི་ས་གོང་མ་ལ་མི་དམིགས་སོ། །ས་གོང་མ་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ནི་ས་འོག་མ་ལ་དམིགས་པ་
མ་ཡིན་ནོ། །འགོག་པ་དང་། ལམ་ལ་དམིགས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེ་དག་ལ་
དམིགས་པ་མ་ཡིན་པར་བལྟ་སྟེ། དེའི་དམིགས་པ་ནི་དེས་ཡོངས་སུ་རྟོག་པའོ། །གཞི་མེད་པ་ལ་
དམིགས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ནི་ལྟ་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའོ། །དེ་ལས་གཞན་པ་ནི་གཞི་དང་
བཅས་པ་ལ་དམིགས་པའོ།³¹⁰ །ཞེས་དང་། ཀྱན་བཏུས་འགྲེལ་བ་རྒྱལ་སྤྱུང་མ་ལས། ཀྱན་དུ་འགོ་
བའི་རྒྱ་ནི་འདྲ་བ་རྒྱས་པ་འབའ་ཞིག་དུ་མ་ཟད་ཀྱི། འདོད་ཆགས་སོགས་གང་ཡང་རུང་བ་གོམས་པར་
བྱས་པས་ཞེ་སྤང་ལ་སོགས་པའི་རྒྱན་རྒྱས་པར་བརྟན་པའི་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ།³¹¹ །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར། འདི་དག་ལ་མངོན་པ་གོང་འོག་གི་བཤད་པའི་བབ་མཐུན་པ་མང་མོད་ཀྱང་། ཐལ་རང་གི་
ལུགས་ལ་མི་འདྲ་བའི་བྱེད་པར་ཡོད་པ་རྣམས་ཤེས་དགོས་སོ། །

མངོད་ལས་ཕྱ་རྒྱས་དང་། འཆིང་བ་དང་། ཀྱན་སྒྲུབ་དང་། ཟག་པ་དང་། རྒྱ་བོ་དང་། སྒྲིབ་
བ་སོགས་རྣམ་གྲངས་སུ་གསུངས་ལ། རྒྱ་བཤད་སོ་སོར་ཡོད་དེ། རྟོགས་དཀའ་བས་ཕྱ་ཞིང་།
དམིགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་ཅི་རིགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་རྒྱས་པར་འགྱུར་བས་ན་ཕྱ་རྒྱས་དང་འཁོར་བར་
འཛོག་པས་ན་ཟག་པ་འམ་སྒྲེ་མཆེད་དུག་གི་སྒྲོ་ནས་ཟག་པ་འམ་འཛོག་པས་ན་ཟག་པ་དང་། སྒྲེ་གན་
ས་གཞན་དང་གཞན་དུ་འཁྱེར་བའམ་རྣམ་ཤེས་ཡུལ་དུ་འཁྱེར་བས་ན་རྒྱ་བོ་དང་། སྒྲེ་གནས་དང་འགོ་
བ་སོ་སོར་སྒྲིབ་བའམ་རྣམ་ཤེས་ཡུལ་ལ་སྒྲིབ་བས་སམ་ཀྱན་དུ་སྒྲིབ་བས་ན་སྒྲིབ་བ་དང་ཀྱན་སྒྲིབ་
ཞེས་བཤད་པའི་བྱིར།

དེ་དག་གི་དབྱེ་བ་སོ་སོར་ཡོད་དེ། ཟག་པ་ལ་འདོད་པའི་ཟག་པ་དང་། སྒྲིད་པའི་ཟག་པ་
དང་། མ་རིག་པའི་ཟག་པ་གསུམ་དང་། རྒྱ་བོ་ལ་འདོད་པའི་རྒྱ་བོ། སྒྲིད་པའི་རྒྱ་བོ། མ་རིག་པའི་རྒྱ་
བོ་གསུམ་གྱི་སྤྱིང་དུ་ལྟ་བའི་རྒྱ་བོ་བསྐྱན་པས་བཞི་དང་། སྒྲིབ་བ་ལ་ཡང་འདོད་པའི་སྒྲིབ་བ་སོགས་

གསུམ་གྱི་སྟེང་དུ་ལྟ་བུའི་སྒྱུར་བ་བསྒྲུབ་པས་བཞི་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་ཡོད་དེ། འདོད་པའི་མཐོང་སྒྲུབ་མ་རིག་པ་བཞི། སྒྲོམ་སྒྲུབ་མ་རིག་པ་དང་ལྷ་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་མ་རིག་པ་ལྷ་ལྷ་སྟེ་བཙོ་ལྷ་ནི་མ་རིག་པའི་ཟག་པ་དང་། དེའི་ལྷ་ག་མ་འདོད་པའི་སྒྲུབ་ཀྱི་དགྲིས་དང་བཙས་པ་ནི་འདོད་པའི་ཟག་པ་དང་། ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲུབ་ཀྱི་སྟེང་པའི་ཟག་པ་ཡིན་ལ། རྩ་བོ་དང་སྒྱུར་བ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲུབ་སྒྲུབ་ལྷ་བ་རྣམས་ལོགས་སུ་བྱེ་ནས་ལྷ་བའི་རྩ་བོ་དང་ལྷ་བའི་སྒྱུར་བ་ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར། རྩ་མཚན་ཡོད་དེ། ལྷ་བ་རྣམས་དམིགས་རྣམ་གསལ་བས་ཟུར་དུ་ངོས་བཟུང་ནས་འདུལ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉེར་ལེན་གྱི་སྒྲུབ་སྒྲུབ་མ་རིག་པ་ཟུར་དུ་མི་འབྱེད་པའི་རྩ་མཚན་ཡོད་དེ། ཉེར་ལེན་གྱི་དོན་ནི་སྟོང་པ་འཛིན་པ་ཡིན་ལ། མ་རིག་པ་ནི་དམིགས་རྣམ་མི་གསལ་བས་གོགས་ལ་མ་བསྟེན་པར་འཁོར་བར་འཛིན་པ་དང་སྟོང་པ་འཛིན་མི་རྣམས་པའི་ཕྱིར།

སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་འདོད་པའི་སྒྱུར་བ། ལྷ་བའི་སྒྱུར་བ། འདོད་པ་ཉེར་ལེན་པ། ལྷ་བ་ཉེར་ལེན་པ་སོགས་ཀྱི་སྒྱུར་བ་དང་། ཉེར་ལེན་གཉིས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་ཁོ་ནར་བཞེད་ལ།³⁹⁹ ཀྱན་སྒྱུར་རིགས་བཞེད་ནང་གི་རྩ་ཉོན་གྱི་ཀྱན་སྒྱུར་ཀྱང་ཆགས་པའི་དབང་གིས་ཀྱན་ཏུ་སྒྱུར་བར་བཞེད་དེ། ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཀྱན་སྒྱུར་རིགས་བཞེད་དེ། རྩ་ཉོན་གྱི་ཀྱན་སྒྱུར། འཆིང་བའི་ཀྱན་སྒྱུར། མཆོག་འཛིན་གྱི་ཀྱན་སྒྱུར། ཀྱན་དགྲིས་གྱི་ཀྱན་སྒྱུར་བཞེད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། སྒྲུབ་བཙུ་བོ་དེ་ལ་ལྷོག་པའི་སྒྲོན་པ་རྩ་ཉོན་གྱི་ཀྱན་སྒྱུར་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལས། མིག་གིས་ནི་གཟུགས་ལ་ཀྱན་ཏུ་སྒྱུར་བ་མིན། གཟུགས་ཀྱིས་ནི་མིག་ལ་ཀྱན་ཏུ་སྒྱུར་བ་མིན་གྱི། འདུན་པའི་འདོད་ཆགས་གང་ཡིན་པ་འདི་འདིའི་ཀྱན་ཏུ་སྒྱུར་བ་ཡིན་ནོ།⁴⁰⁰ །ཞེས་གསུངས་པའི་གནད་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཡོད་དེ། སྒྲུབ་དེ་དག་ཉིད་འཆིང་བའི་ཀྱན་སྒྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལས། དྲིས་པ་སོ་སོ་སྒྲེ་བོ་ཐོས་པ་དང་མི་ལྟན་པ་ནི་བཅིང་བཞིན་དུ་སྒྲེ། བཅིང་བཞིན་དུ་འཛིན་ཏེན་པ་ལྷོ་ལྷོ་འགྲོ་⁴⁰¹ །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། ཆོར་བའི་དབང་གིས་འཆིང་ཚུལ་སོགས་དུ་མ་ཤེས་དགོས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་གྲུབ་སྟེ། ཀྱན་སྒྱུར་དགའི་ནང་ནས་ལྷ་བ་མཆོག་འཛིན་དང་། ཚུལ་བྲིམས་བརྒྱལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་རྣམས་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ཟུར་དུ་བྱེ་ནས་བཤད་པའི་རྩ་མཚན་ཡོད་དེ། འཛིན་ལྷ། མཐར་ལྷ། ལོག་ལྷ་གསུམ་ནི་ཁམས་གསུམ་ན་དུག་དུག །མཆོག་འཛིན་གཞན་གཉིས་ཀྱང་ཁམས་གསུམ་ན་རྩ་བའི་གྲངས་དུག་

ཚན་དུ་འདྲ་བ་དང་། གུན་ཏུ་སྒྱུར་བའི་ལྷན་པ་འདྲ་བ་དང་། ཡུལ་མཆོག་འཛིན་ཡང་འདྲ་བས་དེ་ལྟར་
བཤད་པའི་ཕྱིར། གུན་དགྱིས་གྱི་གུན་སྒྱུར་ཡོད་དེ། སྤྲུག་དོག་དང་སེར་སྒྲ་གཉིས་ཉེ་ཉོན་གྱི་ནང་ནས་
མི་དགེ་བ་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པས། དམིགས་གྱིས་བཀར་ནས་ཉེས་དམིགས་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་གུན་
དགྱིས་གྱི་གུན་སྒྱུར་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ནི་བྱེ་སྒྲའི་ལུགས་དང་། སྒྲོ་བ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་
རང་ལུགས་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་སོགས་ཤེས་པར་བྱས་ནས་དགོངས་པའི་གནད་ནི་རང་རྒྱུད་གྱི་ཉོན་
མོངས་པ་སྤུང་འབྱེད་པ་དང་། ཐག་བསྐང་བ་དང་། དྲུང་ནས་འབྱེད་པའི་བཤད་སྒྲུབ་གྱི་བྱ་བ་ཁོ་ནར་
གོ་དགོས་སོ།།

ཡང་ཉེ་ཉོན་གྱི་ནང་ནས་ཁོ་བ་དང་། འཆབ་པ་གཉིས་ཀྱང་སེམས་བྱུང་རང་དབང་ཅན་དུ་
གསུངས་པ་ཡོད་ཀྱང་། ལྷན་པ་དང་། ཉོན་མོངས་གཞན་གྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་ཚུལ་དང་། རང་དབང་དུ་
འཇུག་ཚུལ་སྤྲུག་དོག་སོགས་དང་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དམ་དཔྱད་པར་བྱའོ། །དོ་ཚུལ་མེད་པ་དང་།
ཁྲེ་ལེ་མེད་པ་གཉིས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་དགེ་བ་ཡིན་ཀྱང་། འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ལ་ཆེར་དང་
མཚུངས་ལྡན་དུ་འཇུག་པས་རང་དབང་ཅན་མིན། གཞན་འགྱུར་གྱི་ནང་ནས་འགྱོད་པ་ནི་སེམས་བྱུང་
རང་དབང་ཅན་ཡིན་ཀྱང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་དགེ་བ་མིན་པ་སོགས་ཉོན་མོངས་སོ་སོ་ལ་བྱེད་ལས་མི་
འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་ཀྱང་བྱི་བར་མ་ལུས་སོ།།

གུན་བརྟམ་ལས། རྣམ་གྲངས་གང་ཞེན། གུན་ཏུ་སྒྱུར་བ་དང་། འཆིང་བ་དང་། བག་ལ་
ཉལ་བ་དང་། ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། གུན་ནས་དགྱིས་པ་དང་། ཟུ་བོ་དང་། སྒྱུར་བ་དང་། ཉེ་
བར་ལེན་པ་དང་། མདུད་པ་དང་། སྒྲིབ་པ་དང་། ཐ་བ་དང་། དྲི་མ་དང་། སྒྲིག་པ་དང་། ཟུག་རྩ་དང་།
ཅི་ཡང་དང་། ཉེས་པར་སྒྱུད་པ་དང་། ཟག་པ་དང་། ཐོངས་པ་དང་། ཡོངས་སུ་གདུངས་པ་དང་།
འབྲུག་པ་དང་། འཐབ་པ་དང་། དེམས་ནད་དང་། ཉག་སྒྱུར་དང་། གོགས་ཞེས་བྱ་བ་དག་གོ་³⁹⁴།
ཞེས་སོགས་གྱི་བཤད་པ་པལ་ཆེར་ཡང་མཛོད་དང་འདྲ་ཙམ་ཡོད་ལ། ཡང་མཛོད་ལས། བདེ་བ་དག་
དང་འདོད་ཆགས་སུ། །མཚུངས་ལྡན་ཞེ་སྤང་བསྒྲོག་པའོ།³⁹⁵ །ཞེས་སོགས་དང་། གུན་བརྟམ་ལས།
མཚུངས་པར་ལྡན་པ་གང་ཞེན། འདོད་ཆགས་ནི་ཁོང་ཁྱོད་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཁོང་
ཁྱོད་པ་ཇི་ལྟ་བར་ཐེ་ཚོམ་དང་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །སྤྲུག་མ་ནི་དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་ནོ། །འདོད་ཆགས་

དང་ཁོང་ཁྱོ་བ་ནི་ལྟ་བར་ཁོང་ཁྱོ་བ་དང་འདོད་ཆགས་དང་རྒྱལ་དང་ལྟ་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་
 པ་མ་ཡིན་ནོ། །རྒྱལ་ནི་ཁོང་ཁྱོ་བ་དང་ཐེ་ཚོམ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །མ་རིག་པ་ནི་
 ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་། མ་འདྲེས་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །མ་འདྲེས་པ་ནི་
 བདེན་པ་རྣམས་མི་ཤེས་པའོ། །ལྟ་བ་ནི་ཁོང་ཁྱོ་བ་དང་ཐེ་ཚོམ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །
 ཐེ་ཚོམ་ནི་འདོད་ཆགས་དང་། རྒྱལ་དང་། ལྟ་བ་དང་། མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཁྱོ་བ་ལ་
 སོགས་པ་ཉི་ལའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི་ཕན་ཚུན་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རྩི་ཆ་མེད་པ་དང་
 ཁྲེལ་མེད་པ་ནི་མི་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་ནོ། །ཐྱུགས་པ་དང་། རྟོན་པ་དང་། མ་
 དད་པ་དང་། ལེ་ལོ་དང་། བག་མེད་པ་ནི་ཉོན་མོངས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་ནོ།^{༡༧}།
 ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་བཤད་པའི་བབས་འདྲ་བ་སོགས་ཡོད་ཀྱང་། མགོ་སྒྲོལ་ཙམ་ལས་བྱི་མ་རུས་
 པས་སྒྲོ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་མངོན་པ་གོང་འོག་གི་གཞུང་རྣམས་ལ་བརྩོན་པ་བསྐྱེད་ནས་གསུང་
 རབ་གདམས་དག་ཏུ་འཆར་བ་ལ་འབད་པར་བྱའོ། །

ལྟ་མིན་གྱི་ནང་ནས་མ་རིག་པ་ནི་མི་དགེ་བ་དང་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་པས་
 སོ་སོར་བྱེ་སྤྱད་ཟུང་བཤད་པ་ལ། ལུགས་མི་འདྲ་བའི་བྱེད་པར་ཡོད་དེ། བྱེ་སྤྱད་དང་། ལུང་གི་རྗེས་
 འབྲང་གི་མདོ་སྤྱོད་པ་རྣམས་མ་རིག་པ་ནི་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་གཉིས་ལས་མ་རྟོག་པའི་སྒྲོ་ཡིན་པས།
 གང་ཟག་དེ་ཉིད་རྟོན་འབྱུང་ལས་ངོ་བོ་ཐ་མི་དད་པའི་ཚུལ་ལ་སྒྲོངས་ཤིང་། གང་ཟག་རྟོན་ཅིང་འབྲེལ་
 བར་འབྱུང་བ་ཙམ་དུ་མི་ཤེས་པ་དང་། བདག་མེད་ལ་སྒྲོངས་པའི་ལྟ་མིན་གྱི་སེམས་བྱུང་གཅིག་ལ་
 འདོད་ཅིང་། རིག་པའི་རྗེས་འབྲང་གི་མདོ་སེམས་སོགས་ཀྱིས་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་གཉིས་ལས་གཙོ་
 བོར་ལོག་རྟོག་ཡིན་པས་རིག་པ་ཡི་ཤེས་དང་འཛིན་སྤངས་འགལ་བའི་སྒྲོ་ནས་དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
 སུ་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་སྒྲོངས་པ་ཅིག་ལ་འཛིན་པའི་བྱིར། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། མ་རིག་པ་ཞེས་པ་
 དེ་རིག་པ་མེད་ཙམ་དང་རིག་པ་ལས་གཞན་དང་། རིག་པ་རྒྱུང་བའམ་དམན་པའི་སྒྲོ་མ་ཡིན་པར་
 འགལ་སྒྲུབ་ཉོན་པའི་དགག་སྒྲུབ་ཡིན་པར་གཉིས་ཀས་འདོད་ཀྱང་། འགལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཚུལ་ནི་ཡུལ་ལ་སྤྱན་
 པ་བབས་པ་ལྟར་སྒྲིབ་བྱེད་དང་། སྒྲོངས་པའི་སྒྲོ་ནས་དང་། འཛིན་སྤངས་འགལ་བར་ཞུགས་པའི་
 འདོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡིན་པའི་བྱིར། ལུང་གི་རྗེས་འབྲང་གིས་འཛིན་སྤངས་ཤེས་རབ་དན་པ་འམ།
 དམན་པ་ལ་མ་རིག་པར་འཛིན་མི་རུང་སྟེ། ལྟ་བ་ནི་ཤེས་རབ་ཡིན་པའི་བྱིར། མ་རིག་པ་ནི་འཛིན་སྤངས་

སོགས་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་འཇུག་ལ། སེམས་གཅིག་གི་ལའོར་དུ་མ་རིག་པ་གཉིས་འཇུག་ན་རྩལ་
མཚུངས་མི་རུང་བའི་བྱིར་དང་། ཤེས་རབ་ནི་ཚོས་རྣམ་པར་འབྱེད་བྱེད་དང་། མ་རིག་པ་ནི་ཉོན་མོངས་
བྱེད་དུ་མདོ་ལས་གསུངས་པའི་བྱིར། དེས་ན་མི་མཐུན་སྟོགས་ཀྱི་ཚོས་གཞན་དང་འགལ་བྱེད་ཉོན་པའི་
དགག་སྒྲ་ཡིན་ཏེ། མི་མཛོལ་ཞེས་པས་མཛོལ་བའི་འགལ་བྱེད་དང་། མི་བདེན་ཞེས་པས་བདེན་ཚིག་གི་
འགལ་བྱེད་ཉོན་པ་བཞིན་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་འདོད་དོ། །རིགས་པའི་རྩེས་འབྲང་གིས་ཤེས་རབ་མེད་
པའམ་བགག་ཅམ་དང་། ཤེས་རབ་མ་ཡིན་པའམ་དེ་ལས་གཞན་ཅམ་དང་། ཤེས་རབ་འཆལ་བའམ་
དམན་པ་ཅམ་དང་། ཤེས་རབ་ཉུང་བའམ་ཆུང་བ་ཅམ་དང་། ཤེས་རབ་དང་བྲལ་བའམ་མ་སྦྱིས་པ་
སོགས་ཀྱི་དགག་ཚིག་ཅམ་མ་ཡིན་པར་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་ལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་ནས་འགལ་
བྱེད་གྱུར་བ་ཞིག་དགོས་པས་ཆགས་མེད་དང་སྤང་མེད་ཞེས་པ་ལྟར་གཉེན་པོའི་དོན་ཅན་གྱི་འགལ་
བྱེད་ཉོན་པའི་དགག་སྒྲ་ཡིན་ཞེས་འདོད་པའི་བྱིར། འོན་ཀྱང་ལུགས་འདིར་ཡང་མོངས་ཅམ་གྱི་མ་རིག་
པ་དང་། ལྷ་མིན་གྱི་མ་རིག་པ་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། ལུང་གི་རྩེས་འབྲང་གིས་ཀྱང་འཛིན་ཚུལ་ཅན་གྱི་
མ་རིག་པ་ཁས་ལེན་པ་སོགས་ཤེས་དགོས་སོ།།

མ་རིག་པ་ནི་གོགས་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་དང་འགོགས་ནས་ལའོར་བར་འཛིང་བའི་རྩ་
བ་གཅིག་ཏུ་ཡིན་ལ། ཉོན་མོངས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་ཀྱང་ལའོར་བར་འཛིང་བྱེད་གྱི་གཙོ་
བོ་ནི་འདོད་ཆགས་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ལས་གསར་བསག་ལ་ཡང་སྲེད་པ་དགོས་ལ། ལས་ལ་གསོས་
འདེབས་བྱེད་ལ་ཡང་སྲེད་པ་གཙོ་ཆེ་བའི་བྱིར། དང་པོ་ཡིན་ཏེ། གོང་སའི་རྟེན་ལ་འོག་སའི་སར་སྲེད་
པ་མི་སྦྱིས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ས་གོང་མའི་རྟེན་ལ་ས་འོག་མར་འཕེན་བྱེད་གྱི་ལས་མི་སོག་པར་གྲུབ་
མཐའ་བཞི་ཀ་མཐུན་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་ཡིན་ཏེ། ལས་ལ་གསོས་འདེབས་བྱེད་གྱི་ཡན་ལག་བརྒྱད་
པ་སྲེད་པ་དང་། དགུ་པ་ལེན་པ་གཉིས་ཀ་ཡང་སྲེད་པ་དང་། རྩ་ཉོན་ནང་གི་འདོད་ཆགས་ཡིན་པར་
འབྲུབ་པའི་བྱིར། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། བརྒྱད་པ་སྲེད་པ་ནི་ཚོར་བའི་རོ་མུང་བ་ཅུང་ཟད་ལ་
ཆགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཆེར་འཕེལ་ནས་མ་འོངས་པའི་གནས་ལུས་ལོངས་སྟོན་དོན་དུ་གཉེར་བ་ན་ལེན་
པ་ཞེས་བཏགས་པའི་བྱིར།

ལེན་པ་བཞི་ཡོད་དེ། འདོད་པ་ཉེ་བར་ལེན་པ། བདག་ཏུ་ལྷ་བ་ཉེ་བར་ལེན་པ། ལྷ་བ་ཉེ་
བར་ལེན་པ། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟལ་ཞུགས་ཉེ་བར་ལེན་པ་བཞི་ཡོད་པའི་བྱིར། དེ་ཡང་ཡོད་དེ།

འདོད་པའི་སྦྱོར་བ་ཉར་དག། མ་རིག་པ་ལྷ་དང་བཅས་པ་ནི་འདོད་པ་ཉར་ལེན། སྤྱི་པའི་སྦྱོར་བ་མ་
 རིག་པ་དང་བཅས་པ་ནི་བདག་ཏུ་ལྷ་བ་ཉར་ལེན། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་དུག་
 ཏོར་བའི་ལྷག་མ་སྦྱོར་བ་སུམ་ཅུ་ནི་ལྷ་བ་ཉར་ལེན། ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་དུག་ནི་
 ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་ཉར་ལེན་ལ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་ཟུར་དུ་
 ཕྱེ་ནས་གསུངས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། གངས་ཅན་པས་རྣམ་པར་གཤམ་པ་དང་། གཞན་ཡང་མེ་ལྷ་
 བཞེན་པ་དང་། ཟས་མི་ཟ་བ་དང་། མེ་དང་རྩུབ་པ་དང་། མི་སྤྱོད་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་དང་། ས་
 ལ་ཉལ་བ་དང་། གྱི་མ་དང་། འདམ་རྩལ་གྱིས་གྲོལ་བར་རེ་བའི་ཕྱི་རོལ་བའི་ལམ་ཙམ་ཐར་པའི་
 གོགས་སུ་གཤམ་ནས་སྦྱོང་བའི་ཆད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལེན་པ་བཞིར་འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། ཕྱི་
 རོལ་པ་རྣམས་བདག་སྤྱོད་ལ་ཞེན། ཕྱི་ནང་གི་སོ་སྦྱེས་པལ་ཆར་འདོད་ཡོན་ལ་ཞེན། ཕྱི་བའི་རབ་བྱུང་
 རྣམས་མཐར་ལྷ། ལོག་ལྷ། ལྷ་བ་མཆོག་འཛིན་ལ་ཞེན་པ་དང་། ལྷ་ངན་དང་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་
 བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ལ་ཞེན་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷ་ངན་དང་འབྲེལ་བ་ཞེས་སྦྱོས་
 པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་དག་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ལ་ཞེན་པ་སྤྱང་བྱར་གོ་བའི་
 ཆད་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷ་བ་ལྷའི་ནང་གི་འཛིན་ལྷ་མ་གཏོགས་བཞི་དང་། ལྷ་ངན་རེ་གཉིས་དང་། ལྷ་
 ངན་བརྟུ་བཞི་དང་། བརྟུ་དུག་སོགས་ནི་ལྷ་བ་ཉར་ལེན་པའི་ཡུལ་དང་། འཛིན་ལྷ་ནི་བདག་ཏུ་སྤྱོད་
 བ་ཉར་ལེན་པའི་ཡུལ་ཡིན་ཏེ། འཛིན་ལྷ་ནི་སྤང་པོ་ལྷ་ལ་བདག་གོ་ཞེས་སྤྱོད་མཛོན་པར་ཞེན་པ་
 ཡིན་པས་བདག་སྤྱོད་ཞེས་བཏགས་པའི་ཕྱིར།

ཉོན་མོངས་དེ་དག་སྦྱོང་ཚུལ་ནི། མཛོད་ལུགས་ལ་མཐོང་སྤང་དང་སྦྱོམ་སྤང་སྦྱོང་ཚུལ་མི་
 འདྲ་བ་ཡོད་དེ། མཐོང་སྤང་ནི་དམིགས་པ་ཡོངས་སུ་གཤམ་པས་སྦྱོང་བ་དང་། དམིགས་བྱེད་ཟད་པས་
 སྦྱོང་བ་དང་། དམིགས་པ་སྤངས་པས་སྦྱོང་བ་དང་། སྦྱོམ་སྤང་ནི་གཉེན་པོ་སྦྱེས་པ་ཁོ་ནས་སྦྱོང་བར་
 བཤད་པའི་ཕྱིར། མཛོད་ལས། དམིགས་པ་ཡོངས་སུ་གཤམ་པ་དང་། ་དེ་ལ་དམིགས་པ་ཡོངས་དག་
 པར། ་ཟད་དང་དམིགས་པ་སྤངས་པས་སོ། ་གཉེན་པོ་སྦྱེས་པས་ཟད་པར་འགྱུར།³⁹⁴ ་ཞེས་དང་།
 ་ཀུན་བརྟུས་ལས། ་རི་ལྷ་རྦྱོང་བ་དང་། ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཅི་འདྲ་བ་དང་། ་གང་ཞིག་གང་ལ་སྦྱོང་བའོ། ་རི་
 ་ལྷ་རྦྱོང་ཞེན། ་ཡོངས་སུ་གཤམ་པ་དང་། ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་དང་། ་གཉེན་པོ་རྟོན་པས་སོ། ་ཡོངས་སུ་
 ་གཤམ་པ་གང་ཞེན། ་དེའི་གཞིའི་དངོས་པོ་ཡོངས་སུ་གཤམ་པ་དང་། ་རོ་བོ་ཉིད་ཡོངས་སུ་གཤམ་པ་དང་།

ཉེས་དམིགས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའོ། །ཡོངས་སུ་སྤོང་བ་གང་ཞེ་ན། འབྱུང་བར་གྱུར་པ་དང་དུ་མི་ལེན་
 པའོ། །གཉེན་པོ་རྟེན་པ་གང་ཞེ་ན། མ་སྦྱེས་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ལམ་རྟེན་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ཡིད་ལ་བྱེད་
 པ་ཅི་འདྲ་བས་སྤོང་ཞེ་ན། འདྲེས་པ་ལ་དམིགས་པས་སྤོང་སྟེ། ཚེས་བདག་མེད་པའོ་ཞེས་བྱ་བའོ། །མི་
 ཏྟག་པའི་རྣམ་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་བདག་མེད་པའི་རྣམ་པའི་ཡོངས་སུ་
 སྤོང་བར་བྱེད་པའོ། །གང་ཞེས་གང་ལས་སྤོང་ཞེ་ན། འདས་པ་ནི་འགག་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །མ་འོང་
 པ་ནི་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །ད་ལྟ་བུར་བ་ནི་ལམ་དང་མཉམ་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ། །
 འོན་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པའི་གནས་ངན་ལེན་གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ལས་སྤོང་ངོ་། །གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྣམ་
 པ་གང་གི་གཉེན་པོ་གང་བྱུང་བ་གཉེན་པོའི་རྣམ་པ་དེ་འབྱུང་བ་དང་། གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྣམ་པ་དེ་
 འགོག་པ་ནི་མཉམ་པས་མཉམ་སྟེ། སྤང་བ་དང་ཟུན་པ་འབྱུང་བ་དང་འགག་པ་བཞིན་ནོ། །གནས་ངན་
 ལེན་གྱི་རྣམ་པ་དང་བྲལ་བས་མ་འོང་པ་ནི་ཉོན་མོངས་མི་སྦྱི་བའི་ཚེས་ཅན་དུ་གནས་པ་དེ་ནི་སྤོང་
 བའོ། ³⁹⁶ །ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་ཞིབ་ཆ་དང་གྲུབ་མཐའི་ཁྱད་པར་དབྱེ་དགོས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་
 སྤོང་ཚུལ་གྱི་གནད་དབྱེ་ཆད་ལས་གསུངས་པ་དང་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། བྱེ་སྦྱས་འགག་འཇུག་གི་ཚུལ་
 གྱིས་སྤོང་བ་དང་། ཀྱན་བཏུས་ལས་སྦྱི་འཇུག་གིས་སྤོང་བར་བཤད་པ་མ་གཏོགས། སྤང་བྱ་དེ་དང་དེ་
 གཏན་ནས་ཐོག་པ་ནི་གཉེན་པོ་ཟག་མེད་ལ་རག་ལས་པར་གྱུ་བ་མཐའ་བཞི་ཀ་མཐུན་པའི་ཕྱིར།
 གཉེན་པོ་དེ་སྦྱི་བ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་དང་། སྤང་བྱ་དེ་འགག་པ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་སོགས་དུས་
 མཉམ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྤོང་བ་ནི་སྦྱི་འཇུག་དང་། གཉེན་པོ་དང་སྤང་བྱ་འགག་པ་དུས་མཉམ་པའི་ཚུལ་
 གྱིས་སྤོང་བ་ནི་འགག་འཇུག་གི་བརྟེན་པ་ཡིན་ལ། གཉེན་པོ་སྦྱིས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་བྱུངས་ནས་
 འབྱེན་པ་ལ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དམིགས་རྣམ་ངོས་བཟུང་སྟེ། སྤང་ཚུལ་དང་ཞེན་ཚུལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཤེས་
 དགོས་པས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ལ་བརྟག་ནས་སྤང་དོར་གྱི་བྱ་བ་ལ་བྱན་ཤེས་བསྟེན་
 པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ལ། ཁྱད་པར་དུ་མཛོད་ལས། མིང་གི་སྒོ་ནས་རྣམས་སུ་བཟུ། །དད་དང་བརྩོན་འགྲུས་
 བྱན་པ་དང་། །ཤེས་རབ་ཏིང་འཛིན་བཏང་སྟོམས་དགལ། །རྟོགས་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཤིན་ཏུ་སྤངས། ³⁹⁷ །
 ཞེས་གསུངས་པ་འདི་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་གྱི་ཉམས་ལེན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་འདྲ་
 བས། ཐེག་པ་ཆེ་རྒྱུད་གི་ལམ་དུ་འཇུག་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཟུ་བོ་དེ་རྣམས་གོང་ནས་གོང་དུ་
 འཕེལ་བའི་ཐབས་ལ་བརྩོན་པར་བྱེད་པ་ནི་གནད་ཀྱི་དོན་དུ་བྱུངས་ཤིག།

གསུམ་པ། ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བ་འཇུག་ཕྱོག་ བྱེད་ཚུལ།

གསུམ་པ་ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བ་འཇུག་ཕྱོག་བྱེད་ཚུལ་
བཤད་པ་ལ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་དང་། དེ་ལས་འཁོར་བ་འཇུག་ཕྱོག་བྱེད་
ཚུལ་བཤད་པ་ལོ།

དང་པོ་ལ་དབང་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་སེམས་གཅིག་ཡུལ་གཅིག་དང་ཡུལ་དུ་མ་ལ་འཇུག་ཚུལ་
དང་། ཡིད་ཤེས་ཏྲོག་བྲལ་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རང་ཡུལ་ལ་གསལ་སྒྲུབ་དང་བཅས་ཏེ་
འཇུག་ཚུལ་དང་། ཡིད་ཤེས་ཏྲོག་པའང་ཡུལ་ལ་སྒྲི་སྒྲི་དང་དོན་སྤྱིའི་སྒྲུབ་བ་དང་བཅས་ཏེ་འཇུག་ཚུལ་
དང་། སློ་དོན་མཐུན་དང་དོན་མི་མཐུན་གྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་སོགས་ཡོད་པ་ལས།

བྱེ་སྒྲུས་དབང་ཤེས་གཅིག་དང་དུ་མ་ཡུལ་གཅིག་དང་ཐ་དད་སྒྲ་ཚོགས་ལ་འཇུག་པར་
འདོད་དེ། ར་བ་ཏ་ཏ་དང་སྒྲོན་པོ་ལྟ་བུ་ཡུལ་རེ་རེ་བ་དང་། ཅ་ཅའི་སྒྲ་དང་། བྲ་བོ་ལྟ་བུ་ཡུལ་སྒྲ་ཚོགས་
པས་ཀྱང་མིག་དང་རྣ་བའི་དབང་ཤེས་བསྐྱེད་པ་ཡང་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ལུགས་ལ་
མིག་ཤེས་དང་། རྣ་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡང་དུས་གཅིག་ལ་གཅོད་ཀྱིས་བ་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་དང་
མ་འཕྲད་པར་འཛིན་ཀྱིས་པའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་བྱི་མ་གསུམ་གྱིས་ཡུལ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་གཅིག་ཆར་དུ་
གཅོད་མི་ཀྱིས་ཏེ། ཡུལ་དང་ཕྲད་ནས་འཛིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ། །འོན་ཀྱང་ལུས་ཤེས་གཅིག་
གིས་རིག་བྱ་བཅུ་གཅིག་དུས་གཅིག་ལ་གཅོད་པར་འདོད་དེ། མཛོད་ཀྱི་གང་སྤེལ་ལས། རེ་འགའ་ནི་
ལྷའི་བར་གྱིས་ཏེ། འབྱུང་བ་བཞི་དང་། འཇམ་པ་ལ་སོགས་པ་གཅིག་གིས་ཏེ།³⁹⁰ ཞེས་དང་། རྒྱལ་
ཆེན་ལྟོ་བཀུག་པ་རྣམས་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རིག་བྱ་བཅུ་གཅིག་གི་ཡུལ་ཅན་³⁹¹ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར། མདོ་སྤེལ་པ་ལ་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པ་དང་། སྒྲ་ཚོགས་གཉིས་མེད་པ་དང་། གྲངས་
མཉམ་རིམ་འཛིན་པ་གསུམ་ཡོད་ལ། སེམས་ཅམ་པ་ལ་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པ་དང་། སྒྲོ་ང་
བྱེད་ཆལ་བ་དང་། སྒྲ་ཚོགས་གཉིས་མེད་པ་གསུམ་ཡོད་པ་སོགས་གཞན་དང་གཞན་དུ་ཤེས་པར་
བྱལོ།

སྒྱིར་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རེ་རེ་ལ་ཡང་སློ་དོན་མཐུན་དང་། དོན་མི་མཐུན་གཉིས་རེ་

ཡོད་དེ། སློ་དོན་མཐུན་ལ་མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཚད་མ་དང་། ཡིད་དཔྱོད་དང་།
བཅད་ཤེས་སོགས་དང་། སློ་དོན་མི་མཐུན་ལ་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་སོགས་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། གསར་དུ་ཞེས་པས་བཅད་ཤེས་གཅོད་
མི་བསྐྱུ་བ་ཞེས་པས་ལོག་ཤེས་དང་། རིག་པ་ཞེས་པས་རྟོག་པ་རང་བྱུང་གི་དབང་ལྷན་སོགས་གཅོད་
པར་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་མཐུན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ལ་དགོས་
པ་ཡོད་དེ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ཤེས་པ་འགའ་ཞིག་ཚད་མ་ཡིན་པར་སློམ་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་ན་
ལེགས་ཚོགས་ཀྱི་ཕ་བ་ཉམས་པར་འགྱུར་ལ། ཡང་དག་པའི་ཚད་མའི་རྗེས་འབྲང་ནས་སྤང་དོར་
ལེགས་པར་སྤྱད་ན་དོན་གཉིས་འགྱུར་པར་འགྱུར་བས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ལ་མི་སྤྲོད་པའི་ཆེད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐལ་འགྱུར་བས་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་དེ། གསར་དུ་ཞེས་
པ་རྟོག་གི་བའི་སློ་བཏགས་སུ་བཞེད་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་ཐ་སྙད་ཙམ་དུ་སློ་འདོགས་གསར་དུ་བཅད་
པ་ཞིག་ཐལ་འགྱུར་བས་ཀྱང་འདོད་མི་འདོད་མཐའ་དཔྱོད་དུ་འཆད་དོ།

གྲུབ་མཐའ་སོ་སོས་མངོན་སུམ་འདོད་ཚུལ་ཡོད་དེ། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་མངོན་
སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་ཞིང་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་
མཚན་ཉིད་དུ་མདོ་སྤེལ་པས་འདོད་ཅིང་། སེམས་ཙམ་པས་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་བག་ཆགས་བརྟན་
བྱུང་གི་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་བག་ཆགས་བརྟན་
བྱུང་གི་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་དགོས་ལ། རང་
རྒྱུད་པ་གཉིས་ཀྱང་མདོ་སེམས་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་ཤིང་། ཐལ་འགྱུར་བས་མངོན་སུམ་དང་། དབང་
པོའི་ཡུལ་དོན་གཅིག་ཏུ་བཞེད་པའི་ཕྱིར། རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། མདོ་སྤེལ་པས་སློ་
དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་ཅིང་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་དང་། སེམས་ཙམ་པས་རང་གི་རྟེན་ཚུལ་
གསུམ་ཚད་བའི་གཏན་ཚིགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱོད་ཤིང་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཞེན་རིག་དེ་རྗེས་
དཔག་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར། རྗེས་དཔག་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་ཡོད་དེ། དངོས་སྟོབས་
དང་། བྲགས་པའི་དང་། ཡིད་ཆེས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོའི་མཚན་ཉིད་
ཡོད་དེ། རང་གི་རྟེན་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་གཞལ་བྱ་ཅུང་ཟད་སྒྲིག་གྱུར་ལ་
གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཞེན་རིག་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་གི་རྟེན་བྲགས་

རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བརྟེན་པ་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་པའི་ཡུལ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཞེན་རིག་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་གི་རྟེན་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་གཞུང་བྱ་གིན་ཏུ་སྒྲིག་གྱུར་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཞེན་རིག་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟེན་དཔག་དང་རང་དོན་རྟེན་དཔག་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་ཏེ། གཞན་དོན་རྟེན་དཔག་དང་སྐྱབ་བག་ཡང་དག་དོན་གཅིག་ཏུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རང་དོན་རྟེན་དཔག་ལ་དབྱེན་གཉིས་ཡོད་དེ། རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟེན་དཔག་དང་། གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟེན་དཔག་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྷག་རྒྱུ་འདི་རྒྱུད་ཀྱི་དུ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ལ་ཕར་རྒྱབ་ན་མེ་ཡོད་པར་རྟོགས་པའི་རྟེན་དཔག་དེ་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པར་འདོད་པ་དང་མི་འདོད་པ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། སྐྱོད་ན་འབྲེས་རུ་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་དང་། སྐྱོད་ན་འབྲེས་པར་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་གཉིས་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་སོ་སོར་འདོད་པའི་ལུགས་གཉིས་ཡོད་པ་སོགས་མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་དོ།

རྟོག་པ་ལ་དབྱེན། མིང་སྦྱར་རྟོག་པ་དང་། དོན་སྦྱར་རྟོག་པ་གཉིས། དེ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་སོ་སོར་བཞག་ཏུ་ཡོད་དེ། བརྟེན་ཀྱི་དོན་དང་། བརྟེན་ཀྱི་མིང་སྦྱར་ནས་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་དེ་དང་པོའི་མཚན་ཉིད་དང་། དོན་ལ་མིང་གི་བརྟེན་མ་སྦྱར་བར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་དེ། གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཚན་གཞི་ནི་ཡོད་དེ། ལྟོ་ལྟོར་བ་ལ་བུམ་པའི་སྦྱུ་པའི་རྟོག་པ་དེ་དང་པོའི་མཚན་གཞི་དང་། སྦྱུ་པ་ལྟོ་ལྟོར་པ་འདི་སུ་ཞིག་སྦྱུ་དུ་མིང་ལ་ཐེ་ཚོམ་འབྲེན་པའི་རྟོག་པ་དེ་གཉིས་པའི་མཚན་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

མངོན་སུམ་ལ་དབྱེན་བཞི་ཡོད་དེ། དབང་མངོན། ཡིད་མངོན། རང་རིག་མངོན་སུམ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དང་བཞི་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་གི་འདོད་ཚུལ་མི་འབྲུ་བ་ཡོད་དེ། རྣམ་རྒྱུན་པའི་ལུགས་ལ་སོ་སྦྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དང་པོ་གཉིས་ལ་འབྲུལ་གཤམ་གྱིས་བྱུང་ལ། རྣམ་བཤེན་པའི་ལུགས་ལ་སོ་སྦྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་མངོན་ལ་འབྲུལ་གཤམ་གྱིས་བྱུང་བ་དང་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ལ་འབྲུལ་མ་འབྲུལ་གཉིས་ཡོད་པར་གསུངས་པ་དང་། སོ་སྦྱེའི་དབང་གཤམ་ཐམས་ཅད་འབྲུལ་བར་གསུངས་པ་སོགས་མི་འབྲུ་བ་ཡོད་ཀྱང་། རྣམ་རྒྱུན་དང་འཛིན་ཚུལ་འབྲུལ་མ་འབྲུལ་དང་། མངོན་སུམ་བཞིར་བྱེ་མ་བྱེ་སོགས་ཞིབ་ཆ་འབྱེད་དགོས་པ་ཡོད་དོ། །རང་རིག་དང་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གཉིས་ལ་མ་འབྲུལ་བས་བྱུང་བ་རང་རིག་འདོད་མཁན་དང་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་འདོད་མཁན་ཐམས་ཅད་ལ་

འདྲའོ། །དབང་མངོན། ཡིད་མངོན། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གསུམ་ལ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་
 རེ་ཡོད་ཅིང་། རང་རིག་འདོད་པའི་ལུགས་ལ་རང་རིག་ཏུ་གྱུར་བའི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གང་ཡང་
 མེད་དེ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་གྱི་ཆ་གཞན་རིག་དང་། ཟློང་ཙམ་གྱི་ཆ་རང་
 རིག་ཏུ་འཛོག་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་པ་གང་ཡང་གསར་དུ་སྦྱེས་པའི་ཆེ་རང་ཉིད་ཡུལ་ཟློང་བའི་ངོ་
 བོར་སྦྱེས་པ་དང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་ལ་མི་ལྟོས་པར་ནང་ཤེས་པ་འབའ་ཞིག་ལ་ཕྱོགས་པར་རང་ཉིད་
 གསལ་ཙམ་གྱི་ཡན་གར་བ་སྦྱེས་པ་དུས་མཉམ་པ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་དྲངས་བ་ཞིག་རས་སྟོན་བོའི་སྟེང་དུ་
 བཞག་ན་ཤེས་རང་ཉིད་དྲངས་པའི་ཆ་དང་། སྟོན་བོས་ཁ་བསྐྱར་བའི་ཆ་གཉིས་གཅིག་ཆར་དུ་སྦྱེས་པ་
 དང་། མར་མེ་སྤང་བ་ན་རང་ཉིད་གསལ་བའི་ངོ་བོ་དང་གཟུགས་གསལ་བའི་ཆ་གཅིག་ཆར་དུ་སྦྱེ་བ་
 བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་རིག་འདོད་མི་འདོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། མདོ་སྟེ་པ་དང་། རིགས་པའི་
 རྗེས་འབྲང་གི་སེམས་ཙམ་པ་དང་། རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བའི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པ་གསུམ་རང་རིག་འདོད་
 པར་མཐུན་ལ། བྱེ་བྲག་སྒྲུབ་དང་། ལུང་གི་རྗེས་འབྲང་གི་མདོ་སྟེ་པ་དང་། མདོ་སྟེ་སྦྱོང་བའི་དབུ་མ་
 རང་རྒྱུད་པ་དང་། ཐལ་འགྱུར་བ་བཞིས་རང་རིག་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར།

དབང་མངོན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། མདོ་སྟེ་པའི་ལུགས་ལ། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
 བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་ལ་རྟོག་བྲལ་མ་འབྱུལ་བའི་རིག་པ་དེ།
 དབང་མངོན་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། དེ་འདྲའི་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་དེ། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་
 གྱི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དབྱེ་ན་དུ་མ་ཡོད་དེ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་
 ཅས། རིག་བྱ་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་གྱི་བར་རེ་རེ་ལ་ཚད་མ་དང་། བཅད་ཤེས་དང་། སྤང་ལ་མ་
 དེས་པའི་སྟོ་གསུམ་རེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཡིད་མངོན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་དབང་
 མངོན་ལས་བྱུང་ཞིང་། དེའི་གཟུང་དོན་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་འཛིན་པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་རྟོག་བྲལ་
 མ་འབྱུལ་བའི་གཞན་རིག་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དབྱེ་ན་ལྟ་ཡོད་དེ། གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་
 སོགས་ལྟ་དང་། དེ་རེ་རེ་ལ་ཚད་མ་དང་། བཅད་ཤེས་དང་། སྤང་ལ་མ་དེས་པའི་སྟོ་གསུམ་རེ་ཡོད་
 པའི་ཕྱིར། སོ་སྟེའི་རྒྱུད་ཀྱི་མངོན་སུམ་བཞིར་བྱེ་བའི་ཡིད་མངོན་ལ་སྤང་ལ་མ་དེས་པའི་སྟོས་བྱལ་བ་
 ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་བཞིར་བྱེ་བའི་ཡིད་མངོན་ནི་དུས་མཐའི་སྐྱད་ཅིག་མའི་ཡུན་ཚད་ཅན་དུ་གསུངས་
 ལ། སོ་སོའི་སྟེ་བོས་དུས་མཐའི་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་གི་ཡུལ་ལ་གཞལ་བྱ་དེས་མི་ལུས་པའི་ཕྱིར། སོ་

སྒྲིའི་རྒྱུད་ཀྱི་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་ལྟ་བུ་ཡིད་མངོན་དུ་འཛོག་དགོས་ཀྱང་། མངོན་སུམ་
 བཞིར་བྱེ་བའི་ཡིད་མངོན་མ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་བཞིར་བྱེ་བའི་ནང་གི་ཡིད་མངོན་ནི་རང་འབྲེན་བྱེད་
 ཀྱི་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱུན་མཐར་སྒྲེས་ཤིང་། དེའི་གཟུང་དོན་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་
 པའི་ཕྱིར། རང་རིག་གི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། འཛིན་ཚུལ་ཙམ་དེའི་མཚན་ཉིད་དང་། རྟོག་བྲལ་མ་
 འབྲུལ་བའི་འཛིན་ཚུལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པར་རང་རིག་ཁས་ལེན་པ་
 ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་ཕྱིར། དབྱེན་གསུམ་ཡོད་དེ། ཚད་མ་དང་། བཅད་ཤེས་དང་། སྤང་ལ་མ་ངེས་
 པའི་སྒོ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་ཞིང་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་འཛིན་ཚུལ་རང་རིག་
 མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་། ཞིབ་པར་བྱེན་སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ། རང་གི་བདག་
 རྒྱུན་ཡིད་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྒྲེ་བའི་ཡིད་ཤེས་གཞན་རིག་མ་འབྲུལ་བ་དེ་ཡིད་མངོན་དང་། རང་
 གི་གཟུང་ཡུལ་གྱི་ཤེས་པ་ལ་གཉིས་སྤང་དང་བྲལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་དངོས་སུ་འཇུག་པའི་རྟོག་བྲལ་མ་
 འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ་དེ་རང་རིག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་ལ། མདོ་སྤྲེལ་ས་རང་འབྲེན་བྱེད་ཀྱི་དབང་
 མངོན་ལས་བྱུང་ཞིང་། དེའི་གཟུང་དོན་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་བྲལ་མ་
 འབྲུལ་བའི་གཞན་རིག་དེ་ཡིད་མངོན་དང་། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་དངོས་སུ་རིག་པའི་
 རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྣལ་
 འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་གི་བྱམ་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་ཞི་ལྷག་བྱང་འབྲེལ་
 གྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་བའི་མཁྱེན་པ་དེ་
 དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབྱེན་ཚད་མ་དང་། བཅད་ཤེས་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། སྤང་ལ་མ་ངེས་པ་མེད་དེ།
 རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་གང་སྤང་ཐམས་ཅད་ངེས་པས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། ཐམས་ཅད་འབྱུར་བའི་ལུགས་
 འདི་དང་མི་འབྲུ་བ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་འཛིན་སྤངས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་གཞལ་བྱ་མངོན་གྱུར་བ་ལ་སྦྱོང་སྟོབས་
 གྱིས་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་དེ། མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་། རྟོགས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་
 གི་འཛིན་སྤངས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་གཞལ་བྱ་སྒྲོག་གྱུར་པ་ལ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་དེ། རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་
 མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར།

ཚད་མ་རྣམས་རང་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཡོད་དེ། ཡིན་པ་ལ་མ་ཡིན་པ་དང་། མ་ཡིན་པ་ལ་
 ཡིན་པར་འཛིན་པ་སོགས་རང་ཡུལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་འཛིན་པའི་སྒྲོ་འདོགས་བཅད་ནས་ཡུལ་དེ་ལ་མི་

བསྐྱུ་བར་འཇུག་པའི་ཕྱིར། རང་གསེས་ཀྱི་བྱུང་བར་ཡོད་དེ། མངོན་སུམ་ཚད་མ་རྣམས་སྒྲོ་འདོགས་
བཅད་པའི་ཡུལ་དེ་ལ་གསལ་སྒྲུང་དང་བཅས་ཏེ་འཇུག་ཅིང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་རྣམས་སྒྲོ་འདོགས་
བཅད་པའི་ཡུལ་དེ་ལ་དོན་སྦྱིའི་སྒྲུང་བ་དང་བཅས་ཏེ་འཇུག་པའི་ཕྱིར།

དབང་ཡིད་སྤེལ་མར་སྒྲེ་བ་དང་། དབང་མངོན་གྱི་རྒྱུན་མཐར་ཡིད་མངོན་སྒྲེ་བ་སོགས་ཀྱི་
གར་བས་བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་ན་ཡང་། རང་ལུགས་ཕྱི་མ་ལྟར་བཞེད་ལ། བོད་ཀྱི་ཚད་མ་བ་རྣམས་
དབང་ཡིད་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་དུས་མཉམ་པས་འགོས་ཅི་བར་འདོད་དོ། །འགོས་བཅི་ཚུལ་ཡོད་དེ།
སྒྲོན་པོ་ལ་དམིགས་ནས་སྒྲོ་འཛིན་མིག་གིས་སྒྲིད་ཅིག་དང་པོ་སྒྲེས། མིག་གིས་དེས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་
དང་། དེ་དང་དུས་མཉམ་པའི་མིག་དབང་གིས་བདག་རྒྱུན་དང་། དེའི་གཟུང་དོན་གྱིས་དམིགས་རྒྱུན་
བྱས་ཏེ་དབང་མངོན་སྒྲིད་ཅིག་གཉིས་པ་དང་། ཡིད་མངོན་སྒྲིད་ཅིག་དང་པོ་དུས་མཉམ་པར་སྒྲེ་
བ་ནས་མཐར་འགག་པའི་བར་དུ་འདྲ་བའི་ཕྱིར། འདི་ལ་འགོས་གསུམ་དུ་གྲགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་
མངོན་དང་། དབང་མངོན་གཉིས་ལྟོག་པ་རིགས་ཐ་དད་ཡིན་པས་སོ་སོ་དང་། དེ་གཉིས་ཉམས་ལྗོངས་
གི་རང་རིག་གཉིས་ལྟོག་པ་རིགས་གཅིག་ཡིན་པས་གཅིག་ཏུ་བཅིས་ནས། འགོས་གསུམ་དུ་བཅི་བ་
ནི། བཅའ་ཟེ་ཤི་ཀར་ནུའི་དགོངས་པ་ཞེས་གྲགས་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་བཅའ་ཟེའི་གཞུང་གར་ན་ཡང་
མེད་ལ། འགོས་བཅིས་པ་ལ་དགོས་པ་ཆེར་མེད་ཅིང་། འགོས་བཅིས་ཀྱང་རུང་ཅམ་དུ་ཚད་མ་ཡིད་
ཀྱི་སྒྲུན་སེལ་ལས་གསུངས་ཏེ།^{༡༡༩} འགོས་ཀྱི་གངས་ལ་སྤང་དོར་མི་ལུས་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱ་མཚན་
ཡོད་དེ། དབང་གིས་ལྟ་སྟ་ལྟ་རྗེས་རིགས་མི་གཅིག་པ་དང་། རྗེས་རིགས་གཅིག་ཀྱང་ལྟོག་པ་རིགས་
མི་གཅིག་པའི་དབང་མངོན་ཡིད་མངོན་དང་། དབང་མངོན་དང་། རྟོག་པ་ལྟ་སྟ་རྒྱུད་གཅིག་ལ་དུས་
གཅིག་ཏུ་འབྱུང་བ་ཡོད་ལ། མིག་གིས་ཐ་དད་པ་གཉིས་ལྟ་སྟ་ལྟོག་པ་རིགས་མཐུན་གྱི་རྣམ་གཤམ་རྗེས་
ཐ་དད་དུ་མ་དུས་གཅིག་ཏུ་མི་འབྱུང་བ་ཚད་མ་པ་སྦྱིའི་ལུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་ཞིབ་ཆ་མི་འདྲ་
བ་དུ་མ་གཤམ་པར་བྱ་དགོས་སོ། །མཛོད་ལུགས་ལ་རིགས་མི་མཐུན་གྱི་དབང་མངོན་ཡིད་མངོན་དུས་
མཉམ་པ་མི་འདོད་པས་འགོས་གསུམ་མི་བཅི་བར་གསུངས་སམ་སྒྲམ་སྟེ། ཡིད་མངོན་སྒྲིད་ཅིག་མ་
གཅིག་གི་མཇུག་ཐོགས་སུ་རྟོག་པ་དེས་གཤམ་སོགས་འདྲེན་པས། རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གིས་
དབང་ཡིད་སྤེལ་མར་སྒྲེ་བ་དང་། དབང་ཡིད་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་དུས་ཀྱི་འགོས་གསུམ་ལ་སོགས་པ་བཅི་
བ་དང་། ཡིད་མངོན་རྟོག་བཅས་སུ་འདོད་མཁན་བྱུང་བ་སོགས་ཞིབ་པར་མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་དོ།

ཡང་ཚད་མ་ལ་དབྱེན་རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་དང་། གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་གཉིས་
 ལས། མཚན་ཉིད་སོ་སོར་ཡོད་དེ། རང་གི་གཞུང་བྱའི་ཡུལ་སྤྱིང་དུ་དོན་གྲུབ་པ་མེད་ན། རང་ཉིད་མི་
 འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱི་འདྲེན་པར་བྱེད་པ་དེ་རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མའི་གོ་
 དོན་དང་། དེ་འདྲའི་འབྲེལ་བ་ལ་ངེས་པ་གཞན་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲེན་པར་བྱེད་པ་དེ་གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་
 གོ་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་དུ་མ་ཡོད་དེ། རང་རིག་མངོན་སུམ། རྣལ་འབྱོར་
 མངོན་སུམ། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཐམས་ཅད་རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ཡིན་ལ། མེས་བཙོ་སླེག་གི་དོན་
 བྱེད་ཅུས་པར་འཇལ་བའི་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་དོན་བྱེད་སྒྲུང་ཅན་གྱི་དབང་མངོན་དང་། ཡའི་རྒྱུད་ཀྱི་
 བུའི་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གོམས་པ་ཅན་ལྟ་བུ་གོམས་པ་ཅན་གྱི་དབང་མངོན་གཉིས་ཀྱང་རང་
 ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ལ་དབྱེན། མངོན་སུམ་དང་པོ་པ།
 མངོན་སུམ་ཡིད་མ་གཏད། འབྲུལ་རྒྱ་ཅན་དང་གསུམ། མངོན་སུམ་ཡིད་མ་གཏད་ལ་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་
 པའི་སྒྲོས་བྱུང་བ་མེད་དེ། སྒྲུང་རང་ཡུལ་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་ཅུས་པའི་གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་གཅིག་
 ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཡང་སྒྲུང་བ་རང་ལས་ངེས་ཤིང་། བདེན་པ་གཞན་ལས་ངེས་དང་། སྤྱི་རང་ལས་ངེས་
 ཤིང་། བྱད་པར་གཞན་ལས་ངེས་དང་། ཡོད་པ་རང་ལས་ངེས་ཤིང་། བདག་ཉིད་ཀྱི་སྤྱི་དང་བྱད་པར་
 གཞན་ལས་ངེས་པ་གསུམ་ཡོད། དང་པོ་ནི། དོན་ལ་ཡུལ་ལ་ཡིན་པ་ལ། རྒྱུང་རིང་པོ་ནས་ཁ་དོག་སྒྲོན་
 པོ་ཙམ་ངེས་ཀྱང་། ཡུལ་ལ་སྒྲོན་པོ་ཡིན་མིན་གྱི་མེད་ཅེས་ཟུག་གི་མེད་པ་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་
 པོ་ཙམ་ངེས་ཀྱང་། གང་གི་སྒྲོན་པོ་ཡིན་པའི་དོན་གྱི་མཐར་ཐུག་གི་བདེན་པ་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་
 ངེས་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དོན་ལ་ཤ་བ་ཡིན་པ་ལ་རྒྱུང་རིང་པོ་ནས་ཡལ་འདབ་ཅན་གྱི་
 ཤིང་དུ་ངེས་ཀྱང་། ཤ་བའམ། སེང་ལྗེང་སོགས་ཀྱི་བྱད་པར་ལ་གྱེ་ཚོམ་ཟུག་གི་མེད་ཅེས་ཟུག་གི་
 ཤིང་ཡིན་པའི་སྤྱི་ཙམ་ངེས་ཀྱང་། བྱད་པར་ལ་གྱེ་ཚོམ་ཡོད་པ་དེ་ཤེས་པ་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་
 གཅོད་དགོས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྒྱུང་རིང་པོ་ནས་འོད་དམར་པོ་ཡོད་པར་ངེས་ཤིང་། མར་མེ་
 དང་ནོར་བུའི་འོད་སོགས་ལ་གྱེ་ཚོམ་ཟུག་གི་མེད་ཅེས་ཟུག་གི་མེད་པ་ལ་འོད་ཡོད་པ་ཙམ་ངེས་ཀྱང་།
 མར་མེ་ལྟ་བུའི་འོད་སྤྱི་དང་། མར་དཀར་གྱི་མར་མེ་ལྟ་བུའོད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གི་བྱད་པར་གཞན་ལ་བརྟེན་
 ནས་ངེས་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདི་དག་ཚོས་མཚོག་གི་འཐད་ལྗན་ལས་བཤད་ལ། དེ་སོ་སོར་འབྲེད་
 པའི་དགོས་པ་དང་རྒྱ་མཚན་དང་། གཞི་མཐུན་ཡོད་མེད་རྒྱན་མཁན་པོ་དང་ཚོས་མཚོག་སོགས་ཀྱི་

ལུགས་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཡོད་ཚུལ་སོགས་མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་དོ། འོན་ལ་ཨ་ཀ་རུ་ཡིན་པ་ལ་རྒྱང་
 རིང་པོ་ནས་ཤིང་དུ་ངེས་ཀྱང་ཨ་ཀ་རུ་ཡིན་མིན་གྱི་ཆོས་འདྲེན་པའི་གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་དེའི་
 གཞལ་བྱའི་དོན་མཐར་ཐུག་ལ་དེ་འདྲ་བའི་སྤང་པོ་ཨ་ཀ་རུ་ཡིན་པ་དེ་འཛིན་ཀྱང་། དེའི་གཞལ་བྱའི་
 དོན་མཐར་ཐུག་ལ་དེའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། ཤིང་ཡིན་པ་ཙམ་དེའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ལ། དོན་
 ཞིབ་པར་མ་ངེས་པ་གང་ཞིག ཤིང་དེ་ཨ་ཀ་རུ་ཡིན་པར་ངེས་པའི་ཆོས་འདོགས་གཙོད་པའི་བྱ་བ་
 རྫོགས་པའི་ཆ་ནས་མཐར་ཐུག་ཅེས་བཤད་པའི་བྱིར། གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་ལ་གྲེས་པ་
 ཅིག་དགོས་ཀྱང་མཐའ་ཅིག་དུ་གྲེས་པ་ཆོས་ཀྱི་ངེས་མི་ཆོག་སྟེ། གྲེས་པ་ཆོས་ཀྱི་མེད་ཁ་དོག་
 འཛིན་པའི་དབང་མཛོན་ལ་རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་དང་། བཅད་ཤེས་སོགས་
 དུ་མ་ཡོད་པའི་བྱིར།

ཆད་མིན་གྱི་སྒོ་ལ་དོན་མཐུན་དང་། དོན་མི་མཐུན་གཉིས་ཡོད། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་
 ཡོད་དེ། བཟུང་བ་ལྟར་ཁས་སླང་རུང་བ་དང་མི་རུང་བའི་སྒོ་ནས་འཛིན་ཅིང་། དེ་རེ་རེ་ལ་དབྱེ་བ་དུ་
 མ་ཡོད་པའི་བྱིར།

རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་རིག་པ་བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས་ཡོད་དེ།
 མཛོན་སུམ་བཅད་ཤེས་དང་། རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་གཉིས་ཡོད་པའི་བྱིར། དང་པོ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ།
 མཛོན་སུམ་བཞིའི་བཅད་ཤེས་བཞི་ཡོད་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། མཛོན་སུམ་གྱིས་བྱངས་
 པའི་རྟོག་པ་བཅད་ཤེས། རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་བྱངས་པའི་རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་དང་། བཅད་ཤེས་གྱིས་
 བྱངས་པའི་རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་དང་གསུམ་ཡོད་པའི་བྱིར། བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་ཐབ་
 པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྟོགས་ཟིན་བྱེད་པ་ཙམ་ལ་དགོས་པ་མེད་པས་བྱེད་པའི་རྒྱུན་བསྐྱེད་ནས་
 ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་གསལ་སྤང་མཐར་ཐུག་བསྐྱེད་དགོས་པ་ཤེས་པའི་ཆད་ཡིན་པའི་བྱིར། རྟོག་པ་
 མཛོན་སུམ་དུ་འགྱུར་བ་དང་། མཛོན་སུམ་རྟོག་པར་འགྱུར་བ་ཡོད་ཀྱང་། དབང་ཤེས་རྟོག་པར་འགྱུར་
 བ་མི་སྟིང་ལ། དབང་ཤེས་གྱིས་བྱངས་པའི་བཅད་ཤེས་ལ་དབང་ཤེས་ཡིན་མིན་གཉིས་ཡོད་པའི་
 རྒྱལ་སོགས་མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་དོ།

ཡིད་དབྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། ཟློང་སྟོབས་དང་། རང་གི་རྟོན་གཏན་ཆོགས་གཉིས་གང་
 རུང་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་སུ་སྒྲོ་འདོགས་གཙོད་པའི་ངེས་པ་གཉིས་གང་རུང་དང་བྲལ་ཞིང་། རང་ལུལ་

བདེན་པ་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གསར་དུ་ཞེན་པའི་ཞེན་རིག་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་
དང་བྲལ་ཞེས་པ་མངོན་སུམ་དང་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་གཅོད། གཏན་ཆོགས་ཀྱིས་ངེས་པ་དང་བྲལ་
ཞེས་པས་རྗེས་དཔག་དང་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་གཅོད། རང་ཡུལ་བདེན་པ་ཞེས་པས་ལོག་ཤེས་དང་
གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་གཅོད། མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེས་པས་ཐེ་ཆོམ་དང་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་གཅོད། གསར་
དུ་ཞེས་པས་བཅད་ཤེས་དང་གཞི་མཐུན་གཅོད་པ་ཡིན་ནོ། །དབྱེ་ན་རྒྱ་མཚན་ཅན་གྱི་ཡིད་དཔྱོད་དང་།
རྒྱ་མཚན་མེད་པའི་ཡིད་དཔྱོད་གཉིས། དེ་རེ་རེ་ལ་ངེས་པ་ཡང་དག་དང་ངེས་པ་ལྟར་སྒྲུང་གཉིས་ཡོད།
ཡིད་དཔྱོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཐེ་ཆོམ་མེད་པའི་ངེས་པ་མ་རྟེན་ན་
ཡང་དག་པའི་ལམ་ལ་བག་ཆགས་བརྟན་པོ་འཛིག་མི་རྒྱས་པར་ཤེས་ནས་སྤང་དོར་གྱི་གནས་མཐའ་
དག་ལ་རིགས་པ་ཡང་དག་གི་ལམ་ནས་དྲངས་པའི་སྟོང་འདོགས་ཆོད་པའི་ངེས་པ་རྟེན་པ་ལྟར་ལེན་
པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

སྤང་ལ་མ་ངེས་པའི་སྟོང་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་གསལ་བར་
སྤང་བ་ཡང་ཡིན། འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་ལ་ངེས་པ་འབྲེན་མི་རྒྱས་པ་ཡང་ཡིན་པའི་ཤེས་པ་དེ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། གྲུབ་མཐའ་གོང་མའི་ལུགས་ལ་འདྲུ་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་སྤང་ལ་མ་ངེས་པའི་ཡིད་ཤེས་རྟོག་
བཅས་རྟོག་མེད་གཉིས་ཡོད་མེད་སོགས་མཐའ་དཔྱོད་དུ་འཆད་དོ། །དབྱེ་ན་དབང་མངོན། ཡིད་མངོན།
རང་རིག་གསུམ་ཡོད།

ཐེ་ཆོམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། རང་སྟོབས་ཀྱིས་རང་ཡུལ་ལ་ཅེ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྩ་
ཉོན་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཞེས་སྟོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྒྱ་མཚན་ལྟར་སྤང་ལ་
བརྟེན་ནས་སྤང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་རྟག་གམ་སྟམ་པ་ལྟ་བུ་ལོག་རྟོག་དེ་ཐེ་ཆོམ་ཡིན་པ་གཅོད་པའི་ཕྱིར།
དབྱེ་ན་གསུམ་ཡོད་ཀྱང་། རོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཆོམ་ཐེ་ཆོམ་མ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་རྒྱུད་ལ་ཡང་ཡོད་པའི་
ཕྱིར།

ལོག་ཤེས་ལ་དབྱེ་ན་རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་དང་། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་གཉིས། རང་གི་འཛིན་
སྤངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འབྲུལ་བའི་ཞེན་རིག་དེ་དང་པོའི་མཚན་ཉིད། འཛིན་སྤངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འབྲུལ་བའི་
གསལ་སྤང་ཅན་གྱི་རིག་པ་དེ། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེ་ན་དབང་ཤེས་དང་། ཡིད་
ཤེས་གཉིས། དང་པོ་ནི་གངས་རི་སྟོར་སྤང་གི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པ་ནི། མི་ལམ་གྱི་རྟ་རྟ་

སྒྲུབ་པའི་ཡིད་ཤེས་ལྟ་བུ། སྒྲུབ་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བའི་རིག་པ་དེ་འབྱུང་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། འབྱུང་ཤེས་དང་ལོག་ཤེས་དོན་མི་གཅིག་སྟེ། རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་དོན་སྤྱོད་ན་ཏུ་འབྱུང་བའི་འབྱུང་ཤེས་ཡིན་ཀྱང་། ལོག་ཤེས་ཡིན་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་གཏན་ལ་ཐབ་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཡང་དག་པའི་ཚད་མའི་མི་མཐུན་སྤྱོགས་དང་གོ་ལ་ས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

སྟོ་དེ་རྣམས་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། སྒྲུབ་ལ་མ་ངེས་པའི་སྟོ་ནི་གསལ་སྒྲུབ་ཅན་ཡིན་ཀྱང་ངེས་ཤེས་འདྲན་མི་རྒྱས་པས་རང་ཡུལ་ལ་མི་བསྐྱུ་བ་མིན་ལ། ཡིད་དཔྱད་ནི། རང་ཡུལ་བདེན་པ་ལ་ཞེན་ཀྱང་སྟོ་འདོགས་མ་ཆོད་པས། རང་ཡུལ་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་བསྐྱུ་བ་མིན་ནོ།། ཐེ་ཚོམ་ནི་ཡང་དག་པའི་དོན་ངེས་པ་ལ་གཤམ་བྱེད་དང་ལོག་ཤེས་ནི་ཡུལ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཇུག་ཅིང་། ཡང་དག་པའི་དོན་མཐོང་བ་ལ་གཤམ་བྱེད་པས་དེ་གཉིས་སྤང་བྱ་ཡིན་ཞིང་། བཅད་ཤེས་ནི་སྟོ་འདོགས་བཅད་པའི་སྟོ་ཡིན་པས་ཡུལ་ལ་མི་བསྐྱུ་བའི་སྟོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཡུལ་སྟོ་འདོགས་ཆོད་པའི་ཤེས་པའི་རྗེས་སུ་འབྱུང་ནས་སྤང་དོར་ལ་ཞུ་གསལ་ན་རང་གཞན་གྱི་གནས་སྐབས་དང་། མཐར་ཐུག་གི་དོན་གཉིས་འབྲུབ་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པས། ཐར་འདོད་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་ཞིབ་ཏུ་དབྱད་པར་བྱའོ། །ཡང་འབྱུང་ཤེས་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་ཏུ་འདོགས་ལ། དེ་ལ་དབྱེ་ན་སྤྱོད་ལ་འཛིན་ལྟ་བུ་འབྱུང་བའི་ཤེས་པ་དང་། ལུས་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ཀྱན་རྒྱུ་བའི་ཤེས་པ་དང་། རྟོགས་འཛིན་གྱི་སེམས་དང་། རྟོགས་ཅན་རྗེས་དཔག་དང་། འདས་པའི་དོན་དྲན་པའི་རྟོག་པ་དང་། མ་འོངས་པའི་དོན་མངོན་འདོད་ཀྱི་རྟོག་པ་དང་། རྒྱ་གཅིག་རྒྱ་གཉིས་སུ་སྤང་བ་ལྟ་བུ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་བ་དུན་ཡོད།

མདོ་སྟེ་པའི་སྐབས་སུ་རྟོག་བྲལ་མ་འབྱུང་བ་ཞེས་པའི་མ་འབྱུང་བ་ནི་འཕྲལ་གྱི་འབྱུང་རྒྱས་མ་བསྐྱེད་པ་ལ་བཤད་དེ། འཕྲལ་གྱི་འབྱུང་རྒྱུ་ལ། ཡུལ་ལ་གནས་པའི་འབྱུང་རྒྱ། རྟེན་ལ་གནས་པའི་འབྱུང་རྒྱ། གནས་ལ་ཡོད་པའི་འབྱུང་རྒྱ། དེ་མ་ཐག་རྟེན་ལ་ཡོད་པའི་འབྱུང་རྒྱ་བཞི་ཡོད་དེ། དང་པོ་ནི་མགལ་མེ་བསྐྱོར་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེའི་དབང་གིས་མགལ་མེ་འཁོར་ལོ་ལྟ་བུར་སྤང་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། མིག་ལ་རབ་རིབ་ཀྱི་ནད་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེའི་དབང་གིས་ཟས་ལ་སྤྱོད་ཀྱི་སྤང་བ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། བྱ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེའི་དབང་གིས་ལྟོན་གིང་འགོ་བར་སྤང་བ་སོགས་འབྱུང་

བའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། ཞེ་སྒང་ལྟ་བུ་སྟེ། དེའི་དབང་གིས་གང་སྒྲུབ་བ་དམར་ལམ་པ་ལྟ་བུའི་སྒྲུབ་བ་
 འབྱུང་བའི་ཕྱིར། འབྱུག་པ་ལས། མཐོང་བ་རྒྱན་པ་འདྲ་ལྡན་པ་གཉིས་འདོད་དེ། དབང་པོ་གསལ་དང་
 དབང་པོ་སྒྲིན་ལྟ་ནི།^{༡༩} །ཞེས་པའི་འཐད་དུ་འབྱུལ་བྱ་གསུང་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་སྟེ། དབང་
 པོ་ལ་གནོད་པའི་རྒྱུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་ནི་ཉི་ལ་མར། རྒྱ་ མེ་ལོང་། སྒྲིག་རྒྱ། བྲག་ལྷག །སྒྲགས་རྒྱས།
 རང་སྟོང་སའི་བྱ་རྒྱུས་དང་། རང་ན་ཡོད་པ་ནི་རབ་རིབ། མིག་སེར། ཐང་ཁྲོམ་ཐོས་པ། རིམས་དང་
 གདོན་གྱིས་གཅོས་པ་རྒྱམས་དང་། ཡིད་དབང་ལ་གནོད་པའི་འབྱུལ་བྱ་ནི། རྒྱས་སྒྲགས། གྲུབ་མཐའ་
 རན་པས་བསྐྱད་པ། གཏན་ཆོགས་ལྟར་སྒྲུབ་། མི་ལམ། ཆང་འབྱུང་བ་སོགས་མཚན་གཞིར་གསུངས་
 པའི་ཕྱིར། ཕྱི་ནང་གི་འབྱུལ་བྱའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། དབང་པོ་ལ་གནོད་པའི་རྒྱུ་མེད་ཀྱང་ཕྱིའི་རྒྱུ་
 གྱིས་འབྱུལ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཕྱིའི་འབྱུལ་རྒྱུ་མེད་ཀྱང་ནང་གི་རྒྱུ་གྱིས་འབྱུལ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲོ་
 བས་བཞག་པའི་ཕྱིར། ཡིད་དབང་ལ་གནོད་པའི་འབྱུལ་བྱ་ལ་འཛིན་ཏེན་པའི་ཐ་སྙད་རགས་པ་ཡང་
 ཡོད་དེ། ལུས་གཙང་བདེ་རྟག་བདག་བཞིར་འབྱུལ་བ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱུ་རིམ་བཞིན་ལུས་གཙང་བར་
 གྲགས་པ་དང་། འདོད་ཡོན་མང་བ་བདེ་བར་གྲགས་པ་དང་། ཉི་མ་སྒྲ་ཕྱིའི་དབྱིབས་གཅིག་པར་
 གྲགས་པ་དང་། སྒྲེ་བ་སྒྲ་ཕྱིའི་ལུས་ལེན་པ་པོ་གཅིག་ཏུ་གྲགས་པ་བཞི་ལྟ་བུ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡིད་
 དབང་ལ་གནོད་པའི་རྒྱུ་སྒྲ་མོ་ཡང་ཡོད་དེ། གང་ཟག་དང་ཚོས་གྱི་བདག་འཛིན་སྒྲ་མོ་གཉིས་དེ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། རོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲ་ཤད་འཛིན་སྒྲུབ་ལྟ་བུ་རོ་བོ་ལ་འབྱུལ་བ་དང་། ལྷ་གཅིག་ལྷ་གཉིས་སུ་
 སྒྲུབ་པའི་དབང་གིས་ལྟ་བུ་གངས་ལ་འབྱུལ་བ་དང་། ལྷོན་གྱིང་འགོ་བར་སྒྲུབ་བ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་ལ་
 འབྱུལ་བ་དང་། དྲུང་དཀར་སེར་སྒྲུབ་ལྟ་བུ་ཁ་དོག་ལ་འབྱུལ་བ་དང་། མགལ་མེ་འཁོར་འོར་སྒྲུབ་བ་
 ལྟ་བུ་དབྱིབས་ལ་འབྱུལ་བ་དང་། བམ་གྲུང་གི་དུས་སུ་ཉིན་ཕྱེད་མི་ལམ་དུ་མིས་པ་ལྟ་བུ་དུས་ལ་འབྱུལ་
 བ་དང་། ཚ་དུས་སྒྲིག་རྒྱུའི་དབང་གིས་གཞུགས་རྒྱུ་ལ་ཆེན་པོར་སྒྲུབ་བ་ལྟ་བུ་ཆད་ལ་འབྱུལ་བ་
 སོགས་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྟོག་མེད་ལོག་གེས་ལ་ཡང་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ། སྒྲ་ཤད་འཛིན་སྒྲུབ་ལྟ་
 ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་ལ་མི་ལྟོས་ཤིང་། ལྷ་གཅིག་ལྷ་གཉིས་ལྟ་བུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་ལ་བལྟོས་པ་དང་།
 གཉིས་ཀའང་བདག་རྒྱུན་དང་དབང་པོ་བསྐྱད་པ་དང་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར།

འབྱུལ་གེས་དང་འབྱུལ་བྱ་རིགས་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་གསུངས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཕྱིའི་
 འབྱུལ་བྱ་ལ་བརྟེན་ནས་ནང་གི་འབྱུལ་བྱ་མཚོན་པར་བྱ་བ་དང་། འཕྲལ་གྱི་འབྱུལ་བྱ་ལ་བརྟེན་ནས་

ཡུགས་ཀྱི་འབྲུལ་རྒྱུ་རྩིས་ཟིན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འབྲུལ་རྒྱུ་རྩིས་ནས་གསུངས་པ་ལ་དགོས་པ་
ཡོད་དེ། མིག་འབྲུལ་མཁན་གྱིས་སྤྱད་པའི་སྤྲུགས་དང་སྤྲུག་སོགས་ཀྱི་རྩིས་ལ་བརྟེན་ནས་དེའི་ཤིང་རྟ་
སྤང་དུ་འབྲུལ་བ་བསྐྱེད་པ་ལྟར། གྲུབ་མཐའ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་། གཏན་ཆོགས་ལྟར་སྤྲུག་སོགས་ལ་
བརྟེན་ནས། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འཛིན་པ་འཐད་ལྟར་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་ཀྱན་བཏགས་ཀྱི་འབྲུལ་འཛིན་
བསྐྱེད་པ་དང་། ཡུགས་ཀྱི་འབྲུལ་རྒྱུ་བདག་འཛིན་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་ལས་ཉོན་མོངས་པའི་
བདུད་ཀྱི་འབྲུལ་པ་སྤྲུག་ཆོགས་བསྐྱེད་པ་ཤེས་པར་བྱས་ནས། བདག་འཛིན་ཀྱན་བཏགས་དང་ལྟན་
སྤྲུག་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ་ལ་མཁས་པར་བྱ་བ་དང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དོན་དུ་གཉེར་
བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཅམ་སྐབས་དོན་འདིར་སྤྱད་ཆུ་ལ་ཡོད་དེ། མདོ་སྤྱི་པ་སོགས་ཀྱིས་ཆད་མ་
དང་ཆད་མིན་གྱི་འབྲུལ་མ་འབྲུལ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་དང་། སེམས་ཅམ་རྣམ་བཤེན་པས་སྤྱི་འཛིན་
མིག་ཤེས་དེ་སྔོན་པོ་སྔོན་པོར་སྤྱད་བ་དང་སྔོན་པོ་རགས་པར་སྤྱད་བ་ལ་མ་འབྲུལ་ཡང་། སྔོན་པོ་ཕྱི་
རོལ་དོན་དུ་སྤྱད་བ་ལ་འབྲུལ་བར་ཁས་ལེན། རྣམ་རྒྱུན་པས་སྤྱི་འཛིན་མིག་ཤེས་དེ་གསུམ་ག་ལ་
འབྲུལ་བར་ཁས་ལེན་པས། རང་རིག་ཆད་མ་མ་གཏོགས་པའི་སོ་སྤྱིའི་ཤེས་པ་པལ་ཆེར་གྱི་སྤྱད་ཆ་ལ་
འབྲུལ་སྤྱད་གིས་མ་བསྐྱེད་པ་མེད་པར་འདོད། ཐལ་འབྱུར་བའི་ཡུགས་ལ་སངས་མ་རྒྱས་ཚུན་ཆད་དུ་
མཉམ་བཞག་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་དང་། རྒྱུན་མཐའ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པ་ལ་མ་
རིག་བག་ཆགས་ཀྱིས་མ་བསྐྱེད་པ་མེད་པས་འབྲུལ་ཤེས་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་འབྲུལ་པ་གཏན་
དུ་ལྷོག་པར་ཁས་ལེན་པ་སོགས་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་ཡུགས་ཀྱི་སྤྱི་འབྲུལ་མ་འབྲུལ་དང་། ཆད་མ་དང་
ཆད་མིན་གྱི་རྣམ་བཞག་གཏན་ལ་པལ་སྤྱི་སོ་སོའི་ཕྱི་ནང་གི་འབྲུལ་རྒྱུ་སྤྱི་དང་། རྒྱུད་པར་དུ་རིགས་པ་
ཡང་དག་ལྟར་སྤྱད་གི་འབྲུལ་པར་མཐོང་བའི་སྤྱད་སྤང་རང་རྒྱུད་ལ་སྤྱད་ཏེ་སྤྱི་བ་གཉིས་ཀྱི་དཔུང་ཆོགས་
འཛོམས་པ་ལ་འབད་པར་བྱའོ།

ལྟས་སྤྱིན་དང་མཆོད་སྤྱིན་གཉིས་ཀྱིས་སྔོན་པོ་གཅིག་ལ་བལྟ་བའི་ཆེ། གཅིག་ལ་སྤྱད་བའི་
སྔོན་པོ་དེ་གཅིག་ཤོས་ལ་མི་སྤྱད་བ་ནི་རིགས་རྒྱུན་དང་། སྤྱད་བ་ནི་སྤྱི་བདུན་རྒྱུན་གྱི་ཆོག་ཟིན་ལྟར་
ཡིན་པ་སོགས་སེམས་ཅམ་གྱི་ཡུགས་གཅིག་སྤྱད་པ་ཞེས་བཞག་པ་ལ་ཡང་གང་ཟག་མཆོག་དམན་སོ་སོ་
དང་། རིགས་དུག་སོ་སོའི་སྤྱད་ཆུ་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཞིབ་ཆ་ཤིན་ཏུ་མང་ན་ཡང་། བལྟ་བུ་བྱུང་མོང་བའི་

ཆོ་གཅིག་ལ་སྒྲུང་བའི་སྒྲོན་པོ་དེ་གཅིག་གོས་ལ་སྒྲུང་ཡང་། གཅིག་ལ་སྒྲུང་བའི་ཆ་དེ་གཅིག་གོས་ལ་
མི་སྒྲུང་བར་ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། དང་པོ་ནི་རིགས་མཐུན་གྱི་བག་ཆགས་མཐུན་པར་སད་པས་འགྲུབ།
གཉིས་པ་ནི་རྒྱད་གཞན་ཡིན་ལ། དེ་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པའི་རིགས་པ་དང་། སུ་རམ་གྱི་རོ་མྱོང་ཚུལ་
སོགས་ཀྱིས་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་སྐྱམ་སྟེ་དབྱེད་པར་བྱའོ།

ཡུལ་གྱི་གངས་བརྩེ་ཚུལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་ཡུལ་ལ་སྒྲུང་ཡུལ། ཞེན་
ཡུལ། འཇུག་ཡུལ། གཟུང་ཡུལ་བཞི་འཕ། སྒྲུང་ཡུལ། གཟུང་ཡུལ། ཞེན་ཡུལ། འཛིན་སྒྲུངས་གྱི་ཡུལ་
བཞི་ལ་བརྩེ་བའི་ལུགས་གཉིས་དང་། ཡང་སྒྲུང་ཡུལ། གཟུང་ཡུལ། དམིགས་ཡུལ། འཛིན་སྒྲུངས་གྱི་
ཡུལ་བཞི་བཤད་པ་དང་། འདྲེན་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གཞན་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འཇུག་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་
ཡོད་དེ། ཆོས་དེའི་སྒྲུང་དོར་ལ་ཞུགས་པ་ན་མི་བསྐྱུ་བ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་མེས་བཙོ་སྟེག་བྱེད་
པ་ལྟ་བུ་གནས་སྐབས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་དང་། འགོག་བདེན་ལྟ་བུ་མཐར་ཐུག་གི་འཇུག་ཡུལ་གཉིས་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། འདི་རིགས་རྒྱན་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་སྟེས་སུ་འཇུག་ཡུལ་གཞིར་བཞག་ཡིན་ལོ། །ཤེས་པ་སོ་
སོའི་འཇུག་ཡུལ་ཡོད་དེ། ཚད་མའི་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ནི་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ལ། ལོག་ཤེས་གྱི་
ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་མེད་པས་དེའི་འཇུག་ཡུལ་མེད་ཀྱང་། ཚད་མིན་གྱི་སྟོའི་འཇུག་ཡུལ་ཡོད་དེ། སྒྲུང་ལ་
མ་ངེས་པའི་སྟོ་ནི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་སྟོ་ནས་བཞག་པའི་ཕྱིར། རྟོག་པའི་གཟུང་ཡུལ་དང་འཛིན་སྒྲུངས་གྱི་
དོན་མི་འདྲ་སྟེ། རྟོག་པའི་སྒྲུང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་དོན་གཅིག་ལ། སྒྲུང་ཡུལ་དང་འཛིན་སྒྲུངས་གྱི་
ཡུལ་འགལ་བར་འདོད་པའི་ཕྱིར། རྟོག་པ་དེའི་དམིགས་ཡུལ་དང་ཞེན་ཡུལ་དོན་མི་གཅིག་ཀྱང་
འགལ་བ་མིན་ཏེ། སུམ་པ་དེ་སུམ་འཛིན་རྟོག་པའི་དམིགས་ཡུལ་དང་ཞེན་ཡུལ་གཉིས་ཀྱི་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། སྒྲུང་ཡུལ་གཟུང་ཡུལ་ཡོད་པ་ལ་ཤེས་པ་ཁོ་ནར་མ་ངེས་ཏེ། དབང་ཤེས་དེ་དང་དེའི་སྒྲུང་ཡུལ་
དང་གཟུང་ཡུལ་ནི་རྟོན་གྱི་དབང་པོ་དེའི་སྒྲུང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་དུ་འཛོག་དགོས་པའི་ཕྱིར།

གང་ཟག་གི་ཡུལ་བཞི་ཀ་ཡོད་དེ། ཤེས་པ་དེ་དང་དེའི་ཞེན་ཡུལ་དམིགས་ཡུལ་སོགས་ལ་
རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་དེས་ཀྱང་ཞེན་པ་དང་དམིགས་པའི་སྟོ་ནས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། རྟོག་
པའི་ཞེན་ཡུལ་དང་འཛིན་སྒྲུངས་གྱི་ཡུལ་དོན་གཅིག་ཀྱང་། རྟོག་བྲལ་གྱི་ཞེན་ཡུལ་དང་འཛིན་སྒྲུངས་
གྱི་ཡུལ་དོན་གཅིག་པར་ཁས་ལེན་མི་རུང་སྟེ། རྟོག་བྲལ་གྱི་སྟོའི་ཞེན་ཡུལ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་

མངོན་སུམ་ཚད་མའི་སྣང་ཡུལ། གཟུང་ཡུལ། འཛིན་སྣངས་ཀྱི་ཡུལ་གསུམ་དོན་གཅིག་པར་ཁས་ལེན་
ནོ། །ཞེན་ཡུལ་དང་། སྣང་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། སློ་དེས་ཞེན་པའི་སློ་ནས་རིག་པར་བྱ་བ་དེ་དེའི་
ཞེན་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། སློ་དེའི་སྣང་དོན་སྣང་བའི་སློ་ནས་རིག་པར་བྱ་བ་དེ་དེའི་སྣང་ཡུལ་གྱི་
དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞིབ་ཆ་མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་དོ། །

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་དངོས་རྟོགས་དང་ཤུགས་རྟོགས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་ཀྱང་གཤམ་དགོས་
པ་ཡིན་ཏེ། སློ་དེ་ལ་ཆོས་དེའི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་སློ་ནས་རྟོགས་པ་ནི་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་དོན་དང་།
སློ་དེ་ལ་ཆོས་དེའི་རྣམ་པ་མ་ཤར་ཡང་ཕྱིས་སུ་སློ་ཁ་ཕྱོགས་པ་ཙམ་གྱིས་སློ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་
པར་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་འདྲེན་པ་དེ་ཤུགས་རྟོགས་ཀྱི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིའི་མཚན་གཞི་ཡོད་
དེ། སློ་མི་རྟག་པར་རྟོག་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་སློ་མི་རྟག་པ་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤུགས་ལ་སློ་རྟག་
པས་སྟོང་པར་རྟོགས་པས། སློ་རྟག་སྟོང་ནི་སློ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་ཤུགས་གཞལ་
དང་། བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་གྱིས་ས་ཕྱོགས་དེ་དངོས་སུ་གཞལ་བའི་
ཤུགས་ལ་བུམ་མེད་གཞལ་བས། བུམ་མེད་དེ་དེའི་ཤུགས་གཞལ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རིགས་
པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་དང་ཤུགས་རྟོགས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། རིགས་པའི་སྟོབས་
ཤུགས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་ཙམ་གྱིས་ཤུགས་ལ་རྟོགས་མི་རུས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བུས་ན་མི་རྟག་པས་
ཁྱབ་པ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་དེས་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སློ་རྟག་འཛིན་གྱི་སློ་འདོགས་ཆོད་ཀྱང་། སློ་གཞན་
ལ་མ་ལྟོས་པར་རང་ཉིད་སློ་ཁ་ཕྱོགས་པ་ཙམ་གྱིས་སློ་མི་རྟག་པ་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་མི་རུས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར།

སེལ་འཇུག་དང་སྐྱབ་འཇུག་གི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། རྟོག་པ་དང་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་ཡུལ་
ལ་སེལ་འཇུག་དང་། མངོན་སུམ་རྣམས་ཡུལ་ལ་སྐྱབ་འཇུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སེལ་འཇུག་གི་དོན་ཡོད་
དེ། རང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་བྱེ་ནས་འཇུག་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆ་ཤས་སུ་བྱེ་ནས་འཇུག་པའི་དོན་ཡོད་
དེ། ཆོས་གཞན་བཅད་ཅིང་བཀག་པའམ། ཡིན་མིན་གྱི་ཆ་སོ་སོར་བྱེ་ནས་འཇུག་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
མཚན་གཞི་ནི་ཡོད་དེ། བུམ་འཛིན་རྟོག་པས་བུམ་པ་འཛིན་པའི་ཆེ་བུམ་པ་དང་བུམ་པའི་དོན་སྤྱི་འདྲེས་
པ་ལྟ་བུར་སྣང་ཞིང་། འདྲེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བུམ་པར་བཟུང་བས་བུམ་པ་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་གཞན་བུམ་
པ་ཡིན་པའམ། རང་གི་ཡུལ་ཡིན་པ་བཀག་པའི་ཚུལ་གྱིས་འཇུག་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྐྱབ་འཇུག་གི་

དོན་ཡོད་དེ། སྐབ་པའི་རྣམ་པས་འཇུག་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཚན་གཞི་ནི་ཡོད་དེ། བུམ་འཛིན་དབང་
 མངོན་གྱིས་བུམ་པའི་ཆ་གས་ཐམས་ཅད་བཟུང་བར་ཁས་མི་ལེན་ཀྱང་། བུམ་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཆ་
 བུམ་པའི་ཆ་གས་རྣམས་ཚོགས་པ་ལམ་འདྲེས་པའི་སྒོ་ནས་རང་གི་ཡུལ་དུ་ཚུར་སྐབ་པ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་དུ་
 འཇུག་པ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྫོང་བྱེད་གྱི་སྐྱ་རྣམས་སེལ་འཇུག་ཡིན་ཏེ། རྫོང་བྱེད་གྱི་སྐྱ་ལ་མིང་ཚིག་
 ཡི་གེ་གསུམ་དང་། རིགས་བརྗོད་གྱི་སྐྱ་དང་། ཚོགས་བརྗོད་གྱི་སྐྱ་གཉིས་དང་། མི་ལྟན་རྣམ་གཅོད་
 གྱི་སྐྱ་དང་། མི་སྤྱི་རྣམ་གཅོད་། གཞན་ལྟན་རྣམ་གཅོད་གྱི་སྐྱ་གསུམ་དང་། ཚོས་བརྗོད་གྱི་སྐྱ་དང་།
 ཚོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྐྱ་གཉིས་དང་། བྱད་པར་གཞན་སྤོང་གི་སྐྱ་དང་། བྱད་པར་གཞན་མི་སྤོང་གི་སྐྱ་
 གཉིས་སོགས་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་འཇུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཡུལ་ལ་
 དོན་དང་མཐུན་པ་དང་དོན་དང་མི་མཐུན་པར་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་འཁོར་བར་འཇུག་ལྟོག་བྱེད་པར་
 མ་ཟད། རྫོང་བྱེད་གྱི་སྐྱ་དེ་དག་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ལྟར། དེ་དག་གི་ཀྱན་སྤོང་གི་སེམས་
 དང་སེམས་བྱུང་དང་བསམ་པའི་བྱད་པར་འཇུག་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དང་། དབང་བོ་གཟུགས་ཅན་པ་ཡུལ་
 ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཀྱང་འཁོར་བར་འཇུག་ལྟོག་གི་བྱ་བ་དུ་མ་འབྱུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་དགོས་ཏེ།
 དབང་བོའི་སྒོ་སྒྲིམ་པ་དང་། ཟས་གྱི་ཚོད་རིག་པ་སོགས་ཚོགས་ལམ་གྱི་དུས་གྱི་ཉམས་ལེན་གྱི་གཙོ་
 བོར་ས་ལྟེ་སོགས་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་དག་གི་ནུ་གྲགས་ཆེ་བས་བྱི་མི་དགོས་པ་ལྟར་སྤྲང་
 མོད་ཀྱང་། རང་རྒྱུད་གྱི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ལ་དཔྱེད་པ་བྱེད་པ་རྣམས་གྱིས་ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་
 འཇུག་ཚུལ་ལ་སློལ་བ་བྱེད་པར་བྱས་ཏེ། ཡང་དག་པའི་ཚད་མའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་ཆེད་དུ་དྲན་ཐོ་
 ཅུམ་བཞོད་པའོ།།

གཉིས་པ་དེ་ལས་འཁོར་བར་འཇུག་ལྟོག་བྱེད་ཚུལ་ནི། འཁོར་བར་འཁོར་ཚུལ་མ་ཤེས་ན་
 ཐར་བར་བཞོད་ཚུལ་མི་ཤེས་ལ། འཁོར་བར་འཁོར་ཚུལ་ཤེས་པ་ལ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་
 བཞག་ཤེས་དགོས་ཏེ། བརྟན་གཡོའི་སྒོ་དང་བཅུད་མཐའ་དག་ལས་གྱིས་བསྐྱེད་ཅིང་ལས་གྱིས་སྤྱུལ་པ་
 སོགས་སུ་མདོ་སྤྲེལ་དུ་མ་ལས་གསུངས་ལ། ལས་གྱི་རྩ་བ་ཉོན་མོངས་ལ་རག་ལས་ཤིང་། དེ་ཡང་ལྟ་བ་
 ལྟ་དང་ལྟ་མིན་ལྟ་སོགས་ཉོན་མོངས་པན་ཚུན་འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་དགེ་མི་དགའི་ལས་སྒྲ་ཚོགས་
 བསགས་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་གྱི་སྒོ་ནས་འཁོར་བར་འཁོར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟེན་

འབྲེལ་ཡན་ལག་བརྩུག་གིས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་ཀྱང་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་སྤྲོད་ནས་ཤེས་དགོས་ཏེ།
 ཡན་ལག་བརྩུག་གིས་ཀྱི་ནང་ནས་མ་རིག་པ་དང་། སྤྲོད་པ་དང་། ལེན་པ་དང་གསུམ་ཉོན་མོངས་པའི་
 ཀྱན་འབྱུང་དང་། ཡན་ལག་གཉིས་པ་འདྲ་བྱེད་ཀྱི་ལས་དང་། བརྩུ་པ་སྤྲོད་པ་གཉིས་ལས་ཀྱི་ཀྱན་
 འབྱུང་ཡིན་ཞིང་། ལྷག་མ་བདུན་སྟུག་བདེན་དང་འཕང་འབྲས་ཤས་ཆེན་ཡང་། མིང་གཟུགས་དང་
 སྤྲོད་མཆེད་ནང་ཚན་གྱི་གཟུགས་ཅན་མ་གཏོགས་པ་རྣམས་དང་རིག་ཚོར་སྤྲོད་ལེན་སྤྲོད་པ་ལྟ་དང་།
 སྤྲོད་ཀྱི་གཉིས་ཀྱང་སེམས་སེམས་བྱུང་དང་མིང་བཞིས་བསྟུས་པ་གཙོ་ཆེ་བའི་བྱིར། དེར་མ་ཟད། ཡང་
 དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱུ་གསུང་བྲགས་དང་། གནས་ལུས་ལོངས་སྤྱོད་མཛད་པ་སོགས་
 ཀྱི་རྒྱ་ཚོགས་གཉིས་དང་། དེའི་རྩ་བ་བྱང་རྩལ་གྱི་སེམས་ལ་རག་ལས་པར་གསུངས་པ་དང་། བདེན་
 པ་མཐོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་མ་རིག་པའི་ས་བོན་དུང་ལྷུང་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེ་རྒྱུད་གི་ལམ་གྱིས་ཐར་པར་
 བགོད་པ་ནི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ལ་རག་ལས་པ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་བརྩུག་གིས་སྤྲོད་
 འགག་ལུགས་འབྱུང་ལྷོག་གིས་ཀྱན་ཉོན་དང་རྣམ་བྱུང་འབྲུབ་པ་དང་། བདེན་བཞིའི་འཇུག་ལྷོག་ལ་
 བརྟེན་ནས་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་འབྲུབ་པར་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱི་གནད་བསྟུས་ན། ཚས་ཀྱི་
 རྩ་བ་སེམས་ཁོན་ལ་རག་ལས་པ་དང་། སེམས་འཁོར་འདས་ཀྱི་བྱེད་བོ་ཡིན་ཚུལ་ལ་བྲག་པས། ཐར་
 པ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉིན་མཚན་ཀྱན་ཏུ་རང་རྒྱུད་ལ་བརྟེན་ནས་མི་དགེ་བའི་སེམས་དང་སེམས་
 བྱུང་ཟེལ་གྱིས་མནན་ཏེ་བྱིན་ཅི་ལོག་གི་སྒོ་སྤྲོད་འགོག་པ་དང་། དགེ་བའི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གོང་
 དུ་སྤྲོད་ནས་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་རྟོགས་པ་སྤྲོད་པ་ལ་འབད་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་མི་དགེ་བའི་བསམ་
 པ་ཐམས་ཅད་རང་གཅེས་འཛིན་དང་བདག་འཛིན་གྱི་ནང་དུ་བསྟུས་ནས། དེའི་གཉེན་པོར་བྱང་རྩལ་
 ཀྱི་སེམས་དང་ཡང་དག་པའི་རྟུ་བ་མ་སྤྲོད་པ་སྤྲོད་པ་དང་། སྤྲོད་པ་མི་ཉམས་ཤིང་སྤྲོད་པའི་སྤྲོད་ནས་
 རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་སར་བགོད་པ་ནི་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་སྤྲོད་བོ་གཅིག་ཤར་བཟུང་
 བས་རང་གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་ལྟན་གྱིས་བྲུབ་པའི་དགའ་སྟོན་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པར་བྱའོ།

མཐའ་དབྱེད་པ་ལ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་སོ་སོའི་དོ་བོ་ལ་དབྱེད་པ་དང་། མཚུངས་ལྡན་
 རྣམ་པ་ལྟ་མཚུངས་ལ་དབྱེད་པ། སེམས་གང་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་གང་ཡོད་ལ་དབྱེད་པ། དད་པ་
 དང་མ་དད་པ་སོགས་སྤང་གཉེན་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་དབྱེད་པ། སེམས་ཀྱི་དོ་བོ་གསལ་རིག་ཅམ་ལ་དབྱེད་
 པ། སེམས་རྟོགས་ན་སངས་རྒྱས་ཡིན་མིན་སོགས་གཞན་ལུགས་དུ་མ་ལ་དབྱེད་པ། རང་རིག་གཞན་

རིག་དང་། དབང་མངོན་ཡིད་མངོན་ལ་དབྱེད་པ། སེམས་ལུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ལ་མི་འདྲ་བའི་བྱད་
པར་དུ་མ་ལ་དབྱེད་པ་སོགས་ཡོད་ཀྱང་ཟུར་དུ་འགོད་པར་བྱའོ།།

ཞེས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་བཞག་ཅུང་ཟད་བཞོད་པ་འདི་ནི་རང་ཉིད་སྒྲིམ་སྒྲུངས་དམན་པའི་
ཁར་ལུས་སེམས་རྒྱ་བས་ལོན་ཆེན་སོ་མི་ལྟོགས་ཀྱང་། ཀུན་མཁུན་སྤྱི་མའི་གདན་ས་ལྟོ་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དགའ་
ལྡན་ཆོས་འཁོར་གྱིང་གི་མཆན་ཉིད་གྲུ་ཆང་ནས་བསྐྱུས་གྲུ་སྒོ་རྟགས་ཀྱི་འཛོན་གྲུ་སྤྱི་མང་པོས་ཡང་ཡང་ན་བ་ཆ་བར་
བསྐྱུལ་བ་དང་། གཞན་ཡང་ལས་སྣེ་དང་གྲུ་རྒྱ་མང་པོས་མདོ་རྟགས་ལམ་རིམ་གྱི་གྲུ་ཆང་པན་རྒྱུ་གསུམ་ག་ལ་མཁོ་
ཆེ་བས་ཅིས་ཀྱང་བྲི་དགོས་ནན་ཏན་བསྐྱུལ་བའི་ངོ་མ་བཅག་ཙམ་དུ་རྒྱན་པོ་སྟོམས་ལས་པ། རྒྱ་རྒྱ་རྣམས་ལ་ཁས་པའི་
གསུང་རྒྱུ་སྒོ་ལ་དྲན་ཆོད་དང་བསྐྱུན་ནས་བྲིས་པའི་ཡི་གེ་པ་ནི་རིགས་པ་སྤྱི་བའི་དགོས་ཚུངས་ལྟ་བུ་མཆོའོ།།

ཁྱེད་ཀྱི་པའི་མཆན།

- ༡ དམ་པའི་ཚུལ་མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་སྤྱི་པོ་ལེགས་བཤད་ནོར་བུའི་ཐེང་བའི་མཆན།
- ༡ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། མཛོན་པ། ཀུ དབྱིག་གཉེན། ཚུལ་མཛོན་པའི་མཛོན། གནས། ༡ ཟླ་ ༡ ཞོག ༡ བུ
- ༢ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། མཛོན་པ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མཛོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ལེལ། ༡ ཞོག ༥༥ བུ
- ༣ འདི་གོང་དུ་འདྲེད་ཀྱི་ཐུང་པོ་བསྟན་པའི་ཐད་དུ་ཕྱི་ལོ་ཉེན་མོངས་པའི་རྣམ་གྲངས་སྒྲོར་བཤད་ཟེན་པ་ལ་དགོངས། དེ་བའི་འདི་ཞོག་ ལ་གཟིགས།
- ༤ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། མཛོན་པ། ཀུ དབྱིག་གཉེན། ཚུལ་མཛོན་པའི་མཛོན། གནས། ༥ ཟླ་ ༡༥ ཞོག ༡༩ བུ
- ༥ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། མཛོན་པ། ཀུ དབྱིག་གཉེན། ཚུལ་མཛོན་པའི་མཛོན། གནས། ༥ ཟླ་ ༡༥ ཞོག ༡༩ བུ
- ༦ མ་དཔེ་དང་དཔེ་བསྟར་དཔར་མ་གཉིས་ཀར་གྲུ་མཆོག་ཅེས་བྱུང་ཡང་། གྲུ་མཆོག་ཅེས་པ་ཡིན་པའི་མཆན་བཅོས། ཀུན་བརྟུས་ཀྱི་བརྒྱུད་པའི་སྤྱི་པོ་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཆུལ་བའི་ཆོགས་བཅད་འདི་རྣམས་མེ་རེད་མཛུ་བའི་ཡིན་མིན་དཔྱད་དགོས་པར་སྣང་།

༢ མཛོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་དོན་ལ་བའི་དཀའ་འགྲེལ་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་གི་མཆན།

- ༡ ལྷན་པའི་ས། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
- ༡ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། མཛོན་པ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས། ཞོག ༡ བུ
- ༢ རྣམ་གཟུམ། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
- ༣ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། མཛོན་པ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ། ༡ ཞོག ༤༤
- ན་དཀའ་འགྲེལ་འདི་ལེན་ཆོས་བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ནི། ཀུན་བརྟུས་ཀྱི་གཞུང་ཆོན་རྣམས་སོ་སོར་ཞིབ་ཅིང་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཅུ་མ་ཟད། གཞུང་ཆོན་སོ་སོར་དབྱེད་ཀུན་བརྟུས་ཕྱི་ལོ་ཆོག་དང་སྟེ། ཞེས་པ་ནས། ཞེས་པའི་བར་གྱིས། ཞེས་པའམ། ཡང་ན། ཞེས་སོགས་ཀྱིས། ཞེས་པ་བཞོད་འདུག་པར་བརྟེན། ཀུན་བརྟུས་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་ཆོན་རྣམས་བདེ་སྒྲག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ། འདིར་ང་ཚོས་གཞུང་མཆོམས་གཙོ་བོ་པའི་ཕྱིར་ཀུན་བརྟུས་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་ཆོག་དང་སྟེ། རྣམས་ཡིག་ཀྱང་དུ་བྱས་ཡོད་པས། འགྲེལ་པ་འདི་དང་ཀུན་བརྟུས་གཉིས་བསྟན་གསལ་ནས་གྲོག་བྱེད་ན་ཀུན་བརྟུས་ཀྱི་གཞུང་གི་དོན་ལ་གོ་བ་ལེགས་པོ་ཞིག་ཆགས་བྱེད་པའི་དགོས་ཆོན་ཡོད་པར་མཐོང་ངོ་།
- ༤ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། མཛོན་པ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ། ༡ ཞོག ༤༤ བུ

- [illegible]

- ༡༥ འགན་ཁུངས་། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།
- ༡༦ མ་དབེར། ལ་ས་སོགས་པར་སྒྲུང་བ། ཞེས་བྲུང་ཡང་། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ལྟར། ས་ལ་སོགས་པར། ཞེས་བཅོས།
- ༡༧ རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། གསུང་འབུམ། ག ལེགས་པར་བཤད་པ་ཆོས་མདོན་རྒྱ་མཆོའི་སྤྱིང་པོ། ཤོག ༡༩ བ།
- ༡༨ སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་གཟུགས་ཅན་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་འདོད་པ་ནི། ཤུག་ཏེ་སྤྲུལ་པའི་ལུགས་ལས་འདས་པའི་ཞེས་
པའི་ལུང་འདི་འཆོལ་ཞིབ་བྱེད་ཀྱང་བརྟེན་སོན་མ་བྱུང་།
- ༢༠ ལྷེ་དགེ ༤༠༤༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༧ བ།
- ༢༡ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༧ བ།
- ༢༢ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༨ བ།
- ༢༣ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༨ བ།
- ༢༤ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༨ བ།
- ༢༥ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༨ བ།
- ༢༦ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༨ བ།
- ༢༧ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༨ བ།
- ༢༨ མདོན་ལས། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་དེ་བརྟེན་སོན་མ་བྱུང་།
- ༢༩ ལྷེ་དགེ ༤༠༤༨ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ སློ་གྲོས་བརྟན་པ། དབུས་མཐའི་འགྲེལ་པ། ཤོག ༡༠༤ བ།
- ༣༠ མདོན་ལུང་འདི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དུ་བྲངས། ལྷེ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། མདོན་པ། ཅུ གང་སྟེལ། འགྲེལ་བཤད་མཆོན་
ཉིད་རྗེས་འབྲང་། གནས། ༡ ཤོག ༡༤༧ བ།
- ༣༡ ལྷེ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༩ བ།
- ༣༢ སློབ་དཔོན་སློབ་བརྟན་གྱིས། ལུས་ཀྱི་རིག་བྱའི་ཁྱད་པར་དགའ་བས་ཟིན་ན་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་དོས་འཛོན་མ་བྱུང་།
- ༣༣ ལྷེ་དགེ ༣༤༩ བཀའ། མདོན་ལྷེ། ཨེ ཆངས་པའི་བྲ་བའི་མདོ། ཤོག ༣༧ བ།
- ༣༤ མ་དབེར། འབྲིང་བ། ཞེས་བྲུང་ཡང་ནོར་བར་དེས་པས། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ལྟར། འདྲི་བ། ཞེས་བཅོས།
- ༣༥ ལྷེ་དགེ ༤༡༥༨ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག གེ མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ། རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེལ ༡ སྟོག ༣༩ ཤོག ༡༠༩ བ།
- ༣༦ ལྷེ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ཤོག ༥༩ བ།
- ༣༧ ལྷེ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། མདོན་པ། ཀུ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༡ སྟོག ༣༩ ཤོག ༥ བ།
- ༣༨ ཐར་པ་འདུ་ཤེས། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།

- ༤༩ འཇགས་པ་ཙམ། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
- ༥༠ འཇུག་པ་དང་ལམ་གང་ལ་བརྟེན་ནས། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
- ༥༡ ཟླ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༩༥ ན༥
- ༥༢ མདོན་གྱི་འབྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ཞེས་པའི་གཞུང་དོན་འཛིན་མ་བྱུང།
- ༥༣ ཟླ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༩༥ ན༥
- ༥༤ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༡༠༧ བ༤
- ༥༥ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༡༠༧ བ༥
- ༥༦ ཟླ་དགེ ༡༥༧ བཀའ། མདོན་སྟེ། ཟ འཕགས་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཆེན་པོའི་སྟེ་ཉི་མའི་སྟོང་པོ། འདིའི་ནང་འཚོལ་ཞིབ་བྱེད་ཀྱང་
མ་རྟོགས།
- ༥༧ ཟླ་དགེ ༡༡༢ བཀའ། མདོན་སྟེ། ཆ སྟོང་རྩེ་བརྒྱ་དཀར་པོ། ལེའུ ༡ ཤོག ༡༤༠ བ༤
- ༥༨ ཟླ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟས་པ། ཤོག ༡༡ ན༤
- ༥༩ ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། སྤུམ་ཅུ་པ། སྟོག ༤ ཤོག ༡ ན༤
- ༦༠ ཀུན་གཞིའི། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
- ༦༡ མདོན་འདི་ཐོག་བསྟུས་སྟུངས། ཟླ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐོག་བསྟུས། ཤོག ༡ ན༧
- ༦༢ ཟླ་དགེ ༡༠༧ བཀའ། མདོན་སྟེ། ཅ ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ། ཤོག ༧༣ ན༥
- ༦༣ ཟླ་དགེ ༡༡༠ བཀའ། མདོན་སྟེ། ཆ རྒྱུ་སྟུག་པོ་བཀོད་པའི་མདོ། ལེའུ ༩ ཤོག ༤༣ ན༣
- ༦༤ ཟླ་དགེ ༡༠༤ བཀའ། མདོན་སྟེ། ཅ འཕགས་པ་དགོངས་པ་དེས་པར་འབྲེལ་བ། ལེའུ ༥ ཤོག ༡༣ བ༧
- ༦༥ ཐོག་བསྟུས་སྟུག་གཞི་སྒྲིབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་དེ་རྣམས་བསྟན་མོད། འདིར་དངས་པའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཚོགས་བཅད། ལེན་
པ་དང་པོ་གསལ་བ་དང་། །ཞེས་པ་ནི་ཐོགས་མེད་ཀྱི་རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བར་བྱུང་པོ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན།
སེམས་ཙམ། ཞི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུས་པ། ཤོག ༡ ན༡
- ༦༦ རྩོན་པོ་དྲན་པའི་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་དང་། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
- ༦༧ མི་དགེ་བའི་སེམས་ཀྱིས་དགེ་སེམས་ཀྱི་ས་བོན་མི་བྱེད་པའི་བྱིར། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
- ༦༨ མ་དཔེར། ཉོན་ཡིད་དང་། ཞེས་བྱུང་ཡང་བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་ལྟར། ཉོན་ཡིད་དམ། ཞེས་བཅོས།
- ༦༩ ཟླ་དགེ ༡༠༧ བཀའ། མདོན་སྟེ། ཅ ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ། ལེའུ ༥ ཤོག ༡༧༤ ན༥
- ༧༠ ཟླ་དགེ ༡༠༧ བཀའ། མདོན་སྟེ། ཅ ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ། ལེའུ ༥ ཤོག ༡༧༥ བ༧

- ༡༡) ལུང་འདི་བོད་འགྲུར་དུ་བཞགས་པའི་ལུང་ཕྱན་ཆོགས། ཟླ་དག ༥ བཀའ། འདུལ་བ། ཐ འདུལ་བ་ལུང་ཕྱན་ཆོགས་ཀྱི་
གཞིའི་ནང་འཆོལ་ཞིབ་བྱེད་ཀྱང་རྟེན་སོན་མ་བྱུང་།
- ༡༢) ཟླ་དག ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པ། ཤོག ༤ ན་༥
- ༡༣) ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི་དབྱིག་གཉེན། ལུ་མ་རྩ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཤྱོག ༢༩ ཤོག ༢ ན་༡
- ༡༤) ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟས་པ། ཤོག ༥༩ བ་༤
- ༡༥) གཞུང་འོག་མ་རྣམས། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
- ༡༦) ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟས་པ། ཤོག ༥༤ བ་༡
- ༡༧) ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༤ བ་༣
- ༡༨) འོག་མའི་སྦྱིད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བྱུང་ཡང་། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་ལྷར་བཅོས།
- ༡༩) ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༥ བ་༤
- ༢༠) ཁོང་མཆུངས། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༤ ན་༣
- ༢༡) ཁོང་མཆུངས། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༤ ན་༣
- ༢༢) ཁོང་མཆུངས། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༤ ན་༣
- ༢༣) ཁོང་མཆུངས། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༣ ན་༣
- ༢༤) ཁོང་མཆུངས། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༤ ན་༤
- ༢༥) ཟླ་དག ༢༡༠ བཀའ། མདོ་སྤེ། ཆ འཕགས་པ་སྤྱུ་ལུའི་ལྷང་པའི་མདོ། ཤོག ༡༡༤ ན་༢
- ༢༦) ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༥ བ་༡
- ༢༧) ཁོང་མཆུངས། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༥ བ་༡
- ༢༨) མངོན་པར་འགྱུར་པར། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
- ༢༩) ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༥ བ་༣
- ༣༠) རིག་པར་བྱ། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།
- ༣༡) ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༥ བ་༤
- ༣༢) ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༥༤ ན་༤
- ༣༣) ཟླ་དག ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༢༥༩ བ་༥
- ༣༤) ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟས། ཤོག ༤༤ ན་༡

- ༧༥ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༣ བ༥
 ༧༦ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༡ ན༥
 ༧༧ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༤ ན༥
 ༧༨ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༤ བ༡
 ༧༩ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༤ བ༥
 ༡༠༠ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ ན༥
 ༡༠༡ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ ན༤
 ༡༠༢ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ ན༤
 ༡༠༣ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༧ བ༥
 ༡༠༤ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༧ བ༡
 ༡༠༥ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ ན༥
 ༡༠༦ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ ན༥
 ༡༠༧ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ བ༡
 ༡༠༨ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ བ༥
 ༡༡༠ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༤ བ༡
 ༡༡༡ མ་དབེར། ལོག་པར་ཞུགས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། ཞེས་བྱུང་ཡང་། ཀུན་བརྟུས་ལྟར། ལོག་པར་ཞུགས་པས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེན། ཞེས་བཅོས།
 ༡༡༢ བེ་ཅིང་མི་རིགས་དབེ་རྒྱན་ཁང་། དང་རྒྱ་མི་བྱུང་།
 ༡༡༣ རྩེ་དགེ ༤༠༤༩ བཟུང། སེམས་ཅམ། རི་ཐོགས་མེད། ཚེས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ཤོག ༡༥ ན༥
 ༡༡༤ བེ་ཅིང་མི་རིགས་དབེ་རྒྱན་ཁང་། ཡང་རྒྱ་མི་བྱུང་།
 ༡༡༥ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ ན༤
 ༡༡༦ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ ན༤
 ༡༡༧ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ ན༥
 ༡༡༨ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ ན༥
 ༡༡༩ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༥ ན༥

- [illegible]

༡༩༥) མ་དབེ་དང་པེ་ཅིང་མི་མེགས་དབེ་རྒྱལ་ཁང་གཞི་ས་ཀར། བདུན་པ་གཞུང་དེ་རྒྱམས་ཀྱིས། ཞེས་བྱུང་ཡང་ལོ་ར་བ་དེས་པས།

འདི་བདུན་པ། ཞེས་པ་མ་བཞེད།

༡༥༥ ཟླ་དགེ ༤༠༤༧ བསྟན། བཅས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༠ བཟླ

༡༥༧ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༡ བཟླ

༡༥༨ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༢ བཟླ

༡༥༩ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༣ བཟླ

༡༦༠ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༣ བཟླ

༡༦༡ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༣ བཟླ

༡༦༢ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༣ བཟླ

༡༦༣ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༣ བཟླ

༡༦༤ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༣ བཟླ

༡༦༥ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༣ བཟླ མ་དཔེ་དང་དཔེ་མ་བསྐྱར་ཡུལ་གཉིས་ཀྱིས། སྤྱོད་བའི་རྒྱ་མཆན།

ཞེས་བྱང་ཡང་། ཀུན་བརྒྱས་གཞུང་དོན་དང་བསྟན་ན། སྤྱོད་བའི་རྒྱ་མཆན། ཞེས་པ་ཡིན་དགོས་པས་དེ་ལྟར་བཅོས།

༡༦༦ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༣ བཟླ

༡༦༧ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༤ བཟླ

༡༦༨ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༤ བཟླ

༡༦༩ མ་དཔེ་ལ། གཙང་བདེ་རྟག་པ། ཞེས་བྱང་ཡང་། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུན་ལང་ལྟར་བཅོས།

༡༧༠ ཟླ་དགེ ༤༠༤༧ བསྟན། བཅས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱས་པ། ཤོག ༡༠༥ བཟླ

༡༧༡ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༥ བཟླ

༡༧༢ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༥ བཟླ

༡༧༣ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱས་པ། ལེ་ལྷ ༤ ཤོག ༡༠༥ བཟླ

༡༧༤ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༠༥ བཟླ

༡༧༥ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ཤོག ༡༡༠ བཟླ

༡༧༦ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱས་པ། ཤོག ༡༡༡ བཟླ

༡༧༧ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱས་པ། ཤོག ༡༠༥ བཟླ

༡༧༨ བོད་མཆོད་སྤྱོད། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱས་པ། ཤོག ༡༠༧ བཟླ

- ༡༩༡ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༧ བ༥
 ༡༩༢ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༨ བ༣
 ༡༩༣ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༨ བ༣
 ༡༩༤ རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། གསུང་འབུམ། ག ལེགས་པར་བཤད་པ་ཆོས་མདོན་རྒྱ་མཚོའི་སྤྲིང་པོ། ཤོག ༡༥༥ བ༡
 ༡༩༥ རྩེ་དགེ ༤༠༣༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཉན་ཐོས་གྱིས། ཤོག ༥༩ བ༡
 ༡༩༦ དེས་པར་འབྲུང་བ། དེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟླན་ཁང་།
 ༡༩༧ འདྲིར་མཛོད་ཀྱི་བསམ་ཁྲིག་གསུངས་པ་གང་ལ་དགོངས་ངོས་འཛིན་མ་བྱུང་།
 ༡༩༨ རྩེ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༩ བ༤
 ༡༩༩ རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། གསུང་འབུམ། ག ལེགས་པར་བཤད་པ་ཆོས་མདོན་རྒྱ་མཚོའི་སྤྲིང་པོ། ཤོག ༡༥༧ བ༣
 ༢༠༠ རྩེ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༩ བ༤
 ༢༠༡ རྩེ་དགེ ༤༠༣༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཉན་ཐོས་གྱིས། ཤོག ༡༥༡ བ༥
 ༢༠༢ རྩེ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༩ བ༤
 ༢༠༣ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༩ བ༤
 ༢༠༤ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༩ བ༡
 ༢༠༥ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༩ བ༣
 ༢༠༦ གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དེ། དེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟླན་ཁང་།
 ༢༠༧ རྩོམ་པ་གཅིག་གི་ཡུན། དེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟླན་ཁང་།
 ༢༠༨ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༩ བ༡
 ༢༠༩ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༠༩ བ༤
 ༢༡༠ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༡༠ བ༣
 ༢༡༡ རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། གསུང་འབུམ། ག ལེགས་པར་བཤད་པ་ཆོས་མདོན་རྒྱ་མཚོའི་སྤྲིང་པོ། ཤོག ༡༥༥ བ༤
 ༢༡༢ རྩེ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༡༠ བ༥
 ༢༡༣ མ་དཔེར། བདེན་པ་བ། ཞེས་བྱུང་ཡང་ནོར་བར་དེས་པས་དེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྟླན་ཁང་བཞིན་བཅོས།
 ༢༡༤ རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། གསུང་འབུམ། ག ལེགས་པར་བཤད་པ་ཆོས་མདོན་རྒྱ་མཚོའི་སྤྲིང་པོ། ཤོག ༡༥༤ བ༥
 ༢༡༥ རྩེ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༡༠ བ༣

- ११५ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག १११ ནཾ
 ११७ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག १११ ནཾ
 ११८ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག १११ བ१
 ११༩ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག १११ བ२
 १२༠ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག १११ བ३
 १२१ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག १११ བ༤
 १२२ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११२ བེ
 १२३ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११२ བེ
 १२༤ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག १११ བ༤
 १२༥ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११२ ན༡
 १२༦ རྒྱལ་ཚབ་དང་མ་ཤོན་ཆེན། གཞུང་འབུམ། ག ལེགས་པར་བཤད་པ་ཆོས་མདོན་རྒྱ་མཚོའི་སྤྱིང་པོ། འོག १༩༤ ནཾ
 १२༧ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གཞུང་འབུམ། མ དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ། སེམས་བསྐྱེད། १ འོག १༥ ནཾ
 १२༨ རྩེ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११༤ བ༥
 १२༩ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११༥ ནཾ
 १३༠ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११༥ ནཾ
 १३१ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११༥ ནཾ
 १३२ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११༥ བ१
 १३३ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११༥ བ२
 १३༤ རོང་སྟོན་ཤུག་རྒྱལ་མཚན། གཞུང་འབུམ། ཁ རྩོམ་རིམ་དང་པོའི་འགྲེལ་པ་ཞི་ལྷག་གསལ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱན། འོག ༥
 १༣༥ རྩེ་དགེ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེའུ ༥ འོག ११༧ ནཾ
 १༣༦ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེའུ ༥ འོག ११༧ ནཾ
 १༣༧ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེའུ ༥ འོག ११༩ བ༥
 १༣༨ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११༩ ན१
 १༣༩ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། འོག ११༩ ན१

༡༤༠ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། ལེལ། ༥ ཤོག ༡༡༥ ན༤

༡༤༡ གོང་མཚུངས། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། ལེལ། ༥ ཤོག ༡༡༥ ན༥

༡༤༢ མདོ་ལུང་འདི་ཀུན་བཏུས་སྟུངས། རྩེ་དགེ ༤༠༤༤ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་བཏུས།

ལེལ། ༥ ཤོག ༡༡༤ ན༥

༡༤༣ གཟིམས་ཁང་དུ་སྒྱར་བའི་ཡི་གེ་བ་ནི་རིག་བྱེད་པོ་རིན་ཆེན་མགོན་པོ་འོ། །པེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྒྲིག་ཁང་།

༣ ཡིད་དང་ཀུན་གཞིའི་དཀའ་བའི་གནས་ཅུ་བ་དང་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་གཉིས་ཀྱི་མཆན།

༡ གཟུགས་ཅན་པ་སྤྱ ཞེས།

༢ འཕན་མེད་པ། སྐྱེ་འབྱུང་། རྩེ་དགེ་བསྟན་འཕྱུར། ཡན་མཛད་པ། ཞེས།

༣ རྩེ་དགེ ༤༡༥༣ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག རེ་ ཅན་གོ་མི། སྤྱོད་སྤྱིང་། སྟོག ༥ ཤོག ༤༥ བཞ བསེལ་བར་མཛད། སྐྱེ་འབྱུང་།

༤ བྱིད་འི་ཡུལ། སྐྱེ་འབྱུང་། བེ་ཏེ། ཞེས།

༥ ཆེར་གྲགས་པ། སྐྱེ་འབྱུང་། ཞེས་གྲགས་པ། ཞེས།

༦ རྩེ་དགེ ༡༠༧ བཀའ། མདོ་སྤྱེ། ཅ ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ། ལེལ། ༥ ཤོག ༡༤༤ བལ

༧ རྣམ་པ་མང་པོ་འདྲ་བའི་འབྲེལ། སྐྱེ་འབྱུང་། རྣམ་པ་མང་པོར། ཞེས།

༨ རྩེ་དགེ ༡༤༣ བཀའ། རྒྱུད། ན འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་ཕྱ་བའི་རྒྱུད། ཤོག ༣༠༤ ན༡

༩ རི་སྐད་དུ། འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་ཕན་ཕྱིར་ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱ་བ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་ངོས་འཛིན་མ་བྱུང་།

༡༠ རྩེ་དགེ ༣༥༤ བསྟན། དབྱུ་མ། རྩེ་ ལེགས་ལྟན་འབྲེལ། དབྱུ་མ་སྤྱིང་པོའི་འབྲེལ་བ་རྟོག་གི་འབར་བ། ཤོག ༡༤༧ བ༡

༡༡ རྩེ་དགེ ༣༥༤ བསྟན། དབྱུ་མ། ཅ མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱུབ། ཕ་ཤེས། རབ་བྱེད། ༡༥ སྟོག ༧ ཤོག ༤ ན༡

༡༢ རྩེ་དགེ ༤༡༥༤ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག གོ་ལྷ་སྐྱུབ། རིན་ཆེན་འབྲེང་བ། ལེལ། ༥ སྟོག ༡༩ ཤོག ༡༩༩ བལ

༡༣ རྩེ་དགེ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། ཀུ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། སྟོག ༡ ཤོག ༣༥ ན༥

༡༤ རྩེ་དགེ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། ཀུ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༡ སྟོག ༣ ཤོག ༡ ན༥

༡༥ རྩེ་དགེ ༡༤༣ བཀའ། རྒྱུད། ན འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་ཕྱ་བའི་རྒྱུད། ཤོག ༣༠༥ བལ

༡༦ རྩེ་དགེ ༡༤༣ བཀའ། རྒྱུད། ན འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་ཕྱ་བའི་རྒྱུད། ཤོག ༣༠༥ བལ

༡༧ རྩེ་དགེ ༤༠༡༥ བསྟན། མདོ་འབྲེལ། ཏི རན་ཆོག དགོངས་པ་ཟབ་མོ་ངེས་པར་འབྲེལ་བའི་མདོ་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ། བམ་པོ།

༩ ཤོག ༣༡ ན ༣

༡༨ རྩེ་དགོ ༤༠༩༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། བི བྱམས་པ་མགོན་པོ། དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། ལེལ ༡ ཤྲོག ༤ ཤོག ༤༠ ན ༣

༡༩ རྩེ་དགོ ༤༠༩༢ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། སུམ་རྩ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཤྲོག ༩ ཤོག ༡ ན ༣ མ་དབེ་

དང་ཞོལ་དཔར་གཉིས་ཀར་རིགས་དང་ཞེས་བྱང་ཡང་། རྩེ་དགོ་བསྟན་འཇུག་ལྟར་བཅོས།

༢༠ རྩེ་དགོ ༤༠༩༣ བསྟན། སེམས་ཅམ། རྩི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཉན་ཐོས་གྱི་ས། ཤོག ༡༢༡ བ ༤

༢༡ རྩེ་དགོ ༤༠༩༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། རྩི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༤ ན ༣

༢༢ རྩེ་དགོ ༣༩༢༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ ཞི་བ་ལྟ། སྤྱོད་འཇུག་ལེལ ༥ ཤྲོག ༢ ཤོག ༡༠ བ༡

༢༣ རྩེ་དགོ ༤༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རྩི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༤ ན༡

༢༤ རྩེ་དགོ ༤༠༩༦ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པ། ཤོག ༩ བ ༤

༢༥ བྱེ་བྲག་བཤད་མཛོད་ཆེན་མོ་རྒྱ་ནག་གི་སྒྲིབ་དུ་བཞགས་པ་ལས་ཐོད་སྒྲིབ་དུ་སྒྲུབ་བའི་ལས་འགྲེལ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་སྒྲིབ་

མཆིམས་མཛོད་ཀྱི་སྒྲིབ་སྒྲིབ་དུ་ཞུས་ཐེན་པས་དེར་གཟིགས།

༢༦ རྩེ་དགོ ༤༠༩༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། སུམ་རྩ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཤྲོག ༡༩ ཤོག ༩ བ ༤

༢༧ རྩེ་དགོ ༤༠༩༨ བསྟན། སེམས་ཅམ། རྩི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༩ བ ༢

༢༨ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རྩི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༡ ན ༢

༢༩ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རྩི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མཛོན་པ་ཀུན་བཏུས། ཤོག ༥༩ ན ༣

༣༠ ཆོས་མཛོན་པའི་མདོ་འདི་ཐེག་བསྟུས་སྤྱད་པ། རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རྩི ཐོགས་མེད། ཤོག ༢ བ ༤

༣༡ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རྩི དབྱིག་གཉེན། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༩༩ བ ༤

༣༢ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རྩི ཐོགས་མེད། རྩི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྩི ཐོགས་མེད། རྩི ཐོགས་མེད།

༣༣ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། སུམ་རྩ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཤྲོག ༡༤ ཤོག ༩ བ ༣

༣༤ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། སུམ་རྩ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཤྲོག ༢ ཤོག ༩ ན ༣

༣༥ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། སུམ་རྩ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཤྲོག ༥ ཤོག ༡ ན ༤

༣༦ འདིར་མ་དབེ་དང་དེ་བཞིན་དུ་གསུང་འབུམ་དཔར་མ་གཞན་ཞོལ་དང་སྒྲུབ་འབུམ་དཔར་མ་རྣམས་སྤྱད་པ། མཐའ་གཅིག་ཏུ་

བརྟེན་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་བྱང་ཡང་། སྐབས་སྤོབས་ཀྱི་དོན་ལ་བསྟུན། མཐའ་གཅིག་ཏུ་རྟེན་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་དགོས་

པར་མཛོན་མོད། མ་དབེ་རང་སྤོབས་བཞག་ཡོད།

༣༧ རྩེ་དགོ་བསྟན་འཇུག་དུ་སྒྲིབ་ནའམ་ཞེས་བྱང་།

- ༣༩ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རྟོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༣༥ ན༤
 ༣༩ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པའི་བཤད་སྒྲུབ། ཤོག ༣༠༥ ན༣
 ༤༠ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡ ན༡
 ༤༡ གོང་མཚུངས། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༡ ན༡
 ༤༢ གོང་མཚུངས། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༢ བ༡
 ༤༣ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པའི་བཤད་སྒྲུབ། ཤོག ༣༣༠ བ༣
 ༤༤ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༣ ན༡
 ༤༥ རུལ་ཕྱན་དུ་བཏགས་པ། སྒྱུ་འབྲུམ། བཏགས་པ། ཞེལ།
 ༤༦ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༣ བ༣
 ༤༧ གོང་མཚུངས། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༣ བ༤
 ༤༨ གོང་མཚུངས། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༣ ན༤
 ༤༩ གོང་མཚུངས། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༣ བ༡
 ༥༠ གོང་མཚུངས། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༡༣ བ༣
 ༥༡ ས་པཏ་ཀུན་དག་འཁྱུལ་མཚན། གསུང་འབྲུམ། ད་ཆད་མ་རིག་པའི་གཏེར། རབ་བྱེད། ༤ ཤོག ༡ བ༥ གསུང་འབྲུམ་དུ།
 ཤིང་མིན་ལས་ལྷོག་དངོས་པོ་དེ། །ཞེས་བྱུང་།
 ༥༢ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༤ ན༤
 ༥༣ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རྟོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༣༠ བ༣
 ༥༤ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པའི་བཤད་སྒྲུབ། ཤོག ༣༠༣ ན༡
 ༥༥ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༠ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མངོན་གྱི་བཤད་པ། ཤོག ༡༡ བ༤
 ༥༦ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས། ཤོག ༡༢ བ༤
 ༥༧ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རྟོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༩༤ བ༣
 ༥༨ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རྟོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༣༣ ན༤
 ༥༩ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པའི་བཤད་སྒྲུབ། ཤོག ༡༩༥ བ༣
 ༦༠ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས། ཤོག ༤༡ བ༣
 ༦༡ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས། ཤོག ༤༣ ན༤ དེ་དག་ཉིད་གྱི་

བག་ཆགས་གང་ཡིན་པའོ། །སྐྱེ་འབྱུང་། དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་བག་ཆགས་སོགས། ཞེས།

༤༢ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རྟོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྐྱུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༣༥ ན་༧

༤༣ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རྟོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྐྱུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༣༠ བ་༡

༤༤ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རྟོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྐྱུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༣༤ ན་༣

༤༥ ལྷེ་དགོ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྐྱུས། ཤོག ༥ བ་༡

༤༦ འོན་ཏེ་གསང་དུ་བསྐྱོས་པ་ཞིག་སྐྱེ་འབྱུང་། འོན་ཏེ་གསང་དུ་བགོས་པ་ཞིག་ཡིན། ཞེས།

༤༧ ལྷེ་དགོ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྐྱུས། ཤོག ༥ བ་༡

༤༨ ལྷེ་དགོ ༤༠༤༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྐྱུས། ཤོག ༡ བ་༤

༤༩ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རྟོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྐྱུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༤༥ ན་༨

༥༠ ལྷེ་དགོ ༣༧༥༧ བསྟན། ཤེར་བྱིན། ༡ རྣམ་གྲོལ་སྤེ། ཤེར་བྱིན་སྤྱོད་ལྟེ་ཤེར་བྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་

རྟོགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ། ཤོག ༡༤ བ་༡

༥༡ ལྷེ་དགོ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྐྱུས། ཤོག ༤ བ་༣

༥༢ ལྷེ་དགོ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྐྱུས། ཤོག ༡༠ བ་༡

༥༣ ལྷེ་དགོ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྐྱུས། ཤོག ༡༠ བ་༡

༥༤ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འོ་པོ་ཉིད་མེད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱུས་པའི་བཤད་སྒྲུབ། ཤོག ༣༡༣ བ་༤

༥༥ གོང་མཆུང་ས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱུས་པའི་བཤད་སྒྲུབ། ཤོག ༣༡༣ བ་༡

༥༦ གོང་མཆུང་ས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱུས་པའི་བཤད་སྒྲུབ། ཤོག ༣༡༤ བ་༡

༥༧ ལྷེ་དགོ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྐྱུས། ཤོག ༣ བ་༡

༥༨ ལྷེ་དགོ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྐྱུས། ཤོག ༡༡ བ་༤

༥༩ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རྟོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྐྱུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༣༥ བ་༡

༦༠ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རྟོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྐྱུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༤༤ ན་༧

༦༡ ལྷེ་དགོ ༤༠༣༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཞི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱུས། ཤོག ༥ བ་༤

༦༢ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི་དབྱིག་གཉེན། ལྷུ་ཐུ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ལྷོ་ཀ ༥ ཤོག ༡ ན་༤

༦༣ ལྷེ་དགོ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྐྱུས། ཤོག ༤ བ་༣

༦༤ ལྷེ་དགོ ༤༠༣༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། སྤི་བྱས་པ་མགོན་པོ། དབྱས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། ཤོག ༤༠ བ་༤

- ༥༥ ཟླ་དག ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༤ བཟ
 ༥༥ ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི་རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༩ ར་ལ་གཟིགས།
 ༥༧ ཟླ་དག ༥༥༥ བཀའ། མདོ་ཟླ། ས་ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོས་ས། ཆོས་ས། ༥༥ ཤོག ༥༥༥ ར༥
 ༥༥ མདོ་ལུང་འདི་མཛོད་འབྲེལ་དུ་བྲངས། ཟླ་དག ༤༠༩༠ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་གྱི་
 བཤད་པ། ཤོག ༩༥ ར་ལ
 ༥༩ ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཟླ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༡༥༥ ར་ལ
 ༩༠ ཟླ་དག ༥༥༥༥ བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཀ བྱམས་པ་མགོན་པོ། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ། སྐབས། ༥ སྟོག ༡ ཤོག ༥ ར་ལ
 ཟླ་དག ༥༥༩༡ བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཆ སེམས་བཟང་པོ། བརྒྱད་སྟོང་འབྲེལ་ཆེན། ཤོག ༥༥ བཟ
 ༩༡ ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༥༡༥ ར༥
 ༩༥ ཟླ་དག ༤༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༥༠ བཟ
 ༩༥ ཟླ་དག ༤༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༥༠ བཟ
 ༩༥ ཟླ་དག ༤༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་བསྟུས། ཤོག ༤ བཟ
 ༩༥ ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༥༡༥ བཟ
 ༩༥ ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི་དབྱིག་གཉེན། སུམ་ཅུ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། སྟོག ༥ ཤོག ༡ ར་ལ
 ༩༧ གོང་མཆུངས། སུམ་ཅུ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། སྟོག ༡༠ ཤོག ༥ ར་ལ
 ༩༥ གོང་མཆུངས། སུམ་ཅུ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། སྟོག ༥ ཤོག ༥ ར་ལ
 ༩༩ ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༥༡༥ བཟ
 ༡༠༠ ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༥༡༥ བཟ
 ༡༠༡ ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི་དབྱིག་གཉེན། སུམ་ཅུ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། སྟོག ༥ ཤོག ༥ ར་ལ
 ༡༠༥ ཟླ་དག ༤༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༥༥ ར༥
 ༡༠༥ ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༥༡༥ ར༥
 ༡༠༥ རི་རྒྱད་དུ། ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིད་གནས་གྱུར་པས། ཁྱེད་སོགས་ཀྱི་གཞུང་ངོས་འཛོན་མ་ཐུབ།
 ༡༠༥ ཟླ་དག ༡༠༥ བཀའ། མདོ་ཟླ། ཅ མདོ་ཟླ་དགོངས་འབྲེལ། ལེའུ ༥ ཤོག ༥༥ ར་ལ
 ༡༠༥ ཟླ་དག ༡༠༥ བཀའ། མདོ་ཟླ། ཅ མདོ་ཟླ་དགོངས་འབྲེལ། ལེའུ ༥ ཤོག ༡༥ བཟ
 ༡༠༥ ཟླ་དག ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༥༡༠ ར༥

- ༡༠༥ མཉམ་གཞག་སྤྱི་འབྲམ། ཞོལ།
- ༡༠༧ ལྷ་དགེ་ ༤༠༧༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་དབྱིག་གཉེན། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག་ ༣༩༠ ན༥
- ༡༡༠ ཞོང་མཚུངས། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག་ ༣༩༠ བ༣
- ༡༡༡ ཞོང་མཚུངས། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག་ ༣༩༠ བ༣
- ༡༡༩ ཞོང་མཚུངས། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག་ ༣༩༠ བ༧
- ༡༡༩ ཞོང་མཚུངས། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག་ ༣༩༡ ན༡
- ༡༡༤ ཞོང་མཚུངས། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག་ ༣༩༤ བ༣
- ༡༡༤ ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཆོས་མཛོན་པའི་མདོ་འདི་ཐེག་པ་སྟུས་སྤྱད་ས། ལྷ་དགེ་ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཤོག་ ༣ ན༧
- ༡༡༧ མདོ་འདི་ཐེག་པ་སྟུས་སྤྱད་ས། ལྷ་དགེ་ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཤོག་ ༣ ན༧
- ༡༡༥ ལྷ་དགེ་ ༡༠༤ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཅ འཕགས་པ་དགོངས་པ་དེས་པར་འགྲེལ་བ། ལེལ་ ༥ ཤོག་ ༡༩ བ༧
- ༡༡༧ ལྷ་དགེ་ ༡༠༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཅ ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ། ལེལ་ ༥ ཤོག་ ༡༤༩ བ༧
- ༡༢༠ ལྷ་དགེ་ ༡༠༤ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཅ འཕགས་པ་དགོངས་པ་དེས་པར་འགྲེལ་བ། ལེལ་ ༥ ཤོག་ ༡༩ བ༧
- ༡༢༡ ལྷ་དགེ་ ༡༡༤ བཀའ། རྒྱུད། བ གསེར་འོད་དམ་པ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ལེལ་ ༡༩ ཤོག་ ༡༤༤ བ༡
- ༡༢༢ ལྷ་དགེ་ ༡༡༠ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཆ རྒྱན་སྒྱུག་པོ་བཀོད་པ། ལེལ་ ༧ ཤོག་ ༣༧ བ༡ དང་། ལྷ་དགེ་ ༡༠༧ མདོ་སྟེ། ཅ
ལང་གཤེགས། ལེལ་ ༥ ཤོག་ ༡༤༤ ན༤
- ༡༢༣ ལྷ་དགེ་ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཐེག་པ་སྟུས། ཤོག་ ༥ བ༤
- ༡༢༤ ལྷ་དགེ་ ༤༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི་ དབྱིག་གཉེན། ཤོག་ ༡༥ བ༣ དང་། ལྷ་དགེ་ ༤༠༤༤ བསྟན། སེམས་ཅམ།
ཤི་ སློ་གྲོས་བརྟན་པ། ལུང་པོ་ལྷའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ། ཤོག་ ༣༩༥ ན༤
- ༡༢༥ ལྷ་དགེ་ ༤༠༣༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཞི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབང་པ་བསྟུས་པ། ཤོག་ ༩ ན༡
- ༡༢༤ ལྷ་དགེ་ ༤༠༧༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། ལི་ རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ། ཆོས་མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་བཤད་པ། ཤོག་ ༡༣༤ ན༥
- ༡༢༧ ཞོང་མཚུངས། མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་བཤད་པ། ཤོག་ ༡༣༤ ན༤
- ༡༢༥ ཞོང་མཚུངས། མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་བཤད་པ། ཤོག་ ༡༠ ན༧
- ༡༢༧ ལྷ་དགེ་ ༤༠༧༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། ལི་ རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ། ཀུན་བརྟུས་རྣམ་པར་བཤད་པ། ཤོག་ ༡༣༤ བ༧
- ༡༢༠ ལྷ་དགེ་ ༤༠༧༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། ལི་ རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ། མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་བཤད་པ། ཤོག་ ༡༠ བ༤
- ༡༢༡ ལུང་འདི་འཆོལ་ཞིབ་བྱེད་ཀྱང་མ་བརྟེན།

- ༡༣༩ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པའི་བཤད་པ། ཤོག ༡༠ བ།
 ༡༣༩ གོང་མཚུངས། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པའི་བཤད་པ། ཤོག ༡༡ ན༩
 ༡༣༤ གོང་མཚུངས། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པའི་བཤད་པ། ཤོག ༡༡ ན༤
 ༡༣༥ མདོ་ཡུང་འདི་ཀུན་བརྟམ་བཤད་པར་དངས། ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ། མངོན་པ་ཀུན་
 ལས་བརྟམ་པའི་བཤད་པ། ཤོག ༡༡ ན༩
 ༡༣༥ བྱེ་བྲག་བཤད་མཛོད་ཆེན་མོའི་དཔེ་བོད་འགྱུར་དུ་མ་བཞུགས།
 ༡༣༧ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པའི་བཤད་པ། ཤོག ༡༡ ན༤
 ༡༣༩ ཟླ་དགེ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པ། ཤོག ༤ བ།
 ༡༣༩ གོང་མཚུངས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པ། ཤོག ༤ བ།
 ༡༤༠ གོང་མཚུངས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པ། ཤོག ༩ བ།
 ༡༤༡ གོང་མཚུངས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པ། ཤོག ༤ བ༩
 ༡༤༢ གོང་མཚུངས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པ། ཤོག ༥ ན༥
 ༡༤༩ གོང་མཚུངས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པ། ཤོག ༥ བ༩
 ༡༤༤ གོང་མཚུངས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པ། ཤོག ༥ ན༧
 ༡༤༤ ཟླ་དགེ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་རོ་པོ་ཉིད་མེད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པའི་བཤད་པ། ཤོག ༡༤༧ ན༩
 ༡༤༧ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། དོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༡༧ བ༩
 ༡༤༩ གོང་མཚུངས། དོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༡༩ ན༧
 ༡༤༩ གོང་མཚུངས། དོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༡༧ བ༤
 ༡༥༠ ཟླ་དགེ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པ། ཤོག ༤ ན༡
 ༡༥༡ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་དབྱིག་གཉེན། དོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༡༩ ན༩
 ༡༥༩ ཟླ་དགེ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་རོ་པོ་ཉིད་མེད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པའི་བཤད་པ། ཤོག ༡༤༧ ན༥
 ༡༥༩ ཟླ་དགེ ༤༠༥༩ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། གནས། ༡ གློག ༤༥ ཤོག ༩ བ༥ འདིའི་
 གནད་ཁྲིམས་ཆུང་འཁོད་པ་མ་དཔེ་རང་དུ་བྱུང་མོད། སུའི་ཡིན་ཏུ་དགའ།
 ༡༥༤ ཟླ་དགེ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུས་པ། ཤོག ༤ ན༩

༡༥༥ གོང་མཆུངས། ཐེག་བསྟུན། ཤོག ༤ ན ༣

༡༥༦ གོང་མཆུངས། ཐེག་བསྟུན། ཤོག ༤ ན ༤

༡༥༧ གོང་མཆུངས། ཐེག་བསྟུན། ཤོག ༤ ན ༥

༡༥༨ ལྷ་དགེ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི རོ་ཤིང་མེད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུན་པའི་བཤད་སྒྲུབ། ཤོག ༡༤༥ ན ༣

༡༥༩ ལྷ་དགེ ༤༠༥༢ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི དབྱིག་གཉེན། རོན་གསང་བ་རྣམ་པར་ཕྱེ་བ་བསྟུན་ཏེ་བཤད་པ། ཤོག ༣༩༡ བ ༤

༡༦༠ ལྷ་དགེ ༤༠༡༤ བསྟན། མདོ་འགྲེལ། ཏི ལེན་ཆོག དགོངས་པ་ཟབ་མོ་ངེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ། ཤོག ༣༡༤ ན ༥

༡༦༡ ལྷ་དགེ ༤༠༣༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཐི བྱམས་པ་མགོན་པོ། དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། ལེའུ ༡ སྟོག ༤ ཤོག ༤༠ ན ༣

༡༦༢ ལྷ་དགེ ༤༠༡༤ བསྟན། མདོ་འགྲེལ། ཏི ལེན་ཆོག དགོངས་པ་ཟབ་མོ་ངེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ། ཤོག ༣༡༥ ན ༡

༡༦༣ ལྷ་དགེ ༤༠༡༤ བསྟན། མདོ་འགྲེལ། ཏི ལེན་ཆོག དགོངས་པ་ཟབ་མོ་ངེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ། ཤོག ༣༡༥ ན ༡

༡༦༤ སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་སྒྲོང་གི་བསྟན་བཅོས་རྣམ་པ་རིག་པ་ཙམ་དུ་གྲུབ་པ་ཞེས་པའི་གཞུང་ངོས་འཛིན་མ་བྱུབ།

༡༦༥ ལྷ་དགེ ༤༠༡༤ བསྟན། མདོ་འགྲེལ། ཏི ལེན་ཆོག དགོངས་པ་ཟབ་མོ་ངེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ། ཤོག ༣༡༤ ན ༢

༡༦༦ དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མ། ཤོག ༥༤ བྱེད་ ༡ བེ་ཅིན་མི་རིགས་དཔེ་སྟླན་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

༡༦༧ བཅོམ་ལྷན་རིགས་རལ་གྱི་དཔེ་ལག་ཏུ་མ་སོན།

༡༦༨ ལྷ་དགེ ༣༩༤ བཀའ། མདོ་སྒྲེ། ས ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོས་སྒྲེ། ཆོས་སྒྲེ། ༣༣ ཤོག ༣༥༩ ན ༥

༡༦༩ མདོ་ལུང་འདི་ཐེག་བསྟུན་འགྲེལ་པར་བྲངས། ལྷ་དགེ ༤༠༥༠ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི དབྱིག་གཉེན། ཤོག ༡༤༤ བ ༣

༡༧༠ ལྷ་དགེ ༣༩༤ བཀའ། མདོ་སྒྲེ། ས ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོས་སྒྲེ། ཆོས་སྒྲེ། ༣༣ ཤོག ༣༥༩ ན ༥

༡༧༡ ལྷ་དགེ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུན་པ། ཤོག ༡༥ ན ༤

༡༧༢ གོང་མཆུངས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུན་པ། ཤོག ༡༥ བ ༡

༡༧༣ གོང་མཆུངས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྟུན་པ། ཤོག ༡༥ ན ༤

༡༧༤ མ་དཔེ་དང་ཞེལ། སྒྲུ་འབྲུམ་དཔར་མ་རྣམས་སྤྱ རྣམ་ཤེས་འདི། ཞེས་བྱུང་ཡང་། དཔེ་མ་དག་པ་ཡིན་ངེས་པས། འདིར།
རྣམ་པའི་དཔེ། ཞེས་པར་བཅོས།

༤ སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ཚུལ་གསལ་བར་སྟོན་པ་སྟོགས་ལ་མགུལ་རྒྱན་གྱི་མཆན།

༡ རྗེ་དགོ ༤༡༥ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག་གི་མགོན་པོ་རྟུ་རྒྱུབ། རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེལ་ ༡ སྟོག ༣༥ ཤོག ༡༠༥ ན༥

༢ རྗེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཅ་མགོན་པོ་རྟུ་རྒྱུབ། ཅ་བ་ཤེས་རབ། རབ་བྱེད། ༣༤ སྟོག ༡༠ ཤོག ༡༧ བ༣

༣ རྗེ་དགོ ༣༥༤ བསྟན། དབུ་མ། ཆ་འཕགས་པ་ལྷ། བཞི་བརྒྱ་བ། རབ་བྱེད། ༡༤ སྟོག ༣༥ ཤོག ༡༤ ན༥

༤ རྗེ་དགོ ༣༥༡ བསྟན། དབུ་མ། འ་རྒྱ་བ་གསལ་བ། དབུ་མ་འཇུག་བ། སེམས་བསྐྱེད། ༤ སྟོག ༥༤ ཤོག ༣༠༥ བ༣

༥ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༤ སྟོག ༡ ཤོག ༡༠ བ༧

༦ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༥ སྟོག ༡ ཤོག ༡༥ བ༧

༧ རྗེ་དགོ ༣༥༧༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ་ཞི་བ་ལྷ། སྟོན་འཇུག་ལེལ་ ༥ སྟོག ༤ ཤོག ༡༠ ན༧

༨ གོང་མཚུངས། སྟོན་འཇུག་ལེལ་ ༥ སྟོག ༡༧ ཤོག ༡༠ བ༧

༩ གོང་མཚུངས། སྟོན་འཇུག་ལེལ་ ༧ སྟོག ༤༣ ནས་ ༤༥ ཤོག ༣༡ བ༥

༡༠ རྗེ་དགོ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། བི་བྱམས་པ་མགོན་པོ། དབུ་མ་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། སྟོག ༤ ཤོག ༤༠ ན༥

༡༡ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༡ སྟོག ༡༤ ཤོག ༣ བ༣

༡༢ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༢ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༡༣ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༣ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༡༤ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༤ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༡༥ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༥ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༡༦ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༦ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༡༧ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༧ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༡༨ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༨ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༡༩ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༩ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༢༠ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༡༠ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༢༡ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༡༡ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༢༢ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༡༢ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༢༣ རྗེ་དགོ ༤༠༥༤ བསྟན། མདོན་པ། གུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༡༣ སྟོག ༣༣ ཤོག ༤ བ༧

༢༤ རྗེ་དགོ ༤༡༥༥ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག་གི་མགོན་པོ་རྟུ་རྒྱུབ། རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེལ་ ༡ སྟོག ༣༡ ཤོག ༡༠༧ བ༥

- ༡༧ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༠༧ ན ༥
- ༡༨ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། སྤང་པོ་ལྷའི་རབ་རྒྱུད་པ། ཤོག ༡༩ ན ༧
- ༡༩ རྗེ་དགེ ༣༥༧༧ བསྟན། དབུ་མ། ཚ འཕགས་པ་ལྷ། བཞི་བརྒྱ་པ། རབ་བྱེད། ༥ སྟོག ༡༠ ཤོག ༧ བ ༣
- ༢༠ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༧༧ བ ༣
- ༢༡ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། སྤང་པོ་ལྷའི་རབ་རྒྱུད་པ། ཤོག ༡༩ ན ༧
- ༢༢ རྗེ་དགེ ༧༠༧༠ བསྟན། མངོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། ཤོག ༣༣ བ ༡
- ༢༣ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༧༩ ན ༧
- ༢༤ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། མངོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། གནས། ༧ སྟོག ༡ ཤོག ༡༠ བ ༧
- ༢༥ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། མངོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། གནས། ༧ སྟོག ༥༧ ཤོག ༡༩ ན ༧
- ༢༦ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༧༩ བ ༡
- ༢༧ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༧༩ བ ༡
- ༢༨ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༧༩ བ ༣
- ༢༩ རྗེ་དགེ ༧༠༧༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། སི ཐུམས་པ་མགོན་པོ། དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། ལེལ ༧ སྟོག ༥ ཤོག ༧༩ ན ༧
- ༣༠ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༣༡༧ བ ༣
- ༣༡ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༣༡༩ ན ༡
- ༣༢ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༧༩ བ ༣
- ༣༣ རྗེ་དགེ ༣༥༧༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ ཞི་བ་ལྷ། སྟོང་འཇུག ལེལ ༧ སྟོག ༧༠ ཤོག ༣༡ བ ༧
- ༣༤ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༧༩ བ ༣
- ༣༥ རྗེ་དགེ ༧༡༩༩ བསྟན། སྤང་ལིག རི མགོན་པོ་ཀྱ་སྟུབ། བཤེས་སྤྱིང། སྟོག ༧༧ ཤོག ༧༩ ན ༧
- ༣༦ རྗེ་དགེ ༣༥༧༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ ཞི་བ་ལྷ། སྟོང་འཇུག ལེལ ༥ སྟོག ༣༥ ནས་ ༣༠ ཤོག ༡༡ ན ༧
- ༣༧ རྗེ་དགེ ༣༥༧༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ ཞི་བ་ལྷ། སྟོང་འཇུག ལེལ ༥ སྟོག ༣༥ ནས་ ༣༣ ཤོག ༡༡ ན ༣
- ༣༨ རྗེ་དགེ ༧༠༧༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༧༩ བ ༣
- ༣༩ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༣༡༩ བ ༣
- ༤༠ རྗེ་དགེ ༧༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅ ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འབྱེད། མངོན་སུམ་ལེལ་ སྟོག ༣༥༩ ཤོག ༡༩༧ ན ༧
- ༤༡ རྗེ་དགེ ༣༥༧༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ ཞི་བ་ལྷ། སྟོང་འཇུག ལེལ ༩ སྟོག ༧ ཤོག ༣༣ བ ༣

- ༡༠ རྩེ་དགོ ༩ བཀའ། འདུལ་བ། ཅ རྣམ་འབྱེད། ཤོག ༩༡ བ།
 ༡༡ རྩེ་དགོ ༤༠༤༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༥ བ༤
 ༡༩ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། ཁ གསུང་ཐོར་བ། ཐོག་མཐའ་མ། ཤོག ༩༩༧ བ།
 ༡༩ རྩེ་དགོ ༤༠༤༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༥ བ༤
 ༡༤ རྩེ་དགོ ༡༤༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། བ དཀོན་མཆོག་ཏུ་ལ་ལའི་གསུངས་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ། ཤོག ༤༩ བ༧
 ༡༧ རྩེ་དགོ ༡༩ བཀའ། དཀོན་བཅུགས། ཁ ཆོས་བརྩ་བའི་མདོ། ཤོག ༡༤༤ བ༩
 ༡༧ རྩེ་དགོ ༩༧༩ བསྟན། དབུ་མ། ཁི ཞི་བ་ལྷ། བསྐྱབ་བརྟམ་ཆོག་ལེལ་བྱས་བ། སྟོག ༩ ཤོག ༡ བ༩
 ༡༧ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ས་བཅད། ཤོག ༤ བ༧
 ༡༩ རྩེ་དགོ ༤༠༤༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༥ བ༤
 ༡༧ གོང་མཆུངས། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༥ བ༧
 ༡༠ གོང་མཆུངས། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༥ བ༧
 ༡༧ གོང་མཆུངས། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༥ བ༧
 ༡༩ གོང་མཆུངས། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༥ བ༧
 ༡༩ གོང་མཆུངས། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ། ལེལ ༩ ཤོག ༡༠༩ བ༩
 ༡༤ རྩེ་དགོ ༡༩ བཀའ། ཤེར་ཕྱིན། ཀ ལྷ་དཔེ་ཆོགས་སུ་བཅད་བ། ཤོག ༤ བ༧
 ༡༧ རྩེ་དགོ ༤༠༩༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཐི བྱམས་པ་མགོན་པོ། རྒྱུད་སྒྲ་མ། རྒྱབས། ༧ སྟོག ༡༤ ཤོག ༧༩ བ༩
 ༡༤ རྩེ་དགོ ༩༧༤༤ བསྟན། དབུ་མ། ཁི སྟོབ་དཔོན་དཔའ་པོ། ཡར་ཕྱིན་བསྟམ་བ། ཤོག ༩༩༤ བ༩
 ༡༧ རྩེ་དགོ ༤༠༤༧ བསྟན། མདོན་པ། ཀ དབྱིག་གཞེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༤ སྟོག ༧ ཤོག ༡༥ བ༧
 ༡༩ རྩེ་དགོ ༤༠༤༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༧ བ༧
 ༡༧ རྩེ་དགོ ༤༠༤༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཞེན། སུང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད། ཤོག ༡༩ བ༩
 ༡༠ རྩེ་དགོ ༩༩༧༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ ཞི་བ་ལྷ། སྟོན་འཕྲུག ལེལ ༧ སྟོག ༩ ཤོག ༩༠ བ༤
 ༡༡ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༩༧༤ བ༤
 ༡༩ རྩེ་དགོ ༤༠༤༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཐོག་པ་ཆེན་པོ་བསྟམ་བ། ཤོག ༩༧ བ༤
 ༡༩ རྩེ་དགོ ༩༧༤༤ བསྟན། དབུ་མ། ཁི སྟོབ་དཔོན་དཔའ་པོ། ཡར་ཕྱིན་བསྟམ་བ། ཤོག ༩༩༤ བ༤
 ༡༤ རྩེ་དགོ ༤༡༧༠ བསྟན། སྟེས་རབས། ཏ སྟོབ་དཔོན་དཔའ་པོ། སྟེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུད། སྟེས་རབས། ༡༤ ཤོག ༡༩ བ༩

- ༡༥ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། ཁ གསུང་ཐོར་བྲ། ལམ་རིམ་ཉམས་མཁུར། ཤོག ༥༧ ན ༡
- ༡༦ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། ཁ གསུང་ཐོར་བྲ། ལམ་རིམ་ཉམས་མཁུར། ཤོག ༥༨ ན ༡
- ༡༧ རྩེ་དགོ ༥༩ བཀའ། དཀོན་བཤེགས། ཅ ལྷག་བསམ་བསྐྱེད་པའི་མདོ། ཤོག ༡༧༧ བ ༥
- ༡༨ རྩེ་དགོ ༤༠༡༠ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ བུམས་པ་མགོན་པོ། མདོ་སྟེ་རྒྱ། ལེལ ༡༧ སྟོག ༥༥ ཤོག ༥༤ ན ༡
- ༡༩ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༩ ན ༡
- ༢༠ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། ཁ གསུང་ཐོར་བྲ། ལམ་རིམ་ཉམས་མཁུར། ཤོག ༥༧ ན ༡
- ༢༡ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༩ ན ༡
- ༢༢ རྩེ་དགོ ༤༠༥༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། བྱང་ས། ཤོག ༡༧ ན ༡
- ༢༣ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། པ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༤༩ ན ༡
- ༢༤ རྩེ་དགོ ༤༡༥༡ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག བེ མགོན་པོ་ཀུ་ལྷུ་བ། བཤེས་པའི་སྤྱིང་ཡིག སྟོག ༡༩ ཤོག ༤༡ ན ༡
- ༢༥ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༩ ན ༡
- ༢༦ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༩ ན ༡
- ༢༧ རྩེ་དགོ ༡ བཀའ། འདུལ་བ། ཅ སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ། ཤོག ༥༠ ན ༤
- ༢༨ བཀ་དབང་སྟོ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། གསུང་འབུམ། པ ལས་ཆོག་འབུལ་སྟོང་རྒྱུ་རྒྱལ་གསེར་མདོག ཤོག ༥༥ ན ༡
- ༢༩ རྩེ་དགོ ༥༠༧ བཀའ། རྒྱུ། བ ལེགས་པར་གྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ལས་སྐྱེ་བའི་ཐབས་རིམ་པར་བྱེད། ཤོག ༡༩༠ ན ༡
- ༣༠ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༡༥ བ ༥
- ༣༡ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༩ ན ༡
- ༣༢ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། པ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༥༡ བ ༥
- ༣༣ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༩ ན ༡
- ༣༤ རྩེ་དགོ ༤༡༥༡ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག བེ མགོན་པོ་ཀུ་ལྷུ་བ། བེ་ཆེན་མེད་པ། ལེལ ༥ སྟོག ༥ ནས་ ༥ ཤོག ༡༤ བ ༤
- ༣༥ རྩེ་དགོ ༤༡༥༠ བསྟན། སྐྱེས་རབས། སུ སྟོབ་དཔོན་དཔའ་བོ། སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུ། སྐྱེས་རབས། ༥༡ ཤོག ༡༥ ན ༡
- ༣༦ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༤༩ ན ༡

- ༡༤ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༥༩ ན ༩
- ༡༥ རྗེ་དགེ ༩ བཀའ། འདུལ་བ། ཅ འདུལ་བ་རྣམ་འབྱེད། ཤོག ༩༡༠ བ༡
- ༡༦ རྗེ་དགེ ༤༠༥༤ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། ཤོག ༡༤ ན༤
- ༡༧ རྗེ་དགེ ༤༡༥༤ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག གེ མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེའུ ༥ སྟོག ༥ ནས་ ༡༩ ཤོག ༡༩༩ ན༤
- ༡༨ རྗེ་དགེ ༤༡༥༤ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག གེ མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེའུ ༡ སྟོག ༡༧ ནས་ ༡༩ ཤོག ༡༠༧ བ ༩
- ༡༩ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༥༡ ན ༩
- ༢༠ རྗེ་དགེ ༤༠༤༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ལྷན་ལས་བརྒྱུས་པ། ལེའུ ༡ ཤོག ༤༤ ན༧
- ༢༡ རྗེ་དགེ ༤༠༤༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི དབྱིག་གཉེན། ཐུང་པོ་ལྷའི་རབ་རྒྱུ་བྱེད་པ། ཤོག ༡༩ བ༤
- ༢༢ རྗེ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅ ཆོས་གྲགས། ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ། ཆད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ སྟོག ༩༡༤ ཤོག ༡༡༥ བ༧
- ༢༣ རྗེ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅ ཆོས་གྲགས། ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ། ཆད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ སྟོག ༩༡༤ ཤོག ༡༡༥ བ༧
- ༢༤ རྗེ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅ ཆོས་གྲགས། ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ། རང་དོན་ལེའུ སྟོག ༩༩༤ ཤོག ༡༠༩ ན ༩
- ༢༥ རྗེ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅ ཆོས་གྲགས། ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ། ཆད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ སྟོག ༩༡༤ ཤོག ༡༡༥ བ༤
- ༢༦ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། ར གསུང་ཐོར་བ། རྟེན་འབྲེལ་བསྟོད་པ། ཤོག ༡༩ ན༤
- ༢༧ རྗེ་དགེ ༤༠༤༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ལྷན་ལས་བརྒྱུས་པ། ལེའུ ༡ ཤོག ༤༤ བ༡
- ༢༨ རྗེ་དགེ ༤༠༤༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ལྷན་ལས་བརྒྱུས་པ། ལེའུ ༡ ཤོག ༤༤ བ ༩
- ༢༩ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༥༩ ན ༤
- ༣༠ རྗེ་དགེ ༤༡༤༧ བསྟན། འདུལ་བ། སུ གཞོན་ཏུ་མ་བདུན་གྱི་རྟོགས་པ་བཟོད་པ། ཤོག ༩༥༡ བ ༩
- ༣༡ རྗེ་དགེ ༤༡༥༩ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག རི མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲུབ། བཤེས་པའི་སྤྱིང་ཡིག སྟོག ༤༤ ཤོག ༤༩ ན ༩
- ༣༢ རྗེ་དགེ ༩༥༤༡ བསྟན། དབུམ། འ རྒྱ་བྲགས་པ། དབུམ་ལ་འཇུག་པ། སེམས་བསྐྱེད། ༤ སྟོག ༡༤༤ ཤོག ༩༩༡ ན༤
- ༣༣ རྗེ་དགེ ༤༠༤༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ལྷན་ལས་བརྒྱུས་པ། ལེའུ ༡ ཤོག ༤༤ བ ༩
- ༣༤ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༥༩ ན༤
- ༣༥ རྗེ་དགེ ༤༠༤༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ལྷན་ལས་བརྒྱུས་པ། ལེའུ ༡ ཤོག ༤༤ བ༤
- ༣༦ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༥༩ ན༤
- ༣༧ རྗེ་དགེ ༤༠༤༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ལྷན་ལས་བརྒྱུས་པ། ལེའུ ༡ ཤོག ༤༤ བ༤
- ༣༨ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༥༩ ན༤

- [illegible]

- ༡༤༩ རྩེ་དགོ ༤༡༥༥ བརྟན། སྤྱིང་ཡིག རེ་ མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ། བཤེས་པའི་སྤྱིང་ཡིག སྟོག ༡༩ འོག ༤༡ ན༥
 ༡༥༠ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ ན༩
 ༡༥༡ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ ན༩
 ༡༥༢ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ ན༤
 ༡༥༣ རྩེ་དགོ ༤༡༥༥ བརྟན། སྤྱིང་ཡིག གོ མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ། རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེལ ༥ སྟོག ༥ འོག ༡༩༩ ན༥
 ༡༥༤ རྩེ་དགོ ༤༠༥༧ བརྟན། སེམས་ཅམ། མི ཐོགས་མེད། བྱང་ས། འོག ༡༩༩ ན༩
 ༡༥༥ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ ན༥
 ༡༥༦ རྩེ་དགོ ༤༡༥༥ བརྟན། སྤྱིང་ཡིག གོ མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ། རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེལ ༥ སྟོག ༩༩ འོག ༡༩༩ ན༥
 ༡༥༧ རྩེ་དགོ ༤༠༥༩ བརྟན། མདོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། འོག ༥༥ བ༧
 ༡༥༨ རྩེ་དགོ ༤༠༥༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། འོག ༩༩༤ བ༥
 ༡༥༩ རྩེ་དགོ ༥༩ བཀའ། དཀོན་བརྟེན་ས། ཅ ལྷག་བསམ་བསྐུལ་བའི་མདོ། འོག ༡༤༧ ན༡
 ༡༦༠ རྩེ་དགོ ༥༩ བཀའ། དཀོན་བརྟེན་ས། ཅ ལྷག་བསམ་བསྐུལ་བའི་མདོ། འོག ༡༤༧ བ༩
 ༡༦༡ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ ན༥
 ༡༦༢ རྩེ་དགོ ༤༡༥༥ བརྟན། སྤྱིང་ཡིག གོ མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ། རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེལ ༥ སྟོག ༩༩ འོག ༡༩༩ ན༥
 ༡༦༣ རྩེ་དགོ ༤༠༥༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། ཐུང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད། འོག ༡༤ བ༡
 ༡༦༤ རྩེ་དགོ ༤༠༥༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། འོག ༩༩༩ བ༥
 ༡༦༥ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ ན༥
 ༡༦༦ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ ན༥
 ༡༦༧ རྩེ་དགོ ༩༥༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཡ འཕགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་དྲན་པ་ཉེར་གཞག འོག ༡༩༩ ན༥
 ༡༦༨ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ ན༧
 ༡༦༩ རྩེ་དགོ ༤༠༥༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། ཐུང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད། འོག ༡༤ བ༩
 ༡༧༠ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ བ༡
 ༡༧༡ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ བ༩
 ༡༧༢ རྩེ་དགོ ༩༥༧༡ བརྟན། དབུམ། ལ ཞི་བ་ལྷ། སྟོང་འཇུག ལེལ ༥ སྟོག ༩༥ འོག ༡༡ ན༥
 ༡༧༣ རྩེ་དགོ ༤༠༤༩ བརྟན། སེམས་ཅམ། རི་ ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟན་པ། ལེལ ༡ འོག ༥༡ བ༩

- ༡༧༤ ཟླ་དགེ ༤༠༧༤ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། སྤང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད་པ། ཤོག ༡༤ བཟ
 ༡༧༥ ཟླ་དགེ ༤༠༧༤ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༥༡ བཟ
 ༡༧༦ ཟླ་དགེ ༤༡༥༡ བསྟན། སྤྲིང་ཡིག རི མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲིབ། བཤེས་སྤྲིང། སྟོག ༥༤ ཤོག ༤༡ བཟ
 ༡༧༧ ཟླ་དགེ ༤༠༧༤ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༥༡ བཟ
 ༡༧༨ ཟླ་དགེ ༤༠༧༤ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ལེལ ༡ ཤོག ༥༡ བཟ
 ༡༧༩ ཟླ་དགེ ༤༠༧༤ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི དབྱིག་གཉེན། སྤང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད་པ། ཤོག ༡༤ བཟ
 ༡༨༠ ཟླ་དགེ ༤༡༥༡ བསྟན། སྤྲིང་ཡིག རི མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲིབ། བཤེས་སྤྲིང། སྟོག ༤༤ ཤོག ༤༡ བཟ
 ༡༨༡ ཟླ་དགེ ༤༠༧༤ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཤོག ༥༡ བཟ
 ༡༨༢ ཟླ་དགེ ༤༠༥༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཉི ཞི་བ་འཛོམས། སྟོམ་པ་ཉི་ལྷ་པའི་འགྲེལ་པ། ཤོག ༡༧༤ བཟ
 ༡༨༣ ཟླ་དགེ ༡༩༧ བཟ། མདོ་སྒྲེ ༥ ཉིང་རེ་འཛོམས་རྒྱལ་པོའི་མདོ། ལེལ ༤ ཤོག ༡༤ བཟ
 ༡༨༤ ཟླ་དགེ ༥༤ བཟ། དཀོན་བརྟེན་གསལ། ཅ ལྷག་བསམ་བསྐྱལ་པའི་མདོ། ཤོག ༡༤༥ བཟ
 ༡༨༥ ཟླ་དགེ ༣༤༧༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ ཞི་བ་ལྷ། སྤྲིང་འཇུག ལེལ ༥ སྟོག ༡༠༥ ཤོག ༡༤ བཟ
 ༡༨༦ ཟླ་དགེ ༤༡༥༡ བསྟན། སྤྲིང་ཡིག རི མགོན་པོ་ལྷ་སྒྲིབ། བཤེས་སྤྲིང། སྟོག ༡༧ ཤོག ༤༡ བཟ
 ༡༨༧ དཀོན་པ་པའི་གསུང་འདི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་བྲངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༥༤ བཟ
 ༡༨༨ དགེ་བཤེས་ལུ་རྒྱུང་པའི་གསུང་འདི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་བྲངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༧༤ བཟ
 ༡༨༩ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༨༠ བཟ
 ༡༩༠ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༧༤ བཟ
 ༡༩༡ ཟླ་དགེ ༣༤༧༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ ཞི་བ་ལྷ། སྤྲིང་འཇུག ལེལ ༤ སྟོག ༤༥ བཟ ༤༥ ཤོག ༡༠ བཟ
 ༡༩༢ དགེ་བཤེས་དཀོན་པ་པའི་གསུང་འདི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་བྲངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༨༠ བཟ
 ༡༩༣ ལྷེ་ལུ་རྒྱུང་པའི་གསུང་འདི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་བྲངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༨༡ བཟ

༥ སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་རང་རྒྱུད་གསལ་པའི་མེ་ལོང་གི་མཆན།

- ༡ ཟླ་དགེ ༤༠༧༤ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བརྟམ། ཤོག ༥༡ བཟ
 ༢ ཟླ་དགེ ༤༠༥༤ བསྟན། མངོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། གནས། ༡ སྟོག ༡༧ ཤོག ༡ བཟ

- ༩ མཁས་གྲུབ་དག་ལེགས་དཔལ་བཟང་། གསུང་འབུམ། བ ཚད་མ་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ། ཤོག ༡༠༩ ན༥
 ༧ མཆིམས་འཇམ་དཔལ་དབྱངས། ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་མངོན་པའི་རྒྱ། ཤོག ༩༠ བ༥ གོས་དམར་པའི་སྡེ་པ་
 བྱི་ཡིད་ཀྱི་རྩམ་གསུམ་གྱི་རྟེན་སྦྱིང་གི་དངོས་པོར་འདོད་ཅིང་དེ་ནི་གཟུགས་མེད་ནའང་ཡོད་པར་འདོད།
 ༥ སྡེ་དགོ ༤༠༧༠ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། ཤོག ༥༤ བ༩
 ༤ རྒྱལ་བ་དགོ་འདུན་གྲུབ། གསུང་འབུམ། ང་ ཚད་མ་རིགས་རྒྱན། ཤོག ༡༧༧ བ༡
 ༧ མཁས་གྲུབ་རྗེའི་གསུང་འབུམ། བོད། བ ཚད་མ་སྡེ་བདུན་རྒྱལ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ། ཤོག ༤༠ ན༥
 ༥ སྡེ་དགོ ༤༠༤༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས། ཤོག ༤༥ ན༥
 ༧ སྡེ་དགོ ༤༠༥༧ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། གནས། ༩ རྟོག ༩༩ ཤོག ༤ བ༥
 ༡༠ སྡེ་དགོ ༤༠༧༩ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ་གྲགས་པ་བཤེས་གཉེན། ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད། ཤོག ༩༤ བ༩
 བས་ ཤོག ༩༥ ན༩ བར། ལུང་ཆོག་རི་བཞེན་མི་གསལ་ཡང་དོན་མཆོངས་པའི་དབྱང།
 ༡༡ མཁས་གྲུབ་དག་ལེགས་དཔལ་བཟང་། གསུང་འབུམ། བ སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ། ཤོག ༧༤ བ༥
 ༡༩ མཁས་གྲུབ་དག་ལེགས་དཔལ་བཟང་། གསུང་འབུམ། བ ཚད་མ་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ། ཤོག ༧༤ བ༡
 ༡༩ སྡེ་དགོ ༤༡༥༥ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ སློབ་དཔོན་ཕྱགས་གྲང་། དམིགས་པ་བཏྲག་པ། ཤོག ༥༥ ན༤
 ༡༤ སྡེ་དགོ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། ཉི་ཤུ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཤོག ༩ བ༡
 ༡༥ སྡེ་དགོ ༤༡༥༥ བསྟན། དབུ་མ། འ རྒྱ་བ་གྲགས་པ། དབུ་མ་འཇུག་པའི་བཤད་པ། སེམས་བསྐྱེད། ༥ ཤོག ༩༠༧ ན༥
 ༡༥ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། མ དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ། ཤོག ༥༧ ན༤
 ༡༧ སྡེ་དགོ ༤༡༥༥ བསྟན། སྒྲ་མདོ། ལེ བཟོད་དཀའ་སེཌ། བྱིངས་ཀྱི་ཆོགས། ཤོག ༧༩ ན༤
 ༡༨ སྡེ་དགོ ༤༠༧༩ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ་གྲགས་པ་བཤེས་གཉེན། ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད། གནས། ༡ ཤོག
 ༩༤ ན༤
 ༡༧ འདིར་དཔལ་མང་གིས་རྒྱན་ཀྱི་འགྲེལ་པར་ཞེས་གསུངས་ཀྱང་། ལུང་འདི་སྟོབ་བཏྲན་ཀྱི་དབུས་མཐའི་འགྲེལ་པར་བཞུགས། སྡེ་
 དགོ བསྟན། སེམས་ཅམ། བི དབུས་མཐའི་འགྲེལ་པ། ཤོག ༩༠༤ བ༩
 ༢༠ སྡེ་དགོ ༤༠༥༧ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། གནས། ༡ རྟོག ༩༡ ཤོག ༩ བ༥
 ༢༡ སྡེ་དགོ ༤༠༤༧ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས། ལེའུ ༡ ཤོག ༥༥ བ༡
 ༢༩ སྡེ་དགོ ༤༠༥༧ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ་ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༩ རྟོག ༩༥ ཤོག ༥ ན༥
 ༣༩ སྡེ་དགོ ༤༠༧༠ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ་ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༩ ཤོག ༧༠ ན༥

- ༡༥ རྩེ་དགོ ༤༠༩༥ བསྟན། མདོན་པ། ཅུ གང་བ་སྤེལ། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྩེ་སྤྲུལ་འབྲང་བ། གནས། ༡
ཤོག ༡༤༩ བཟ
- ༡༧ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་བརྟམ། ཤོག ༡༥ ན ༥
- ༡༨ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཞི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པར་གྲུན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༤༠ ན ༥
- ༡༩ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ཅུ གང་སྤེལ། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྩེ་སྤྲུལ་འབྲང་བ། ཤོག ༡༤༡ བཟ
- ༢༠ རྩེ་དགོ ༩ བཀའ། ཤེར་ཕྱིན། ༧ རྩོད་ཐག་ཉི་ཤུ་ལྟ་བུ་ལ། ལེལ ༡༥ ཤོག ༡༤༠ ན༥
- ༢༡ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་བརྟམ། ཤོག ༤༡ བ༡
- ༢༢ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༡ སྟོག ༡༡ ཤོག ༤ ན ༥
- ༢༣ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༡ སྟོག ༡༥ ཤོག ༤ ན༥
- ༢༤ འདི་དང་གཤམ་དུ་སྒྲུབས་མང་ཙམ་ཞིག་ལ། མཐའ་དབྱེད་དུ་འཆད་པར་བྱའོ། །ཞེས་ཞལ་འཕངས་བྱུང་བ། གཞུང་འདིའི་
མཆོག་ཏུ་བརྟགས་ན། ཡལ་ཆེར་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ལས་བརྒྱམས་པའི་དོགས་གནས་ཆེ་ལག་རྣམས་ལ་མཐའ་དབྱེད་ཀྱི་
ཡིག་ཆ་ཞིག་ཟུར་དུ་རྩྭ་ལར་བཞེད་སྟངས་ལང་། གསུང་འབྲུམ་དུ་མ་བཞུགས་པས་ཡལ་ཆེར་རྩྭ་རྒྱ་ལུས་པར་མདོན་པས་
བརྟག
- ༢༥ རྩེ་དགོ ༤༠༩༠ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༡ ཤོག ༡༥༤ བ༡
- ༢༦ རྩེ་དགོ ༤༠༩༠ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༡ ཤོག ༡༥༤ བ༤
- ༢༧ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཞི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པར་གྲུན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༡༤ ན༥
- ༢༨ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་བརྟམ། ཤོག ༤༡ བཟ
- ༢༩ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད། གནས། ༡ སྟོག ༡༤ ཤོག ༡ བཟ
- ༣༠ མཆོམས་འཇམ་དཔལ་དབྱངས། ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྩེ་སྤྲུལ་འབྲང་བ། ཤོག ༡༥ ན༡
- ༣༡ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཞི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པར་གྲུན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༡༤ ན༥
- ༣༢ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད། གནས། ༡ སྟོག ༡༠ ཤོག ༡ ན ༥
- ༣༣ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད། གནས། ༤ སྟོག ༡ ཤོག ༡༠ བཟ
- ༣༤ རྩེ་དགོ ༡༡༩ བཀའ། མདོ་སྤྱོད། ཆ འཕགས་པ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་མདོ། ཤོག ༡༡༩ བ༥
- ༣༥ རྩེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད། གནས། ༡ སྟོག ༡༤ ཤོག ༤ བཟ

- ༤༥ ལྷེ་དགོ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༤༥ བ།
- ༤༦ ལྷེ་དགོ ༤༠༩༠ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༩ ཤོག ༥༤ བ༤
- ༤༧ མཁས་གྲུབ་དགོ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། གསུང་འབུམ། ཐ ཆད་མ་ལྷེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ། ཤོག ༧༥ ན༥
- ༤༨ མཁས་གྲུབ་དགོ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། གསུང་འབུམ། ༩ ལྷོ་མ་གསུམ་གྱི་རྣམ་བཞག་ཐུབ་བསྟན་བྱིདོར། ཤོག ༤༩ བ།
- ༤༩ ལྷེ་དགོ ༤༠༩༡ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཐི དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་པའི་ཆོག་ལེན་ཀྱང་བུས་པ། ལེལ ༤ ཤོག ༤༩ ན༤
- ༥༠ ལྷེ་དགོ ༤༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པར་གྲན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༥༩ ན༧
- ༥༡ ལྷེ་དགོ ༤༠༩༠ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༩ ཤོག ༥༤ བ༥
- ༥༢ ལྷེ་དགོ ༤༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྣམ་པར་གྲན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༥༩ ན༩
- ༥༣ གོང་མཆུངས། རྣམ་པར་གྲན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༥༩ ན༧
- ༥༤ གོང་མཆུངས། རྣམ་པར་གྲན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༥༩ ན༩
- ༥༥ གོང་མཆུངས། རྣམ་པར་གྲན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༥༩ བ།
- ༥༦ གོང་མཆུངས། རྣམ་པར་གྲན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༥༩ ན༩
- ༥༧ གོང་མཆུངས། རྣམ་པར་གྲན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༥༩ བ།
- ༥༨ གོང་མཆུངས། རྣམ་པར་གྲན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༥༩ ན༤
- ༥༩ གོང་མཆུངས། རྣམ་པར་གྲན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ཤོག ༥༩ བ༩
- ༦༠ ལྷེ་དགོ ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༡༠༩ ན༩
- ༦༡ ལྷེ་དགོ ༤༡༧༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ རྫོབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷ། རྫོད་འཇུག ལེལ ༥ རྫོག ༩ ཤོག ༤ ན༤
- ༦༢ ལྷེ་དགོ ༤༡༧༥ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག བོ རྒྱལ་པོ་ལ་གྲུམ་བྱ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཐེང་བ། ལེལ ༥ ཤོག ༡༩༩ ན༥
- ༦༣ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༩ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ རྫོག ༡༠ ཤོག ༡༥ ན༥
- ༦༤ ལྷེ་དགོ ༤༠༩༠ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༩ ཤོག ༥ ན༩ རིག་པའི་མི་མཐུན་
ཐོགས་ཆོས་གཞན་མ་རིག་པ།
- ༦༥ མཁས་གྲུབ་ཇེའི་གསུང་འབུམ། པོད། ཐ ཆད་མ་ལྷེ་བདུན་རྒྱུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ། ཤོག ༥༡ བ༩
- ༦༦ ཇེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། བ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། ཤོག ༡༥༩ བ༩
- ༦༧ ལྷེ་དགོ ༤༠༥༩ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ རྫོག ༥ ཤོག ༡༥ ན༤
- ༦༨ ལྷེ་དགོ ༤༠༩༠ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༥ ཤོག ༩༥ བ༥ ཁོན་དུ་འཛོན་པ་

ནི་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱི་དངོས་པོ་ལན་མང་དུ་བྱེད་པའོ།

༤༩ ལྷ་དགེ་ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༥༠ བ་༣

༥༠ ལྷ་དགེ་ ༤༠༥༩ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ སྟོག ༤༥ ཤོག ༡༧ བ༥

༥༡ ལྷ་དགེ་ ༤༠༥༩ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ སྟོག ༤༥ ཤོག ༡༧ བ༥

༥༢ ལྷ་དགེ་ ༤༠༥༩ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ སྟོག ༥༡ ཤོག ༡༧ བ༧

༥༣ ལྷ་དགེ་ ༤༠༥༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི་དབྱིག་གཉེན། སྤང་པོ་ལྷའི་རབ་བྱེད། ཤོག ༡༩ བ༥

༥༤ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༠ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༥ ཤོག ༢༥༠ བ༥ འཆོག་པ་ནི་ཁ་

ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་པའི་དངོས་པོ་དམ་དུ་འཛོན་པ་སྟེ་གང་གིས་རིག་པར་གཏམས་པ་མི་འཛོན་པའོ།

༥༥ ལྷ་དགེ་ ༤༡༥༥ བསྟན། སྤང་ཡིག་གི་མགོན་པོ་ཀུ་སྟུབ། རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེལ། ༥ ཤོག ༡༩༩ བ༥

༥༦ ལྷ་དགེ་ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༥༠ བ༥

༥༧ ལྷ་དགེ་ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༥༠ བ༥

༥༨ ལྷ་དགེ་ ༡༤༠ བཀའ། མདོ་སྟེ། ན་སྟོ་མཐའ་ཡས་པ་སྟུབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གཟུངས། ཤོག ༡༩༤ བ༧

༥༩ ལྷ་དགེ་ ༤༡༥༥ བསྟན། སྤང་ཡིག་གི་ཀུལ་པོ་ལ་གཏམ་བྱ་བ་རིན་པོ་ཆའི་ཐེང་བ། ལེལ། ༥ སྟོག ༡༩ ཤོག ༢༩༩ བ༩

༦༠ ལྷ་དགེ་ ༤༠༥༩ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༤ སྟོག ༧༥ ཤོག ༡༩ བ༧

༦༡ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༠ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༩ ཤོག ༥༩ བ༧

༦༢ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༠ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༩ ཤོག ༥༥ བ༧

༦༣ ལྷ་དགེ་ ༤༠༥༩ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། གནས། ༥ སྟོག ༤༧ ཤོག ༡༧ བ༤

༦༤ ལྷ་དགེ་ ༤༠༥༩ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། གནས། ༥ སྟོག ༤༤ ཤོག ༡༧ བ༤

༦༥ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། ཅ་ལེགས་བཤད་གསེང་ཐེང་། སྐབས། ༡ ཤོག ༤༡ བ༩

༦༦ ལྷ་དགེ་ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༤༥ བ༤

༦༧ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༠ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། ཤོག ༥༥ བ༥

༦༨ ལྷ་དགེ་ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༤༥ བ༧

༦༩ ལྷ་དགེ་ ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཤོག ༤༩ བ༧

༧༠ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༠ བསྟན། སེམས་ཅམ། སྤེ་བྱམས་པ་མགོན་པོ། མདོ་སྟེ་རྒྱུ། ལེལ། ༡༧ ཤོག ༢༤ བ༩

༧༡ ལྷ་དགེ་ ༢༥༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཡ་འཕགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་བྱན་པ་ཉེར་གཞག་ ཤོག ༡༩༥ བ༥

- ༩༩ ལྷ་དག ༣༥༧ བསྟན། དབུ་མ། ལ་ སྒྲོབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷ། སྒྲོབ་འཇུག་ ལེའུ་ ༧ འོག ༣༡ བལ
- ༩༩ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། ༧ བྱང་སའི་རྩེ་ལ་བྱིས་པ་ལེའུ་རྩེ་མ་བཤད། འོག
- ༩༩ ལྷ་དག ༤༠༩༠ བསྟན། མངོན་པ། གུ་ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༩ འོག ༥༥ ན་༩ འཇུར་མི་མཐུན།
- ༩༩ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། པ་ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། འོག ༩༩༧ བལ
- ༩༩ ལྷ་དག ༤༡༩༩ བསྟན། སྒྲིང་ཡིག རེ་ མགོན་པོ་ཀྲུ་ལྷ། བཤེས་པའི་སྒྲིང་ཡིག འོག ༤༩ ན་༥
- ༩༩ ལྷ་དག ༤༠༩༠ བསྟན། མངོན་པ། གུ་ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༩ འོག ༥༥ ན་༧ བཏང་སྟོམས་ནི་
སེམས་མཉམ་ཉིད་དང་སེམས་ལྷན་གྱིས་བྲུབ་པ་ཉིད་དོ།
- ༩༩ ལྷ་དག ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་ ཆོས་མངོན་པ་ཀྱན་བཏུས། འོག ༥༡ ན་༥ ན་༩ ན་༩
- ༩༩ ལྷ་དག ༤༡༩༩ བསྟན། སྒྲིང་ཡིག ཞེ་ མགོན་པོ་ཀྲུ་ལྷ། རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ལེའུ་ ༡ འོག ༡༠༧ བལ ཆགས་དང་ཞེ་སྒྲིང་
གཏི་མུག་དང་། །དེས་བསྐྱོད་ལས་ནི་མི་དགེ་བ།
- ༡༠༠ ལྷ་དག ༤༠༩༠ བསྟན། མངོན་པ། གུ་ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༥ འོག ༩༩༩ བལ འཇུར་མི་མཐུན།
- ༡༠༡ ལྷ་དག ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀྱན་བཏུས། འོག ༩༩ ན་༥
- ༡༠༩ ལྷ་དག ༤༠༩༩ བསྟན། མངོན་པ། གུ་ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ འོག ༡༩ འོག ༡༥ བལ
- ༡༠༩ ལྷ་དག ༤༠༩༩ བསྟན། མངོན་པ། གུ་ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ འོག ༡༩ འོག ༡༥ བལ
- ༡༠༩ མ་དཔེར་འདི་དང་གཤམ་དུ་སྒྲུབས་འགར། དོས་སྒྲུབ་ལ། དོས་སྒྲུབ་ཞེས་བྱང་ཡང་ཡི་གེ་ནོར་བར་དེས་པས་བཅོས།
- ༡༠༥ ལྷ་དག ༤༠༩༩ བསྟན། མངོན་པ། གུ་ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ འོག ༥ འོག ༡༥ ན་༩
- ༡༠༥ གོང་མཆུངས། ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ འོག ༥ འོག ༡༥ ན་༥
- ༡༠༧ གོང་མཆུངས། ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ འོག ༥ འོག ༡༥ ན་༥
- ༡༠༩ ལྷ་དག ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀྱན་བཏུས། འོག ༩༩ བལ
- ༡༠༩ རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། གསུང་འབུམ། ཙ ལེགས་བཤད་གསེར་ཐེང་། སྒྲུབས། ༡ འོག ༩༩༩ ན་༡
- ༡༡༠ ལྷ་དག ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀྱན་བཏུས། འོག ༩༩ བལ
- ༡༡༡ ལྷ་དག ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀྱན་བཏུས། འོག ༥༩ ན་༥
- ༡༡༩ ལྷ་དག ༤༠༩༩ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མངོན་པ་ཀྱན་བཏུས། འོག ༥༩ ན་༥
- ༡༡༩ ལྷ་དག ༤༠༩༩ བསྟན། མངོན་པ། གུ་ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད། གནས། ༩ འོག ༥༩ འོག ༥ ན་༩
- ༡༡༩ ལྷ་དག ༤༠༩༠ བསྟན། མངོན་པ། གུ་ ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༩ འོག ༩༡ བལ

- ༡༡༥ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ལྷ་ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་གང་སྤེལ། གནས། ༥ འོག་ ༡༠༩ ན།
 ༡༡༦ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ལྷ་ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་གང་སྤེལ། གནས། ༥ འོག་ ༡༠༩ བ།
 ༡༡༧ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། བཅས་ཙམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་བརྟས། འོག་ ༧༥ བ༥
 ༡༡༨ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། བཅས་ཙམ། ལི་ ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་བརྟས་པའི་རྣམ་པའདད། འོག་ ༡༥༥ བ༩
 ༡༡༩ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༠ བསྟན། མདོན་པ། ལྷ་ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། གནས། ༥ འོག་ ༩༥༩ ན༤
 ༡༢༠ མདོ་ལས། མིག་གིས་ནི་གཟུགས་ལ་ཀུན་ཏུ་སྒྲོང་བ་མིན། ཞེས་སོགས་ཀྱི་མདོ་ངོས་འཛིན་མ་བྱེད།
 ༡༢༡ མདོ་ལས། དྲིས་པ་སོ་སོ་སྤྱོད་པོ་ཐོས་པ་དང་མི་ལྟན་པ་ནི་བཅིང་བཞིན་དུ་སྤྱོད། ཞེས་སོགས་ཀྱི་མདོ་ངོས་འཛིན་མ་བྱེད།
 ༡༢༢ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། བཅས་ཙམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་བརྟས། འོག་ ༧༩ ན༥
 ༡༢༣ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ལྷ་ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ ལྷོ་ཀ་ ༥༥ འོག་ ༡༨ ན༩
 ༡༢༤ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། བཅས་ཙམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་བརྟས། འོག་ ༧༩ ན༩
 ༡༢༥ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ལྷ་ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ ལྷོ་ཀ་ ༥༠ འོག་ ༡༨ ན༥
 ༡༢༦ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། བཅས་ཙམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་བརྟས། འོག་ ༨༤ བ༧
 ༡༢༧ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ལྷ་ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད། གནས། ༥ ལྷོ་ཀ་ ༥༧ འོག་ ༩༡ ན༥
 ༡༢༨ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ལྷ་ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཆན་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སྤྱུ་འབྲང་བ། འོག་ ༩༡ ན༤
 ༡༢༩ ལྷ་དགེ་ ༤༠༩༩ བསྟན། མདོན་པ། ལྷ་ ཆོས་མདོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཆན་ཉིད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཆན་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སྤྱུ་འབྲང་བ། འོག་ ༩༡ ན༥
 ༡༣༠ མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། གསུང་འབྲུམ། ཐ་ ལྷ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ལྷན་སེལ། འོག་ ༡༠༩ བ༩
 ༡༣༡ ལྷ་དགེ་ ༩༨༩༡ བསྟན། དབྱ་མ། འ་ ལྷ་བ་གྲགས་པ། དབྱ་མ་ལ་འཇུག་པ། བཅས་བསྒྲིང། ༥ ལྷོ་ཀ་ ༩༤ འོག་ ༩༠༥
 ན༥

ལུང་འདྲེན་ཕྱག་དཔེའི་མཆོན་གཞུང་།

བཀའ་འགྲུང་།

འཕགས་པ་དགོན་མཆོག་ཏུ་ལའི་གཟུངས་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༤༥ བཀའ། མདོ་སྟེ། བ བེ་ཅིང་། ༤༧༩ ལྷ
འཕགས་པ་དགོངས་པ་བེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༠༩ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཅ བེ་ཅིང་། ༧༧༤ ལྷ
འཕགས་པ་སྒོ་མཐའ་ཡས་པ་སྐྱབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གཟུངས། ཟླ་དག ༡༤༠ བཀའ། མདོ་སྟེ། བ བེ་ཅིང་། ༥༠༩ ལྷ
འཕགས་པ་རྒྱན་སྒྲིག་པོ་བཀོད་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༡༠ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཆ བེ་ཅིང་། ༧༧༥ ལྷ
ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོས་ས། ཟླ་དག ༩༩༩ བཀའ། མདོ་སྟེ། ས བེ་ཅིང་། ༩༩༩ ལྷ
ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རབ་ཏུ་བསྐྱོར་བའི་མདོ། ཟླ་དག ༩༡ བཀའ། ཤེར་ཕྱིན། ཤེས་རབ་སྒྲ་ཆོག་ས། ཀ བེ་ཅིང་། ༧༤༧ ལྷ
འཕགས་པ་ཆོས་བརྒྱུ་བའི་མདོ། ཟླ་དག ༤༩ བཀའ། དགོན་བརྒྱུག་ས། ཁ བེ་ཅིང་། ༧༤༠༩ ལྷ
འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་རྩ་བའི་རྒྱུད། ཟླ་དག ༤༤༩ བཀའ། རྒྱུད། བ བེ་ཅིང་། ༡༤༩ བ
འཕགས་པ་སྒྲིང་རྒྱུ་དཀར་པོ། ཟླ་དག ༡༡༩ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཆ བེ་ཅིང་། ༧༥༠ ལྷ
འཕགས་པ་ཉིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༩༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། ད བེ་ཅིང་། ༧༤༤ ལྷ
འཕགས་པ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་མདོ། ཟླ་དག ༩༡༩ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཆ བེ་ཅིང་། ༥༧༥ ལྷ
འཕགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་དྲན་པ་ཉིང་བར་གཞག་པ། ཟླ་དག ༩༥༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཡ བེ་ཅིང་། ༩༤༩ ལྷ
འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ། ཟླ་དག ༩ བཀའ། འདུལ་བ། ཅ བེ་ཅིང་། ༡༠༩༩ ཆ
སྤྱད་པ་ཆོག་སྐྱབ་པ་བཅུད་པ། ཟླ་དག ༡༩ བཀའ། ཤེར་ཕྱིན། ཀ བེ་ཅིང་། ༧༩༤ ལྷ
ཆངས་པའི་དྲ་བའི་མདོ། ཟླ་དག ༩༤༩ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཨ། བེ་ཅིང་། ༡༠༩༡ ཀ
ཤེར་རབ་ཀྱི་ལ་ལོ་ལྷན་པ་སྒྲིང་ཕྱག་ཉི་ལྷ་ལ། ཟླ་དག ༩ བཀའ། ཤེར་ཕྱིན། ཀ བེ་ཅིང་། ༧༩༡ ཉི
འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༡༠༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཅ བེ་ཅིང་། ༧༧༤ ལྷ
ལེགས་པར་གྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུད་ཆེན་པོ་ལས་སྐྱབ་པའི་ཐབས་རིམ་པར་བྱེད་པ། ཟླ་དག ༥༠༧ བཀའ། རྒྱུད། ཨ བེ་ཅིང་།

༤༩༡ ཆ

འཕགས་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཆེན་པོའི་སྒྲིང་པོ། ཟླ་དག ༩༤༧ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཟ བེ་ཅིང་། ༩༩༩ ལྷ
འཕགས་པ་སྐྱ་ལའི་ལྷང་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༩༡༠ བཀའ། མདོ་སྟེ། ཆ བེ་ཅིང་། ༥༧༥ ལྷ
འཕགས་པ་གསེར་འོད་དམ་པ་མདོ་སྒྲིང་དབང་པོའི་རྒྱལ་པོ། ཟླ་དག ༤༤༤ བཀའ། རྒྱུད། བ བེ་ཅིང་། ༡༧༤ བ

སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ། ཟླ་དག ༡ བཀའ། འདུལ་བ། ཅ བེ་ཅིང་། ༡༠༩༡ ཆེ

འཕགས་པ་ལྷག་བསམ་བསྐྱེལ་བའི་མདོ། ཟླ་དག ༥༧ བཀའ། དཀོན་བརྟེན་ས། ཅ བེ་ཅིང་། ༡༥༠་༢༥ ཟླ

བསྟན་འགྲུལ།

མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ། དབུ་མ་རྩ་བ་ཤེས་རབ། ཟླ་དག ༩༩༩ བསྟན། དབུ་མ། ཅ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༥ ཅ

————— རིན་ཆེན་ཐེང་བ། ཟླ་དག ༤༡༥༥ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག བེ བེ་ཅིང་། ༡༥༥༥ རེ་

————— བཤེས་པའི་སྤྱིང་ཡིག ཟླ་དག ༤༡༩༩ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག རེ་ བེ་ཅིང་། ༡༥༩༩ རེ་

སྟོབ་དཔོན་གང་སྤེལ། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཆོན་ཉིད་རྩེ་སྟུ་འབྲང་བ། ཟླ་དག ༤༠༧༩ བསྟན། མཛོན་བ། ཅ བེ་ཅིང་།

༡༡༧༥ རྩ

སྟོབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་བཤད་བ། ཟླ་དག ༤༠༧༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཡི བེ་ཅིང་།

༡༡༧༥ ཤི

————— ཀུན་བརྟུས་རྣམ་པར་བཤད་བ། ཟླ་དག ༤༠༧༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཡི བེ་ཅིང་། ༡༡༧༥ ཤི

སྟོབ་དཔོན་གྲགས་པ་བཤེས་གཉིན། ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད། ཟླ་དག ༤༠༧༩ བསྟན། མཛོན་བ། ལྷ བེ་ཅིང་།

༡༡༧༩ ཅུ

སྟོབ་དཔོན་བཤོད་དཀའ་སྟེ། ཁྱིའི་ཀྱི་ཆོག་ས། ཟླ་དག ༤༩༩༥ བསྟན། སྟོ་མདོ། ཡི བེ་ཅིང་། ༡༥༩༩ ཡི

སྟོབ་དཔོན་རོ་ཉིད་མེད་བ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱེས་པའི་བཤད་སྟུར། ཟླ་དག ༤༠༧༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། རེ བེ་ཅིང་། ༡༡༧༡ ཡི

སྟོབ་དཔོན་ཅན་གོ་མི། སྟོབ་སྤྱིང་། ཟླ་དག ༤༡༩༩ བསྟན། སྤྱིང་ཡིག རེ་ བེ་ཅིང་། ༡༥༩༩ རེ་

དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཟླ་དག ༤༩༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅ བེ་ཅིང་། ༡༢༠༧ ཅེ

རྩེ་བརྟུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ། དབུ་མ་ཐུང་རྣམ་འབྲེད། ཟླ་དག ༤༠༩༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། སི བེ་ཅིང་། ༡༡༩༡ སི

————— མངོན་རྟོགས་རྒྱུ། ཟླ་དག ༩༢༥༥ བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཀ བེ་ཅིང་། ༡༡༩༥ ཀ

————— མདོ་སྟེ་རྒྱུ། ཟླ་དག ༤༠༩༠ བསྟན། སེམས་ཅམ། སི བེ་ཅིང་། ༡༡༩༡ སི

————— རྒྱུད་སྤྱེལ། ཟླ་དག ༤༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། སི བེ་ཅིང་། ༡༡༩༥ སི

འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས། ཟླ་དག ༤༠༧༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རེ བེ་ཅིང་། ༡༡༧༠ ཡི

————— རྣལ་འབྱོར་སྟོན་པའི་ས། ཟླ་དག ༤༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཆོ བེ་ཅིང་། ༡༡༩༥ རྩ

————— ཐེག་བསྟུས། ཟླ་དག ༤༠༧༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རེ བེ་ཅིང་། ༡༡༧༩ ཡི

- རྒྱལ་པར་གཏན་ལ་དབང་པ་བསྟུས་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཞི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༤ ཟླ
- ཉན་ཐོས་གྱི་ས། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རྩི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཟླ
- བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔེའི་ས། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཟླ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཞི
- འཕགས་པ་རྣམ་གྲོལ་སྟེ། ཤེར་ཕྱིན་སྟོང་ཐག་ཉི་ཤུ་ལྟ་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་གྱི་འགྲེལ་པ།
- ཟླ་དགེ ༥༠༥༥ བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཟླ
- སྟོབ་དཔོན་དཔེའི་བོ། རྒྱལ་པའི་རབས་གྱི་རྒྱུད། ཟླ་དགེ ༤༡༥༠ བསྟན། རྒྱལ་རབས། ཏུ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༠ ཟླ
- ཡར་ཕྱིན་བསྟུས་པ། ཟླ་དགེ ༥༠༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཞི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༠ ཟླ
- སྟོབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྟ། བཞི་བརྒྱུ་པ། ཟླ་དགེ ༥༠༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཆ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཆ
- སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲིང་། དམིགས་པ་བརྟག་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༥༥ བསྟན། ཆད་མ། ཅི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཅི
- སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པའི་མངོན་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ གྲུ
- ཆོས་མངོན་པ་མངོན་གྱི་བཤད་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ གྲུ
- ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཤི
- ཉི་ཤུ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཤི
- དོན་གསང་བ་རྣམ་པར་བྱེ་བ་བསྟུས་ཏེ་བཤད་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ རི
- སྤང་པོ་ལྟའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཤི
- སྤང་པོ་ལྟའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཤི
- སྟོབ་དཔོན་སྟོ་གོས་བརྟན་པ། དབུ་མ་མཐའི་འགྲེལ་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ རི
- སྤང་པོ་ལྟའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བྱེད་ཐག་ཏུ་བཤད་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཤི
- མཁན་པོ་མན་ཆོག་ དགོངས་པ་ཟབ་མོ་དེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། མདོ་འགྲེལ། ཉི
- བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཉི
- མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཛོ། རྩོམ་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༥༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཉི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཉི
- རྒྱལ་སྤྱི་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྟ། སྟོན་འཇུག་ ཟླ་དགེ ༥༠༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ལ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ལ
- བསྟུས་བཀྲུས་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ། ཟླ་དགེ ༥༠༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ཞི བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ ཟླ
- སྟོབ་དཔོན་རྒྱ་བ་གྲགས་པ། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ། ཟླ་དགེ ༥༠༥༥ བསྟན། དབུ་མ། འ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ འ
- དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་བཤད་པ། ཟླ་དགེ ༥༠༥༥ བསྟན། དབུ་མ། འ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༥ འ

སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད། དབུ་མ་སྦྱིང་པོའི་འགྲེལ་པ་རྟོག་གི་འབར་བ། ཟླ་དག ༣༥༥ བསྟན། དབུ་མ། ༩ བེ་ཅིང་།

༥༣༥༩

སློབ་དཔོན་གསར་བས་བྱིན། གཞོན་ལུ་མ་བདུན་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ། ཟླ་དག ༤༡༤ བསྟན། འདུལ་བ། སུ བེ་ཅིང་།

༥༤༤༥ ལུ

སློབ་དཔོན་སེངྒེ་བཟང་པོ། བརྒྱད་སྟོང་འགྲེལ་ཆེན། ཟླ་དག ༣༧༧ བསྟན། ཤེར་བྱིན། ཆ བེ་ཅིང་། ༥༡༥༧ ཆ

བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་།

དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མ། བེ་ཅིན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་ནས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། (༡༩༥༤—༡༩༩༥) གསུང་འབུམ། ཐ ཟླ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་སྤྲན་སེལ། ལྷ་ས་ཞོལ་དཔར་

མ།

———— གསུང་འབུམ། ཉ སྤམ་གསུམ་གྱི་རྣམ་བཞག་གྲུབ་བསྟན་བྱ་དོར།

རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ། (༡༩༤༡—༡༩༧༤) ཆད་མ་རིགས་རྒྱན། གསུང་འབུམ། ང་ བཀ་གིས་ལྷན་པོའི་དཔར་མ།

རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་འག་དབང་བློ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། (༡༩༡༧—༡༩༥༩) ལས་ཆོག་འབུལ་སྤོང་རྣམ་རྒྱལ་གསེར་མདོག་ གསུང་འབུམ།

པ ལྷ་ས་ཞོལ་དཔར་མ།

མཆིམས་འཇམ་དཔལ་དབྱངས། (དུས་རབས་བཅུ་གསུམ།) ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་མངོན་པའི་རྒྱན། ལྷ་ས་རྩེ་

འབུམ་ལྷ་ཁང་དཔར་མ།

རྩེ་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། (༡༩༤༧—༡༩༧༩) བྱང་སའི་རྩུལ་བྱིམས་ལའུའི་རྣམ་བཤད། གསུང་འབུམ། ཀ ལྷ་ས་ཞོལ་དཔར་མ།

———— ཐོག་མཐའ་མ། གསུང་འབུམ། གསུང་ཐོར་བ། ཁ

———— ལམ་རིམ་ཉམས་མཁྱར། གསུང་ཐོར་བ། གསུང་འབུམ། ཁ

———— རྟོན་འབྲེལ་བསྟོད་པ། གསུང་ཐོར་བ། གསུང་འབུམ། ཁ

———— ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། གསུང་འབུམ། པ

———— ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ས་བཅད། གསུང་འབུམ། པ

———— དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ། གསུང་འབུམ། མ

———— ལེགས་བཤད་གསེར་ཐེང་། གསུང་འབུམ། ཅ

ཀྱུ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། (༡༩༥༤—༡༩༩༩) ལེགས་པར་བཤད་པ་ཚོས་མངོན་ཀྱ་མཚོའི་སྤྱི་བོ། གསུང་འབུམ། ག ལྷ་ས་
ཞོལ་དཔར་མ།

རོང་སྟོན་ལྷ་ཀྱ་ཀྱུ་མཚན། (༡༩༥༧—༡༩༩༩) སྒོ་མ་རིམ་དང་བོའི་འགྲེལ་བ་ཞི་ལྷག་གསལ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱན། གསུང་འབུམ།

ཁ ས་སྐྱ་ཀྱུ་ཡོངས་གསུང་རབ་སྒྲོབ་གཉེར་ཁང་ནས་བྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔེ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

ས་པའ་ཀྱན་དགའ་ཀྱུ་མཚན། (༡༩༩༩—༡༩༩༩) ཚད་མ་རིག་པའི་གཉེར། གསུང་འབུམ། ད རྩེ་དགོ་དཔར་མ།

མགོན་པོ་ལྷ་སྐུ་བ་ རིག་ཆེན་མེད་པ། རྗེ་དགོ ༡༡༥ བརྟན་འཕྲུམ། སྐྱེས་འཕམ་དང་སྤྱིང་ཡིག་གི་ བོ་ཅིང་། ༡༡༥༥ རེ་
འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མངོན་པ་ཀྲན་བརྟན། རྗེ་དགོ ༤༠༤༧ བརྟན། སེམས་ཙམ། རི་ བོ་ཅིང་། ༡༡༥༠ ལི་
རྗེ་བཅུ་དྲུམ་པ་མགོན་པོ། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ། རྗེ་དགོ ༣༧༥༥ བརྟན། ཤེར་བྱིན། ༡༡ བོ་ཅིང་། ༡༡༥༧ ཀ
————— དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། རྗེ་དགོ བརྟན། ༤༠༥༡ སེམས་ཙམ། ལི་ བོ་ཅིང་། ༡༡༥༩ ལི་
སྒྲོ་བ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། རྗེ་དགོ ༤༠༥༧ བརྟན། མངོན་པ། ཀྲ བོ་ཅིང་། ༡༡༥༠ ཀྲ
————— ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། རྗེ་དགོ ༤༠༥༠ བརྟན། མངོན་པ། ཀྲ བོ་ཅིང་། ༡༡༥༡ ཀྲ
————— དབུས་མཐའ་འབྲེལ་པ། རྗེ་དགོ ༤༠༥༡ བརྟན། སེམས་ཙམ། ལི་ བོ་ཅིང་། ༡༡༥༩ ལི་
སྒྲོ་བོས་བརྟན་པ། སུང་པོ་ལྷའི་རབ་རྒྱ་བྱེད་པ་བྱེ་བྲག་རྒྱ་བཤད་པ། རྗེ་གོ བརྟན། ༤༠༥༥ སེམས་ཙམ། ཤི་ བོ་ཅིང་། ༡༡༥༧ ཤི་
སྒྲོ་བ་དཔོན་མ་འགགས་པ། ཆོས་མངོན་བརྟན་པ། གཞུང་འདིའི་རྩ་བ་དང་འབྲེལ་པ་ཞིག་སེམས་དཔའ་རྩོད་རྩོད་པོ་དེ་སྒྲོ་བ་དཔོན་པོ་སྐྱེད་པ་སྐྱེད་པ་
པ་སྐྱེད་པ་ཐོ་སྒྲོ་བ་ཐོ་བརྟན་པོ་ ༡༤༥༠ འོར་དེ་བ་གཉིས་སྐྱེ་བྱས་ནས་དཔར་དུ་བཏབ་པ་ཞིག་བཞུགས།
དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བ་གྲགས་པ། སུང་པོ་ལྷའི་རབ་རྒྱ་བྱེད་པ། རྗེ་དགོ ༣༥༥༥ བརྟན། དབུས། ཡ བོ་ཅིང་། ༡༡༥༧ ཡ
སའི་རྩ་ལག། སུང་པོ་ལྷའི་བཤད་པ། རྗེ་དགོ བརྟན། ༤༠༥༥ སེམས་ཙམ། ལི་ བོ་ཅིང་། ༡༡༥༧ ཤི་
སྒྲོ་བ་དཔལ་བཤད་དཔར་སྒྲོ་བཟང་། མིང་གི་རྣམ་གྲངས། གསུང་འབུམ། དེ་བ། སྐྱོགས་བམ་དང་པོ། གངས་ཅན་རིག་མཛོད་དེ་བ།
༡༠ བོད་ལྷོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ འོར་དཔར་དུ་བཏབ།
མཁས་གྲུབ་དགོ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། (༡༣༥༥-༡༤༥༥) ཆོད་མ་རྗེ་བདུན་རྒྱུ་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེན་སེལ། གསུང་འབུམ། བོད། བ
སོག་སྐུ་ཁུ་དེ་བས་ལྷ་ས་ཞོལ་དཔར་ལ་གཞི་བྱས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ འོར་ལྷུ་ཡིར་དཔར་བཞུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ།
གངས་ཅན་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་མིང་མཛོད། ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ འོར་དཔར་དུ་བཏབ།
རྒྱ་གར་གྱི་ལྷ་སྐུ་བ་རྣམས་ཀྱི་རྗེ་མང་ཆོག་མཛོད། བོད། ༧ (Encyclopedia of Indian Philosophies, Vol.VII) ལྷུ་
ལི་མོ་ཏི་ལལ་སྐུ་ནང་སི་དེ་སྐུ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ འོར་དཔར་བཏབ།
སྐུང་རི་བ་བྱུབ་བརྟན་སྐྱིན་པ། རྩོན་སྐུང་རོ་སྐྱོད། མངོན་པ་མཛོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོས་མངོན་པའི་ལྷ་སྐུ་པ་ལས་བརྒྱམས་པའི་
འབེལ་གཏམ། (མཛོད་འབྲེལ་མངོན་པའི་རྒྱུན།) བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཙུག་པོ་དཔེ་སྐུང་། ༣༣ ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ འོར་
ལྷུ་ཡིར་དཔར་དུ་རྒྱུན།
འཛིགས་མེད་དམ་ཆོས་རྒྱ་མཆོ། (༡༩༥༥ འོར་ འབྲུངས།) སེམས་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ཉམས་ལེན་གནད་ཀྱིས་
དོན་གསལ་པར་ཆོད་སྐྱོན་མ། དེ་བ། འབྲས་སྒྲོ་སྐུང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་ ༡༩༩༧ འོར་དཔར་དུ་བཏབ།

འགོས་ལོ་གཞིན་རྒྱ་དཔལ། (༡༣༩༩-༡༤༡༡) རེབ་ཐེང་སྟོན་པོ། རེབ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༤
ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱུག།

རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། (༡༣༤༤-༡༤༩༩) ལེགས་པར་བཤད་པ་ཆོས་མངོན་རྒྱ་མཚོའི་སྟིང་པོ། གསུང་འབུམ། བོད། ག
སོག་སླ་གྱུ་རྩ་དེ་བས་ལྟ་སྟོན་ལོ་ལ་གཞི་བྱས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་ཕྱི་ལིར་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ།
མཆིམས་འཇམ་དཔལ་དབངས། (དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་སྟེང་།) ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པའི་འགྲེལ་བ་
མངོན་པའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ་(མཆིམས་མཛོད་)འབུས་སྤྱངས་སྟོ་གསལ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་ཕྱི་ལིར་
དཔར་དུ་བསྐྱུག། རེ་བཞིན་མཛོད་འགྲེལ་མངོན་པའི་རྒྱན། རེབ། བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་བོད་ཐེང་། ༩༩ བོད་
ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་ཕྱི་ལིར་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱུག།

རྫོན་ཏུ་ར་ན་ཐ། (༡༥༣༥-༡༥༩༥) རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་། རེབ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་བསྐྱུག།
རྫོན་གེ་འདུན་གྲུབ། (༡༤༣༥-༡༥༤༩) ཆད་མ་རིག་པའི་རྒྱན། གསུང་འབུམ། བོད། ང་ བཀ་ཤིས་ལྷན་པོའི་དཔར་མ།
རྫོན་ཚེ་ཁ་པ་སྟོ་བཟང་གྲགས་པ། (༡༥༥༣-༡༤༡༩) བྱང་རྒྱལ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། བོད། བ སོག་སླ་གྱུ་རྩ་དེ་བས་ལྟ་སྟོན་ལོ་
དཔར་རྫིང་ལ་གཞི་བྱས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༩ ལོར་ཕྱི་ལིར་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ།

——ཤེས་རབ་ཀྱི་ལ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པ་རྒྱ་ཆེར་
བཤད་པའི་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཐེང་བ། བོད། ཅ དང་ ཆ སོག་སླ་གྱུ་རྩ་དེ་བས་ལྟ་སྟོན་ལོ་ལ་གཞི་བྱས་ནས་ཕྱི་ལོ་
༡༩༣༥ ལོར་ཕྱི་ལིར་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ།

དཔང་ལོ་སྟོ་གོས་བཏན་པ། (༡༥༣༥-༡༥༤༩) ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ཤེས་བྱ་གསལ་བྱེད་ཅེས་བྱ་
བ། བལ་ཡུལ་ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སྟོབ་གཉེར་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱུག།

སྟེ་དགེ་བཀའ་འཕྱར་དང་བསྟན་འཕྱར་གྱི་དཀར་ཆག་ཉི་ཉོད་ཉོ་ཉོ་ཀུ་མཐོ་སྟོབ་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ལོར་གཞུང་སོ་སོར་ཨང་
རྟགས་དང་བཅས་དཔར་དུ་བསྐྱུག་པ།

ལྷ་མེར་བསྟན་པའི་སྟོན་མེ་རྫོན་ཚེ་ཁ་པ་ཆེན་པོས་གཙོས་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་རིམ་བྱུང་གི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་
བསྐྱིགས་པའི་བྱི་མེད་རྒྱ་ཤེལ་གཙང་མའི་མེ་ལོང་། བོད་ལྗོངས་མི་མང་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱུག།
ཡོངས་འཛིན་ལེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། (༡༩༡༩-༡༩༤༩) སེམས་སེམས་འབྱུང་གི་སྟོན་ཆོག གསུང་འབུམ་བོད། བ ཆོ་མཆོག་གླིང་
དཔར་མ་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་ཕྱི་ལོ་བོད་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༤ ལོར་དཔར་དུ་དཔར་དུ་བཏབ།

ས་བཟང་མ་ཉི་པར་ཆེན་སྟོ་གོས་རྒྱལ་མཚན། (དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་སྟེང་།) མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་ཁྲི་ཤེས་བྱ་རབ་གསལ།
སྟེ་དགེ་ལྷན་གྲུབ་རྫོང་དུ་དཔར་དུ་བསྐྱུག་པ་མགོན་པོ་ཆེ་བཏན་བྱ་བས་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ས་ཕྱི་ལིར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༣ ལོར་དཔར་
བཤུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་ཕྱོགས་སྒྲིག་འགན་འཛིན། ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།
དཔེ་འདིའི་ཞུ་སྒྲིག་པ་གཙོ་བོ། ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ། གློ་བཟང་ཚེས་དཔ། ཐུབ་བསྟན་ཡོན་ཏན།
མ་དཔེ་ཀམ་པུ་ཏར་འཇུག་རྒྱུའི་འགན་འཛིན། དགའ་ཤར་དཔེ་མཛོད་ཁང་།
དཔར་སྒྲིག་འགན་འཁུར་བ། གློ་བཟང་ཚེས་དཔ།
དཔེ་སྦྱར་འགན་འཁུར་བ། གློ་བཟང་ཚེས་དཔ།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་བོད་མེད་ ༡༩

མངོན་པ་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་གཞུང་ལྟམས།

བཙུན་བླ། མངོན་པ་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྐོར།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དང་དཔར་བསྟན་ཞུས།
སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོར་ཕྱི་ལོར་དཔར་བཅའ་དང་པོ་བསྟན།